

श्रीः ।

श्रीमद्बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम्.

(पूर्वखण्डसारांशमूलम्)

उत्तरखण्डं च ।

जटाशंकरसूनुना ज्योतिर्विदा श्रीधरेण

विरचितया सुवोधिण्या संस्कृतटीकया समापया

समलंकृतः—

सोऽयं ग्रन्थः

पूर्वखण्डे अमृतसरपुरनिवासि नानकचन्द्रतनय गिरिधरलाल शर्मणा,
उत्तरखण्डे च खानदेशीयरावेरग्रामनिवासिपरशुरामभट्टतनूजन्मना

गोविन्द शर्मणा शास्त्रिणा संशोधितः

पंडित शिवलालात्मज श्रीधरेण

अस्य पुस्तकस्याधिकारिणाज्ञया

मुंबय्यां,

स्वीये “ज्ञानसागर” मुद्रणालये पुनर्वारं मुद्रयित्वा प्रकाशितः

भाद्रपदशु० १ शकः १८२१ संवत् १९५६

एतद्ग्रन्थस्य १८९७ तमादिप्रकाशनियमानुसारेण गणपटाधिकारिणां प्रणेन
मोऽप्यधिकारिणा मुद्रणाधिकारिणा रत्नायत्नीनाम्नि.

विद्याविनोदरसिकान् विज्ञापयामि.

अस्मिन्मुद्रणालये महाभारतादि पुराणग्रन्थाः व्याकरण
काव्य नाटक चंपूवादयोग्रन्थाः वैद्यकग्रन्थाः धर्मशास्त्र
ग्रन्थाः कर्मकाण्डग्रन्थाः वैदिकग्रन्थाः इत्यादि
सर्वेपिग्रन्थाः सीसकाक्षरेमुद्रिताः संति,
तेच ग्राहकगणेभ्यः यथार्थं
मूल्येन मिलिष्यन्ति.

पंडित श्रीधर शिवलालजी.

“ज्ञानसागर” छापखाना.

(मुम्बई.)

वैखण्डे तूपरितनश्लोकार्थतएवैकादशसहस्रपरिमिता । उत्तरखण्डे चैकसहस्रपरिमि-
तेति यथायथं सर्वमवधेयं सुधीभिः । तत्र विशेषश्च—

मया वहलतरप्रयत्नसमारंभणेऽपि समग्रशताध्यायपरिमितो ग्रन्थो नोपल-
म्भितः अपि च समग्रमुत्तरार्धमाद्योपान्तं यथानुगतमुपलम्भितम् । पूर्वाह्नं च खं-
डशः खंडशः संप्राप्तं न कुत्रापि समग्रं समुपलब्धमिति यथाप्राप्तं यथाप्राप्तं संचित्य
संचित्य सम्यक्तया विषयान्समालोडय क्वचित्क्वचिदपूर्णं दृष्ट्वाधुनातनविशेषप्रव-
लग्रंथकारसदुक्तिसंमावेशनेन तत्स्थविषयसमीकरणेन संव्यवस्थाप्यैकपञ्चाशदध्या-
यपरिणद्धं कृतम् । तच्चापूर्णं दृष्ट्वा न टीकाविषयीकृतम् । उत्तरार्हं च समग्रमुप-
लभ्य प्रवर्तमानसमये तदुपयोगं चावलोक्य टीकाद्वयेन समलंकृतं कृतम् । अस्तु श्रीः ।

अथ चैतद्ग्रन्थोपलम्भने यैर्यैः पण्डितैः पुस्तकप्रदानेन मम साहाय्यं कृतं तेषां
तेषामुपकृतिस्मृतिसम्पादकनामाभिधानानि तावत्प्रदर्शयामि ।

प्रथमं च पुस्तकम्—अस्मद्गुरुणां सम्प्रति वैकुण्ठपीठाविकुण्ठितलुंठनसादारणां
कोटाग्रामनिवासिनां श्रीमदौदीच्यसहस्रजातीयानां अम्बालालशर्मणां समीपतः
किञ्चित्पूर्वखण्डं सुप्राप्तम् ।

द्वितीयं च—द्राक्षिणात्यतंजावरग्रामनिवासिविष्णुपंतशर्मशास्त्रिणः सकाशा-
द्द्वादशशतश्लोकात्मकं पूर्वखण्डं सुप्राप्तम् ।

तृतीयं च—मुंबय्यां ज्योतिर्विष्णुपंडितद्वारजीवनशर्मशास्त्रिणः सकाशात् किञ्चि-
त्पूर्वखण्डं समुपलब्धम् ।

तुर्थं च—श्रीमन्महामोक्षनगरीश्रीकाशीपुरीतः प्रवरपण्डितगौरीशङ्करशर्मणः
शास्त्रिणः सकाशात्समग्रोत्तरखण्डं समुपलब्धम् ।

पंचमं च—अमृतसरनिवासिपंडितरामदत्तशर्मणः शास्त्रिणः समीपतः समग्र-
मुत्तरखण्डं लब्धम् ।

षष्ठं च—अस्मन्मित्रवर्यमहादेवदीक्षितसकाशात्समग्रमुत्तरखण्डं लब्धम् ।

पुनश्चैतद्ग्रन्थस्यास्माकं प्राप्तिरभूत् ।

अथ चैतद्ग्रन्थोत्तरखंडस्यटीकाकरणे येषां येषां साहाय्यमासीत्तेषां तेषां चे-
मानि नामधेयानि—

(६)

विद्वद्भ्यर्थना ।

प्रथमतः अमृतसरनगरनिवासिपंडितगिरिधारीलालशर्मणः

ततश्च—जयपुरनगरनिवासिपंडितशिवदत्तशर्मणः ।

ततश्च—जयपुरनिवासिमगनीरामशर्मणः ।

तदनंतरं च—धौरेयोपाव्हश्रीकृष्णशर्मणः ।

ततश्च—औरंगाबादनवासिज्योतिर्वित्पंडितश्रीहरिकृष्णशर्मणः ।

तदुत्तरं च—खानदेशीयरावेरग्रामनिवासिपरशुरामभट्टात्मज गोविंद शर्मणः
शास्त्रिणः संशोधने विषयसमीकरणे च ।

एवमुक्ताभिधेयानां च सर्वेषां शास्त्रिणां बहूनुपकारान्संस्मरामि ।

विदुषामग्रतश्च प्रार्थयामि । यदि समग्रपूर्वखण्डसंपादनेन मां कृतार्थमकरिष्यं-
स्तर्हि तेषां बहूनुपकारानहमस्मरिष्यम् । इति सर्वं शिवम् ।

भाद्रपदशुक्लपक्षः शके १८२१

विक्रमशकाब्दाः १९५६

श्रीमज्जटाशंकरसूनुज्योतिर्वित्-
श्रीधरशर्मा.

अथ श्रीमद्बृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशस्थ- विषयानुक्रमणिका.

प्रतिपाद्यविषयाः ।	पृ०सं०	प्रतिपाद्यविषयाः ।	पृ०सं०
प्रथमोऽध्यायः १.		गुलिकसाधनम्	११
स्वकृतमंगलाचरणम्	१	गुलिकोदाहरणम्	१२
मंत्रेयकृतपराशरस्तुतिपूर्वज्योतिःशास्त्रक- सारप्रश्नः	११	गुलिकध्रुवांकचक्रम्	११
पराशरकृतमंगलाचरणम् ...	११	प्राणपदसाधनं	११
ग्रंथाऽधिकारी	११	प्राणपदस्योदाहरणम्	१३
ग्रंथाऽनधिकारी	११	तृतीयोऽध्यायः ३.	
शास्त्रावतीर्णः	११	मेपादिराशिस्वरूपम्	११
द्वितीयोऽध्यायः २.		निपेक्षसाधनम्	१४
जन्मकुंडलीस्वरूपम्	३	अयनांशः	१५
सूर्यादिग्रहाणां स्वरूपम्	४	परलंभाज्ञानम्	११
पंचांगस्थितग्रहेषु चालनम्	६	लंकोदयानुसारेण वा स्वदेशानुसारेण वा लग्नसाधनम्	१६
ग्रहाणां तात्कालिकीकरणम्	११	नतोन्नतसाधनम्	१७
भयातमभोगसाधनम्	७	चतुर्थदशमसाधनम्	११
चंद्रस्पष्टीकरणम्	११	भावसंधिसाधनम्	११
उच्चनीचग्रहाः	११	भोग्यकालादल्पेष्टलग्न साधनम्	१८
ग्रहाणां मूलत्रिकोणसाधनम्	११	सारणीप्रवेशश्लोकः	११
सूर्यादिग्रहाणां मित्रादिभेदकथनम्	८	लग्नपत्रम्	११
मैत्रीचक्राणि	११	भावपत्रम्	११
अस्योदाहरणम्	९	लग्नभावपत्रचक्रे	१९
ध्रुमाशुभमलचक्रे	११	मेपादिनामसंज्ञा	११
ग्रहाणां बलानि ..	११	मेपादिस्वामिनः	११
भूमाद्यप्रकाशग्रहस्पष्टीकरणम्	१०	पुनर्मेषादिस्वामिनः	११
अस्योदाहरणम्	११	पोडशवर्गनामसंज्ञा	११
ध्रुमादिक्षेपकचक्रम्	११	होरासाधनम्	११
ध्रुमादिस्पष्टचक्रम्	११	अस्योदाहरणम्	११
किंचित्फलविचारः	११	होराचक्रम्	२६

प्रतिपाद्यविषयः ।	पृ०सं०	प्रतिपाद्यविषयः ।	पृ०सं०
द्रेष्काणसाधनम्	२३	सप्तत्रिंशत्तिसाधनम्	३३
अस्योदाहरणम्	११	स्वेदांशसाधनम्	११
द्रेष्काणचक्रम्	११	अस्योदाहरणम्	११
चतुर्थांशः	११	स्वेदांशचक्रम्	११
अस्योदाहरणम्	२४	अक्षवेदांशसाधनम्	३४
चतुर्थांशचक्रम्	११	अस्योदाहरणम्	११
सप्तमांशसाधनम्	११	अक्षवेदांशचक्रम्	११
अस्योदाहरणम्	११	पष्टयंशाधिपनामसंज्ञाः	३५
सप्तमांशचक्रम्	२५	अस्योदाहरणम्	११
नवमांशसाधनम्	११	पष्टयंशचक्रम्	३६
अस्योदाहरणम्	११	वर्गभेदसंज्ञाः	३७
नवमांशचक्रम्	११	किंशुकादिचक्रम्	११
दशमांशसाधनम्	२६	पारिजातादिचक्रम्	३८
अस्योदाहरणम्	११	भेदादिचक्रम्	११
दशमांशचक्रम्	११	षोडशवर्गफलम्	११
द्वादशांशसाधनम्	२७	चतुर्थाऽध्यायः ४.	
अस्योदाहरणम्	११	मेपादिदृष्टिभेदः	४१
द्वादशांशचक्रम्	११	दृष्टिचक्रम्	११
षोडशांशसाधनम्	२८	पुनर्दृष्टिभेदः	४२
अस्योदाहरणम्	११	पंचमोऽध्यायः ५.	
षोडशांशचक्रम्	११	रिष्टारिष्टभंगकथनम्	४३
त्रिंशांशसाधनम्	२९	मातृकष्टम्	४४
अस्योदाहरणम्	११	पितृकष्टम्	४५
त्रिंशांशचक्रम्	११	आरिष्टभंगः	४६
सिद्धांशसाधनम्	११	षष्ठोऽध्यायः ६.	
अस्योदाहरणम्	११	धूमफलम्	११
चतुर्विंशांशचक्रम्	११	पातफलानि	४७
भांशेशः	३१	परिधिफलम्	४८
अस्योदाहरणम्	११	चापफलानि	४९
भांशचक्रम्	११	शिक्षिफलम्	५०
त्रिंशांशसाधनम्	३२	शुल्काफलम्	११
अस्योदाहरणम्	११	प्राणपदफलम्	५१
त्रिंशांशचक्रम्	११		

प्रतिपाद्यविषयाः ।	पृ०सं० ।	प्रतिपाद्यविषयाः ।	पृ०सं० ।
सप्तमोऽध्यायः ७.		अस्योदाहरणम्	७७
अर्गलाफलम्	५२	आरूढकुंडली	७७
अग्रेऽर्गलाफलम्	५४	तन्वारूढफलम्	७७
अष्टमोऽध्यायः ८.		अथैकादशारूढफलम्	७७
ग्रहाणां कारकभेदे आत्मकारकम्	५५	द्वादशस्थानाचारूढफलम्	७९
भावकारकभेदाः	५६	द्वादशोऽध्यायः १२.	
चरकारकचक्रम्	५७	उपपदे ग्रहफलम्	७३
पुनर्ग्रहकारकभेदाः	५७	अस्योदाहरणम्	७६
कारकांशकुंडली	५८	उपपदकुंडली	७७
अस्योदाहरणम्	५९	त्रयोदशोऽध्यायः १३.	
नवमोऽध्यायः ९.		कारकमारकादिविचारः	७७
कारकांशफलम्	५९	मेपादिकारकमारकविचारः	७७
कारकांशग्रहाणां फलम् ...	५९	चतुर्दशोऽध्यायः १४.	
कारकांशे दशमभाव फलम्	६१	द्वादशभावनिरीक्षणसंज्ञा	८०
कारकांशे चतुर्थभाव फलम्	६१	प्रथमभावफलम्	८१
कारकांशे नवमभावफलम्	६२	द्वितीयभावफलम् ...	८२
कारकांशे सप्तमभावफलम्	६२	तृतीयभावफलम्	८४
कारकांशे तृतीयभावफलम्	६३	चतुर्थभावफलम्	८५
कारकांशे द्वादशभावफलम्	६३	पंचमभावफलम्	८६
कारकांशे त्रिकोणादिफलम्	६३	षष्ठभावफलम् ..	८८
दशमोऽध्यायः १०.		सप्तमभावफलम्	९०
भावलग्नम्	६६	अष्टमभावफलम्	९३
अस्योदाहरणम्	६६	नवमभावफलम्	९४
होशलग्नम्	६७	दशमभावफलम्	९६
अस्योदाहरणम् ...	६७	एकादशभावफलम्	९७
वर्णदलग्नम्	६७	द्वादशभावफलम्	९८
अस्योदाहरणम्	६७	पंचदशोऽध्यायः १५.	
वर्णदिविचारः	६८	परजातादियोग	९९
घटीलग्नम्	६९	लभेशद्वादशभावस्थितफलम्	१००
अस्योदाहरणम्	६९	धनेशद्वादशभावस्थितफलम्	१०१
एकादशोऽध्यायः ११.		तृतीयेशद्वादशभावस्थितफलम्	१०१
आरूढलग्नम्	७०	चतुर्थेशद्वादशभावस्थितफलम्	१०२

प्रतिपाद्यविषयाः ।	पृ०सं०	प्रतिपाद्यविषयाः ।	पृ०सं०
सुतेशाद्वादशभावस्थितफलम्	१०२	ध्रुवांकाः	१२४
पष्टेशाद्वादशभावस्थितफलम्	१०३	चक्रे	१२५
सप्तमेशाद्वादशभावस्थितफलम्	१०४	अस्योदाहरणम् ...	१२५
अष्टमेशाद्वादशभावस्थितफलम्	१०४	विंशोऽध्यायः २०.	
भाग्येशाद्वादशभावस्थितफलम्	१०५	अष्टकवर्गफलानि	१२६
दशमेशाद्वादशभावस्थितफलम्	१०५	सूर्यफलम्	१२६
लाभेशाद्वादशभावस्थितफलम्....	१०६	अस्योदाहरणम्....	१२७
व्ययेशाद्वादशभावस्थितफलम्....	१०६	चंद्रफलम्	१२७
षोडशोऽध्यायः १६.		अस्योदाहरणम् ...	१२७
पूर्वजन्मशापयत्काम् ...	१०७	भौमफलम्	१२८
सर्पशापात्सुतक्षयः	१०७	अस्योदाहरणम्	१२८
पितृशापात्सुतक्षयः	१०८	बुधफलम्	१२९
मातृशापात्सुतक्षयः	१०९	अस्योदाहरणम् ...	१२९
भ्रातृशापात्सुतक्षयः	११०	गुरुफलम्	१२९
भातृलशापात्सुतक्षयः	११०	अस्योदाहरणम् ...	१३०
ब्रह्मशापात्सुतक्षयः	१११	शुक्रफलम्	१३०
पत्नीशापात्सुतक्षयः	१११	अस्योदाहरणम्....	१३१
प्रेतशात्सुतक्षयः....	११२	शनिफलम्	१३१
बहुपुत्रयोगाः	११३	अस्योदाहरणम्....	१३२
अनपत्ययोगाः	११४	अस्त्यार्थः ..	१३३
चिरात्पुत्रयोगाः....	११४	पुनःभौमफलम्	१३३
दक्षपुत्रयोगाः	११५	अस्योदाहरणम्	१३३
सप्तदशोऽध्यायः १७.		शुभाशुभफलम्	१३४
त्रिकोणशोधनम्	११६	अस्योदाहरणम्	१३४
अस्यचक्राणि	११६	सर्वाष्टकवर्गफलम्	१३४
अस्योदाहरणसचक्रम्	११७	भास्फलम्	१३५
अष्टादशोऽध्यायः १८.		राहुयुक्तगुरुफलम्	१३६
एकाधिपत्यशोधनम्	११७	लघ्नेद्वयुत्तरो त्रिंशत्तमे द्वेष्काणफलम्....	१३६
अस्योदाहरणम्....	११७	निघनार्कः	१३७
एकोनविंशोऽध्यायः १९.		अस्योदाहरणम्....	१३७
विद्योत्पत्तिः	१२४	निघनचंद्रः	१३८
		निघनलघ्नम्	१३८
		अत्रोदाहरणम्	१३९

प्रतिपाद्यविषयः ।	पृ०सं०	प्रतिपाद्यविषयः ।	पृ०सं०
सामुदायाष्टकवर्गफलम्.....	१३९	चंद्रयोगाः	१५१
मासफलम्	१४०	आधियोगफलम्.....	१
रेखाशांतिफलम्	१	सुनफाऽनफादुरुधराकेमद्दुमसंज्ञाः	१
एकविंशोऽध्यायः २१.		सुनफाफलम्	१
नाभसादियोगनामसंज्ञाः	१४२	अनफाफलम्	१५२
आश्रययोगाः	१	दुरधराफलम्	१
दलयोगो	१	केमद्दुमफलम्	१
आकृतियोगाः	१	केमद्दुमभंगः	१
सप्तसंख्यायोगनामानि.....	१४३	रवियोगाः	१५३
एतेषां फलानि क्रमेण	१	वेसियोगफलम्	१
द्वाविंशोऽध्यायः २२.		उभयचरीफलम्.....	१
गजकेसरीयोगफलम्	१४६	पुंस्त्रीनपुंसकयोगाः	१
अमलायोगफलम्	१	पट्टहोत्रयोगाः	१
शुभाशुभयोगफलम्	१	प्राणिनां वृत्तिनिर्णयः	१५४
पवंतयोगफलम्.....	१	त्रयोविंशोऽध्यायः २३.	
काहलयोगफलम्	१४७	अनेकविधमारकभेदाध्यायः	१५५
मालिकायोगफलम्	१	चतुर्विंशोऽध्यायः २४.	
चामरयोगफलम्	१	आयुर्दायाध्यायः	१५८
शंखयोगफलम्	१४८	दीर्घायनेकभेदानामायुश्चक्रम्.....	१६१
भेरीयोगफलम्	१	पंचविंशोऽध्यायः २५.	
मृदंगयोगफलम्	१	पुनः आयुर्दायाध्यायस्यद्वितीयःप्रकारः	१६७
श्रीनाथयोगफलम्	१	षड्विंशोऽध्यायः २६.	
शारदायोगफलम्	१	रुद्रग्रहलक्षणम्	१७४
मत्स्ययोगफलम्	१४९	महिेश्वरग्रहलक्षणम्	१८०
कूर्मयोगफलम्	१	ब्रह्मग्रहलक्षणम्	१
सृङ्गयोगफलम्.....	१	व्रतमाहिेश्वरग्रहलक्षणम्	१
लक्ष्मीयोगफलम्	१	सप्तविंशोऽध्यायः २७.	
कुसुमयोगफलम्	१५०	पितृनिर्याणम्	१८२
पारिजातयोगफलम्	१	मानुनिर्याणम्	१
कलानिधियोगफलम्	१	भ्रातृनिर्याणम्	१
पारिजातादियोगाः	१	भगिनीपुत्रनिर्याणम्	१८३
लभाधियोगफलम्	१		

प्रतिपाद्यविषया ।	पृ०स०	प्रतिपाद्यविषया ।	पृ०स०
ज्येष्ठभ्रातृनिर्याणम्	१८३	चतुस्त्रिंशोऽध्यायः ३४.	
पितृमातृनिर्याणम्	"	जाग्रदाथवस्थाकथनम्	२०२
कलत्रनिधनम्	१८४	दीप्ताथवस्था	२०३
अन्यनिधनम्	"	बालाथवस्था	२०४
मरणनिमित्तानि	१८५	प्रवासाथवस्था	"
निधनदेशः	"	लज्जिताथवस्था	"
अष्टाविंशोऽध्यायः २८.		शयनाथवस्था	२०६
राजयोगादिफलम्	१८६	अस्योदाहरणम्	२०७
हादशयोगफलम्	"	स्वराशसूर्यादिक्षेपाकचित्रे	"
चतुर्विध सबधः	१८७	दृष्टिभेदः	"
राजामात्यादियोगफलम्	"	सूर्यफलम्	"
पारिजातादिशुभाशुभविचारः	"	चंद्रफलम्	२०८
पारिजातादिफलम्	१८८	भौमफलम्	२०९
विशेषयोगादिफलम्	"	बुधफलम्	२१०
एकोनत्रिंशोऽध्यायः २९.		गुरुफलम्	२११
पुनः राजयोगादिफलम्	१८९	शुक्रफलम्	२१३
राजचिह्नयोगाः	१९०	शनिफलम्	२१४
धीयोगाः	१९३	राहुफलम्	२१५
सुखयोगाः	"	कतुफलम्	२१६
सेनाधीशयोगः	"	सर्वभावफलम्	"
प्रधानयोगाः	"	पंचत्रिंशोऽध्यायः ३५.	
राजयोगरसायनम्	१९४	दशाना सज्ञाः	२१७
त्रिंशोऽध्यायः ३०.		विंशोत्तरी दशा	२१८
धनयोगविचारः	१९५	षोडशोत्तरी दशा	"
एकत्रिंशोऽध्यायः ३१.		अस्या उदाहरणम्	२१९
दरिद्रयोगः	१९६	अस्याश्वनम्	"
बधनयागः	१९७	हादशोत्तरी दशा	"
द्वात्रिंशोऽध्यायः ३२.		अस्याउदाहरणम्	"
पूर्वजन्मवर्णनाऽध्यायः	१९८	अस्याचक्रम्	२२०
त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ३३.		अष्टोत्तरीदशा	"
सुखदुःखादिकथनाव्यायः	१९९	अस्याउदाहरणम्	"
		अस्याश्वक्रम्	२२१

प्रतिपाद्यविषयाः ।	पृ०सं० ।	प्रतिपाद्यविषयाः ।	पृ०सं०
पंचोत्तरीदशा	२२१	स्थिरदशा	२३५
अस्याउदाहरणम्	२२१	अस्याउदाहरणम्	२३५
अस्याश्वक्रम्	२२२	अस्याश्वक्रम्	२३६
शताब्दिकदशा	२२२	उत्तरदशाचतुर्विधा	२३७
अस्याउदाहरणम्	२२२	अस्याउदाहरणम्	२३७
अस्याश्वक्रम्	२२३	अस्याश्वक्रम्	२३८
चतुरशीत्यब्दिकादशा	२२३	ब्रह्मग्रहाश्रितदशा	२४१
अस्याउदाहरणम्	२२३	अस्याउदाहरणम्	२४१
अस्याश्वक्रम्	२२४	अस्याश्वक्रम्	२४२
द्विसप्ततिका दशा	२२४	केंद्रादिदशा	२४३
अस्या उदाहरणम्	२२४	कारककेंद्रदशा	२४३
अस्याश्वक्रम्	२२५	अस्याउदाहरणम्	२४४
षष्टिहायनी दशा	२२५	अस्याश्वक्रम्	२४५
अस्याउदाहरणम्	२२५	कारकग्रहदशा	२४५
अस्याश्वक्रम्	२२६	अस्याउदाहरणम्	२४६
पटत्रिंशतिका दशा	२२६	अस्याश्वक्रम्	२४७
अस्याश्वक्रम्	२२६	अस्याउदाहरणम्	२४७
नवमांशानवदशा....	२२७	अस्याश्वक्रम्	२४८
अस्योउदाहरणम्	२२७	अस्याउदाहरणम्	२४८
राश्यंशकदशा	२२८	शूलदशा	२४९
कालदशा	२२८	अस्याउदाहरणम्	२४९
अस्याउदाहरणम्	२२९	अस्याश्वक्रम्	२५१
अस्याश्वक्रम्	२२९	अस्याउदाहरणम्	२५१
पुनःकालचक्रदशा	२३०	अस्याश्वक्रम्	२५२
चक्रदशा	२३०	अस्याउदाहरणम्	२५२
अस्याउदाहरणम्	२३१	अस्याश्वक्रम्	२५३
अस्याश्वक्रम्	२३१	अस्याउदाहरणम्	२५३
चरपर्यादशा	२३२	अस्याश्वक्रम्	२५४
अस्याउदाहरणम्	२३२	अस्याउदाहरणम्	२५४
अस्याश्वक्रम्	२३३	अस्याश्वक्रम्	२५५
नवमांशास्थिरदशा	२३३	अस्याउदाहरणम्	२५५
अस्याउदाहरणम्	२३४	अस्याश्वक्रम्	२५६
अस्याश्वक्रम्	२३५	अस्याउदाहरणम्	२५६

प्रतिपाद्यविषयाः ।	पृ०सं०	प्रतिपाद्यविषयाः ।	पृ०सं०
अस्याउदाहरणम्	.....	केतुदशाफलम्	..... २६८
अस्याश्वक्रम्	..... २५४	शुक्रदशाफलम्	..... २६९
तारादशा	.....	द्वादशभावाधीशदशाफलम्	..... २६९
अस्याउदाहरणम्	.....	सप्तत्रिंशोऽध्यायः ३७.	
अस्याश्वक्रम्	..... २५५	अंतर्दशाप्रकरणम्	..... २७४
वर्षाददशा	.....	अस्योदाहरणम्	..... २७५
अस्याउदाहरणम्	.....	विंशोत्तरीतर्दशाचक्राणि	..... २७५
अस्याश्वक्रम्	..... २५६	अंतर्दशाशुभाशुभविचार	..... २७७
पंचस्वरदशा	.....	द्वादशभावाधीशशुभाशुभे	..... २७८
अस्याउदाहरणम्	..... २५७	रवेरंतरफलम्	..... २७८
अस्याश्वके	..... २५८	रविमध्येचंद्रांतरम्	..... २७८
योगिनीदशा	.....	रविमध्येभौमांतरम्	..... २७९
अस्याउदाहरणम्	.....	रविमध्येराहंतरम्	..... २८०
अस्याश्वक्रम्	..... २५९	रविमध्येगुर्वंतरम्	..... २८१
पिंडादिचतुर्दशा	.....	रविमध्येशान्यंतरम्	..... २८१
संध्यादशा	.....	रविमध्येनुषांतरम्	..... २८२
अस्याउदाहरणम्	.....	रविमध्येकेत्वंतरम्	..... २८२
अस्याश्वक्रम्	..... २६०	रविमध्येशुक्रांतरम्	..... २८३
पाचकदशा	.....	अष्टत्रिंशोऽध्यायः ३८.	
अस्याउदाहरणम्	.....	चंद्रांतरफलम्	..... २८४
अस्याश्वक्रम्	..... २६१	चंद्रमध्येभौमांतरम्	..... २८४
षट्त्रिंशोऽध्यायः ३६.		चंद्रमध्येराहंतरम्	..... २८५
विंशोत्तरीपंचविधसंज्ञाः	.....	चंद्रमध्येगुर्वन्तरम्	..... २८५
विंशोत्तरीमहादशावर्षनक्षत्रचक्रम्	..... २६२	चंद्रमध्येशान्यंतरम्	..... २८६
भुक्तभोग्यालयनम्	.....	चंद्रमध्येनुषांतरम्	..... २८६
अस्योदाहरणम्	.....	चंद्रमध्येकेत्वन्तरम्	..... २८७
सूर्यदशाफलम्	..... २६३	चंद्रमध्येशुक्रांतरम्	..... २८७
चंद्रदशाफलम्	..... २६४	चंद्रमध्येभूयांतरम्	..... २८८
भौमदशाफलम्	.....	एकोनचत्वारिंशोऽध्यायः ३९.	
राहुदशाफलम्	..... २६५	कुजमध्येकुजांतरम्	..... २८९
गुरुदशाफलम्	..... २६६	कुजमध्येराहंतरम्	..... २८९
शनिदशाफलम्	.....	कुजमध्येगुर्वन्तरम्	..... २९०
बुधदशाफलम्	..... २६७		

प्रतिपाद्यविषयाः ।	पृ०सं० ।	प्रतिपाद्यविषयाः ।	पृ०सं० ।
शुक्रमध्येतुषांतरम्	३२४	अस्याजदाहरणम्	३५३
शुक्रामध्यैकेत्वंतरम्	३२४	अस्याश्वक्रम्	३५४
षट्चत्वारिंशोऽध्यायः ४६.		प्राणदशाफलम्	३५५
उपदशानयनम्	३२५	सूर्यफलम्	३५५
अस्याजदाहरणम्	३२५	चंद्रफलम्	३५६
विंशोत्तर्युपदशाचक्राणि	३२५	भौमफलम्	३५७
विदशाफलम्	३२९	राहुफलम्	३५७
सूर्यफलम्	३२९	गुरुफलम्	३५८
चंद्रफलम्	३४०	शनिफलम्	३५९
भौमफलम्	३४१	बुधफलम्	३६०
राहुफलम्	३४२	केतुफलम्	३६०
गुरुफलम्	३४२	शुक्रफलम्	३६०
शनिफलम्	३४३	एकोनपचाशत्तमोऽध्यायः ४९.	
बुधफलम्	३४४	कालचक्रदशानयनम्	३६१
केतुफलम्	३४४	सव्यापसव्यतःमेपादिवृश्चिकाद्यंशा ज्ञा-	
शुक्रफलम्	३४५	तव्योः	३६२
सप्तचत्वारिंशोऽध्यायः ४७.		अस्याजदाहरणम्	३६४
सूक्ष्मदशाकरणम्	३४६	कालचक्रसव्यमार्गदशाचक्रम् ...	३६५
अस्याजदाहरणम्	३४६	कालचक्राऽपसव्यमार्गदशाचक्रम् ...	३६६
अस्याश्वक्रम्	३४६	कालचक्रसव्याऽपसव्यांतरचक्राणि .	३६७
सूक्ष्मदशाफलम्	३४७	कालचक्रांशफलम्	४०३
सूर्यफलम्	३४७	उदयफलम्	४०४
चंद्रफलम्	३४८	देहजीवफलम्	४०४
भौमफलम्	४४८	गतिभेदाः	४०४
राहुफलम्	३४९	गतिनांफलानि	४०४
गुरुफलम्	३४९	सिंहावलोकनादिगतिफलम् .	४०५
शनिफलम्	३५०	पुनर्गतिफलम्	४०५
बुधफलम्	३५१	महादशाफलम्	४०५
केतुफलम्	३५२	अंशायुर्निर्णयः	४०५
शुक्रफलम्	३५२	अंतर्दशाफलम्	४०६
अष्टचत्वारिंशोऽध्यायः ४८.		नवांशफलम्	४१०
प्राणदशानयनम्	३५३	पंचाशत्तमोऽध्यायः ५०.	
		चरदशाफलम्	४११

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ बृहत्पाराशरहोरासारांशः

पूर्वखंडम् ।

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ अथ मंगलाचरणम् ॥
प्रणम्य गिरिजापतिं हरिविरिचिदेवैः स्तुतं विलोक्य च महत्तरां
सुकृतिवृद्धपाराशरीम् ॥ ततश्च कथयाम्यहं विविधभेदसारांशकं
ग्रहादिफलसंग्रहं विबुधश्रीधराख्यो द्विजः ॥ १ ॥

मैत्रेय उवाच ।

नमस्तस्मै भगवते बोधरूपाय सर्वदा ॥ परमानंदकंदाय गु-
रवेऽज्ञानध्वंसिने ॥ २ ॥ इति स्तुत्या सुसंहृष्टो मुनिस्तत्त्वविदां
वरः ॥ अथादिदेश सच्छास्त्रं सारं यज्ज्योतिषां शुभम् ॥ ३ ॥

पराशर उवाच ।

शुक्लांबरधरं विष्णुं शुक्लांबरधरं गिरम् ॥ प्रणम्य पांचजन्यं च
वीणां याम्यां धृतं द्वयम् ॥ ४ ॥ सूर्यं नत्वा ग्रहपतिं जगदुत्पत्ति-
कारणम् ॥ वक्ष्यामि वेदनयनं यथा ब्रह्ममुखाद्भुतम् ॥ ५ ॥ शां-
ताय गुरुभक्ताय ऋजवेऽर्चितस्वामिने ॥ आस्तिकाय प्रदातव्यं
ततः श्रेयो ह्यवाप्स्यति ॥ ६ ॥ न देयं परशिष्याय नास्तिकाय
शठाय च ॥ देत्तेऽप्रतिदिनं दुःखं जायते नात्र संशयः ॥ ७ ॥
एको व्यक्तात्मको विष्णुरनादिः प्रभुरीश्वरः ॥ शुद्धसत्त्वो जग-
त्स्वामी निर्गुणस्त्रिगुणान्वितः ॥ ८ ॥ संसारकारकः श्रीमान्निमि-
त्तात्मा प्रतापवान् ॥ एकांशेन जगत्सर्वं सृजत्यवति लीलया
॥ ९ ॥ त्रिपादं तस्य देवस्य ह्यमृतं तत्त्वदर्शिनः ॥ विदंति त-

त्प्रमाणं च सप्रधानं तथैकपात् ॥ १० ॥ व्यक्ताव्यक्तात्मको वि-
 ष्णुर्वासुदेवस्तु गीयते ॥ यदव्यक्तात्मको विष्णुः शक्तिद्वयसम-
 न्वितः ॥ ११ ॥ व्यक्तात्मकस्त्रिशक्तीभिः संयुतोऽनंतशक्तिमान् ॥
 सत्वप्रधाना श्रीशक्तिर्भूशक्तिश्च रजोगुणा ॥ १२ ॥ शक्तिस्तृ-
 तीया या प्रोक्ता नीलारव्या ध्वांतरूपिणी ॥ वासुदेवश्चतुर्थोऽभूच्छ्री-
 शक्त्या प्रेरितो यदा ॥ १३ ॥ संकर्षणश्च प्रद्युम्नोऽनिरुद्ध इति मूर्ति-
 धृक् ॥ तमःशक्त्याऽन्वितो विष्णुर्देवः संकर्षणाभिधः ॥ १४ ॥ प्र-
 द्युम्नो रजसा शक्त्याऽनिरुद्धः सत्वया युतः ॥ महान्संकर्षणाज्जा-
 तः प्रद्युम्नाद्यदहंछतिः ॥ १५ ॥ अनिरुद्धात्स्वयं जातो ब्रह्माहंका-
 रमूर्तिधृक् ॥ सर्वेषु सर्वशक्तिश्च स्वशक्त्याऽधिकया युतः ॥ १६ ॥
 अहंकारस्त्रिधा भूत्वा सर्वमेतदविस्तरात् ॥ सात्विको राजसश्चैव
 तामसश्चेदहंछतिः ॥ १७ ॥ देवा वैकारिकाज्जातास्तैजसादिन्द्रि-
 याणि च ॥ तामसाच्चैष भूतानि खादीनि स्वस्वशक्तिभिः ॥ १८ ॥
 श्रीशक्त्या सहितो विष्णुः सदा पाति जगन्नयम् ॥ भूशक्त्या सृ-
 जते विष्णुर्नीलशक्त्या युतोऽस्ति हि ॥ १९ ॥ सर्वेषु चैव जीवेषु
 परमात्मा विराजते ॥ सर्वं हि तदिदं ब्रह्मन् स्थितं हि परमात्म-
 नि ॥ २० ॥ सर्वेषु चैव जीवेषु स्थितं ह्यंशद्वयं क्वचित् ॥ जी-
 वांशमधिकं तद्वत्परमात्मांशकः किल ॥ २१ ॥ सूर्यादयो ग्रहाः
 सर्वे ब्रह्मकामद्विषादयः ॥ एते चान्ये च बहवः परमात्मांशका-
 धिकाः ॥ २२ ॥ शक्तयश्च तथैतेषामधिकांशाः श्रियादयः ।
 अन्येषु स्वस्वशक्तिषु ज्ञेया जीवांशकाधिकाः ॥ २३ ॥

मैत्रेय उवाच ।

रामकृष्णादयो ये च ह्यवतारा रमापतेः ॥ तेऽपि जीवांशसं-
 युक्ताः किं वा ब्रूहि मुनीश्वर ॥ २४ ॥

पराशर उवाच ।

रामः कृष्णश्च भो विप्र नृसिंहः सूकरस्तथा ॥ एते पूर्णा-
वताराश्च ह्यन्ये जीवांशकान्विताः ॥ २५ ॥ अवताराण्यनेकानि
ह्यजस्य परमात्मनः ॥ जीवानां कर्मफलदो ग्रहरूपी जनार्दनः
॥ २६ ॥ दैत्यानां बलनाशाय देवानां बलवृद्धये ॥ धर्मसंस्था-
पनार्थाय ग्रहा जाताः शुभाः क्रमात् ॥ २७ ॥ रामोऽवतारः
सूर्यस्य चंद्रस्य यदुनायकः ॥ नृसिंहो भूमिपुत्रस्य बुधः सोम-
सुतस्य च ॥ २८ ॥ वामनो विबुधेज्यस्य भार्गवो भार्गवस्य च ॥
कूर्मो भास्करपुत्रस्य सैहिकेयस्य सूकरः ॥ २९ ॥ केतोर्मीनाव-
तारश्च ये चान्ये तेऽपि खेटजाः ॥ परमात्मांशमधिकं येषु ते
खेचराभिधाः ॥ ३० ॥ जीवांशमधिकं येषु जीवास्ते वै प्रकीर्ति-
ताः ॥ सूर्यादिभ्यो ग्रहेभ्यश्च परमात्मांशनिःसृताः ॥ ३१ ॥
रामकृष्णादयः सर्वे ह्यवतारा भवन्ति वै ॥ तत्रैव ते विलीयन्ते पु-
नः कार्योत्तरे सदा ॥ ३२ ॥ जीवांशनिःसृतास्तेषां तेभ्यो जा-
ता नरादयः ॥ तेऽपि तत्रैव लीयन्ते तेऽव्यक्ते समर्थति हि ॥ ३३ ॥
इदं ते कथितं विप्र सर्वं यस्मिन्भवेदिति ॥ भूतान्यपि भविष्यन्ति
तत्तत्सर्वज्ञतामियात् ॥ ३४ ॥ विना तज्ज्योतिषं नान्यो ज्ञातुं श-
क्नोति कर्हिचित् ॥ तस्मादवश्यमध्येयं ब्राह्मणैश्च विशेषतः ॥ ३५ ॥
यो नरः शास्त्रमज्ञात्वा ज्योतिषं खलु निन्दति ॥ रौरवं नरकं भु-
क्त्वा चांधत्वं चान्यजन्मनि ॥ ३६ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापू-
र्वखण्डसारांशे शास्त्रावतारणं नाम प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ ॥

अथ जन्मलग्नकुंडली भावविलोकनार्थं स्वरूपमाह ।

तिर्यकूपंच ततोर्ध्वगाश्च लिखिता रेखाश्च राश्यात्मकं चक्रं
स्यात्पुरुहूतदिग्ग्रहमुखा लग्नादिराशिग्रहाः ॥ संलेख्योदयचंद्र-

कारकपदारूढात्महोराघटी वर्गाणां च दशोक्तलग्नपवशात्तत्फलं वक्ष्यति ॥ १ ॥

पराशर उवाच ।

कालात्मा च दिवानाथो मनःकुमुदबांधवः ॥ सत्त्वं कुजो विजानीयाद्बुधो वाणीप्रदायकः ॥ २ ॥ देवेज्यो ज्ञानसुखदो भृगुर्वीर्यप्रदायकः ॥ विचार्यतामिदं सर्वं छायासूनुश्च दुःखदः ॥ ३ ॥ राजानो भानुहिमगू नेता ज्ञेयो धरात्मजः ॥ बुधो राजकुमारश्च सचिवो गुरुभार्गवो ॥ ४ ॥ प्रेष्यको रविपुत्रश्च सेनास्वर्भानुपुच्छको ॥ एवं क्रमेण वै विप्रसूर्यादीनि विचिंतयेत् ॥ ५ ॥ रक्तश्यामो दिवाधीशो गौरगात्रो निशाकरः ॥ अत्युच्चांगो रक्तभौमो दूर्वाश्यामो बुधस्तथा ॥ ६ ॥ गौरगात्रो गुरुर्ज्ञेयः शुक्रः श्यामः स्तथैव च ॥ कृष्णदेहो रवेःपुत्रो ज्ञायते द्विजसत्तम ॥ ७ ॥ बृहच्चबुशिखिकाविष्णुविडौजशचिका द्विज ॥ सूर्यादीनां खगानां च नाथा ज्ञेयाः क्रमेण च ॥ ८ ॥ स्त्रीवो द्वौ सौम्यसौरी च युवतींदुभृगु द्विज ॥ नराः शेषाश्च विज्ञेया भानुर्भौमो गुरुस्तथा ॥ ९ ॥ अग्निभूमिर्नभस्तोयवायवः क्रमतो द्विज ॥ भौमादीनां ग्रहाणां च तत्त्वाश्चामी प्रकीर्तिताः ॥ १० ॥ गुरुशुक्रौ विप्रवर्णौ कुजाकौ क्षत्रियौ द्विज ॥ शशिसौम्यौ वैश्यवर्णौ शनिः शूद्रो द्विजोत्तम ॥ ११ ॥ चंद्रसूर्यगुरुसौम्या भृग्वारेज्ञानयो द्विज ॥ सत्त्वं रजस्तम इति स्वभावो ज्ञायते क्रमात् ॥ १२ ॥ मधुपिंगलहक्सूर्यश्चतुरस्रः शुचिर्द्विज ॥ पित्तप्रकृतिको घामान्पुमानल्पकचो द्विज ॥ १३ ॥ बहुवातकफः प्राज्ञश्चंद्रो वृत्तंतनुर्द्विजा ॥ शुभदक् मधुवाक्यश्च चंचलो मदनातुरः ॥ १४ ॥ क्रूररक्तारुणो भौमश्चपलो दारमूर्तिकः ॥ पित्तप्रकृतिकः क्रांतीकृशमध्यंतनुर्द्विजा ॥ १५ ॥ विपुः श्रेष्ठो क्लिष्टवाक् च ह्यतिहास्यरु

चिर्बुधः॥पित्तवान्कफवोन्विप्रः॥मारुतप्रकृतिस्तथा॥१६॥बृहद्गात्रो
गुरुश्चैव पिंगलो मूर्ध्वजैक्षणः॥कफप्रकृतिको धीमान् सर्वशास्त्रवि-
शारदः ॥१७॥ सुखी कांतव्रपुः श्रेष्ठः सुलोचनभृगोः सुतः॥काव्य-
कर्ता कफाधिक्यानिलात्मा वक्रमूर्धजः॥१८॥कृशदीर्घतनुः शौरिः
पिंगदृष्टयनिलात्मकः॥ स्थूलदंतो लसत्पुंगः खररोमकचो द्विज ॥
॥ १९ ॥ धूम्राकारो नीलतनुर्वनस्थोऽपि भयंकरः ॥ वातप्रकृतिको
धीमान् स्वर्भानुः प्रतिमः शिखी ॥ २० ॥ अस्थिरक्तस्तथा मज्जा
त्वक्चर्म वीर्यस्नायवः ॥ तासामीशाः क्रमेणोक्ता ज्ञेयाः सूर्यादयो
द्विज ॥ २१ ॥ देवालयजलं वह्निक्रीडादीनां तथैव च ॥ कोश
शय्याह्युत्करणाभीशाः सूर्यादयः क्रमात् ॥ २२ ॥ अयनक्षण
वारतुमासपक्षसमा द्विज ॥ सूर्यादीनां क्रमाज्ज्ञेया निर्विशंकं द्वि-
जोत्तम ॥ २३ ॥ कटुलवणतिक्तमिष्टमधुरेक्षुकषायकाः ॥ क्रमेण
सर्वं विज्ञेयाः सूर्यादीनां द्विजोत्तम ॥ २४ ॥ बुधेज्यौ बलिनौ पूर्वं
रविभौमौ च दक्षिणे ॥ वारुणः सूर्यपुत्रश्च सितचंद्रौ तथोत्तरो ॥ २५ ॥
निशायां बलिनश्चंद्रकुजसौरा भवंति हि ॥ सर्वदा ज्ञो बली ज्ञेयो
दिनशेषा द्विजोत्तम ॥ २६ ॥ कृष्णे च बलिनः क्रूराः सौम्या वी-
र्ययुताः सिते ॥ सौम्यायने सौम्यखेटो बली याम्यायनेऽपरः ॥ २७ ॥
स्वदिवससमहोरामासपर्वः कालवीर्यकम् ॥ शकुबुगुशुचराद्या
वृद्धितो वीर्यवत्तराः ॥ २८ ॥ स्थूलान् जनयति सूर्यो दुर्भगान्सूर्य-
पुत्रकः ॥ क्षीरोपेतांस्तथा चंद्रः कटुकाद्यान्धरासुतः ॥ २९ ॥ गुरु-
ज्ञौ सफलान्विप्र पुष्पवृक्षान् भृगोःसुतः ॥ नीरसान्सूर्यपुत्रश्च एवं
ज्ञेयाः खगा द्विज ॥ ३० ॥ राहुश्चांडालजातिश्च केतुर्जात्यंतरस्त
था ॥ शिखिस्वर्भानुमंदानां वल्मीकं स्थानमुच्यते ॥ ३१ ॥ चित्र-
कथा फणींद्रस्य केतोश्छिद्रयुतो द्विज ॥ सीसं राहोर्नीलमणिः के-

तोर्ज्ञेयो द्विजोत्तम ॥ ३२ ॥ गुरोः पीतांबरं विप्र भृगोः क्षौमं तथैव
 च ॥ रक्तक्षौमं भास्करस्य इंदोः क्षौमं सितं द्विज ॥ ३३ ॥ बुधस्य
 तु कृष्णक्षौमं रक्तचित्रं कुजस्य च ॥ वस्त्रं चित्रं शनेर्विप्र पटवस्त्रं
 तथैव च ॥ ३४ ॥ भृगोर्ऋतुर्वसंतश्च कुजमान्वाश्च ग्रीष्मकः ॥ चं-
 द्रस्य वर्षा विज्ञेया शरच्चैव तथा विदः ॥ ३५ ॥ हेमंतोऽपि गुरोर्ज्ञेयः
 शनेस्तु शिशिरो द्विज ॥ अष्टौ मासाश्च स्वर्मानोः केतोर्मासत्रयं
 द्विज ॥ ३६ ॥ राह्वारपंगुचंद्राश्च विज्ञेया धातुखेचराः ॥ मूलग्रहौ
 सूर्यशुक्रौ अपरा जीवसंज्ञकाः ॥ ३७ ॥ ग्रहेषु मंदो वृद्धोऽस्ति आ-
 युर्विप्रदायकः ॥ नैसर्गिके बहुसमान्ददाति द्विजसत्तम ॥ ३८ ॥

अथ पंचांगस्थितग्रहेषु चालनमाह ।

स्वेष्टादग्रे भवेत्पक्तिः पंक्तौ स्वेष्टं विशोधयेत् ॥ स्वेष्टात् पृष्टे
 भवेत्पक्तिः स्वेष्टे पंक्तिं विशोधयेत् ॥ ऋणं धनं तथा ज्ञेयं चालने
 विधिरेव हि ॥ ३९ ॥

अथ ग्रहाणां तात्कालिकीकरणमाह ।

गतगम्यदिनाहतद्युभुक्तेः खरसाक्षांगवियुग्भुतो ग्रहः स्यात् ॥
 तत्कालभवस्तथा घटिघ्नाः खरसैर्लब्धकलोनसंयुतः स्यात् ॥ ४० ॥

॥ टीका ॥

गतगम्येति । यस्मिन् दिवसे ग्रहसाधनं तस्माद्दिवसात् गतगम्या ये दि-
 वसास्तेराहता युगिता या द्युभुक्तिस्तत्सकाशात्खरसैः ६० पृष्ट्याप्ता लब्धा
 येषांशस्तेर्वियुक् रहितो युक् युतो ग्रहः कार्यः । गताश्चेदिवसास्तदा रहितः
 कार्यः । आगताश्चेदिवसास्तदा युक्तः कार्य इत्यर्थः । सः तत्कालभवस्तदिन-
 जो ग्रहः स्यात् । तथा गतगम्यघटीघ्नाः गतेःसकाशात्खरसैर्लब्धः कलाभि-
 रून् युक्तः कार्यः स तात्कालिकः स्यादित्यर्थः ॥ ४० ॥

अथ भयातभभोगसाधनम् ।

इष्टमधिकं नक्षत्रन्यूनं तदा इष्टादित्यनेन ज्ञेयम् ॥ इष्टाद्वि-
हीनं च दिनर्क्षनाडी भयातसंज्ञा भवतीह तस्य ॥ दिनर्क्षनाडी
खरसेषु शुद्धा निजर्क्षयुक्तः सहिते भभोगः ॥ ४१ ॥ इष्टं न्यूनं
नक्षत्रमधिकं तदा गतर्क्षनाड्येति ज्ञेयम् ॥ गतर्क्षनाडीखरसेषु
शुद्धा सूर्योदयादिष्टघटीषु युक्ताः ॥ भयातसंज्ञा भवतीह तस्य
निजर्क्षनाडीसहिते भभोगः ॥ ४२ ॥

अथ चंद्रस्पष्टमाह ।

गतर्क्षं षष्टिगुणितं भभोगेन च भाजितम् ॥ दस्त्रादिषष्टि-
गुणितैर्लब्धं तत्र सुयोजयेत् ॥ ४३ ॥ तच्चापि द्विगुणं कृत्वा
ह्यंकेन विभजेत्पुनः ॥ मृगांकलब्धमंशादीन्सुसाधय द्विजोत्तम
॥ ४४ ॥ खखशून्याष्टवेदेन गतिर्भभोगभाजिता ॥ एवं चंद्रस्य
विज्ञेया रीतिः स्पष्टतरा बुधैः ॥ ४५ ॥

अथोच्चनीचग्रहाः ।

अजो वृषमृगः कन्याकुलीरझषतौलिकाः ॥ सूर्यादीनां क्र-
मादेतास्तुंगसंज्ञाः प्रकीर्तिताः ॥ नीचास्तत्सप्तमा ज्ञेया ग्रहा
नीचा विनिश्चिताः ॥ ४६ ॥ सूर्यस्य भागे दशमे तृतीये चंद्र-
स्य जीवस्य तु पंचमेशो ॥ सौरस्य विंशे त्वधिसप्तकेतोर्विद्या-
द्भृगोः पंचदशे बुधस्य ॥ ४७ ॥ भौमस्य विंशेऽष्टयुते परोच्चैर्विं-
शल्लवे सूर्यसुतस्य नीचाः ॥ ४८ ॥

अथ मूलत्रिकोणमाह ।

विंशतिरंशाः सिंहे कोणमपरे स्वभवनमर्कस्य ॥ उच्चं भाग-
त्रितयं वृषमिंदोः स्यात्रिकोणमपरेशाः ॥ ४९ ॥ द्वादशभागा
मेषे त्रिकोणमपरे स्वभे तु भौमस्य ॥ उच्चफलं कन्यायां बुधस्य

तिथ्यंशकैः सदा चिंत्यम् ॥ ५० ॥ परतस्त्रिकोणजाते पंचभि-
रंशैः स्वराशिजं परतः ॥ दशभिर्भागैर्जीवत्रिकोणफलं स्वभं परं
चापे ॥ ५१ ॥ शुक्रस्य तु तिथयोऽशास्त्रिकोणमपरे तुले स्वरा-
शिश्च ॥ कुंभे त्रिकोणनिजभे रविजस्य रविर्यथा सिंहे ॥ ५२ ॥

अथ मित्रामित्रविधिमाह.

रवेः समो ज्ञः, सितसूर्यपुत्रावरी, परे ये सुहृदो वरायः ॥ चंद्र-
स्य नारी, रविचंद्रपुत्रौ मित्रे, समाः शेषनभश्चराः स्युः ॥ ५३ ॥
समौ सिताकी, शशिजश्च शत्रुर्मित्राणि शेषाः पृथिवीसुतस्य ॥ शत्रुः
शशी सूर्यसितौ च मित्रे, समाः परे स्युः शशिनंदनस्य ॥ ५४ ॥
गुरोर्ज्ञशुक्रौ रिपुसंज्ञकौ तु, शनिः समोऽन्ये सुहृदो भवन्ति ॥ शु-
क्रस्य मित्रे बुधसूर्यपुत्रौ, समौ कुजार्यावितरावरी तौ ॥ ५५ ॥ शनेः
समो वाक्पतिरिदुसूनुशुक्रौ च मित्रौ, रिपवः परेऽपि ॥ ध्रुवं अ-
हाणां चतुराननेन शत्रुत्वमित्रत्वसमत्वमुक्तम् ॥ ५६ ॥ दशाय-
बंधुसहजस्वांत्यस्थास्ते परस्परम् ॥ सुहृद्भवेदधिसुहृत्समो मित्रं
परः समः ॥ ५७ ॥ तथा त्रिकोणषष्ठाष्टसप्तैकस्थितखेचराः ॥
अन्योन्यं रिपुतां यांति तत्कालं तानि वै मुने ॥ ५८ ॥

तात्कालमैत्रीचक्रम्.						
सू.	च.	म.	वृ.	गु.	शु.	श.
चं.	सू.	वृ.	च.	श.	चं.	म.
मं.	म.	श.	शु.	श.	र.	वृ.
शु.	वृ.	च.	मं.	मं.	वृ.	
वृ.	वृ.		सू.	शु.	श.	शु.
श.	श.	शु.	वृ.	चं.	मं.	र.
			श.	र.	वृ.	वृ.
मित्र.	२।३।४।२०।११।१२।					
शत्रु	१।५।६।७।८।९।					

निसर्गमैत्रीचक्रम्.							
सू.	च.	म.	वृ.	गु.	शु.	श.	ग्रह
च.	सू.	र.	र.	र.	वृ.	वृ.	
मं.	मं.	चं.	गु.	चं.	श.	शु.	मित्र.
शु.	वृ.	गु.	शु.	मं.			
वृ.	म.	शु.	मं.	श.	मं.	गुरु	सम.
	गु.	श.	गु.	श.	गु.		
शु.							
श.	०	वृ.	चं.	वृ.	र.	र.	शङ्क.
				शु.	चं.	मं.	

अथ पंचधामैत्रीचक्रम्.							
सू.	चं.	मं.	बु.	शु.	श.	ग्रह.	
चं.	सू.	बु.					ऽति
मं.	शु.	चं.	शु.	मं.	बु.	०	मि.
०	मं.	श.	मं.	श.	०	बु.	मि.
सू.	०	बु.	चं.	चं.	चं.	मं.	सम
बु.	श.	शु.	श.	०	मं.	०	शत्रु.
श.	०	०	०	०	शु.	र.	ऽति
					बु.	चं.	शत्रु

अस्योदाहरणम् । उक्तस्थाना-
दभीष्टेग्रहः मित्रशत्रुसंज्ञो यथा
सूर्यस्य चंद्रभौमभृगवो मित्राणि,
सौम्यगुरुशनयः शत्रवः । एवं स-
र्वत्र ज्ञेयम् । तात्कालिकनैसर्गिक-
मैत्रीचक्रयोरुभयोः संमीलितयो-
र्योगो भवति तदा पंचधा मैत्री
भवति । मित्रे मित्रेऽतिमित्रं । समे
मित्रे मित्रं । शत्रुमित्रे समं । सम
शत्रू शत्रुः । शत्रु शत्रुरतिशत्रुः ।
यथा सूर्यस्य चंद्रभौमावतिमित्रं
गुरुभृगू समौ, सौम्यः शत्रुः, श-
निरतिशत्रुः । एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ।

अथ शुभवलचक्रम्.						
उच्च.	मूल.	स्व.	मित्र.	सम.	नीच.	शत्रु.
१	०	०	०	०	०	०
०	४५	३०	१५	७	०	०
०	०	०	०	३०	०	०
०	०	०	०	०	०	०

अथाशुभवलचक्रम्.						
उच्च.	मूल.	स्व.	मित्र.	सम.	नीच.	शत्रु.
०	०	०	०	०	१	१
०	७	४५	३०	४५	०	०
०	३०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०

अथ ग्रहाणां बलमाह.

स्वोच्चे शुभं बलं पूर्णं त्रिकोणे पादवर्जितम् ॥ स्वर्क्षे दलं मित्र-
गेहे पादमात्रं प्रकीर्तितम् ॥ ५९ ॥ पादार्धं समभे प्रोक्तं व्यर्थं
नीचास्तशत्रुगे ॥ तद्वहुष्टबलं व्रूयाद्व्यत्ययेन विचक्षणः ॥ ६० ॥

अथ धूमाद्यप्रकाशकग्रहस्पष्टीकरणम्.

नखलिप्ताधिके धूमे कृतिलिप्ताविहीनकाः ॥ केतौ कार्या गु-
रोर्वाक्यादृक्षपादावसानकाः ॥ ६१ ॥ चत्वारो राशयो भानौ यु-
क्तभागास्त्रयोदश ॥ धूमो नाममहादोषः सर्वकर्मविनाशकः
॥ ६२ ॥ धूमो मंडलतः शुद्धो व्यतीपातोत्रदोषदः ॥ स षट्भेत्र व्य-
तीपाते परिवेषस्तु दोषकृत् ॥ ६३ ॥ परिवेषश्च्युतश्चक्रादिंद्रचा-
पश्च दोषदः ॥ अत्यष्ट्यंशयुते चापे केतुखेटः परोविषम् ॥ ६४ ॥
एकराशियुते केतौ सूर्यः स्यात्पूर्ववत्समः ॥ अप्रकाशग्रहाश्चैते
दोषाः पापग्रहाः स्मृताः ॥ ६५ ॥

अस्योदाहरणम्.

सूर्य २।४।२८।१ चतुर्भवनसहितः सत्र्यंशैः त्रयोदशभागैरन्वितः ४।१३।२०
अयं धूमः ६।१७।४८।१ पूर्वोक्तधूमः मंडलतो १२ द्वादशराशितः शुद्धोऽयं
व्यतीपातः ५।१२।११।५९ अयं षट्पराशियुक्तः परिवेषः ११।१२।११।५९। अयं
चक्रात् १२ च्युतः इंद्रचापः १।७।४८।१ अयं अत्यष्ट्यंशः सप्तदशांशा वित्र्यंशा-
स्तैः १६।४० भागैरन्वितोऽयं ध्वजः १।४।२८।१ एकराशियुतो ध्वजः पूर्वतु-
ल्यो रविः स्यादित्यर्थः २।४।२८।१।१।२।३।४।५

अप्रकाशिकक्षेपकाः स्युः

धूमः	व्यतीपातः	परिवेषः	इंद्रधनुः	ध्वजः
रा. ४४	१२	६	१२	०
अंश. ७३	०	०	०	१६
क. २०	०	०	०	४०

अप्रकाशिकग्रहाः स्पष्टाः स्युः

धूमः	व्यतीपातः	परिवेषः	इंद्रधनुः	ध्वजः	गुलिकः	प्राणपदः
६	५	११	०	१	५	३
१७	१२	१२	१७	४	६	४
४८	११	११	४८	२८	०	०
१	५९	५९	१	१	०	०

अथ किञ्चिद्भूमादिकफलविचारमाह.

भान्विन्दुलग्नगेष्वेषु वंशायुर्ज्ञाननाशनम् ॥ एषां बह्वर्कदोषा-
णां स्थितिः पञ्चासनोदिता ॥ ६६ ॥

॥ टीका ॥

भान्विति । जन्मकालीनसूर्यचंद्रलग्नानां पृथक् परिवेषादिभिस्त्रिभिस्त्रिभि-
र्योगवशात्फलत्रयनाशनं द्वयोर्द्वयमेकस्मिन्नेकफलनाशः एवं यथा यो य
आधिक्ययोगस्तथाऽनिष्टफलाधिक्यमिति भावः ॥ ६६ ॥

अथ जन्मकालइष्टलग्ननिश्चयार्थं गुलिकसाधनमाह.

रविवारादि शन्यंतं गुलिकादि निरूप्यते ॥ दिवसानष्टधा-
कृत्वा वारेशाद्गणयेत्क्रमत् ॥ ६७ ॥ अष्टमांशो निरीशः
स्याच्छन्यंशो गुलिकः स्मृतः ॥ रात्रिरप्यष्टधा भक्त्वा वारेशात्पं-
चमादितः ॥ ६८ ॥ गणयेदष्टमः खंडो निष्पत्तिः परिकीर्तितः ॥
शन्यंशो गुलिकः प्रोक्तो गुर्वंशो यमघंटकः ॥ ६९ ॥ भौमांशो मृ-
त्युरादिष्टो रव्यंशो कालसंज्ञकः ॥ सौम्यांशोऽर्द्धप्रहरकः स्पष्टक-
र्मप्रदेशकः ॥ ७० ॥

॥ टीका ॥

ख्यादिसप्तवारेषु दिनमानमष्टधा विभज्य तत्तद्द्वारेशं प्रथमखंडाधिपं कृत्वा
ऽग्रिमखंडेषु तत्तद्द्वारेशादग्रिमग्रहान् क्रमेणेशत्वेन जानीयात् । अष्टमः खंडस्तु
निरीशः । एवं च सप्तसु वारेषु शन्यंशो गुलिकनामा । तथा च रविवारे सप्तमः
सोमे षष्ठः भौमे पंचमः बुधे चतुर्थः गुरौ तृतीयः शुके द्वितीयः शनौ
प्रथमः खंडो गुलिको भवति । सप्तस्वपि वारेषु रात्रिमानमष्टधा विभज्य तद्द्वारे-
शात्पंचमाद्याः खंडाधिपाः ज्ञेयाः । रात्रावप्यष्टमः खंडो निरीशः । एवं च रवि-
रात्रौ तृतीयः खंडः, सोमे द्वितीयः भौमे प्रथमः बुधे सप्तमः गुरौ षष्ठः शुके
पंचमः शनौ चतुर्थः खंडो गुलिको भवति । एवं सर्वदिने रात्रौ च गुरुखंडो य-
मघंटनामा बुधखंडोऽर्द्धप्रहरकाख्यः रव्यंशः कालसंज्ञः भौमांशो मृत्युनामेति
ज्ञेयम् । स्पष्टकर्म इति ॥ ७० ॥

अस्योदोहरणम्.

दिनमानं ३३।१४ अष्टधाविभज्य ४।९।१५ लब्धं सौम्यदिने जन्म तर्हि
सौम्यवारगुणकेन ४ गुण्यं १६।३७ गुलिकेष्टमेस्योपरि लग्नानयनरीत्या
नीतं गुलिकलग्नं ५।६ स्पष्टं एवं सर्वत्र ज्ञेयं ७।८।९।१०

गुलिकगणकध्रुवांकाः स्युः.							
रवि	चंद्र	मंगल	बुध	शुक्र	शनि	ग्रहाः	
७	६	५	४	३	२	१	दिवा.
३	२	१	७	६	५	४	रात्रिः

अथ प्राणपदसाधनमाह.

घटी चतुर्गुणा कार्या तिथ्या १५ तैश्च पलैर्युता ॥ दिनकरे-
णापहतं शेषं प्राणपदं स्मृतम् ॥ ७१ ॥ शेषात्पलांता
द्विगुणी विधाय राश्यंशसूर्यर्क्षनियोजिताय ॥ तत्रापि तद्राशिच-
रान् क्रमेण लग्नांशप्राणांशपदैक्यता स्यात् ॥ ७२ ॥ पुनः को-
णात् क्रमांतरादीनां तथा प्राणपदादपि ॥ स्वेष्टकालं पलीकृत्य
तिथ्याप्तं भादिकं च यत् ॥ ७३ ॥ चरागद्विभगे भागे भानौ
शुद्धनवमे सुते ॥ स्फुटं प्राणप्रदं तस्मात्पूर्ववच्छोधयेत्तनुः ॥ ७४ ॥
विना प्राणपदाच्छुद्धौ गुलिकाद्वा निशाकरात् ॥ तदशुद्धं वि-
जानीयात् स्थावराणां तदैव हि ॥ ७५ ॥ द्वयोर्हीनबलेऽप्येवं गु-
लिकात्परिचितयेत् ॥ तस्मात्तत्सप्तमस्थानात्तदंशाच्च कलत्रतः
॥ ७६ ॥ तत्रैव तत्रिकोणे वा जन्मलग्नं विनिर्दिशेत् ॥ मनुष्या-
णां पशूनां च द्वितीये दशमे रिपौ ॥ ७७ ॥ तृतीये मदनं ल-
भे विहंगानां विनिर्दिशेत् ॥ कीटसर्पजलस्थानां शेषस्थानेषु
संस्थितः ॥ ७८ ॥ इ० वृ० हो० पू० सा० द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

अस्योदाहरणम्.

इष्टं ६।१७ चतुर्गुणं २५।२ पंचदशभक्तशेषं ११।२ शेषं पलं ,द्विगुणीकृतं १०।४ यदा दिनेशेनाधिष्ठितं चरराशी तदा तत्रैव गणनीयं । यदा स्थिररश्मिः स्वभावराशेः सूर्ये स्थिते सति तदा कोणभंसः तेषां मध्ये यो वै चरराशिस्तस्मात् क्रमगणनया पंचदशपलात्मकं प्राणपदं भवतीत्यर्थः । अत्र तु सूर्ये द्विस्वभावराशौ स्थिते सति सूर्यः २।४।२८।१ मिथुनात्पंचमं ७ कोणभं तस्माद्गणनीयम् ३।४ प्राणपदमागमं सूर्यांश ४ प्राणांशः द्वयोरैक्यं लग्नांशप्राणांशैक्यता तदा लग्नागमं भवति ! ननु सर्वत्र ज्ञेयम् ॥७८॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे ग्रहप्रादुर्भूताध्यायो द्वितीयः ॥ २ ॥

पराशर उवाच ।

मेषो वृषश्च मिथुनः कर्कसिंहकुमारिकाः ॥ १ ॥ कुंलालिधनुषो नक्रं कुंभमीनास्ततः पराः ॥ १ ॥ अहो रात्राद्यंतलोपाक्षोरेति प्रोच्यते बुधैः ॥ तस्य हि ज्ञानमात्रेण जातकर्मफलं वदेत् ॥२॥ पदव्यक्तात्मको विष्णुः कालरूपो जनार्दनः ॥ तस्यांगानि निबोधे त्वं क्रमान्मेषादिराशयः ॥ ३ ॥ शीर्षाननौ तथा बाहू हृत्कोडकटिवस्तयः ॥ गुह्योरुयुगुले जानुयुग्मे वै जिघंके तथा ॥ ४ ॥ चरणौ द्वौ तथा लग्नात् ज्ञेयाः शीर्षादयः क्रमात् ॥ चरस्थिरद्विस्वभावाः क्रूराक्रूरी नरस्त्रियौ ॥ ५ ॥ पित्तानिलत्रिधात्वैक्यं श्लेष्मिकाश्च क्रियादयः ॥ रक्तवर्णो बृहद्गात्रश्चतुष्पाद्रात्रिविक्रमी ॥ ६ ॥ पूर्ववासी नृपज्ञातिः शैलचारी रजोगुणी ॥ पृष्ठोदयी पावकी च मेषराशिः कुजाधिपः ॥ ७ ॥ श्वेतः शुक्राधिपो दीर्घश्चतुष्पाच्छर्वरी बली ॥ याम्येदं ग्राम्यो ॥ वणिकभूमिरजीपृष्ठोदयो ॥ वृषः ॥ ८ ॥ शीर्षोदयी नृमिथुने संगदं च सवीणकम् ॥ प्रत्यक्षमी द्विपाद्रात्रिवली ग्राम्यो ब्रजोऽनिली ॥ ९ ॥ समगात्रो हरिद्वर्णो मिथुनाख्यो बुधाधिपः ॥ पाटलो वनचारी

च ब्राह्मणो निशिवीर्यवान् ॥ १० ॥ बहुपटुतरः स्थौल्यतनुः स-
 त्वगुणी जली ॥ षष्ठोदयी कर्कराशिर्मृगांकोऽधिपतिः स्मृतः
 ॥ ११ ॥ सिंहः सूर्याधिपः सत्वी चतुष्पात्क्षत्रियो बली ॥ शीर्षो-
 दयी बृहद्गात्रः पांडुः पूर्वेद् द्युवीर्यवान् ॥ १२ ॥ पार्वतिश्चाथ
 कन्याख्या राशिर्दिनबलान्विता ॥ शीर्षोदया च मध्यांगा द्विपाद्या-
 म्यचरा च सा ॥ १३ ॥ स सस्यदहना वैश्या चित्रवर्णा प्रभं-
 जिनी ॥ कुमारी तमसा युक्ता बालभावा बुधाधिपः ॥ १४ ॥
 शीर्षोदयी द्युवीर्याढ्यस्तथा कृष्णो रजोगुणी ॥ पंचमोद्भूचरो घा-
 ती शूद्रो मध्यतनुर्द्विपात् ॥ १५ ॥ शुक्रोऽधिपोऽथ स्वल्पांगो ब-
 हुपाद्ब्राह्मणो बली ॥ सौम्यस्थो दिनवीर्याढ्यः पिशंगो जलभूव-
 हः ॥ १६ ॥ रोमस्वाढ्योऽतितीक्ष्णांगो वृश्चिकश्च कुजाधिपः ॥ षष्ठ-
 द्वयी त्वथ धनुर्गुरुस्वामी च सात्विकः ॥ १७ ॥ पिंगलो निशि-
 वीर्याढ्यः पावकः क्षत्रियो द्विपात् ॥ आदावंते चतुष्पादः सम-
 गात्रो धनुर्धरः ॥ १८ ॥ पूर्वस्थो वसुधाचारी तेजस्वान् षष्ठतोद्भ-
 मी ॥ मंदाधिपस्तमी भौमी याम्येद् च निशि वीर्यवान् ॥ १९ ॥
 षष्ठोदयी बृहद्गात्रः कर्बुरो वनभूचरः ॥ आदौ चतुष्पादंते तु वि-
 पदो जलगोमतः ॥ २० ॥ कुंभः कुंभी नरो बभ्रूर्वर्णमध्यतनुर्द्वि-
 पात् ॥ द्युवीर्यो जलमध्यस्थो वातशीर्षोदयी तमः ॥ २१ ॥ शूद्रः
 पश्चिमदेशस्य स्वामी दैवाकरिः स्मृतः ॥ मीनौ पुच्छास्यसंल-
 शौ मीनराशिर्दिवा बली ॥ २२ ॥ जली सत्त्वगुणाढ्यश्च स्वस्थो
 जलचरो द्विजः ॥ अपदो मध्यदेही च सौम्यस्थो ह्युभयोदयी
 ॥ २३ ॥ सुराचार्याधिपश्चास्य राशीनां गदितं मया ॥ त्रिंशद्भ-
 गणात्मकः स्थूलसूक्ष्माकरफलाय च ॥ २४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्या-
 मि श्रृणुष्व मुनिपुंगव ॥ जन्मलग्नं च संशोध्य निषेकं परिशो-

धयेत् ॥ २५ ॥ तदहं संप्रवक्ष्यामि मैत्रेय त्वं विधारय ॥ जन्म-
लयात् परिज्ञानं निषेकं सर्वजंतु यत् ॥ २६ ॥ यस्मिन् भाते
भानविस्थस्तस्य मादिर्यदंतरम् ॥ लग्नभाग्यांतरं योज्यं यच्च रा-
श्यादि जायते ॥ २७ ॥ मासादिस्तन्मितं ज्ञेयं जन्मतः प्राक्
निषेकजम् ॥ यद्यद्दृश्यदलंगेशस्तदेदोर्भुक्तभागयुक् ॥ २८ ॥ त-
त्काले साधयेद्धर्मं शोधयेत्पूर्ववत्तनुः ॥ तस्मात्फलाफलं वाच्यं ग-
र्भस्थस्य विशेषतः ॥ २९ ॥ शुभाशुभं वदेत् पित्रोर्जीवनं मरणं
तथा ॥ एवं निषेकलग्नेन सम्यक् ज्ञेयं स्वकल्पनात् ॥ ३० ॥

अथ लग्नचतुर्थादिद्वादशभावसाधनमाह.

अयनांशाः ॥ वेदाब्ज्यब्ध्यूनः खरसहृतः शकोऽयनांशाः

॥ टीका ॥

शालिवाहनाख्यः इष्टशकः चतुश्चत्वारिंशदधिकचतुःशत ४४४ हीनः ।
ततः खरस ६० हृतः षष्टिमत्तः फलमयनांशाः स्युः ।

अथ पलभाज्ञानं चरखंडसाधनमाह.

मेषो रविरयनांशयुतो भवति यद्दिने ॥ शंकुच्छायादिनाद्धं तु
पलभेत्युच्यते बुधैः ॥ ३१ ॥ स्थानत्रये च सा स्थाप्या गुण्यादि-
ग्वसुपालकैः ॥ अंते गुणोद्धृते सद्भिश्चरखंडः प्रकीर्तितः ॥ ३२ ॥

॥ टीका ॥

अयनस्य भागा अयनांशाः पूर्ववक्ष्यमाणास्तैः सहवर्तमानो युक्तः यः
सूर्यस्तास्मिन्सूर्ये मेषादिगे राशिभागकलादिना शून्यमिते सति तस्मिन् दि-
ने दिनाद्धं मध्यान्हे समभ्रुविमध्ये समतलमस्तकपरिधिः समसिद्धो दंतिदं-
तजः द्वादशांगुलशंकुर्निवेश्यः । तस्य शंकोर्मध्यान्हे भा छाया या भवति सा
पलमा भवेदित्यर्थः । सा पलमा त्रिस्था त्रिषु स्थानेषु तिष्ठतीति त्रिस्था,
दशभिः १० वसुभिः अष्टभिः ८ दिक्पालैः १० हता गुणिता ततोऽन्ति-
मांकः गुणैस्त्रिभिः ३ उद्धृता मत्ता सती त्रीणि चरखंडाकानि भवति ।

अथ लंकोदयमाह.

वसुसागरनेत्राणि पलानि लंकोदये मेषराशौ ॥ शंकोंकनेत्रे
 वृषभे मिथुनेऽग्निषुद्भेत्रसंख्यातम् ॥ ३३ ॥ विपर्ययमग्निमत्रित-
 ये षड्भूषेऽप्येवमेव निर्दिष्टम् ॥ हीनं खंडत्रितयं युक्तः स्वदेशेऽल-
 शोऽयम् ॥ ३४ ॥

अथ लग्नसाधनमाह.

यस्मिन्काले लग्नं साध्यं च यदा तदा भवेद्विज्ञैः ॥ तात्कालि-
 कसूर्यो वै युक्तः कार्योऽथ सायनांशेन ॥ ३५ ॥ तद्राशेर्यत्स्वादेश्य
 उदयस्तेनाथ भोग्यांशाः ॥ निधेश्च भागास्त्रिंशच्च्युतास्तथा भुक्त-
 भागाश्च गुण्याः ॥ ३६ ॥ भूताद्यशुद्धतास्ते च ह्यंकाग्निभाजिता
 यदि ॥ भोग्यकालोऽथ द्युमणेर्विज्ञेयश्च द्विजोत्तम ॥ ३७ ॥ इति
 सायनयातांशैर्भुक्तकालो विधीयते ॥ इष्टव्याः पलेः शोध्यो
 भोग्यकाल इति स्थितिः ॥ ३८ ॥ हातव्या राशुदयकालात्तावंतः
 शोधयेदथ । यच्छेषं खगुणघ्नं तद्धृतमशुद्धोदयेनाथ ॥ ३९ ॥ यल्ल-
 व्धं च लवाद्यं चायनांशहीनैर्लग्नं स्यात् ॥ जानीहि द्विजसत्तम
 नतोन्नतप्रकारमेवैतत् ॥ ४० ॥

अस्यार्थः

यस्मिन्काले लग्नं साध्यते तत्कालिनः सूर्यः सायन अयनांशयुक्तः का-
 र्यः । सूर्यस्य राशिवशाद्यः स्वदेशियः उदयस्तेन भोग्यांशाः स्वेः त्रिंशत् च्युताः
 भुक्तभागा गुण्याः ते खञ्जुद्धतास्त्रिंशद्भक्ताः संतः कलाद्यो स्वेः भोग्यकालः
 स्यात् । एवं अमुनेव प्रकारेण सायनयातांशैः भुक्तभागैः यानको भुक्तकालः
 स्यात् । स यथा—उदयगुणः भुक्तभागस्त्रिंशद्भक्ताः इति लग्नभुक्तकालार्थमिदं
 युक्तं । भोग्यकालः इष्टवदीनां पलेभ्यः शोध्यः । ततः किंविधेयमित्यन आह ।
 तदनु तदनंतरं ग्रहोदयान् तद्ग्रहराशुदयात्तस्मात्कालाद्घातव्याः हीनाः
 कार्याः । यावंतः शुद्धयन्ति तावतः शोधयेदित्यर्थः । यच्छेषं तद्गगनगुणघ्नं त्रि-

शङ्कुं अशुद्धेनोदयेन हृतं भक्तं लवाद्यं भागाद्यं यल्लब्धं तदजादिग्रहैः अशुद्ध-
पूर्वैः सहितं अशुद्धोदयतः पूर्वं यावन्तो मेषादयो राशयस्ते तस्य ऊर्ध्वस्थाने
स्थाप्याः तदयनांशहीनं सत् तात्कालिकं राश्यादिकं लग्नं भवतीति व्याख्या ।

अथ नतोन्नतसाधनमाह ।

दिनगतघटीभिर्हीनं कार्यं मुनिभिश्च दिवसार्द्धम् ॥ पूर्वनतं
तद्वात्रौ लक्षणमेतद्धि विज्ञेयम् ॥ ४१ ॥ यदा दिनार्द्धादुपरीष्ट-
कालो भगोदयादिष्टघटीषु शोध्यम् ॥ तदा दिनार्द्धस्य नतं परं
तद्धयमुं च सर्वं खलबोधहेतुम् ॥ ४२ ॥ रात्र्यर्द्धादुपरिचेत्स्यादि-
ष्टकालो विचक्षणः ॥ सूर्यास्तेष्टघटीशुद्धं रात्र्यर्द्धं पश्चिमं नतम् ४३

अस्यार्थः-

दिनखंडम् दिनार्द्धं दिनगतघटीभिर्हीनम् कार्यम् रात्रौ पूर्वनतं स्यात्
एतल्लक्षणम् दिनार्द्धपूर्वमिष्टकाले सति यदा दिनार्द्धादुपरीष्टकालस्तदा सू-
र्योदयादिष्टघटीषु शुद्धं शोध्यम् द्युखंडं दिनार्द्धं दिवसे अपरं नतं पश्चिमनतं
स्यात् तथा रात्र्यर्द्धादुपरीष्टकाले सति सूर्यास्तादिष्टघटीषु शोध्यं रात्र्यर्द्धं
रात्रौ पश्चिमं नतं स्यात् ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥

अथ चतुर्थदशमसाधनमाह ।

एवं लंकोदर्यैर्भुक्तं भोग्यं शोध्यं पलीकृतात् ॥ पूर्वपश्चान्नताद-
न्यत्प्राग्वत्तद्वशमं भवेत् ॥ ४४ ॥

अस्यार्थः-

एवमनया रीत्या लंकोदर्यैः कृत्वा खेर्भुक्तं भोग्यं शोध्यं तत्पलीकृतात्
पूर्वपश्चिमनताच्छोध्यम् अन्यदवशिष्टं यत्कर्म तत्प्राग्वत्पूर्वरीत्या लग्नवत्साध्यं
तद्वशमं भवेत् लग्नखे पद्रयुक्ते सति जायातुर्यो भवतः ॥ ४४ ॥

अथ भावसंधिमाह ।

लग्नं सुखात्सुखं कामात्कामं खात्खं च लग्नतः ॥ अंशमेकं

(१८)

बृहत्पाराशरहोरासाराशः

द्विगुणितं युञ्ज्याल्लग्न्यादिषु क्रमात् ॥ ४५ ॥ पूर्वापरयुतेरर्द्धं संधिः
स्याद्भावयोर्द्वयोः ॥ एवं द्वादशभावाः स्युर्भवन्ति हि ससंधयः ॥ ४६ ॥

अस्यार्थः—

लग्नतः खं खात् कामं कामात् सुखं सुखात् लग्नं चकारात्सर्वत्रैव ऊर्णं
कार्यम् यथा सुखालग्नमूर्णं तस्य शेषांकस्य त्र्यंशं त्रिभागो ग्राह्यस्तदेकेन गु-
णितं यदकं तल्लग्नं योज्यं तदा द्वितीयभावो भविष्यति पुनः त्र्यंशं द्विगुणितं
कृत्वा लग्नं योज्यं तदा तृतीयभावो भविष्यति एवं सर्वत्र बोध्यं एवं द्वादश
भावाः स्युः पूर्वापरयुते लग्नद्वितीययोर्योगस्तस्यार्द्धं द्वयोर्भावयोः संधिः
स्यात् हि इति निश्चयेन संधयो भवन्तीत्यर्थः ॥ ४५ ॥ ४६ ॥

अथ भोग्यकालादल्पेष्टकाले सति लग्नसाधनम् ।

भोग्यतोऽल्पेष्टकालात्वरामाहतात्स्वोदयात्तांशयुग्भास्करः
स्यात्तनुः ॥

अस्यार्थः—

भोग्यतोभोग्य कालतः अल्पेष्टकालात्वरामाहतात्रिंशद्गुणितात्स्वोदयेन
स्वराश्रयुदयेन हतात्तस्माद्धे आत्तांशा लग्नभास्तद्युक्तो भास्करस्तनुर्लग्नं स्यात् ।

अथ लग्नपत्रभावपत्रमाह ।

सूर्यराश्यंशमानेन फलं ग्राह्यं च कोष्टकम् ॥ इष्टवद्व्या समा-
युक्तं लग्नं तात्कालिकं भवेत् ॥ ४७ ॥

लग्नपत्रस्योदाहरणम्.

यथा सूर्यः २।४ लग्नपत्रकोष्टाङ्कः १२ । ५४ इष्टघटी ६।१७ उभयोर्योगः
१९।११ पुनः लग्नपत्रमवलोकनेन ३।८ लग्नमागतम् ॥

भावपत्रस्योदाहरणम्.

सूर्यः २।४ भावपत्रकोष्टांकः १४।१७ पूर्वतं १०।२० अयं त्रिंशच्च्यु-
तोन्नतांकं १९।४० उभयोर्योगः ३३।५७ पुनः भावपत्रमवलोकनेन ६।३
जातं चतुर्थभवनमेवं सर्वत्र बोध्यम् ॥ ४७ ॥

अथ लग्नपत्रमिदमाह-

मश	मि. १	वृ. २	मि. ३	क. ४	सि. ५	क. ६	तु. ७	वृ. ८	घ. ९	म. १०	कु. ११	मी. १२
१	२	७	१२	१७	२३	२८	३३	३९	४४	५०	५४	५८
	५४	१४	१२	४१	१४	३५	५३	२१	५५	१२	५१	५७
२	३	७	१२	१७	२३	२८	३४	३९	४५	५०	५५	५९
	२	२३	२३	५३	२५	४६	४	३२	६	२३	०	४
३	३	७	१२	१८	२३	२८	३४	३९	४५	५०	५५	५९
	१०	३२	३३	४	३४	५६	१४	४३	१८	३३	९	१२
४	३	७	१२	१८	२३	२९	३४	३९	४५	५०	५५	५९
	१८	४१	४३	१५	४७	७	२५	५४	२९	४३	१८	२०
५	३	७	१२	१८	२३	२९	३४	३९	४५	५०	५५	५९
	२६	४९	५४	२६	५८	१८	३६	५	४०	५४	२६	२८
६	३	७	१३	१८	२४	२९	३४	३९	४५	५१	५५	५९
	३४	५८	४	३७	९	२८	४६	१६	५१	४	३५	३६
७	३	८	१३	१८	२४	२९	३४	४०	४६	५१	५५	५९
	४२	७	१४	४९	२०	३९	५७	२७	३	१४	४४	४४
८	३	८	१३	१९	२४	२९	३५	४०	४६	५१	५६	५९
	५०	१६	२५	०	३१	४९	७	३८	१४	२४	५३	५२
९	३	८	१३	१९	२४	३०	३५	४०	४६	५१	५६	६०
	५८	२५	३५	११	४२	०	१८	४९	२५	३५	२	०
१०	४	८	१३	१९	२४	३०	३५	४१	४६	५१	५६	०
	७	३५	४६	२२	५३	११	२९	०	३५	४४	१०	८
११	४	८	१३	१९	२५	३०	३५	४१	४६	५१	५६	०
	१६	४६	५७	३३	३	२१	४०	११	४५	५३	१८	१६
१२	४	८	१४	१९	२५	३०	३५	४१	४६	५२	५६	०
	२५	५६	९	४४	१९	३२	५१	२३	५६	२	२६	२४
१३	४	९	१४	१९	२५	३०	३६	४१	४७	५२	५६	०
	३४	६	२०	५५	२९	४३	२	३४	६	११	३४	३२
१४	४	९	१४	२०	२५	३०	३६	४१	४७	५२	५६	०
	४३	१७	३१	६	३५	५३	१३	४५	१७	२०	४२	४०
१५	४	९	१४	२०	२५	३१	३६	४१	४७	५२	५६	०
	५१	२७	४२	१७	४६	४	२४	५६	२७	२८	५०	४८
१६	५	९	१४	२०	२५	३१	३६	४१	४७	५२	५६	०
	०	३७	५३	२८	५६	१४	३५	७	३७	३७	५८	५६
१७	५	९	१५	२०	२६	३१	३६	४२	४७	५२	५७	१
	१	४८	५	३९	७	२५	४६	१९	४८	४६	५	३
१८	५	९	१५	२०	२६	३१	३६	४२	४७	५२	५७	१
	१८	५८	१६	५०	१७	३५	५७	३०	५८	५५	१३	११
१९	५	१०	१५	२१	२६	३१	३७	४१	८	४	२१	१९
	२७	८	२७	१	२८	४६	८	४१	८	४	२१	१९

२०	५ ३६	१० १९	१५ ३८	२१ १२	२६ ३९	३१ ५७	३७ १९	४२ ५२	४८ १९	५३ १३	५७ २९	१ २७
२१	५ ४५	१० २९	१५ ४९	२१ २३	२६ ४९	३१ ७	३७ ३०	४२ ३	४८ २९	५३ २२	५७ ३७	१ ३५
२२	५ ५४	१० ३९	१६ ५	२१ ३४	२७ ०	३२ १८	३७ ४१	४२ १५	४८ ३९	५३ ३१	५७ ४५	१ ४३
२३	६ ३	१० ५०	१६ १२	२१ ४६	२७ १०	३२ २८	३७ ५३	४२ २६	४८ ५०	५३ ४०	५७ ५३	१ ५१
२४	६ १२	११ ०	१६ २३	२१ ५७	२७ २१	३२ ३९	३८ ४	४३ ३७	४९ ०	५३ ४९	५८ १	१ ५९
२५	६ २०	११ १०	१६ ३४	२२ ८	२७ ३२	३२ ५०	३८ १५	४३ ४८	४९ १०	५३ ५७	५८ ९	२ ७
२६	६ २९	१६ २१	१६ ४५	२२ १९	२७ ४२	३३ ०	३८ २६	४३ ५९	४९ २१	५४ ६	५८ १७	२ १५
२७	६ ३८	११ ३१	१६ ५७	२२ ३-	२७ ५३	३३ ११	३८ २७	४४ ११	४९ ३१	५४ १५	५८ २५	२ २३
२८	६ ४७	११ ४१	१७ ८	२२ ४१	२८ ३	३३ २१	३८ ४८	४४ ०२	४९ ४१	५४ २४	५८ ३३	२ ३१
२९	६ ५६	११ ५३	१७ १९	२२ ५२	२८ १४	३३ ३२	३८ ५९	४४ ३३	५९ ५२	५४ ३३	५८ ४१	२ ३९
३०	७ ५	१२ २	१७ ३०	२३ ३	२८ २५	३३ ४३	३९ १०	४४ ४४	५० २	५४ ४२	५८ ४९	२ ४७

अथभावपत्रमिदमाह.

मंश	मं. १	वृ. २	मि. ३	क. ४	ति. ५	क. ६	वृ. ७	वृ. ८	घ. ९	म. १०	कु. ११	मि. १२
१	३ २४	८ १७	१३ ३४	१८ ५७	२४ २	२८ ४६	३३ २४	३८ १७	४३ ३४	४८ ५७	५४ २	५८ ४६
२	३ ३३	८ २७	१३ ४५	१९ ८	२४ १२	२८ ५५	३३ ३३	३८ २७	४३ ४५	४९ ८	५४ १२	५८ ५५
३	३ ४२	८ ३७	१३ ५५	१९ १८	२४ २२	२९ ४	३३ ४२	३८ ३७	४३ ५५	४९ १८	५४ २२	५९ ४
४	३ ५२	८ ४७	१४ ६	१९ २९	२४ ३२	२९ १४	३३ ५२	३८ ४७	४४ ६	४९ २९	५४ ३२	५९ १४
५	४ १	८ ५७	१४ १७	१९ ४०	२४ ४२	२९ ०३	३४ १	३८ ५७	४४ १७	४९ ४०	५४ ४२	५९ २३
६	४ १०	९ ७	१४ २८	१९ ५१	२४ ५२	२९ ३२	३४ १०	३९ ७	४४ २८	४९ ५०	५४ ५२	५९ ३२
७	४ १९	९ १७	१४ ३८	२० १	२५ २	२९ ४१	३४ १९	३९ १७	४४ ३८	५० १	५५ २	५९ ४१
८	४ २९	९ २७	१४ ४९	२० १२	२५ १२	२९ ५१	३४ २९	३९ २७	४४ ४९	५० १२	५५ १२	५९ ५१

१	४ ३८	९ ३७	१५ ०	२० २३	२५ २२	३० ०	३४ ३८	३९ ३७	४५ ०	५० २३	५२ २२	० २
१०	४ ४८	९ ४४	१५ ११	२० ३३	२५ ३१	३० ९	३४ ४८	३९ ४८	४५ ११	५० ३३	५२ ३१	० ९
११	४ ५८	९ ५९	१५ २२	२० ४३	२५ ४१	३० १९	३४ ५८	३९ ५९	४५ २२	५० ४३	५२ ४१	० १९
१२	५ ८	१० ९	१५ ३२	२० ५३	२५ ५०	३० २८	३५ ८	४० ९	४५ ३२	५० ५३	५५ ५०	० २८
१३	५ १८	१० २०	१५ ४३	२१ ३	२५ ५९	३० ३७	३५ १८	४० २०	४५ ४३	५१ ३	५५ ५९	० ३७
१४	५ २८	१० ३१	१५ ५४	२१ १३	२६ ८	३० ४६	३५ २८	४० ३१	४५ ५४	५१ १३	५६ ८	० ४६
१५	५ ३८	१० ४२	१६ ५	२१ २३	२६ १८	३० ५६	३५ ३८	४० ४२	४६ ५	५१ २३	५६ १८	० ५६
१६	५ ४८	१० ५२	१६ १५	२१ २२	२६ २७	३१ ५	३५ ४८	४० ५२	४६ १५	५१ ३३	५६ २७	१ ५
१७	५ ५८	११ ३	१६ २६	२१ ४३	२६ ३६	३१ १४	३५ ५८	४१ ३	४६ २६	५१ ४३	५६ ३६	१ १४
१८	६ ८	११ १४	१६ ३७	२१ ५३	२६ ४५	३१ २३	३६ ८	४१ १४	४६ ३६	५१ ५३	५६ ४१	१ २३
१९	६ १८	११ २५	१६ ४८	२२ ३	२६ ५५	३१ ३२	३६ १८	४१ २५	४६ ४८	५२ ३	५६ ५१	१ ३३
२०	६ २८	११ ३५	१६ ५८	२२ १३	२७ ४	३१ ४२	३६ २८	४१ ३५	४६ ५८	५२ १३	५७ ३	१ ४३
२१	६ ३८	११ ४६	१७ ९	२२ २३	२७ १२	३१ ५१	३६ ३८	४१ ४५	४७ ९	५२ २३	५७ १३	१ ५१
२२	६ ४६	११ ५७	१७ २०	२२ ३३	२७ २२	३२ ०	३६ ४८	४१ ५७	४७ २०	५२ ३३	५७ २२	२ ०
२३	६ ५८	१२ ८	१७ ३१	२२ ४३	२७ ३२	३२ १०	३६ ५८	४२ ८	४७ ३१	५२ ४३	५७ ३२	२ १०
२४	७ ८	१२ १९	१७ ४२	२२ ५३	२७ ४१	३२ १९	३७ ८	४२ १९	४७ ४२	५२ ५३	५७ ४१	२ १९
२५	७ १७	१२ २९	१७ ५२	२३ २	२७ ५०	३२ २८	३७ १७	४२ २९	४७ ५२	५३ २	५७ ५०	२ २८
२६	७ २७	१२ ४०	१८ ३	२३ १२	२८ ०	३२ ३८	३७ २७	४२ ४०	४८ ३	५३ १२	५८ ०	२ ३८
२७	७ ३७	१२ ५१	१८ १४	२३ २२	२८ ९	३२ ४७	३७ ३७	४३ ५१	४८ १४	५३ २२	५८ ९	२ ४७
२८	७ ४७	१२ ६२	१८ २५	२३ ३२	२८ १८	३२ ५६	३७ ४८	४३ ६२	४८ २५	५३ ३२	५८ १८	२ ५६
२९	७ ५७	१२ ७३	१८ ३५	२३ ४३	२८ २७	३२ ६६	३७ ५७	४३ ७३	४८ ३५	५३ ४३	५८ २७	२ ६६
३०	७ ६७	१२ ८३	१८ ४५	२३ ५३	२८ ३७	३२ ७६	३७ ६७	४३ ८३	४८ ४५	५३ ५३	५८ ३७	२ ७६

अथ मेषादीनां संज्ञामाह ।

क्रियतावुरिजितुमकुलीरलेयपाथो नजूककौप्यारव्या ॥ तौ क्षिक
आकोकेरोहद्रोगश्चांत्यभं चेत्यम् ॥ ४८ ॥

अथ मेषादिराशीनां स्वाभिनः ।

मेषवृश्चिकयोर्भौमस्तुलावृषभयोर्भृगुः ॥ कन्यामिथुनयोर्ज्ञः
स्याद्धनुर्मानाधिपो गुरुः ॥ ४९ ॥ शनिर्मकरकुंभे च कुलीरस्य तु
चन्द्रमाः ॥ सिंहस्याधिपतिः सूर्यो राशीनामधिपा मताः ॥ ५० ॥

पुनः राशीशाः ।

चंद्रज्ञशुक्रधूमार्कपरिवेषारकार्मुकाः ॥ गुरुपातः शनिः केतु-
र्ग्रहाः स्युर्द्वादशक्रमात् ॥ ५१ ॥

अथाग्रे षोडशवर्गानाह ।

वर्गान् षोडशसंख्याकान् ब्रह्मा लोकपितामहः ॥ तानहं सं-
प्रवक्ष्यामि मैत्रेय श्रूयतामिति ॥ ५२ ॥ क्षेत्रं होरा च द्रेष्काणस्तु-
र्यांशः सप्तमांशकः ॥ नवांशो दशमांशश्च सूर्यांशः षोडशांश-
कः ॥ ५३ ॥ विंशांशो वेदवान्दंसो भांशस्त्रिंशांशकस्ततः ॥ ख-
वेदांशोऽक्षवेदांशः षष्ठ्यंशश्च ततः परम् ॥ ५४ ॥ तत्क्षेत्रं तस्य
खेटस्य राशेर्योयस्य नायकः ॥ सूर्येन्दोर्विषमे राशौ समे तद्वि-
परीतकम् ॥ ५५ ॥ पितरश्चन्द्रहोरेशा देवाः सूर्यस्य कीर्तिताः ॥
राशेरर्द्धम्भवेद्धोरा ताश्चतुर्विंशति स्मृताः ॥ मेषादि तासां हो-
राणां परिवृत्तिद्वयं भवेत् ॥ ५६ ॥

अस्योदाहरणम् ।

यदा यदा विषमराशिः तदा तदा सूर्यमारम्य गणनीयं यदा यदा स-
मराशिस्तदा तदा चंद्रात्प्रथमं गणनीयं लग्नं ३८ अस्य होरा चंद्राद्गणनीयं

पंचदशांशपरिमितं ४ चंद्रहोरा सूर्यं २।४ विषमराशिः अत एव सिंहहो-
रायामेवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

होराचक्रमिदम्.

स्वा.	राशि	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तृ.	वृ.	घ.	म.	कुं.	मीन.
दे.	१५	२.५	चं.४	सू.५	चं.४	सू.५	चं.४	सू.५	चं.४	२.५	चं.४	सू.५	चं.४
पितरः	३०	चं.४	सू.५	चं.४	सू.५	चं.४	सू.५	चं.४	सू.५	चं.४	सू.५	चं.४	सू.५

अथ द्रेष्काणमाह ।

राशित्रिभागा द्रेष्काणास्ते च षट्त्रिंशदीरिताः ॥ परिवृत्तित्रयं
तेषां मेषादेः क्रमशो भवेत् ॥ ५७ ॥ स्वपंचनवमानां च विषमेषु
समेषु च ॥ नारदागस्तिदुर्वासाद्रेष्काणेशाश्वरादयः ॥ ५८ ॥

अस्योदाहरणम्.

त्रिंशदंशात्मको राशिस्तस्य त्रिभागं कार्यम् प्रथमभागे यस्मिन् राशिर्व-
र्तते स एव द्रेष्काणः यदा द्वितीयभागे तदास्वराशेः पंचमराशिद्रेष्काणः
तृतीयभागे सति तदा स्वराशेर्नवमराशिद्रेष्काणो ज्ञेयः यया लग्न ३।८ प्रथ-
मभागे अत एव स्वद्रेष्काणे एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

द्रेष्काणचक्रम्.

स्वामी.	राशी.	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तृ.	वृ.	घ.	म.	कुं.	मी.
नारदः	अंश. १०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
अगस्तिः	२०	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४
दुर्वासाः	३०	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८

अथ चतुर्थांशमाह ।

स्वक्षादिकेंद्रपतयस्तुर्यांशेशाः क्रियादयः ॥ सनकश्च सनंदश्च
कुमारश्च सनातनः ॥ ५९ ॥

अस्योदाहरणम्.

स्वर्क्षादिकेंद्रपतय इति स्वर्क्षं यहृहसंबंधी सराशिस्तदादिकेंद्राणि तत्पत-
यः चतुर्थांशस्वामिनः तद्यथा राशेस्त्रिंशदंशास्तस्य चतुर्थांशः सार्द्धाः सप्त
७।३० तत्र प्रथमविभागमध्ये ७।३० स्वर्क्षस्वराशिस्वामिन एवाधिपत्यं द्वि-
तीयविभागमध्ये १५।० केंद्रपतयः स्वराशेः सकाशाच्चतुर्थो योराशिः तत्स्वा-
मिन एवाधिपत्यं तृतीयविभागमध्ये २२।३० स्वराशेः सकाशात्सप्तमो यो
राशिस्तत्स्वामिन एवाधिपत्यं चतुर्थविभाग ३० मध्ये स्वराशेः सकाशा-
दशमो राशिस्तत्स्वामिन एवाधिपत्यं यथालम्बं ३।८ द्वितीयभागमध्ये ७०
आगतमेवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥ ५९ ॥

चतुर्थांशचक्रम्.													
स्वामी	अंश	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
सप्तमः	७	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
सप्तमः	१०	मं.	शु.	बु.	शु.	गु.	बु.	शु.	मं.	बु.	शु.	श.	बु.
सप्तमः	१५	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३
सप्तमः	०	चं.	गु.	बु.	शु.	मं.	बु.	शु.	श.	शु.	मं.	शु.	बु.
सप्तमः	२२	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६
सप्तमः	३०	शु.	मं.	बु.	शु.	शु.	बु.	मं.	शु.	बु.	चं.	गु.	बु.
सप्तमः	१०	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९
सप्तमः	०	श.	श.	बु.	मं.	शु.	बु.	चं.	गु.	बु.	शु.	मं.	बु.

अथ सप्तमांशमाह ।

सप्तांशपास्त्वोजग्रहे गणनीया निजेशतः ॥ युग्मराशौ तु
विज्ञेयाः सप्तमर्क्षादिनायकात् ॥ ६० ॥ क्षारक्षीरौ च दध्याज्यौ
तथेक्षुरससंभवः ॥ मद्यशुद्धजलावाजे समे शुद्धजलादिकाः ॥ ६१ ॥

अस्योदाहरणम्.

ओजराशौ ग्रहे सति निजराशितो गणनीयम् यदा समराशेः तदा सप्त-
मराशितो गणनीयम् यथा लम्बं ३।८ चेत्समराशिः अत एव मकरान्तृतीयं
सप्तांशमध्ये मीन १२ एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥ ६०।६१ ॥

सप्तमांशचक्रम्.													
स्वामी	लग्न	मे.१	वृ.२	मि.३	क.४	सिं.५	क.६	तु.७	वृ.८	ध.९	म.१०	कु.११	मी.१२
भार	४ १७	१	८	३	१०	५	१२	७	२	९	४	११	६
भार	८ ३४	२	९	४	११	६	१	८	३	१०	५	१२	७
दधि	१२ ५१	३	१०	५	१२	७	२	९	४	११	६	१	८
आज्य	१७ ३५	४	११	६	१	८	३	१०	५	१२	७	२	९
इक्षारस	३५ ३५	५	१२	७	२	९	४	११	६	१	८	३	१०
मद्य	३५ ३५	६	१	८	३	१०	५	१२	७	२	९	४	११
शुद्ध जलम्.	३० ०	७	२	९	४	११	६	१	८	३	१०	५	१२

अथ नवमांशमाह ।

नवांशेशाच्चरस्तस्मात्स्थिरे तन्नवमादितः ॥ उभये तत्पंचमा-
देरितिचित्यं विचक्षणैः ॥ देवानुराक्षसाश्चैव चरादिषु ग्रहेषु च ६२
अस्योदाहरणम्.

नवमांशगणनया यदा चरराशिस्तदा तत्रैव गणना यदा स्थिरराशेः
सकाशान्नवमराशेर्गणनीयाः यदा द्विस्वभावस्तदा पंचमराशेर्गणनीयाः यथा
लग्नं ३।८।४।५ चरराशेस्तत्रैव गणना कर्कात्तृतीयं कन्यानवमांश एवं
सर्वत्र विलोकनीयम् ॥६२॥

नवमांशचक्रम्.														
स्वामी.		मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कु.	मी.	अंशाः
देव.	१	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	३२०
वृ.	२	शु.	श.	मं.	र.	शु.	श.	मं.	र.	शु.	श.	मं.	र.	६४०
राक्षस.	३	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	१००
देव.	४	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	१३२०
वृ.	५	र.	शु.	श.	मं.	र.	शु.	श.	मं.	र.	शु.	श.	मं.	१६४०
राक्षस.	६	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	२००
देव.	७	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	२३२०
वृ.	८	मं.	र.	शु.	श.	मं.	र.	शु.	श.	मं.	र.	शु.	श.	२६४०
राक्षस.	९	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	वृ.	३००

अथ दशमांशमाह ।

दिगंशया ततश्चौजे युग्मे तन्नवमाहदेत् ॥ पूर्वादिदशदिक्पा-
ला इंद्राग्निमराक्षसाः ॥ ६३ ॥ वरुणो मारुतश्चैव कुबेरेशानप-
ञ्जजाः ॥ अनंतश्चक्रमादौजे समेवाव्युत्क्रमेणतु ॥ ६४ ॥

अस्योदाहरणम् .

अथ विषमराशिदशमांशे विषममेव गणनीयं समराशिदशमांशे तस्मा-
न्नवमराशितो गणनीयम् यथालग्नं ३८।४।५ मीनाद्गणनीयम् । वृषभं दशमां-
शमेवं सर्वत्र चिंतनीयम् ॥

अथदशांशचक्रम्.

विषमः स्वामिनः		मे.	वृ.	मि.	क.	मि.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कुं.	मी.	समाः स्वामि०
इंद्रः	३	मं.	श.	वृ.	वृ.	सू.	शु.	शु.	चं.	वृ.	वृ.	श.	म.	अनंतः
अग्निः	६	शु.	श.	च.	म.	वृ.	वृ.	मं.	र.	श.	शु.	वृ.	वृ.	पञ्जजः
यमः	९	वृ.	वृ.	र.	शु.	शु.	चं.	वृ.	वृ.	श.	मं.	मं.	श.	ईशानः
राक्षसः	१२	श.	मं.	वृ.	वृ.	मं.	सू.	श.	शु.	वृ.	वृ.	शु.	श.	कुबेरः
वरुणः	१५	सू.	शु.	शु.	चं.	वृ.	वृ.	श.	मं.	मं.	श.	वृ.	वृ.	मारुतः
मारुतः	१८	वृ.	वृ.	मं.	र.	श.	शु.	वृ.	वृ.	शु.	श.	चं.	मं.	वरुणः
कुबेरः	२१	शु.	चं.	वृ.	वृ.	श.	मं.	मं.	श.	वृ.	वृ.	सू.	शु.	राक्षसः
ईशानः	२४	मं.	सू.	श.	शु.	वृ.	वृ.	शु.	श.	चं.	मं.	वृ.	वृ.	यमः
पञ्जजः	२७	वृ.	वृ.	श.	मं.	मं.	श.	वृ.	वृ.	सू.	शु.	शु.	चं.	अग्निः
अनंतः	३०	श.	शु.	वृ.	वृ.	शु.	श.	चं.	मं.	वृ.	वृ.	मं.	र.	इंद्रः

अथ द्वादशांशमाह ।

द्वादशांशस्य गणना तत्क्षेत्रादिनिर्दिशेत् ॥ तेषामधीशाः
क्रमशोगणेशाऽश्विन्यमाहयः ॥ ६५ ॥ - -

अस्योदाहरणम् -

द्वादशांशं स्वभात् सर्वत्र ज्ञेयम् । यथा लग्नं शंटीक्षोऽप्येवं प्रकारेण कर्का-
द्रणितं तुलाद्वादशांशं अमुना प्रकारेण ज्ञेयम् ॥ ६५ ॥

अथ द्वादशांशचक्रमिदम्.													
स्वामिनः	अ०	मे.	वृ.	मि.	क.	सि.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कुं.	मी.
गणेशः	२ ३०	म. १	शु. २	तु. ३	च ४	र. ५	वृ. ६	शु. ७	मं. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२
अश्विनी- कुमारौ.	५ ०	शु. २	तु. ३	च. ४	र. ५	वृ. ६	शु. ७	म. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	म. १
यमः	७ ३०	वृ. ३	च. ४	र. ५	तु. ६	शु. ७	मं. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	म. १	शु. २
भृतिः	१० ०	च ४	र. ५	तु. ६	शु. ७	म. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	म. १	शु. २	वृ. ३
गणेशः	१२ ३०	र. ५	वृ. ६	शु. ७	म. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	म. १	शु. २	वृ. ३	च. ४
अश्विनी- कुमारौ.	१५ ०	वृ. ६	श. ७	म. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	मं. १	शु. २	वृ. ३	च. ४	र. ५
यमः	१७ ३०	शु. ७	म. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	म. १	शु. २	वृ. ३	च. ४	र. ५	वृ. ६
भृतिः	२० ०	म. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	म. १	शु. २	वृ. ३	च. ४	र. ५	वृ. ६	शु. ७
गणेशः	२२ ३०	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	म. १	शु. २	वृ. ३	च. ४	र. ५	वृ. ६	शु. ७	मं. ८
अश्विनी- कुमारौ.	२५ ०	श. १०	श. ११	गु. १२	म. १	शु. २	वृ. ३	च. ४	र. ५	वृ. ६	शु. ७	म. ८	शु. ९
यमः	२७ ३०	श. ११	गु. १२	मं. १	शु. २	वृ. ३	च. ४	र. ५	वृ. ६	शु. ७	म. ८	गु. ९	श. १०
भृतिः	३० ०	गु. १२	म. १	शु. २	वृ. ३	च. ४	र. ५	वृ. ६	शु. ७	मं. ८	गु. ९	श. १०	श. ११

अथ षोडशांशमाह .

अजसिंहाश्वितोज्ञेया नृपांशाः क्रमशः सदा ॥ अजविष्णूहरः
सूर्योह्योजेयुग्मेप्रतीपकम् ॥ ६६ ॥

अस्योदाहरणम् .

यदा लग्नेदविषमराशिस्तदा स्वराशेः सकाशात् क्रमेण गणना यदा च
विषमराशिस्तदा स्वादिपरीतगणनया विज्ञेयाः षोडशांशाः यथा लग्नं
३।८।४।५ मेषाद्गणनीयं सिंह आगतः एवं विवेचनीयम् ॥ ६६ ॥

शोडशांशचक्रम्.

संख्या.	विषम स्वा.	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तृ.	वृ.	घ.	म.	कुं.	मी.	सम स्वा.	अं.	क.	वि.
१	ब्र.	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	सू.	१	५२	३०
२	वि.	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	ह.	३	४५	०
३	ह.	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	वि.	५	३७	३०
४	सू.	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	ब्र.	७	३०	०
५	ब्र.	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	सू.	९	२२	३०
६	वि.	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	ह.	११	१५	०
७	ह.	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	वि.	१३	७	३०
८	सू.	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	ब्र.	१५	०	०
९	ब्र.	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	सू.	१६	५२	३०
१०	वि.	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	ह.	१८	४५	०
११	ह.	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	वि.	२०	३७	३०
१२	सू.	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	ब्र.	२२	३०	०
१३	ब्र.	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	सू.	२४	२२	३०
१४	वि.	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	ह.	२६	१५	०
१५	ह.	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	वि.	२८	७	३०
१६	सू.	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	ब्र.	३०	०	०

अथ विंशंशमाह ।

अथ विंशति भागानामधिपा ब्रह्मणोदिताः ॥ क्रियाच्चरे स्थिरे
चापान्मृगेंद्राद्विस्वभावके ॥ ६७ ॥ काली गौरी जया लक्ष्मीर्वि-
जया विमला सती ॥ तारा ज्वालामुखी श्वेता ललिता बगलामुखी
॥ ६८ ॥ प्रत्यंगिरा शची रौद्री भवानी वरदा जया ॥ त्रिपुरा सुमुखी
चेति विषमे परिचिंतयेत् ॥ ६९ ॥ समराशौ दया मेघा छिन्नशी-
र्षा पिशाचिनी ॥ धूमावती च मातंगी बाला भद्राऽरुणाऽनला
॥ ७० ॥ पिंगला छुल्लुका घोरा वाराही वैष्णवी सिता ॥ भुवनेशी
भैरवी च मङ्गला ह्यपराजिता ॥ ७१ ॥

अस्योदाहरणम्.

यथा लग्नं ३।८।४५ मेषादिगणनया कन्या आगतम् एवम् सर्वत्र ज्ञेयम्-

विंशंशचक्रम्.

सं.	वि० स्वा०	मे. १	वृ. २	मि. ३	क. ४	सि. ५	क. ६	रु. ७	वृ. ८	घ. ९	प. १०	कु. ११	मी. १२	स.स्वा०	अ शा	सं- ख्य
१	काली	१	१	५	१	१	५	१	५	५	१	५	५	दया	१	१
२	गौरी	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	मेघा	३	२
३	जया	३	११	७	३	११	७	३	११	७	३	११	७	छिन्नशी.	४	३
४	लक्ष्मी	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	पिशाचि	५	४
५	विजया	५	१	९	५	१	९	५	१	९	५	१	९	धूमाव.	७	५
६	विमला	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	मातंगी	९	६
७	सती	७	३	११	७	३	११	७	३	११	७	३	११	बाला	१०	७
८	तारा	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	भद्रा	११	८
९	ज्वालामु.	९	५	१	९	५	१	९	५	१	९	५	१	अरुणा	१२	९
१०	श्वेता	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	अनला	१३	१०
११	ललिता	११	७	३	११	७	३	११	७	३	११	७	३	पिंगला	१४	११
१२	बगला	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	४	छुल्लुका	१५	१२
१३	प्रत्यंगिरा	१	९	५	१	९	५	१	९	५	१	९	५	घोरा	१६	१३
१४	शची	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	वाराही	१७	१४

१५	रौद्री	३	११	७	३	११	७	३	११	७	वेष्णवी	१२	१५
१६	भवानी	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	सिता	१४	१६
१७	वरदा	५	१३	९	५	१३	९	५	१३	९	भुवनेश्व.	१५	१७
१८	जया	६	१४	१०	६	१४	१०	६	१४	१०	भैरवी	१७	१८
१९	त्रिपुरा	७	१५	११	७	१५	११	७	१५	११	मंगला-	१८	१९
२०	सुमुखी	८	१६	१२	८	१६	१२	८	१६	१२	अपराजि.	१९	२०

अथ सिद्धांशकमाह ।

सिद्धांशकानामधिपाः सिंहादोजभगे गृहे ॥ कर्काद्युग्मभगे खेटे स्कंदः पर्शुधरोऽनलः ॥ ७२ ॥ विश्वकर्मा भगो मित्रो मयोऽतकवृषध्वजाः ॥ गोविंदो मदनो भीमः सिंहादौ विपमे क्रमात् ॥ कर्कादौ समभे भीमादिलोमे न विचिंतयेत् ॥ ७३ ॥

अस्योदाहरणम् ।

यथा लग्नं ३।८।४५ कर्कादिगणनीयं मकरमागतं एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ।

चतुर्विंशंशचक्रम्.													
म०	विपमा०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	समस्या	अ०
१	मदन	१	४	७	१०	१३	१६	१९	२२	२५	२८	भीम	१०
२	पशुधर	२	५	८	११	१४	१७	२०	२३	२६	२९	मदन	३०
३	अनल	३	६	९	१२	१५	१८	२१	२४	२७	३०	गोविंद	३५
४	विश्वर	४	७	१०	१३	१६	१९	२२	२५	२८	३१	वृषभज.	४०
५	भग	५	८	११	१४	१७	२०	२३	२६	२९	३२	अतर	४५
६	मित्र	६	९	१२	१५	१८	२१	२४	२७	३०	३३	मय	५०
७	मय	७	१०	१३	१६	१९	२२	२५	२८	३१	३४	मित्र	५५
८	अतर	८	११	१४	१७	२०	२३	२६	२९	३२	३५	भग	६०
९	वृषभज	९	१२	१५	१८	२१	२४	२७	३०	३३	३६	विश्वर०	६५
१०	गोविंद	१०	१३	१६	१९	२२	२५	२८	३१	३४	३७	अनल	७०
११	मदन	११	१४	१७	२०	२३	२६	२९	३२	३५	३८	पशुधर	७५
१२	भीम	१२	१५	१८	२१	२४	२७	३०	३३	३६	३९	रुद्र	८०
१३	स्कंद	१३	१६	१९	२२	२५	२८	३१	३४	३७	४०	भीम	८५
१४	पशुधर	१४	१७	२०	२३	२६	२९	३२	३५	३८	४१	मदन	९०

११	भगः	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८
१२	अपेमा	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९
१३	सूर्यः	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०
१४	त्वष्टा	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११
१५	मरुत्	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२
१६	शक्राग्निः	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१
१७	मित्रः	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२
१८	वासवः	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३
१९	राक्षसः	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४
२०	वरुणा	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५
२१	विश्वदेवः	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६
२२	गोविन्दः	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७
२३	वसुः	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८
२४	वरुणः	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९
२५	अजपात्	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०
२६	अहिर्बुध्नयः	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११
२७	पूषा	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२

अथ त्रिंशांशमाह.

त्रिंशांशेशाश्च विषमे कुजार्कज्येष्ठभार्गवाः ॥ पंचपंचाष्टसप्ता-
क्षा भागाव्यत्ययतः समे ॥ ७७ ॥ वन्हिः समीरशक्रौ च धनदा
जलदस्तथा ॥ विषमेषु क्रमाज्ज्ञेयाः समराशौ विपर्ययम् ॥ ७८ ॥

अस्योदाहरणम्.

यदा समत्रिंशांशे शुक्रज्ञेयार्किभूपुत्रा ज्ञेयं यथालग्नं ३८।४।५ शुक्राद्ग-
णनीयं द्वितीयं बुधः आगत एवं ज्ञेयम्.

विषमत्रिंशांशचक्रम्.							
स्वामिनः	अंशाः	मेषः	मिथुनः	सिंहः	तुला	धनु	कुंभः
वन्हिः	५ ०	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.
वायुः	१० ०	श.	श.	श.	श.	श.	श.
शक्रः	१८ ०	गु.	गु.	गु.	गु.	गु.	गु.
धनदः	२५ ०	बु.	बु.	बु.	बु.	बु.	बु.
जलदः	३० ०	शु.	शु.	शु.	शु.	शु.	शु.

अथ षष्ठ्यंश माहः-

घोरश्च राक्षसो देवः कुबेरो यक्षकिन्नरो ॥ भ्रष्टः कुलघ्नो गरलो
 वह्निर्मायापुरीषकः ॥ ८२ ॥ अपांपतिर्मरुत्वांश्च कालः सर्पामृतं न्दु-
 काः ॥ मृदुः कोमल हैरंब ब्रह्म विष्णु महेश्वराः ॥ ८३ ॥ देवाद्रौ कलि
 नाशश्च क्षितीशकमलाकरो ॥ शुलिको मृक्षुकालश्च दावाग्नि-
 घोरसंज्ञकः ॥ ८४ ॥ यमश्च कंटक सुधाऽमृतौ पूर्ण निशाकरः ॥ विष
 दग्धकुलांतश्च सुरव्यो वंशक्षयस्तथा ॥ ८५ ॥ उसात काल सौम्या-
 रव्याः कोमलः शीतला भिधः करालदंष्ट्र चंद्रास्यौ प्रवीणः काल
 पावकः ॥ ८६ ॥ दण्ड भृन्निर्मलः सौम्यः क्रूरोऽतिशीतलोमृतः ॥
 पयोधि भ्रमणाख्यौ च चंद्ररेखा स्वयुग्मपौ ॥ ८७ ॥ समभे व्यत्यया
 ज्ञेयाः षष्ठ्यंशाश्च प्रकीर्तताः ॥ षष्ठ्यंशास्वामिनस्त्वौजे तदी
 शा ह्यत्ययः समे ॥ ८८ ॥ ऋभषष्ठ्यंश संयुक्ता ग्रहाः ऋभफल प्रदाः
 श्रूरषष्ठ्यंश संयुक्ता नाशयन्तिस्वचारिणः ॥ ८९ ॥ राशीन् बिहाय
 खेटस्य द्विघ्नमंशाद्य मर्कहत् ॥ शेषं सैकं च तद्वाग्नि नाथ ष-
 ष्ठ्यंशपाः स्मृताः ॥ ९० ॥

अस्योदाहरणम्-

राशीन्बिहाय त्यक्त्वा अंशाद्यं द्विगुणं कृत्वा अंशस्थाने द्वादशातष्टं शेषं
 सैकं योज्यं तद्वाग्निपः षष्ठ्यंश पतिर्ग्रहो भवति अपं षष्ठ्यंशः विषमरा
 विक्रमाह्वणनीयः समराशो व्युत्क्रमो ज्ञेयः यथा लग्नं ३८। ४५ समे अ
 षादशांश मध्ये उसातांश आगतः सूर्य अंशादि ४। २८। १ द्विगुणांकाः
 ८। ५६। २ यदा अंशादि द्वादशा दधिकं तदा द्वादशाभक्तं कलादि त्रिंश
 द ३० धिकं त्रिंशद्भक्तं सुपरियोज्यम् अत्र तु कला ५६ त्रिंशद्भक्ते लब्ध
 म् १ उपरियोज्यम् ८ शेषं सैकं अत्र तु शेषं ९ सैकं १ योज्यं १० मिथुना
 दिगणनीयम् तुलायां रविः ७ अग्न्यंश मध्ये समे तु षष्टि ६० मध्ये हीनं
 कार्यम् एवं सर्वत्र ज्ञेयम्-

संख्या	विषयवस्तुना	मि०	दृ०	मि०	क०	वि०	क०	तु०	दृ०	प०	म०	कु०	मी०	समवस्तुना	अं०	शु०
१	घोरता	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	दुस्तरखाता	०	३६
२	राक्षसाता	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	अभयता	१	०
३	दुष्करता	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	पथो ध्वजा	१	३०
४	कृपता	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	स्वधृति	२	०
५	सहायता	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	अतिशयता	२	३०
६	विपन्नता	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	दुरी	३	०
७	भयता	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	सौम्यता	३	३०
८	पुलकता	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	निर्मलाता	४	०
९	गारजाता	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	दुःखता	४	३०
१०	क्रान्ता	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	कायान्ता	५	०
११	मायाता	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	मूर्खता	५	३०
१२	पुण्यता	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	इन्द्रियता	६	०
१३	अपराधता	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	दुःखफलता	६	३०
१४	महापाता	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	शान्तिता	७	०
१५	कायता	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	कौम्यता	८	३०
१६	अद्विजाता	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	सौम्यता	८	०
१७	अभयता	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	कायान्ता	९	३०
१८	अज्ञता	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	उत्पत्तिता	९	०
१९	पुण्ड्रता	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	विश्रुता	१०	३०
२०	कौम्यता	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	कर्मिता	१०	०
२१	द्वैतता	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	विषयता	१०	३०
२२	अज्ञानता	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	पुण्यता	११	०
२३	विषयता	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	अभयता	११	३०
२४	महामहता	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	स्वधृति	१२	०
२५	द्वैतता	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	कण्डकता	१२	३०
२६	अज्ञता	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	युग्मता	१३	०
२७	कर्मिता	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	पराता	१३	३०
२८	सिद्धिद्वैतता	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	दोषान्विता	१४	०
२९	कर्मिता	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	कायता	१४	३०
३०	युग्मता	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	युग्मता	१५	०
३१	महामहता	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	कर्मिता	१५	३०
३२	कायता	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	कर्मिता	१६	०
३३	दोषान्विता	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	सिद्धिद्वैतता	१६	३०
३४	कायता	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	कर्मिता	१७	०
३५	युग्मता	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	अज्ञता	१७	३०
३६	कण्डकता	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	द्वैतता	१८	०
३७	स्वधृति	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	महामहता	१८	३०
३८	अभयता	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	विषयता	१९	०
३९	पुण्यता	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	स्वधृति	१९	३०
४०	विषयद्वैतता	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	कायता	२०	०
४१	कर्मिता	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	कौम्यता	२०	३०
४२	अज्ञता	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	युग्मता	२१	०
४३	उत्पत्तिता	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	युग्मता	२१	३०
४४	कण्डकता	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	अभयता	२२	०
४५	सौम्यता	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	स्वधृति	२२	३०
४६	कौम्यता	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	कायता	२३	०
४७	उत्पत्तिता	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	महामहता	२३	३०
४८	दुःखता	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	अभयता	२४	०
४९	इन्द्रियता	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	पुण्यता	२४	३०
५०	युग्मता	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	मायाता	२५	०
५१	कायान्विता	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	अभयता	२५	३०
५२	दुःखता	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	पुण्यता	२६	०
५३	विषयता	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	स्वधृति	२६	३०
५४	सौम्यता	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	अभयता	२७	०
५५	कौम्यता	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	विषयता	२७	३०
५६	उत्पत्तिता	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	पुण्यता	२८	०
५७	स्वधृति	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	कौम्यता	२८	३०
५८		५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	द्वैतता	२९	०
५९	अभयता	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	पुण्यता	२९	३०
६०		६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	स्वधृति	३०	३०

अथ वर्गभेदानाह.

वर्गभेदानहं वक्ष्ये मैत्रेयत्वं विधारय ॥ षड्वर्गाः सप्तवर्गाश्च
 दिग्वर्गा नृपवर्गकाः ॥ ९१ ॥ भवन्ति वर्गसंयोगे षड्वर्गे किंशु-
 कादयः ॥ द्वाभ्यां किंशुकनामा च त्रिभिर्व्यंजनमुच्यते ॥ ९२ ॥
 चतुर्भिश्चामराख्यं च छत्रं पंचभिरेव च ॥ षड्भिः कुंडलयोगः
 स्यान्मुकुटाख्यं च सप्तभिः ॥ ९३ ॥ सप्तवर्गेऽथ दिग्वर्गे पारि-
 जातादि संज्ञकाः ॥ पारिजातं भवेद्द्वाभ्यामुत्तमं त्रिभिरुच्यते ॥ ९४ ॥
 चतुर्भिर्गोपुराख्यं स्याच्छरैः सिंहासनं तथा ॥ पारावतं भवेत्ष-
 ड्भिर्देवलोकं च सप्तभिः ॥ ९५ ॥ वसुभिर्ब्रह्मलोकाख्यं नवभिः शक्र-
 वाहनम् ॥ दिग्भिः श्रीधामयोगं स्यादथषोडशवर्गके ॥ ९६ ॥ भेदकं
 च भवेद्द्वाभ्यां त्रिभिः स्यात्कुसुमाख्यकम् ॥ चतुर्भिर्नागपुष्पं स्या-
 त्पंचभिः कंदुकाह्वयम् ॥ ९७ ॥ केरलाख्यं भवेत्षड्भिः सप्तभिः क-
 ल्पवृक्षकम् ॥ अष्टभिश्चंदनवनं नवभिः पूर्णचंद्रकम् ॥ ९८ ॥ दि-
 ग्भिरुच्चैः श्रवानाम रुद्रैर्धन्वंतरिर्भवेत् ॥ सूर्यकान्तं भवेत्सूर्यैर्विश्वैः
 स्याद्विद्रुमाख्यकम् ॥ ९९ ॥ शक्रसिंहासनं शक्रैर्गोलोकं तिथिभि-
 र्भवेत् ॥ भूपैः श्रीवल्लभाख्यं स्याद्द्वर्गाभेदैरुदाहृताः ॥ १०० ॥
 स्वोच्चमूलत्रिकोणस्वभवनाधिपतिं तथा ॥ स्वारूढात्केन्द्रनाथा-
 नां वर्गा ग्राह्याः सुधीमता ॥ १०१ ॥ अस्तंगता ग्रहजिता नो-
 चगा दुर्बलास्तथा ॥ शयनादिवयादुस्था उत्पन्ना योगना-
 शकाः ॥ १०२ ॥

किंशुकादिसप्तकवर्गसंज्ञाचक्रमिदमाह.

२	३	४	५	६	७
किंशुकाख्यम्	व्यंजनाख्यम्	चामराख्यम्	छत्रम्	कुंडलाख्यम्	मुकुटाख्यम्

पारिजातादिदशवर्गसंज्ञाचक्रमिदम्.														
२	३	४	५	६	७	८	९	१०						
पारिजात	उत्तमम्	गोपुराख्यं	सिंहासनं	पारावत	देवलोकं	ब्रह्मलोकं	शम्बाहनं	श्रीधाम						
भेदादिषोडशवर्गसंज्ञाचक्रमिदम्.														
२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
भेदकम्	कुसुमाख्यम्	नागपुष्पम्	केटुकाक्षयम्	केरलाख्यम्	कल्पवृक्षकम्	चटनवनम्	पूर्णचन्द्रकम्	उद्येः श्रवा	धन्वतरिः	सूर्यकान्तम्	विदुमाख्यम्	शक्रसिंहासनं	गोलोकम्	श्रीवह्मलाख्यं

अथ षोडशवर्गेषु चिंता लक्षणं वदाम्यहम् ॥ लक्षणं देहस्य विज्ञानं होरायां संपदादिकम् ॥ १०३ ॥ द्रेष्काणे भ्रातृजं सौख्यं तुर्यांशे भाग्यचिंतनम् ॥ पुत्रपौत्रादिकानां वै चिंतनं सप्तमांशके ॥ १०४ ॥ नवमांशे कलत्राणां दशमांशे महत्फलम् ॥ द्वादशांशे तथा पित्रोश्चितनं षोडशांशके ॥ १०५ ॥ सुखाऽसुखस्य विज्ञानं वाहनानां तथैव च ॥ उपासनाया विज्ञानं सार्धं विंशतिभागके ॥ १०६ ॥ विद्याया वेदवाहंशे भांशे चैव बलाऽबलम् ॥ त्रिंशांशके रिष्टफलं खवेदांशे शुभाऽशुभम् ॥ १०७ ॥ अक्षवेदांशभागे च षष्ठ्यंशेऽखिलमीक्षयेत् ॥ यत्र कुत्रापि सम्प्राप्तः क्रूरषष्ठ्यंशकाधिपः ॥ १०८ ॥ तत्र नाशो न संदेहो मंत्रेयस्ववचो यथा ॥ यत्र कुत्रापि संप्राप्तः कलांशाधिपतिः शुभः ॥ १०९ ॥ यत्र वृद्धिश्च पुष्टिश्च मंत्रेयस्ववचो यथा ॥ इति षोडशवर्गाणां भेदास्तं प्रतिपादिताः ॥ ११० ॥ उद्यादिषु भावेषु खेटस्य भवनेषु वा वर्गविश्वावलं वीक्ष्य तेषां तेषां शुभाऽशुभम् ॥ १११ ॥ अथातः संक्ष्यामि वर्गं विश्वावलं द्विज ॥ यस्य विज्ञानमात्रेण विपाकं ॥

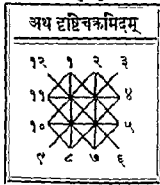
गोचरम् ॥ ११२ ॥ गृहविश्वा बलं वीक्ष्ये सूर्यादीनां स्वचारि-
 णाम् ॥ स्वगृहोच्चेवलं पूर्णं शून्यं तत्सप्तमस्थिते ॥ ११३ ॥ ग्रहस्थिति-
 वशाज्ज्ञेयं द्विराश्याधिपतिस्तथा ॥ मध्ये तु पाततो ज्ञेया ओजयु-
 ग्मर्क्षभेदतः ॥ ११४ ॥ सूर्यहोराफलं दद्युर्जीवार्कवसुधात्मजाः ॥
 चंद्रास्फूर्जिदर्कपुत्राश्चंद्रहोराफलप्रदाः ॥ ११५ ॥ फलद्वयं बुधो
 दद्यात्समे चांद्रतदन्यके ॥ रवेः फलं स्वहोरादौ फणहीनं विरामके
 ॥ ११६ ॥ मध्येऽनुपातात्सर्वत्र द्वेष्काणेपि विचिंतयेत् ॥ गृहवत्तु
 र्यभागोऽपि नवांशादावपि स्वयम् ॥ ११७ ॥ सूर्यः कृजफलं धत्ते
 भार्गवस्यनिशापतिः ॥ त्रिंशांशके विचिंत्यैवमत्रापि गृहवत्स्मृतः
 ॥ ११८ ॥ लग्नहोरादृक्काणांकभागसूर्यांशका इति ॥ सर्वे त्रिंशांश
 सहिताः षड्गर्गा विश्वकाः क्रमात् ॥ ११९ ॥ रसनेत्राब्धिपंचाश्वि
 भूमयः सप्तवर्गके ॥ स्थूलं फलं च संस्थाप्य तत्सूक्ष्मं च ततस्ततः
 ॥ १२० ॥ सप्तमांशकं तत्र विश्वका पंचलोचनम् ॥ त्रयं सार्द्ध-
 द्वयं सार्द्धवेदं द्वौरात्रिनायकाः ॥ १२१ ॥ दशवर्गादिरंशाढ्याः
 कलांशाः षष्टिभागकाः ॥ त्रयं क्षेत्रस्य विज्ञेयाः पंचषष्ट्यंशकस्य
 च ॥ १२२ ॥ सार्द्धैकभागाः शेषाणां विश्वकाः परिकीर्तिताः ॥ अथ
 वक्ष्ये विशेषेण विश्वकां मम संमताम् ॥ १२३ ॥ क्रमात् षोड-
 शवर्गाणां क्षेत्रादीनां पृथक् पृथक् ॥ होरांशाभागदृक्काणकुचंद्रश-
 शिनः क्रमात् ॥ १२४ ॥ कलांशस्य द्वयं ज्ञेयं त्रयं नंदांशकस्य
 च ॥ क्षेत्रे सार्द्धे च त्रितयं चतुःषष्ट्यंशकस्य हि ॥ १२५ ॥ अ-
 र्द्धमर्धे तु शेषाणां ह्येतत्स्वीयमुदाहृतम् ॥ पूर्णं विश्वावलं विंशे
 धृतिः स्यादधिमित्रके ॥ १२६ ॥ मित्रे पंचदश प्रोक्तं समे
 दश प्रकीर्तितम् ॥ शत्रौ सप्ताधिशत्रौ च पंचत्रिश्वा बलं भ-
 वेत् ॥ १२७ ॥ वर्गविश्वाः स्वविश्वघ्नाः पुनर्विंशति भाजिताः ॥

विश्वा फलोपयोग्यं तत्पंचानं फलदो न हि ॥ १२८ ॥ तदूर्ध्वस्व-
 ल्पफलदं दशोर्ध्वं मध्यमं स्मृतम् ॥ तिथ्यर्थं पूर्णफलदं बोध्यं सर्व-
 खचारिणाम् ॥ १२९ ॥ अथान्यदापि वक्ष्येऽहं मैत्रेय त्वं विदारय ॥
 खेटाः पूर्णफलं दद्युः सार्पात्सप्तमके स्थिताः ॥ १३० ॥ फलाभावं
 विजानीयात्समे सूर्यनभश्चरे ॥ मध्येऽनुपातात्सर्वत्र ह्युदयास्तवि-
 शोपकाः ॥ १३१ ॥ वर्गविश्वासमं ज्ञेयं फलमस्य द्विजर्षभ ॥
 यच्च यत्र फलं बुध्वा तत्फलं परिकीर्तितम् ॥ १३२ ॥ वर्गविश्वा
 फलं चादाबुदयास्तमतः परम् ॥ पूर्णं पूर्णोति पूर्णस्यात्सर्वदैवं विचिं-
 तयेत् ॥ १३३ ॥ हीनं हीनेति हीनं स्यात्स्वलपालपेत्यल्पकं स्मृ-
 तम् ॥ मध्यं मध्येति मध्यं स्याद्यावत्तस्य दशास्थितिः ॥ १३४ ॥
 अथान्यदापि वक्ष्यामि मैत्रेय शृणु सुव्रत ॥ लग्नतुर्यास्तवियतां कें-
 द्रसंज्ञा विशेषतः ॥ १३५ ॥ द्विपंच रंध्रलाभारव्यं ज्ञेयं पणफरा-
 दिकम् ॥ त्रिषड्भाग्यव्ययादीनामापोक्तिममिति द्विज ॥ १३६ ॥
 लग्नात्पंचमभाग्यस्य कोणसंज्ञा विधीयते ॥ षष्ठाष्टव्ययभावानां
 दुःसंज्ञास्त्रिकसंज्ञकाः ॥ १३७ ॥ चतुरस्रं तुर्यरंध्रं कथयन्ति द्वि-
 जोत्तम ॥ स्वस्थादुपचयक्षाणि त्रिषडायां वराणि हि ॥ १३८ ॥
 तनुर्धनं च सहजो बंधुपुत्रारयस्तथा ॥ युवती रंध्रधर्मारव्यं कर्म ला-
 भव्ययाः क्रमात् ॥ १३९ ॥ संक्षेपेणैतदुदितमन्यद्बुद्धयनुसारतः ॥
 किंचिद्विशेषं वक्ष्यामि यथा ब्रह्ममुखाच्छ्रुतम् ॥ १४० ॥ नवमे-
 पि पितुर्ज्ञानं सूर्याच्च नवमेऽथवा ॥ यत्किंचिद्दशमे लाभे तत्सूर्या-
 दशमे शिवे ॥ १४१ ॥ तुर्ये तनौ धने लाभे भाग्ये यच्चिंतनं च
 तत् ॥ चंद्रात्तुर्ये तनौ लाभे भाग्ये तच्चिंतयेद्भ्रुवम् ॥ १४२ ॥ ल-
 ग्नाद्दुश्चिक्यभवने यत्कुजादिक्रमेऽखिलम् ॥ विचार्य षष्ठभावस्य
 बूधात्षष्ठे विलोकयेत् ॥ १४३ ॥ पंचमस्य गुरोः पुत्रे जायायाः

सप्तमे भृगोः॥अष्टमस्य व्ययस्यापि मन्दान्मृत्यौ व्यये तथा१४४
यद्वावाद्यत्फलं चिंत्यं तदीशात्तत्फलं विदुः ॥ ज्ञेयं तस्य फलं त-
द्धि तत्र चिंत्यं शुभाशुभम् ॥१४५॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्व-
खंडसारांशे राशिस्वभावषोडशवर्गादिकथनं नाम तृतीयोऽध्यायः॥

पराशर उवाच ।

मेषादीनां च राशीनां द्वादशानां पृथक्पृथक् ॥ दृष्टिभेदं प्रव-
क्ष्यामि शृणु त्वं द्विजसत्तम ॥ १ ॥ राशयोभिमुखान्विप्र पश्यन्ति

पार्श्वभं तथा ॥ रंध्रे षष्ठे तथा द्यूनेऽभिमु-
खो राशिरुच्यते ॥ २ ॥ पार्श्वभं त्वामहं
वक्ष्ये चरस्थिरद्विस्वभावकैः ॥ पंचमैकाद-
शौ विप्र चरः पश्येत् क्रमेण हि ॥ ३ ॥
व्युत्क्रमेण स्थिरो विप्र पंचमैकादशौ पुनः॥

क्रमेण च तृतीयाङ्गौ पश्यति द्विजसत्तम ॥ ४ ॥ उभयोर्व्याम-
पातालौ पश्यन्ति सप्तमं तथा ॥ एवं क्रमेण वै विप्र पार्श्वभं राशिरु-
च्यते ॥ ५ ॥ चरः स्थिरान्पश्यति स्म स्थिरः पश्यति वै चरान्
॥ उभयानुभये विप्र पश्यन्तीत्ययमागमः ॥ ६ ॥ समीपराशिं सं-
त्यक्त्वा राशींस्त्रीननु पश्यति ॥ सर्वोदाहरणं वक्ष्ये शृणु त्वं द्विज-
नंदन ॥ ७ ॥ मेषो वृषं परित्यज्य सिंहवृश्चिकघटान्द्विज ॥ अने-
नैव क्रमेणैव पश्यति स्म द्विजोत्तम ॥ ८ ॥ कर्कः सिंहं परित्यक्त्वा
वृश्चिकं च घटं वृषम् ॥ तुलापि वृश्चिकं त्यक्त्वा कुंभं सिंहं तथा
वृषम् ॥ ९ ॥ नक्रो घटं परित्यज्य वृषसिंहौ च वृश्चिकम् ॥ एवं
वराणां दृष्टिश्च ज्ञायते द्विजसत्तम ॥ १० ॥ वृषो मेषं परित्यज्य
मृगं कर्कं तुलां द्विज ॥ सिंहः कर्कं परित्यज्य नक्रं मेषं तुलां द्विज
॥ ११ ॥ वृश्चिकस्तु तुलां त्यक्त्वा कर्कं मेषं मृगं तथा ॥ कुंभश्च

मकरं त्यक्त्वा मेषं कर्कं तुलां द्विज ॥ १२ ॥ युग्मः कन्याधनुर्मी-
 नान् पश्यतीति द्विजोत्तम ॥ कन्याधनुर्मीनयुग्मान् पश्यत्येवं न
 संशयः ॥ १३ ॥ धनुर्झषयुग्मकन्याः पश्यति द्विजसत्तम ॥ मीनो
 युग्मांगको दंडान् पश्यति सुमते द्विज ॥ १४ ॥ द्वितीये द्वादशे
 राशौ पार्श्वभत्वं न चिंतयेत् ॥ उलोकोक्तपूर्वरीत्या तु संग्राह्यं द्वि-
 जसत्तम ॥ १५ ॥ सूर्यादयः क्रमेणैव पश्यंति च परस्परम् ॥
 राशित्रयं त्रयं विप्र सर्वराशिगता ग्रहाः ॥ १६ ॥ चरेषु संस्थि-
 ताः खेटाः पश्यंति स्थिरसंभवान् ॥ स्थिरेषु संस्थिताः खेटाः प-
 श्यंति चरसंस्थितान् ॥ १७ ॥ उभयस्थस्तु भान्वादिः पश्यत्यु-
 भयसंस्थितान् ॥ निकटस्थं विना खेटा निरीक्षंते द्विजोत्तम ॥ १८ ॥
 चक्रन्यासमहं वक्ष्ये यथावद्ब्रह्मणोदितम् ॥ यस्य विज्ञानमात्रेण
 दृष्टिभेदः प्रकाश्यते ॥ १९ ॥ पूर्वं मेषवृषौ लेख्यौ कर्कसिं-
 हौ च दक्षिणे ॥ तुलालिवारुणे विप्र नक्रकुंभे तथात्तम् ॥ २० ॥
 अग्निकोणे तु मिथुनं नैर्ऋत्यामंगनां द्विजः ॥ वायव्यां धनुषं ले-
 ख्यमीशान्यां च झषं लिखेत् ॥ २१ ॥ चतुरस्रं च विन्यासं ज्ञायते
 द्विजसत्तम ॥ वृत्ताकारं विशेषेण ब्रह्मणा चादितं पुरा ॥ २२ ॥
 होराशास्त्रे भिन्नदृष्टिः खेटानां च परस्परम् ॥ त्रिदशे च त्रिकोणे
 च चतुरस्रे च सप्तमे ॥ २३ ॥ शनिर्देवगुरुर्भौमः परे च क्षमितं
 क्षिताः ॥ पादौ च त्रिपादं पूर्णं वदंति गणिका जनाः ॥ २४ ॥
 शनिपादं त्रिकोणेषु चतुरस्रे द्विपादकं ॥ त्रिपादं सप्तमे विप्र
 त्रिदशे पूर्णमेवहि ॥ २५ ॥ चतुरस्रे गुरुः पादं सप्तमे च द्विपा-
 दकं ॥ त्रिपादं त्रिदशे विप्र पूर्णं पश्यति कोणभे ॥ २६ ॥
 सप्तमे पादमेकं च द्विपादं त्रिदशे द्विज ॥ त्रिपादं च त्रिकोणेषु
 भौमः पूर्णं चतुरस्रगे ॥ २७ ॥ अन्येषां त्रिदशे पादं द्विपादं च

त्रिकोणगे ॥ चतुरस्रे त्रिपादं च पूर्णं पश्यति सप्तमे ॥ २८ ॥ एवं-
रीत्या निरीक्ष्यन्ते ग्रहारव्यादयोद्विज ॥ पूर्वं पंक्तिर्यथा ग्राह्या
तथा ग्राह्यं च पूर्णकम् ॥ २९ ॥ इति बृहत्पाराशरहोरापूर्वखण्डसा-
रांशो दृष्टिभेदकथनं नाम चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

अथरिष्टारिष्टभंगाध्यायः ।

चतुर्विंशति वर्षाणि यावद्द्रच्छन्ति जन्मनः ॥ जन्मारिष्टं तु
तावत्स्यादायुर्दीयं न चिंतयेत् ॥ १ ॥ षष्ठाष्टरिष्टगश्वेन्द्रः क्रूरश्च सह
वीक्षितः ॥ जातस्य मृत्युदः सद्यस्त्वष्टवर्षैः शुभेक्षितः ॥ २ ॥ श-
निवन्मृत्युदः ६।८।१२ सौम्याश्वेद्वक्राः क्रूरवीक्षिताः ॥ शिशोर्जा-
तस्य मासेन लग्ने सौम्यविवर्जिते ॥ ३ ॥ यस्य जन्मनि धिस्थाः
स्युः सूर्याकीन्दुकुजाभिधाः ॥ तस्य त्वाशु जनित्री च भ्राता च
निधनं लभेत् ॥ ४ ॥ पापेक्षितो युतो भौमो लग्नगो न शुभेक्षि-
तः ॥ मृत्युदस्त्वष्टमस्थोपि सौरैणार्केण वा पुनः ॥ ५ ॥ चंद्रसूर्यं
ग्रहे राहुश्वेन्द्रसूर्ययुतो यदि ॥ सौरिभौमेक्षितं लग्नं पक्षमेकं स-
जीवति ॥ ६ ॥ कर्मस्थाने स्थितः सौरिः शत्रुस्थाने कलानिधिः ॥
क्षितिजे सप्तमस्थाने समात्रा म्रियते शिशुः ॥ ७ ॥ लग्ने भास्कर-
रपुत्रश्च निधने चंद्रमा यदि ॥ तृतीयस्थो यदा जीवः सयाति
यममंदिरम् ॥ ८ ॥ होरायां नवमे सूर्यः सप्तमस्थः शनैश्वरः ॥
एकादशे गुरुः शुक्रो मासमेकं सजीवति ॥ ९ ॥ व्यये सर्वे ग्रहा
नेष्टाः सूर्यशुक्रेंदुराहवः ॥ विशेषान्नाशकर्तारो दृष्ट्या वा भंगका-
रिणः ॥ १० ॥ पापान्वितः शशी धर्मे दूनलग्नगतो यदि ॥ शु-
भैरवीक्षितयुतस्तदा मृत्युप्रदः शिशोः ॥ ११ ॥ संध्यायां चन्द्र-
होरायां गण्डांते निधनाय वै ॥ प्रत्येकं चंद्रपापैश्च केन्द्रगैः स्या-

द्विनाशनम् ॥ १२ ॥ रवेस्तु मण्डलाद्वास्तात्सायं संध्या त्रिनाडिका ॥ तथैवार्द्धोदयात्पूर्वप्रातः सन्ध्या त्रिनाडिका ॥ १३ ॥ चक्रपूर्वापरार्द्धेषु क्रूरसौम्येषु कीटभे ॥ लग्नगे निधनं याति नाऽत्र कार्या विचारणा ॥ १४ ॥ व्ययशत्रुगतैः क्रूरैर्मृत्युद्रव्यगतैरपि ॥ पापमध्यगते लग्ने सत्यमेव मृतिं वदेत् ॥ १५ ॥ लग्नसप्तमगौ पापौ चंद्रोऽपिक्रूरसंयुतः ॥ यदा त्ववीक्षितः सौम्यैः शीघ्रान्मृत्युर्भवेत्तदा ॥ १६ ॥ जीर्णे शशिनि लग्नस्थे पापैः केंद्राष्टसंस्थितैः ॥ यो जातो मृत्युमाप्नोति स विप्रेष न संशयः ॥ १७ ॥ पापयोर्मध्यगश्चन्द्रो लग्नाष्टाद्यंतसप्तमः ॥ अचिरान्मृत्युमाप्नोति यो जातः सशिशुस्तदा ॥ १८ ॥ पापद्वयमध्यगते चन्द्रे लग्नसमाश्रिते ॥ सप्ताष्टमेन पापेन मात्रा सह मृतः शिशुः ॥ १९ ॥ शनैश्चरार्कभौमेषु रिष्फधर्माष्टमेषु च ॥ शुभैरवीक्ष्यमाणेषु यो जातो निधनं गतः ॥ २० ॥ यद्रेष्काणे च यामित्रे यस्य स्याद्दारुणो ग्रहः ॥ क्षीणचन्द्रो विलग्नस्थः सद्यो हरति जीवितम् ॥ २१ ॥ आपोक्लिमस्थिताः सर्वे ग्रहा बलविवर्जिताः ॥ षण्मासं वा द्विमासं वा तस्यायुः समुदाहृतम् ॥ २२ ॥

अथ मातृकष्टम् .

चन्द्रमा यदि पापानां त्रितये न प्रदृश्यते ॥ मातृनाशो भवेत्तस्य शुभदृष्टे शुभं वदेत् ॥ २३ ॥ धने राहुर्बुधः शुक्रः सौरिः सूर्यो यदास्थितः ॥ तस्य मातुर्भवेन्मृत्युर्मृते पितरि जायते ॥ २४ ॥ पापात्सप्तमरंध्रस्थे चन्द्रे पापसमन्विते ॥ बलिभिः पापकैर्दृष्टे जाते भवति मातृहा ॥ २५ ॥ उच्चस्थो वाऽथ नीचस्थः सप्तमस्थो यदा रविः ॥ पानहीनो भवेद्बाल अजाक्षीरेण जीवति ॥ २६ ॥ चंद्राच्चतुर्थगः पापो रिपुक्षेत्रे यदा भवेत् ॥ तदा मातृवधं कुर्यात्केंद्रे यदि

शुभो न चेत् ॥ २७ ॥ द्वादशे रिपुभावे च यदा पापग्रहो भवेत् ॥
 तदा मातुर्भयं विद्याच्चतुर्थे दशमे पितुः ॥ २८ ॥ लग्ने क्रूरो व्यये
 क्रूरो धने सौम्यस्तथैव च ॥ सप्तमे भवने क्रूरः परिवारक्षयंकरः ॥
 ॥ २९ ॥ लग्नस्थे च गुरौ सौरौ धने राहौ तृतीयगे ॥ इति चेज्ज-
 न्मकाले स्यान्माता तस्य न जीवति ॥ ३० ॥ क्षीणचंद्रात्रिकोण-
 स्थैः पापैः सौम्यविवर्जितैः ॥ माता परित्यजेद्बालं षण्मासाच्च न
 संशयः ॥ ३१ ॥ एकांशकस्थौ मंदारौ यत्र कुत्र स्थितौ यदा ॥
 शशिकेंद्रगतौ तौ वा द्विमातृभ्यां न जीवति ॥ ३२ ॥

अथ पितृकष्टम् ।

लग्ने सौरिर्मदे भौमः षष्ठस्थाने च चंद्रमाः ॥ इति चेज्जन्मका-
 ले स्यात्पिता तस्य न जीवति ॥ ३३ ॥ लग्ने जीवो धने मंदरवि-
 भौमबुधास्तथा ॥ विवाहसमये तस्य बालस्य म्रियते पिता ॥ ३४ ॥
 सूर्यः पापेन संयुक्तः सूर्योवा पापमध्यगः ॥ सूर्यात्सप्तमगः पाप-
 स्तदापितृवधोभवेत् ॥ ३५ ॥ सप्तमे भवने सूर्यः कर्मस्थोभूमिनंद-
 नः ॥ राहुर्व्यये न यस्यैव पिता कष्टेन जीवति ॥ ३६ ॥ दशम-
 स्थोयदाभौमः शत्रुक्षेत्रसमाश्रितः ॥ म्रियते तस्य जातस्य पिता
 शीघ्रं न संशयः ॥ ३७ ॥ रिपुस्थाने यदा चंद्रो लग्नस्थाने शनै-
 श्वरः ॥ कुजश्च सप्तमे स्थाने पिता तस्य न जीवति ॥ ३८ ॥ भौ-
 मांशकथिते भानौ स्वपुत्रेण निरीक्षिते ॥ प्राग्जन्मनो निवृत्तिः
 स्यान्मृत्युर्वापि शिशोः पितुः ॥ ३९ ॥ पाताल्ले चांबरे पा-
 पौ द्वादशे च यदा स्थितौ ॥ पितरं मातरं हत्वा देशादेशांतरं व्र-
 जेत् ॥ ४० ॥ राहुजीवौ रिपुक्षेत्रे लग्ने वाथ चतुर्थके ॥ त्रयोविंश-
 त्तमे वर्षे पुत्रस्तातं न पश्यति ॥ ४१ ॥ भानुःपिता च जंतूनां
 चंद्रोमाता तथैवच ॥ पापदृष्टियुतो भानुः पापमध्यगतोऽपि वा ॥

॥ ४२ ॥ पित्ररिष्टं विजानीयाच्छिजोर्जातस्य निश्चितम् ॥ भानोः
षष्ठाष्टमर्क्षस्थैः पापैः सौम्यविवर्जितैः ॥ चतुरस्रगतैर्वापि पित्ररि-
ष्टं विनिर्दिशेत् ॥ ४३ ॥

अथारिष्टभंगमाह.

एकोऽपि ज्ञार्यशुक्राणां लग्नात्केंद्रगतो यदि ॥ अरिष्टं निखिलं
हंति तिमिरं भास्करो यथा ॥ ४४ ॥ एक एव बली जीवो लग्नस्थो
रिष्टसंचयम् ॥ हंति पापक्षयं भक्त्या प्रणाम इव शूलिनः ॥ ४५ ॥
एक एव विलग्नेशः केंद्रसंस्थो बलान्वितः ॥ अरिष्टं निखिलं हंति
पिनाकी त्रिपुरं यथा ॥ ४६ ॥ शुक्लपक्षे क्षपाजन्म लग्ने सौम्यनि-
रोक्षिते ॥ विपरीतं कृष्णपक्षे तथारिष्टविनाशनं ॥ ४७ ॥ व्ययस्थाने
यदा सूर्यस्तुलालग्नौ तु जायते ॥ जीवेत्स शतवर्षाणि दीर्घायुर्बालको
भवेत् ॥ ४८ ॥ गुरुभौमौ यदा युक्तौ गुरुदृष्टोथ वा कुजः ॥ हत्वा-
रिष्टमशेषं च जनन्याः शुभकृद्भवेत् ॥ ४९ ॥ चतुर्थदशमे पापः
सौम्यमध्ये यदा भवेत् ॥ पितुः सौख्यकरो योगः शुभैः केंद्रत्रि-
कोणगैः ॥ ५० ॥ लग्नाच्चतुर्थे यदि पापखेटः केंद्रत्रिकोणे सुररा-
जमन्त्री ॥ कुलद्वयानंदकरे प्रसूतौ दीर्घायुरारोग्यसमन्वितश्च
॥ ५१ ॥ सौम्यान्तर्गतैः पापैः शुभैः केंद्रत्रिकोणगैः ॥ सद्यो नाशयते
रिष्टं तद्भावोत्थफलं न तत् ॥ ५२ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्व-
खंडसारांशे रिष्टारिष्टभंगाऽध्यायः ॥ ५ ॥ श्रीरुक्मिणीरमणोविजयते

अथाप्रकाशकग्रहफलाध्यायः

शूरो विमलनेत्रांशः सुस्तब्धो निर्वृणः खलः ॥ मूर्तिस्थे धू-
मसंप्राप्ते गाढरोपो नरः सदा ॥ १ ॥ रोगी धनी तु हीनांगो राज्या-
पहतमानसः ॥ द्वितीये धूमसंप्राप्ते मंदप्राज्ञो नपुंसकः ॥ २ ॥
मतिमान् शौर्यसंग्रामे इष्टचित्तः प्रियंवदः ॥ धूमे सहजभावस्थे

धनाढ्यो धनवान् भवेत् ॥ ३ ॥ कलत्रांगपरित्यक्तो नित्यं मनासि
दुःखितः ॥ चतुर्थे धूमसंप्राप्ते सर्वशास्त्रार्थचिंतकः ॥ ४ ॥ स्वल्पा-
पत्यो धनैर्हीनो धूमे पंचमसंस्थिते ॥ गुरुता सर्वभक्षं च सुहृन्मंत्र-
विवर्जितः ॥ ५ ॥ बलवाञ्छत्रुवधको धूमे च रिपुभावगे ॥ बहु
तेजोयुतः ख्यातः सदा रोगविवर्जितः ॥ ६ ॥ निर्धनः सततं
कामी परदारेषु कोविदः ॥ धूमे सप्तमगे प्राप्तो निस्तेजः सर्वदा
भवेत् ॥ ७ ॥ विक्रमेणपरित्यक्तः सोत्साही सत्यसंगरः ॥ अप्रि-
यो निष्ठुरः स्वामी धूमे मृत्युगते सति ॥ ८ ॥ सुतसौभाग्यसंप-
न्नो धनी मानी दयान्वितः ॥ धर्मस्थानेस्थिते धूमे धनवान्बंधुव-
सलः ॥ ९ ॥ सुतसौभाग्यसंयुक्तः संतोषी मतिमान् सुखी ॥
कर्मस्थे मानवो नित्यं धूमे सत्यपदस्थितः ॥ १० ॥ धनधान्य-
हिरण्याढ्यो रूपवांश्च कलान्वितः ॥ धूमे लाभगते चैव विनीतो
गीतकोविदः ॥ ११ ॥ पतितः प्रापकर्मा च द्वादशे धूमसंगते ॥
परदारेषु संसक्तो व्यसनी निर्घृणः शठः ॥ १२ ॥ इति धूमफलम् ॥

अथ पातफलानि.

मूर्ते च पाते संप्राप्ते दुःखेनांगप्रपीडितः ॥ क्रूरोघातकरो
मूर्खो द्वेष्यो बंधुजनस्य च ॥ १३ ॥ जिह्मोऽपि पित्तवान् भो-
गो धनस्थे पातसंज्ञके ॥ निर्घृणश्च कृतज्ञश्च दुष्टात्मा पाप-
कृतथा ॥ १४ ॥ स्थिरप्रज्ञो रणी दाता धनाढ्यो राजवल्लभः ॥
सहजे पातसंप्राप्ते सेनाधीशो भवेन्नरः ॥ १५ ॥ बंधव्याधिसमा-
युक्तः सुतसौभाग्यवर्जितः ॥ १६ ॥ दरिद्रो रूपसंयुक्तः पाते पं-
चमगे यदि ॥ कफपित्तानिलैर्युक्तो निष्ठुरो निरपत्रपः ॥ १७ ॥
शत्रुहन्ता सुपुष्टश्च सर्वास्त्राणां च ग्राहकः ॥ कलासु निपुणं शांतं
पाते शत्रुगते सति ॥ १८ ॥ धनदागसुतैस्त्यक्तः स्त्रीजितः सप्त-

मस्थितः ॥ पाते कलत्रगे कामी निर्लज्जः परसौत्तदः ॥ १९ ॥
 विकलाक्षो विरूपश्च दुर्मगो द्विजनिंदकः ॥ भृत्युस्थाने स्थिते
 पाते रक्तपीडापरिष्कृतः ॥ २० ॥ बहु व्यापारको नित्यं बहु
 मित्रो बहुश्रुतः ॥ धर्मभे पातसंप्राप्ते स्त्रीप्रियज्ञः प्रियंवदः ॥ २१ ॥
 सश्रीको धर्मकृच्छ्रान्तो धर्मकार्येषु कोविदः ॥ कर्मस्थे पातसंप्रा-
 प्ते महाप्राज्ञो विचक्षणः ॥ २२ ॥ प्रभूतधनवान्मानी सत्यवादी
 दृढव्रतः ॥ अश्वाढ्यो गीतसंसक्तः पाते लाभगते सति ॥ २३ ॥
 कोपी च बहुकर्माढ्यो व्यंगो धर्मस्य दूषकः ॥ व्ययस्थाने गते
 पाते विद्वेषी निजबंधुभिः ॥ २४ ॥ इतिपातफलानि ॥

अथ परिधिफलम्.

विद्वान्सत्यरतः शांतो धनवान्पुत्रवान् शुचिः ॥ दाता च प-
 रिधौ मूर्तौ जायते गुरुवत्सलः ॥ २५ ॥ ईश्वरो रूपवान् भोगी
 सुखी धर्मपरायणः ॥ धनस्थे परिधौ प्राप्ते प्रभुर्भवाति मानवः ॥
 ॥ २६ ॥ स्त्रीवल्लभः सुरूपांगो देवस्वजनसंगतः ॥ तृतीये परिधौ
 मृत्यो गुरुभक्तिसमन्वितः ॥ २७ ॥ परिधौ सुखभावस्थे विस्मितं
 त्वरिमङ्गलम् ॥ अक्रूरं त्वथ सम्पूर्णं कुरुते गीतकोविदः ॥ २८ ॥
 लक्ष्मीवान् शीलवान्कांतः प्रियवान् धर्मवत्सलः ॥ पंचमे परि-
 धौ जाते स्त्रीणां भवति वल्लभः ॥ २९ ॥ व्यक्तोर्थपुत्रवान् भोगी
 सर्वसत्वहिते रतः ॥ परिधौ रिपुभावस्थे शत्रुहा जायते नरः ।
 ॥ ३० ॥ स्वल्पापत्यसुखैर्हीनो मंदप्रज्ञः सुनिष्ठुरः ॥ परिधौ द्यू-
 नभावस्थे स्त्रीणां व्याधिश्च जायते ॥ ३१ ॥ अध्यात्मचिंतकः शां-
 तो दृढकायो दृढव्रतः ॥ धर्मवांश्च समत्वश्च परिधौ रंघ्रसंज्ञिते ॥
 ॥ ३२ ॥ पुत्रान्वितः सुखी कांतो धनढ्यो लौल्यवर्जितः ॥ परि-
 धौ धर्मगे मानी अल्पसंतुष्टमानसः ॥ ३३ ॥ क्वचिदङ्गरतथा ॥

गी दृढकायो ह्यमत्सर ॥ परिधौ दशमे प्राप्ते सर्वशास्त्रार्थपारगः ॥ ३४ ॥ स्त्रीभोगी गुणवांश्चैव मतिमान्स्वजनप्रियः ॥ लाभपे परिधौ जाते मंदाग्निः संसुपद्यते ॥ ३५ ॥ व्ययस्थे परिधौ जाते गुरुनिंदापरायणः ॥ ३६ ॥ इति परिधिफलम् ॥

अथ चापफलानि ।

धनधान्यहिरण्याढ्यः कृतज्ञः संमतः सताम् ॥ सर्वदोषपरित्यक्तश्चापे तनुगते नरः ॥ ३७ ॥ प्रियंवदः प्रगल्भाढ्यो विनीतो विद्ययाधिकः ॥ धनस्थे चापसंप्राप्ते रूपवान् धर्मतत्परः ॥ ३८ ॥ कृपणोऽतिकलाभिज्ञश्चौर्यकर्मरतः सदा ॥ सहजे धनुषिप्राप्ते हीनांगोमत्तसौहृदः ॥ ३९ ॥ सुखी गोधनधान्यादिराजसन्मानपूजितः ॥ धनुषि सुखसंस्थे तु नीरोगी ननु जायते ॥ ४० ॥ रुचिमान् दीर्घदर्शाच्च देवभक्तः प्रियंवदः ॥ चापे पंचमभे जातो विवृद्धः सर्वकर्मणि ॥ ४१ ॥ शत्रुहंताऽतिनिर्धूतः सुखी प्रीतिरुचिः शुचिः ॥ अरिस्थानगते चापे सर्वकर्मसमृद्धिभाक् ॥ ४२ ॥ ईश्वरो गुणसंपूर्णः शास्त्रविद्वार्मिकः प्रियः ॥ चापे सप्तमभावस्थे भवतीति न संशयः ॥ ४३ ॥ परकर्मरतः क्रूरः परदारपरायणः ॥ अष्टमस्थानगे चापे करोति विकलांऽतिकः ॥ ४४ ॥ तपस्वीव्रतचर्यासु निरतो विद्ययाऽधिकः ॥ धर्मस्थे यदि चापे च मानज्ञो लोकविश्रुतः ॥ ४५ ॥ बहुपुत्रधनैश्वर्यो गोमहिष्यादिमान् भवेत् ॥ कर्मस्थे चापसंयुक्ते जायते लोकविश्रुतः ॥ ४६ ॥ लाभगे चापसंप्राप्ते लाभयुक्तो भवेन्नरः ॥ निरोगी दृढकोपाग्निर्मंत्रस्त्रीपरमास्त्रवित् ॥ ४७ ॥ खलेऽतिमानी दुर्बुद्धिर्निर्लज्जो व्ययसंस्थितः ॥ चापे परस्त्रीसंयुक्तो जायते निर्धनः सदा ॥ ४८ ॥ इति चापफलानि ॥

अथ शिखिफलम् ।

कुशलः सर्वविद्यासु सुखी वाङ्निपुणः प्रियः ॥ मूर्तिस्थे शि-
खिसंपाते सर्वकामान्वितो भवेत् ॥ ४९ ॥ वक्ता प्रियंवदः कांतो
धनस्थानगते शिखी ॥ काव्यकृत्पंडितो मानी विनीतो वाहना-
न्वितः ॥ ५० ॥ कंदर्पकूरकर्मा च कृशांगो धनवर्जितः ॥ शिखि-
नि सहजस्थे तु तीव्ररोगी प्रजायते ॥ ५१ ॥ रूपवान् गुणसंप-
न्नः सात्विको विश्रुतिप्रियः ॥ सुखस्थे तु च शिखिनि सदा भवति
सौख्यभाक् ॥ ५२ ॥ सुखी भोगी कलाविच्च पंचमस्थानगः शिखी
॥ युक्तिज्ञो मतिमान् वाग्मी गुरुभक्तिसमन्वितः ॥ ५३ ॥ मातृ-
पक्षक्षयकरः पीठगो बहुबांधवः ॥ रिपुस्थाने शिखिप्राप्ते शूरः
कांतो विचक्षणः ॥ ५४ ॥ रक्तपीडाविचरतः कामी भोगसमन्वि-
तः ॥ शिखी तु सप्तमस्थाने वेश्यासु कृतसौहृदः ॥ ५५ ॥ नीच-
कर्मरतः पापो निर्लज्जो निंदकः सदा ॥ मृत्युस्थाने शिखिप्राप्ते
गतरुयपरपक्षकः ॥ ५६ ॥ लिंगधारी प्रसन्नात्मा सर्वभूतहितेर-
तः ॥ धर्मभे शिखिनि प्राप्ते धर्मकार्येषु कोविदः ॥ ५७ ॥ सुखा
सौभाग्यसंपन्नः कामिनीनां च वल्लभः ॥ दाता द्विजसमायुक्तः
कर्मस्थे शिखिनि भवेत् ॥ ५८ ॥ नित्यलाभसुधर्मी च लाभे शि-
खिनि पूज्यते ॥ धनाढ्यः सुभगः शूरः सुयज्ञश्चातिकोविदः
॥ ५९ ॥ पापकर्मरतः शूरः श्रद्धाहीनोऽष्टणो नरः ॥ परदाररतो
रौद्रः शिखिनि व्ययगे सति ॥ ६० ॥ इति शिखिफलम् ॥

अथ गुलिकफलम् ।

रोगार्तः सततं कामी पापात्माधिगंतः शठः ॥ मूर्तिस्थे गुलिके
मंदे खलभावोऽतिदुःखितः ॥ ६१ ॥ विकृतो दुःखितः क्षुद्रो व्यसर्ना

गतत्रपः ॥ धनस्थे गुलिके जातो निःस्वो भवति मानवः ॥ ६२ ॥
 चार्वांगो ग्रामपः पुण्यः संयुक्तः सज्जनप्रियः ॥ मंदे तृतीयगे
 जातो जायते राजपूजितः ॥ ६३ ॥ रोगी सुखपरित्यक्तः सदा
 भवति पापकृत् ॥ यमात्मजे सुखस्थे तु वातपित्ताधिको भवेत् ॥
 ॥ ६४ ॥ विस्तृतिर्विघनोऽल्पायुर्द्वेषी क्षुद्रो नपुंसकः ॥ सुतस्थानगते
 पापे स्त्रीजितो नास्तिको भवेत् ॥ ६५ ॥ वीतशत्रुः सुपुष्टांगो रिपु-
 स्थाने यमात्मजे ॥ सुदीप्तः सम्मतः स्त्रीणां सोत्साहः सुदृढो हि-
 तः ॥ ६६ ॥ स्त्रीजितः पापकृज्जारः कृशांगो गतसौहृदः ॥ जीवितः
 स्त्रीघनेनैव सप्तमस्थे रवेः सुते ॥ ६७ ॥ क्षुवालुर्दुःखितः क्रूरस्तीक्ष्ण-
 रोषोऽतिनिर्वृणः ॥ रंध्रे प्राणहरो निःस्वो जायते गुणवर्जितः ॥ ६८ ॥
 बहुक्लेशी कृशतनुर्दुष्टकर्मातिनिर्वृणः ॥ मंदो धर्मस्थितो मंदः
 पिशुनो बहिराकृतिः ॥ ६९ ॥ पुत्रान्वितः सुखी भोक्ता देवाभ्य-
 र्चनवत्सलः ॥ दशमे गुलिके जातो योगधर्माश्रितः सुखी ॥ ७० ॥
 सुस्त्रीभोगी प्रजाध्यक्षो बंधूनां च हिते रतः ॥ लाभे यमानुजे
 जातो नीचांगः सार्वभौमकः ॥ ७१ ॥ नीचकर्माश्रितः पापो
 हीनांगो दुर्भगोऽलसः ॥ व्ययगे गुलिके जातो नीचैषु कुरुते र-
 तिम ॥ ७२ ॥ इति गुलिकः ॥

अथ प्राणपदफलम् ।

मूकोन्मत्तो जडांगस्तु हीनांगो दुःखितः कृशः ॥ लघ्ने प्रा-
 णपदे क्षीणो रोगी भवति मानवः ॥ ७३ ॥ बहुधान्यो बहुधनो
 बहुभृत्यो बहुप्रजः ॥ धनस्थानस्थिते प्राणे सुभगो जायते नरः
 ॥ ७४ ॥ हिंस्रो गर्वसमायुक्तो निष्ठुरोऽतिमलिम्लुचे ॥ तृतीयगे
 प्राणपदे गुरुभक्तिविवर्जितः ॥ ७५ ॥ सुखस्थे तु सुखी कांतः
 सुहृद्रामासु वल्लभः ॥ गुरो परायणः शीलः प्राणे वै सत्यतत्परः

॥ ७६ ॥ सुखभाक् च क्रियोपेतस्त्वपचारदयान्वितः ॥ पंचमस्थे
 प्राणपदे सर्वकामसमन्वितः ॥ ७७ ॥ बंधुशत्रुवशस्तीक्ष्णो मंदा-
 ग्निनिर्दयः खलुः ॥ षष्ठे प्राणेऽल्परोगश्च वित्तपोऽल्पायुरेव च
 ॥ ७८ ॥ ईर्षालुः सततं कामी तीव्ररौद्रवपुनरः ॥ सप्तमस्थे प्रा-
 णपदे दुराराध्यः कुबुद्धिमान् ॥ ७९ ॥ रोगसंतापितांगश्च प्राण-
 पदेऽष्टमे सति ॥ पीडितैः पार्थिवैर्दुःखैर्भृत्यबंधुसुतोद्भवैः ॥ ८० ॥
 पुत्रवान् धनसंपन्नः सुभगः प्रियदर्शनः ॥ प्राणे धर्मस्थिते भृ-
 त्यः सदाऽदुष्टो विचक्षणः ॥ ८१ ॥ वीर्यवान्भतिमान्दक्षो नृप-
 कार्येषु कोविदः ॥ दशमे वै प्राणपदे देवार्चनपरायणः ॥ ८२ ॥
 विख्यातो गुणवान् प्राज्ञो भोगी धनसमन्वितः ॥ लाभस्थान-
 स्थिते प्राणे गौरांगो मानवत्सलः ॥ ८३ ॥ क्षुद्रो दुष्टस्तुहीनांगो
 विद्वेषी द्विजबंधुषु ॥ व्यये प्राणे नेत्ररोगी काणो वा जायते नरः
 ॥ ८४ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे धूमादिगुलिक-
 प्राणपदफलनिरूपणं नाम षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥ ६ ॥ ६ ॥

पराशर उवाच ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि अर्गलाफलमुत्तमम् ॥ यस्य विज्ञान-
 मात्रेण ग्रहाणां च फलं वदेत् ॥ १ ॥ चतुर्थं द्वितीये लाभे विद्यमान-
 ग्रहार्गला ॥ तथा दृष्ट्यात्मकं ज्ञेयं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ २ ॥
 एकग्रहार्गलाल्पं च द्विग्रहा मध्यमा भवेत् ॥ त्रयेण ग्रहयोगेन अ-
 र्गला पूर्णमुच्यते ॥ ३ ॥ राश्यर्गलाऽपि सा ज्ञेया ग्रहयुक्ता विशेष-
 तः ॥ तुर्यवित्तैकादशेषु यस्य कस्यार्गला भवेत् ॥ ४ ॥ द्विविधा सा,
 र्गला विप्र ब्रह्मणा चोदिता पुरा ॥ शुभकृत् पापकृच्चैव तन्वादीनां
 विंचितयेत् ॥ ५ ॥ भिन्नार्गलां पुनर्वक्ष्ये चतुर्थार्गलपापयुक् ॥ तृतीये

तु यदा विप्र बहुपापयुते यदि ॥६॥ बहुपापातृतीयस्थापापषड्वर्ग-
योगतः॥पापार्जितःपापदृष्ट्या संयुक्तार्गलकारकः॥७॥तृतीये शुभ-
संबंधे शुभक्षेत्रे शुभेक्षिते ॥ शुभवर्गे च षड्वर्गे विज्ञेयं तुर्यमंग-
ला ॥ ८ ॥ तुर्यवित्तैकादशे च पापयुग्वा शुभोऽपि वा ॥ उभयक्षे-
त्रसंबंधे अर्गलाकारयेद्विज ॥ ९ ॥ तृतीये बहुपापस्थे बहुयुक्ता-
र्गला भवेत् ॥ निर्बाधिका तु सा ज्ञेया निर्विशंकं द्विजोत्तमा ॥१०॥
एकेन द्वितयेनापि अगला या भवेद्विज ॥ साऽर्गला नैव विज्ञेया
बहुपापयुतिं विना ॥ ११ ॥ चतुर्थे धनलाभस्था शुभपापकृतार्ग-
ला ॥ तस्यापि बाधकाः खेटा व्योमरिष्फतृतीयगाः ॥ १२ ॥ क्र-
मेण ज्ञायते विप्र चतुर्थं व्योमबाधकम् ॥ धने च व्ययभावेन
भयं ज्ञेयं तृतीयकम् ॥१३॥ निर्बाधिका च फलदा न दातव्या स-
बाधका ॥ चिंतनीयं प्रयत्नेन तत्फलं द्विजपुंगव ॥ १४ ॥ अर्गला
या बाधकानां बाधकान् कथयेऽधुना ॥ नूनं सा विबला खेटा
ज्ञायते गणकैस्तदा ॥ १५ ॥ वित्तलाभचतुर्थानां यः पश्यति शु-
भार्गलाम् ॥ व्ययभ्रातृनमस्थाच्चोद्विपरीताऽर्गला द्विज ॥ १६ ॥
पुनर्योगार्गलं ज्ञेयं त्रिकोणे पूर्ववद्विज ॥ पंचमे चार्गलास्थानं न-
वमस्तद्विरोधकः॥१७॥विपरीतेन केतुश्च नवमेऽर्गलकारकः॥पंच-
मस्थस्तद्विरोधो ज्ञायते गणकैर्द्विज ॥ १८ ॥ क्रमेण पंचमे
केतुः प्रकरोत्यर्गलां द्विज ॥ नवमस्थस्तद्विरोधो लग्नार्गलमिदं
विदुः ॥ १९ ॥ राश्यर्गलं च खेटानां चिंतयेद्विविधार्गलम् ॥ य-
स्या यस्या दशा प्राप्ता तस्यां तस्यां फलं भवेत् ॥ २० ॥ यत्र रा-
शिस्थितः खेटस्तस्य पाकांतरे दशा ॥ तत्र काले फलं वाच्यं
निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ २१ ॥

अथाग्नेऽर्गलाफलमाह ।

पदे लग्ने सप्तमे वा निराभासार्गला द्विज ॥ निर्वन्धा चार्गला
 तत्र दिष्ट्या भाग्यं भवेन्नरः ॥ २२ ॥ अर्गला प्रतिबंधं च प्रथ-
 माग्नेर्विचिंतयेत् ॥ धनधान्यपुत्रपशुदाराबंधुकुलैर्युतः ॥ २३ ॥
 शरीरारोग्यमैश्वर्यभृत्यवाहनसंयुतः ॥ हरभक्तः सुधर्मज्ञो दिष्ट्या
 भाग्यस्यलक्षणम् ॥ २४ ॥ शुभग्रहार्गला विप्र बहुद्रव्यप्रदाय-
 कः ॥ पापेन स्वल्पवित्तः स्यान्निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ २५ ॥ उभ-
 यार्गलाभवेत्तत्र कदाचिद्धनवान् भवेत् ॥ कदाचिद्वित्तचिंताति
 र्जायते द्विजसत्तम ॥ २६ ॥ यत्र जन्मनि सोऽपि स्याच्छुभदृष्टे
 शुभार्गला ॥ तेन दृष्टेक्षिते लग्ने प्राबल्याद्योगकल्पने ॥ २७ ॥
 यदि पश्येद्ग्रहस्तत्र विपरीतार्गलस्थितः ॥ प्रथमां तु विजानी-
 याद्विपरीतार्गलां द्विज ॥ २८ ॥ लग्नसप्तमयोगेन भाग्ययोगं
 विचिंतयेत् ॥ भाग्यप्रबलता ज्ञेया लग्नसप्तशुभार्गला ॥ २९ ॥
 शुभाऽर्गले स्वदृद्धिः स्यात्पापे स्वल्पधनं वदेत् ॥ उभयार्गले तु
 तत्रैव क्वचिद्दृद्धिः क्वचित् क्षयम् ॥ ३० ॥ तत्तद्राशिदशायां तु
 अर्गला फलसिद्धये ॥ शुभो वाऽप्यशुभोवाऽपि ह्यर्गलाफलदाय-
 कः ॥ ३१ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे अर्गलाफ-
 लकथनं नाम सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

कारकाध्यायः ८

अथाग्ने संप्रवक्ष्यामि ग्रहाणां कारकान् द्विज ॥ आत्मादि-
 कारकान् सप्त यथावत् कथयामि ते ॥ १ ॥ रव्यादिशनिप-
 र्यता भवन्ति सप्तकारकाः ॥ अंगैः साम्यौ ग्रहौ द्वौ च राहं-
 तान्गणयेद्विज ॥ २ ॥ रव्यादिपंगुपर्यंतमंशाधिकग्रहोऽपि चेत् ॥

कारकेन्द्रोऽपि स ज्ञेय आत्मा कारक उच्यते ॥ ३ ॥ अंशसाम्यग्र-
हो यत्र कलाधिक्यं च पश्यति ॥ कलासाम्ये पलाधिक्यमात्मा
कारक ईर्यते ॥ ४ ॥ तत्र राशिकलाधिक्ये नैव ग्राह्यः प्रधानकः ॥
अंशाधिक्ये कारकः स्यादल्पभागोत्कारकः ॥ ५ ॥ मध्यांशो
मध्यखेटः स्यादुपखेटः स एव हि ॥ अधोऽधः कारका ज्ञेयाश्वरा-
णि सप्त कारकाः ॥ ६ ॥ तेषां मध्ये प्रधानं तु आत्मकारक उच्यते ॥
जातकराट् स विज्ञेयः सर्वेषां मुख्यकारकः ॥ ७ ॥ यथा भूमौ प्र-
सिद्धोऽस्ति नराणां क्षितिपालकः ॥ सर्ववार्ताधिकारी च वधकृन्मो
क्षकृतथा ॥ ८ ॥ पुत्रामात्यप्रजानां तु तत्तद्वोषगुणैस्तथा ॥ बंधकृ-
न्मोक्षकृद्विप्र तथा सन्मानकारकः ॥ ९ ॥ तथैव कारको राजन्
ग्रहाणां फलकारकः ॥ आत्मेत्यादिफलं तत्ते चान्यथास्थापयेद्वि-
ज ॥ १० ॥ यथा राजाज्ञया विप्र पुत्रामात्यादयोऽपि च ॥ समर्था-
लोककार्येषु तथैवान्योपकारकः ॥ ११ ॥ कारकराजवड्येन फलदा
तान्यकारकः ॥ यथा राजनि क्रुद्धे च सर्वेऽमात्यादयो द्विज ॥ १२ ॥
स्वजनानां कार्यकर्तुमसमर्था भवन्ति हि ॥ स्निग्धे भूपे अमात्यादिः
स्वशत्रूणां द्विजोत्तम ॥ १३ ॥ अकार्यं कर्तुं नो शक्तस्तथैवान्योऽप-
कारकः ॥ आत्मकारकवड्येन अमात्यादिफलं ददुः ॥ १४ ॥ इत्या-
त्मकारकः ॥

आत्मकारकखेटेन न्यूनभागो हि तद्ग्रहः ॥ अमात्यसंज्ञा तस्यै
व ज्ञायते द्विजसत्तम ॥ १५ ॥ अमात्यन्यूनभ्राता च भ्रातृन्यूनं
च मातृकम् ॥ मातृकारक खेटेन न्यूनभागो हि यो ग्रहः ॥ १६ ॥
सपुत्रकारको ज्ञेयस्तद्धीनो जातिकारकः ॥ जातिकारकखेटेन ही-
नभागो हि यो ग्रहः ॥ १७ ॥ दारकाग्कविज्ञेयो निर्विशंकं द्विजो-
त्तम ॥ चराश्वकारकाः सप्त ब्रह्मणा चोदिताः पुरा ॥ १८ ॥ अंशसा-

म्यौ ग्रहौ द्वौ च जायेतांयस्य जन्मनि ॥ स्वकारकं विना विप्र
 लुप्यति चांत्यकारकः ॥ १९ ॥ तत्कारको लुप्यति चेदन्यन्नैवास्ति
 कारकम् ॥ कारकाणां स्थिराणां च मध्ये संचिंतयेद्विज ॥ २० ॥
 अधुना संप्रवक्ष्यामि खेटान् कारकसंज्ञकान् ॥ यस्य जन्मनि भा-
 वानां यथास्थाने च वै द्विज ॥ २१ ॥ स्वर्क्षे तुंगे च मित्रर्क्षे कंटके
 संस्थिता ग्रहाः ॥ अन्योन्यकारका विप्र कर्मगास्तु विशेषतः ॥ २२ ॥
 लग्ने सुखे तथा लाभे ग्रहभाववशे न च ॥ भवन्ति कारका विप्र विशेष-
 षेण न भैरवौ ॥ २३ ॥ स्वमित्रर्क्षोच्चगे हेतुरन्योऽस्य यदिकर्मगः
 ॥ स सुहृद्गुणसंपन्नः सोऽपि कारक एव वै ॥ २४ ॥ नीचान्वये यस्य
 जन्म बभूवद्विजसत्तम ॥ पतन्ति कारकं लग्ने प्रधानं च न वाप्नुया-
 त् ॥ २५ ॥ राज्ञां कुले समुत्पन्नो राजा भवति निश्चितम् ॥ एवं
 कुलानुसारेण कारकाणां फलं भवेत् ॥ २६ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि
 स्थिराणि कारकाणि च ॥ सूर्यादीनां ग्रहाणां च वीर्यवान् कारको
 भवेत् ॥ २७ ॥ वीर्यवान् जायते विप्र जन्मानि रविशुक्रयोः ॥ स
 पितृकारको ज्ञेयो निर्विशकं द्विजोत्तम ॥ २८ ॥ चंद्रारयोश्च बल-
 वान् मातृकारक उच्यते ॥ भौमद्वयं विशेषेण भगिनी दारभ्रातृकौ
 ॥ २९ ॥ बुधान्मातुलतो ज्ञेयो मातृतुल्यानपि द्विज ॥ गुरुणाऽत्र च
 विज्ञेयाः पुत्रस्वामिपितामहाः ॥ ३० ॥ स्वभार्यामातृपितरौ तथा
 मातामही द्विज ॥ भृगुद्वारा विजानीयादेतेषां शुक्रकारकः ॥ ३१ ॥
 अर्थेष्णः पुण्यभे तात इंदोर्माता च तुर्यतः ॥ कुजात्तृतीयतो भ्राता
 मातुलो रिपुभाडुधात् ॥ ३२ ॥ देवेज्यात्पंचमात्पुत्रो देत्येज्याद्दधून
 भात्स्त्रियः ॥ मंदादष्टमतो मृत्युस्तातादीनां विचिन्तयेत् ॥ ३३ ॥

अथ भावकारकमाह.

अधुना संप्रवक्ष्यामि विशेषं भावकारकान् ॥ जनुर्लग्नं च ॥

पत्रमित्रांदोलनादिकारको गुरुः ॥ ४४ ॥ कलत्रकार्मुकसुखगीत-
शास्त्रकाव्यपुष्पसुकुमारयौवनाभरणरजतयानगर्वलोकमौक्तिक-
विभवकवितारसादिकारकः शुक्रः ॥ ४५ ॥ महिषहयगजतैलव-
स्त्रशृंगारप्रयाणसर्वराज्यदावायुधगृहयुद्धसंचारशूद्रनीलमणिवि-
घ्नकेशशल्यशूलरोगदासदासीजनायुष्यकारकः शनिः ॥ ४६ ॥
प्रयाणसमयसर्परात्रिसकलसुप्तार्थद्यूतकारको राहुः ॥ ४७ ॥ व्रणरो-
गचर्मातिशूलस्फुटक्षुधार्तिकारकः केतुः ॥ ४८ ॥ इति श्रीबृहत्पाराश-
रहोरापूर्वखंडसारांशे कारकाध्यायकथनं नाम अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अथ कारकांशोदाहरणम्.

कारकांशकुंडली.	
सू. ८	श. ७
बु २	श. ७
गु १०	श. ७
के. १	श. ७
मौ. ३	श. ७
चं. १२	श. ७

अत्र तु आत्मकारको भृगुः । स च तुला नवमां-
शः अतएव तुलालग्नस्थापितसर्वे ग्रहाः यथायथा न-
वमांशस्थितास्तत्र तत्र स्थापितः ।

कारकग्रहाः स्युः									
र.	चं.	म.	बु.	वृ.	शु.	श.	रा.	के.	गु.
८	१२	३	९	११	७	७	७	१	११

अथ कारकांशग्रह फलमाह.

अधुना संप्रवक्ष्यामि कारकस्याधिपान् ग्रहान् ॥ योगसंबंध-
मात्रेण यथावद्भदतो मम ॥ १ ॥ स्वांशकारककुंडल्यांनवमांशा-
धिपोऽथवा ॥ यस्मिन्नाशौ स्थितो विप्र तद्वाशिफलमुच्यते ॥ २ ॥
मेषादिमीनपर्यन्तं सर्वेषां फलमादिशेत् ॥ यथावद्भापितं शूलिं
प्रोक्तं यद्बुद्धयामले ॥ ३ ॥ अजांशकारकांशेषु तिष्ठति च यदा
ग्रहाः ॥ तथा मूषकमार्जारौ दुःखदौ भयकारकौ ॥ ४ ॥ सुयोगे च
यदा विप्र मार्जारादिप्रसिद्धिदौ ॥ वृषे कारकांशके च भयार्ता

च चतुष्पदात् ॥ ६ ॥ शुभे चतुष्पदात्सिद्धिरिति तत्त्वं द्विजोत्त-
 म् ॥ युग्मकारकांशके खेटे गंडवादिरोगसंभवः ॥ ६ ॥ कर्कांशे
 च जलाद्दुःखं जलभीतिर्न संशयः ॥ कुष्ठादिरोगसंभूतिः शुभे
 फलविपर्ययः ॥ ७ ॥ सिंहांशे कारके खेटे तिष्ठत्येव द्विजोत्तम ॥
 शुनकादिभयं दद्याच्छुभे सिद्धिप्रदायकः ॥ ८ ॥ कन्यायां कारकां-
 शे च तिष्ठत्येव यदा ग्रहः ॥ मृत्युवत्कंडुरोगार्तिं बन्हिदोषेण
 दुःखभाक् ॥ ९ ॥ तुलाख्य कारकांशे च व्यापारेषु रतोऽधिकः ॥
 ऋयविक्रयकर्ता च यदि जातो नृपालये ॥ १० ॥ वृश्चिके कारकांशे
 च सर्पादिभयकारकः ॥ मातुः पयोधरे पीडा जायते द्विजसत्त-
 म ॥ ११ ॥ धनुर्धरकारकांशे वाहनाद्भयमादिशेत् ॥ उच्चात्प्रप-
 तनं वापि कोपि वस्तुसमन्वितः ॥ १२ ॥ नक्रकारकांशे विप्र सि-
 द्धिर्जलचरादयः ॥ शंखमुक्तप्रवालादिमत्स्यखेचरदेवताः ॥ १३ ॥
 कुंभाख्यकारकांशे च तडागादीनि कारयेत् ॥ कीर्तिमान्धर्मवा-
 न्सोपि ज्ञायते द्विजसत्तम ॥ १४ ॥ पश्यति कंडुरोगादि भवतीहि
 न संशयः ॥ मीने च कारकांशेषु सायुज्यमुक्तिभाग्भवेत् ॥ १५ ॥

अथ कारकांशग्रहाणां फलमाह.

शुभराशौ शुभांशे वा कारके धनवान्भवेत् ॥ तदंशकेंद्रेषु
 शुभो नूनं राजा प्रजायते ॥ १६ ॥ कारके शुभराश्यंशे लग्नांशस्थे
 शुभग्रहे ॥ उपग्रहस्य यश्चांत्ये स्वोच्चस्वर्क्षे शुभर्क्षगे ॥ १७ ॥ पापह-
 ग्योगरहिते कैवल्यं तस्य निर्दिशेत् ॥ मिश्रे मिश्रं विजानीयाद्विपरी-
 ते विपर्ययम् ॥ १८ ॥ चंद्रभृगुवारवर्गस्थे कारके पारदारिकः ॥ वृषतौ-
 ल्यंशकगते तस्मिन्वाणिज्यवान्भवेत् ॥ १९ ॥ मेषसिंहांशके तस्मि-
 न्ब्रूयान्मूषकदंशकः ॥ कारके कार्मुकांशस्थे वाहनात्प्रतनं भवेत्
 ॥ २० ॥ अथैकः कारकांशेषु ख्यादिस्तिष्ठति ग्रहः ॥ तेषां

फलं प्रवक्ष्यामि शृणु त्वं द्विजसत्तम ॥ २१ ॥ कारकांशे
 यदा सूर्यस्तिष्ठति द्विजवीर्ययुक् ॥ आदावन्ते पुमान्सोऽपि राज
 र्येषु तत्परः ॥ २२ ॥ कारकांशे तु पूर्णेन्दुर्देत्याचार्येण वीक्षितः ।
 शतभोगी भवेत्सोऽथ विद्याजीवी भवेद्विजः ॥ २३ ॥ कारकांशे
 यदा भौमे बलाढ्येन युतेक्षिते ॥ रसवादी कुंतधारी वह्निकृर्जा-
 वनं भवेत् ॥ २४ ॥ कारकांशे यदा सौम्ये तिष्ठत्येव बलाढ्यकः ॥
 शिल्पको व्यवहारी च वणिक्कृत्यपरो द्विज ॥ २५ ॥ कारकांशे
 गुरौ विप्र कर्मनिष्ठापरो भवेत् ॥ सर्वशास्त्राधिकारी च विख्यातः
 क्षितिमंडले ॥ २६ ॥ कारकांशे यदा शुके राजमानी सदा भवेत् ॥
 सदिन्द्रियः शताब्दायुः कथनीयं द्विजोत्तम ॥ २७ ॥ कारकांशे
 यदा सौरिर्मृत्युलोके प्रसिद्धिवान् ॥ महतां कर्मणां वृत्तिः क्षिति-
 पालेन पूजितः ॥ २८ ॥ कारकांशे यदा राहुर्धनुर्धारी प्रजायते ॥
 जांगल्यलोहयंत्रादिकारकश्चौरसंगमी ॥ २९ ॥ कारकांशे य-
 दा केतुस्तिष्ठति द्विजसत्तम ॥ व्यवहारी गजादीनामुशांति परद्र-
 व्यके ॥ ३० ॥ कारकांशे यदा विप्र संस्थितौ रविसंहिकौ ॥ स-
 र्पाद्गीतिर्भवेन्मृत्युः शुभदृष्ट्या निवर्तते ॥ ३१ ॥ कारकांशे भानु-
 तमौ शुभपङ्कगसंयुतौ ॥ विपवैद्यो भवेन्नूनं विपहर्ता विचक्षणः
 ॥ ३२ ॥ भौमेक्षिते कारकांशे भानुस्वर्भानुसंयुते ॥ अन्यग्रहा-
 न पश्यन्ति स्ववेश्मपरदाहकः ॥ ३३ ॥ यदि सौम्येक्षिते विप्र ह्य-
 भिदो नैव जायते ॥ पापक्षं च गुरौ दृष्टे समीपग्रहदाहकः ॥ ३४ ॥
 सगुलिके कारकांशे पूर्णेन्दुवीक्षिते द्विज ॥ सति चौरैर्नीतधनः
 स्वयं चोरोऽथ वा भवेत् ॥ ३५ ॥ सगुलिके कारकांशे अन्यग्रहयु-
 तेक्षिते ॥ बुधदृष्टियुते वापि अंडवृद्धिः प्रजायते ॥ ३६ ॥ कारकां-
 शे केतुयुक्ते पापग्रहनिरीक्षिते ॥ श्रोत्रच्छेदो भवेन्नूनं कर्णरोगा-

तिना द्विज ॥३७॥ कारकांशे स्थिते केतौ भृगुणां च समीक्षिते ॥
युते वा जायते विप्र क्रियांकर्मसमन्वितः ॥३८॥ कारकांशे स्थिते
केतौ शनिसौम्यनिरीक्षिते ॥ बलवीर्येण रहितो जायते सोऽपि मा-
नवः ॥ ३९ ॥ सकेतौ कारकांशे च बुधशुक्रनिरीक्षिते ॥ जायते
योनियुतिको दासीपुत्रोऽथ वा भवेत् ॥ ४० ॥ सकेतौ कारकांशे च
अन्यग्रहनिरीक्षिते ॥ शनिदृष्टिविहीने च सत्याच्चरहितो भवेत्
॥ ४१ ॥ कारकांशे यदा विप्रभृगुभास्करवीक्षिते ॥ राजप्रेष्यो
भवेद्बालो जायते नात्र संशयः ॥ ४२ ॥

अथ कारकांशदशमफलमाह ।

दशमे कारकांशे च बुधेन समवीक्षिते ॥ व्यापारे बहुलाभश्च म-
हत्कर्मविचक्षणः ॥ ४३ ॥ कारकांशे च दशमे रविणा च युते यदि ॥
गुरुदृष्टे तथा विप्र जायते योगकारकः ॥ ४४ ॥ कारकांशे च दशमे
शुभखेटनिरीक्षिते ॥ स्थिरचित्तो भवेद्बालो गंभीरो बहुवीर्यवान् ४५

अथ कारकांशे चतुर्थस्थानफलं ।

पाताले कारकांशे च शशिशुक्रयुतेक्षिते ॥ प्रासादवान् भवे-
द्बालो विचित्रहर्म्यवान्द्विज ॥ ४६ ॥ कारकांशे च पाताले तुंगर्क्षे
कोपि संस्थितः ॥ हर्म्यमंदिरसंयुक्तो ह्यत्युच्चो बहुदीप्तिमान् ॥ ४७ ॥
कारकांशे च पाताले शनिराहुयुतेक्षिते ॥ विप्रेच्छाटनपट्टीयुक्
जायते मंदिरं द्विज ॥ ४८ ॥ कारकांशे च पाताले कुजकेतुशनीक्षिते ॥
ऐष्टिकं मंदिरं तस्य जायते नात्र संशयः ॥ ४९ ॥ कारकांशे च पाताले
गुरुयुक्तनिरीक्षिते ॥ ऐष्टिकं मंदिरं तस्य जायते नात्र संशयः ॥ ५० ॥
कारकांशे च पाताले गुरुयुक्तनिरीक्षिते ॥ कणवेष्टितसंयुक्तं जायते
तस्य मंदिरम् ॥ ५१ ॥

अथ कारकांशे नवमभावफलमाह ।

कारकांशे च नवमे शुभखेटयुतेक्षिते ॥ सत्यवादी गुरौ भक्तः
स्वधर्मनिरतो भवेत् ॥ ५२ ॥ कारकांशे च नवमे पापग्रहयुतेक्षिते ।
स्वधर्मनिरतो बाल्ये मिथ्यावादी भवेद्विजः ॥ ५३ ॥ कारकांशे
च नवमे शनिराहुयुतेक्षिते ॥ गुरुद्रोही भवेद्विप्र-शास्त्रेषु विमुखो
नरः ॥ ५४ ॥ कारकांशे च नवमे गुरुभानुयुतेक्षिते ॥ तदाऽपि च
गुरुद्रोही गुरुवाक्यं न मन्यते ॥ ५५ ॥ कारकांशे च नवमे भृगु-
भौमयुतेक्षिते ॥ षड्वर्गाधिकयोगे च मरणं पारदारिकः ॥ ५६ ॥
कारकांशे च नवमे क्षतयुक्तेक्षिते द्विज ॥ परस्त्रीसंगमाद्बालो बंधको
भवति ध्रुवम् ॥ ५७ ॥ कारकांशे च नवमे गुरुयुक्तेक्षिते द्विज ॥
स्त्रीलोलुपो भवेद्बालो विषयी नैव जायते ॥ ५८ ॥

अथ कारकांशे सप्तमभावफलमाह ।

कारकांशे च द्यूनस्थे गुरुचंद्रयुते द्विज ॥ सुंदरी गोहिनी तस्य
पतिभक्तिपरायणा ॥ ५९ ॥ राहुणा विह्वला बाला जायते चांगना
द्विज ॥ शनिना च वयोधिक्या रोगिणी वा तपस्विनी ॥ ६० ॥
भौमेन विकलांगी च तथा कांताद्यलक्षणा ॥ रविणास्वकुलेगुप्ता
आसक्ता परवेश्मनि ॥ ६१ ॥ बुधे कलावती ज्ञेया कलाभिज्ञा प्रजा-
यते ॥ शुक्रेण तद्वज्ज्ञेया च निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ६२ ॥

अथ कारकांशे तृतीयभावफलमाह ।

कारकांशे तृतीये च पापखेटयुतेक्षिते ॥ स शूरो जायते बालो
वीर्यवान्वहुविक्रमी ॥ ६३ ॥ कारकांशे तृतीयेपि शुभखेटयुतेक्षिते ॥
जायते तत्त्वहृदयः कातरोऽपि विशेषतः ॥ ६४ ॥ कारकांशे तृती-
ये च षष्ठे पापयुतेक्षिते ॥ कृषिकर्मरतो नित्यं जायते च न सं-
शयः ॥ ६५ ॥

अथ कारकांशे द्वादशभावफलमाह ।

कारकांशे व्ययस्थाने उच्चस्थेऽपि शुभग्रहे॥सद्गतिर्जायते तस्य शुभलोकमवाप्नुयात् ॥ ६६ ॥ कारकांशे व्यये केतौ शुभखेटैर्युतेक्षिते ॥ तदापि जायते मुक्तिः सायुज्यपदमाप्नुयात् ॥ ६७ ॥ मेषेथ धनुषि वापि कारकांशे व्यये शिखी॥शुभग्रहेण संदृष्टे कैवल्यपदमाप्नुयात् ॥ ६८ ॥ केवलेपि व्यये केतुः पापग्रहयुतेक्षितः ॥ न मुक्तिर्जायते तस्य शुभलोकं न पश्यति ॥ ६९ ॥ रविणा संयुते केतौ कारकांशे व्ययस्थिते ॥ गौर्या भक्तिर्भवेत्तस्य शाक्तिको जायतेनरः ॥ ७० ॥ रविभक्तिर्भवेत्तस्य निर्विशंकद्विजोत्तम ॥ चन्द्रेण संयुते केतौ कारकांशे व्ययस्थिते ॥ ७१ ॥ शुक्रेण संयुते केतौ कारकांशे व्ययस्थिते ॥ समुद्रतनयाभक्तिर्जायतेऽसौ समृद्धिमान् ॥ ७२ ॥ कुजेन स्कंदभक्तोवा जायते द्विजसत्तम ॥ वैष्णवो बुधशौरिभ्यां गुरुणा शिवभक्तिमान् ॥ ७३ ॥ राहुणा तामसीं दुर्गां भूतप्रेतादिसेवकता ॥ हेरंबभक्तः शिखिना स्कंदभक्तोथ वा भवेत् ॥ ७४ ॥ कारकांशे व्यये शौरिः पापराशौ यदा भवेत् ॥ तदैव क्षुद्रदेवस्य भक्तिस्तस्य न संशयः ॥ ७५ ॥ पापक्षेपि व्यये शुक्रस्तदापि क्षुद्रसेवकः ॥ कारकांशे व्ययस्थिते अमात्यो जायते ग्रहः ॥ ७६ ॥ कारके च फलं ब्रूयादमात्येऽनुचरो भवेत् ॥ आदित्येन्दुधरापुत्राद्रणनीयोऽष्टमो ग्रहः ॥ ७७ ॥ तस्मिन् ग्रहेष्वेव फलं वक्तव्यं नात्र संशयः ॥ अमात्याद्वादशराशौ पापक्षेपापसंयुते ॥ तथापि क्षुद्रदेवस्य भक्तिर्भवति निश्चितम् ॥ ७८ ॥ अमात्यो वर्तते तत्र तन्वादी द्विजसत्तम ॥ सूर्यादिग्रहसंयुक्ते तत्फलं पूर्ववद्विज ॥ ७९ ॥

अथ कारकांशे त्रिकोणफलमाह ।

कारकांशे त्रिकोणस्थे खेटे च तांत्रिको भवेत् ॥ पापेन क्षुद्रदेवस्य

शुभेन शुभसेवकः ॥८०॥ कारकांशो त्रिकोणस्थे पापयुक् पापवी-
 क्षिते ॥ भूतानुग्रहकर्तास्यान्निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ८१ ॥ कारकांशो
 त्रिकोणस्थे पापयुक् शुभवीक्षिते ॥ पुत्रैश्वर्यप्रदो नित्यं राजानुग्रह-
 कारकः ॥ ८२ ॥ कारकांशो लये चंद्रे कुजराहुनिरीक्षिते ॥ क्षयरोगो
 भवेत्तस्य श्वासकासादिरोगयुक् ॥ ८३ ॥ लग्ने वित्ते प्रबंधे च
 पापद्वययुते द्विज ॥ तांत्रिको जायते विप्र निर्विशंकं कुले द्विज
 ॥ ८४ ॥ पापौ निरीक्षितौ तत्र तंत्रनिग्राहको भवेत् ॥ शुभैर्निरी-
 क्षितौ वापि तंत्रानुग्रहकारकः ॥ ८५ ॥ कारकांशेन्दुशुक्रौ च शु-
 भदृष्टिनिरीक्षिते ॥ रसवादी भवेद्बालो धातूनां भस्मकारकः ॥ ८६ ॥
 शुक्रेन्दुबुधसदृष्टौ सदैवो हि भवेन्नरः ॥ पीयूषपाणिः कुशलः सर्व-
 रोगहरो द्विज ॥ ८७ ॥ कारकांशेन्दुतुर्यस्थे दैत्याचार्यनिरीक्षितः ॥
 श्वेतकुष्ठीभवेन्नूनं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ८८ ॥ कारकांशेन्दुचापस्थे
 यदि शुक्रयुतेक्षिते ॥ पांडुशिवत्री भवेद्बालः श्वेतकुष्ठांगपीडितः
 ॥ ८९ ॥ कारकांशेन्दुचापस्थे धरापुत्रेण वीक्षिते ॥ राजरोगो भवेत्त-
 स्य रक्तपित्तार्तिको द्विज ॥ ९० ॥ कारके चंद्रधनुपि शिखिना वी-
 क्षिते सति ॥ नीलकुष्ठं भवेत्तस्य निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ९१ ॥ च-
 तुर्ये पंचमे रंध्रे धने राहुकुजौ यदि ॥ क्षयरोगो भवेत्तस्य चंद्रदृ-
 ष्ट्या विशेषतः ॥ ९२ ॥ कारकांशो लयस्थाने केवलः संस्थितः
 कुजः ॥ पिटकादि भवेत्तस्य निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ९३ ॥ कारकां-
 शो लये केतुर्ग्रहणीरोगपीडितः ॥ स्वर्भानुतुलको रंध्रे विपवेद्यः
 प्रजायते ॥ ९४ ॥ कारकांशो धने तुर्ये केवले संस्थिते शनी ॥ धनु-
 र्विद्याधरो बालो जायतेपि न संशयः ॥ ९५ ॥ कारकांशो सुखे वित्ते
 केवले संस्थिते शिखी ॥ घटिकायंत्रवादी स्यादिष्टशोधनतत्पर
 ॥ ९६ ॥ उक्तस्थाने स्थिते सौम्ये तद्यत्परमहंसके ॥ तथा संन्यस्त

के ज्ञेयो निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ९७ ॥ उक्तस्थानस्थिते राहौ लो-
हयंत्रादिकारकः ॥ शिखिना खड्गकारी च कुजेन कुंतधारकः ॥ ९८ ॥
चंद्रेज्यौ कारकांशे च लग्ने वा नवपंचमे ॥ ग्रंथकर्ता भवेन्नूनं सर्व-
विद्याविशारदः ॥ ९९ ॥ उक्तस्थानगते शुके स्वल्पग्रंथकरो द्विजः ॥ उ-
क्तस्थानगते सौम्ये किंचिद्ग्रंथकरो ह्यसौ ॥ १०० ॥ शुकेण काव्यकर्ता
च प्राकृतग्रंथतत्परः ॥ गुरुणा सर्वं ग्रंथानां कारको द्विजसत्तम ॥ १ ॥
वाक्यहीनो भवेद्बालः सभाक्षोभो न जायते ॥ वैयाकरणश्चवेदांगे
जायते तर्कशास्त्रकृता ॥ २ ॥ उक्तस्थानगतः शौरिः सभाजाड्यो भवे-
न्नरः ॥ मीमांसको भवेन्नूनमुक्तस्थानगते बुधे ॥ ३ ॥ कारकांशे धरासूनु-
र्लग्ने वा नवपंचमे ॥ नैयायिको भवेन्नूनं सृष्टुकाव्यवरो नरः ॥ ४ ॥
कारकांशे निशानाथे त्रिकोणे चाथ लग्ने ॥ सांख्यशास्त्रज्ञनिपुणो
जायते मतिमान्नरः ॥ ५ ॥ भाग्ये लब्धे प्रबंधे वा कारकांशे शिखी
तथा ॥ गणितज्ञो भवेन्नूनं ज्योतिःशास्त्रविशारदः ॥ ६ ॥ सुराचार्येण सं-
बंधे सांप्रदायिकशास्त्रधृक् ॥ ये योगा भाग्यभावे तु यथावद्भाषितं
मया ॥ ७ ॥ वित्तस्थानेपि ते ज्ञेयाः पूर्ववज्जायते फलम् ॥ कोपि
तृतीयभावे तु कथयति पुरा द्विज ॥ ८ ॥ कारकांशे धने केतौ तथा
भाग्यालये गते ॥ पापग्रहेण संदृष्टे वाचालश्च भवेन्नरः ॥ ९ ॥ का-
रकांशे तथारूढे धने रंध्रे स्थिते द्विज ॥ ग्रहसाम्येतिविज्ञेयो योगः
केमद्भ्रमो भवेत् ॥ १० ॥ उक्तस्थाने ग्रहो नास्ति तदा केमद्भ्र-
मो भवेत् ॥ चंद्रदृष्टे विशेषेण दारिद्र्यार्तियुतो भवेत् ॥ ११ ॥ आ-
रूढाज्जन्मलग्नाद्वा पापाः स्त्रीहानिगा यदि - ॥ केवले संग्रहत्वेपि
समसौख्यौ शुभाशुभौ ॥ १२ ॥ चंद्रदृष्टिविशेषेण योगे केमद्भ्रमो
मलः ॥ द्वितीयाष्टमभावाभ्यां योगोयं कथ्यते द्विज ॥ १३ ॥ का-
रकांशेषु ये योगाः पूर्वोक्ता गदिता मया ॥ तत्तद्वाशिदशापाके

सर्वेषां फलमादिशेत् ॥ १४ ॥ एवं दशाप्रदो राशिद्वितीयाष्टम-
योद्विज ॥ ग्रहसाम्येतिविज्ञेयाः केमुद्रः शशिनेक्षिते ॥ ११५ ॥
दशाप्रारंभसमये शोधयेज्जन्मलग्नवत् ॥ सूर्यादिखेचरान्स्पष्टान्
साधयेज्जन्मवद्विजः ॥ १६ ॥ तत्र वित्ताष्टमे भावे ग्रहसाम्ये तु
यद्भवेत् ॥ तदा केमुद्रमो ज्ञेयश्चंद्रदृष्ट्या विशेषतः ॥ १७ ॥ एवं
तन्वादिभावानां दशारंभेषु योजयेत् ॥ तत्तद्गहानुसारेण फलं वा-
च्यं बुधैः सदा ॥ ११८ ॥ इति बृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशो
कारकांशफलकथनं नाम नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

अथ भावलग्नमाह ।

वर्णाद्विशेति नाम्ना वै कथयामि तवाग्रतः ॥ यस्य विज्ञान-
मात्रेण आयुर्दायफलं वदेत् ॥ १ ॥ तत्रादौ लग्नभावस्य साधये-
द्विजसत्तम ॥ सूर्योदयात्समारभ्य कलापंचप्रमाणतः ॥ २ ॥
जन्मेष्टकालपर्यन्तं गणनीयं प्रयत्नतः ॥ ओजलग्ने यदालग्नं सूर्यरा-
श्यनुसारतः ॥ ३ ॥ समलग्ने जन्मलग्नाद्यत्संख्या प्राप्यते द्विज ॥
भावलग्ने विजानीयाच्चोरालग्न्ये तदोच्यते ॥ ४ ॥

अथ भावलग्नोदाहरणमाह ।

सूर्योदयादिष्टं ६ । १७ जन्मलग्नम् ३ । ८ पंचघटी ८ प० ९ पर्यंतमेकमा-
वलग्नम् अत्र तु समलग्ने जन्मकर्काद्गणनीयं सिंहभावलग्नमागतं एवं ओजल-
ग्न्ये जन्म सूर्यराशिमारभ्य गणनीयं ॥ ४ ॥

अथ होरालग्नमाह ।

द्विसार्धघटिका विप्र कालादिति विलग्नभात् ॥ प्रयांति लग्नात्त-
न्नाम होरालग्नं द्विजोत्तम ॥ ५ ॥ ॥ यज्जन्म ओजलग्नेषु सूर्यादिग-
णयेत् क्रमात् ॥ समलग्ने यदा जन्म गणयेज्जन्मभाद्विज ॥ ६ ॥

केचिल्लगाद्वदंत्येव होरालग्नं विचिंतयेत् ॥ भावलग्नान्तहोरांतं चिं-
तयेद्विजसत्तम ॥ ७ ॥

अस्योदाहरणम् ।

यथा लग्ने ३ । ८ । ४५ । इष्टम् ६ । १७ अत्र तु समलग्नं अत एव सार्द्धद्वि-
घटिकापरिमितात् लग्नाद्गणनीयं तृतीयं कन्यालग्नम् ॥ ७ ॥

अथ वर्णदलग्नमाह ।

जन्महोराख्यलग्नक्षसंख्याग्राह्या पृथक्पृथक् ॥ ओजे लग्ने तु
युग्मे तु चक्रशुद्धैकसंयुता ॥ ८ ॥ युग्मौजसाम्ये संयोज्य वियो-
ज्यान्योन्यमन्यथा ॥ मेषादितः क्रमादोजे मीनादेरुत्क्रमात्समे
॥ ९ ॥ एवं यल्लग्नमायातं वर्णदं तत् प्रकीर्तितम् ॥ एवं द्वादशभा-
वानां वर्णदं लग्नमानयेत् ॥ १० ॥

टीका ।

ओजलग्नप्रसूतानां मेषादितो जन्मलग्नान्तं होरालग्नान्तं च गणयित्वा त-
योर्द्वयोरोजत्वेन युग्यत्वेन वा साजात्ये संख्याद्वयं संयोजनीयं एकस्य ओ-
जत्वेन अपरस्य युग्मत्वेन वैजात्येऽधिकसंख्यायां न्यूनसंख्या शोधनीया एवं
च यद्योजनोत्तरं वा तन्मेषादितो गणनीयं तत्र योराशिरतिमो लभ्यते सवर्णं
दराशिर्भवति युग्मलग्नप्रसूतानां मीनाद्यपसव्यक्रमेण जन्मलग्नान्तं होरालग्नान्तं
तं च गणयित्वा तयोः संख्या पृथक् पृथक् ग्राह्या तयोरोजत्वेन युग्मत्वेन वा
साजात्ये संख्याद्वयं योजनीयं एवमोजअपरं युग्ममिति वैजात्ये परस्परं वि-
योजनीयं ततश्च मीनाद्यपसव्यक्रमेण गणनायां यो यो राशिरलभ्यते सवर्णं
दइति वेदितव्यम् ।

अथ वर्णदलग्नोदाहरणम् ।

अत्र तु युग्मलग्नमध्ये जन्म जन्मलग्नं ३ । ८ अतएव मीनादिविपरीतमा-
र्गं गणनीयं जन्मलग्नान्तं ८ संख्या एवं होरालग्नान्तं ६ संख्या द्वयोः साजा-
त्येव संयोजनीयम् द्वयोर्योगसंख्या १४ द्वादशाधिकं द्वादशतष्टं शेषं २ मी-

नाद्यपसव्यं गणनीयं कुंभं वर्णदलग्रं एवं सर्वत्र ओजलग्नजन्ममेषादि क्रमाद्ग-
णनीयम् ॥ १० ॥

अथ वर्णदविचारमाह ।

यदि द्वावोजराशौ वा समराशौ यदा द्विज ॥ द्वयं संयोजनीयं
वै संज्ञे या वर्णदा दशा ॥ ११ ॥ एकस्थाने ओजराशावपरे सम-
भे द्विज ॥ वैजात्येधिकसंख्याया न्यूनसंख्यां विशोधयेत् ॥ १२ ॥
मेषादिकेन गणयेत्सव्यमार्गेण वै द्विज ॥ यल्लब्धमंतिमो राशिः
सराशिर्वर्णदा भवेत् ॥ १३ ॥ युग्मलग्नेषु यज्जन्म मीनादिरपसव्य-
तः ॥ क्रमेण लग्नहोरांतं गणयेद्विजसत्तम ॥ १४ ॥ ओजराशौ
द्वयं लब्धं तथा द्वौ समराशिगे ॥ साजात्ये योजनं कार्यं जायते
वर्णदा दशा ॥ १५ ॥ अजात्ये पूर्ववत्कार्याधिक्ये न्यूनं विशोधये-
त् ॥ मेषाद्यपसव्यमार्गेण गणनीयं प्रयत्नतः ॥ १६ ॥ यल्लब्ध-
मंतिमो राशिस्तद्राशिर्वर्णदा भवेत् ॥ वर्षसंख्या विजानीयाच्चर-
पर्याप्रमाणतः ॥ १७ ॥ होरालग्नभयोर्नेया दुर्बला वर्णदा दशा ॥
यत्संख्या वर्णदा लग्नात्तत्र संख्या क्रमेण तु ॥ १८ ॥ क्रमव्युत्क-
मभेदेन दशास्यात्पुरुषस्त्रियोः ॥ वर्णदा राशिमेषादि मीनादि ग-
णयेत् क्रमात् ॥ १९ ॥ वर्णदा स्यान्निकोणे च पापयुक् पापराशि-
कः ॥ पापयोगकृते विप्र दशापर्यंतजीवनम् ॥ २० ॥ रुद्रशूले
यथा वायुर्निर्विशकं द्विजोत्तम ॥ वर्णदा सप्तमाद्राशेः कलत्रायुर्वि-
चिंतयेत् ॥ २१ ॥ पंचमे पुत्र आयुः स्यान्मातुः स्यात्तुर्यपंचके ॥
तृतीये भ्रातुरायुः स्याज्ज्येष्ठभ्रातुर्भवेद्विज ॥ २२ ॥ पितुस्तु नव
मान्मातुः पंचमाहर्णदस्य तु ॥ शूलराशिदशायां वै प्रवलायामरि-
ष्टकम् ॥ २३ ॥ एवं तन्वादिभावानां कारयेद्वर्णदा दशा ॥ पूर्वव-
च्चफलं ज्ञेयं शुभाशुभं द्विजोत्तम ॥ २४ ॥ ग्रहाणां वर्णदा नैव रा-

शीनां वर्णदा दशा ॥ ग्रहारूढपदत्वेन चिंतयेद्ग्रहवर्णदा ॥ २५ ॥
 दशाया अंतरं कार्यं भानुभागं प्रदापयेत् ॥ चरस्थिरदशायां वै
 वर्णदा यास्तथैव च ॥ २६ ॥ यल्लब्धा पूर्वमब्दानां भानुभागं च
 कारयेत् ॥ क्रमव्युक्रमभेदेन सलिखेद्वै दशांतरम् ॥ २७ ॥ पूर्णा-
 यां कारकस्यैव केंद्रस्थानां दशा भवेत् ॥ ततः पणफरस्थानामा-
 पोक्तिमदशां ततः ॥ जन्मांगं जन्मलग्नं च कालं होरा प्रश-
 स्यते ॥ २८ ॥

अथ घटीलग्नमाह ।

घटीलग्नं प्रवक्ष्यामि शृणु त्वं द्विजसत्तम ॥ सूर्योदयात्समार-
 भ्य जन्मकालावधि क्रमात् ॥ २९ ॥ याचित्या घटिका जाता
 तन्मध्ये चार्कभाजिता ॥ एकैकघटिका विप्र एकैकलग्नसंज्ञकः
 ॥ ३० ॥ भानुस्तिष्ठेच्छष्टघटीर्गणयेज्जन्मलग्नतः ॥ यावन्तिमोरा
 शिलब्धं तद्राशिघटिकातनुः ॥ सूर्यादि यत्र ऋक्षे च जन्मवत्सं-
 लिखेद्विज ॥ ३१ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे भा-
 वहोरावर्णदघटीलग्नफलकथनं नाम दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

अथ घटीलग्नोदाहरणम् ।

यथा लग्नं ३ । ८ । ४५ इष्टम् ६ । १७ कर्कलग्नाद्गणनीयम् मकरलग्नं
 भवतीत्यर्थः ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशेभावहोरावर्णदघटील-
 ग्नादिकथनं नाम दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

अथाऽऽरूढमाह ।

अधुना संप्रवक्ष्यामि राश्यारूढपदं द्विज ॥ राशीनां द्वादशा-
 नां तु यावदीशाश्रयो भवेत् ॥ १ ॥ संख्यामीशोदयादग्रे समा-
 स्तातत्पदोच्यते ॥ राशिवद्ग्रहआरूढं ज्ञायते गणकैर्जनैः ॥ २ ॥

यावद्दूरं यस्य राशिस्तावत्संख्याक्रमेण वै ॥ अग्रे खगारूढपदं
 ज्ञायते द्विजसत्तम ॥ ३ ॥ जनुर्लग्नलग्नस्वामी यावद्दूरं हि तिष्ठति ॥
 तावद्दूरं तदग्रे च लग्नारूढं च कथ्यते ॥ ४ ॥ यदि लग्नेश्वरः स्वर्क्षे
 कलत्रे संस्थितो भवति ॥ आरूढलग्नमित्याहुर्जन्मलग्नं द्विजोत्तम ॥ ५ ॥
 एवं तन्वादिभावानां भावारूढपदं भवेत् ॥ यत्र यत्र ग्रहा लग्ने तत्र
 तत्र सुसंलिखेत् ॥ ६ ॥

अथारूढोदाहरणम्

यथा कर्कलग्नस्वामिनि
 चंद्रएकादशस्थिते तस्मादे-
 कादशगणनान्मीनलग्नमा-
 रूढं भवतीत्यर्थं ॥

उदारहणार्थमारूढकुंडलीमाह.	
धनारूढः १	११
भायारूढः पुजारूढः च. २	के. १२ लग्नारूढः लाभारूढः पराक्रमारूढः
न्यापारारूढः सू. ३	५
४	कर्मरूढः
६	रा. जायारूढः
मं. ५	७
मातुलारूढः निधनारूढः	वृ. ७ सुखारूढः
	१०
	१२

पराशर उवाच ।

अधुना संप्रवक्ष्यामि तन्वारूढफलं द्विज ॥ यस्य विज्ञान-
 मात्रेण जायते कर्मसूचकः ॥ ७ ॥ यावद्दीशात्त्वयं राशिरित्युक्तं
 मुनिभिः पुरा ॥ पदमारूढसंज्ञद्वितदारण्यविधिं द्विज ॥ ८ ॥

अर्थैकादशस्थानमाश्रित्य फलमाह ।

पदादेकादशे स्थाने शुभग्रहयुतेक्षिते ॥ लक्ष्मीवान्जायते
 बालः प्रजावाञ्छीलसंयुतः ॥ ९ ॥ वित्तोपार्जनन्यायेन नीतिवा-
 ज्जायते सदा ॥ नरो नानास्तिको नूनं न तु शास्त्रविरुद्धकृत

॥ १० ॥ पदादेकादशे विप्र पापखेटयुतेक्षिते ॥ अन्यायोपार्जितं
 वित्तं विरुद्धं शास्त्रमार्गतः ॥ ११ ॥ मिश्रैर्मिश्रफलं ज्ञेयमुच्चं-
 मित्रादिक्षेत्रगः ॥ बहुधा जायते लाभो यत्र यत्र द्विजोत्तम
 ॥ १२ ॥ आरूढाल्लाभभवनग्रहः पश्येत्तु न व्ययं ॥ यस्य ज-
 न्मनि सोपि स्यात्प्रबलो धनवानपि ॥ १३ ॥ दृष्टग्रहाणां बाहु-
 ल्ये तदादृष्टग्ररितुंगगे ॥ सार्गले चापि तत्रापि बह्वर्गलसमागमे
 ॥ १४ ॥ शुभग्रहार्गले तत्र तत्राप्युच्चग्रहार्गले ॥ सुखानि स्वा-
 मिना दृष्टे लग्नभाग्यादिकेन वा ॥ १५ ॥ जातस्य पुंसः प्राबल्यं
 निर्दिशेदुत्तरोत्तरं ॥ उक्तयोगेषु ये खेटा द्वादशं तु न पश्यति ॥ १६ ॥

अथ द्वादशराशिमाश्रित्य फलमाह ।

पदारूढे व्यये विप्र शुभपापयुतेक्षिते ॥ बाहुल्यव्ययमित्येवं
 विशेषोपार्जनात्सदा ॥ १७ ॥ शुभग्रहे सुमार्गेषु कुमार्गात्पापखे-
 चरैः ॥ मिश्रैर्मिश्रफलं वाच्यं यथालाभेषु पूर्ववत् ॥ १८ ॥ पदा-
 रूढे व्यये शुके भानुस्वर्भानुवीक्षिते ॥ राजमूलाद्वयं वाच्यं चं-
 द्रदृष्ट्या विशेषतः ॥ १९ ॥ पदारूढे व्यये सौम्ये शुभखेटयुते-
 क्षिते ॥ ज्ञातिमध्ये व्ययो नित्यं पापदृक्कलहाद्वयः ॥ २० ॥ प-
 दव्यये सुराचार्ये वीक्षिते चान्यखेचरैः ॥ करमूलाद्वयं वाच्यं
 करव्याजेन वै द्विज ॥ २१ ॥ आरूढे द्वादशे सौरौ धरापुत्रेण
 संयुते ॥ अन्यग्रहेक्षिते विप्र भ्रातृमूलाद्धनव्ययं ॥ २२ ॥ पदेषु
 द्वादशे स्थाने ये योगास्तान्वदाम्यहम् ॥ लाभभावेषु ये योगा
 लाभयोगकराः सदा ॥ २३ ॥ पदेषु सप्तमे राहुरथत्रा संस्थिते
 शिखी ॥ उदरव्यथायुतो बालः शिखिना पीडितेधिकं ॥ २४ ॥
 पदे च सप्तमे केतुः पापखेटयुतेक्षिते ॥ साहसी श्वेतकेशी च
 दीर्घलिङ्गी भवेन्नरः ॥ २५ ॥ पदे च सप्तमे स्थाने गुरुशुक्रनि-

शाकराः ॥ एको द्वयं त्रयं तत्र लक्ष्मीवान्कारयेद्धृवम् ॥ २६ ॥ तुं-
 गक्षे सप्तमे खेटे शुभो वाप्यशुभः पदे ॥ श्रीमान्सोपि भवेन्नूनं
 सत्कीर्तिसहितो द्विज ॥ २७ ॥ ये योगाः सप्तमे भावे राह्यादिक-
 थितं मया ॥ ते योगा वित्तभाषेषु द्यूनवच्चिंत्यते द्विज ॥ २८ ॥ उच्चो
 वाथहिरण्यं वा जीवो वा शुभएव वा ॥ एको बर्ला धनगतःश्रियं-
 दिशति देहिनः ॥ २९ ॥ ये योगाश्चपदे लग्ने यथावद्गदतो मम ॥
 कारकांशस्य कुंडल्यां निर्बाधका विचिंतयेत् ॥ ३० ॥ आरूढाद-
 ष्टमे पापे सौरिःस्याच्छुभं वर्जितः ॥ तथा वित्तालये पापे पूर्वव-
 ज्जायते फलम् ॥ ३१ ॥ आरूढाद्विज्जमे सौम्ये सर्वदेशाधिपो भवेत् ॥
 सर्वज्ञो यदि चेन्नस्यात्कविर्वादी च भार्गवः ॥ ३२ ॥ आरूढात्केन्द्र-
 कोणेषु तथालाभपदे द्विज ॥ लग्नसप्तमराशिपदे सबले खेटसं-
 युते ॥ ३३ ॥ श्रीमांश्च जायते नूनं देशे विख्यातिवान् भवेत् ॥
 षष्ठाष्टमे व्यये स्थाने श्रीमान्स न भवेत्कदा ॥ ३४ ॥ पदाह्वये-
 सप्तमेवाकेंद्रेत्रिकोणोपचये ॥ सुवीर्यसंस्थिते खेटे भार्याभर्तृसुख-
 प्रदः ॥ ३५ ॥ एवं लग्नपदाद्विप्र पुत्रभवादि चिंतयेत् ॥ मित्रामि-
 त्रे विजानीयाह्वयभाषेषु वै द्विज ॥ ३६ ॥ षष्ठाष्टमे व्यये खेटस्तत्त-
 द्भाषेषु तिष्ठति ॥ यद्यद्भाषेषु यद्वैरं लग्नारूढे विचिंतयेत् ॥ ३७ ॥ ल-
 ग्नारूढं दारपदं मिथः केंद्रगतं यदि ॥ लाभे वापि त्रिकोणे वा त-
 था राजधराधिपः ॥ ३८ ॥ आरूढः पुत्रमित्रैस्तु त्रिलाभकेंद्रगो
 यदि ॥ द्वयोर्मैत्री त्रिकोणेषु साम्यं द्वेषोन्यथा भवेत् ॥ ३९ ॥ एवं
 दारादिभावानामर्जयित्वारिमित्रता ॥ जातकद्वयमालोक्य चिंत-
 नीयं विचक्षणैः ॥ ४० ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशो
 आरूढफलकथनं नामएकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

पराशर उवाच ।

अधुना संप्रवक्ष्याम्युपपदं च द्विजोत्तम ॥ यस्यविज्ञानमा-
त्रेण जायते फलसूचकः ॥ १ ॥ पदारूढाद्वयस्थाने पदं चोपपदं
स्मृतं ॥ लग्नानुचरसंज्ञोपपदं च द्विजसत्तम ॥ २ ॥

उपपदस्थोपपदद्वितीये वा गुणविशेषफलमाह ।

पापाक्रान्ते पापयुते पापक्षे पापवीक्षिते ॥ पापसंबंधसंयोगे उप-
पदद्वितीयके ॥ ३ ॥ प्रब्रज्यायोगोविज्ञेयः संन्यासो भवति ध्रुवं ॥
तथा भार्याविरोधी स्यादथवा स्त्रीविनाशकृत् ॥ ४ ॥ रविपापत्व-
नाद्यैव सिंहक्षे पापदे सति ॥ पूर्वोक्तं नो फलं ज्ञेयं जायते गृहि-
णीसुखं ॥ ५ ॥ मेषादिपापराशौ च संस्थिते दिवसाधिपे ॥ पूर्वो-
क्तं च फलं ज्ञेयं प्रब्रज्यादारनाशकः ॥ ६ ॥ उपपदे द्वितीये वा
शुभसंबंधदृष्टियुक् ॥ शुभक्षे शुभसंयोगे पूर्वोक्तफलदो भवेत् ॥ ७ ॥
उपपदे द्वितीये वा नीचांशे नीचखेटयुक् ॥ नीचसंबंधयोगे वा
प्रणीतादारनाशकृत् ॥ ८ ॥ उच्चांशे उच्चसंस्थे वा उच्चसंबंधदृष्टि-
युक् ॥ बहुदारा भवेयुश्च रूपलक्षणसंयुताः ॥ ९ ॥ उपपदद्विती-
येपि युग्मक्षे मेषराशितः ॥ मिथुनेपि स्थिते विप्रबहुदारयुतो भवे-
त् ॥ १० ॥ उपपदे द्वितीयेपि स्वस्वामिखेटसंयुते ॥ उत्तरायुषि
निर्दारो भवत्येव न संशयः ॥ ११ ॥ वृषस्थे वा तुले वापि दैत्ये-
ज्ये दारकारके ॥ अन्यराशौ च वा विप्र निर्दार उत्तरायुषि ॥ १२ ॥
स्वराशौ संस्थिते खेटे नित्याख्ये दारकारके ॥ उत्तरायुषि निर्दारो
भवत्येव न संशयः ॥ १३ ॥ उपपदेशोपि तुंगक्षे नित्याख्येदा-
रकारके ॥ उत्तमकुलादारलाभो नीचस्थेपि विपर्ययः ॥ १४ ॥ शु-
भसंबंधयुक् दृष्टे उपपदे दारकारके ॥ सुंदरी लभ्यते भार्या भव्या
रूपवती द्विज ॥ १५ ॥ संबन्धे शनिगङ्गाम्यामुपपदे च शनिर्द्विज ॥

निर्दारकारके वापि शनिराहुयुतेक्षिते ॥ १६ ॥ अथ वादयुतो
 विप्र भार्यया सहितो द्विज ॥ स्त्रीविनाशो भवेन्नूनं तथा स्त्रीपरि-
 त्यागवान् ॥ १७ ॥ उपपदे च संयुक्तौ शिखिशुक्रौ द्विजोत्तम ॥
 रक्तप्रदररोगार्ता जायते तस्य भामिनी ॥ १८ ॥ उपपदादि-
 षु संयोगे बुधकेत्वोर्द्विजोत्तम ॥ अस्थिस्रावयुता बाला गृहे तस्य
 न संशयः ॥ १९ ॥ रवीराहुस्तथा पंगुरुपपदे योगकार-
 कः ॥ अस्थिज्वरवती बाला तप्तान्गा च दिवानिशं ॥ २० ॥
 उपपदे बुधकेतुभ्यां योगसंबंधके द्विज ॥ स्थूलांगी गृहिणी
 तस्य जायते नात्र संशयः ॥ २१ ॥ उपपदे बुधक्षेत्रे भौमर्क्षे
 चाथवा द्विज ॥ मंदारौ संस्थितौ तत्र प्राणरोगार्तिपित्तयुक् ॥ २२ ॥
 सौम्यारौ चान्यक्षेत्रे वा उपदिश्ये शनिर्युते ॥ कर्णरोगवती
 बाला नेत्ररोगयुता तथा ॥ २३ ॥ कुजसौम्यो चान्यक्षेत्रे
 उपपदे द्विजोत्तम ॥ योगे स्वर्भानुदेवेज्यौ दंतार्ता गृहिणी भवेत्
 ॥ २४ ॥ उपपदे तु कन्यास्थे अन्यर्क्षेपि तथा द्विज ॥ शनिस्वर्भा-
 नुयोगं च पंग्वंगी तस्य भामिनी ॥ २५ ॥ ये योगाः पूर्वकथिता
 मया ते विप्रसत्तम ॥ शुभयुक् दृष्टिसंयोगे न भवेयुः फलप्रदाः ॥
 ॥ २६ ॥ लक्षादुपपदाद्वापि यो राशिः सप्तमो द्विज ॥ तन्नवांशा
 राशयोंशाः स्वसप्तमतदंशकाः ॥ २७ ॥ तत्र पापे स्थिते दृष्टे उक्त-
 योगफलं विदुः ॥ शनिः शुक्रस्तथा चांद्रः सप्तमांशग्रहेषु च ॥
 त्रिकयोगकृते विप्र अपत्यरहितो नरः ॥ २८ ॥ पदोपपदलक्षेणु
 पुत्रकारकके द्विज ॥ पंचमस्थे गुरौ भानौ तत्र स्वर्भानुयोगकृत
 ॥ २९ ॥ बहुपुत्रो भवेन्नूनं प्रतापी बलवीर्ययुक् ॥ प्रचंडविजयी विप्र
 रिपुनिग्रहकारकः ॥ ३० ॥ उक्तस्थाने निशानाथे एकपुत्रो भवे-
 द्विज ॥ उक्तस्थाने शुभे पापे पुत्रसौख्यं विलंबितं ॥ ३१ ॥ उक्त-

स्थाने कुजश्रांद्भिर्जायते च ह्यपुत्रवान् ॥ परपुत्रयुतो वापि सहोढ-
सुतवान् भवेत् ॥३२॥ उक्तस्थाने चोजराशौ बहुपुत्रप्रदो भवेत् ॥
मिथुने युग्मराशौ चेत्स्वल्पापत्यो भवेन्नरः ॥३४॥ ग्रहक्रमात्कुक्षि-
संज्ञे तदीशं पंचमांशतः ॥ सिंहाधीशे रवौ विप्र स्वल्पापत्यो भवे-
न्नरः ॥३५॥ उपपदे सिंहलग्ने निशानाथयुतेक्षितः ॥ स्वल्पप्रजो भवे-
द्विप्र तथा कन्याप्रजो भवेत् ॥३६॥ सुतभावनवांशाच्च तथापि पु-
त्रकारकात् ॥ यद्वा त्रिंशांशकुंडल्यां पंचमांशात्तदा द्विजा ॥३७॥ तदी-
शाच्चिंतयेद्विप्रसंततेर्योगमुत्तमम् ॥ एवं सर्वप्रकारेण चिंतनीयं सदा
बुधैः ॥ ३८ ॥ उपपदे शनीराहुभ्रातृस्थौ भ्रातृनाशकृत् ॥ एका-
दशे ज्येष्ठभ्रातुस्त्वृतीये च कनिष्ठकम् ॥ ३९ ॥ उपपदैकादशस्थाने
तृतीये दानवेज्यके ॥ व्यवहितार्थनाशः स्याद्यथा संभवति द्विज
॥४०॥ लग्ने वापि लये वापि दैत्याचार्ययुतेक्षिते ॥ व्यवहितांगना-
शः स्यान्निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ४१ ॥ तृतीयैकादशे विप्र कुजेज्य-
बुधचंद्रमाः ॥ भ्रातृबाहुल्यता वाच्या प्रतापी बलवत्तरः ॥ ४२ ॥
शनेरसंयुते दृष्टे तृतीयैकादशे द्विज ॥ कनिष्ठज्येष्ठयोर्नाशं भिन्न-
स्थे भिन्नभावहृत् ॥ ४३ ॥ भ्रातृस्थाने युते सौरौ लाभस्थे वा तृ-
तीयगे ॥ स्वस्य माता स्वस्तिमती अन्यन्नश्यति वै द्विज ॥ ४४ ॥
तृतीयैकादशे केतुर्बाहुल्यं भगिनीसुतं ॥ भ्रातृस्वल्पसुखं तस्य
निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ४५ ॥ सप्तमे द्वादशे स्थाने सौहिकेययुते-
क्षिते ॥ ज्ञानवांश्च भवेद्बालो बहुभाग्ययुतो द्विज ॥ ४६ ॥ सप्तमेशा-
द्वितीयस्थे पुच्छनाथयुतेक्षितो ॥ स्तब्धवाग् जायते बालस्तथा स्व-
लितवाग् द्विज ॥ ४७ ॥ आरूढे शत्रुभावस्थे पापस्थे शुभवर्जिते ॥
शुभसंबंधरहिते चोरो भवति निश्चिता ॥ ४८ ॥ आरूढे वापि सौम्येतु
सर्वदेशाधिपो भवेत् ॥ सर्वज्ञस्तत्र जीवः स्यात्कविर्वादी च भार्ग-

वः ॥ ४९ ॥ आरूढेपि पदे वापि धनस्थे शुभखेचरे ॥ सर्वद्रव्या-
धिपो धीमाञ्जायते द्विजसत्तम ॥ ५० ॥ उपपदाद्धनपो यत्र वर्तते
तस्य वित्तभे ॥ पापखेचरसंयुक्ते चौरौ भवति निश्चितं ॥ ५१ ॥
सप्तमेशाद्वितीये च राहुस्थे मूक एव च ॥ खलस्थिते यदा विप्र
दंतानामधिकं भवेत् ॥ ५२ ॥ शिखिना वातव्याधिः स्याद्यद्वास्या-
दस्फुटोक्तवान् ॥ तत्र नानाग्रहैर्योगे सिद्धं फलमुदाहरेत् ॥ ५३ ॥
सप्तमेशाद्वितीये च छायासूनुयुतेद्विज ॥ गौरः श्यामो नीलपीतो
ज्ञायते बुद्धिमान्नरैः ॥ ५४ ॥ अमात्यानुचराद्विप्र देवभक्तिं विचिंत-
येत् ॥ नीचत्वादेव नीचत्वं शुभपापाच्छुभाशुभं ॥ ५५ ॥ कारकां-
शे पापखगैः पापांशे पापयोगकृत् ॥ पापवर्गे शुभैर्हीने जायते
परजातवान् ॥ ५६ ॥ कारकांशे भवेत्पापो न ज्ञेयः परजातकः ॥ अ-
न्येषां पापखेटानां योगं घटत्वमाप्नुयात् ॥ ५७ ॥ अथ वा रंघ्रभे
पापे नायं योगो विचिंत्यते ॥ शनिराहुयुतौ यत्र शनिराहोः क्षेत्र-
के द्विज ॥ ५८ ॥ परजातः प्रसिद्धोस्ति ह्यन्येभ्यो गुप्त एव च ॥
शुभवर्गे यदा खेटो वर्गोक्तानां यथा द्विज ॥ ५९ ॥ जारजः कथ-
नमात्रे न तु जारज इत्यपि ॥ यत्र कुत्रापि स्वोच्चे द्वौ कुलमुख्यौ भ-
वेन्नरः ॥ ६० ॥ आदिषट्कं च पर्यन्ता ग्रहाः सौख्यं विचिंतयेत् ॥
सारं सारमहं वक्ष्ये तवाग्रे द्विजसत्तम ॥ ६१ ॥

अस्योदाहरणम् ।

जन्मलग्नारूढाद्द्वादशस्थानाधिपीर्तुवः तस्य
पदमुपपदसंज्ञम् । अत्र तु मिथुनलग्नमागतं एवं
सर्वत्र ज्ञेयम् ।

उपपदकुंडलीमाह.			
४	चं. २		
मं. ५	सू. ३ बु.	श. १	
	६ रा.	के. १२	
गु. ७	९		११
श. ८			१०

अथ कारकमारकादिविचारमाह ।

पंचमं नवमं चैव विशेषधनमुच्यते ॥ चतुर्थं दशमं चैव विशेषं सुखमुच्यते ॥ १ ॥ चंद्रभानू विनासर्वे मारके मारकाधिपाः ॥ षष्ठाष्टमव्ययेशास्तु राहुः केतुस्तथैव च ॥ २ ॥ केंद्राधिपतयः सौम्याः शुभं नैव दिशंति चाक्रूरा नैवाशुभं कुर्युःकोणपौ शुभदायकौ ॥ ३ ॥ धनेशो हि व्यये यश्च संयोगात्फलदौ मतौ ॥ लाभारि अधिपाः पापा रंघ्रेशो न शुभप्रदः ॥ ४ ॥ जायाकुटुंबकाधीशौ मारकौ परिकीर्तितौ ॥ क्रूराः केंद्राधिपा भूपात्क्षीणचंद्रो रविस्तथा ॥ ५ ॥ शनिर्भौमश्च विज्ञेयाः प्रबलान्युत्तरोत्तराः ॥ लग्नांबुधूनकर्माणि प्रबलान्युत्तराणि हि ॥ ६ ॥ सुतधर्मौ तथा स्थानौ प्रबलौ चोत्तरोत्तरौ ॥ लाभारित्रितयस्थाने त्वधोधः प्रबलं भवेत् ॥ ७ ॥ पुनमारकयोर्मध्ये ह्युत्तरं प्रबलं मतं ॥ भाग्यस्थानाद्व्ययं रंघ्रं तस्माच्चैवाशुभं वदेत् ॥ ८ ॥ एतत्स्थानानुसारेण ग्रहाणां मानमालिखेत् ॥ चंद्रचांद्री गुरुसितौ केन्द्रदोषोत्तरोत्तरं ॥ ९ ॥ तथैव च ग्रहाः क्रूरा बलं चैवोत्तरोत्तरं ॥ भाग्येशः सर्वदा सौम्यो न क्रूरः फलदायकः ॥ १० ॥ पुत्राधिपोपि शुभदः क्रूरोपि सुखदः स्मृतः ॥ त्रिलाभरिपुमृत्यूनां पतयो दुःखदायकाः ॥ ११ ॥ शुभोपि शुभदो नैव दशायोगे चरोपि वा ॥ अष्टमाधिपतिर्दोषस्तुला मेपे न हि क्वचित् ॥ अलौषष्ठाष्टदोषो न वृषभोपि न दोषभाक् ॥ १२ ॥ यद्यद्वावगतौ राहुः केतुश्च जनने नृणां ॥ यद्यद्वावेशसंयुक्तस्तत्फलं प्रदिशेदलम् ॥ १३ ॥

अथ मेपलग्नम् ।

मंदसौम्यसिताः पापाः शुभौ गुरुदिवाकरौ ॥ न शुभं योगमात्रेण प्रमवेच्छनिजीवयोः ॥ १४ ॥ परंतत्रेण जीवस्य पाण्ड-

मीपि निश्चितं ॥ कविः साक्ष्यनिहंतास्यान्मारकत्वेन लक्षितः
॥ १५ ॥ मंदादयो निहंतारो भवेयुः पापिनो ग्रहाः ॥ शुभाशुभ-
फलान्येवं ज्ञातव्यानि क्रियोद्भवैः ॥ १६ ॥

अथ वृषलग्नम् ।

जीवशुक्रेंदवः पापाः शुभौ शनिदिवाकरौ ॥ राजयोगकरः सा-
क्षादेकएव रवैःसुतः ॥ १७ ॥ जीवादयो ग्रहाः पापाः संति मा-
रकलक्षणाः ॥ बुधस्तत्र फलान्येवं ज्ञेयानि वृषजन्मनः ॥ १८ ॥

अथ मिथुनलग्नम् ।

भौमजीवारुणाःपापा एक एव कविः शुभः॥शनैश्वरेण जीवस्य
योगो मेषभवो यथा ॥ १९ ॥ नायं शशी निहंता स्याल्लक्षणं पा-
पनिष्फलम् ॥ ज्ञातव्यानि द्वंद्वजस्य फलान्येतानि सूरिभिः ॥२०॥

अथ कर्कलग्नम् ।

भार्गवेंदुसुतौ पापौ भूसुतांगिरसौ शुभौ ॥ एक एव ग्रहःसा-
क्षाद्भूसुतो योगकारकः ॥ २१ ॥ निहंता रविजन्ये तु मानिनो मा-
रकाह्वयाः ॥ कुलीरसंभवस्यैव फलान्युक्तानि सूरिभिः ॥ २२ ॥

अथ सिंहलग्नम् ।

रौहिणेयः सुतौ पापौ कुजजीवौ शुभावहौ ॥ प्रभवेद्योगमात्रणे
न शुभं गुरुशुक्रयोः ॥ २३ ॥ घ्नंति सौम्यादयः पापा मारकत्वेन
लक्षिताः ॥ एवं फलानि वेद्यानि सिंहे यस्य जनुर्भवेत् ॥ २४ ॥

अथ कन्यालग्नम् ।

कुजजीवेंदवः पापा एक एव भृगुः शुभः ॥ भार्गवेंदुसुतावेव
भवेतां योगकारकौ ॥ २५ ॥ निहंता कविरन्ये तु मारकास्तु कुजा-
दयः ॥ प्रतीक्षेत फलान्युक्तान्येवं कन्याभवेद्बुधैः ॥ २६ ॥

अथ तुलालम् ।

जीवार्कमहिजाः पापाः शनैश्वरबुधौ शुभौ ॥ भवेतां राजयो-
गस्य कारकौ चंद्रतत्सुतौ ॥ २७ ॥ कुंजो निहंति जीवाद्याः परे
मारकलक्षणाः ॥ निहंतारः फलान्येवं काव्यो न तु तुलाभवः ॥ २८ ॥

अथ वृश्चिकलम् ।

सौम्यभौमाः सिताः पापाः शुभौ गुरुनिशाकरो ॥ सूर्यचंद्रमसा-
वेवं भवेतां योगकारकौ ॥ २९ ॥ जीवो निहंता सौम्याद्या हंतारो
मारकाह्वयाः ॥ तत्तत्फलानि विज्ञेयान्येवं वृश्चिकजन्मनः ॥ ३० ॥

अथ धनुर्लम् ।

एक एव कविः पापः शुभौ सौम्यदिवाकरो ॥ योगो भास्करसौ-
म्याभ्यां निहंता भास्वतः सुतः ॥ ३१ ॥ घ्नंति शुक्रादयः पापा
मारकत्वेन लक्षिताः ॥ ज्ञातव्यानि फलान्येवं चापजस्य म-
नीषिभिः ॥ ३२ ॥

अथ मकरलम् ।

कुजजीवेदवः पापाः शुभौ भार्गवचंद्रजौ ॥ स्वयं चैव नि-
हंता स्यान्मंदो भौमादयः परे ॥ ३३ ॥ तल्लक्षणानि हंतारः
कविरेकः सुयोगकृत् ॥ ज्ञातव्यानि फलान्येवं विबुधैर्मृग-
जन्मनः ॥ ३४ ॥

अथ कुंभलम् ।

जीवचंद्रकुजाः पापा एको दैत्यगुरुः शुभः ॥ राजयोगकरो
भौमः कविश्चैव बृहस्पतिः ॥ ३५ ॥ निहंता घ्नंति भौमाद्या मार-
कत्वेन लक्षिताः ॥ एवमेवं फलान्यूह्यान्येतानि घटजन्मनः ॥ ३६ ॥

अथ मीनलम् ।

मंदशुक्रांशवः पापाः सौम्यो भौमविधू शुभौ ॥ महीसुतगु-

वीर्योर्गे कारणेनैव भूसुतः ॥ ३७ ॥ मारकान्कारकान्वीक्ष्य मंदज्ञौ
 घृति पापिनः ॥ इत्यूह्यानि फलान्येवं बुधैस्तु झषजन्मनः ॥ ३८ ॥
 एतच्छास्त्रानुसारेण मारकान्निर्दिशेद्बुधः ॥ चंद्रसूर्यौ विना सर्वे मा-
 रकाः परिकीर्तिताः ॥ ३९ ॥ स्वदशायां स्वभुक्तौ च नराणां नि-
 धनं नहि ॥ क्वचिद्दशायामिच्छन्ति स्वभुक्तौ न कदाचन ॥ ४० ॥
 इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे कारकमारकादिविचार-
 कथनं नाम त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

अथ द्वादशभावनिरीक्षणमाह ।

तनोरूपं च ज्ञानं च वर्णं चैव बलाबलम् ॥ शीलं वै प्रकृति-
 श्वाथ तनुस्थानान्निरीक्षयेत् ॥ १ ॥ धनस्यापि कुटुंबस्य मृत्युजा-
 लममित्रकं ॥ धातुरत्नादिकं सर्वं धनस्थानान्निरीक्षयेत् ॥ २ ॥
 विक्रमं भृत्यभ्रात्रादि उपदेशप्रयाणकम् ॥ पित्रोर्वै मरणं विद्याहु-
 श्चिक्याच्चनिरीक्षयेत् ॥ ३ ॥ वाहनस्याथ बंधूनां मातृसौरव्यादि-
 कानपि ॥ निधिक्षेत्रगृहं चापि हर्म्यारामादिकानपि ॥ ४ ॥ धर्म-
 स्य विमलस्थानं पातालाच्चनिरीक्षयेत् ॥ यंत्रमंत्रौ तथा विद्या बु-
 द्धेश्चैव प्रबंधकाः ॥ पुत्रराज्यापभ्रंशादि पश्येत्पुत्रालयाद्बुधः ॥ ५ ॥
 मातुलांतकशंकाणां शत्रूश्चैव व्रणादिकान् ॥ सपत्नीमातरश्चापि
 ह्यरिस्थानान्निरीक्षयेत् ॥ ६ ॥ जाया मध्यप्रयाणं च व्ययभावं
 तथा निशि ॥ मरणं च स्वदेहस्य जायाभावान्निरीक्षणं ॥ ७ ॥
 ऋणदानग्रहणयोर्गुदे चैवांकुरादयः ॥ गत्यनुक्तादिकं सर्वं पश्ये-
 द्रंध्राद्विचक्षणः ॥ ८ ॥ हर्म्यं धर्मश्च श्यालश्च भ्रातृपत्न्यादयस्त-
 था ॥ तीर्थयात्रादिकं सर्वं धर्मस्थानान्निरीक्षयेत् ॥ ९ ॥ राज्यं
 चाकाशवृत्तिं च मानं चैव पिता तथा ॥ प्रवासस्य ऋणस्यापि
 व्योमस्थानान्निरीक्षणं ॥ १० ॥ नानावस्तुभवस्यापि पुत्रजाया-

दिकानपि ॥ रिपूणां रिपवश्चैव भवस्थानान्निरीक्षणम् ॥ ११ ॥
व्ययं च वैरिचृत्तांतं रिष्फमत्यादिकं तथा ॥ एवं भावफलं सम्यक्
तत्तत्संज्ञानपूर्वकम् ॥ १२ ॥ व्ययाच्चैव हि ज्ञातव्यं वेति सर्वत्र बु-
द्धिमान् ॥ यो यो भावपतिर्नष्टस्त्रिकेशाद्यैश्च संयुतः ॥ भावं न वी-
क्षते सम्यग्रहो वापि मृतो यदा ॥ १३ ॥ स्थविरो वा भवेत्खेटः
सुप्तो वापि प्रपीडितः ॥ तदा तद्भावजं सौख्यं नष्टं ब्रूयाद्विशंकितः
॥ १४ ॥ यदा सौम्यग्रहैर्दृष्टो भावो भावेशसौम्ययुक् ॥ युवा प्रबु-
द्धराजस्थः कुमारो वापि तद्भवेत् ॥ १५ ॥ ईशोक्षणवशात्तत्र भाव-
सौख्यं वदेद्बुधः ॥ शुक्रः शुक्रश्च नेत्रश्च चंद्रमा मनसस्तथा
॥ १६ ॥ आत्मा वै दिनकृत्तत्र जीवो जीवितसौख्यकम् ॥ क्रोधः
पराक्रमो भौमो बुधो बालत्वधीमतः ॥ १७ ॥ शनिर्दुःखप्रदानाच्च
प्रपदः पार्श्वकस्तथा ॥ १८ ॥ राहुरैश्वर्यकं विद्धि मुखनाभिपद-
स्तलः ॥ शिरो नेत्रे तथा कर्णे नासा चापि कपोलकौ ॥ १९ ॥
हनूमुखं तथा वाच्यं कंठांसौ बाहुकौ तथाः ॥ पार्श्वे बाहुद्वये चैव
क्रोडे नाभौस्तथैव च ॥ २० ॥ वस्तिलिंगगुदे वृष्णावूरू जानू च
जंघके ॥ पदेति चैव सर्वांगे संस्थां ब्रूयुर्विचक्षणाः ॥ २१ ॥ लग्ने
तत्कालद्रेष्काणे शिरादि परिकल्पयेत् ॥ तस्माद्यस्मिन्स्थितः खे-
टस्तत्र चिन्हं स्फुटं वदेत् ॥ २२ ॥ एवं भेदानुभेदेन सर्वत्रैवोपल-
क्षयेत् ॥ संक्षेपेणैतदुदितमन्यद्बुद्धयनुसारतः ॥ २३ ॥

अथ प्रथमभावफलम् ।

देहाधिपः पापयुतोऽष्टमस्थो व्ययारिगोऽवांगसुखं निहन्ति ॥
सर्वत्र भावेषु च योजनीयमेवं बुधैर्भाववशात्फलं हि ॥ २४ ॥
एवं तृतीयेपि च सप्तमेषु फलं विमृश्यं कृतिभिः प्रयत्नात् ॥ तथा
व्यये मित्रगृहे रिपून्मृतं स्थिते विलग्नाधिपतौ फलं स्यात् ॥ २५ ॥

पापो विलग्नाधिपतिर्विलग्ने चन्द्रे विलग्ने यदि बालकः स्यात् ॥
 तदाऽतिरोगं स हि केंद्रसंस्थत्रिकोणलाभेषु गदं निहंति ॥ २६ ॥
 बलो न तामेव तु पापवत्तामेतस्य वित्तं फलमानुरूप्यताम् ॥ नी-
 चारिसूर्यस्य गृहेषु तिष्ठन् स्वर्क्षादिगृक्षादिगृहत्रये च ॥ २७ ॥
 देहाधिपश्चंद्रगृहाधिपो वा तृतीयरिष्फारिगतो बलः स्यात् ॥ नी-
 चास्तगद्व्यष्टगृहे स्थितो वा काश्यं शरीरेऽतिगदं करोति ॥ २८ ॥
 लग्नाधिपो वा जीवो वा शुक्रो वा यदि केंद्रगः ॥ तस्य पुत्रस्य दी-
 र्घायुर्धनवान्राजवल्लभः ॥ २९ ॥ लग्नाधिपोन्नतबलैश्च शुभैर्नवके-
 न दृष्टस्य ॥ केंद्रस्थिते शुभावलोक्ये मृत्युहीनेपि दीर्घायुः ॥ ३० ॥
 केन्द्रत्रिकोणेषु न यस्य पापे लग्नाधिपे सुरगुरुश्वतुरष्टमस्थः ॥
 भुक्त्वां सुखानि विविधानि च पुण्यकर्मा जीवेत्तु वर्षशतमेव वि-
 मुक्तरोगः ॥ ३१ ॥ लग्नेशे चरराशिस्थे शुभग्रहनिरीक्षिते ॥ की-
 र्तिश्रीमान्महाभोगी देहपुष्टिसमन्वितः ॥ ३२ ॥ जीवः शुक्रो बु-
 धश्चंद्रो लग्ने शशिसमन्वितः ॥ लग्नात्केंद्रगतश्चैव राजलक्षणसं-
 युतः ॥ ३३ ॥ लग्ने राहुसमायुक्ते लग्ने सोमनिरीक्षिते ॥ लग्नांशे
 मंदसूरीचेज्जातश्च यमलो भवेत् ॥ ३४ ॥ जातो नरो बालवेष्टीवि-
 तांगो लग्ने फणिर्मन्दसमन्वितश्च ॥ लग्ने च पाश्वे द्वितये च पापै-
 र्निरीक्षिते जीवबुधेदुशुक्रैः ॥ ३५ ॥ रविचंद्रौ चह्येकस्थावेकांशक-
 समन्वितौ ॥ त्रिमात्रा च त्रिभिर्मासैर्भ्रात्रा पित्रा च पापितः ॥ ३६ ॥

अथ द्वितीयभावंफलम् ।

शुकेण युक्तो यदि नेत्रनाथः शुक्रस्य वाक्षादिग्रहत्रयस्य ॥
 संबंधवान्स्याद्यदि देहपेन नेत्रं विधत्ते विपरीतभावम् ॥ ३७ ॥
 तत्र स्थितौ चंद्रवी निशाध्यं जात्यंधतां नेत्रपदेहपार्काः ॥ नेत्र-
 र्क्षनाथेन युतास्तदाध्यं कुर्वन्ति मात्रादिफलं तथेदृक् ॥ ३८ ॥ दो-

षड्भ्रं च सर्वत्र स्वोच्चस्वर्क्षगतीग्रहः ॥ षडादित्रयसंस्थाश्चेत्त-
द्विना दोषकृच्छ्रुभः ॥ ३९ ॥ वागीशवाग्रहाधीशौ षडादित्रय-
संस्थितौ ॥ मूकतां कुरुतोप्येवं पितृमातृगृहाधिपाः ॥ ४० ॥
वागीशवाग्रहाधीशा युतास्ते त्रयसंस्थिताः ॥ कुर्वन्ति तेषां सूक-
त्वमेवमूह्यं मनीषिभिः ॥ ४१ ॥ कुटुंबकारकाः केन्द्रत्रिकोणेषु गता
ग्रहाः ॥ सकुटुंबकलत्रेशाः कलत्रं वा कुटुम्बकम् ॥ ४२ ॥ पश्यं-
ति च द्वयस्था वा यावत्तावत्प्रमाणकम् ॥ कलत्रं निर्दिशेत्प्राज्ञोऽ-
थवा तेषां च नो वदेत् ॥ ४३ ॥ विद्याधिपो जीवबुधावविद्यामरि-
त्रयस्थौ कुरुतोथ तौ चेत ॥ केन्द्रत्रिकोणस्थग्रहोच्चसंस्थौ प्रयच्छ-
तां द्राग्नवद्यविद्याम् ॥ ४४ ॥ एवं बुधस्यांगिरसः षडादित्रय-
स्थितौ नीचग्रहोरिनाथः ॥ केन्द्रत्रिकोणस्थग्रहोच्चसंस्थो धनाभि-
वृद्धिः कुरुतस्तदैव ॥ ४५ ॥ धनाधिपो गुरुर्यस्य धनराशिस्थितो
यदि ॥ भौमेन सहितो वापि धनवान् स नरोभवेत् ॥ ४६ ॥ ध-
नेशो-लाभराशिस्थे लाभेशो वा धनं गते ॥ तावुभौ केन्द्रराशिस्थो
धनवान्स नरोभवेत् ॥ ४७ ॥ धनेशो केन्द्रराशिस्थे लाभेशो तत्रि-
कोणगे ॥ गुरुशुक्रयुते दृष्टे धनलाभमुदीरयेत् ॥ ४८ ॥ वित्तेशो
रिपुभावस्थे लाभेशो तद्गते यदि ॥ वित्तलाभौ पापयुक्तौ दृष्टे नि-
र्धन् एव सः ॥ ४९ ॥ वित्तलाभाधिपौ द्विस्थे पापखेचरसंयुते ॥
जन्मप्रभृतिदारिद्र्यं भिक्षान्नं लभते नरः ॥ ५० ॥ षष्ठाष्टमव्य-
यस्थेषु धनलाभाधिपौ स्थितौ ॥ लाभे कुजे धने राहौ राजदंडाद्धन-
क्षयम् ॥ ५१ ॥ लाभे जीवे धने शुक्रे तदीशे शुभसंयुते ॥ व्यये
शुभग्रहयुते धर्ममूलाद्धनव्ययम् ॥ ५२ ॥ कुटुंबराशेरधिपः स-
सौम्ये केन्द्रेथ सौम्ये च सुहृद्गृही वा ॥ सौम्यर्क्षयुक्तो यदि जातपु-
ण्यः कुटुंबसंरक्षणवाग्विभूतः ॥ ५३ ॥ कुटुंबनाथे परमोच्चयुक्ते

देवेन्द्रपूज्ये च समीक्षिते वा ॥ तथाविधे तद्भवनेऽभिजातः सहस्र-
 रक्षो भुवनप्रतापी ॥ ५४ ॥ तन्नाथे भृगुणा बुधेन सहिते पाराव-
 तांशे तथा ॥ स्वोच्चे सुहृदंगगृहे धनपतौ स्वस्थानकोलाहलः ॥
 ॥ ५५ ॥ कुटुंबराशिस्थपतौ यदि स्याद्भृगौ बुधे तादृशभावनाथे ॥
 स्वोच्चे सुहृक्षेत्रगतेऽथवा स्यात्परोपकारी जनरक्षकः स्यात् ॥ ५६ ॥
 नेत्रेशे बलसंयुक्ते शोभनाक्षो भवेन्नरः ॥ षष्ठाष्टमव्यये युक्ते नेत्रे
 वैकल्यमादिशेत् ॥ ५७ ॥ धनेशे पापसंयुक्ते धने पापसमन्विते ॥
 असत्यवादी पिशुनः पवनव्याधिसंयुतः ॥ ५८ ॥

अथ तृतीयभावफलम् ।

सभौमो भ्रातृभावेशः षडादित्रयसंस्थितः ॥ भ्रातृक्षेत्रगतो
 वापि भ्रातृभावं विनिर्दिशेत् ॥ ५९ ॥ तौ पापयोगतः पापक्षेत्र-
 योगेन वा पुनः ॥ उत्पाद्य सहजान्सद्यो निहंता शास्त्रनिश्चयात्
 ॥ ६० ॥ स्त्रीग्रहो भ्रातृभावेशः स्त्रीग्रहो भ्रातृगोऽपि वा ॥ भगि-
 नी स्यात्तदा भ्राता पुंगृहे पुंग्रहो यदि ॥ मिश्रे मिश्रफलं चात्र
 बलाबलविनिर्णयः ॥ ६१ ॥ नाशस्थितौ सोदरनाथभौमेः
 पापेक्षिते सोदरनाथमाहुः ॥ पापेक्षितौ पापसमागमौ वा त्रिस-
 त्तविद्याप्रविनाशहेतुः ॥ ६२ ॥ भ्रातृभे कारके वापि शुभयुक्तनि-
 रीक्षिते ॥ भावे वा बलसंपूर्णे भ्रातृणां वर्धनं भवेत् ॥ ६३ ॥ केन्द्र-
 त्रिकोणगे वापि स्वोच्चमित्रस्ववर्गगे ॥ नाथे वा कारके वापि भ्रा-
 तृलाभं वदेद्बुधः ॥ ६४ ॥ भ्रातृभे बुधसंयुक्ते तदीशे चंद्रसंयुते ॥
 कारके मंदसंयुक्ते भगिन्येकाग्रतो भवेत् ॥ ६५ ॥ पश्चात्सहोदरेऽ-
 प्येतत्तृतीयस्तु मृतं भवेत् ॥ कारके राहुसंयुक्ते विक्रमेशस्तुनीचगः
 ॥ ६६ ॥ पश्चात्सहोदराभावात्पूर्वस्तु त्रयकद्रवेत् ॥ भ्रातृस्थाना-
 धिपे, केन्द्रे कारके, तत्रिकोणगे ॥ ६७ ॥ जीवने सहितश्चोच्चं संख्यां

द्वादश सोदराः ॥ ६८ ॥ अयं तृतीयगर्भश्च प्रथमाच्च तृतीयके ॥
सप्तमश्चैव नवमद्वादशश्च मृतिप्रदः ॥ ६९ ॥ शेषाः सहोदरादी-
र्घाः षड्भार्या यमलो भवेत् ॥ व्ययेशेन युते भौमे गुरुणा
सहितोऽपि वा ॥ ७० ॥ भ्रातृस्थाने शशियुते सप्तसंख्यास्तु
सोदराः ॥ एतेषां द्विप्रजानाथः शुक्रयुक्तेक्षितेन हि ॥ ७१ ॥

अथ चतुर्थभावफलम् ।

गेहाधिनाथेन युते तु गेहे देहाधिपेनापि गृहाभिलब्धिः ॥
युते षडादौ तु विपर्ययः स्याद्गृहाधिपे देहपतौ च तद्वत् ॥ ७२ ॥
केंद्रत्रिकोणेषु शुभग्रहेण युते समीचीनगृहाभिलब्धिः ॥ क्षेत्रस्य
चिंता सदानधिपेन जीवेन चिंता तु सुखस्य कार्या ॥ ७३ ॥ दि-
व्यांगनावाहनवस्तुभूषाचिंता तु कार्या भृगुणा बुधेन्द्रैः ॥ तमः
शनिभ्यामभिचिंत्यमायुरर्केण तातः शशिनात्र माता ॥ ७४ ॥
बुधेन बुद्धिः सदनर्क्षसंस्थां गतेन सप्तेशयुतेन च स्यात् ॥ केंद्र-
त्रिकोणेषु गतेषु सप्त प्रपश्यता वापि स्वतुंगगेन ॥ ७५ ॥ स्वकी-
यस्वांशगे स्वोच्चे सुतस्थानस्थितो यदि ॥ सुखवाहनवृद्धिः स्या-
च्छंखभेर्यादिवाद्ययुक् ॥ ७६ ॥ विचित्रसौधप्राकारं मंडितं गृह-
मादिशेत् ॥ कर्माधिपेन सहिते नाथे चंद्रार्कसूनुना ॥ ७७ ॥ बंधु-
स्थानेश्वरे सौम्यशुभग्रहनिरिक्षिते ॥ शशिजे लग्नसंयुक्ते बुधपू-
ज्यो भवेन्नरः ॥ ७८ ॥ मातृस्थाने शुभयुते तदीशे स्वोच्चराशिगे ॥
कारके बलसंयुक्ते मातृदीर्घायुरादिशेत् ॥ ७९ ॥ स्वतुंगसंस्थे
हिवुकाधिनाथे स्वर्क्षे त्रिभे मित्रगृहे स्थिते च ॥ शुभेन दृष्टे शुभ-
संयुते च क्षेत्राभिवृद्धिं प्रवदेन्नराणाम् ॥ ८० ॥ सुखेशे केंद्र-
भावस्थे तथा केंद्रे स्थितो भृगुः ॥ शशिजे स्वोच्चराशिस्थे विद्वा-
न्पंडित एव सः ॥ ८१ ॥ सुखे मंदे रवियुते चंद्रो भाग्यगतो यदि ॥

लाभस्थानगते भौमे गोमहिष्यादिलाभकृत् ॥ ८२ ॥ चरग्रहस-
मायुक्ते सुखे तद्राशिनायके ॥ षष्ठे भौमे व्ययगते मूकत्वं प्राप्नुते
नरः ॥ ८३ ॥ लग्नस्थानाधिपे सौम्ये सुखेशे नीचराशिगे ॥ कारके
व्ययराशिस्थे सुखेशे लाभसंयुते ॥ ८४ ॥ द्वादशे वत्सरे प्राप्ते
नरवाहनलाभकृत् ॥ वाहने रविसंयुक्ते स्वोच्चे तद्राशिनायके ८५।
युते शुक्रेण संयुक्ते द्वात्रिंशे वाहनं भवेत् ॥ कर्मेशेन युते बंधुना-
शे तुंगांशसंयुते ॥ ८६ ॥ द्विचत्वारिंशके प्राप्ते नरो वाहनभागभ-
वेत् ॥ लाभेशे सुखराशिस्थे सुखेशे लाभसंयुते ॥ द्वादशे
वत्सरे प्राप्ते नरवाहनलाभकृत् ॥ ८७ ॥

अथ पंचमभावफलम् ।

षडादित्रयसंस्थे तु सुताधीशे त्वपुत्रता ॥ केंद्रत्रिकोणसंस्थे तु
पुत्रलाभाभिसम्भवः ॥ ८८ ॥ सत्पुत्रलाभः सुतपे सुरेज्ये शुभेषु
गेहेषु गते च भानौ ॥ एकः स्थिरः स्यात्सुत एक एव स्थितः
शुभः केंद्रनवात्मजस्थे ॥ ८९ ॥ पितापि चिंत्यो नवमे सुतर्क्षे एवं
विधं चिंतनमूहनीयम् ॥ ९० ॥ क्षेत्रस्य कारको भौमः कर्मस्थाने
ऽप्ययं विधिः ॥ अस्तंगते पंचमेशे पापाक्रांते च दुर्बले ॥ ९१ ॥
षष्ठे नीचे सुताधीशे काकबंध्या विशेषतः ॥ षष्ठस्थाने सुताधीशो
लग्नेशे कुजवेश्मनि ॥ म्रियते प्रथमापत्यं काकबंध्यात्वमाप्नुयात्
॥ ९२ ॥ सुताधीशो हि नीचस्थः षडादित्रयसंस्थितः ॥ काकबंध्या
भवेन्नारी सुते केतुबुधौ यदि ॥ ९३ ॥ सुतेशो नीचगो यत्र सुत-
स्थानं न पश्यति ॥ तत्र सौरिबुधौ स्यातां काकबंध्यात्वमाप्नुयात्
॥ ९४ ॥ भाग्येशो मूर्तिवर्ती च सुतेशो नीचगो यदि ॥ सुते केतु-
बुधौ स्यातां सुतं कष्टाद्विनिर्दिशेत् ॥ ९५ ॥ षडादित्रयसंस्थोपि
नीचो वाऽप्यरिसंस्थितः ॥ पापाक्रांते सुतस्थाने पुत्रं कष्टाद्विनि-

दिशेत् ॥ ९६ ॥ पुत्रस्थाने बुधक्षेत्रे मंदक्षेत्रेऽथवा पुनः ॥ मंदेमां-
घयुते दृष्टे तदा दत्तादयः सुताः ॥ रविचन्द्रौ यदैकस्थावेकांशकसम-
न्वितौ ॥ ९७ ॥ त्रिमात्राभिरसौ भ्राता द्विपित्राऽपि च पोषकः ॥ पंचमे
षड्गृहे युक्ते तदीशे व्ययराशिगे ॥ लग्नेशेऽदुबलो यस्य दत्तपुत्रभ-
वोदयः ॥ ९८ ॥ सुतभवने भृगुजीवसौम्यनाथे बलसहिते रविलो-
कितेयुते वा ॥ बहुसुतजननं वदंति संतः सुतभवनेशबलेन चिंत्यमे-
तत् ॥ ९९ ॥ सुतेशे शशियुक्ते च त्रिराशयंशगतेऽपि च ॥ तथैव
कन्यकालाभं प्रवदेन्मतिमान्नरः ॥ १०० ॥ सुतेशे नरराशिस्थे
राहुणा सहितः शशी ॥ पुत्रस्थानं गते मंदे परजातं वदेच्छिशुम्
॥ १०१ ॥ सुतेशे राहुसंयुक्ते सुतस्थानं समाश्रितं ॥ नवीक्षेत्रे चंद्र-
गुरुणा परजातो भवेन्नरः ॥ १०२ ॥ न लग्नमिदं च गुरुनिरी-
क्ष्यते न वा शशांको रविणा समागतः ॥ सपापकर्केण युते नवां-
शके परेण जातः प्रवदंति निश्चितम् ॥ १०३ ॥ लग्नाद्वादशगे
चंद्रे लग्नादष्टमगो गुरुः ॥ पापयुक्तेन संदृष्टे अन्यबीजं न संशयः
॥ १०४ ॥ पुत्रस्थानाधिपे स्वोच्चे लग्नाच्चेद्वित्रिकोणगे ॥ गुरुणा
संयुते दृष्टे पुत्रभाग्यमुपैति संः ॥ १०५ ॥ त्रिचतुःपापसंयुक्ते सु-
तेशेनाधिपे तु युक् ॥ सुतेशे नाशराशिस्थे नीचसंस्थो भवेच्छि-
शुः ॥ १०६ ॥ पुत्रस्थानं गते जीवे तदीशे भृगुसंयुते ॥ द्वात्रिंशो
च त्रयस्त्रिंशो वत्सरे पुत्रलाभकृत ॥ १०७ ॥ सुतेशे केंद्रभावस्थे
कारकेण समन्विते ॥ षट्त्रिंशो त्रिंशद्बुद्धे च पुत्रोत्पत्तिं विनिर्दि-
शेत् ॥ १०८ ॥ लग्नाद्भाग्यगते जीवे जीवाद्भाग्यगते भृगौ ॥ लग्ने-
शे भृगुसंयुक्ते चत्वारिंशो सुतं लभेत् ॥ १०९ ॥ पुत्रस्थानं
गतो राहुस्तदीशे पापसंयुते ॥ नीचराशिगते जीवे द्वात्रिंशो
पुत्रमृत्युदः ॥ ११० ॥ जीवात्पंचमगे पापे लग्नात्पुत्रं गतेपि

(८८)

बृहत्पाराशरहोरासारांशः ।

च ॥ षड्विंशो च त्रयस्त्रिंशो चत्वारिंशो सुतक्षयः ॥ १११ ॥
लघ्ने मांदिसमायुक्ते लघ्नेशे नीचराशिगे ॥ षट्पंचाशदशा-
ब्देषु पुत्रशोकसमाकुलः ॥ ११२ ॥ चतुर्थे पापसंयुक्ते षष्ठे पाप-
समन्विते ॥ सुतेशे परमोच्चस्थे लघ्नेशेन समन्विते ॥ ११३ ॥ का-
रके शुभसंयुक्ते दशसंख्यास्तु सूनवः ॥ परमोच्चगते जीवे धनेशे
राहुसंयुते ॥ ११४ ॥ भाग्येशे भाग्यसंयुक्ते संख्याता नवसूनवः ॥
पुत्रभाग्यगते जीवे सुतेशे बलसंयुते ॥ ११५ ॥ धनेशे कर्मराशि-
स्थे वसुसंख्यास्तु सूनवः ॥ पंचमात्पंचमे मंदे सुतस्थे च तर्दी-
श्वरे ॥ ११६ ॥ सूनवः सप्तसंख्याश्च द्विगर्भे घमलं भवेत् ॥ वित्तेशे
पंचमस्थे च सुतस्थे पंचमाधिपे ॥ ११७ ॥ षट्संख्या च सुतप्रा-
प्तिस्तेषां च त्रिप्रजामृतिः ॥ लग्नात्पंचमगे जीवे जीवात्पंचमगे
शनौ ॥ ११८ ॥ मंदात्पंचमगे राहौ पुत्रयेकं विनिर्दिशेत् ॥ पंच
मे पापसंयुक्ते गुरोः पंचमगः शानिः ॥ ११९ ॥ कलत्रान्तरे पु-
त्रलाभं कलत्रत्रयभाग्भवेत् ॥ पंचमे पापसंयुक्ते गुरोः पंचमगे
शनौ ॥ १२० ॥ पंचमे भौमसंयुक्ते लघ्नेशे धनसंगते ॥ जातं
जातं विनाशं च दीर्घायुश्चैव मानसः ॥ १२१ ॥

अथ षष्ठभावफलम् ।

षष्ठाधिपोपि पापश्चेद्देहे वाप्यष्टमे स्थितः ॥ तदा व्रणो भवेद्दे-
हे कर्मस्थानेऽप्ययं विधिः ॥ १२२ ॥ एवं पित्रादिभावेशास्तत्त-
त्कारकसंयुताः ॥ व्रणाधिपयुताश्चापि षष्ठाष्टमयुता यदि ॥ १२३ ॥
तेषामपि व्रणं वाच्यमादित्येन शिरोऽव्रणं ॥ इंदुना च मुखे कंठे
भौमेन ज्ञेन नाभिगु ॥ १२४ ॥ गुरुणा नासिकायां च भृगुणा नयने
पदे ॥ शनिना राहुणा कुक्षौ केतुना च तथा भवेत् ॥ १२५ ॥ लग्नाधि-
पः कुजक्षेत्रे बुधस्य यदि संस्थितः ॥ यत्र कुज स्थितो ज्ञेन वीक्षि-

तो मुखरुक्प्रदः ॥ १२६ ॥ लग्नाधिपौ कुजबुधौ चंद्रेण
यदि संस्थितौ ॥ राहुर्वा शनिना सार्द्धं कुष्ठं तत्र विनिर्दिशेत्
॥ १२७ ॥ लग्नाधिपं विना लग्ने स्थितश्चेत्तमसा शशी ॥ श्वेतकु-
ष्ठं तदा कृष्णकुष्ठं च शनिना सह ॥ १२८ ॥ कुजेन रक्तकुष्ठं स्था-
त्तत्तदेवं विचारयेत् ॥ लग्ने षष्ठाष्टमाधीशौ रविणा यदि संस्थितौ
॥ १२९ ॥ ज्वरगंडुः कुजे ग्रंथिः शस्त्रव्रणमथापि वा ॥ बुधेन पित्तं
गुरुणा रोगाभावं विनिर्दिशेत् ॥ १३० ॥ स्त्रीभिः शुकेण शनिना
वायुना संयुतो यदि ॥ गण्डश्चाण्डालतो नाभौ तमः केत्वोर्गृहे
भयम् ॥ १३१ ॥ चंद्रेण गण्डसलिलैः कफलेष्मादिना भवेत् ॥
एवं पित्रापि भावानां तत्तत्कारकयोगतः ॥ १३२ ॥ गण्डे तेषां
भवेदेवमूह्यमत्र मनीषिभिः ॥ हतशत्रुग्रहादीप्तिगजवाजिधना-
धिपाः ॥ १३३ ॥ श्रीपतिः स्वोच्चतेजस्वी गृहारामसुखी भवेत् ॥
श्रीप्ते विरचितं पुंसां प्रभावरिपुनीचयोः ॥ १३४ ॥ लक्ष्म्या संलिं-
गितो देहे गजमेदिनी सहस्रभृत् ॥ रोगस्थानगते पापे तदीशे
पापसंयुते ॥ १३५ ॥ राहुणा संयुते मंदे सर्वदा रोगसंयुतः ॥ रो-
गस्थानगते भौमे तदीशे रंघ्रसंयुते ॥ १३६ ॥ षड्वर्षद्वादशे वर्षे
ज्वररोगी भवेन्नरः ॥ षष्ठस्थानगते जीवे तद्गृहे चंद्रसंयुते ॥ १३७ ॥
द्वाविंशकोनविंशब्दे कुष्ठरोगं विनिर्दिशेत् ॥ रोगस्थानं गतो राहुः
कंद्रे मांदिसमन्वितः ॥ १३८ ॥ लग्नेशे नाशराशिस्थे षड्विंशे क्ष-
यरोगता ॥ व्ययेशे रोगराशिस्थे तदीशे व्ययराशिगे ॥ १३९ ॥
त्रिंशद्वर्षकोनवर्षे गुल्मरोगं विनिर्दिशेत् ॥ रिपुस्थानगते चंद्रे श-
निना संयुते यदि ॥ १४० ॥ पंचपंचाशताब्देषु रक्तकुष्ठं विनिर्दि-
शेत् ॥ लग्नेशे लग्नराशिस्थे मंदे शत्रुसमन्विते ॥ १४१ ॥ एको-
नषष्टिवर्षे तु वातरोगादितो भवेत् ॥ रंघ्रेशे रिपुराशिस्थे व्ययेशे

लग्नसंस्थिते ॥ १४२ ॥ चंद्रे षष्ठेशसंयुक्ते वसुवर्षे मृगाद्रयम् ॥
 षष्ठाष्टमगतो राहुस्तस्मादष्टगते शनौ ॥ १४३ ॥ वत्सराग्निभयं
 तस्य त्रिवर्षे पक्षिदोषभाक् ॥ १४४ ॥ षष्ठाष्टमगते सूर्ये तद्वये चं-
 द्रसंयुते ॥ पंचमे नवमेऽब्दे तु जलभीतिं विनिर्दिशेत् ॥ १४५ ॥
 अष्टमे मंदसंयुक्ते रंध्राद्वादशमे कुजः ॥ त्रिंशाब्दं च दशेष्टे तु
 स्फोटकादिविनिर्दिशेत् ॥ १४६ ॥ रंध्रांशे राहुसंयुक्ते तदंशे रंध्र-
 कोणगे ॥ द्वाविंशेऽष्टादशे वर्षे ग्रंथिमेहादिपीडनम् ॥ १४७ ॥
 लाभेशे रिपुभावस्थे तदीशे लाभराशिगे ॥ एकत्रिंशैकचत्वारि
 शत्रुमूलाद्धनव्ययः ॥ १४८ ॥ सुतेशे रिपुभावस्थे षष्ठेशे गुरुसं-
 युते ॥ व्ययेशे लग्नभावस्थे तस्य पुत्रो रिपुर्भवेत् ॥ १४९ ॥ लग्नेशे
 षष्ठराशिस्थे तदंशे षष्ठराशिगे ॥ दशमैकोनविंशेऽब्दे शुनकाद्री-
 तिरुच्यते ॥ १५० ॥

अथ सप्तमभावफलम् ।

कलत्रपो विना स्वर्क्षं षडादित्रयसंस्थितः ॥ रोगिणीं कुरुते
 नारीं तथा तुंगादिकं विना ॥ १५१ ॥ स्त्रीपुत्रयात्राफलचिंतना-
 नि कार्याण्यनेनापि सहाधिपेन ॥ शुभेन कार्यं शुभं तथैव पापे-
 न पापं फलमूहनीयम् ॥ १५२ ॥ सप्तमे तु स्थिते शुक्लेऽतीवकामी
 भवेन्नरः ॥ यत्रकुत्रस्थिते पापयुते स्त्रीमरणं भवेत् ॥ १५३ ॥ दारा-
 विपः पुण्यग्रहेण युक्तो दृष्टोपि वा पूर्णबलः प्रसन्नः ॥ सौभाग्ययुक्तो
 गुणवान्प्रभुश्च दाता विभोग्यं बहुधान्यमाहुः ॥ १५४ ॥ कलत्रेशे
 बहुगुणे तुंगवक्रादिहेतुभिः ॥ बहुभार्यान्तरंगे विद्याच्छत्रुनीचास्त-
 गेषु च ॥ १५५ ॥ परमाच्चगते मंदाधिनाथे मंदराशौ शुभखेचरेण
 दृष्टे ॥ अथवा भृगुसदने तुंगे बहुभार्यं प्रवदंति बुद्धिमंतः ॥ १५६ ॥
 वंध्यासंगो मदे भानो चंद्रराशिसमः स्त्रियः ॥ कुजे रजस्वलासं-

गो वंध्यासंगश्च कीर्तितः ॥ १५७ ॥ बुधे वेश्या च हीना च व-
 णिक्स्त्री वा प्रकीर्तितः ॥ गुरोर्ब्राह्मणभार्या स्याद्भिणीसंग एव
 च ॥ १५८ ॥ हीना च पुष्पिणी वाच्या मन्दराहुफणीश्वरैः ॥
 कुजोक्ते सुस्तना मन्दाव्याधिदौर्बलिनस्तथा ॥ १५९ ॥ कंठिनो-
 र्ध्वकुजाचार्ये श्रेष्ठस्थूलोत्तमस्तना ॥ पापे द्वादशकामस्थे क्षी-
 णचन्द्रस्तु पंचगे ॥ १६० ॥ जातश्च भार्यावश्यः स्यादितिजाति-
 विरोधकृत् ॥ जामित्रे मंदभौमस्थे तदीशे मंदभूमिजे ॥ १६१ ॥
 वेश्या वा जारिणी वाऽपि तस्य भार्या न संशयः ॥ भौमांशकगते
 शुक्रे भौमक्षेत्रगतेऽथवा ॥ १६२ ॥ भौमयुक्ते च दृष्टे वा भगचुं-
 बनभाग् भवेत् ॥ मंदांशकगते शुक्रे मन्दक्षेत्रगतेऽपि च ॥ १६३ ॥
 मंदयुक्ते च दृष्टे च शिश्रुचुंबनतत्परः ॥ दारेशे स्वोच्चराशिस्थे
 दारे शुभसमन्विते ॥ १६४ ॥ लग्नेशे बलसंयुक्ते स कलत्रसम-
 न्वितः ॥ १६५ ॥ कलत्रनाथे रिपुनीचसंस्थे मूढेऽथवा पापनिरी-
 क्षिते वा कलत्रभे पापयुते च दृष्टे कलत्रहानिं प्रवदंति संतः
 ॥ १६६ ॥ षष्ठाष्टमव्ययस्थेषु मदेशो दुर्बलो यदि नीचराशिगते
 युक्ते दारनाशं विनिर्दिशेत् ॥ कलत्रस्थानगे चंद्रे तदीशे व्यय-
 राशिगे ॥ कारको बलहीनश्च दारसौख्यं न विद्यते ॥ १६७ ॥
 भार्याधिपे नीचगृहे च पापपापक्षणे वा बहुपापयुक्ते ॥ क्लीबे ग्रहे
 सप्तमराशिसंस्थे तस्योदयांशे द्विकलत्रसिद्धिः ॥ १६८ ॥
 कलत्रस्थानगे भौमे शुक्रे जामित्रगे शनौः ॥ १६९ ॥
 लग्नेशे रंधराशिस्थे कलत्रत्रयवान् भवंत् ॥ द्विस्वभावगते शुक्रे
 स्वोच्चतद्राशिनायके ॥ १७० ॥ दारेशे बलसंयुक्ते बहुदारसम-
 न्वितः ॥ दारेशे शुभराशिस्थे ॥ स्वोच्चस्वक्रक्षणे भृगुः ॥ १७१ ॥
 पंचमे नवमेऽब्दे तु विवाहः प्रायशो भवेत् ॥ दारस्थानं गते सूर्ये

तदीशे भृगुसंयुते ॥ १७२ ॥ सप्तमैकादशे वर्षे विवाहः प्रायशो
 भवेत् ॥ कुटुंबस्थानगे शुक्रे दारेशे लाभराशिगे ॥ दशमे षोडशा-
 ब्दे च विवाहः प्रायशो भवेत् ॥ १७३ ॥ लग्नकेंद्रगते शुक्रलग्ने-
 शे मंदराशिगे ॥ वत्सरैकादशे प्राप्ते विवाहं लभते नरः
 ॥ १७४ ॥ लग्नकेंद्रगते शुक्रे तस्मात्कामगते शनौ ॥ द्वादशैको-
 नविंशे च विवाहः प्रायशो भवेत् ॥ १७५ ॥ चंद्राजामित्रगे
 शुक्रे शुक्राजामित्रगे शनौ ॥ वत्सरेऽष्टादशे प्राप्ते विवाहं लभते
 नरः ॥ १७६ ॥ धनेशे लाभराशिस्थे लग्नेशे कर्मराशिगे ॥ अ-
 ब्दे पंचदशे वर्षे विवाहं लभते नरः ॥ १७७ ॥ धनेशे लाभरा-
 शिस्थे लाभेशे धनराशिगे ॥ अब्दे त्रयोदशे प्राप्ते विवाहं लभते
 नरः ॥ १७८ ॥ रन्ध्राजामित्रगे शुक्रे तदीशे भौमसंयुते ॥ द्वाविं-
 शे सप्तविंशाब्दे विवाहं लभते नरः ॥ १७९ ॥ दारांशकगते लग्ने-
 नार्थे दारेश्वरे व्यये ॥ त्रयोविंशे च षड्विंशे विवाहं लभते नरः ॥
 ॥ १८० ॥ रंध्रांशेदारराशिस्थे लग्नांशे भृगुसंयुते ॥ पंचविंशे त्रयस्त्रिं-
 शे विवाहं लभते नरः ॥ १८१ ॥ भाग्याद्भाग्यगते शुक्रे तद्वये राहुसं-
 युते ॥ एकत्रिंशात्रयस्त्रिंशे दारलाभं विनिर्दिशेत् ॥ १८२ ॥ भा-
 ग्याजामित्रगे शुक्रे तद्वयुने द्वारनायके ॥ त्रिंशे वा सप्तविंशाब्दे
 विवाहं लभते नरः ॥ १८३ ॥ दारे च नीचराशिस्थे शुक्रे रंध्रा-
 रिसंयुते ॥ अष्टादशे त्रयस्त्रिंशे वत्सरे दारनाशनम् ॥ १८४ ॥ मंदे-
 शेनाशराशिस्थे व्ययेशे मंदराशिगे ॥ वत्सरैकोनविंशाब्दे दारनाशं
 विनिर्दिशेत् ॥ १८५ ॥ कुटुंबस्थानगो राहुः कलत्रे भौमसंयुते ॥
 पाणिग्रहे च त्रिदिने सर्पदष्टे वधूमृतिः ॥ १८६ ॥ रंध्रस्थानगते
 शुक्रे तदीशे सौरराशिगे ॥ द्वादशैकोनविंशाब्दे दारनाशं
 विनिर्दिशेत् ॥ १८७ ॥ लग्नेशे नीचराशिस्थे धनेशे निवनं गते ॥

शे तु संप्राप्ते कलत्रस्य मृतिर्भवेत् ॥ १८८ ॥ शुक्राज्जामित्रगे
चंद्रे चंद्राज्जामित्रगे बुधे ॥ रंघ्रेशे सुतभावस्थे प्रथमं दशमाब्दि-
कं ॥ १८९ ॥ द्वाविंशे च द्वितीये च त्रयस्त्रिंशे तृतीयके ॥ विवाहं
लभते मर्त्यो नाऽत्र कार्या विचारणा ॥ १९० ॥

अथाष्टमभावफलम् ।

आयुःस्थानाधिपः पापैः सहैव यदि संस्थितः ॥ करोत्यल्पा-
युषं जातं लग्नेशोऽप्यत्र संस्थितः ॥ १९१ ॥ एवं हि शनिना
चिंता कार्या तर्कैर्विचक्षणैः ॥ कर्माधिपेन च तथा चिंतनं कार्य-
मायुषः ॥ १९२ ॥ षष्ठे व्ययेऽपि षष्ठेशो व्ययाधीशो रिपौ व्यये ॥
लग्नेष्टमे स्थितो वापि दीर्घमायुः प्रयच्छति ॥ १९३ ॥ स्वस्थाने
स्वांशकेनापि मित्रेशे मित्रमंदिरे ॥ दीर्घायुषं करोत्येव लग्नेशोऽ-
ष्टमपः पुनः ॥ १९४ ॥ लग्नाष्टपकर्मेशमंदाः केंद्रत्रिकोणयोः ॥
लाभे वा संस्थितास्तद्द्विदेशुर्दीर्घमायुषम् ॥ येषु यो बलवांस्त-
स्यानुसारादायुरादिशेत ॥ १९५ ॥ अष्टमाधिपतौ केंद्रे लग्नेशे ब-
लवर्जिते ॥ विंशद्वर्षाणि सो जीवेद्वात्रिंशत्परमायुषम् ॥ १९६ ॥
रंघ्रेशे नीचराशिस्थे रंघ्रे पापग्रहैर्युते ॥ लग्नेशे दुर्बले यस्य अल्पा-
युर्भवति ध्रुवम् ॥ १९७ ॥ रंघ्रेशे पापसंयुक्ते रंघ्रे पापग्रहैर्युते ॥
व्यये क्रूरग्रहैर्जाते जातमात्रं मृतिर्भवेत् ॥ १९८ ॥ केंद्रत्रिकोण-
पापस्थाः षष्ठाष्टसुभगा यदि ॥ लग्ने रंघ्रेशनीचस्थे जातः सद्यो
मृतिर्भवेत् ॥ १९९ ॥ पंचमे पापसंयुक्ते रंघ्रेशे पापसंयुते ॥ रंघ्रे
पापग्रहैर्युक्ते अल्पायुष्यः सजायते ॥ २०० ॥ रंघ्रेशे रंघ्रराशिस्थे
चेंद्रे पापसमन्विते ॥ शुभदृष्टेन सफलं मासांते च मृतिर्भवेत् ॥
॥ २०१ ॥ लग्नेशे स्वोच्चराशिस्थे चेंद्रे लाभसमन्विते ॥ रंघ्रस्था-
नगते जीवे दीर्घायुष्यं न संशयः ॥ २०२ ॥

अथ नवमभावफलम् ।

भाग्याधिनाथोऽपि च भाग्यकर्ता शुक्रोऽपि पापैः सह चेत्त्रिषु स्यात् ॥ त्रिषडादिभावेषु च भाग्यहीनं केंद्रत्रिकोणोपगतोऽतिभाग्यम् ॥ २०३ ॥ अनेन धर्मः परिकल्पनीयः पिता तु चिंत्यं निजमातुलस्य ॥ शुभे शुभस्थानगते शुभं स्याद्विपर्यये तत्र विपर्ययः स्यात् ॥ २०४ ॥ भाग्यस्थिते वाहनराशिसंस्थे शुक्रे च जीवे शुभराशियुक्ते ॥ भाग्याधिपे कोणचतुष्टये वा बहुत्वदेशाभरणं न यानम् ॥ २०५ ॥ गुरुस्थानगते जीवे नदीशे केंद्रसंस्थिते ॥ लग्नेशे बलसंयुक्ते बहुभाग्याधिपो भवेत् ॥ २०६ ॥ भाग्येशे बलसंयुक्ते भाग्ये भृगुसमन्विते ॥ बलात्केंद्रगते जीवे पितृभाग्यसमन्वितः ॥ २०७ ॥ भाग्यस्थानाद्वितीये वा सुखे भौमसमन्विते ॥ भाग्येशे नीचराशिस्थे पिता निर्धन एव सः ॥ २०८ ॥ भाग्येशे परमोच्चस्थे भाग्यांशे जीवसंयुते ॥ लग्नाच्चतुष्टये शुक्रे पिता दीर्घायुरादिशेत् ॥ २०९ ॥ भाग्येशे केंद्रभावस्थे गुरुणा च निरीक्षते ॥ तत्पिता वाहनैर्युक्तो राजा वा तत्समो भवेत् २१० ॥ भाग्येशे कर्मभावस्थे कर्मेशे भाग्यराशिगे ॥ कर्मेशे च घनाढ्यश्च कीर्तिमांस्तत्पिता भवेत् ॥ २११ ॥ परमोच्चांशगे सूर्ये भाग्येशे लाभसंस्थिते ॥ धर्मिष्ठो नृपवात्सल्यः पितृपुण्यो भवेन्नरः ॥ २१२ ॥ लग्नात्रिकोणगे सूर्ये भाग्येशे सप्तमस्थिते ॥ गुरुणा सहिते दृष्टे पितृभक्तिसमन्वितः ॥ २१३ ॥ भाग्येशे धनभावस्थे धनेशे भाग्यराशिगे ॥ द्वात्रिंशात्परतो भाग्यं वाहनं कीर्तिसंभवः ॥ २१४ ॥ लग्नेशे भाग्यराशिस्थे षष्ठेशे भाग्यराशिगे ॥ अन्योन्यैरं ब्रुवते जनकः कुत्सितो भवेत् ॥ २१५ ॥ कर्मज्ञे रिपुरंधरिः फभवने जीवेच्च भिक्षाशनः ॥ भाग्येशे यदि जन्मकालसमये प्रा-

प्रोति दीक्षां रविः ॥ २१६ ॥ कर्माधिपेन सहितो विक्रमेशो वि-
धिर्बलः ॥ नीचराशिविमूढस्थो योगो भिक्षाशनात्प्रभुः ॥ २१७ ॥
षष्ठाष्टमव्यये भानू रंध्रेशो भाग्यसंयुते ॥ व्ययेशो लग्नराशिस्थे ष-
ष्ठांशपंचमे स्थिते ॥ २१८ ॥ जातस्य जननात्पूर्वं जनकस्य मृ-
तिर्भवेत् ॥ रंध्रस्थानगते सूर्ये रंध्रेशो भाग्यनायके ॥ २१९ ॥ जा-
तस्य प्रथमाब्दे तु पितुर्मरणमादिशेत् ॥ व्ययेशो भाग्यराशिस्थे
नीचांशो भाग्यनायके ॥ २२० ॥ तृतीये षोडशे वर्षे जनकस्य मृ-
तिर्भवेत् ॥ लग्नेशो नाशराशिस्थे रंध्रेशो भानुसंयुते ॥ २२१ ॥ द्वि-
तीये द्वादशे वर्षे पितुर्मरणमादिशेत् ॥ भाग्याद्रंध्रगते राहौ भा-
ग्याद्भाग्यगते रवौ ॥ २२२ ॥ षोडशेऽष्टादशे वर्षे जनकस्य मृति
र्भवेत् ॥ भाग्याद्रंध्रगते राहौ भाग्याद्भाग्यगते रवौ ॥ २२३ ॥ रा-
हुणा सहिते सूर्ये चंद्राद्भाग्यगते शनौ ॥ २२४ ॥ सप्तमैकोनविंशा-
ब्दे तातस्य मरणं ध्रुवम् ॥ २२५ ॥ भाग्येशो व्ययराशिस्थे व्ययेशो
भाग्यराशिगे ॥ चतुश्चत्वारिवर्षांश्च पितुर्मरणमादिशेत् ॥ २२६ ॥
रव्यंशे च स्थिते चंद्रे लग्नेशो रंध्रसंयुते ॥ पंचत्रिंशैकचत्वारिदश-
रे पितृनाशनम् ॥ २२७ ॥ पितृस्थानाधिपे सूर्ये मंदभौमसमन्वि-
ते ॥ पंचाशद्वत्सरे प्राप्ते जनकस्य मृतिर्भवेत् ॥ २२८ ॥ भाग्यात्स-
प्तमगे सूर्ये भ्रातृसप्तमगस्तमः ॥ षष्ठमे पंचविंशाब्दे पितुर्मरण-
मादिशेत् ॥ २२९ ॥ रंध्रजामित्रगे मंदे मंदाजामित्रगे रवौ ॥
त्रिंशैकविंशे षड्विंशे जनकस्य मृतिर्भवेत् ॥ २३० ॥ भाग्येशो नी-
चराशिस्थे तदीशो भाग्यराशिगे ॥ षड्विंशगे त्रयस्त्रिंशे पितुर्मर-
णमादिशेत् ॥ २३१ ॥ रव्यंशकस्थिते चंद्रे लग्नेशो रंध्रसंयुते ॥
पंचत्रिंशैकचत्वारिदशरे पितृनाशनम् ॥ २३२ ॥ पितृस्थानाधि-
पे सूर्ये चंद्रभौमसमन्विते ॥ पंचाशद्वत्सरे प्राप्ते जनकस्य मृति-

भवेत् ॥ २३३ ॥ परमोच्चांशगे शुक्रे भाग्येशेनसमन्विते ॥ भ्रातृ-
स्थाने शनियुते बहुभाग्याधिपो भवेत् ॥ २३४ ॥ गुरुणा संयुते
भाग्ये तदीशे केंद्रराशिगे ॥ विंशद्वर्षात्परं चैव बहुभाग्यं विनि-
र्दिशेत् ॥ २३५ ॥ परमोच्चांशगे सौम्ये भाग्येशे भाग्यराशिगे ॥
षट्त्रिंशाच्च परं चैव बहुभाग्यं विनिर्दिशेत् ॥ २३६ ॥ लग्नेशे
भाग्यराशिस्थे भाग्येशे लग्नसंयुते ॥ गुरुणा संयुते द्यूने
धनवाहनलाभकृत् ॥ २३७ ॥ भाग्याद्भाग्यगतो राहुर्भा-
ग्यस्थे निधनं गते ॥ भाग्येशे नरराशिस्थे भाग्यहीनो भवेन्नरः
॥ २३८ ॥ भाग्यस्थानगते मंदे शशिनाचसमन्विते ॥ लग्नेशे
नीचराशिस्थे भिक्षाशी च नरो भवेत् ॥ २३९ ॥

अथ दशमभावफलम् ।

कर्माधिपो बलोनश्वेत्कर्मवैकल्यमादिशेत् ॥ सैंहिःकेंद्रत्रिको-
णस्थो ज्योतिष्टोमादियागकृत् ॥ २४० ॥ अत्रायुषश्चित्तनं च
कार्यं स्यात्कर्मणस्तथा ॥ शत्रुनीचगृहं त्यक्त्वा पष्ठाष्टमगृहं तथा
॥ २४१ ॥ दशमे पापसंयुक्ते लभे पापसमन्विते ॥ दुष्कृतिं लभ-
ते मर्त्यः स्वजनानां विदूषकः ॥ २४२ ॥ कर्मेशे नाशराशिस्थे
कर्मेशे राहुसंयुते ॥ जनद्वेषी महामूर्खो दुष्कृतिं लभते नरः ॥ कर्मेशे
द्यूनराशिस्थे मंदभौमेसमन्विते ॥ २४३ ॥ द्यूनेशे पापसंयुक्ते शि-
श्रोदरपरायणः ॥ तुंगराशिं समाश्रित्य कर्मेशे गुरुसंयुते ॥ २४४ ॥
भाग्येशे कर्मराशिस्थे मानैश्वर्यप्रतापवान् ॥ लग्नेशे कर्मराशिस्थे
कर्मेशे लग्नसंयुते ॥ २४५ ॥ तावुर्भौ केंद्रगो वापि सुखजीवनभाग् भ-
वेत् ॥ कर्मेशे बलसंयुक्ते माने गुरुसमन्विते ॥ २४६ ॥ वस्त्राभरण-
सौख्यादिलभते नात्र संशयः ॥ लाभस्थानगते सूर्ये राहुर्भौमसम-
न्विते ॥ २४७ ॥ रविपुत्रेण संयुक्ते कर्मछेत्ता भवेन्नरः ॥ माने च

राहौ यदि चोच्चकांशे भागीरथीस्तानफलं लभेन्नरः ॥ माने च मी-
ने यदि वार्कपुत्रे संन्यासयोगं प्रवदंति तस्य ॥२४८॥ माने जीवे
भृगुयुते लग्नेशे बलसंयुते ॥ स्वोच्चराशिगते चंद्रे सम्यग्ज्ञानार्थ-
वान् भवेत् ॥ कर्मेशे लाभराशिस्थे लाभेशे लग्नसंस्थिते ॥२४९॥
कर्मराशिस्थिते शुक्रे रत्नवान् स नरो भवेत् ॥ केंद्रत्रिकोणगे क-
र्मनाथे स्वोच्चसमाश्रिते ॥ २५० ॥ गुरुणा सहिते दृष्टे सकर्मस-
हितो भवेत् ॥ कर्मेशे लग्नभावस्थे लग्नेशेन समन्विते ॥ २५१ ॥
केंद्र त्रिकोणगे चंद्रे सत्कर्मनिरतो भवेत् ॥ कर्मस्थानगते मंदे
नीचखेचरसंयुते ॥ २५२ ॥ कर्मांशे पापसंयुक्ते कर्महीनो भ-
वेन्नरः ॥ कर्मेशे वांशराशिस्थे रंघ्रेशे कर्मसंस्थिते ॥ पापग्रहेण
संयुक्ते दुष्कर्मनिरतो भवेत् ॥ २५३ ॥ कर्मेशे नीचराशिस्थे क-
र्मस्थे पापखेचरे ॥ कर्मात्कर्मस्थिते पापे कर्मवैकल्यमादिशेत् ॥
कर्मस्थानगते चंद्रे तदीशे तत्रिकोणगे ॥ २५४ ॥ लग्नेशे केंद्र-
भावस्थे सत्कीर्तिसहितो भवेत् ॥ लाभेशे कर्मभावस्थे कर्मेशे
बलसंयुते ॥२५५॥ देवेंद्रगुरुणा दृष्टे सत्कीर्तिसहितो भवेत् ॥ कर्म-
स्थानाधिपे भाग्ये लग्नेशे कर्मसंयुते ॥ लग्नात्पंचमगे चंद्रे ख्या-
तिकीर्तिर्विनिर्दिशेत् ॥ २५६ ॥

अथैकादशभावफलम् ।

लाभाधिपो यदा लाभे तिष्ठेत्केंद्रत्रिकोणयोः ॥ बहुलाभं तदा
कुर्यादुच्चसूर्यांशगोऽपि वा ॥ २५७ ॥ लाभेशे धनराशिस्थे ध-
नेशे केंद्रसंस्थिते ॥ मुरुणा सहिते भावे गुरुलाभं विनिर्दिशेत्
॥ २५८ ॥ षट्त्रिंशे वत्सरे प्राप्ते सहस्रद्वयनिष्कभाक् ॥ केंद्रत्रि-
कोणगे भावे नाथे शुभसमन्विते ॥ चत्वारिंशे तु संप्राप्ते सहस्रार्थं
च निष्कभाक् ॥ २५९ ॥ लाभस्थाने गुरुयुते धने चंद्रसमन्वि-

ते ॥ भाग्यस्थानगते शुक्रे षट्सहस्राधिपो भवेत् ॥ २६० ॥ लाभच्च लाभगे जीवे गुरुचन्द्रेण संयुते ॥ धनधान्याधिपः श्रीमात्र-
 त्नाद्याभरणैर्युतः ॥ २६१ ॥ लाभेशो लग्नभावस्थे लग्नेशो लाभ-
 संयुते ॥ त्रयस्त्रिंशो तु संप्राप्ते सहस्रनिष्कभागभवेत् ॥ २६२ ॥
 धनेशो लाभराशिस्थे तदीशो धनराशिगे ॥ विवाहात्परतश्चैव बहु
 भाग्यं समादिशेत् ॥ २६३ ॥ धैर्येशो लाभराशिस्थे लाभेशो भ्रा-
 तृसंस्थिते ॥ भ्रातृभावाद्धनप्राप्तिर्दिव्याभरणसंयुतः ॥ २६४ ॥
 लाभे पापे च व्यये पापयुक्ते दृष्टे पापे क्षेत्रयुक्तेन युक्ते ॥ लाभा-
 त्कामे लाभविघ्ने निरर्थं सौम्यार्थं यो वीक्षणं विघ्ननाशः ॥ २६५ ॥

अथ द्वादशभावफलम् ।

चंद्रो व्ययाधिपो धर्मलाभमंत्रेषु संस्थितः ॥ स्वोच्चस्वर्क्षनि-
 जांशो वा लाभधर्मात्मजांशके ॥ २६६ ॥ दिव्यांगारादिपर्यको
 दिव्यगंधैकभोगवान् ॥ परार्ध्यरमणो दिव्यवस्त्रमाल्यादिभूषणः
 ॥ २६७ ॥ परार्ध्यसंयुतो वित्तो दिनानि नयति प्रभुः ॥ एवं स्व-
 शत्रुनीचांशो अष्टांशो वाष्टमे रिपौ ॥ २६८ ॥ संस्थितः कुरुते
 जातं कांतासुखविवर्जितम् ॥ व्ययाधिक्यपरिच्छांतं दिव्यभोग-
 निराकृतम् ॥ २६९ ॥ स हि केंद्रत्रिकोणस्थः स्वस्त्रियालंकृतः स्व-
 यम् ॥ एवं भ्रात्रादिभावेपु तत्तत्सर्वं विचारयेत् ॥ २७० ॥ लग्नस्य
 पूर्वार्द्धं १० । ११ । १२ । १३ । १४ । १५ । १६ । १७ । १८ । १९ । पट्कोपगताः
 परोक्षं फलं वदंतीति बुधाः पुराणाः ॥ २७१ ॥ व्ययस्थानगतो
 राहुर्भौमार्करविसंयुतः ॥ तदीशो नार्कसंयुक्ते नरके पतनं भवेत्
 ॥ २७२ ॥ व्ययस्थानगते सौम्ये तदीशो स्वोच्चराशिगे ॥ शुभयुक्ते
 शुभैर्दृष्टे परोक्षः स्यान्न संशयः ॥ २७३ ॥ व्ययेशो पापसंयुक्ते व्यये

पापसमन्विते ॥ पापग्रहेण संदृष्टे देशाद्देशान्तरं गतः ॥ २७४ ॥ व्य-
येशो शुभराशिस्थे व्ययर्क्षे शुभसंयुते ॥ शुभग्रहेण संदृष्टे स्वदेशा-
त्संचरो भवेत् ॥ २७५ ॥ व्यये मंदाहिसंयुक्ते भूमिजेन समन्विते ॥
शुभदृष्टैश्च संप्राप्तिः पापमूलाद्धनार्जनम् ॥ २७६ ॥ लग्नेशो व्ययरा-
शिस्थे व्ययेशो लग्नसंयुते ॥ भृगुपुत्रेण संयुक्ते धर्ममूलाद्धनव्ययम्
॥ २७७ ॥ लग्ने जातं रविर्हन्ति षष्ठे जातं शनैश्चरः ॥ अग्रजं पृ-
ष्ठजं हन्ति सहजस्थो धरासुतः ॥ २७८ ॥ पत्नीस्थाने यदा राहुः
पापयुग्मेन वीक्षितः ॥ पत्नी योगस्थिता तस्य भूतापि म्रियते-
ऽचिरात् ॥ २७९ ॥ षष्ठे च भवने भौमः सप्तमे राहुसंभवः ॥ अ-
ष्टमे च यदा सौरिस्तस्य भार्या न जीवति ॥ २८० ॥ इति श्रीबृ-
हत्पाराशरहोरासारांशो पूर्वखंडे द्वादशभावविचारकथनं नाम च-
तुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥ ॥ ६१ ॥ ॥ ६१ ॥

मैत्रेय उवाच ।

परजातं कथं ज्ञेयं कथं ज्ञेयं शुभाशुभम् ॥ एतत्सर्वं समाच-
क्ष्व ग्रहराशिफलं शुभम् ॥ १ ॥

पराशर उवाच ।

तुर्यचंद्रेक्षितः खेटः शत्रुभिर्वा युतेक्षितः ॥ परेण जायते बालो
निश्चितं च यथा पशुः ॥ २ ॥ त्रिषष्टद्विसुताधीशो यदा लग्ने स्थि-
तस्तदा ॥ तथापि परजातः स्याद्भृत्याद्यन्यसुतादिभिः ॥ ३ ॥
लग्ने क्रूरोऽस्तगः सौम्यः कर्मस्थो रविनंदनः ॥ अस्मिन्योगे च
यो जातो जायते वर्णसंकरः ॥ ४ ॥ मूर्तो चेन्दुश्च दुश्चिक्वे भूमि-
नंदनभार्गवौ ॥ यदा पंचादशावर्णे तदापि परबालकः ॥ ५ ॥
ग्रहराजस्थिते लग्ने चतुर्थे सिंहिकासुतः ॥ स्वदेवरात्सतोत्पत्ति-

ज्जाता तस्य न संशयः ॥ ६ ॥ लग्ने राहुधरापुत्रौ सप्तमे चंद्रभा-
 स्करौ ॥ नीचेन आपगे बालो यदा राज्ञि भवेदापि ॥ ७ ॥ सूर्य-
 युक्तेन्दुलग्नस्थे सप्तमे भौमभास्करौ ॥ अस्मिन्योगे यदा जन्म
 परेणैव हि जायते ॥ ८ ॥ केंद्रं शून्यं भवेद्यस्य सोपि जातः प-
 रेण हि ॥ द्विषष्ठाष्टमरिःफेषु ग्रहास्तिष्ठन्ति यस्य सः ॥ ९ ॥ पर-
 जातो भवेत्सत्यमन्यत्रापि च संस्थितः ॥ एकस्थाने यदाऽस्तेशल-
 ग्नेशौ सोपि जारजः ॥ १० ॥ जीवो निशाकरं लग्नं नेक्षेतापि स
 जारजः ॥ जीववर्गविहीनांशे तदा योगः परेणजः ॥ ११ ॥ द्वि-
 शत्रू चैककेंद्रस्थावन्यग्रहविवर्जितौ ॥ तदापि परजातः स्यात्स्थि-
 रलग्ने विशेषतः ॥ १२ ॥ चतुर्थे दशमे लग्ने पापयुग्ं विधुसंस्थि-
 तः ॥ लग्नेशेनेक्षितं लग्नं तदापि परबालकः ॥ १३ ॥ लग्नेशे संस्थि-
 ते लग्ने परजातं कदाचन ॥ भंगोऽयं सर्वयोगानामिति ते क-
 थितं मया ॥ १४ ॥

अथ लग्नेशद्वादशभावस्थितफलमाह ।

लग्नेशे लग्नगे पुंसः स्वदेहस्वभुजाक्रमी ॥ मनस्वी चा-
 तिचांचल्यो द्विभार्यः परगोपि वा ॥ १५ ॥ लग्नेशे धनगे लामे
 सलाभः पीडितो नरः ॥ सुशीलो धर्मविन्मानी बहुद्वारगुणैर्युतः
 ॥ १६ ॥ लग्नेशे सहजे षष्ठे सिंहतुल्यपराक्रमी ॥ सर्वसंपद्युतो
 मानी द्विभार्यो मतिमान्सुखी ॥ १७ ॥ लग्नेशे दशमे तुर्ये पितृ-
 मातृसुखान्वितः ॥ बहुभ्रातृयुतः कामी गुणसौंदर्यसंयुतः ॥ १८ ॥
 लग्नेशे पंचमे मानी सुतसौख्यं च मध्यमम् ॥ प्रथमापत्यना-
 शः स्याक्क्रोधी राजप्रवेशकः ॥ १९ ॥ लग्नेशः सप्तमे यस्य भा-
 र्या तस्य न जीवति ॥ विरक्तो वा प्रवासी वा दरिद्रो वा नृपो-
 पि वा ॥ २० ॥ लग्नेशे ज्ययगे चाष्टे सिद्धविद्याविशारदः ॥

द्यूती चौरौ महाक्रोधी परनार्यतिभोगकृत् ॥ २१ ॥ लग्नेशो
नवमे पुंसो भाग्यवान् जनवल्लभः ॥ विष्णुभक्तः पटुर्वा-
ग्मी पुत्रदारधनैर्युतः ॥ २२ ॥

अथ धनेशद्वादशभावस्थितफलमाह ।

धनेशे धनगे सोऽथ धनवान् गर्वसंयुतः ॥ भार्याद्वयं त्रयं
चापि सुतहीनः प्रजायते ॥ २३ ॥ धनेशे सहजे तुर्ये विक्रमी
मतिमान् गुणी ॥ परदाराभिगामी च लोभी वा देवनिन्दकः
॥ २४ ॥ धनेशे रिपुगे शत्रोर्धनं प्राप्नोति निश्चितम् ॥ शत्रुतो
वित्तनाशः स्याद्गुदे चोर्वोर्भवेच्चरुकृ ॥ २५ ॥ धनेशे सप्तमे वैद्यः पर-
जायाभिगामिकः ॥ जाया तस्य भवेद्देश्या मातापि व्यभिचारि-
णी ॥ २६ ॥ धनेशे मृत्युगोहस्थे भूमिद्रव्यं लभेत्पुत्रम् ॥ जा-
यासौख्यं भवेत्स्वल्पं ज्येष्ठभ्रातृसुखं नहि ॥ २७ ॥ धनेशे नवमे
लाभे धनवानुद्यमी पटुः ॥ बाल्ये रोगी सुखी पश्चाद्यावदायुः
समाप्यते ॥ २८ ॥ धनेशो दशमे यस्य कामी मानी च पंडितः ॥
बहुदारधनैर्युक्तः सुतहीनोपि जायते ॥ २९ ॥ धनेशे व्ययगे
मानी साहसी धनवर्जितः ॥ जाविका नृपगोहाच्च ज्येष्ठपुत्रसुखं
न हि ॥ ३० ॥ धनेशे च तनौ पुत्री स्वकुटुंबस्य कंटकः ॥ धनवा-
न्निष्ठुरः कामी परकार्येषु तत्परः ॥ ३१ ॥

अथ तृतीयेशद्वादशभावस्थितफलमाह ।

तृतीयेशे तृतीयस्थे विक्रमी सुतसंयुतः ॥ धनयुक्तो महाह-
ष्टो भुनक्ति सुखमद्भुतम् ॥ ३२ ॥ तृतीयेशे सुखे कर्म पंचमे
वा सुखी सदा ॥ अतिक्रूरा भवेद्भार्या धनाढ्यो मतिमान्भवेत्
॥ ३३ ॥ तृतीयेशो रिपौ यस्य आता शत्रुर्महाधनी ॥ मातुलानां
सुखं न स्यान्मातुल्या भोगमिच्छति ॥ ३४ ॥ तृतीयेशे

भाग्ये स्त्रीभिर्भाग्योदयो भवेत् ॥ पिता तस्य महाचोरः सुखेपि
दुःखदर्शकः ॥ ३५ ॥ तृतीयेऽष्टमे घूने राजद्वारे मृतिर्भवेत् ॥
चौरो वा परगामी वा बाल्ये कष्टं दिने दिने ॥ ३६ ॥ तृतीयेऽंशे
तनौ लाभे स्वभुजार्जितवित्तवान् ॥ मूर्खः कृशो महारोगी साह-
सी परसेवकः ॥ ३७ ॥ गुदाभंजनिकः स्थूलः परभार्याधने रुचिः ॥
स्वल्पारंभी सुखी न स्यात्तृतीयेऽंशे धने गते ॥ ३८ ॥

अथ चतुर्थेशद्वादशभावस्थितफलमाह ।

तुर्येशे तुर्यगे मंत्री भवेत्सर्वधनाधिपः ॥ चतुरः शीलवान्
मानी धनाढ्यः स्त्रीप्रियः सुखी ॥ ३९ ॥ तुर्येशे पंचमे भाग्य-
सुखी सर्वजनप्रियः ॥ विष्णुभक्तिरतो मानी स्वभुजार्जितवित्त-
वान् ॥ ४० ॥ सुखेशे शत्रुगेहस्थे तदा स्याद्बहुयातुकः ॥ क्रोधी
चौरोऽभिचारी च दुष्टचित्तो मनस्व्यपि ॥ ४१ ॥ सुखेशे सप्तमे
लभे बहुविद्यासमन्वितः ॥ पित्रार्जितधनत्यागी सभायां मूकव-
द्भवेत् ॥ ४२ ॥ सुखेशे व्ययरंघ्रस्थे सुखहानी भवेन्नरः ॥ पितृसौ-
ख्यं भवेदल्पं क्लीबो वा जारजोपि वा ॥ ४३ ॥ सुखेशे कर्मगेह-
स्थे राजमान्यो भवेन्नरः ॥ रसायनी महाहृष्टो भुनक्ति सुखमद्भुतम्
॥ ४४ ॥ सुखेशे सहजे लाभे नित्यरोगी भवेन्नरः ॥ उदारो गुणवा-
न्दाता स्वभुजार्जितवित्तवान् ॥ ४५ ॥ सर्वसंपद्युतो मानी साहसी
कुहकान्वितः ॥ कुटुंबसंयुतो भोगी सुखेशे च धने गते ॥ ४६ ॥

अथ सुतेशद्वादशभावस्थितफलमाह ।

सुतेशः पंचमे यस्य तस्य पुत्रो न जीवति ॥ क्षणिकः क्रूरभाषी
च धार्मिको मतिमान् भवेत् ॥ ४७ ॥ सुतेशे षष्ठरिप्फस्थे पुत्रः
शत्रुत्वमाप्नुयात् ॥ मृत्युतो ग्राह्यपुत्रो वा धनपुत्रोऽथवा भवेत्
॥ ४८ ॥ सुतेशे कामगे मानी सर्वधर्मसमन्वितः ॥ तुंगयष्टिस्त-

नुस्वामी भक्तियुक्तैकतेजसा ॥ ४९ ॥ सुतेशे आयुषि वित्ते बहुपु-
त्री न संशयः ॥ कासश्वासी सुखी न स्यात् क्रोधयुक्तो धनान्वि-
तः ॥ ५० ॥ सुतेशे नवमे कर्मे पुत्रो भूपसमो भवेत् ॥ अथवा
ग्रंथकर्ता च विख्यातः कुलदीपकः ॥ ५१ ॥ सुतेशे लाभभवने
पंडितो जनवल्लभः ॥ ग्रंथकर्ता महादक्षो बहुपुत्रधनान्वितः ॥ ५२ ॥
सुतेशे लग्नसहजे मायावी पिशुनो महान् ॥ लोष्टं तु दत्तवान्नेव
कच्चिद्रव्यस्य का कथा ॥ ५३ ॥ सुतेशे मातृभवने चिरं मातृसुखं
भवेत् ॥ लक्ष्मीयुक्तः सुबुद्धिश्च सचिवोऽप्यथवा गुरुः ॥ ५४ ॥

अथ षष्ठेशद्वादशभावस्थितफलमाह ।

षष्ठेशे रिपुभावस्थे स्वज्ञातिः शत्रुवद्भवेत् ॥ परजातिर्भवेन्मि-
त्रं भूमौ न चलति ध्रुवम् ॥ ५५ ॥ षष्ठेशे सप्तमे लाभे लग्ने वा
कीर्तिमान् भवेत् ॥ धनवान् गुणवान् मानी साहसी पुत्रवर्जितः
॥ ५६ ॥ षष्ठेशेऽष्टमरिष्फस्थे रोगी शत्रुर्मनीषिणाम् ॥ परजाया-
भिगामी च जीवहिंसासु तत्परः ॥ ५७ ॥ षष्ठेशो नवमे यस्य
काष्ठपाषाणविक्रयी ॥ व्यवहारे क्वचिद्धानिः क्वचिद्बुद्धिर्भवेत्किल
॥ ५८ ॥ षष्ठेशे कर्मवित्तस्थे साहसी कुलविश्रुतः ॥ परदेशसु-
खी वक्ता स्वकर्मै चैकनिष्ठिकः ॥ ५९ ॥ षष्ठेशे सहजे तुर्ये क्रोधे-
नारक्तलोचनः ॥ मनस्वी पिशुनो द्वेषी चलचित्तोऽतिवित्तवान्
॥ ६० ॥ षष्ठेशे पंचमे यस्य चलमित्रधनादिकम् ॥ दयायुक्तः
सुखी सौम्यः स्वकार्ये चतुरो महान् ॥ ६१ ॥

अथ सप्तमेश द्वादशभावस्थितफलमाह ।

सप्तमेशे तनौ चास्ते परजायासु लंपटः ॥ दुष्टो विचक्षणो
धीरो वातरूक् स्थीयते हृदि ॥ ६२ ॥ जायेशे चाष्टमे षष्ठे सरोगी
कामिनी लभेत् ॥ क्रोधयुक्तो भवेद्वापि न सुखं लभते क्वचित्

॥ ६३ ॥ द्यूनेशे नवमे वित्ते नानास्त्रीभिः समागमः ॥ आरंभी दीर्घसूत्री च स्त्रीषु चित्तं हि केवलम् ॥ ६४ ॥ द्यूनेशे दशमे तुर्ये नास्य जाया पतिव्रता ॥ धर्मात्मा सत्यसंयुक्तः केवलं दंतरोगवान् ॥ ६५ ॥ द्यूनेशे सहजे लाभे मृतपुत्रः प्रजायते ॥ कदाचिज्जीवती कन्या यत्नात्पुत्रोऽपिजायते ॥ ६६ ॥ द्वादशस्थे सप्तमेशे दरिद्रः कृपणो महान् ॥ चारकन्या भवेद्भार्या वस्त्राजीवी च निर्धनी ॥ ६७ ॥ सर्वगुणयुतो मानी भवेत्सर्वधनाधिपः ॥ सदैव हर्षसंयुक्तः सप्तमेशे सुते स्थिते ॥ ६८ ॥

अथाष्टमेशद्वादशभावस्थितफलमाह ।

द्यूती चोरोऽन्यथावादी गुरुनिंदासु तत्परः ॥ अष्टमे ह्यष्टमस्थाने भार्या पररता भवेत् ॥ ६९ ॥ अष्टमेशे तपःस्थाने महापापी च नास्तिकः ॥ सुतहा ह्यथवा बंध्या परभार्याधने रुचिः ॥ ७० ॥ अष्टमेशे सुखे कर्मपिशुनो बंधुवर्जितः ॥ मातापित्रोर्भवेन्मृत्युः स्वल्पकालेन भीतियुक् ॥ ७१ ॥ अष्टमेशे सुते लाभे तस्य वृद्धिर्न जायते ॥ द्रव्यं न स्थीयते गेहे स्थिरबुद्धिर्भवेज्जनः ॥ ७२ ॥ अष्टमेशे व्यये षष्ठे नित्यं रोगी प्रजायते ॥ जलसर्पादिकाद्दातो भवेत्तस्य च शैशवे ॥ ७३ ॥ अष्टमेशे तनौ कामे भार्याद्वयं समादिशेत् ॥ विष्णुद्रोहरतो नित्यं व्रणरोगी प्रजायते ॥ ७४ ॥ धनं तस्य भवेत्स्वल्पं गतं वित्तं न लभ्यते ॥ अष्टमेशे धने बाहुबलहीनः प्रजायते ॥ ७५ ॥

अथ भाग्येशद्वादशभावस्थितफलमाह ।

धनधान्ययुतो नित्यं गुणसौंदर्यसंयुतः ॥ बहुभ्रातृसुखं युक्तं भाग्येशे नवमे स्थिते ॥ ७६ ॥ भाग्येशे दशमे तुर्ये मंत्री सेना-

पतिर्भवेत् ॥ पुण्यवान्यशवान्वाग्मी साहसी क्रोधवर्जितः ॥ ७७ ॥
 भाग्येशे पंचमे लाभे भाग्यवान् जनवल्लभः ॥ गुरुभक्तिरतो मा-
 नी धीरो धीरगुणैर्युतः ॥ ७८ ॥ भाग्येशे तु तुले रिःफे भाग्यहीनो
 भवेद्घ्रुवम् ॥ मातुलस्य सुखं न स्याज्जेष्ठभ्रातृसुखं तथा ॥ ७९ ॥ भा-
 ग्येशे च मदे कल्पे गुणवान्कीर्तिमान् भवेत् ॥ कदाचिन्न भवेत्सिद्धं
 यत्कार्यं कर्तुमिच्छति ॥ ८० ॥ भाग्येशे सहजे वित्ते सदा भाग्या-
 नुचिंतकः ॥ धनवान् गुणवान्कामी पंडितोजनवल्लभः ॥ ८१ ॥

अथ दशमेशद्वादशभावस्थितफलमाह ।

दशमेशे सुखे कर्मे ज्ञानवान्सुखविक्रमी ॥ गुरुदेवार्चनरतो
 धर्मात्मा सत्यसंयुतः ॥ ८२ ॥ दशमेशे सुते लाभे धनवान्पुत्र-
 वान् भवेत् ॥ सर्वदा हर्षसंयुक्तः सत्यवादी सुखी नरः ॥ ८३ ॥
 कर्मेशोऽरिव्यये यस्य शत्रुभिः परिपीडितः ॥ चातुर्यगुणसंपन्नः
 क्वचिच्च न सुखी नरः ॥ ८४ ॥ दशमाधिपतौ लग्ने कवितागुणसं-
 युतः ॥ बाल्ये रोगी सुखी पश्चादर्थवृद्धिर्दिने दिने ॥ ८५ ॥
 धने मदे च सहजे कर्मेशो यदि संस्थितः ॥ मनस्वी गुणवान्वा-
 ग्मी सत्यधर्मसमन्वितः ॥ ८६ ॥

अथ लाभेशद्वादशभावस्थित फलमाह ।

लाभेशे संस्थिते लाभे स वाग्मी जायते घ्रुवम् ॥ पांडित्यक-
 विता चैव वर्द्धते च दिने दिने ॥ ८७ ॥ प्राप्तिस्थानाधिपे रिःफे
 म्लेच्छसंसर्गकारकः ॥ कामिको बहुकांतश्च क्षणिको लम्पटः स-
 दा ॥ ८८ ॥ लाभेशे संस्थिते लग्ने धनवान्सात्विको महान् ॥ स-
 मदृष्टिर्महान्वक्ता कौतुकी च भवेत्सदा ॥ ८९ ॥ लाभेशे च
 धने पुत्रे नानासुखसमन्वितः ॥ पुत्रवान्धार्मिकश्चैव सर्व-
 सिद्धिप्रदायकः ॥ ९० ॥ लाभेशे सहजे वित्ते तीर्थेषु तत्परो

महान् ॥ कुशलः सर्वकार्येषु केवलं शूलरोगवान् ॥ ९१ ॥ लाभेशो
षष्ठभवने नानारोगसमन्वितः ॥ सर्वं सुखं भवेत्तस्य प्रवासी परसे-
वकः ॥ ९२ ॥ लाभेशे सप्तमे रंध्रे भार्या तस्य न जीवति ॥ उदा-
रो गुणवान्कर्मा मूर्खो भवति निश्चितम् ॥ ९३ ॥ लाभेशे गगने
धर्मे राजपूज्यो धनाधिपः ॥ चतुरः सत्यवादी च निजधर्मस-
मन्वितः ॥ ९४ ॥

अथ व्ययेशद्वादशभावस्थितफलमाह ।

व्ययेशोऽरिव्यये पापी मातृमृत्युविचिंतकः ॥ क्रोधी संतान-
दुःखी च परजायासु लंपटः ॥ ९५ ॥ व्ययेशे मदने लग्ने जाया-
सौख्यं भवेन्नहि ॥ दुर्बलः कफरोगी च धनविद्याविनिर्जितः ॥ ९६ ॥
व्ययेशे द्वितये रंध्रे विष्णुभक्तिसमन्वितः ॥ धार्मिकः प्रियवादी
च सकलगुणसंयुतः ॥ ९७ ॥ भार्याद्वेषी प्रियद्वेषी गुरुद्वेषी भवे-
न्नरः ॥ व्ययेशे सहजे धर्मे स्वशरीरस्य पोषकः ॥ ९८ ॥ व्ययेशे
दशमे लाभे पुत्रसौख्यं भवेन्नहि ॥ मणिमाणिक्यमुक्तानि धत्ते
किंचित्समालभेत् ॥ ९९ ॥ एतत्ते कथितं विप्र भावानां च फला-
फलम् ॥ बलाबलविवेकेन सर्वेषां फलमादिशेत् ॥ १०० ॥ वक्रो
चेत्स्वचतुर्थः स्यात्फलं भौमो ददाति च ॥ बुधतुर्येऽथदेवज्ये पं-
चमे शशिभार्गवौ ॥ १०१ ॥ सप्तमस्य तमध्वंसी पुत्रस्य नवम-
स्य च ॥ वित्तस्य विषुवत्यर्के ददाति स्वफलं विधुः ॥ १०२ ॥
ग्रहे पूर्णफले प्राप्ते फलं पूर्णं समादिशेत् ॥ अर्द्धमर्द्धं पादहीने
तत्रेदं पादमंघ्रिणा ॥ १०३ ॥ भावानां द्वादशानां च सर्वेषां फ-
लमादिशेत् ॥ भावस्थानां ग्रहाणां च फलं ते कथितं मया ॥ १०४ ॥
इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे भावस्थग्रहाणां फलक-
थनं नाम पंचदशोऽध्यायः ॥ १५ ॥ ॥ ६१ ॥

अथ प्राणिनां पूर्वजन्मशापघोतकम् ।
पार्वत्युवाच ।

देवदेव जगन्नाथ शूलपाणे वृषध्वज ॥ केन योगेन मर्त्यानां
बालाख्यशिशुनाशनम् ॥ १ ॥ तत्सर्वमत्र योगेन ब्रूहि मे श-
शिशेखर ॥ शापमोक्षं च कृपया प्राणिनामल्पमेवसाम् ॥ २ ॥

शङ्कर उवाच ।

साधु पृष्टं त्वयादेवि कथयामि सविस्तरात् ॥ शृणुष्वेकमना
भूत्वा बलाबलवशादपि ॥३॥ ज्ञेयं सुनिश्चितं सर्वं राशिचक्रे विशे-
षतः ॥ मेषादिमीनपर्यन्तं मूर्त्यादिद्वादशक्रमात् ॥४॥ भावं च भा-
वजं ज्ञात्वा फलं ब्रूयाद्विचक्षणः ॥ तनुर्वित्तं बंधुमातृपुत्रशत्रुस्म-
रो मृतिः ॥ ५ ॥ पितृकर्म च लाभं च व्ययांता भावसंज्ञकाः ॥
गुरुर्लग्नेशदारेणपुत्रस्थानाधिपेषुच ॥६॥ सर्वेषु बलहीनेषु वक्तव्या-
त्वनपत्यता ॥ रव्यारराहुशनयः पुत्रस्था बलसंयुताः ॥७॥ कारका-
द्यात्क्षीणबलादनपत्यत्वमादिशेत् ॥ पुत्रस्थानगते राहौ कुजेना-
पिनिरीक्षिते ॥ कुजक्षेत्रगते वापि सर्पशापात्सुतक्षयः ॥८॥ पुत्रेशे
राहुसंयुक्ते पुत्रस्थे भानुनन्दने ॥ चंद्रदृष्टे युते वापि सर्पशापात्सु
तक्षयः ॥९॥ कारके राहुसंयुक्ते पुत्रेशे बलवर्जिते ॥ विलग्नेशे भौमयुते
सर्पशापात्सुतक्षयः ॥१०॥ कारके भौमसंयुक्ते लग्ने च राहुसंयुते ॥
पुत्रस्थानेश्वरे दुःस्थे सर्पशापात्सुतक्षयः ॥ ११ ॥ भौमांशे
भौमसंयुक्ते पुत्रेशे सोमनन्दने ॥ राहुमांदियुते लग्ने सर्पशापात्सुत-
क्षयः ॥ १२ ॥ पुत्रस्थाने कुजक्षेत्रे पुत्रे राहुसमन्विते ॥ सौम्य-
दृष्टे युते वापि सर्पशापात्सुतक्षयः ॥ १३ ॥ पुत्रस्था भानुमंदाराः
स्वर्भानुः शशिजोगिराः ॥ निर्बलौ पुत्रलग्नेशौ सर्पशापात्सुत-
क्षयः ॥ १४ ॥ लग्नेशे राहुसंयुक्ते पुत्रेशे भौमसंयुते ॥ कारके

राहुसंघ्टे सर्पशापात्सुतक्षयः ॥ १५ ॥ तद्विषपरिहारार्थं नाग-
 पूजां समारभेत् ॥ १६ ॥ स्वगृह्योक्तविधानेन प्रतिष्ठां कारये-
 त्सुधीः ॥ नागमूर्तिं सुवर्णेन कृत्वा पूजां समाचरेत् ॥ १७ ॥ गो-
 भूतिलहिरण्यादि दद्याद्वित्तानुसारतः ॥ एवं कृते तु नागेंद्रप्रसा-
 दाद्वर्धते कुलम् ॥ १८ ॥ पुत्रस्थानं गते भानौ नीचे मंदांशक-
 स्थिते ॥ पार्श्वयोः क्रूरसंबंधे पितृशापात्सुतक्षयः ॥ १९ ॥ पुत्र-
 स्थानाधिपे भानौ त्रिकोणे पापसंयुते ॥ क्रूरेन्तरे पापघ्टे पितृ-
 शापात्सुतक्षयः ॥ २० ॥ भानुराशिस्थिते जीवे पुत्रेशे भानु-
 संयुते ॥ पुत्रे लग्ने पापयुते पितृशापात्सुतक्षयः ॥ २१ ॥
 लग्नेशे दुर्बले पुत्रे पुत्रेशे भानुसंस्थिते ॥ पुत्रे लग्ने पापयुते
 पितृशापात्सुतक्षयः ॥ २२ ॥ पितृस्थानाधिपे पुत्रे पुत्रेशे वा
 तथा स्थिते ॥ लग्ने पुत्रे पापयुते पितृशापात्सुतक्षयः ॥ २३ ॥
 पितुः स्थानाधिपो भौमः पुत्रेशेन समन्वितः ॥ लग्ने पुत्रे पितृ-
 स्थाने पापात्संततिनाशनम् ॥ २४ ॥ पितृस्थानाधिपे दुःस्थे कार-
 के पापराशिगे ॥ पुत्रे लग्नेश्वरे पापे पितृशापात्सुतक्षयः ॥ २५ ॥
 लग्नपंचमभावस्था भानुभौमशनैश्वराः ॥ रंध्रे रिःफे राहुजीवौ
 पितृशापात्सुतक्षयः ॥ २६ ॥ लग्नादष्टमे भानौ वै पुत्रस्थे भानुनंदना
 पुत्रेशे राहुसंयुक्ते लग्ने पापे सुतक्षयः ॥ २७ ॥ व्ययेशे लग्नभावस्थे
 रंध्रेशे पुत्रराशिगे ॥ पितृस्थानाधिपे रंध्रे पितृशापात्सुतक्षयः ॥ २८ ॥
 रोगेशे पुत्रभावस्थे पितृस्थानाधिपे तथा ॥ कारके राहुसंयुक्ते पि-
 तृशापात्सुतक्षयः ॥ २९ ॥ तद्विषपरिहारार्थं गयाश्राद्धं च कार-
 येत् ॥ ब्राह्मणान् भोजयेदत्र अयुतं वा सहस्रकम् ॥ ३० ॥ कन्या-
 दानं ततः कृत्वा गां च दद्यात्सवत्सकाम् ॥ एवं कृते पितुः शा-
 पान्मुच्यंते नात्र संशयः ॥ ३१ ॥ वर्द्धते च कुलं तस्य पुत्रपौत्रा-

दिभिस्तदा ॥ दृष्टियोगपदैः सर्वं फलं ब्रूयाद्विचक्षणः ॥ ३२ ॥
 पुत्रस्थानाधिपे चंद्रे नीचे वा पापमध्यगे ॥ हिवुके पंचमे पापे
 मातृशापात्सुतक्षयः ॥ ३३ ॥ लाभे मंदसमायोगे मातृस्थाने
 शुभेतरे ॥ नीचे पंचमगे चंद्रे मातृशापात्सुतक्षयः ॥ ३४ ॥ पुत्र-
 स्थानाधिपे दुःस्थे लग्नेशे नीचराशिगे ॥ चंद्रपापसमायोगे मातृ-
 शापात्सुतक्षयः ॥ ३५ ॥ पुत्रस्थानाधिपे दुःस्थे चंद्रे पापांशसंयुते ॥
 लग्ने पुत्रे पापयुते मातृशापात्सुतक्षयः ॥ ३६ ॥ पुत्रस्थानाधिपे चन्द्रे
 मंदराहारसंयुते ॥ भाग्ये वा पुत्रराशौ वा कारके पुत्रनाशनम्
 ॥ ३७ ॥ मातृस्थानाधिपे भौमे शनिराहुसमन्विते ॥ भानुचन्द्रयुते पुत्रे
 लग्ने संततिनाशनम् ॥ ३८ ॥ लग्नात्मजेशौ शत्रुस्थौ रंध्रे मात्राधिपे
 स्थितौ ॥ पितृनाशाधिपौ लग्ने मातृशापात्सुतक्षयः ॥ ३९ ॥ षष्ठाष्ट-
 मेशौ लग्नस्थौ व्यये मात्राधिपे सुते ॥ चंद्रे जीवे पापयुते मातृ शापा-
 त्सुतक्षयः ॥ ४० ॥ पापमध्यगते लग्ने क्षीणे चंद्रे च सप्तमे ॥ मातृपुत्रे-
 राहुमंदौ मातृशापात्सुतक्षयः ॥ ४१ ॥ नाशस्थानाधिपे पुत्रे पुत्रेशे
 नाशराशिगे ॥ चंद्रमातृपतौ दुःखे मातृशापात्सुतक्षयः ॥ ४२ ॥
 चंद्रक्षेत्रे यदा लग्ने कुजराहुसमन्विते ॥ चन्द्रमंदौ पुत्रसंस्थौ मा-
 तृशापात्सुतक्षयः ॥ ४३ ॥ लग्ने पुत्रे रंधरिः फौ आरराहुरविः
 शनिः ॥ मातृलग्नाधिपौ दुःस्थौ मातृशापात्सुतक्षयः ॥ ४४ ॥
 नाशस्थानं गते जीवे कुजराहुसमन्विते ॥ पुत्रस्थाने मन्दचंद्रौ
 मातृशापात्सुतक्षयः ॥ ४५ ॥ ग्रहयोगपदैः सर्वं फलं ब्रूयाद्विच-
 क्षणः ॥ शुभे सौख्यं विनिर्दिष्टं मिश्रे मिश्रं प्रकीर्तितम् ॥ ४६ ॥
 सेतुस्नानं प्रकुर्वीत गायत्रीलक्षसंज्ञके ॥ ग्रहदानं च कर्तव्यं रौ-
 प्यपात्रे पयःस्थितिः ॥ ४७ ॥ ब्राह्मणान् भोजयेत्तद्वदश्वत्थ-
 स्य प्रदक्षिणाम् ॥ कर्तव्यं भक्तियुक्तेन चाष्टविंशत्सहस्रकम् ॥

॥ ४८ ॥ एवं कृते यदा देवि शापान्मोक्षो भविष्यति ॥ सत्पुत्रं
लभते पश्चाद्बुद्धिः स्यात्तस्य संततेः ॥ ४९ ॥ अतःपरं प्रवक्ष्या-
मि भ्रात्रादौ शापकारणम् ॥ पापयोगेन भावेन कारकेण बलांब-
ले ॥ ५० ॥ भ्रातृस्थानाधिपे पुत्रे कुजराहुसमन्विते ॥ पुत्रलग्ने-
श्वरौ रंघ्रे भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥ ५१ ॥ लग्ने सुते कुजे मंदे भ्रातृपे
भाग्यराशिगे ॥ कारके नाशराशिस्थे भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥ ५२ ॥
भ्रातृस्थाने गुरौ नीचे मंदः पंचमगो यदि ॥ नाशस्थौ न तु पु-
ण्यारौ भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥ ५३ ॥ मूर्तिस्थानाधिपे रिःफे भौमः
पंचमगो यदि ॥ पुत्रेशे रंघ्रपापस्थे भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥ ५४ ॥
पापमध्यगते लग्ने सुतमे पापमध्यगे ॥ नाथौ च कारकौ दुःस्थे
भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥ ५५ ॥ कर्मेंशे भ्रातृभावस्थे पापयुक्ते सुते
शुभे ॥ पुत्रे च कुजसंयुक्ते भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥ ५६ ॥ पुत्रस्थाने
बुधक्षेत्रे शनिराहुसमन्विते ॥ रिःफे विदारौ शापत्वाद्भ्रातृशापा-
त्सुतक्षयः ॥ ५७ ॥ लग्नेशे भ्रातृराशिस्थे भ्रातृस्थानाधिपे सुते ॥
लग्नभ्रातृसुते पापे भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥ ५८ ॥ भ्रात्रीशे नाश-
राशिस्थे पुत्रस्थे कारके तथा ॥ राहुमांदियुते दृष्टे भ्रातृशापात्सु-
तक्षयः ॥ ५९ ॥ नाशस्थानाधिपे पुत्रे भ्रातृनाथेन संयुक्ते ॥ रंघ्रे आ-
रार्किसंयुक्ते भ्रातृशापात्सुतक्षयः ॥ ६० ॥ भ्रातृशापविमोक्षार्थं
श्रवणं विष्णुकीर्तनम् ॥ चांद्रायणं चरेत्पश्चात्कावेर्यां विष्णुस-
न्निधौ ॥ ६१ ॥ अश्वत्थस्थापनं कार्यं दशधेनूः प्रदापयेत् ॥ प्रा-
जापत्यं चरेत्तत्र भूमिं दद्यात्फलान्विताम् ॥ ६२ ॥ एवं यः कुरुते
भक्त्या पुत्रवृद्धिः प्रजायते ॥ ६३ ॥ पुत्रस्थाने बुधे जीवे कुजरा-
हुसमन्विते ॥ लग्ने मंदसमायोगे मातुलात्सुतनाशनम् ॥ ६४ ॥
लग्नपुत्रेश्वरौ पुत्रे बुधभौमसमन्विते ॥ मंदे मातुलशापत्वात्पुत्रसं-

ततिनाशनम् ॥ ६५ ॥ लुप्ते पुत्राधिपे लग्ने सप्तमे भानुनन्दने ॥
 लग्नेशे बुधसंयुक्ते तस्यसंततिनाशनम् ॥ ६६ ॥ ज्ञातिस्थानाधिपे
 लग्ने व्ययेशेन समन्विते ॥ शशिसौम्यकुजे पुत्रे तस्य संततिना-
 शनम् ॥ ६७ ॥ पुत्रलग्नाधिपौ युक्तावन्योन्यं वाथ वीक्षितौ ॥ पुत्रे
 परस्परस्थौ वा पुत्रयोगा इमे स्मृताः ॥ ६८ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं
 विष्णुंस्थापनमुच्यते ॥ वापीकूपतडागादिवंधनं सेतुदर्शनम् ॥ ६९ ॥
 पुत्रवृद्धिर्भवेत्तस्य संपृद्धिः प्रजायते ॥ इदं योगग्रहेणैव फलं
 ब्रूयाद्विचक्षणः ॥ ७० ॥ गुरुक्षेत्रे यदा राहुः पुत्रे जीवारभानुजाः ॥
 धर्मस्थानाधिपे नाशे ब्रह्मशापात्सुतक्षयः ॥ ७१ ॥ विद्यागर्वेण
 यो मर्त्यो ब्राह्मणानवमन्यते ॥ तद्दोषं ब्रह्मशापत्वात्संततेस्तस्य
 नाशनम् ॥ ७२ ॥ धर्मेशे पुत्रभावस्थे पुत्रेशे नाशराशिगे ॥ जी-
 वारराहुमृत्युस्थे ब्रह्मशापात्सुतक्षयः ॥ ७३ ॥ धर्माधिपे नीचगते
 व्ययेशे पुत्रराशिगे ॥ राहुयुक्तेक्षिते वापि ब्रह्मशापात्सुतक्षयः
 ॥ ७४ ॥ जीवे नीचगते राहुलग्ने वा पुत्रराशिगे ॥ पुत्रस्थानाधिपे
 दुःखे ब्रह्मशापात्सुतक्षयः ॥ ७५ ॥ पुत्रस्थानाधिपे जीवे रंध्रे
 पापसमन्विते ॥ पुत्रेशावर्कचंद्रौ वा ब्रह्मशापात्सुतक्षयः ॥ ७६ ॥
 मंदांशे मंदसंयुक्ते जीवे भौमसमन्विते ॥ पुत्रेशे व्ययराशिस्थे
 ब्रह्मशापात्सुतक्षयः ॥ ७७ ॥ लग्ने गुरुयुते मंदे भाग्ये राहुसम-
 न्विते ॥ व्यये गुरुसमायोगे ब्रह्मशापात्सुतक्षयः ॥ ७८ ॥ तस्य
 दोषस्य शांत्यर्थं कुर्याच्चांद्रायणं नरः ॥ ब्रह्मकूर्चत्रयं कृत्वा धेनुं
 दद्यात्सदक्षिणाम् ॥ ७९ ॥ पंचरत्नानि देयानि सुवर्णेन समन्वि-
 तम् ॥ अन्नदानं ततः कुर्यादयुतं वा सहस्रकम् ॥ ८० ॥ एवं कृते
 तु सत्पुत्रं लभते नात्र संशयः ॥ मुक्तशापो विशुद्धात्मा स पुमान्सु-
 खमेधते ॥ ८१ ॥ दारेशे पुत्रभावस्थे दारेशस्थांशपे शनौ ॥
 पुत्रेशे नाशराशिस्थे पत्नीशापात्सुतक्षयः ॥ ८२ ॥ कलत्रेशे

नाशसंस्थे रिःफेशे पुत्रराशिगे ॥ कारके पापसंयुक्ते पत्नी-
 शापात्सुतक्षयः ॥ ८३ ॥ पुत्रस्थानगते शुके कामपे रंध्रमाश्रिते ॥
 कारके पापसंयुक्ते पत्नीशापात्सुतक्षयः ॥ ८४ ॥ कुटुंबे पापसं-
 बंधे कामेशे नाशराशिगे ॥ पुत्रे पापग्रहैर्युक्ते पत्नीशापात्सुत-
 क्षयः ॥ ८५ ॥ भाग्यस्थानगते शुके दारेशे नाशराशिगे ॥ लग्ने
 पापे सुते पापे पत्नीशापात्सुतक्षयः ॥ ८६ ॥ भाग्यस्थानाधिपे
 शुके पुत्रेशे शत्रुराशिगे ॥ गुरुलग्नेशदारेशा दुःस्थाः संततिनाश-
 नम् ॥ ८७ ॥ पुत्रस्थाने भृगुक्षेत्रे राहुचंद्रसमन्विते ॥ व्यये लग्ने
 धने पापे स्त्रीशापात्सुतनाशनम् ॥ ८८ ॥ सप्तमे मंदशुक्रौ च
 रंध्रेशे पुत्रभैरवौ ॥ लग्ने राहुसमायोगे पत्नीशापात्सुतक्षयः ॥ ८९ ॥
 धने कुजे व्यये जीवे पुत्रस्थे भृगुनंदने ॥ राहुयुक्तेक्षिते वापि
 पत्नीशापात्सुतक्षयः ॥ ९० ॥ नाशस्थौ वित्तदारेशौ पुत्रे लग्ने
 कुजे शनौ ॥ कारके पापसंयुक्ते पत्नीशापात्सुतक्षयः ॥ ९१ ॥
 लग्नपंचमभाग्यस्था राहुमन्दकुजाः क्रमात् ॥ रंध्रस्थौ पुत्रदारेशौ
 पत्नीशापात्सुतक्षयः ॥ ९२ ॥ तस्य दोषस्य शांत्यर्थं कन्यादानं
 समाचरेत् ॥ लक्ष्मीनारायणं देवं सर्वाभरणभूषितम् ॥ ९३ ॥
 मूर्तिदानं च कर्तव्यं दशधेनुः प्रदापयेत् ॥ शय्यां च भूषणं चैव
 दंपत्योर्दापयेत्सुधीः ॥ ९४ ॥ पुत्रं प्रसूयते तस्य भाग्यवृद्धिश्च
 जायते ॥ मंत्रशापमिदं मर्त्यः पिशाचं बाध्यते सदा ॥ ९५ ॥
 कर्मलोपं पितृभ्यश्च तच्छापाहंशनाशनम् ॥ पुत्रस्थितौ मंदसू-
 र्यौ क्षीणचंद्रस्तु सप्तमे ॥ ९६ ॥ लग्ने व्यये राहुजीवौ प्रेतशापात्सुत-
 क्षयः ॥ पुत्रस्थानाधिपे मंदे नाशस्थे लग्ने कुजे ॥ कारके नाशरा-
 शिस्थे प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥ ९७ ॥ लग्ने पापे व्यये भानौ सुते
 चारार्किसोमजाः ॥ पुत्रेशे रंध्रभावस्थे प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥ ९८ ॥

लग्ने पापा व्यये भानौ सुते चारार्किसोमजाः ॥ पुत्रेशे रंघ्रभावस्थे
 प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥९९॥ लग्ने राहुसमायोगे पुत्रस्थे भानुनन्दने ॥
 कारके नाशराशिस्थे प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥ १०० ॥ लग्ने राहौ च
 शुक्रेज्ये चंद्रे मंदयुते तथा ॥ लग्नेशे मृदुराशिस्थे प्रेतशापात्सुतक्षयः
 ॥१०१॥ लग्ने राहुसमायोगे पुत्रस्थे भानुनन्दने ॥ कुजदृष्टे युते वापि
 प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥१०२॥ कारके नीचराशिस्थे पुत्रस्थानाधिपे
 स्थिरे ॥ नीचदृष्टे नीचयुते प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥ १०३ ॥ लग्ने
 मंदे सुते राहौ रंघ्रे भानुसमन्विते ॥ व्यये भौमसमायोगे प्रेतशापा-
 त्सुतक्षयः ॥ १०४ ॥ कामस्थानाधिपे दुःस्थे पुत्रे चंद्रसमन्विते
 ॥ मंदमांदियुते लग्ने प्रेतशापात्सुतक्षयः ॥ १०५ ॥ बाधस्थाना-
 धिपे पुत्रे शनिशुक्रसमन्विते ॥ कारके नाशराशिस्थे प्रेतशापा-
 त्सुतक्षयः ॥ १०६ ॥ तद्दोषस्य प्रशांत्यर्थं विष्णुश्राद्धं च कार-
 येत् ॥ रुद्रस्नानं प्रकुर्वीत ब्रह्ममूर्तिं प्रदापयेत् ॥ १०७ ॥ धेनू
 रजतपात्रं च नीलं चैव प्रदापयेत् ॥ एतत्कर्म कृते तत्र शापमोक्षः
 प्रजायते ॥ १०८ ॥ पुत्रप्राप्तिर्भवेत्तस्य विप्रेभ्यो दक्षिणां दिशेत् ॥
 पुत्रे राहुरविसौम्याः कारके शुभसंयुते ॥ शुभेन वीक्षिते वापि
 बहुपुत्रं समादिशेत् ॥ १०९ ॥ पुत्रेशे शुभराशिस्थे शुभदृष्टिसम-
 न्विते ॥ कारके केन्द्रभावस्थे बहुपुत्रं समादिशेत् ॥ ११० ॥ ल-
 ग्नेशे पुत्रराशिस्थे पुत्रेशे लग्नमाश्रिते ॥ केन्द्रत्रिकोणगे जीवे बहु-
 पुत्रं समादिशेत् ॥ १११ ॥ पुत्रस्थानगते राहौ मंदांशकविव-
 र्जिते ॥ बहुपुत्रं नरं विद्याच्छुभग्रहनिरीक्षिते ॥ ११२ ॥ पुत्रस्थाना-
 धिपे स्वोच्चे लग्नेशे शुभसंयुते ॥ कारके शुभसंयुक्ते बहुपुत्रं समा-
 दिशेत् ॥ ११३ ॥ पुत्रस्थाने तदीशं वा गुरौ वा शुभवीक्षिते ॥
 शुभेन सहिते वापि बहुपुत्रं समादिशेत् ॥ ११४ ॥ परिपूर्णवले जीवे

लग्नेशे पुत्रराशिगे ॥ पुत्रेशे बलसंयुक्ते बहुपुत्रं समादिशेत् ॥११५॥
 पुत्रस्थानगते जीवे परिपूर्णबलान्विते ॥ लग्नेशे बलसंयुक्ते पुत्रयोगा
 इमे स्मृताः ॥ ११६ ॥ वर्गोत्तमांशगे जीवे लग्नेशस्यांशपे शुभे ॥
 पुत्रेशेन युते दृष्टे पुत्रयोगा इमे स्मृताः ॥११७॥ वित्तेशे पुत्रभा-
 वस्थे परिपूर्णबलान्विते ॥ वैशेषिकांशके जीवे पुत्रयोगा इमे स्मृताः
 ॥ ११८ ॥ लग्नात्पुत्राधिपे स्वोच्चे अन्योन्यत्वादिर्वीक्षिते ॥ परस्प-
 रस्थानगते पुत्रयोगा इमे स्मृताः ॥ ११९ ॥ पुत्रस्थानाधिपस्थां-
 शराशीशे शुभसंयुते ॥ शुभेन वीक्षिते वापि पुत्रयोगा इमे स्मृताः
 ॥ १२० ॥ लग्नपुत्राधिपौ केन्द्रे शुभग्रहसमन्विते ॥ कुटुंबेशे बला-
 द्ये तु पुत्रयोगा इमे स्मृताः ॥ १२१ ॥ लग्नेशे दारभावस्थे दा-
 रेशे लग्नमाश्रिते ॥ द्वितीयेशे विलग्नस्थे पुत्रयोगा इमे स्मृताः
 ॥ १२२ ॥ दारेशे ग्रहसंयुक्ते नवांशभवनाधिपे ॥ पुत्रवित्तविल-
 ग्नेशे पुत्रयोगा इमे स्मृताः ॥ १२३ ॥ ॥ इति बहुपुत्रयोगः ॥ पु-
 त्रवित्तकलत्रेशाः संयुक्तानवभागपाः ॥ पापांशकाः पापयुता अन-
 पत्यत्वमादिशेत् ॥ १२४ ॥ गुरुर्लग्नेशदारेशपुत्रस्थानाधिपेषु वा
 ॥ सर्वेषु बलहीनेषु वक्तव्या त्वनपत्यता ॥१२५ ॥ व्ययेशसंयुतां-
 शेशे मृत्युराशौ स्थिते यदि ॥ पुत्रेशे क्रूरपष्ट्यंशे अनपत्यत्वमा-
 दिशेत् ॥ १२६ ॥ लग्नपुत्रेश्वरौ दुःस्थे कारके नीचराशिगे ॥ अन-
 पत्यग्रहे पुत्रे अनपत्यत्वमादिशेत् ॥ १२७ ॥ क्रूरपष्ट्यंशके
 जीवे पुत्रस्थे नाशराशिगे ॥ पुत्रेशे नाशराशिस्थे अनपत्यत्वमा-
 दिशेत् ॥ १२८ ॥ लग्नाधिपे कुजे स्वोच्चे रंघ्रे मंदयुते रवौ ॥ शुभ-
 दृष्टिसमायोगे चिरात्पुत्रमुपैति सः ॥ १२९ ॥ लग्ने मंदे गुरौ रंघ्रे
 व्यये भौमसमन्विते ॥ शुभदृष्टे स्वतुंगे वा चिरात्पुत्रमुपैति सः ॥
 १३० ॥ पुत्रस्था मंदजीवज्ञा लग्ने पुत्राधिपे शुभे ॥ पुत्रेशे शुभ

राशिस्थे चिरात्पुत्रमुपैति सः ॥१३१॥ लग्ने मंदे गुरौ रंध्रे व्यये भौ-
मसमन्विते ॥ शुभदृष्टे स्वतुंगे वा चिरात्पुत्रमुपैति सः ॥१३२॥ सुते
राहर्कशुक्रेज्याः शुभक्षे शुभवीक्षिते ॥ पुत्रेशो शुभराशिस्थे चिरा-
त्पुत्रमुपैति सः ॥१३३॥ लग्ने सौम्ये धने पापे तृतीये पापखेचरे ॥
पुत्रेशो शुभराशिस्थे चिरात्पुत्रमुपैति सः ॥ १३४ ॥ इति पुत्रयो-
गाः ॥ पुत्रस्थाने कुजे मंदे बुधक्षेत्रे विलग्नपे ॥ बुधदृष्टे युते वापि
तदा दत्ताः सुतादयः ॥ १३५ ॥ पुत्रस्थाने बुधक्षेत्रे मंदक्षेत्रेऽथ-
वा भवेत् ॥ मंदमांदियुते दृष्टे तदा दत्ताः सुतादयः ॥ १३६ ॥
पुत्रस्थाने बुधक्षेत्रे बुधसंस्थेक्षितेऽपि वा ॥ लग्नाधिपे शनौ वापि
दत्तपुत्रा भवन्ति हि ॥ १३७ ॥ पुत्रेशो मंदसंयुक्ते कुजे सौम्यनि-
रीक्षिते ॥ लग्नाधिपे बुधांशो वा दत्तपुत्रा भवन्ति हि ॥ १३८ ॥
कामेशो लाभभावस्थे पुत्रेशो शुभसंयुते ॥ पुत्रे मंदे बुधे वापि द-
त्तपुत्रा भवन्ति हि ॥ १३९ ॥ पुत्रेशो भाग्यभावस्थे भाग्येशो कर्म-
राशिगे ॥ पुत्रे मंदजदृष्टे तु दत्तपुत्रेण संततिः ॥ १४० ॥ लग्ना-
धिपे भृगोश्चोच्चे पुत्रे मंदसमन्विते ॥ कारके बलसंयुक्ते दत्तपुत्रात्तु
संततिः ॥ १४१ ॥ पुत्रस्थानाधिपे चंद्रे लग्ने पुत्रे अन्नैश्वरे ॥ परि-
पूर्णबले जीवे दत्तपुत्रात्सुतो भवेत् ॥ १४२ ॥ पुत्राधिपे रवौ लग्ने
पुत्रस्थौ शनिसोमजौ ॥ पुत्राधिपे बलयुते दत्तपुत्रात्सुतो भवेत् ॥
१४३ ॥ लग्नाधिपे बुधे पुत्रे कुजदृष्टिसमन्विते ॥ कारके लाभ-
राशिस्थे दत्तपुत्रात्सुतो भवेत् ॥ १४४ ॥ लग्नाधिपे गुरौ पुत्रे शनि-
दृष्टिसमन्विते ॥ पुत्रेशो भौमराशिस्थे दत्तपुत्रा भवन्ति हि ॥ १४५ ॥
हरिवंशो रविणा शशी त्रिपुरहा भौमे च रुद्रीक्रिया सौम्ये संपु-
टकांस्थपात्रविधिवज्जीवे च पैत्र्यातिथिः ॥ शुक्रे गोप्रतिपालनं च
कथितं मंदे च मृत्युंजयः कन्यादानभुजंगकेतुकपिला सं-

(११६)

बृहत्पाराशरहोरासारांशः ।

तानसौख्यप्रदाः ॥ १४६ ॥ यावत्संख्या भवेद्राशिस्तावद्वारं वि-
निर्दिशेत् ॥ शिवविष्णुस्थापनाद्वा लक्षयोगात्सुखं भवेत् ॥ १४७ ॥
इति बृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशो संतानभावफलादेशवर्णनं
नाम षोडशोध्यायः ॥ १६ ॥

अथ त्रिकोणशोधनमाह ।

राशिचक्रं यथामार्गं निक्षिप्याष्टग्रहस्य च ॥ त्रिकोणशोधनं
कुर्यादादौ सर्वेषु राशिषु ॥ १ ॥

उदाहरणार्थं मिमानि चक्राणि ।

अथ स्वेष्टकवर्गः ४८								चंद्राष्टकवर्गः ४९							
सू.	च.	म.	वृ.	शु.	श.	ल.		सू.	च.	मं.	वृ.	गु.	शु.	श.	ल.
१	३	१	३	५	६	१	३	३	१	२	१	१	३	३	३
२	६	२	५	६	७	२	४	६	३	३	३	२	४	५	६
४	१०	४	६	९	१२	४	६	७	६	५	४	४	५	६	१०
७	१०	७	९	११	०	७	१०	८	७	६	५	७	७	११	११
८	०	८	१०	०	०	८	११	१०	९	१०	७	८	९	०	०
९	०	९	११	०	०	९	१२	११	१०	११	८	१०	१०	०	०
१०	०	१०	१२	०	०	१०	०	०	११	०	१०	११	११	०	०
११	०	११	०	०	०	११	०	०	०	०	११	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

भौमस्याष्टकवर्गः ३९								बुधस्याष्टकवर्गः ५४							
र.	चं.	म.	वृ.	गु.	शु.	श.	ल.	र.	च.	म.	वृ.	गु.	शु.	श.	ल.
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	०	१	१	०
३	३	१	३	६	६	१	१	५	२	२	३	६	२	२	१
६	६	२	५	१०	८	४	३	६	४	४	५	८	३	४	२
१०	१०	४	६	११	११	७	६	९	६	७	६	११	४	७	४
११	०	७	११	१२	१२	८	१०	११	८	८	९	१२	५	८	६
०	०	८	०	०	०	९	११	१२	१०	९	१०	०	८	९	८
०	०	१०	०	०	०	१०	०	०	११	१०	११	०	९	१०	१०
०	०	११	०	०	०	११	०	०	०	११	१२	०	११	११	११

गुरोरष्टकवर्गः ५६।								शुक्रस्याष्टकवर्गः ५२।							
र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ल	र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ल
१	२	१	१	१	२	३	१	८	१	३	३	५	१	३	१
२	५	२	२	२	५	५	२	११	२	४	५	८	२	४	२
३	६	४	४	३	६	६	४	१२	३	६	६	९	३	५	३
४	९	७	५	४	९	१२	५	०	४	९	९	१०	४	८	४
७	११	८	६	७	१०	०	६	०	५	११	११	११	५	९	५
८	०	१०	९	८	११	०	७	०	८	१२	०	०	८	१०	८
९	०	११	१०	१०	०	०	८	०	९	०	०	०	९	११	९
१०	०	०	११	११	०	०	१०	०	११	०	०	०	१०	०	११
११	०	०	०	०	०	०	११	०	१२	०	०	०	११	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

शनिरष्टकवर्गः ३१।								लग्नाष्टकवर्गः ५२ :							
र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ल	र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ल
१	३	३	६	५	६	३	१	३	३	१	१	१	१	१	३
२	६	५	८	६	११	५	३	४	६	३	२	२	२	३	६
४	११	६	९	११	१२	६	४	६	१०	६	४	४	३	४	१०
७	०	१०	१०	१२	०	११	६	१०	११	१०	६	५	४	६	११
८	०	११	११	०	०	०	१०	११	१२	११	८	६	५	१०	०
१०	०	१२	१२	०	०	०	११	१२	०	०	१०	७	८	११	०
११	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	११	९	९	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	११	०	०	०

अथ सूर्यरेखाचक्रम् ।

राशयः	कु	मी	मे	रु	मि	क	सि	क	रु	रु	ध	म
ग्रहाः	र-रु	क्र-मे	ल-								चंद्र-	श-रु
रवि	१	१	०	१	०	०	१	१	१	१	१	०
बुध	१	०	०	१	०	०	०	१	१	०	०	०
मंगळ	०	१	१	०	१	०	०	१	१	१	१	१
शुक्र	०	०	०	०	१	१	०	०	१	१	१	०
शनि	१	०	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०
शनि	१	०	१	०	०	१	१	१	०	१	०	१
रु	१	१	०	०	१	१	०	१	१	०	०	१
यो-रे	५	४	३	३	४	३	३	७	६	४	४	३
यो-वि	३	४	६	५	४	५	५	९	३	४	४	५

अथ सूर्यत्रिकाणिकाधिपत्यशोधनम् ।

ग्रहा	र-रु	क्र-मे	ल-								चंद्र	श-रु
रशफः	क	मी	मे	रु	मि	क	सि	क	रु	रु	ध	म
रेखा	५	४	३	३	४	३	३	७	६	४	४	३
वि-शा	१	१	०	०	०	०	१	४	३	१	३	०
ए-शा	१	१	०	०	०	०	१	०	०	०	३	०

ग्रहापंडः ४० राश्यापंडः ६५ उभयोर्योगिण्डः ९५

अथ चंद्ररेखाचक्रम् ।

राशयः	ध	म	कु	मी	मे	रु	मि	क	सि	क	रु	रु
ग्रहाः	च	श-रु	रे-गु	क्र-मे	ल-							
रवि	१	०	०	०	१	०	०	१	१	१	०	१
बुध	१	०	१	०	०	०	१	०	१	१	१	०
मंगळ	१	१	०	०	१	०	०	१	१	१	०	०
शुक्र	०	१	०	१	१	०	०	१	१	१	०	१
शनि	१	०	१	१	०	०	०	१	१	१	०	१
शनि	०	०	०	१	०	०	०	१	१	०	०	१
ल-म	०	१	१	०	०	०	१	०	०	१	०	०
रेखा	५	४	३	३	३	६	४	४	५	५	३	५
"	३	४	६	५	५	२	४	३	३	६	६	३

अथोत्तराशरहीरापूर्वखंड सारांशः ।

ग्रहा	ध	म	कु	मी	मे	रु	मि	क	सि	क	रु	रु
राशयः	च	श-रु	रे-गु	क्र-मे	ल-							
रेखा	५	४	३	३	३	६	४	४	५	५	३	५
अशा	१	०	१	०	०	२	२	१	२	१	०	२
एशा	१	०	१	०	०	०	१	१	२	१	०	०

अथ भीमरेखाचक्रम् ।

राशयः	मी	मे	रु	मि	क	सि	क	त	रु	ध	म	ह
ग्रहाः	म.कु	ल.									श.कु	र.कु
रवि	०	१	०	०	१	०	०	०	१	१	०	०
बुध	०	०	१	०	०	०	०	१	०	०	०	१
शुक्र	१	१	०	१	०	०	१	१	०	१	१	०
गुरु	१	०	१	१	०	०	०	०	१	०	०	०
शनि	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	१	१
रवि	०	१	०	०	१	१	१	१	१	०	१	०
बुध	०	१	०	१	०	०	१	०	०	०	१	१
शुक्र	२	४	९	३	३	२	३	४	४	३	५	३
गुरु	६	४	६	५	५	६	५	४	४	५	३	५

अथ भीमत्रिकोणैकाधिपत्यशोधनम् ।

ग्रहाः	म.कु	ल.								बुध	श.कु	र.कु
राशयः	मी	मे	रु	मि	क	सि	क	त	रु	ध	म	ह
रवि	२	४	९	३	३	२	३	४	४	३	५	३
बुध	०	१	०	०	१	०	१	१	२	१	३	०
शुक्र	०	०	०	०	१	०	०	०	१	१	३	०
गुरु	३	५	९	३	३	२	३	४	४	३	५	३
शनि	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	१	१
ग्रहपिंडः	३१	११	३१	११	३१	३१	३१	३१	३१	३१	३१	३१

अथ बुधरेखाचक्रम् ।

राशयः	म	कु	मी	मे	रु	मि	क	सि	क	त	रु	ध
ग्रहाः	म.कु	ल.	म.कु	ल.								बुध
रवि	१	०	०	०	०	१	१	०	०	१	०	१
बुध	१	०	१	०	१	०	१	०	१	१	०	०
शुक्र	१	०	१	०	१	०	१	०	१	१	०	०
गुरु	१	०	१	०	१	०	१	०	१	१	०	०
शनि	१	१	०	१	०	१	१	१	१	१	१	०
रवि	१	१	०	१	१	१	१	१	१	१	१	०
बुध	८	२	४	४	४	४	६	१	६	१	५	४
शुक्र	०	६	४	४	०	०	२	७	२	२	३	४

अथ बुधत्रिकोणैकाधिपत्यशोधनम् ।

ग्रहाः	म.कु	ल.	मी	मे	रु	मि	क	सि	क	त	रु	ध
राशयः	म	कु	मी	मे	रु	मि	क	सि	क	त	रु	ध
रवि	८	२	४	४	४	४	६	१	६	१	५	४
बुध	४	०	०	३	०	२	२	०	२	४	१	३
शुक्र	४	०	०	२	०	०	२	०	०	०	१	३

ग्रहपिंडः ५५ राशिपिंडः ७७ योगः १३२

(१२०) बृहस्पाराशरहोरा पूर्वखंडसारांशः

अथ गुरोः रेखाचक्रम् ।

राशयः	क	मी	मे	र	मि	क	सि	क	त	र	ध	म
बृहः	गुर	मरु	ल								रुद्र	शुभ
रविः	१	१	१	१	०	०	१	१	१	१	१	०
शुक्रः	०	०	१	०	१	०	१	०	१	०	०	१
भौमः	०	१	१	०	१	०	०	१	१	१	०	१
बुधः	१	०	१	१	१	०	०	१	१	०	१	०
शुक्रः	१	१	१	१	०	०	१	१	०	१	१	१
शक्रः	०	०	१	०	०	१	१	०	०	१	१	१
शनिः	०	१	०	१	१	०	०	०	०	०	१	०
लग्नः	१	०	१	१	०	१	१	१	१	०	१	१
रेखाः	४	४	७	५	४	३	५	५	५	४	६	५
विन्दवः	४	४	१	३	४	६	३	३	३	४	२	३

अथ गुरुत्रिकोणीकाधिपत्यशीधनम् ।

ग्रहाः	रुद्रः	शुक्रः	ल	र	मि	क	सि	क	त	र	ध	म
राशयः	रु	मी	मे	र	मि	क	सि	क	त	र	ध	म
रेखाः	४	४	७	५	४	३	५	५	५	४	६	५
त्रि.शोः	०	२	३	०	०	०	०	०	१	३	१	०
ए.शोः	०	२	१	०	०	०	०	०	०	२	१	०
ग्रहपिण्डः २० राशिपिण्डः २१ उ० योगपिण्डः ४१												

अथ भृगुरेखाचक्रम् ।

राशयः	मी	मे	र	मि	क	सि	क	त	र	ध	म	क
ग्रहाः	शुक्र	ल									शुक्र	रुद्र
रविः	०	०	०	०	०	०	१	०	०	१	१	०
शुक्रः	१	१	०	०	१	१	०	१	१	१	१	१
मंगलः	०	०	१	१	०	१	०	०	१	०	१	१
बुधः	१	०	१	१	०	०	१	०	१	०	०	०
शुक्रः	०	०	०	१	०	०	१	१	१	१	०	०
शक्रः	१	१	१	१	१	०	०	१	१	१	१	०
शनिः	१	१	१	०	०	१	१	१	१	०	०	०
लग्नम्	०	१	१	१	१	१	०	०	१	१	०	१
रेखाः	४	४	५	५	३	४	४	४	७	५	४	३
विदवः	४	४	३	३	५	४	४	४	१	३	४	५

भृगुत्रिकोणीकाधिपत्यशीधनम् ।

ग्रहाः	शुक्रः	ल	र	मि	क	सि	क	त	र	ध	म	क
राशयः	मी	मे	र	मि	क	सि	क	त	र	ध	म	क
रेखाः	४	४	५	५	३	४	४	४	७	५	४	३
त्रि.शोः	१	०	१	३	०	०	०	१	४	१	०	०
ए.शोः	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०

अथ शनिरेखाचक्रम् ।

मकर	कुंभ	मीन	मेघ	वृष	मिथु.	कर्क	सिंह	कन्या	तुल	वृश्चि.	धन	राशयः
श	बु	र	गु	शु.म.	लग्न.						वेद्रः	ग्रहाः
०	१	१	०	१	०	०	१	१	०	१	१	रविः
०	१	०	०	१	०	०	०	०	१	०	०	चंद्रमाः
१	१	०	०	१	०	१	१	०	०	०	१	भौमः
०	०	०	०	०	१	०	१	१	१	१	१	बुधः
१	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	१	बृहस्पतिः
१	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	शुक्रः
०	०	१	०	१	१	०	०	०	०	१	०	शनिः
१	१	०	१	०	१	१	०	१	०	०	०	लग्न
४	५	२	१	४	४	३	४	३	२	३	४	रेखा
४	३	६	७	४	४	५	४	५	६	५	४	विदवः

अथ शनैलिकागैत्राधिपत्यशोधनम् ।

श.बु.	मू.बु.	शु.म.	लग्न							च.	ग्रहाः	
मकर	कुं.	मी.	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	राशयः
४	५	२	१	४	४	३	४	३	२	३	४	रेखा
१	३	०	०	१	२	१	३	०	०	१	३	त्रि० शो.
१	३	०	०	०	०	१	३	०	०	०	३	ए० शो.

ग्रह पि० ७० राशि पिड ९९ उ० यो० पि० १६९

अथ लग्न रेखा चक्रम् ।

मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कुं.	मी.	राशयः
ल.								चं.	श.बु.	र.गु.	शु.मं.	ग्रहाः
१	१	०	१	०	०	०	१	१	१	०	०	रविः
०	१	०	०	०	१	१	१	०	९	१	०	इन्दुः
०	१	०	०	१	०	०	०	१	१	०	१	भौमः
०	१	१	१	१	०	१	१	१	०	१	१	बुधः
१	१	१	१	०	०	१	१	०	०	०	१	गुरुः
१	०	१	१	०	०	१	१	०	०	०	१	शुक्रः
१	०	१	०	०	०	१	१	०	१	०	१	शनिः
०	०	१	०	०	१	०	०	०	१	१	०	लग्नम्
४	५	५	३	३	२	५	६	३	५	४	४	रेखा
४	३	३	५	५	६	३	२	५	३	४	४	वि०

अथ लग्नत्रिकोणैकाधिपत्यशोधनम् ।

ल.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	वृ.	वृ.	ध.	म.	कुं.	मी.	ग्रहाः
मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	वृ.	वृ.	ध.	म.	कुं.	मी.	राशयः
४	५	५	३	३	२	५	६	३	५	४	४	रेखा
१	३	१	२	२	२	१	३	०	३	०	१	त्रि० शो.
१	२	०	०	०	०	१	२	०	३	०	१	ए० शो.

ग्रहपिंडः ४५ रा. पिंडः ७७ उ० योग पिंडः २२

त्रिकोणं तु कथं प्रोक्तं मेषसिंहादयः क्रमात् ॥ वृषकन्यामृगा-
ख्येषु तुलाकुंभयुगेषु च ॥ २ ॥ कर्कटश्रिकमीनास्ते त्रिकोणाःस्युः
परस्परम् ॥ त्रिकोणेषु च यद्भूयं तत्तुल्यं त्रिषु शोधयेत् ॥ ३ ॥
एकस्मिन् भवने शून्यं तत्रिकोणं न शोधयेत् ॥ समत्वे सर्वगेहेषु
सर्वे संशोध्य बुद्धिमान् ॥ ४ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंड-
सारांशे त्रिकोणशोधनं नाम सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥ ॥ ध्य ॥

अथ त्रिकोणशोधनोदाहरणमाह ।

जन्मांचक्रमिदम्.	
३ के	शु १२
३	म. वृ. सु
४	शु १०
५	च. ५
६	रा ८

त्रिकोणत्रयस्थानेषु यद्भूयं फलं तत्स्थानत्रयेषु शोध्यम्
तद्यथा सूर्याष्टकवर्गे मेषाधो रेखाफलं २, सिंहाधः फलं
३, धनाधःफलं ४, एतदूनं फलं त्रिषु शोधिते जातम्
धनाधः २, मेषाधः ०, सिंहाधः ३, तथा वृषाधः ३, क-
न्याधः ७, मकराधः ३, इदं त्रिषु शोधिते मकराधः ०,
वृषाधः ०, कन्याधः ४, तथा कुंभाधः ५, मिथुनाधः ४,

तुलाधः ६ । एवं त्रिषु शोधिते तुलाधः २, मिथुनाधः ०, कुंभाधः १ । तथा मी-
नाधः ४, कर्काधः ३, वृश्चिकाधः ४, इदं त्रिषु शोधिते कर्काधः ०, वृश्चिकाधः
१, मीनाधः १, इत्येकः प्रकारः ॥ त्रिषु त्रित्रिकोणेषु एकस्थाने शून्यं भवति तदा
त्रिकोणशोधनं तत्र न कार्यम् त्रिषु स्थानेषु यथास्थितरेखाफलं स्थाप्यं अत्र
तु कल्पितोदाहरणम् वृषाधो रेखाफलं ३, कन्याधः ५, मकराधः ०, अतएव य-
थास्थितं फलं स्थापितम् तत्रिकोणशोधनाभावः एवं सर्वत्र ज्ञेयम् इति द्विती-

यः प्रकारः ॥ त्रिषु त्रिकोणेषु रेखाफलं समानं भवति तदा स्थानत्रयेषु सर्वं शोधयेदित्यर्थात् त्रिषु शून्यमेव स्थाप्यमः तद्यथा गुरोरष्टकवर्गे वृषाधो रेखाफलं ५, कन्याधः ५, मकराधः ५, अत्र फलसाम्यत्वात्त्रिषु स्थानेषु शून्यं स्थापितं एवं सर्वत्र ज्ञेयम् । इति तृतीयः प्रकारः ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखण्डसारांशे त्रिकोणशोधनं नाम सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

अथैकाधिपत्यशोधनमाह ।
 एवं त्रिकोणं संशोध्य पश्चादेकाधिपत्यता ॥ क्षेत्रद्वयं फलानि स्युस्तदा संशोध्येद्बुधः ॥ १ ॥ क्षीणेन सह चान्यस्मिञ्छोधयेद्ब्रह्मवजिते ॥ ग्रहयुक्ते फले हीने ग्रहाभावे फलाधिके ॥ २ ॥ अनेन सह चान्यस्मिञ्छोधयेद्ब्रह्मवजिते ॥ फलाधिके ग्रहयुक्ते चान्यस्मिन्सर्वमुत्सृजेत् ॥ ३ ॥ उभयोर्ग्रहसंयुक्ते न संशोध्यः कदाचन ॥ उभयोर्ग्रहहीनाभ्यां समत्वं सकलं त्यजेत् ॥ ४ ॥ सग्रहा ग्रहतुल्यत्वात्सर्वं संशोध्यमग्रहात् ॥ कुलीरसिंहयोरार्याः पृथक् क्षेत्रं पृथक् फलम् ॥ ५ ॥ इति बृहत्पाराशरहोरापूर्वखण्डसारांशे एकाधिपत्यशोधनं नामाऽष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥ ॥ ६९ ॥ ॥ ६९ ॥

अथैकाधिपत्यशोधनोदाहरणम् ।

भौमादीनां क्षेत्रद्वयमस्ति तत्र विचारः क्षेत्रद्वये एकं ग्रहयुक्तं फलं हीनं भवति, द्वितीयं ग्रहहीनं फलाधिकं भवति तदा ऊनं फलं अन्यत्र ग्रहहीने अधिकफलं क्षेत्रे शोध्यमिति भावः शोध्यावशिष्टग्रहहीने क्षेत्रे स्थाप्यम् अत्र तु कल्पितोदाहरणमाह यथा मिथुनो ग्रहसहितः त्रिकोणशोधनफलेनानेन ३ हीनः कन्याग्रहरहितस्त्रिकोणशोधनफलेनानेन ४ अधिकं तेन मिथुनाधिस्त्रिकोणशोधनेन १ कन्याधः स्थिताधिकफले शोधिते शेषं ३ स्थापितं मिथुनाधः १, कन्याधः ३, पुनः एकत्र राशौ फलाधिके ग्रहयुक्ते अन्यत्र ग्रहाभावे फले हीने सति तदा फलाधिके ग्रहयुक्ते राशौ तस्याधोऽयत्रिकोणफले तत्र स्थाप्यम् ग्रहवजिते फलहीने राशौ सर्वमुत्सृजेदित्यत्र तस्याधः शून्यं

स्थाप्यम् अत्र तु कल्पितोदाहरणम् मीनो ग्रहयुक्तः फलाधिक ४ धनग्रहरहितस्त्रिकोणशोधनफलेन हीनः तेन मीनाधो यथास्थितफलं स्थापितं ४, धनोधः शून्यं स्थापितं पुनः उभयक्षेत्रे ग्रहसंयुक्ते सति तत्रशोधनं न कार्यम् तद्यथा सूर्याष्टकवर्गे मीनो ग्रहसहितः फलं १, धनोऽपि ग्रहसहितं फलं २ अत्र शोधनं नास्ति तेन यथास्थितफलं स्थापितं पुनः क्षेत्रद्वये ग्रहहीने फलसाप्ये सकलं त्यजेदिति स्थानद्वये शून्यं स्थाप्यं तद्यथा भृगोरष्टकवर्गे वृषाधः फलं १, तुलाधः त्रिकोणशोधनफलं १, वृषतुलौ ग्रहरहितौ फलेन तुल्यौ तेनात्र स्थानद्वये शून्यं स्थापितं अथवा एकत्र फलं १, अन्यस्मिन् शून्यं ० तदा फलाधः शून्यं, शून्याधः ० शून्यं स्थाप्यं तद्यथा शनेरष्टकवर्गे मेषाधः त्रिकोणशोधनफलं ०, वृश्चिकाधः फलं १ अत्रोभयस्थाने शून्यं स्थापितं यदा एकत्र फलमधिकं अन्यत्र फलमूनं तदा ऊनफलेनाधिकफलं संशोध्यावशेषं संस्थाप्य तद्यथा लग्नाष्टकवर्गे त्रिकोणशोधितफलं वृषाधः ३, तुलाधः १, अत्र शोध्य वृषाधः २, तुलाधः १ स्थाप्यं पुनः यदेको राशिग्रहसहितः अन्यो ग्रहरहितः द्वयोः फलं तुल्यं भवति तदा सग्रहराशौ यथास्थितं फलं स्थाप्यम् ग्रहरहितः राशौ शून्यं स्थाप्यं अत्र तु कल्पितोदाहरणं मेषो ग्रहरहितस्तत्रस्थं फलं ३ वृश्चिकग्रहरहितं तत्रस्थं फलं ३ अत्र फलतुल्यत्वात्सग्रहमेषाधः यथास्थितं फलं स्थापितं ३, वृश्चिकाधः शून्यं ० स्थाप्यं पुनः कुलीरसिंहयोः सर्वत्र यथास्थितं फलं स्थाप्यं एकाधिपत्यशोधनाभावः एवं सर्वत्र ज्ञेयं । इति श्रीवृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे एकाधिपत्यशोधनं नाम अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

अथ पिंडोत्पत्तिमाह ।

शोध्यावशेषं संस्थाप्य राशिमानेन वर्द्धयेत् ॥ ग्रहयुक्तेऽपि तद्राशौ ग्रहमानेन वर्द्धयेत् ॥ १ ॥

अथ गुणकध्रुवांकानाह ।

गोसिंहौदशंगुणितौ वसुभिर्मिथुनालिनौ ॥ वणिग्मेषौ तु मुनिभिः कन्यकामकरौ शरैः ॥ शेषाः स्वमानगुणिता राशिमाना क्रमात् ॥ २ ॥ जीवारशुकसौम्यानां दश वसु मुनीन्द्रियैः ॥

माद्गुणकाः ॥ बुधस्य संख्या शेषाणां ग्रहगुणैर्गुणयेत् पृथक्
पृथक्कार्योः ॥ ३ ॥ इति बृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे पिंडोत्प-
त्तिकथनं नामैकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

अथ राशिगुणकचक्रम् ।											अथ ग्रहगुणकचक्रम् ॥										
मे.	वृ.	मि.	र.	सि.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कु.	मी.	रा.	सु.	च.	म.	बु.	गु.	शु.	श.	ग्रहा.	
७	१०	८	४	१०	५	७	८	९	५	११	१२	गु०	५	५	८	५	१०	७	५	गुणकाः ।	

अथ ग्रहराशिपिंडानयनोदाहरणम् ।

एकाधिपत्य शोधितसिद्धांकेषु तत्तद्ग्रहाश्रितराश्यधः स्थितमंकाणां तत्त-
द्ग्रहगुणकैर्गुणयित्वा गुणितांकाणां योगे ग्रहपिंडो भवति पुनः राशिगुणकगु-
णितराश्यंको राशिपिंडो भवति । तद्यथा कुंभस्थौ रविगुरु कुंभाधःस्थांकः ३
रविगुणकाः ५, गुरौ गुणांकाः १० गुणयेत् गुणितांकाः ५ । १० मीनाश्रि-
तौ शुक्रमौमौ तयोः राशेरधःस्थांक १ शुक्रगुणकाः ७, मौमगुणकाः ८ गु-
णयेत् गुणितांकाः ७ । ८ धनराशिसहितश्रद्धस्तस्य राशेरधःस्थांकौ २, चं-
द्रगुणितौ ५, गुणितांकाः १० मकराश्रितौ शनिबुधौ तयोः राशेरधःस्थांकः
०, गुणितानां योगे ग्रहपिंडः ४० पुनः राशिपिंडः कुंभाधः १ कुंभगुणकाः
११ गुणितांकाः ११ मीनाधःस्थांकः १ मीनगुणकाः १२ गुणितांकाः १२,
सिंहाधः १, सिंहगुणकाः १० गुणितांकाः १० धनाधः २ धनगुणकाः ९
गुणितांकाः १८, गुणितानां योगे राशिपिंडः ५१ उभयोर्योगे योगपिंडः
९१ एवं सूर्याष्टकवर्गपिंडं अनया रीत्या सर्वत्र ज्ञेयम् । इति श्रीबृहत्पाराशर-
होरापूर्वखंडसारांशे पिंडोत्पत्तिकथनं नामैकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

अथाष्टकवर्गफलमाह ।

आत्मप्रभावशक्तिश्च पितृचिंता रवेः फलम् ॥ मनोबुद्धि प्रसा-
दं च मातृचित्तामृगांकेतः ॥ १ ॥ आतृसत्वं गुणं भूमिं भौमेन
तु विचिंतयेत् ॥ २ ॥ वाणिज्यकर्मवृत्तिश्च बुधेन तु विचिंतयेत् ॥
गुरुणा देहपुष्टिं च बुद्धिपुत्रार्थसंपदः ॥ ३ ॥ भृगोर्विवाहकर्माणि भो-
गस्थानं च वाहनम् ॥ वेद्यास्त्रीजनगात्राणि शुक्रेणैव निरीक्ष-

येत् ॥ ४ ॥ आयुष्यं जीवनोपायं दुःखशोकमहद्भयम् ॥ सर्वक्षयं
 च संरणं मंदेनैव निरीक्षयेत् ॥ ५ ॥ रविः पिता शशीः माता
 भ्राता भौमो बुधः सुहृत् ॥ मातुलेयः स्मृतो जीवो ज्ञानपुण्ये
 स्त्रियः सितः ॥ एषामृक्षेच तत्काले मरणं कुरुते शनिः ॥ ६ ॥
 तत्तत्कारकभावकर्णगुणितं शोध्यावशिष्टं फलं विंशत्या सह सप्त-
 भिश्च विहृतं तच्छेषतारा शनौ ॥ तातः स्याज्जननी सहोदरजवो
 बंधुः सुतः स्त्री स्वयं ततुल्यं विलयं प्रयांति विपुलं श्रीनाथहे-
 तुश्च वा ॥ ७ ॥ आदित्याष्टकवर्गं च निक्षिप्याकाशचारिषु ॥ अ-
 र्कस्थितस्य नवमो राशिः पितृगृहं स्मृतम् ॥ ८ ॥ तद्द्राशिफलसं-
 ख्यंभिर्वर्द्धयेद्योगपिंडकम् ॥ सप्तविंशोद्धृतं शेषं नक्षत्रं याति
 भानुजम् ॥ ९ ॥ तस्मिन्काले तस्य तस्य भावस्यातिं विनिर्दिशे-
 त् ॥ तस्मिन्काले पितृक्लेशो भवतीति न संशयः ॥ १० ॥ तत्रि-
 कोणगते वापि पितापितृसमोऽपि वा ॥ मरणं तस्य जानीया-
 दशाछिद्रेषु कल्पयेत् ॥ ११ ॥ अर्कात्तु तुर्यगे राहौ मंदे वा भूमि-
 नंदने ॥ गुरुशुक्रेक्षणमृते पितृहा जायते नरः ॥ १२ ॥ लग्नाच्च-
 द्रांद्रुरुस्थाने याते सूर्यसुते यदि ॥ पित्रोर्नाशं तदा काले वीक्षिते
 पापसंयुते ॥ १३ ॥ दशानुकूलकालेन योजयेत्कालवित्तमः ॥ ल-
 ग्नात्सुखेशराशीशदशायां च पितृक्षयः ॥ १४ ॥ सुखनाथदशायां
 तु बहुप्राप्तेश्च संशयः ॥ पितृजन्माष्टमे जातस्तदीशे लग्नगेपि
 वा ॥ १५ ॥ तेनैव पितृकार्याणि कारयेन्नात्र संशयः ॥ सुखेशे
 लाभलग्नस्थे चंद्रलग्नाद्विशेषतः ॥ १६ ॥ पितृगृहं समायुक्ते जा-
 तः पितृवशानुगः ॥ तेनैव पितृकार्याणां कर्मशेषं समापयेत् ॥
 ॥ १७ ॥ पितृजन्मतृतीयक्षे जातः पितृवनाश्रितः ॥ पितृकर्म
 जातः पितृतुल्यगुणान्वितः ॥ १८ ॥ तदीशे लग्नसंस्थेपि

पितृश्रेष्ठो भवेत्सुतः ॥ सूर्याष्टवर्गे यच्छून्यं मासं संवत्सरं प्रति ॥ १९ ॥ विवाहव्यवहारादिमासेऽस्मिन्वर्जयेत्सदा ॥ कलहो मासदुःखानि शून्यमासे भवन्ति च ॥ २० ॥ एवमादिफलं ज्ञात्वा मासं प्रति समाचरेत् ॥ संशोध्य पिंडं सूर्यस्य रंघ्रमानेन वर्द्धयेत् ॥ २१ ॥ द्वादशादिहृताच्छेषं मेषादिगणयेत्पुनः ॥ तस्मिन्मासे मृतिं विद्यात्तत्रिकोणगतेपि वा ॥ २२ ॥ सूर्यादिकल्पयेत्वन्ये परतो भास्करे मृतिः ॥ विशेषं भावसूत्रेऽपि पितुर्दायादिकं दिशेत् ॥ २३ ॥

अस्योदाहरणम् ।

॥ अर्कस्थितस्य नवमो राशिः पितृगृहं अत्र सूर्यः कुंभस्थः अस्मान्नवमो राशिः तुला तत्रस्थं फलं ६ सूर्यस्य संशुद्धिः पिंडयोगः ९१ अयं तुलायां फलस्य गुणितांकाः ५४६ इदं सप्तविंशति २७ भक्तेर्लब्धम् २० व्यर्थं शेषं ६ आर्द्रानक्षत्रगते शनौ पितृकष्टं तत्रिकोणगते कृष्टम् आर्द्रास्वातिशतभिषानक्षत्रगते शनौ पितृकष्टम् अथवा संशोध्य सूर्यपिंडः ९१ तुलायां रंघ्रमानेन ३ गुणितांकाः २७३ द्वादश १२ भक्तेर्लब्धं व्यर्थं २२ शेषं ९ धनराशिः तत्रिकोणगे ९ । १ । ५ धनमेषसिंहराशिगते शनौ पितृकष्टम् पितुरभावे पितृसमस्यकष्टम् ॥ २३ ॥

अथ चंद्रफलम् ।

चंद्राच्चतुर्थगे मातुः प्रासादग्रामचिंतनम् ॥ चंद्राष्टवर्गे शून्यं च शून्यराशिगते विधौ ॥ २४ ॥ तन्नक्षत्रं परित्यज्य शुभकर्माणि कारयेत् ॥ चंद्राष्टमे शनिक्षेत्रत्रितयेषु विशेषतः ॥ २५ ॥ आयामव्याधिदुःखानि लभते नात्र संशयः ॥ चन्द्रात्सुखफलात्पिण्डं वर्द्धयेच्छोध्यपूर्ववत् ॥ २६ ॥ शेषे मृगे शनौ याते मातृहानि विनिर्दिशेत् ॥ तत्रिकोणेषु वा केचिद्दशाच्छिद्रेषु कल्पयेत् ॥ २७ ॥ चन्द्राल्लभात्सुतस्थाने भौमे वा भास्करात्मजे ॥ दृश्यते वा तयोः स्थानं पूर्वोक्ते कालसंगते ॥ २८ ॥ तदभावे स्वयं मृत्युर्दंशान्त-

रगतेऽपि वा ॥ चन्द्रात्सुखेष्टमे राशेस्त्रिकोणे दिवसाधिपे ॥ २९ ॥
मात्रावियोगमस्तीति निर्दिशेच्छ्रमतः पितुः ॥ पितुर्वा मातृचि-
न्ताया भास्करादीन् प्रकल्पयेत् ॥ ३० ॥ ॥ ६९ ॥

अस्योदाहरणम् ।

चंद्रो धनराशावस्ति, अष्टमः सिंहराशिस्तस्येशः सूर्यः, अयं धनिष्ठानक्ष-
त्रेऽस्ति अतः धनिष्ठा ज्येष्ठा रेवती एतेषु नक्षत्रेषु आयामो व्याधिदुःखादि-
लभेत् । तस्मादेतेषु नक्षत्रतृतीयेषु शोभनं न कुर्यात् । तथा चंद्रात्सुखस्थानं
मीनः १२ अत्रस्थफलं ३ चंद्रस्य शुद्धयोगपिंडः ९१ फलेन गुणितांकाः २७३
सप्तविंशति २७ भक्तेर्लब्धं १० व्यर्थं शेषं ३ कृत्तिकानक्षत्रं तत्रिकोणे कृत्ति-
का, उत्तराफाल्गुनी उत्तराषाढानक्षत्रगते शनौ मातृकष्टम् । अथवा योगपिं-
डः ९१ रंध्रमानेन २ गुणितांकाः १८२ द्वादशभक्तेर्लब्धं १५ व्यर्थं शेषं २ वृ-
षभकन्यामकरराशिगते शनौ मातृकष्टं मात्रभावे तत्समानस्य कष्टम् ॥ ३० ॥

अथ भौमफलमाह ।

भौमाष्टवर्गे संचित्यं भ्रातृविक्रमधैर्यकम् ॥ भौमस्थितस्य
सहजो राशिभ्रातृगृहं स्मृतम् ॥ ३१ ॥ त्रिकोणे शोधनं कृत्वा
यत्र भूयांसि तत्र च ॥ भूमिर्भवति भार्या वा ग्रहगेहोऽथवा
यदि ॥ ३२ ॥ भौमो बलविहीनश्चेद्दीर्घायुर्भ्रातृको भवेत् ॥
फलानि यत्र क्षीयन्ते तत्र भूमितराः स्मृताः ॥ ३३ ॥ तद्राशि-
फलसंख्यैश्च वर्धयेच्छोध्य पूर्ववत् ॥ शेषमृक्षं शनौ याते भ्रातृ-
हानिं विनिर्दिशेत् ॥ ३४ ॥ ॥ ६९ ॥ ॥ ६९ ॥

अस्योदाहरणम् ।

भौमः मीनराशिस्थः अस्मात्तृतीयराशिः वृषभः तस्य फलं २ भौमस्य
योगपिंडः ५९ फलेन गुणितांकाः ११८ सप्तविंशति २७ भक्तेर्लब्धं ४ व्यर्थं
शेषं १० मवा तत्रिकोणमघामृलाधिश्चिनीनक्षत्रगते शनौ भ्रातृकष्टं अथवा
भौमयोगपिंडः ५९ रंध्रमानेन ३ वर्द्धितः १७७ द्वादश १२ भक्तेर्लब्धं १४
व्यर्थं शेषं ९ धनराशिः तत्रिकोणे धनमेषसिंहराशिगते शनौ भ्रातृकष्टम् ॥ ३४ ॥

अथ बुधफलम् ।

बुधात्तुर्यं कुटुंबं च धनपुत्रादिमातुलाः ॥ तत्पंचमे मंत्रवि-
द्यालिपिवुद्ध्यादि चिंतयेत् ॥ ३५ ॥ बुधाष्टवर्गं संशोध्य शेषमृ-
क्षगते शनौ ॥ बंधुमित्रविनाशादील्लभते नात्र संशयः ॥ ३६ ॥

अस्योदाहरणम् ।

बुधो मकरेऽस्ति, अस्माच्चतुर्थः मेषः १, तत्रस्थं फलं ४, बुधस्य योगपिंडः
१३२ फलेन गुणितांकाः ५२८ सप्तविंशति २७ भक्तेर्लब्धं १९ व्यर्थं शेषं १५
स्वातीशतमिषा आर्द्रानक्षत्रगते शनौ बंधुमित्रादिकष्टं अथवा योगपिंडः
१३२ रंभ्रमानेन ५ गुणितांका ६६० द्वादशभक्तेर्लब्धम् ५५ व्यर्थं शेषं ० मी-
नकर्कवृश्चिकराशिगते शनौ बंधुमित्रादिकष्टम् । एवं पंचमस्थानाद्बुद्ध्या-
दि विचारणीयम् ॥ ३६ ॥

अथ गुरुफलम् ।

जीवात्पंचमतो ज्ञानं पुत्रधर्मधनादिकम् ॥ गुरोरष्टकवर्गेषु
संतानमपि कल्पयेत् ॥ ३७ ॥ गुरुस्थितसुतस्थाने यावच्च वि-
द्यते फलम् ॥ शत्रुनीचग्रहं त्यक्त्वा तावंतश्च सुताः स्मृताः
॥ ३८ ॥ संख्या नवांशतुल्या वा तदीशस्थाऽथवा पुनः ॥ सुतभे-
शनवांशैश्च समानावाधिकल्पयेत् ॥ ३९ ॥ गुरोरष्टकवर्गेषु
शोध्यशेषफलानि च ॥ क्रूराश्रितफलं त्यक्त्वा शेषास्तस्यात्मजाः
स्मृताः ॥ व्ययार्थसुतसंस्थैश्च पापैः स्यात्क्षीणसंततिः ॥ ४० ॥
गुरोरष्टकवर्गेषु सुतराशिस्थितं समम् ॥ अल्पात्मजः स
विज्ञेयो गुरौ पंचमगेषि वा ॥ तदीशयोगदृष्टे वा तदा पुत्रान्स-
मादिशेत् ॥ ४१ ॥ एतैर्वहुप्रकारैश्च कल्पयेत्कालवित्तमः ॥
बहुलक्षणसंयोगे तदा तस्मिन्समादिशेत् ॥ ४२ ॥ वंशक्षया-
दियोगाश्च पुरस्ताद्दक्ष्यते मया ॥ पूर्वोक्तलक्षणेनात्र वंशभर्तुः
समाशेदित् ॥ ४३ ॥

अस्योदाहरणम् ।

गुरुः कुंभराशिस्थः, अस्मात्पंचमो राशिर्मानोस्ति तस्य फलं ४ गुरोर्योग-
पिंडः ९१ फलेन गुणितांकाः ३६४ सप्तविंशति २७ भक्तेर्लब्धं १३ व्यर्थं शे-
षं ११ पूर्वाफाल्गुनीपूर्वाषाढाभरणीनक्षत्रगते शनौ संतानकष्टं अथवा योग-
पिंडः ९१ रंध्रमानेन ५ गुणितांकाः ४५५ द्वादश १२ भक्तेर्लब्धं ३७ व्यर्थं
शेषं ११ कुंभमिथुनतुलाराशिगते शनौ संतानकष्टम् ॥ ४३ ॥

अथ शुक्रफलम् ।

भृगोरष्टकवर्गं च निक्षिप्याकाशचारिषु ॥ येषु येषु फलानि
स्युर्भूयांसि किल तत्र तु ॥४४॥ भूमिं कलत्रं वित्तं च तद्देशे निर्दि-
शेन्नृणाम् ॥ शुक्राज्जामित्रतो लब्धिर्दारेशान्वितदिग्भवा ॥ ४५ ॥
दाराधिपस्थितं क्षेत्रं दाराजन्मर्क्षकं विदुः ॥ तस्योच्चनीचराशौ
वा केचिदिच्छंति तद्विदुः ॥ ४६ ॥ तस्यांशकत्रिकोणे वा भार्याया
जन्म संभवेत् ॥ लग्नेन्द्रोर्भाग्यभं जन्म लग्नभं परिकीर्तितम् ॥४७॥
तयोः समागमर्क्षं च कल्पयेत्तत्र बुद्धिमान् ॥ स्वक्षेत्रस्वोच्चगो
वापि स्वमित्रर्क्षगतोऽपिवा ॥ ४८ ॥ स्वमित्रांशगतो वापि वक्त-
व्यं दारलक्षणम् ॥ शुक्रजाभित्रतोलब्धिस्त्रिकोणाद्देशदिक् स्त्रियः
॥ ४९ ॥ प्रोक्तराशिर्यदा दारा जन्मर्क्षं संततिस्तदा ॥ अनुक्तरा-
शिर्जन्मर्क्षमस्तिचेन्नास्ति संततिः ॥ ५० ॥ भृगुर्दारेशयुक्तर्क्षं फलं
संख्याःस्त्रियोविदुः॥क्षेत्रस्त्रीग्रहणेसाम्यं नृपस्य द्विगुणं तथा॥५१॥
मंदांशे मंदसंयुक्ते मंदक्षेत्रेऽथवा भृगो ॥ नीचांशे पापसंयुक्ते नी-
चस्त्रीभोगमिच्छति ॥ ५२ ॥ मेदिनी तनय भोगनिवासी मेदिनी
भव सदालययुक्तः ॥ मंगलेक्षणयुतः सितस्तदाऽत्यंतसुंदरपरा-
ङ्गनारतः ॥५३॥ भौमांशकगते शुक्रे भौमक्षेत्रगतेऽपि वा ॥ भौमे-
नयुतदृष्टेश्च परस्त्रीभोगमिच्छति ॥ ५४ ॥ दारागारे मंदभांशे

कुजांशे मंदाराभ्यां वीक्षिते यस्य पुंसः ॥ स्यात्तद्वारा जारिणी चं-
चला वा वेद्या दासी स्वामिसंतोषनिघ्नी ॥ ५५ ॥ जामित्रे मंद-
भौमांशे तदीशे मंद भौमगे ॥ वेद्या वा जारिणी वापि तस्य
भार्या न संशयः ॥ ५६ ॥ पापारूढांशगे चंद्रे जामित्रे व्ययगे
पिवा ॥ पापग्रहान्विते शुक्रे स्त्रीहेतोः शुचमावहेत् ॥ ५७ ॥
शुक्रांशकसमाना स्त्री वर्णरूपगुणान्विता ॥ भवेच्छशांकतुल्या वा
दारेशस्य गुणान्विता ॥ ५८ ॥ सपापभागगे विधौ व्ययंगना लये-
पि चेत् ॥ सपापभार्गवेंगनानिमित्ततः शुचां पदं ॥ ५९ ॥ सितां-
शकप्रमाणिकाः स्त्रियो भवन्ति सद्गुणाः ॥ भवेच्चरांशसंमिताः स्व-
नाथतुल्यसद्गुणाः ॥ ६० ॥ शुक्रान्मंदे त्रिकोणस्थे नेष्टं जीवे सुख-
प्रदम् ॥ तेषां बलाबलत्वेन भार्याया लक्षणं वदेत् ॥ ६१ ॥ एवमादि
फलं ज्ञात्वा निर्दिशेच्छुक्रवर्गतः ॥ ६२ ॥

अस्योदाहणम् ।

भृगोर्योगर्पिडः ४१ शुक्रात्सप्तमः कन्या तस्य फलेन ४ गुणितांकाः १६४
सप्तविंशति २७ भक्तेर्लब्धं ६ व्यर्थं शेषं २ भरणी पूर्वाफाल्गुनी पूर्वाषाढा न-
क्षत्रगते शनौ जायाकष्टम् अथवा योगर्पिडः ४३ रंभ्रमानेन ४ गुणितांकाः
१६४ द्वादश १२ भक्तेर्लब्धम् १३ व्यर्थं शेषम् ८ वृश्चिकमीनकर्कराशिगते
शनौ जायाकष्टम् ॥ ६२ ॥

अथ शनिफलम् ।

शनैश्वरस्थितस्थानादष्टमं मृतिरुच्यते ॥ शनैरष्टकवर्गे च
स्वस्यायुष्यं विनिर्दिशेत् ॥ ६३ ॥ लग्नात्प्रभृति मंदांतं फला-
न्येकत्र कारयेत् ॥ लग्नादिफलतुल्याब्दे व्याधिवैरं समादिशेत् ॥
॥ ६४ ॥ मंदादिलग्नपर्यंतं फलान्येकत्रसंयुतम् ॥ मंदादिफलतु-
ल्याब्दे व्याधिं तस्य समादिशेत् ॥ ६५ ॥ तथोर्योगसमाब्देतु

मृत्युयोगः प्रचक्षते ॥ शोध्यादिगुणनं कृत्वा पिंडं संस्थाप्ययत्न-
 तः ॥ ६६ ॥ अष्टमस्थफलैर्हत्वा सप्तविंशतिभाजितम् ॥ शतादूर्ध्वं
 तु तत्पिंडं शतमेव त्यजेत्ततः ॥ ६७ ॥ आयुः पिंडंतु जानी-
 यात्प्राग्वद्वेलां तु कल्पयेत् ॥ त्रिकोणैकाधिपत्यर्क्षशोधनं विर-
 चय्यच ॥ ६८ ॥ पिंडं संस्थाप्य गुणयेच्छ्रद्धादष्टमगेः फलैः ॥
 सप्तविंशतिहृच्छेष मृत्युकालं वदेद्बुधः ॥ ६९ ॥ समूलाष्टकवर्ग-
 च यत्र नास्ति फलं गृहे ॥ तत्र नास्ति फलं तस्य यदा याति
 शनैश्चरः ॥ ७० ॥ तद्गृहे रविचंद्रौचेद्दशाच्छिद्रे मृतिं वदेत् ॥ दशा-
 छिद्रसमायोगे मृत्युरेव न संशयः ॥ ७१ ॥ मंदाष्टवर्गराशीनां
 हीनराशौ क्षयो भवेत् ॥ तद्गृहे भास्करे मंदे तस्मिन्काले मृतिं
 वदेत् ॥ ७२ ॥ मंदाष्टवर्गापथरिष्टयोगे दृष्टानि वर्षाणि विचार-
 यन्ति ॥ पूर्वोक्तसंशोधनतो हि शुद्धं पिण्डं सुधीमान्बिलिखेत्पृथ-
 कस्थं ॥ ७३ ॥ लग्नात्तु मंदान्तमथोफलानामेक्यं गनेर्लग्नमुपां-
 त्यमेव ॥ तद्योगतुल्ये शरदीहकाले व्याधिं मृतिं वा परदेश्या-
 नम् ॥ ७४ ॥ धनक्षयं तत्प्रतितुल्यवर्षं तद्योगयोगाब्दसमेतु
 कष्टम् ॥ सामर्थ्यहीनग्रहपाककाले प्राप्ते तदा निश्चयतो मृतिः
 स्यात् ॥ ७५ ॥ विलग्नशनिमध्यगानि च फलानि संताडयेन्न-
 गेर्भविहृतानि शोपमितभे खले याति चेत् ॥ तदा धनमुखक्षतिं
 तदनु चांगभादष्टमस्थितैर्विगुणयेद्गणभं परिशोपमस्थे गनौ ॥ ७६ ॥

अत्रोदाहरणम् ।

लग्नप्रमृति मंदांतं फलानि १४४३४३२३४ एतेषामेक्यं २८ एतत्तुल्ये वर्षे
 शरीरे व्याधिं वा मृतिं परदेश्यानं धनक्षयं लग्ने तथा मंदप्रमृति लग्नांतं फ-
 लानि ४५२ एतेषां योगः ११ एतत्तुल्याब्दे पूर्ववत्कष्टं उभयोर्वोगममानाब्दे
 ३९ पूर्ववद्धनक्षयादि योगो भवति मृत्युयोगाभावः पुनः विलग्नच्छनि मध्ये

यानि फलानि . २८ नगै ७ स्ताडितानि १८९ म २७ विहृतावशेषं० एत-
न्मितमे रेवतीनक्षत्रगते खले सुखक्षतिः स्यात् अथवा शनेः योगपिंडः १६९
लम्नादष्टमस्थफलेन ३ गुणितः ५०७ म २७ परिशेषः २१ उत्तराषाढा कृत्तिका
उत्तराफाल्युनी नक्षत्रगते शनौ सुखधनक्षतिः स्यात् ॥ ७६ ॥

प्रयातिवियब्दके सति दशाघरिष्टे सति भृशं मरणनिश्च-
यं निगदितं तदा नो मृषा ॥ त्रिकोणभवने ततोपि सति दुष्ट-
पाकोदये प्रयाति मरणं पुमानपि च रक्षकश्चेच्छिवः ॥ ७७ ॥

अस्यार्थः ।

मंदाष्टकवर्गे यस्मिन् राशौ वियच्छून्यं भवति तस्मिन्नाशौ याते शनौ द-
शारिष्टे सति वा दुष्टपाकोदये दुष्टदशायां तस्मिन्नब्दके मरणनिश्चयो वाच्यः
ततोपि कोणे दुष्टदशायां वा मरणं भवति यदि शिवो रक्षिता तदापि मृत्युः
स्यात् ॥ ७७ ॥

पुनः भौमफलम् ।

भौमांतं तनुपः कुजात्तनुलयं योगे फलानां तथा तत्तुल्यं श-
रदीह कष्टमनिशं शस्त्रानलोत्थं भयम् ॥ मंदारांगभयोः फलैक्य-
कमिते सौम्योज्झिते शस्त्रभीर्मन्दारैक्यमिते फलक्षतिभयं राहोः
सुखानां क्षतिः ॥ ७८ ॥ ॥ ६९ ॥ ॥ ६९ ॥

अस्योदाहरणम् ।

भौमाष्टकवर्गे तनुतः लग्नात् भौमांतं फलैक्यं ३६ अथ वा भौमात्
लग्नांतं फलं २ उभयोर्योगफलम् ३८ एतत्तु २ । ३६ । ३८ ल्यवर्षे शरीरे
व्याध्यादि कष्टम् ॥ ७८ ॥

अथ शुभाशुभफलमाह ।

शुभखचरफलैक्यं प्राप्तवर्षे नितांतं धनतनयसुखानां भा-
जनं स्यान्मनुष्यः ॥ धरणितनयवर्गे विंदुसंज्ञांतयोगे तनुलय-
मिह वर्षे पापगे मृत्युभीतिः ॥ ७९ ॥ मार्तण्डपुत्राष्टकवर्गमध्ये

यद्यद्रूहे शून्यफलं भवेच्च ॥ तत्तद्गमध्ये रविजेथ सूर्ये तदा शरी-
रामयपीडनं स्यात् ॥ ८० ॥ ॥ ६९ ॥

अस्योदाहरणम् ।

चंद्राष्टकवर्गे चंद्रालग्नान्तं फलैक्यं १५ लग्नाच्चंद्रान्तं फलैक्यं ३४ एतत्तुल्याब्दे
१५ ३४ धनादिसौख्यं बुधाष्टकवर्गे बुधालग्नान्तं फलैक्यं १४ लग्नाद्बुधांतं फलै-
क्यं ४२ एतत्तुल्याब्दे १४ ४२ धनतनयादिसौख्यं गुरोर्लग्नान्तं फलैक्यं ८ लग्नाद्गु-
र्वन्तं फलैक्यं ४८ एतत्तुल्याब्दे धनादिसौख्यं शुक्राष्टकवर्गे शुक्रालग्नान्तं फ-
लैक्यं ४ एतत्तुल्याब्दे धनतनयादिसौख्यं भविष्यति एवं लग्नाष्टकवर्गेऽपि
बोद्धव्यम् ॥ ७९ ॥ शनरेष्टकवर्गे शून्यं नास्ति इति शनरेष्टकवर्गः ॥ ८० ॥

अथ सर्वाष्टकवर्गफलमाह ।

सर्वाष्टकग्रहफलैर्वियोज्य चक्रं मृत्यादिगुण्यमशुभं शुभमेव
तत्र ॥ जन्मादितः फलसमानदशाः समीक्ष्य यात्राविवाहसमये
बहुमृत्युयुक्तः ॥ ८१ ॥ मेषादि भानां सकलाष्टवर्ग उत्पन्नरेखाग-
णमेव कुर्यात् ॥ धृत्यादि १८ तत्त्वांतमितं कनिष्ठं त्रिंशावसानं
किल मध्यवीर्याः ॥ ८२ ॥ त्रिंशाधिकं तूत्तमवीर्यदाः स्युः शरीर-
सौख्यार्थयशोविशेषाः ॥ स्वस्वाष्टवर्गे यदि वेदहीनाः क्लेशाय
सौख्याय च वेदपुष्टाः ॥ ८३ ॥ दशमभवनरेखाभ्योधिकं लाभ-
मानं भवति यदि विहीनं स्याद्द्वयारख्यं ततोपि ॥ अधिकतरविल-
ग्नं भोगसंपत्तिभग्ना विनिमयवशतस्तद्वैपरीत्यं जनस्य ॥ ८४ ॥
मध्या १० फलाधिके लाभो मध्यात्क्षीणफले व्ययः ॥ यस्य रेखा-
धिकं लग्नं भोगवानर्थवान् भवेत् ॥ ८५ ॥ प्रादक्षिण्यादिभावनां
सकलफलयुतिं दिक्चतुष्कक्रमेण कृत्वा तद्भागतो यः समधि-
कफलतः शोभनं हानिमल्पात् ॥ सौम्याः स्वोच्चस्वगेहोदित-
खचरयुते दिग्विभागे स्वकार्ये वित्तेशाशा सुवित्तं मृतिपतिगत-
दिग्भागगे देहनाशः ॥ ८६ ॥ ॥ ६९ ॥

टीका ।

भानां लग्नादिद्वादशराशीनां प्राग्दक्षिणेन सव्यमार्गेण दिक्चतुष्क्रमेण पूर्वादिदिक्षु राशित्रयं त्रयं ज्ञेयं तत्र लग्नद्वादशैकादशराशयः पूर्वादिक् तथा दशमनवमाष्टमराशयो दक्षिणा दिक् सप्तमषष्ठपचमराशयः पश्चिमा दिक् चतुर्थतृतीयद्वितीयराशयः उत्तरा दिक् पूर्वादिदिक्चतुष्कस्य प्रत्येकं राशित्रयस्य सकलफलयुतिं योगं कृत्वा तद्भागैर्यद्यत्र समाधिकफलं तद्विशि शोभनं वाच्यं यत्राल्पफलं तद्विशि हानिर्वाच्या ॥ ८६ ॥

अथ भावफलमाह ।

भावं विलोक्य सदसत्फलदायकं यत्तद्वाशिसंभवफलैश्च तदुक्तपिंडम् ॥ ८७ ॥ पिंडे रेखाताडिते भावशेषे १२ राशौ तस्मिन्त्याति सौरिः समायाम् ॥ यस्यां तत्तद्भावहानिं च विद्यात्प्राहुर्विशे वाऽथवा तत्रिकोणे ॥ कृत्वा बिंदुभ्यस्तु कालं सुधीमान्स्तस्माद्वाच्यः प्राप्तिकालः शुभत्वे ॥ ८८ ॥ ॥ ॥ ८९ ॥

टीका ।

भावमिति लग्नपिंडं संगुण्यभैः सप्तविंशतिभिः^० विभज्य शेषमे यदा सौरिः प्रयाति तदा तस्य भावफलस्य नाशः स्यात् ॥ ८७ ॥ पिंडेइति पिंडं लग्नपिंडे ताडिते भावफलेन गुणयेत् द्वादशभक्ते शेषे यस्मिन्समायां वर्षे सौरिर्याति तस्मिन्वर्षे तद्भावहानिं विद्यात् ज्ञातव्येत्यर्थः अथवा तत्रिकोणइति एवं सुधीमान् बिंदुभ्यस्तत्कालं शुभत्वे तस्मात्प्राप्तिकालो वाच्यः ॥ ८८ ॥

मृत्युभावेशभात्कोणनिघ्नं फलं मृत्युजं सूर्यं^० शेषर्क्षयुक्ते रवौ ॥ तत्रिकोणे थवारिष्टमासंवदेत्तातमात्गृह्याद्येथवा कल्पयेत् ॥ ८९ ॥ सूर्यजाल्लग्नमृत्युर्वाश्वरांतं च तत्पिंडकं ताडितं मृत्युमानेन च ॥ सूर्यशेषर्क्षगे भास्करे नाशनं तत्रिकोणेऽथवा स्याद्विधिः सर्वतः ९०

टीका ।

मृत्युभावेश्वरो यस्मिन् राशावस्ति तत्रिकोणं त्रिकोणजशोधितफलेन मृ-

त्युजं मृत्युभावस्थितं फलं गुणयेत् सूर्यशेषे द्वादशभक्ते शेषक्षयुक्ते शेषराशियु-
क्ते रवौ तत्रिकोणेवारिष्टमासं वदेदित्यर्थः अथवा तातमातुर्गृहात्कल्पये-
दिति ॥ ८९ ॥ ९० ॥

मीनाद्यं मिथुनांतकं प्रथमकं प्रोक्तं वयः प्राक्तनैः कर्काद्यं
वणिजान्तकं तरुणता संज्ञं च मध्यंबुधैः ॥ कुंभांतं स्थविरांतकं च
बहुभिर्यत्तत्फलैः संयुतं तत्सौख्यार्थविशेषकं बलयुते नायं
विशेषाच्छुभम् ॥ ९१ ॥ ॥ ९१ ॥ ॥ ९१ ॥

टीका ।

मीनाद्यमिति अत्रवयस्त्रिधा मीनाद्यंमिथुनांतकं मीनमेषवृषमिथुना एते
राशयः प्रथमवयोज्ञेयाः कर्काद्यंवणिजांतकं कर्क सिंह कन्या तुला एतेराशयः
तरुणवयोज्ञेयाः तथावृश्चिक धनुर्मकर कुंभा एतेराशयः स्थविरावृद्धवयोज्ञे-
याः यद्यद्बहुभिः सफलैर्युतं तत्तद्वयसि सौख्यार्थविशेषकं ज्ञेयम् बलयुतेनायं
बलयुतग्रहेणयुक्तं विशेषाच्छुभंज्ञेयम् ॥ ९१ ॥

अथ राहुयुक्तगुरुफलम् ।

राहुयुक्तगुरुराशिगे ९ । १२ गुरौ तत्रिकोणमप्यरिष्टकारकम्
अल्पमृत्युरिपुभावनायको योगर्क्ष नौ मरणसंभवः ॥ ९२ ॥

टीका ।

द्वयं राहुयुक्तगुरुरिति यस्यजन्मलग्ने धनमीनराशौराहुरस्ति तत्रराशिगते-
गुरौ रिष्टसंभवोवाच्यः तत्रिकोणेवा अथवा यत्रकुत्रराशौ राहुयुक्तगुरुरस्ति
तत्रराशिगते शनावरिष्टसंभवोवाच्यः तत्रिकोणेवा ॥ ९२ ॥

लग्नेदुतस्त्रिंशतिमेद्रेकाणे गुरौ त्रिकोणेपि तदीश्वरस्या ॥ वर्षेवि-
वादं परदेशयानं शरीरपीडा मृतिसन्निभास्यात् ॥ ९३ ॥

टीका ।

चेद्यदा चंद्रस्य लग्नस्यच त्रिंशतिमेद्रेकाणेगुरुरस्तिवस्यजन्मनि प्रतिराशौ
द्रेकाणत्रयमस्ति एवंगणनया चंद्रस्यत्रिंशतिमे द्रेकाणेगुरोसति तदीश्वरस्य

तस्य द्रेष्काणस्य योऽधिपतिस्तस्य त्रिकोणे शनैश्चरे याते तस्मिन्वर्षे विवादं परदेशयानं शरीरपीडा मृतिसान्निभास्यात् मृत्युतुल्या स्यादित्यर्थः ॥ ९३ ॥

अथ निधनार्कमाह ।

मृत्युपद्मादशांशत्रिकोणेऽसुरो मृत्युनाथत्रिकोणस्थसूर्यमृतिः॥ अर्कलिप्ताहताराहु लिप्तागणश्चक्रलिप्ता २१६०० मयुक्तो रविर्मृत्युदः ॥ ९४ ॥ भौममार्तंडलिप्ताहतिः कारयेच्चक्रलिप्ताहताल्लब्धयुक्तो रविः ॥ याति यस्मिंस्तदा तत्रिकोणेपि वा क्लेशमाहुः क्षयं मासि धीमान्वदेत् ॥ ९५ ॥ ॥ ६४ ॥ ॥

टीका ।

मृत्युपेति मृत्युभावस्वामी यस्मिद्भादशांशेऽस्ति ततस्तस्मात्रिकोणेऽसुरो राहुर्याति तदामृत्युनाथत्रिकोणस्ये सूर्यमृतिर्वाच्या पुनःराहोर्लिप्तागणः कार्यः अर्कलिप्तागणेन संगुण्य चक्रलिप्ताविहत्ययलभ्यते तेनार्कलिप्तागणो युक्तः कार्यस्तराश्यादिकं कृत्वा तत्समोऽर्को यदाभवति तदा मृत्युकालो वाच्यः॥९५

अथ निधनार्कोदाहरणम् ।

यथा सूर्यः १० । ४ । १४ । २२ अस्य कलापिंडः १८२५ । ४ । २२ राहुः ७ । २८ । २१ । ३९ अस्य कलापिंडः १४३०१ । ३९ अनेन गुणितांकाः २६१०५०४५४ चक्रलिप्ताः २१६०० भक्तेर्लब्धांकाः कला १२०९५ शेषं षष्टि ६० गुणनचक्रलिप्ता २१६०० भागेलब्धाविकला ४० अत्रपूर्वे आनीताऽर्कलिप्ता १८२५४ । २२ मध्येयोजिता जाता जातांका ३०३४० । २ अयं ६० भक्तेर्लब्धं ५०५ । ४०२ अस्य ३० भागो १६ । २५ । ४० । २ अस्यराशि १२ भागे शेषराश्यादिनिधनार्कः ४ । २५ । ४० । २॥ अर्कलिप्ताः १८२५४ भौमलिप्ताः २१४२४ अनयोराहतिः ३८१२७३६९६ चक्रलिप्ता भक्ते २१६०० लब्धं १७६५१ शेषम् १२०९६ षष्टि ६० द्वं ७२५७६० चक्रलिप्ताः २१६०० भक्तेर्लब्धम् ३३ अनेनार्कलिप्तांकयुक्ता ३५९०५ । ५५ अयं राश्यादि ५१८ एतच्चुल्येकं मासि क्लेशं क्षयं भवति तत्रिकोणे वा ॥ ९५ ॥

(१३८)

बृहत्पाराशरहोरासारांशः ।

अथ श्लोकद्वयं लग्नविषयिकमाह ।

निधने ज्ञद्वादशांशत्रिकोणे भास्करे मृतिः ॥ निधनेशत्रिकोणे
वा सूर्यादिष्वागतेष्वपि ॥ ९६ ॥ षष्ठाष्टमव्ययेशानां स्फुटयो-
गगते,शनौ ॥ मृतिं तत्र विजानीयात्त्रिकोणगतेपि वा ॥ ९७ ॥

अथ निधनचंद्रमाह ।

अष्टमेशत्रिकोणे विधुःस्याद्यदा योगमिंदौ तथा तन्नवांशेऽपि वा ॥
तत्रिकोणे प्रयाते मृतिनिर्दिशेन्निश्चयात्स्वल्परेखोद्भवे वासरे ॥ ९८

टीका ।

यो अष्टमभावेशोऽस्ति तस्य त्रिकोणे यदा विधुयंगंयाति अथवा
अष्टमेशोयस्मिन्नवांशेऽस्ति तस्य त्रिकोणे यदा विधुःप्रयाति तदा स्वल्पस्व-
ल्परेखोद्भवेवासरे निश्चयान्मृतिं निर्दिशेदित्यर्थः ॥ ९८ ॥

अथ निधनलग्नमाह ।

जन्मलग्नेदुगानन्द ९ भागाः क्रमाद्धेदषष्ट्यंश ६४ राशौ प्रयाते
तनौ ॥ मृत्युजन्मांगनीचोदये शून्यगे दुष्टपाकोदये देहमुक्ति-
र्भवेत् ॥ ९९ ॥ ॥ ६४ ॥ ॥ ६४ ॥

टीका ।

जन्मलग्नेदुगाः जन्मलग्नस्यचंद्रस्यच नंदभागानवांशाः क्रमाद्धेदषष्ट्यंश-
राशौ चतुःषष्टिनवांशतुल्यराशौतनौलग्नेवाचंद्रेयातिसति देहमुक्तिर्भवेदित्य-
र्थः अथवा मृत्युजन्मांगनीचोदये उच्चानीचं सप्तममित्युक्तत्वात् मृत्युनीचो-
दयं सिंहः जन्मांगनीचोदयंसप्तममंप्रकरस्तत्रप्रयातेतनौलग्नेशून्यग्रेशून्यगे
लग्नाष्टकवर्गे तत्रशून्यफलंचेतदा दुष्टपाकोदये दुष्टग्रहस्यदशायां देहमुक्तिर्भ-
वेदित्यर्थः ॥ ९९ ॥

अत्रोदाहरणम् ॥

लग्नात् ० । ६ । ३ । ४ । २ चन्द्रः ८ । २५ । २९ । ३८ नवांशमानं ३२०
त्रिषष्ट्यागुणिते ६३ जातः २१० अंशास्त्रिंशद्भक्ते जाता राशयः ७ एभिर्दु-

क्तौ लग्नचंद्रौ लग्नम् ७ । ६ । ३ । ४२ चंद्रः ३ । २ । ५ । २।१।३८ लग्नस्य
चतुःषष्टितुल्ये नवांशे वृश्चिकलग्ने चंद्रस्य चतुःषष्टितुल्ये नवांशे कर्कलग्ने
देहमुक्तिकालः एवं सर्वत्रविचारणीयम् ॥ ९९ ॥

अथ समुदायाष्टकवर्गफलमाह ।

सर्वाष्टकग्रहफलैर्विनियोगचक्रं मूर्त्यादिगुण्यमशुभंशुभमेव
तत्र ॥ जन्मादितः फलसमेतदशाः समीक्ष्य यात्राविवाहसमये
बहुमृत्युयुक्तः ॥ १०० ॥ सर्वकर्मफलोपेते ह्यवर्गक उच्यते ॥
अन्यथा फलविज्ञानं दुर्ज्ञेयं गुणदोषजम् ॥ १०१ ॥ त्रिंशाधिक
फला ये स्यू राशयस्ते शुभप्रदाः ॥ त्रिंशांतं पंचविंशादि राशयो
मध्यमाःस्मृताः ॥ १०२ ॥ अतिक्षीणफला येच राशयः कष्टदुः-
खदाः ॥ श्रेष्ठराशिषु सर्वेषु शुभकार्याणि कारयेत् ॥ १०३ ॥ श्रे-
ष्ठात्राशीन्मुहूर्तेषु योजयेन्मतिमान्नरः ॥ तत्तज्जन्मप्रभावास्तु पुंस-
स्तैः सार्द्धमाचरेत् ॥ १०४ ॥ कष्टराशिमुहूर्तेषु वर्जयेन्मतिमान्न-
रः ॥ मध्यात्फलाधिके लाभो मध्यात्क्षीण फले चयः ॥ १०५ ॥ लग्नं
फलाधिकं यस्य भोगवानर्थवान्निहि सः ॥ विपरीतेन दारिद्र्यं भवि-
ष्यति न संशयः ॥ १०६ ॥ लग्ने यावत्फलं चास्ति तद्दशायाः फ-
लं वदेत् ॥ मूर्त्यादि व्ययपर्यन्तं दृष्ट्वाभावफलानिवै ॥ १०७ ॥ अ-
धिकेशोभनं विद्यात्क्षीणे हीने च मृत्यवे ॥ मध्यमे मध्यमयाति
विचार्य भावसंमतम् ॥ १०८ ॥ खंडत्रयं विनिक्षिप्य दशानयनवत्त-
था ॥ पापग्रहसमारूढं खंडं क्लेशकरं स्मृतम् ॥ १०९ ॥ सौम्यैर्जुष्टं
शुभंज्ञेयं मिश्रैर्मिश्रफलं वदेत् ॥ खंडत्रयफलं ज्ञात्वा दशाफल-
मुदीरयेत् ॥ ११० ॥ लग्नात् प्रभृति मंदांतमेकीकृत्य फलानिवै ॥
सप्तभिर्गुणयेत्पश्चात्सप्तविंशोद्धृतात्फलम् ॥ १११ ॥ तत्समान-
गते पापे दुःखं वा रोगमादिशेत् ॥ मन्दात्प्रभृति लग्नान्तमेवमेवं

प्रकल्पयेत् ॥ ११२ ॥ भौमाच्च लग्नपर्यंतमेकीकृत्य तु विन्दवः॥
 पूर्ववद्गुणितं कृत्वा वर्षमेवं प्रकल्पयेत् ॥ ११३ ॥ तद्वर्षे पापसंयु-
 क्ते व्याधिमृत्युभयंभवेत् ॥ वर्षेषु हीनभागेषु तद्भावं वर्जयेत्तदा
 ॥ ११४ ॥ गोष्ठं क्षेत्रं कृषिं वापि षष्ठराशौ स्थितं शुभम् ॥ क्षीण-
 राशौ स्थितं द्रव्यं तद्द्रव्यं नाशतां व्रजेत् ॥ ११५ ॥ वित्तेश्वरस्य
 दिग्भागे वित्तमाप्नोति निश्चितम् ॥ रंघ्रेश्वरस्य दिग्भागे देहस्तत्र
 विनश्यति ॥ ११६ ॥ भेषादि यद्बृहगता वसुसंख्यया तास्तद्भाव-
 पुष्टिवलवृद्धिकरा भवन्ति ॥ षट् पंच सप्त सहितानि शुभ प्रदानि
 त्रिष्वेककर्णयुतमानि न शोभनानि ॥ ११७ ॥ मिश्रं फलं भवति
 सागरकर्णयोगे रोगापवादभयदा यदि शून्यभावाः ॥ एकादि
 कर्णयुतमानुमुखग्रहाणां भिन्नाष्टवर्गजनि सर्वफलंप्रवचिमा ॥ ११८ ॥

अथ मासफलमाह ।

संक्रमदिने ग्रहाणामष्टकवर्गेषु चारवशात् ॥ रेखैक्या च्छुभ-
 मशुभं मासफलं तद्वशाद्दिनफलं च ॥ ११९ ॥

टीका ।

जन्मकालीनमष्टकवर्गं संपाद्य यस्मिन्नेवराश्यंतरसंक्रमो भवति तस्मिन्दि-
 ने सर्वेषामष्टकवर्गरेखासु सकलफलं वाच्यम् ॥ ११९ ॥

अथ रेखाशांतिफलमाह ।

रेखाभिः सप्तभिर्युक्ते मासे मृत्युर्नृणां भवेत् ॥ सुवर्णं विंशति-
 पलं दद्याद्द्वौ तिलपर्वतौ ॥ १२० ॥ वसुभिर्जातिहीनः स शीघ्रं मृ-
 त्युवशो नरः ॥ असत्फलविनाशाय दद्यात्कर्पूरजां तुलाम् ॥ १२१ ॥
 रेखाभिर्नवाभिः सर्पान्त्रियते मनुजो ध्रुवम् ॥ अश्वैश्चतुर्भिः संयुक्तं
 रथं दद्याच्छुभाप्तये ॥ १२२ ॥ रेखाभिर्दशभिः शस्त्रात्प्राणांस्त्य-

जति मानवः ॥ दद्याच्छुभफला वाप्त्यै कवचं वज्रसंयुतम् ॥ १२३ ॥
 रुद्रैः प्राप्यामिशापं च प्राणैर्मुक्तो भवेन्नरः ॥ दिक्पलैः स्वर्णघ-
 टितां प्रदद्यात्प्रतिमां विधोः ॥ १२४ ॥ आदित्यैर्जलदोषेण मान-
 वस्य मृतिं वदेत् ॥ भूमिं दद्याद्वाह्मणाय दद्याच्छुभफलं भवेत्
 ॥ १२५ ॥ त्रयोदशमिताभिव्याघ्रान्मानवो मृत्युमाप्नुयात् ॥ वि-
 ष्णोर्हिरण्यगर्भस्य दानं कुर्याच्छुभाप्तये ॥ १२६ ॥ अचिराज्जी-
 वितं जह्याच्छक्रैः कालेन भक्षितः ॥ वराहप्रतिमां दद्यात्कनकेन
 विनिर्मिताम् ॥ १२७ ॥ राज्ञो भयं तिथिभित्तैस्तत्र हस्ती प्रदीय-
 ते ॥ रिष्टभूपैः कल्पतरोः प्रतिमां च निवेदयेत् ॥ १२८ ॥ ऋषि-
 चंद्रैर्व्याधिभयं गुडधेनुं निवेदयेत् ॥ कल्होष्टेदुभिर्दद्याद्रत्नगोभू-
 हिरण्यकम् ॥ १२९ ॥ देशत्यागोऽर्कचंद्रैः स्याच्छांतिं कुर्याद्विधा-
 नतः ॥ विंशत्या बुद्धिनाशः स्यात्कुर्याल्लक्षमितं जपम् ॥ १३० ॥
 भूमिपक्षैरोगपीडा दद्याद्धान्यस्य पर्वतम् ॥ यमाश्विभिर्वन्धुपीडा
 दद्यादादर्शकंबुधः ॥ १३१ ॥ रामपक्षयुतो मासे नानाकेशान्प्रप-
 द्यते ॥ सौवर्णीं प्रतिमां दद्याद्रवेः सप्तफलैः क्रमात् ॥ १३२ ॥
 वेदाश्विभिर्वन्धुहीनो दद्याद्गोदानकं दश ॥ सत्त्वैरोगार्थनाशश्च
 जपहोमादिकारयेत् ॥ १३३ ॥ ऋतुपक्षैर्बुद्धिहीनः पूज्या वागी-
 श्वरी तथा ॥ धनक्षयः स्यान्नक्षत्रैः श्रीसूक्तं तत्र संजपेत् ॥ १३४ ॥
 वसुपक्षे युते मासे न लाभो हानिखेचरैः ॥ सूर्यहोमश्च विधिना
 कर्तव्यः शुभकांक्षिभिः ॥ १३५ ॥ एकोनत्रिंशता चापि चिंता-
 व्याकूलितो भवेत् ॥ घृतवस्त्रसुवर्णानि तत्र दद्याद्विचक्षणः ॥ त्रिं-
 शता धनधान्याप्तिरिति जातकनिर्णयः ॥ १३६ ॥ भूवन्हिभिर्महो-
 द्योगः पुत्रसंपद्गुणाग्निभिः ॥ सहेमवस्त्रलाभश्च चतुस्त्रिंशत्समन्विते
 ॥ १३७ ॥ पंचरामैर्भवेद्धीमान्पट्टत्रिंशत्सुतवित्तदा ॥ १३८ ॥

(१४२)

बृहत्पाराशरहोरासारांशः ।

सप्तविंशद्धनस्याप्तिरष्टत्रिंशत्सुखार्थदा ॥ द्रव्यरत्नाप्तिरेकोनचत्वारिंशद्धि विद्यते ॥ १३९ ॥ धनवान्कीर्तिमांश्चैव चत्वारिंशतिवर्द्धते ॥ अत ऊर्ध्वं यशोर्थाप्तिः पुण्यश्रीरुपचीयते ॥ १४० ॥ इति श्री-बृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशोऽष्टकवर्गफलकथनं नाम विंशो-
ऽध्यायः ॥ २० ॥ ॥ ६९ ॥ ॥ ६९ ॥

अथ नाभसयोगमाह ।

अधुना वै विस्तरतः कथिता योगास्तु नाभसा नाम्ना ॥ अ-
ष्टादशशतगुणितारतेषां संक्षेपतोवक्ष्ये ॥ १ ॥ आश्रयाख्यास्त्रयो
योगा दलयोगद्वयंततः ॥ आकृतिर्विंशतिः संख्या योगानां सप्त-
कं स्मृतम् ॥ २ ॥ रज्जुयोगो मूशलश्च नलो मालाभुजंगमौ ॥३॥
गदायोगश्च शकटः शृंगाटकविहंगमौ ॥ हलवज्रयवाश्चैव कम-
लो वापियूपकौ ॥ ४ ॥ शरशक्तिदंडनौकाकूटछत्रधनुषिच ॥ अर्द्धे-
न्दुयोगश्चक्राख्यः समुद्रश्चेति विंशतिः ॥ ५ ॥ वीणादामनिका-
योगः पाशकेदारशूलका ॥ युगगोलौ ततः प्रोक्तौ योगा द्वात्रिं-
शका इमे ॥ ६ ॥ ॥ ६९ ॥ ॥ ६९ ॥

अथाश्रययोगत्रयमाह ।

सर्वे चरस्था अपि वा स्थिरस्था द्विदेहसंस्था यदि वा भवन्ति ॥
क्रमेण रज्जुर्मुशलं नलश्च योगत्रयं स्यादिदमाश्रयाख्यम् ॥ ७ ॥

अथ दलाख्ययोगद्वयमाह ।

केंद्रत्रये सौम्यखगैस्तु माला खलग्रहैर्व्यालसमाह्वयः स्यात् ॥
इदं तु योगद्वितयं दलाख्यं मुनीश्वरेण प्रतिपादितं हि ॥ ८ ॥

अथाकृतियोगविंशतिमाह ।

आसन्नकेंद्रद्वयगैर्गदाख्यो लग्नास्तसंस्थैः शकटः समस्तैः ॥

खवंधुयातैर्विहगः प्रदिष्टः शृंगाटकं लग्ननवात्मजस्थैः ॥ ९ ॥
 धनारिखस्थैस्त्रिमदायगैर्वा चतुर्थरन्ध्रव्ययसंस्थितैर्वा ॥ नभस्त-
 लस्थैर्हलनामयोगः किलोदितोयं निखिलागमज्ञैः ॥१०॥लग्नस्म-
 रस्थानगतैः शुभाख्यैः पापैश्चमेषूरणवंधुयातैः ॥ वज्राभिधस्तैर्वि-
 परीतसंस्थैर्यवश्च मिश्रैः कमलाभिधानः ॥११॥ त्यक्त्वा केंद्राणि
 चेतखेटाः शेषस्थानेषु संस्थिताः ॥ वापीयोगो भवेदेवं गदितः
 पूर्वसूरिभिः ॥ १२ ॥ लग्नाच्चतुर्थात्स्मरतः खमध्याच्चतुर्गृहस्थैर्ग-
 गनेचरैर्द्रैः ॥ क्रमेण यूपश्च शरश्च शक्तिर्दण्डः प्रदिष्टः खलु जा-
 तकज्ञैः ॥ १३ ॥ लग्नाच्चतुर्थात्स्मरतः खमाद्यात्सप्तक्षं गैर्नौरथकूट-
 संज्ञः ॥ छत्रं धनुश्चान्यगृहप्रवृत्तैर्नोपूर्वकैर्योग इहार्द्धचंद्रः ॥ १४ ॥
 तनोर्धनाद्यैकगृहांतरेण स्युः स्थानषट्के गगनेचरैर्द्राः ॥ चक्रा-
 भिधानश्च समुद्रनामा योगा इतीहाकृतिजाश्च विंशत् ॥ १५ ॥

अथ सप्तसंख्यायोगनामान्याह ।

ये योगाः कथिताः पुरा बहुतरास्तेषामभावेभवेद्गोलश्चैकगतै-
 र्युगं द्विगृहगैः शूलस्त्रिगोहोपगैः ॥ केदारश्च चतुर्थसर्वखचरैः
 पाशस्तु पंचस्थितैः षट्स्थैर्दामनिका च सप्तगृहगैर्वाणिति सं-
 ख्या इमे ॥ १६ ॥ ॥ ६७ ॥ ॥ ६७ ॥

अथैतेषां फलानि क्रमेणाह ।

अटनप्रयासरूपाः परदेशस्वास्थ्यभागिनो मनुजाः ॥ क्रूराः
 खलस्वभावा रज्जुप्रभवाः सदा कथिताः ॥ १७ ॥ मानज्ञानयु-
 तांकस्थैर्युक्ता नृपप्रियाः ख्याताः ॥ बहुपुत्राः स्थिरचित्ता मुसल-
 समुत्था भवन्ति नराः ॥ १८ ॥ न्यूनातिरिक्तदेहा धनसंचयभा-
 गिनोऽतिनिपुणाश्च ॥ बंधुहिताश्च सरूपा नलयोगे संप्रसूर्यन्ते ॥
 ॥ १९ ॥ नित्यं सुखप्रधाना वाहनवस्त्रान्नभोगसंपन्नाः ॥ कांताः

सुबहुस्त्रीका मालायां संप्रसूताः स्युः ॥२०॥ विषमाः क्रूरा निः-
 स्वा नित्यं दुःखार्दिताः सुदीनाश्च ॥ परभक्षपाननिरताः सर्प-
 प्रभवा भवंति नराः ॥ २१ ॥ सततोद्युक्तार्थवशा यज्वानः शा-
 स्त्रगेयकुशलाश्च ॥ धनकनकरत्नसंपत्संयुक्ता मानवा गदायां तु
 ॥ २२ ॥ रोगार्ताः कुनखा मूर्खाः शकटानुजीविनो निःस्वाः ॥
 मित्रस्वजनविहीनाः शकटे जाता भवंति नराः ॥ २३ ॥ भ्रम-
 णरुचयो विकृष्टा दूताः सुरतानुजीविनो घृष्टाः ॥ कलहप्रियाश्च
 नित्यं विहगे योगे सदा जाताः ॥ २४ ॥ प्रियकलहाः समरसहाः
 सुखिनो नृपतेः प्रियाः शुभकलत्राः ॥ आढ्या युवतिद्वेष्याः
 शृंगाटकसंभवा मनुजाः ॥ २५ ॥ बह्वाशिनो दरिद्राः कृषीवला
 दुःखिताश्च सोद्वेगाः ॥ बंधुसुहृद्भिः सक्ताः प्रेष्या हलसंज्ञके
 सदा पुरुषाः ॥ २६ ॥ आद्यंतवयःसुखिनः शूराः सुभगा निरी-
 हाश्च ॥ भाग्यविहीना वज्रमध्ये जाताः खला विरुद्धाश्च ॥ २७ ॥
 व्रतनियममंगलपरा वयसो मध्ये सुखार्थपुत्रयुताः॥दातारः स्थिर-
 चित्ता यवयोगभवाः सदा पुरुषाः ॥२८॥ विभवगुणाढ्याः पुरुषाः
 स्थिरायुषो विपुलकीर्तयः शुद्धाः ॥ शुभशतकाः पृथ्वीशा कमल-
 भवा मानवा नित्यम् ॥ २९ ॥ निधिकरणे निपुणधियः स्थिरार्थ-
 सुखसंयुताः सुतयुताश्च ॥ नयनसुखसंप्रहृष्टा वापीयोगेन राजा-
 नः ॥ ३० ॥ आत्मविदिज्ञानिरतःस्त्रीयुतः सत्वसंपन्नः ॥ व्रतनि-
 यमनिरतो यूषे जातो विशिष्टश्च ॥३१॥ इष्टं करणे दस्युबंधनमृ-
 गया धनसेवितोपि मांसादः ॥ हिंसाः कुशिल्पकराः शरयोगे
 मानवाः प्रसूयंते ॥ ३२ ॥ धनरहितविफलदुःखितनीचालसाश्चि-
 रायुषः पुरुषाः ॥ संग्रामबुद्धिनिपुणाः सत्यां जाताः स्थिराः सुभ-
 गाः ॥३३॥ हतपुत्रदारनिःस्वाः सर्वत्र च निर्वृणाः स्वजनबाह्याः॥

दुःखितनीचःप्रेष्या दंडप्रभवा भवंति नराः ॥ ३४ ॥ सलिलोप
जीविविभवा बह्वाशाः ख्यातकीर्तयोः॥दुष्टाः कृपणा मलिना लुब्धा
नौसंजाताः खलाः पुरुषाः ॥३५॥ अनृतकथनबंधनपापा निष्कि-
चनाः शठाः क्रूराः ॥ कूटसमुत्था नित्यं भवंति गिरिदुर्गवासिनो
मनुजाः ॥ ३६ ॥ स्वजनाश्रयो दयावान्नानानृपवल्लभः प्रकृष्टम-
तिः ॥ प्रथमेत्ये वयसि नरः सुखवान्दीर्घायुरातपत्रे स्यात् ॥
॥ ३७ ॥ आनृतिकगुप्तपालाश्रौराः कितवाश्च कानने निरताः ॥
कार्मुकयोगे जाता भाग्यविहीना वयोमध्ये सुभगाः ॥ ३८ ॥ से-
नापतयः सर्वे कांतशरीरा नृपप्रिया बलिनः ॥ मणिकनकभूष-
णयुता भवंति योगेवार्धचंद्राख्ये ॥ ३९ ॥ प्रणताशेषनराधिपकि-
रीटरत्नप्रभास्फुरितपादः॥भवति नरेन्द्रो मनुजश्चक्रे यो जायते यो-
गे ॥ ४० ॥ बहुरत्नधनसमृद्धा भोगयुता धनजनप्रियाः ससुताः॥
उदधिसमुत्थाः पुरुषाःस्थिरविभवाः साधुशीलाश्च ॥ ४१ ॥
प्रियगीतनृत्यवाद्यनिपुणाः सुखिनश्च धनवन्तः ॥ नेतारो बहु-
भृत्या वीणायां कीर्तिताः पुरुषाः ॥ ४२ ॥ दामिन्यामुपका-
रिनयसुधनयुक्तो महेश्वरः ख्यातः ॥ बहुसुतरत्नसमृद्धो धीरो
जायेत विद्वांश्च ॥ ४३ ॥ पाशे बंधनभाजः कार्ये दक्षाः
प्रपंचकाराश्च ॥ बहुभाषिणो विशीला बहुभृत्याः संप्रतानाश्च
॥ ४४ ॥ सुबहूनामुपयोज्याः कृषीवलाः सत्यवादिनः सुखि-
नः ॥ केदारे संभूताश्चलस्वभावा धनैर्युक्ताः ॥ ४५ ॥ तीक्ष्णा-
लसधनहीना हिंसाः सुबहिष्कृता महाशूराः ॥ संग्रामे लब्धश-
ब्दाः शूले योगे भवंति नराः ॥ ४६ ॥ पाखंडवाधिनो वा धनर-
हिता वा बहिष्कृता लोके ॥ सुतमातृधर्मरहिता युगयोगे ये नरा
जाताः ॥ ४७ ॥ बलसंयुक्ता विधना विद्याविज्ञानवर्जिता मलि-

नाः ॥ नित्यं दुःखितदीना गोलो योगे भवन्ति नराः ॥ ४८ ॥ सर्वास्वपि दशास्वते भवेयुः फलदायिनः ॥ प्राणिनामिति विज्ञेयाः प्रवदन्ति तवाग्रजाः ॥ ४९ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशो नाभसयोगादिफलकथनं नाम एकविंशोऽध्यायः २१

अथ गजकेसरियोगमाह ।

केंद्रस्थिते देवगुरौ मृगांकाद्योगस्तदाहुर्गजकेसरीति ॥ दृष्टे सुते वेंदुसुतः शशांके नीचास्तहीनैर्गजकेसरी स्यात् ॥ १ ॥ गजकेसरिसंजातस्तेजस्वी धनवान् भवेत् ॥ मेधावी गुणसंपन्नो राजप्रियकरो भवेत् ॥ २ ॥ ॥ ६४ ॥

अथाऽमलायोगमाह ।

यस्य जन्मसमये शशिलग्न्यात्सद्रूहे यदि च जन्मनि संस्थः ॥ तस्य कीर्तिरमला भुवि तिष्ठेदायुषोन्तमविनाशनसंपत् ॥ ३ ॥ लग्नाद्वा चंद्रलग्नाद्वा दशमे शुभसंयुते ॥ योगोयममला नाम कीर्तिराचन्द्रतारकी ॥ ४ ॥ राजपूज्यो महा भोगी दाता बन्धुजनप्रियः ॥ परोपकारी गुणवानमलायोगसंभवः ॥ ५ ॥

अथ शुभाशुभयोगमाह ।

शुभाशुभाद्ये यदि जन्मलग्ने शुभाशुभाख्यौ भवतस्तदानीम् ॥ व्ययस्वगैः पापशुभैर्विलग्न्यात्पापाख्यसौम्यग्रहकर्तरी च ॥ ६ ॥ शुभयोगभवो वाग्मी रूपशीलगुणान्वितः ॥ पापयोगोद्भवः कामी पापकर्मपरार्थयुक् ॥ ७ ॥ ॥ ६४ ॥

अथ पर्वतयोगमाह ।

सौम्येषु केंद्रगृहगेषु सपत्नरंघ्रे शुद्धेऽथवा शुभयुते यदि पर्वतः स्यात् ॥ लग्नांत्यपौ यदि परस्परकेन्द्रयातौ मित्रैक्षितौ भवति

पर्वतनामयोगः ॥ ८ ॥ भाग्यान्वितः पर्वतयोगजातो विद्यावि-
नोदाभिरतः प्रदाता ॥ कामी परस्त्रीजनकेलिलोलस्तेजोयशस्वी
पुरनायकः स्यात् ॥ ९ ॥

॥ ९ ॥

अथ काहलयोगमाह ।

अन्योन्यकेंद्रगृहगौ गुरुबंधुनाथौ लग्नाधिपै बलयुते यदि का-
हलः स्यात् ॥ कर्मेंश्वरेण सहिते तु विलोकिते वा स्वोच्चे स्वके सु-
खपतौ यदि तादृशः स्यात् ॥ १० ॥ ओजस्वी साहसी मूर्खश्चतु-
रंगबलैर्युतः ॥ यत्किंचिद्भ्रामनाथस्तु जातःस्यात्काहले नरः ॥ ११ ॥

अथ मालिकायोगमाह ।

लग्नादिसप्तगृहगा यदि सप्तखेटा जातो महीपतिरनेकगजाश्व-
नाथः ॥ वित्तादिगे निधिपतिः पितृभक्तियुक्तो धीरोग्ररूपधन-
वान्नरचक्रवर्ती ॥ १२ ॥ जातो यदा विक्रममालिकायां भूपः स
शूरो धनिकश्च रोगी ॥ सुखादिका चेद्बहुदेशभाग्यभोगी महा-
दानपरो महीपः ॥ १३ ॥ पुत्राद्या यदि मालिका नरपतिर्यज्वा-
थवा कीर्तिमान् जातः षष्ठगृहादनं च सुखभृत्प्राप्तो दरिद्रो भवेत् ॥
कामादिं गृहमालिका यदि बहुस्त्रीवल्लभो भूपतिर्दीर्घायुर्धनवर्जि-
तो नरवरः स्त्रीनिर्जितश्चाष्टमात् ॥ १४ ॥ धर्मादिग्रहमालिका-
गुणनिधिर्यज्वा तपस्वी विभुः कर्माद्यो यदि धर्मकर्मनिरतः सं-
पूजितः सज्जनैः ॥ लाभद्राजवरांगनामणिपतिः सर्वक्रियादक्षको
जातो रिःफगृहाद्बहुव्ययकरः सर्वत्र पूज्यो भवेत् ॥ १५ ॥

अथ चामरयोगमाह ।

लग्नेश्वरे केंद्रगते स्वतुंगे जीवेक्षिते चामरनामयोगः ॥ सौ-
म्यद्वये लग्नगृहे कलत्रे नवास्पदे वा यदि चामरः स्यात् ॥ १६ ॥

(१४८)

बृहत्पाराशरहोरासारांशः ।

योगे जातश्चामरे राजपूज्यो विद्वान्वाग्मी पंडितो वा महीपः ॥
सर्वज्ञः स्याद्देदशास्त्राधिकारी जीवेद्वर्षं सप्ततिर्वत्सराणाम् ॥ १७ ॥

अथ शंखयोगमाह ।

अन्योन्यकेंद्रगृहगौ सुतशत्रुनाथौ लग्नाधिपे बलयुते यदि शं-
खयोगः ॥ लग्नाधिपे च गगनाधिपतौ चरस्थे भाग्याधिपे बल-
युते तु तथा वदन्ति ॥ १८ ॥ शंखे जातो भोगशीलो दयालुः स्त्री-
पुत्रार्थक्षेत्रवान्पुण्यकर्मा ॥ शास्त्रज्ञानाचारसाधुक्रियावान् जीवे-
द्वर्षं वत्सराणामशीतिम् ॥ १९ ॥ ॥ ६९ ॥

अथ भेरीयोगमाह ।

स्वांत्योदयास्तभवनेषु वियच्चरेषु कर्माधिपे बलयुते यदि भे-
रियोगः ॥ केंद्रे गते सुरगुरौ सितलग्ननाथौ भाग्येश्वरे बलयुते तु
तथैव वाच्यम् ॥ २० ॥ दीर्घायुषो विगतरोगभया नरेन्द्रा बह्वर्थ-
भूमिसुतदारयुताः प्रसिद्धाः ॥ आचारभूरिसुखशौर्यमहानुभावा
भेरीप्रजातमनुजा निपुणाः कुलीनाः ॥ २१ ॥ ॥ ६९ ॥

अथ मृदंगयोगमाह ।

उच्चग्रहांशकपतौ यदिकेंद्रकोणे तुंगस्वकीयभवनोपगते बला-
ढ्ये ॥ लग्नाधिपे बलयुते तु मृदंगयोगः कल्याणरूपनृपतुल्यय-
शःप्रदः स्यात् ॥ २२ ॥ ॥ ६९ ॥

अथ श्रीनाथयोगमाह ।

कामेश्वरे कर्मगते स्वतुंगे कर्माधिपे भाग्यपसंयुते च ॥ श्री-
नाथयोगः शुभदस्तदानीं जातो नरः शक्रसमो नृपालः ॥ २३ ॥

अथ शारदायोगमाह ।

योगः शारदसंज्ञकः सुतगते कर्माधिपे चंद्रजे केन्द्रस्थे दिन-

नायके निजगृहप्राप्तेतिवीर्यान्विते ॥ चंद्रात्कोणगते पुरंदरगुरौ
सौम्यत्रिकोणे कुजे लाभे वा यदि देवमंत्रिणि बुधास्तच्छारदासं-
ज्ञकः ॥ २४ ॥ स्त्रीपुत्रबंधुसुखरूपगुणानुरक्ता भूप्रिया गुरुमही-
सुरदेवभक्ताः ॥ विद्याविनोदरतिशीलतपोबलाढ्या जाताः स्वध-
र्मनिरता भुविशारदाख्ये ॥ २५ ॥ ॥ ६४ ॥ ॥ ६४ ॥

अथ मत्स्ययोगमाह ।

लग्नधर्मगते पापे पंचमे सदसद्यते ॥ चतुरस्रंगते पापे योगोऽ-
यं मत्स्यसंज्ञकः ॥ २६ ॥ कालज्ञः करुणासिंधुर्गुणधीर्बलरूपवा-
न् ॥ यशोविद्यातपस्वी च मत्स्ययोगसमुद्भवः ॥ २७ ॥

अथ कूर्मयोगमाह ।

कलत्रपुत्रारिगृहेषु सौम्याः स्वतुंगमित्रांशकराशियाताः ॥
तृतीयलाभोदयगास्त्वसौम्या मित्रोच्चसंस्थो यदि कूर्मयोगः ॥ २८ ॥
विख्यातकीर्तिर्भुवि राज्यभोगी धर्माधिकः सत्वगुणप्रधानः ॥ धीरः
सुखी वागुपकारकर्ता कूर्मोद्भवो मानवनायको वा ॥ २९ ॥

अथ खड्गयोगमाह ।

भाग्येशे धनभावस्थे धनेशे भाग्यराशिगे ॥ लग्नेशे केंद्रकोण-
स्थे खड्गयोग इतीरितः ॥ ३० ॥ वेदार्थशास्त्रनिखिलागमतत्त्वयु-
क्तिबुद्धिप्रतापबलवीर्यसुखानुरक्ताः ॥ निर्मत्सराश्च निजवीर्यमहानु-
भावाः खड्गे भवन्ति पुरुषाः कुशलाः कृताज्ञाः ॥ ३१ ॥

अथ लक्ष्मीयोगमाह ।

केंद्रमूलत्रिकोणस्थे भाग्येशे परमोच्चगे ॥ लग्नाधिपे बलाढ्ये
च लक्ष्मीयोग इतीरितः ॥ ३२ ॥ गुणाभिरामो बहुदेशनाथो वि-
द्यामहाकीर्तिरनंगरूपः ॥ दिगंतविश्रांतनृपालवंद्यो राजाधिराजो
बहुदारपुत्रः ॥ ३३ ॥

अथ कुसुमयोगमाह ।

स्थिरलघ्ने भृगौ केंद्रे त्रिकोणेंदौ शुभेतरे ॥ मानस्थानगते
सौरै योगोयं कुसुमो भवेत् ॥ ३४ ॥ दाता महीमंडलनाथबंधो
भोगी महावंशजराजमुख्यः ॥ लोके महाकीर्तियुतः प्रतापी
नाथो नराणां कुसुमोद्भवः स्यात् ॥ ३५ ॥

अथ पारिजातयोगमाह ।

विलग्ननाथस्थितगशिनाथस्थानेशराशीशतदंशनाथः ॥ केंद्र-
त्रिकोणोपगतो यदि स्यात्स्वतुंगगे वा यदि पारिजातः ॥ ३६ ॥
मध्यांतसौर्यः क्षितिपालबंधो युद्धप्रियो वारणवाजियुक्तः ॥
स्वकर्मधर्माभिरतो दयालुर्योगो नृपः स्याद्यदि पारिजातः ॥ ३७ ॥

अथ कलानिधियोगमाह ।

द्वितीये पंचमे जीवे बुधशुक्रयुतोक्षिते ॥ क्षेत्रे तयोर्वा संप्राप्ते
योगः स्यात्स कलानिधिः ॥ ३८ ॥ कामी कलानिधिभवः सुगुणा-
भिरामः संस्तूयमानचरणो नरपालमुख्यैः सेनातुरंगमदवारण-
शंखभेरीवाद्यान्वितो विगतरोगभयारिसंघः ॥ ३९ ॥

अथ पारिजातादियोगानाह ।

स पारिजातद्युचरः सुखानि नीरोगतामुत्तमवर्गयातः ॥ सगो-
पुरांशे यदि गोधनानि सिंहासनस्थः कुरुते विभूतिम् ॥ ४० ॥
करोति पारावतभागयुक्तो विधायशःश्रीविपुलं नराणाम् ॥ स
देवल्लोके बहुयानसेनाभैरावतस्थो यदि भूपतित्वम् ॥ ४१ ॥

अथ लग्नाधियोगमाह ।

लग्नादारद्यूनगृहाष्टमस्थैः शुभैर्न पापग्रहयोगदृष्टैः ॥ लग्नाधि-
योगो भवति प्रसिद्धः पापैः सुखस्थानविवर्जितैश्च ॥ ४२ ॥ लग्ना-

।योगे बहुशास्त्रकर्ता विद्याविनीतश्च बलाधिकारी ॥ मुख्यस्तु
।ष्कापटिको महात्मा लोके यशोवित्तगुणाधिकः स्यात् ॥ ४३ ॥

अथ चंद्रयोगादीनाह ।

सहस्ररश्मितश्वंद्रे कंठकादिगते सति ॥ न्यूनमध्यवरिष्ठानि
।नर्धनैपुणानि च ॥ ४४ ॥ स्वांशेधिमित्रस्यांशे वा स्थिते वा
देवसे शशी ॥ गुरुणा दृश्यते तत्र जातो वित्तसुखान्वितः ॥ ४५ ॥
।वाधिमित्रांशगश्वंद्रो दृष्टो दानवमंत्रिणा ॥ निशासु कुरुते लक्ष्मीं
।छत्रध्वजसमाकुलाम् ॥ विपर्ययस्थे शीतांशौ जायंतेऽल्पधना
नराः ॥ ४६ ॥

अथाऽधियोगमाह ।

शशिनः सौम्याः षष्ठे धूने वा निधनसंस्थिता वा स्युः ॥ स्या-
।दधियोगे जातः सौम्यैः सबलैर्धराधीशः ॥ मध्यबलैर्मत्री स्याद-
।धमबलैः सैन्यनायकः स्यात् ॥ ४७ ॥ चंद्राद्द्विगतैः सौम्यो ध-
।र्मशीलो महाधनी ॥ द्वाभ्यां समोल्पवसुमानेकेन परिकीर्तितः ॥
।चंद्राल्लग्नद्रहाभावे दरिद्रो दुःखितो भवेत् ॥ ४८ ॥

अथ सुनफाऽनफादुरधराकेमद्रुमयोगानाह ।

शीतांशोर्द्रविणस्थितैश्च सुनफायोगोऽनफांत्यस्थितैः स्वांत्य-
।स्थैः खचरैर्भवेदुरधरा पंकेरुहेशोऽज्झितैः ॥ चेद्वित्तव्ययगा न चे-
।द्विविचराः केमद्रुमः स्यात्तदा प्राचीनैर्मुनिभिः स्मृताः श्रुतिमि-
।ता योगाः शशांकोद्भवाः ॥ ४९ ॥

अथ सुनफायोगफलमाह ।

भूमीपतेश्च सचिवः सुकृती कृती च नूनं भवेन्निजभुजार्जित-
।वित्तयुक्तः ॥ ख्यातः सदाखिलजनेषु विशालकीर्त्या बुद्ध्याधिकश्च
।मनुजः सुनफाभिधाने ॥ ५० ॥

अथाऽनफायोगफलमाह ।

प्रभुर्विनीतः शुभवाग्विलासः सच्छीलशालीगुणपूर्तियुक्तः ॥
उदारकीर्तिः स्मरतुष्टचित्तो नित्यं नरः स्यादनफाभिधाने ॥ ५१ ॥

अथ दुरधरायोगफलमाह ।

सद्वित्तसद्वारणवाहधात्रीसौख्याभियुक्तः सततं हतारिः ॥ कां-
तासुनेत्रांचललालसः स्याद्योगे सदा दुरधरे मनुष्यः ॥ ५२ ॥

अथ केमद्रुमफलम् ।

सद्वित्तसूनुवनितात्मजनैर्विहीनः प्रेष्यो भवेत्तु मनुजो हि विदे-
शवासी ॥ नित्यं विरुद्धविषणो मलिनः कुवेषः केमद्रुमे च मनु-
जाधिपतेः सुतोऽपि ॥ ५३ ॥

अथ केमद्रुमभंगमाह ।

चंद्रचतुर्थैः सुनफा दशमस्थितैः कीर्तितोनफा विहगैः ॥ उभ-
यस्थितैर्दुरधराकेमद्रुमसंज्ञितोन्यथायोगः ॥ ५४ ॥ यद्राशिसंज्ञे
शीतांशुर्नवांशे जन्मनि स्थितः ॥ तद्वितीयस्थितैर्योगः सुन-
फारव्यः प्रकीर्तितः ॥ ५५ ॥ द्वादशैरनफा ज्ञेयो ग्रहैर्द्वादश-
स्थितैः ॥ प्रोक्तो दुरधरायोगोऽन्यथा केमद्रुमो मतः ॥ ५६ ॥
प्रालेयांशुः सूतिकाले यदा वा सर्वैः खेटैर्वाक्ष्यमाणः करोति ॥
दीर्घायुष्यं राजयोगं मनुष्यं सत्कोशाढ्यं हन्ति केमद्रुमेच ॥ ५७ ॥
सर्वे खेटाः केन्द्रचतुर्थेषु संस्था दुष्टो योगश्चापि केमद्रुमोऽयम् ॥
दुष्टं सर्वं स्वं फलं संविहाय कुर्युः पुंसां सत्फलं वै विचित्रम्
॥ ५८ ॥ सर्वेषु चंद्रयोगेषु चेदं यत्नाद्विचिंतयेत् ॥ केमद्रुमादि-
का योगाः संभवेऽस्य लयं ययुः ॥ ५९ ॥

अथ रवियोगानाह ।

वैशिश्वांत्यगतैर्ग्रहैर्द्रविणगैर्वेशिः शशांकोऽज्जितैर्भानोस्तूभय-

गैस्तदोभयचरीयोगः स्मृतः प्राक्तनैः ॥ किञ्चित्तद्वचनेषु नैव
नियमो वश्यं नरश्चानृतोऽत्यन्ते कष्टकरो नरश्च मृदुदृक् स्याद्वे-
सियोगोद्भवः ॥ ६० ॥

अथ वेसियोगफलम् ।

तिर्यग्दृष्टिः सत्वसत्यानुकंपी मर्त्योऽत्यर्थं दीर्घकायोऽलस-
श्च ॥ सूतौ यस्य स्याद्यदा वेसियोगस्त्वल्पद्रव्यो वाग्विलासा-
विशाली ॥ ६१ ॥

अथोभयचरीफलमाह ।

यस्यस्याज्जनने किलोभयचरी योगस्य चेत्संभवः सोत्यन्तं
समवायवानपि तदा मर्त्यो भवेत्सद्यशः ॥ नात्युच्चः प्रबलाम-
लाऽब्धितनयायुक्तः समृद्धः सदा अत्यर्थं स्थिरमानसः सरलदृ-
क् सर्वसहः सन्मतिः ॥ ६२ ॥

अथ पुरुषस्त्रीनपुंसकजन्मज्ञानमाह ।

बलाबलं विलोक्यैषां ग्रहाणां योगकारिणाम् ॥ ६३ ॥ स्त्रीपुंसो
निर्णयः क्लीबयोगास्तु तदसंभवाः ॥ ६४ ॥ ओजभे च विषमां-
शकोपगैर्लक्ष्मचंद्रगुरुभास्करैर्नरः ॥ स्यात्तथापि समभे समांशगैः
स्त्रीनिषेकसमये प्रसूतिषु ॥ ६५ ॥ लग्नं त्यक्त्वा च विषमे पुत्रदो
भास्करात्मजः ॥ समे कन्याप्रदः प्रोक्तो नान्यग्रहनिरीक्षितः ॥ ६६ ॥

अथ पदक्लीबयोगानाह ।

अन्योन्यं रविशशिनीं विषमाविषमर्क्षगौ निरीक्ष्येते ॥ इंदु-
जरविपुत्रौ वा तथैव नपुंसकः कुरुते ॥ ६७ ॥ वक्रो विषमे सूर्यः
समगश्चैवं परस्परालोकात् ॥ विषमर्क्षं लग्नं दुसमराशिगः कुजोऽ-

वलोकयति ॥ ६८ ॥ बुधचंद्रौ कुजदृष्टौ विषमर्क्षसमर्क्षगौ तथै-
वोक्तौ ॥ ओजनवांशकसंस्था लग्नेन्दुसितास्तथैवोक्ताः ॥ ६९ ॥

अथ प्राणिनां वृत्तिनिर्णयमाह ।

अर्थाप्तिं कथयेद्विलग्नशशिनोः प्राबल्यतः खेचरैर्मानस्थैः पि-
तृमातृशत्रुससुत्तद्भ्रात्रादिभिः स्याद्धनम् ॥ मृत्याद्वा दिननाथ-
लग्नशशिनां मध्ये बलीयस्ततः कर्मेशस्थनवांशराशिपवशाद् वृ-
त्तिं जगुस्तद्विदः ॥ ७० ॥ भैषज्यचामीकरतोयपानपण्येन मुक्ता-
मणिविप्रलंभात् ॥ अन्योऽन्यदूतागमवृत्तिमार्गाजीवत्यसौ वास-
रनायकांशे ॥ ७१ ॥ मंत्रोपदेशरसवादविनोदमार्गैर्वृत्तिजगुः-
सकलशास्त्रपुराणमार्गैः ॥ ज्ञानोपदेशपथिभिः क्षितिपालपूज्यो
जीवत्यसौ खलु पुमान्दिननायकांशे ॥ ७२ ॥ जलोद्भवानां
क्रयविक्रयेण कृषेश्च मृदादविनोदमार्गात् ॥ राजांगनासंश-
यवृत्तिरूपान्निशाकरांशे वसनक्रयाद्वा ॥ ७३ ॥ घातोर्विवादेन
रणप्रहारात्स्तब्धाग्निवादात्कलहप्रवृत्त्या ॥ जीवत्यसौ साहस-
मार्गरूपया धरासूतांशे यदि चौरवृत्त्या ॥ ७४ ॥ शिल्पादिका-
व्यागमशास्त्रमार्गाज्ज्योतिर्गणज्ञानवशाद्बुधांशे ॥ वेदार्थवेदा-
ध्यनाज्जपाच्च पुरोहितव्याजवशात्प्रवृत्तिः ॥ ७५ ॥ जीवां-
शके भूसुरदेवतानामुपासकाध्यापकमार्गरूपात् ॥ पुराणशास्त्रा-
गमनीतिमार्गाद्धर्मोपदेशेन कुसीदमाहुः ॥ ७६ ॥ सुवर्णमा-
णिक्यगजाश्वमूलाद्भवां क्रयाजीवनमाहुरार्याः ॥ गुडोदनक्षीर-
दधिक्रयेण स्त्रीणां प्रलोभेन भृगोः सुतांशे ॥ ७७ ॥ शन्यंशके
कुत्सितमार्गवृत्त्या शिल्पादिभिर्दारुमयैर्वधाद्यैः ॥ विन्यस्तभारा-
ज्जनविप्रलंभादन्योन्यवैरोद्भवमूलमार्गात् ॥ ७८ ॥ स्वक्षेत्रे स्वनवां-
शके सुत्तदि वा स्वात्युच्चभागे यदा स्वद्रेष्काणचतुष्टयेषु सहिता

मूलत्रिकोणेषु वा ॥ तत्तत्कालबलान्वितास्तु खचरा वर्गोत्तमांशो-
पि वा ते सर्वे शुभदा भवन्ति हि तदा स्वांतर्दशादावपि ॥ ७९ ॥
इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे बहुयोगफलकथनं नाम
द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥

अथ मारकभेदाध्यायः ।

त्रिविधाश्रायुषो योगाः स्वल्पायुर्मध्यमोत्तमाः॥ द्वात्रिंशात्पूर्व-
मल्पायुर्मध्यमायुस्ततोभवेत् ॥ चतुःषष्ट्याः पुरस्तात्तु ततो दीर्घ-
मुदाहृतम् ॥ १ ॥ उत्तमायुःशतादूर्ध्वं ज्ञातव्यं मुनिसत्तम ॥ चतु-
विंशतिवर्षाणामायुर्ज्ञातुं न शक्यते ॥ २ ॥ जपहोमचिकित्साद्यैर्वा-
लरक्षां तु कारयेत् ॥ पित्रोर्दोषैर्मृताः केचित्केचिन्मातृग्रहैरपि
॥ ३ ॥ अपरेऽरिष्टयोगाच्च त्रिविधा बालमृत्यवः ॥ अल्पायु-
र्योगजातस्य विपद्वा ये मृतिं वदेत् ॥ ४ ॥ जातस्य मध्यमे
योगे प्रत्यरिस्तु मृतिर्भवेत् ॥ दीर्घायुर्योगजातानां वधभे तु
मृतिर्भवेत् ॥ ५ ॥ त्रिषु योगेषु सर्वेषु प्रत्येकं त्रिविधं भवेत् ॥ ६ ॥
अल्पायुरल्पमध्यं तु पूर्णायुस्त्रिविधं भवेत् ॥ मध्यमादल्पमध्यं तु
पूर्णायुस्त्रिविधं भवेत् ॥ ७ ॥ दीर्घायुषोल्पमध्यं तु पूर्णायुस्त्रिविधं
भवेत् ॥ एवं बहुविधंप्रोक्तमायुषस्तु विनिर्णयम् ॥ ८ ॥ अष्ट-
मर्क्षं तृतीयं च लग्नादायुरुदाहृतम् ॥ द्वितीयं सप्तमस्थानं मार-
कस्थानमुच्यते ॥ ९ ॥ लग्नेशरंभ्रपत्योश्च लग्नेन्द्रोर्लग्नहोरयोः ॥
पूर्वाण्येवं प्रयुंजीयात्संवादादायुषां त्रये ॥ १० ॥ चरेचरस्थि-
रद्वंद्वाः स्थिरे द्वंद्वचरस्थिराः ॥ द्वंद्वे स्थिरोभयचरा दीर्घमध्या-
ल्पकायुषः ॥ ११ ॥

टीका ।

चरोति चरराश्रयोर्यदि लग्नेशाष्टमेशौ भवतस्तदा दीर्घमायुः स्थिरद्विःस्वमा-

वयोर्वा लग्नेशाष्टमेशौ यदि तदापि दीर्घायुः चरस्थिरयोर्यदि लग्नेशाष्टमेशौ तदामध्यमायुः स्थिरद्विःस्वभावयोर्यौ लग्नेशाष्टमेशौ यदि तदापि मध्यमायुः स्थिरयोर्यदि लग्नेशाष्टमेशौ तदाऽल्पायुः चरद्विःस्वभावयोर्यदि लग्नेशाष्टमेशौ तदाल्पायुः एवं मंदचंद्राभ्यां लग्नहोराभ्यां निश्चितमिति ॥ ११ ॥

अल्पमध्यमपूर्णायुः प्रमाणमिहयोगजम् ॥ विज्ञाय प्रथमं पुंसां ततो मारकचिन्तनम् ॥ १२ ॥ वृश्चिके मकरे जन्म नृणां राहुर्मृतिप्रदः ॥ ग्रहस्थितावंशभेदे शनिः स्यान्मारको ध्रुवम् ॥ १३ ॥ महामारकसंज्ञौ तौ मांदिकेतू इति स्मृतौ ॥ जायाकुटुंबकाधीशौ मारकावष्टमेश्वरौ ॥ १४ ॥ प्रायेण मारको राशिदशास्वत्राविशेषतः ॥ षष्ठमे पापभूयिष्ठेषष्ठेशो मुख्यमारकः ॥ १५ ॥ षष्ठत्रिकोणगो वापि मुख्यमारक इष्यते ॥ मध्यायुषि मृतिः षष्ठदशायामष्टमस्य वा ॥ १६ ॥ षष्ठात्रिकोणस्य पुनर्दीर्घाल्पविषयो भवेत् ॥ षष्ठे बलयुते तस्य त्रिकोणे मृतिमादिशेत् ॥ १७ ॥ षष्ठेशश्चेद्बलाढ्यः स्यात्त्रिकोणे मृतिं वदेत् ॥ व्यवस्थेयं समस्तापि कारकादिदशास्वनु ॥ १८ ॥ चरे चरस्थिरद्वंद्वे इति यो राशिरागतः ॥ स एव मारको राशिर्भवतीति विनिर्णयः ॥ १९ ॥ मारकेशदशाकाले मारकस्थस्य पापिनः ॥ पाके पाकयुजां पाके संभवे निधनं दिशेत् ॥ २० ॥ असंभवे व्ययाधीशदशायां मरणं नृणाम् ॥ अभावे व्ययभावेशसंबन्धिग्रहभुक्तिषु ॥ २१ ॥ तदभावेऽष्टमेशस्य दशायां निधनं पुनः ॥ मंदश्चेत्पापसंयुक्तो मारकग्रहयोगतः ॥ २२ ॥ तिरस्कृत्य ग्रहान्सर्वान्निहंता पापकृच्छ्रदः ॥ २३ ॥ मारकग्रहसंबन्धी पापकर्ता शनिस्तदा ॥ तिरस्कृत्य ग्रहान्सर्वान्निहंता भवति ध्रुवम् ॥ २४ ॥ एतदशांतभुक्त्यादौ विचार्यैव मृतिं वदेत् ॥ षष्ठ्रेष्काणपश्चैव तथा वै नाशकाधिपः ॥ २५ ॥ विपत्ताराप्रत्यरीशौ

वधभेशस्तथैव चा॥आद्यंतपौ च विज्ञेयौ चंद्राक्रांतग्रहाधिपः॥२६॥
दशाक्षिप्तेषु कालेषु मारको मरणप्रदः ॥ दुष्टतारापतेः पाके नि-
र्याणं कथितं बुधैः ॥ २७ ॥ चेदंगपो यदि गृहेहरिरेव हीनं पूर्णं
सुहृद्यतिसमः सममायुराहुः ॥ वा लग्नपो हितसमारिपदेऽपि पूर्णं
मध्यं च हीनमिहजातकतत्त्वविज्ञाः ॥ २८ ॥ अधुना संप्रवक्ष्या-
मि मारकारण्यं ग्रहं द्विज ॥ तस्मात्फलप्रभेदेन कथयामि तवा-
ग्रतः ॥ २९ ॥ स्वात्मकारकलग्नाच्च चिंतयेद्विजसत्तम ॥ भ्रातृष-
ष्ठाष्टमं रिष्कं धनं धूनांतरेष्वपि ॥ ३० ॥ सर्वेषां बलवान्खेटो
मारको ग्रह उच्यते ॥ सर्वैर्बलसमानत्वे मारकः संज्ञको ग्रहः
॥ ३१ ॥ षष्ठाधिपस्तु प्रायेण बहुप्रकारेण मारकः ॥ तेषां मध्ये-
धिकारी च षष्ठेशो मुख्यमारकः ॥ ३२ ॥ मारकग्रहाश्रितो राशि-
मारकस्वामिनोऽथवा ॥ ताभ्यां महादशाकाले विंशोत्तर्याः स्थि-
रादिका ॥ ३३ ॥ पापे मृत्युर्विजानीयान्निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ मा-
रका बहवः खेटा यदि वीर्यसमन्विताः ॥ ३४ ॥ तत्तद्दशांतरे-विप्र
रोगकष्टादिसंभवः॥षष्ठाधिपदशायां च निधनं भवति ध्रुवम्॥३५॥
न्यूनातिरिक्तभेदेन बहुखेटा यत्र मारकाः ॥ दुर्बलाश्रयराशींशो
दशास्वल्पातिदाभवेत् ॥ ३६ ॥ प्रबलस्य दशायां च महारो-
गार्तिमृत्युवत् ॥ भयशोकमृताद्गीतिस्तस्कराग्निभयं भवेत् ॥ ३७ ॥
अथमारकदशायां च महत्या निधनाश्रयी ॥ भूतामंतर्दशामाह
तवाग्रे कथयामि भोः ॥ ३८ ॥ मारकग्रहाश्रयीभूतमहापाके
विचिंतयेत् ॥ कारकाच्चविलग्नान्ना सप्तमाद्वा द्वितीयकम् ॥ ३९ ॥
षष्ठाष्टरिःफनाथानामपहाराष्टकेमृतिः ॥ तेषामंतर्दशाधीशास्ते-
षां मध्ये बलाढ्यकः ॥ ४० ॥ तदीयांतर्दशाकाले निधनं भ-
भवति ध्रुवम् ॥ अपरा पाककाले तु रोगदुःखार्तिवान्द्विज ॥ ४१ ॥

बलिशुक्रस्य च शनेर्ग्राह्यं षष्ठाष्टमादिकम् ॥ द्वितीयदूननाथेन
 ज्ञेयं चैवोत्तरोत्तरम् ॥ ४२ ॥ लग्नसप्तमयोर्मध्ये बलवांस्तद्विधी-
 यते ॥ षष्ठाष्टमेशौ द्वौ मुख्यौ स्वं व्ययेशमुपलक्षणम् ॥ ४३ ॥ द्वाभ्यां
 मध्ये अभिप्राय अष्टमेशो हि मारकः ॥ षष्ठस्थे पापबाहुल्ये षष्ठेशो
 मुख्यमारकः ॥ ४४ ॥ मध्यायुषि समायोगे चिंतयेद्विजसत्तम् ॥
 षष्ठेशाश्रयराशीदशायां निधनं भवेत् ॥ ४५ ॥ षष्ठात्षष्ठेतराद्वापि
 त्रिकोणगोपि मारकः ॥ दीर्घस्यायुषि योगेन चिंतनीयं द्विजोत्तम
 ॥ ४६ ॥ षष्ठस्य वा तदीशस्य त्रिकोणे संस्थितो ग्रहः ॥ तस्याश्रि-
 तस्वामिराशेर्दशायां निधनं ध्रुवम् ॥ ४७ ॥ षष्ठे बलवति विप्र
 तत्रिकोणे विचिंतयेत् ॥ तदीशे वा त्रिकोणेषु प्रायेणापि मृतिं
 वदेत् ॥ ४८ ॥ राहुराशिस्तमावेशबलवान्मारकः स्मृतः ॥ लग्नरं-
 ध्रद्वयं मध्ये नाश्रयीभूतमस्ति चेत् ॥ ४९ ॥ सराशिर्मारको ज्ञेयो
 ग्रहरीत्या विचिंतयेत् ॥ तत्तद्ग्राशिदशायां तु तदीशाश्रयराशि च
 ॥ ५० ॥ दशायां निधनं वाच्यं पुरा शंभुप्रणोदितम् ॥ अपरे तु
 चरेत्यादि पूर्ववत्समाप्ति च ॥ ५१ ॥ यो राशिः स तु विज्ञेयो मा-
 रकश्चेति संमतः ॥ तद्दशायां च निधनं निर्विशंकं द्विजोत्त-
 म ॥ ५२ ॥ अत्राध्यायेच सर्वेषां ये योगा गदिता मया ॥ तेषां
 सर्वं समालोच्य जातकस्य मृतिं वदेत् ॥ ५३ ॥ इति श्रीबृहत्पाराश-
 रहोरापूर्वखंडसारांशे मारकभेदकथनं नाम त्रयोविंशोऽध्यायः २३ ॥

अथायुर्दायाध्यायप्रारंभः ।

मैत्रेय उवाच ॥

कर्मवेत्ता महाभाग आयुर्दागहने गतिः ॥ निर्विशंकं ममाग्रे
 च कथयस्व कृपानिधे ॥ १ ॥

पराशर उवाच ।

अधुना संप्रवक्ष्यामि आयुर्दायां गतिं तव ॥ यस्या विज्ञान-
मात्रेण कालज्ञो भवति ध्रुवम् ॥२॥ लग्नेशादष्टमेशाभ्यामायुर्दायं
विचिंतयेत् ॥ दीर्घमध्याल्पयोगत्वं यथावद्गतो मम ॥ ३ ॥ च-
रेऽचरे स्थिते द्वौ च लग्नरंध्राधिपौ यदि॥पूर्णायुर्योगो विज्ञेयो नि-
र्विशंकं द्विजोत्तम ॥४॥ स्थिरक्षेँ लग्ननाथो हि लयेशे द्वंद्वभे स्थिते॥
तदायुः पूर्णयोगश्च संभवेद्गणिताग्रणीः ॥ ५ ॥ तन्वधीशे स्थिते
द्वंद्वे स्थिरे स्थिते लयाधिपे ॥ पूर्णायुर्योगो विज्ञेयो निर्विशंकं
द्विजोत्तम ॥ ६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मध्यायुर्योगमुत्तम ॥ चरे
लग्नाधिपे विप्र स्थिरे रंध्रपतिर्यदि ॥ ७ ॥ तदा मध्यायुषं ज्ञेयं द्वौ
द्वंद्वे मध्यमायुषः॥अधुनाल्पायुर्योगं च तवाग्रे कथयाम्यहम् ॥८॥
अंगाधीशश्चरे यस्य द्वंद्वभे रंध्रनायके॥तस्याल्पायुर्महाप्राज्ञ निर्वि-
शंकं द्विजोत्तम ॥ ९ ॥ स्थिरेऽस्थिरे स्थिते द्वौ च लग्नरंध्राधिपौ
द्विज ॥ स्वल्पायुस्तत्र विज्ञेयं सृष्टिकर्त्रां प्रणोदितम् ॥ १० ॥
पूर्ववत्तनुचंद्राभ्यामायुर्योगं विचिंतयेत् ॥ जन्मेंदौ वा स्थिते
द्यूने चान्यस्थे मंदचंद्रयोः ॥ ११ ॥ त्रिधा योगः समः प्रोक्त-
श्चितयेद्गणिताग्रणीः ॥ एकरूपास्त्रयो योगा आयुषि सुविचिंत-
येत् ॥ १२ ॥ एकरूपत्वयोगौ द्वौ तृतीयो भिन्नरूपकः ॥ द्वयो-
र्योगेन संग्राह्यं न ग्राह्यं चैकरूपतः ॥ १३ ॥ योगत्रयं त्रयं रूपं
भिन्नं भिन्नं भवेद्विज ॥ होरालग्नविलग्नभ्यां प्राप्तायुर्योगनिश्चि-
तम् ॥ १४ ॥ लग्नेशादष्टमेशाच्च योगैकः कथितो द्विज ॥ हो-
रालग्नभ्यां द्वितीयं योगयोगं विचिंतयेत् ॥ १५ ॥ तृतीयं श-
निचंद्राभ्यां चिंतनीयं सदा द्विज ॥ लग्नेदुमदने वापि चिंतये
लग्नचंद्रतः ॥ १६ ॥ यंत्रोद्धारमहं वक्ष्ये शृणु त्वं तद्विजोत्तम ॥

चतूरेखालिखेतिर्यक् चतुरूर्ध्वं लिखेत्पुनः ॥ १७ ॥ नव कोष्ठे
 त्रयो योगा दीर्घमल्पाल्पमायुषि ॥ आद्यत्रये चरं लेख्यं तदध-
 स्थे क्रमेणच ॥ १८ ॥ चरं स्थिरं द्विःस्वभावं संलिखेद्विजसत्तम ॥
 मध्ये स्थिरत्रयं कोष्ठे तदधो द्विःस्वभावतः ॥ १९ ॥ द्वंद्वं चरं
 स्थिरं लेख्यं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ अंतत्रये द्विःस्वभावं तदधः
 स्थिरमादिशेत् ॥ २० ॥ स्थिरं द्वंद्वं चरं विप्र क्रमेण संलिखे-
 त्सुधीः ॥ तिर्यक्कोष्ठानुसारेण दीर्घमध्याल्पमायुषि ॥ २१ ॥ एवं
 पंक्तित्रये विप्र आदौ पंक्तित्रयेण च ॥ चरोधः स्थिरपंक्तिश्च स्थि-
 रपंक्तिरथोभयम् ॥ २२ ॥ चतुरस्रं लिखेद्यंत्रं नवकोष्ठांतरे द्विज ॥
 प्रथमाकेन संलेख्यमूर्ध्वकोष्ठत्रयात्मके ॥ २३ ॥ तिर्यक्पंक्तौ च द्वि-
 त्रीणि तिर्यक्पंक्तित्रयेष्वपि ॥ तदधोप्यूर्ध्वपंक्तौ च लिखेदेकं त्रयं
 द्वयम् ॥ २४ ॥ मध्यपंक्त्यूर्ध्वं संलेख्यं द्वयं चैकं त्रयं पुनः ॥ अं-
 तपंक्त्यूर्ध्वके लेख्यं त्रयं द्वैकं द्विजोत्तम ॥ २५ ॥ एवं क्रमेण वै विप्र
 प्रतिकोष्ठत्रिपंक्तिषु ॥ दीर्घमध्याल्पआयुष्याद्विज्ञेयानि भवंति हि
 ॥ २६ ॥ अधरोत्तरक्रमेणैव वामभागत्रिकोष्ठके ॥ दीर्घायुश्च वि-
 जानीयान्निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ २७ ॥ मध्यकोष्ठत्रयं मध्यं दक्षि-
 णकोष्ठत्रयेल्पकम् ॥ सप्तविंशतिका भेदा भापिता द्विजसत्तम ॥
 ॥ २८ ॥ लग्नाष्टमेशयोर्विप्र दीर्घादौ च त्रयंत्रयम् ॥ नवकोष्ठं
 विजानीयादायुःसाधनहेतवे ॥ २९ ॥ तदैव संविजानीयात्कोष्ठां-
 कलग्नचंद्रयोः ॥ नव कोष्ठा महाप्राज्ञ विज्ञेया लग्नहोरयोः ॥ ३० ॥
 एवं चरादिराशीनां भेदेनापि पृथक्पृथक् ॥ नानाभेदादिसंयुक्ते
 तवाग्ने कथयाम्यहम् ॥ ३१ ॥

अथ दीर्घाद्यनेकभेदानामायुश्चक्रम् ।

दीर्घायुः चरः १ लग्नेशः चरः १ अष्टमेशः	मध्यायुः चरः १ लग्नेशः स्थिरः २ अष्टमेशः	अल्पायुः चरः १ लग्नेशः द्विःस्वभावः ३ अष्टमेशः
दीर्घायुः स्थिरः २ लग्नेशः द्विःस्वभावः ३ अष्टमेशः	मध्यायुः स्थिरः २ लग्नेशः चरः १ अष्टमेशः	अल्पायुः स्थिरः २ लग्नेशः स्थिरः २ अष्टमेशः
दीर्घायुः द्विःस्वभावः ३ लग्नेशः स्थिरः २ अष्टमेशः	मध्यायुः द्विःस्वभावः ३ लग्नेशः द्विःस्वभावः ३ अष्टमेशः	अल्पायुः द्विःस्वभावः ३ लग्नेशः चरः १ अष्टमेशः

कदाचित्कश्चिद्भवति इत्युक्तं द्विजसत्तम ॥ लग्नाष्टमेशयोरेकं त्वपरं लग्नचंद्रयोः ॥ ३२ ॥ विलग्नहोरयोरन्यदतिपक्षत्रयं द्विज ॥ तदेभिः प्रेत्य संवादादित्यादियोगसंकथम् ॥ ३३ ॥ दीर्घमध्याल्प भेदेषु चरेत्यादि निरूप्यते ॥ द्वात्रिंशच्च चतुःषष्टिं षण्णवति स्वरूपके ॥ ३४ ॥ षट्त्रिंशद्वा द्विसप्तान्दे अष्टोत्तरशताब्दके ॥ चत्वारिंशच्चाशीतेविंशोत्तरशतात्मके ॥ ३५ ॥ योगान्यग्रहमायुष्यं वा शेषेषु समानतः ॥ समागतेषु आयुर्दास्पष्टीकरणसंकथाम् ॥ ३६ ॥ पूर्णमादौ हानिरन्तेऽनुपाते मध्यमो भवेत् ॥ राशिद्वयस्य योगार्द्धं वर्षाणां स्पष्टमुच्यते ॥ ३७ ॥ एवं द्विकानां संचित्य त्रयाणां योगवान्मते ॥ यत्रास्यायुर्यन्निर्णीतं योगजालेन यत्कृतम् ॥ ३८ ॥ तत्रायुर्दीर्घसंलब्धा सिद्धिमध्यावधिर्भवेत् ॥ निर्विशंकं महाप्राज्ञं स्फुटीपातानुपाततः ॥ ३९ ॥ लब्धाब्दमनुपातेन मध्यमध्येपि योजयेत् ॥ दीर्घायुषा विजानीयात्संस्फुटी चपलात्मका ॥ ४० ॥ मध्यमायुर्लभेत्तत्र अल्पायुः सिद्धिसंभवम् ॥ पूर्ववदनुपातेन यत्र युद्धमध्यमायुषि ॥ ४१ ॥ कदाचित्सर्वयोगेन अ-

ल्पायुः सममागते ॥ यत्रभावानुपातस्य तत्रैकः खंडः सिद्धयति
 ॥ ४२ ॥ खंडत्रयप्रयोगेन आयुर्दा कथिता मया ॥ द्वात्रिंशत्षष्ट्रिं-
 शाब्दा चत्वारिंशत्तमैर्द्विज ॥ ४३ ॥ किं ग्राह्यं कियतो ग्राह्यं क-
 दाचिद्ग्राह्यमाणकः ॥ इति संशयनिवृत्त्यर्थं कथयामि पृथक्पृथक्
 ॥ ४४ ॥ लग्नेशश्चाष्टमेशाभ्यां तदायुर्योगसंभवः ॥ चत्वारिंशा-
 त्मकं खंडं संग्राह्यं द्विजसत्तम ॥ ४५ ॥ योगत्रयेषु चागत्य अ-
 ल्पायुर्द्विजसत्तम ॥ द्वात्रिंशाब्दखंडं च संज्ञेयं ब्रह्मणोदितम् ॥
 ॥ ४६ ॥ कदाचिदनुपातेन युक्ते सिद्धिः प्रजायते ॥ दंताब्देन तु
 संदेहो रुद्रशूलं विचिंतयेत् ॥ ४७ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि अनु-
 पातविधिं द्विज ॥ पृथक्स्पष्टं च संस्थाप्य विलग्नशाष्टमेशयोः ॥
 ॥ ४८ ॥ गतराशीस्त्यजेद्विप्र विद्यमानेन संगुणेत् ॥ त्रैराशिकैक-
 खंडस्य यदाप्तं वर्षमादिशेत् ॥ ४९ ॥ लग्नेशस्याष्टमेशस्य आयु-
 रागतयोर्द्विज ॥ वर्षादिपिंडयोर्योगं तदर्धं स्पष्टकारितम् ॥ ५० ॥
 दीर्घमायुर्लभेद्विप्र द्विसप्ताब्देषु योजयेत् ॥ तदा चाशीतमे योज्यं
 दीर्घसंज्ञा स्फुटा भवेत् ॥ ५१ ॥ मध्यमायुपि यत्रैवं षट्त्रिंशन्नभ-
 वेदयोः ॥ अनुपातेन चागत्य युक्तेब्दे मध्यमायुपि ॥ ५२ ॥ त्रैरा-
 शिकमहं वक्ष्ये तवाग्रे द्विजसत्तम ॥ प्रमाणमिच्छा तुल्यं च
 स्थाप्यमाद्यंतयोर्द्वयोः ॥ ५३ ॥ मध्ये फलेन्यजाती च संगुणेदि-
 च्छया द्विज ॥ प्रमाणासंस्फुटफलं तस्याख्यमनुपातकम् ॥ ५४ ॥
 दीर्घमध्यायुषोर्विप्र अनुपाताप्तियोजयेत् ॥ अल्पायुषो यदा लब्ध-
 मभावमनुपातकम् ॥ ५५ ॥ प्रवर्तमानमायुःस्याजन्मप्रभृतिमेव
 च ॥ विलग्नहोरयोरेवं तदेवं लग्नचंद्रयोः ॥ ५६ ॥ समागतायुपि-
 स्तस्याश्र्वांतखंडे स्फुटीकृतम् ॥ सर्वयोगेषु वै विप्र संस्कारमनुपा-
 ततः ॥ ५७ ॥ होरालग्नदिमांशे तु पूर्णमंते च किंचन ॥ स्पष्टी-

करणमेतत्स्याद्दीर्घमध्याल्पकायुषि ॥ ५८ ॥ होरालम्बं स्फुटीकृत्य
विकलादि द्विजोत्तम ॥ तस्य त्रैराशिकं स्पष्टं पूर्ववद्योजयेत्पुनाः ॥
॥ ५९ ॥ अंतखंडेषु संयोज्यमायुष्यं निर्णयं भवेत् ॥ द्विसार्धवटि-
कामध्ये त्रिंशदंशस्फुटी द्विज ॥ ६० ॥ आनीय पूर्वरीत्याब्दात्सू-
र्यराशेश्च लग्नभात् ॥ पूर्वाध्यायेष्वहं वक्ष्ये तवाग्रे द्विजसत्तम ॥
॥ ६१ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि आयुःसाधनहेतवे ॥ कक्ष्यान्हासं तथा
वृद्धिं शनियोगेन वै द्विज ॥ ६२ ॥ लग्नाधीशः शनियुतो होराधीशो
यथा द्विज ॥ ६३ ॥ कक्ष्यान्हासं भवेत्तत्र यत्र सौरिश्च निर्व-
लः ॥ ६४ ॥ आयुर्दायसमापन्ने कक्ष्या त्रीणि प्रजायते ॥ दीर्घ-
मध्याल्परूपं चेत्तत्प्रमाणं वदाम्यहम् ॥ ६५ ॥ षट्त्रिंशब्देन क-
क्ष्यैका तस्या हानिः प्रजायते ॥ मध्यमायुर्भवेत्तत्र निर्विशंकं द्वि-
जोत्तम ॥ ६६ ॥ मध्यमायुः समागत्य स्वल्पायुर्जायतेध्रुवम् ॥
योगेल्पायुः समायातः शनिर्योगं करोत्यपि ॥ ६७ ॥ षट्त्रिंशा-
ब्दश्च रूपेण कक्ष्यान्हासं भवेद्विज ॥ अत्यल्पायुर्विजानीयाद्बालेन
निधनं भवेत् ॥ ६८ ॥ अथ योगत्रये विप्र शनिर्योगं करोति च ॥
एक एकादशाह्वासः कक्ष्यान्हासं त्विदं क्रमात् ॥ ६९ ॥ ततः फ-
लविशेषार्थं गुणदोषौ वदाम्यहम् ॥ गुणैः प्रपूरितः सौरिः कक्ष्या-
वृद्धिं करोति च ॥ ७० ॥ दोषयुक्ता भवेद्धानिस्ताभ्यां निर्णय उ-
च्यते ॥ स्वर्गतुंगादिगुणिभिर्युक्तो मार्तण्डवंशज ॥ ७१ ॥ कक्ष्या-
वृद्धिकरो विप्र विभागेनायुवृद्धिकृत् ॥ अत्यल्पायुर्भवेदल्पमल्पा-
न्मध्यं प्रजायते ॥ ७२ ॥ मध्यमाज्जायते दीर्घं कक्ष्यावृद्धेश्च लक्ष-
णम् ॥ एवं नीचारिगः सौरिः पापदृष्टिसमन्वितः ॥ ७३ ॥ कक्ष्या-
न्हासकृते विप्र त्रिभागेनायुहानिकृत् ॥ वृद्धाद्भवति मध्यायुर्मध्या-
दल्पायु जायते ॥ ७४ ॥ अल्पादत्यल्पका याता बाल्ये निधनसं-

भवः ॥ लयेशो वापि होरेशोः केवले शनिसंयुते ॥ ७५ ॥ पापक्षे
 पापयुक्ते वा पापदृष्टिसमन्विते ॥ कक्ष्याह्रासं न कुर्वीत विना
 नीचारिणे द्विज ॥ ७६ ॥ एवं तुंगादिरहितं कक्ष्यावृद्धिं न कारये-
 त् ॥ शुभक्षे शुभसंयुक्ते शुभदृष्टौ च तुंगगे ॥ ७७ ॥ पापयोगेन
 रहिते कक्ष्यावृद्धिकरः शनिः ॥ एवं नीचादिदोषेण कक्ष्याह्रासः प्र-
 जायते ॥ ७८ ॥ साधारण्ये स्थिते युक्ते कष्टं चातितरां कृते ॥
 अधुना संप्रवक्ष्यामि कक्ष्यावृद्धिद्वितीयकम् ॥ ७९ ॥ गुरुणा
 स्थानसंबन्धे भविष्यति द्विजोत्तम ॥ लग्ने वा सप्तमे वापि तुंगा-
 दिगुणसंयुते ॥ ८० ॥ शुभक्षे शुभदृग्युक्ते कक्षावृद्धिकरे गुरौ ॥
 जीवने संशयं यस्य अल्पायुर्वृद्धिकारकम् ॥ ८१ ॥ अल्पायुषि च
 मध्यायुर्मध्याप्ते दीर्घमायुषि ॥ एवं भेदानुभेदेन कथयामि तवा-
 ग्रतः ॥ ८२ ॥ अथायुर्बाधकं विप्र दर्शयामि तवाग्रतः ॥ दी-
 र्घायुयोगं संप्राप्य प्रकारशकलेष्वपि ॥ ८३ ॥ किं दशायां च
 निधनमिति कर्तुमपेक्षया ॥ निर्णयं तस्य कुर्वीत तवाग्रे कथया-
 म्यहम् ॥ ८४ ॥ यस्य दीर्घायुषं लब्ध्वा पर्यंतं मध्यमायुषि ॥
 निरपवादता ज्ञेया तदग्रे निधनमुच्यते ॥ ८५ ॥ मध्यायुषः स-
 मायोगे लब्ध्वा पूर्वप्रकारतः ॥ निर्विशंकाल्पपर्यंतं तदग्रे मृति-
 चिंतनम् ॥ ८६ ॥ योगेत्यायुः समागत्य स्वयं खंडे विचिंतयेत् ॥
 किंस्विद्दशायां निधनं भविष्यति द्विजोत्तम ॥ ८७ ॥ दीर्घं द्विसप्त-
 तिवर्षं तदूर्ध्वं चिंतयेन्मृतिम् ॥ पद्त्रिंशदब्दादूर्ध्वं च चिंतयेन्म-
 ध्यायुषि ॥ ८८ ॥ अथ स्पष्टं प्रवक्ष्यामि मलिने द्वारवाह्ययोः ॥
 नवांशे निधनं तस्य त्रिशूलिभापितं पुरा ॥ ८९ ॥ द्वारद्वारेशयो-
 र्विप्र मालिन्यं तेन्नवांशके ॥ जातस्य हि भवेन्मृत्युः सत्यमेव न
 संशयः ॥ ९० ॥ पाकभोगद्वये विप्र चिंतनीयं प्रयत्नतः ॥ स्वयं

पापः पापदृष्टे पापखेटसमत्विते ॥ ९१ ॥ तन्नवांशदशाकाले नि-
धनं च भवेद्भ्रुवम् ॥ निर्विशंकं महाप्राज्ञ तदंतरगते मृतिः ॥ ९२ ॥
द्वारेच बाह्यराशेर्वा नवांशे निधनं भवेत् ॥ पापयोगे नवांशेशात्त-
दनंतरगते द्विज ॥ ९३ ॥ यदा दशाप्रदो राशिः पापसंज्ञां प्रजाय-
ते ॥ लग्नाद्यावति यो दूरं तावद्दूरं विभोगकाः ॥ ९४ ॥ अधुना
संप्रवक्ष्यामि नवांशकपदेन च ॥ प्रतिराशिनवांशेन नवाब्देन
दशास्थिरम् ॥ ९५ ॥ विशेषरूपं मे प्रोक्तं नवाब्दाद्द्वारबाह्ययोः ॥
राशिसंबन्धिनो ग्राह्याश्वरदशायां विचिंतयेत् ॥ ९६ ॥ भावानां
स्पृष्टकृत्यैवं द्वारबाह्यं विचिंतयेत् ॥ यद्भावस्पष्टता स ग्रहनवां-
शेषु भो द्विज ॥ ९७ ॥ रीत्याब्दे च समानीते मरणं भवति ध्रुव-
म् ॥ एवं तन्वादिभावानां स्पष्टीकार्या यथार्थतः ॥ ९८ ॥ ग्रहन-
वांशवैपरीत्याद्वादशानां नवांशके ॥ नवांशायुसमानेन विशेषं
च समादिशेत् ॥ ९९ ॥ एवं विचिंतयेद्विप्र द्वारबाह्यद्वयोरपि ॥
मलिनत्वमथैवेदं निधनं न तु कथ्यते ॥ १०० ॥ अन्ये नरस्य
मलिने सर्वत्र इति चिंतयेत् ॥ पापराश्याक्रांतराशौ पाकांशे नि-
धनं द्विज ॥ १०१ ॥ एवं चरदशाकाले द्वारेणस्य मलिन्लुचे ॥
तदीशाश्रयराशेरप्यंशपाके भवेन्मृतिः ॥ १०२ ॥ एवं चरदशा-
मध्ये चिंत्यते द्वारबाह्ययोः ॥ त्रिकोणोत्तरदशाप्राप्ते निधनं जात-
कस्य च ॥ १०३ ॥ अथ वा योगायुर्दायसमाप्तिसमयेष्वपि ॥
प्रोक्ते मरणाश्रयीभूते चिंतनीयं द्विजोत्तम ॥ १०४ ॥ खंडे वा यदि
पाकस्य बाह्यस्य मलिने यदि ॥ दशा न हि समाप्ते या तत्रिको-
णाब्दके मृतिः ॥ १०५ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि मृत्युयोगापवा-
दकम् ॥ शुभदृष्ट्या शुभयोगे शुभखेचरसंयुते ॥ १०६ ॥ न च
द्वारे न बाह्ये च द्वारेणो चोपलक्षिते ॥ द्वारेणाश्रयनवांशे तु दशा-

यां निधनं भवेत् ॥ १०७ ॥ अथैव शुभदृग्योगाभावेष्वपि द्विजो-
 त्तम ॥ नवांशकालेषु दशा अपवादं वदाम्यहम् ॥ १०८ ॥ लग्ने-
 शो तुंगगे विप्र यस्य जन्मनि जायते ॥ द्वारे द्वारे शबाह्यानां मा-
 लिन्येपि यदा भवेत् ॥ १०९ ॥ शुभदृग्योगभावे च नवांशो नि-
 धनोच्यते ॥ न तु मृत्युर्भवेत्तस्य नवाब्दाद्दृद्धिमादिशेत ॥ ११० ॥
 द्वारवाहनवांशे च दशान्तमपि च द्विज ॥ पुनर्नवाब्दपर्यन्तं द्वा-
 रवाह्यं करोत्यपि ॥ १११ ॥ द्वितीयराशिसंबन्धे नवाब्दे अहरीति-
 तः ॥ समागते तदाप्यायुर्दृद्धिर्भवति निश्चितम् ॥ ११२ ॥ दृद्धा-
 नंतर्यदामृत्युस्तस्य विश्वात्मकोच्युतः ॥ सर्वात्मना मृत्युयोगः शु-
 भदृग्योगसंभवः ॥ ११३ ॥ लयेशो तुंगराशिस्थे इत्याकांक्षा द्वि-
 जोत्तम ॥ तस्या विनिर्णयं कर्तुं स्पष्टमुक्तेन भाषितम् ॥ ११४ ॥
 यस्य दृद्धिकरे विप्र पदेशस्य दशांतरे ॥ निधनं च भवेत्तस्य नि-
 र्विशंकं वदाम्यहम् ॥ ११५ ॥ पदेशस्य नवांशो वा लग्नाष्टमत्रि-
 कोणगे ॥ दशायां निधनं तस्य यस्य दृद्धिपदं भवेत् ॥ ११६ ॥
 यदि दृद्धाब्दमादाय निधनं न भवेत्कदा ॥ दशात्रयाणामन्ते तु
 मृत्युर्भवति निश्चितम् ॥ ११७ ॥ पदेशस्य दशा तत्र लग्नारूढे
 पदस्य च ॥ रंभ्रारूढे तदा ग्राह्यं तद्दशस्य यदा द्विज ॥ ११८ ॥
 तदाश्रये राशिदशा ग्राह्यमाणा द्विजोत्तम ॥ अत्र केवलखेटानां
 दशायां चिंतयेत्सुधीः ॥ ११९ ॥ यद्वा पदेशस्य दशा निसर्गव-
 ललक्षणा ॥ दशा विंशोत्तरीरीत्या दशा चाष्टोत्तरी मता ॥ १२० ॥
 तदा पददशायां च निधनं गणिताग्रणीः ॥ अक्षपदं तद्दशस्य
 पदशौचं तयोर्दशा ॥ १२१ ॥ नाथांतेन समारीत्या राशिखेटाद्-
 योर्दशा ॥ निवर्तिता दशा विप्र तद्वैतेषु विचिंतयेत् ॥ १२२ ॥ च-
 रपर्या दशारीत्या पदेशस्य दशांतरे ॥ अवश्यं निधनं तस्य नि-

विंशकं द्विजोत्तम ॥१२३॥ तथापदेशस्य च तत्रिकोणं चाथ भो
द्विज ॥ नवांशकदशारीत्या समानीय दशांतरे ॥१२४॥ पुनः पद-
त्रिकोणाभ्यामनंतरगते द्विज ॥ दशायां निधनं वाच्यं जातकस्य
न संशयः ॥१२५॥ नवांशकदशा प्रोक्ता द्विधा ग्राह्या द्विजोत्तमा ॥
ताभ्यां लग्नाष्टमाधीशा अथ वा राशिकोणपाः ॥ १२६ ॥ दशा-
यां निधनं वाच्यं त्रिशूलिभाषितं पुरा ॥ इत्येषां निधनं योगाद-
वश्यं चिंतयेद्विज ॥१२७॥ इति श्रीवृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारां-
शो आयुर्दायकथनं नाम चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥ ॥६४॥

पराशर उवाच ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि प्रकारं वै द्वितीयकम् ॥ यस्यविज्ञानमात्रे-
ण आयुर्दासूचको भवेत् ॥ १ ॥ विलग्नान्मदशा विप्र अष्टमेशा-
त्तयोर्द्वयोः ॥ मध्यं चैको बलिं चिंत्यं सोपि ह्यायुःप्रदो ग्रहः ॥२॥
केंद्रादित्रिकयोगेन दीर्घमध्याल्पमायुषि ॥ सा विज्ञेया महाप्राज्ञ
तवाग्रे प्रवदाम्यहम् ॥ ३ ॥ केंद्रे स्थितेपि दीर्घायुर्मध्यायुः पणकरे
स्थिते ॥ आपोक्लिमे स्थिते त्वल्पमायुर्भवति निश्चितम् ॥ ४ ॥
कर्कलग्नेषु कुंडल्यां तदैवं चिंतयेद्विज ॥ लग्नाहा मदने वापि वा-
ष्टमेशे तयोर्द्वयोः ॥ ५ ॥ ताभ्यां मध्ये बली चैकः स्थिते केंद्रादि-
पूर्ववत् ॥ दीर्घमध्याल्पभेदेन आयुर्निश्चित्य पूर्ववत् ॥ ६ ॥ पूर्वव-
द्द्वखंडस्य त्रैराशिकक्रमेण च ॥ आयुर्दायाः कृते स्पष्टं प्रवक्ष्यामि
इदं वचः ॥७॥ स्वस्मिन्समबले खेटेऽनधिके च बले द्विज ॥ न वी-
र्यतायां दीर्घादि विपरीतायुषी भवेत् ॥ ८ ॥ दीर्घमध्ये च वाल्यं
च अल्पं वा किंचिदेव च ॥ विपरीतं योगभंगे सत्यमेव न संशयः
॥ ९ ॥ सप्तमात्सप्तमे विप्र नवमे कारके स्थिते ॥ विपरीतं च दी-
र्घादि योगायुर्न तु संशयः ॥ १० ॥ अथाग्नेनेकभेदानामायुषो

निर्णयः कृतः ॥ दीर्घादित्रयरूपेण इत्युक्तं ब्रह्मणोदितम् ॥ ११ ॥
 जन्मलक्षाष्टमेशौ द्वौ चिंतयेज्जन्मपत्रके ॥ पंचमैकादशे विप्र दी-
 र्घायुश्च प्रजायते ॥ १२ ॥ लाभे तृतीयगे मध्य आयुर्दायं वि-
 चिन्तयेत् ॥ लाभे वित्ते त्रिकोणे वा आयुरल्पं भवेद्विज ॥ १३ ॥
 गतायुर्लाभगै द्वौ च जातकोपि न जीवति ॥ एवं समस्तजन्तूना-
 मीदृग्योगं विचिंतयेत् ॥ १४ ॥ क्षपाकरांशमारभ्य वारिभिश्च
 करादिभिः ॥ उदयादि विना गर्भिरायुर्लभं प्रकल्पयेत् ॥ १५ ॥
 गणनायां च भावानामायात्यष्टविनाडिका ॥ त्रैराशिकक्रमेणैवं
 त्रिंशदंशं प्रकल्पयेत् ॥ १६ ॥ राश्यंशककलादीनां शुद्धस्पष्टं द्विजो-
 त्तम ॥ कृतायुः स्पष्टलग्नस्य अवश्यांकमिदं मतम् ॥ १७ ॥ अ-
 थैव भिन्नमार्गेण आयुर्दायं निरूपितम् ॥ तनुतन्वीशतद्राशिप-
 त्युर्भानां त्रिकोणके ॥ १८ ॥ अल्पमध्यचिरायुष्ये रूपवर्षप्रमा-
 णतः ॥ अष्टमेशादियोगेन निर्याणं कारको ग्रहः ॥ १९ ॥ लग्नत्रि-
 कोणगेलपायुर्लग्नेशस्य त्रिकोणगे ॥ मध्यमायुर्विजानीयान्निर्विशंकं
 द्विजोत्तम ॥ २० ॥ लग्नेशात्स्वीयराशीशे त्रिकोणे रंघ्रनायके ॥
 दीर्घायुषि प्रदातव्यं पुरा शंभुप्रणोदितम् ॥ २१ ॥ तेषां मध्ये
 त्रिकोणानां विभागे च नवं कथम् ॥ स्वल्पमध्यचिरायुष्यं द्वाद-
 शाब्दाधिकेन च ॥ २२ ॥ अल्पायुषस्त्रयोभेदास्त्रयस्थाने पृथक्
 पृथक् ॥ विलग्नशाष्टमेशादि लग्नस्थेपि द्विजोत्तम ॥ २३ ॥
 द्वादशाष्टभवेदायुश्चतुर्विंशतिपंचमे ॥ नवमे च पट्टत्रिंशाब्दमि-
 त्येवं न तु संशयः ॥ २४ ॥ लग्नेशराशिकोणेषु लग्नरंघ्राधिपादि-
 चेत् ॥ तत्र स्थितेष्वेदाब्देष्वष्ट्यब्दं पंचमे स्थिते ॥ २५ ॥ नवम-
 स्थे द्विसप्ताब्दं तन्नवकमिदं मतम् ॥ लग्नेशाश्रितराशीशे त्रिको-
 णेषु स्थिते द्विज ॥ २६ ॥ लग्नेशादष्टमेशादित्रिभागं दीर्घमायु-

षि ॥ लग्नस्थे चतुराशीतिः पंचमे षट्त्रिंशके ॥ २७ ॥ नवमे-
 षोत्तरशतं वर्णेष्वायुर्विनिर्णयः ॥ द्वादशाब्दानुपाते च ह्येतच्छं-
 भुप्रणोदितम् ॥ २८ ॥ तुलामेषविलग्नेषु प्रायः शुक्रो भवेद्बली ॥
 सदशादौ स्वरूपं स्यादंते च स्यात्स्वभावतः ॥ २९ ॥ पूर्वार्द्धं च
 स्पष्टदशामेषस्यापि तुलस्य च ॥ चरपर्यासमानीते अब्दे चैका-
 ब्दयोजिते ॥ ३० ॥ द्वादशाब्दाधिके कृत्वा पूर्वमायुः समागते ॥
 नाथांताब्दसमूहे च मेलनीयं द्विजोत्तम ॥ ३१ ॥ तत्र चायं वि-
 भागश्च तवाग्रे कथितो द्विज ॥ लग्नेशादौ समारंभे प्रथमांशा-
 दिसंख्यया ॥ ३२ ॥ योजयेद्द्वादशाब्दं च आयुः साधनहेतवे ॥
 अंते त्रिंशत्तमांशांते लग्ने स्पष्टे सति द्विज ॥ ३३ ॥ स्वभावत-
 द्भवाच्छून्ये द्वादशाब्दं तु योजयेत् ॥ मध्ये तथानुपाते च विधा-
 यं च यदागतम् ॥ ३४ ॥ तद्योजनीयं कर्तव्यं निर्विशंकं स्व-
 भावतः ॥ इत्येव नाथांताब्दा ये स्वभावजा भवन्ति च ॥ ३५ ॥
 नाधिके चैव नाब्देन शुक्रो लयस्थितो यदि ॥ भानुतष्टे च शू-
 न्याप्ते न युक्तं द्वादशात्मकः ॥ ३६ ॥ एकोष्टमेशः स्वोच्चस्थे पर्या-
 यार्धं प्रयच्छति ॥ नात्रस्थो नाशयेत्पर्याह्यधमायुषि निश्चितम् ॥
 ॥ ३७ ॥ नीचरन्ध्रेशसंयुक्ताः पर्यायार्द्धं पृथक्पृथक् ॥ ग्रहा विना-
 शयंत्येव निर्णाते परमायुषि ॥ ३८ ॥ उच्चरन्ध्रेशसंयुक्ते ग्रहैः प्रत्ये-
 कमुन्नयेत् ॥ एकैव मध्यपर्यायं परमायुर्विनिश्चितम् ॥ ३९ ॥
 रविकुजःशनिराहुमरणे बलिनः क्रमात् ॥ विशेषदुर्बलं हित्वा गृ-
 ह्णीयाद्बलिनं सुधीः ॥ ४० ॥ केतुश्च शनिवद्रौचनाथनैमित्त्यमा-
 दिशेत् ॥ शनिना राहुणा वापि युक्ते सौम्ये रवीक्षिते ॥ ४१ ॥
 पर्यायमेकं तन्मध्य एकराशौ मृतिं वदेत् ॥ तयोस्तु शुभयोगेन
 तदांशामृतिमादिशेत् ॥ ४२ ॥ भोगराशौ दुर्बले वा प्रबले वा ग्रहे

स्थिते ॥ तथापि निर्दिशेत्काले मरणं तन्न संशयः ॥ ४३ ॥ केतोः
 श्रीमद्वसानस्थे नाथे वा शुभवीक्षिते ॥ केतोर्दशान्ते मृत्युः स्या-
 च्छुभदृष्टेन किं च न ॥ ४४ ॥ तन्वाधीशाष्टमेशाभ्यां योगेनायुः
 कृते द्विज ॥ अष्टमेशात्तदुच्चस्थे चरपर्याब्दप्रमाणके ॥ ४५ ॥ अ-
 र्धाधिकाब्दं दत्त्वेव योजयेत्पूर्वमायुषि ॥ एवं नाथांतरीत्या च चर-
 पर्यातिरिक्तकः ॥ ४६ ॥ मर्यादयापि यद्यायुरष्टमेशेन दीयते ॥
 तत्सर्वमर्धाधिक्ये च विधेयं द्विजसत्तम ॥ ४७ ॥ एवं रंध्रपति-
 विप्र नीचराशिगतोपि च ॥ दीयमानायुरर्द्धं चेन्नाशयति न सं-
 शयः ॥ ४८ ॥ एवं रंध्रपतिर्विप्र नीचखेटेन संयुतः ॥ तद्गृहेण
 दीयमानमायुरर्द्धं विनश्यति ॥ ४९ ॥ एवं रंध्रपतिर्विप्र तुंगखेटेन
 संयुतः ॥ ग्रहाः स्वेन दीयमानमायुरर्द्धं च वर्द्धति ॥ ५० ॥ एव-
 मुक्तं च विप्रैर्द्र परमायुर्विनिश्चितम् ॥ लग्नेश्वराष्टमेशाभ्यां योगा-
 युर्दायमागते ॥ ५१ ॥ तेषु संस्कारमाज्ञेयमिदं पूर्वोक्तसंकथाम् ॥
 लग्नेशादायुरित्येवं तत्तद्योगकलात्मकम् ॥ ५२ ॥ संयुक्ताश्च ग्रहा
 उच्चनीचादिगुणदोषतः ॥ वृद्धिर्ह्यसावुक्तरित्या कार्या वै संप्रदाय-
 तः ॥ ५३ ॥ द्वित्र्यादिमृत्युयोगश्च प्रबलः पूर्वभाषितम् ॥ नैसर्गि-
 कोपि वीर्याय तस्य पाके मृतिर्भवेत् ॥ ५४ ॥ रव्यारराहुपंगूनां
 चतुःखेटांतरे बली ॥ तस्य योगानुसारेण जातकस्य मृतिं वदेत्
 ॥ ५५ ॥ अष्टमेशेन संयुक्ते शनिराहुकुजोरविः ॥ न वीक्षिते ग्रहै-
 र्वाथ तस्य मृत्युं विनिर्दिशेत् ॥ ५६ ॥ एषां मध्येषु प्रबला सा
 तत्स्वामिकराशिगे ॥ पाके मृत्युं विजानीयान्निर्विशंकं द्विजोत्तम
 ॥ ५७ ॥ एतेषां चतुःखेटानां मध्ये चैको बली क्वचित् ॥ तस्य
 राशिदशाकाले मृतिस्थानं विनिर्दिशेत् ॥ ५८ ॥ मृत्युस्थानभिभू-
 सिद्धायां च महादशा ॥ तत्तस्यापि क्रमेणैव तदनंतर्दशा-

प्रदा ॥ ६९ ॥ राशिषु मारकत्वेन जलवदागमेपि च ॥ शूलाद्य-
विष्टात्तृगृहदशांतरगते मृतिः ॥ ६० ॥ शुभग्रहेण संबन्धे शनि-
राहोस्तयोरपि ॥ तत्तत्स्वामिदशाकाले मरणं च विनिर्दिशेत् ॥
॥ ६१ ॥ तदाश्रयेण राशिपाके मृत्युर्भवति निश्चितम् ॥ निर्वि-
शंकं महाप्राज्ञ पुरा शंभुप्रणोदितम् ॥ ६२ ॥ सुखदुःखादि संब्रू-
यात्पाकराशौ विचिन्तयेत् ॥ भोगांतरगता तत्तु तत्तद्वीर्यानुसारतः
॥ ६३ ॥ सबलायां सुखं ब्रूयाद्बुर्बला दुःखदायका ॥ वैषम्येन
फलं वाच्यं तथा मरणमेव च ॥ ६४ ॥ द्वादशे दशमे वापि सं-
स्थिते पुच्छनायके ॥ पापदृष्टे दशाप्राप्ते तदंतरगते मृतिः ॥
॥ ६५ ॥ द्वादशे दशमे केतुः शुभग्रहनिरीक्षिते ॥ नायं योगो म-
हाप्राज्ञ न कष्टं न तु मृत्युकृत् ॥ ६६ ॥ प्राणिनीत्युक्तं विप्रेन्द्र
प्राणानयनकथ्यते ॥ राश्यधीनं बलं ज्ञेयं तदुक्तं कथ्यतेऽधुना ॥ ६७ ॥
अग्रहात्सग्रहो ज्यायान्सग्रहे त्वधिकग्रहः ॥ सोमे चरस्थिरद्वंद्वाः
ऋमात्स्युर्बलशालिनः ॥ ६८ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि मध्यायुर्यो-
गनिश्चितम् ॥ मारकांतरेण विप्र तवाग्रे कथयाम्यहम् ॥ ६९ ॥
विलग्नान्मदशा वा चेदुभयोरष्टमेशयोः ॥ संस्थितेऽन्यतरौ विप्र
मध्यायुर्योग उच्यते ॥ ७० ॥ अयं योगे स्थिते सेवा दीर्घस्य म-
ध्यपादके ॥ बालस्य मध्यता पादे केचिदिति विवेचनम् ॥ ७१ ॥
अथ दीर्घादि योगेषु त्रिषु च द्विजसत्तम ॥ कक्षाह्वासकृते यो-
गान्दर्शयामि तवाग्रतः ॥ ७२ ॥ लग्नसप्तमयोर्विप्र द्विर्द्वादशकयो-
रपि ॥ षष्ठं ध्राविपस्यापि जनुर्लभे विचिन्तयेत् ॥ ७३ ॥ पापा-
क्रांते पापयोगे पापमध्यत्वमागते ॥ कक्षाह्वासौ विजानीयान्नि-
र्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ७४ ॥ दीर्घस्य मध्यमा याता भवेदायुषि
मध्यमे ॥ अलपादल्पं च विज्ञेयं कक्षाह्वासस्य लक्षणम् ॥ ७५ ॥

कक्षाऽह्नासे यदाऽर्थोऽपि पूर्ववजायते ध्रुवम् ॥ अथैवं लग्नकुंडल्यां
 पापयोगत्रिकोणगे ॥ ७६ ॥ लग्नपंचमभाग्येषु पापयोगकृते द्वि-
 ज ॥ कक्षाऽह्नासो भवेद्विप्र निर्विशंकं विधेः सुत ॥ ७७ ॥ अत्राऽ
 स्मिन्कारके लग्ने चिंतयेज्जनुर्लग्नवत् ॥ कारकांशे द्यूनराशेः पाप-
 मध्यत्वमेव हि ॥ ७८ ॥ एको योगः स विज्ञेयः कक्षाऽह्नासं च
 पूर्ववत् ॥ अथैककक्षाऽह्नासस्य चापवादं वदाम्यहम् ॥ ७९ ॥
 एकस्य कक्षाऽह्नासं च वित्तपे चान्यथा भवेत् ॥ पूर्ववच्छुभयोगेन
 कक्षावृद्धिर्भविष्यति ॥ ८० ॥ जनुर्लग्ने कारके च चिंतयेत्पूर्वव-
 द्विज ॥ लग्ने द्यूने धने रिष्फे षष्ठे रंध्रे स्थलत्रये ॥ ८१ ॥ शुभखे-
 टकृते योगे कक्षावृद्धिर्भवित्यपि ॥ चिंतयेत्पूर्ववद्विप्र त्रिको-
 णेषु स्थलद्वये ॥ ८२ ॥ जनुर्लग्ने कारके च शुभयोगं करो-
 ति च ॥ कक्षावृद्धिर्न संदेहो भविष्यति द्विजोत्तम ॥ ८३ ॥
 कारके च त्रिकोणस्थे नीचस्थे पापखेचराः ॥ कक्षाऽह्नासो महा-
 प्राज्ञ द्वितयेन भविष्यति ॥ ८४ ॥ कारकांशे त्रिकोणेषु शुभखेटे
 शूभ स्थले ॥ कक्षावृद्धिर्भवेत्तत्र न संदेहो द्विजोत्तम ॥ ८५ ॥
 कारके पापखेटाच्च चांतगे पापसंयुते ॥ कक्षाऽह्नासं भवेत्तत्र प्र-
 णीते द्विजसत्तम ॥ ८६ ॥ कारके शुभसंयुक्ते स्वतुंगे शुभखेचराः ॥
 कक्षावृद्धिर्भवेत्तत्र निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ८७ ॥ पापकारकगता-
 ऽह्नासवृद्धिर्वा कथिता द्विज ॥ अथैव गुरुणा कक्षाऽह्नासवृद्धी वदा-
 म्यहम् ॥ ८८ ॥ वित्ते व्यये लग्नपष्ठे त्रिकोणे पापयोर्द्विज ॥ क-
 क्षाऽह्नासं भवेत्तत्र पूर्ववद्विजसत्तम ॥ ८९ ॥ गुरौ नीचे ह्यतुंगे
 च संयुक्तेऽशुभखेचरैः ॥ कक्षाऽह्नासं करोत्येव निर्विशंकं द्विजो-
 त्तम ॥ ९० ॥ वित्तगे च गुरौ ज्ञेयं पूर्ववद्योजयेद्विज ॥ प्रागुक्ता
 र्थकृते यं च कक्षाः सर्वा प्रचक्षते ॥ ९१ ॥ तथैव शुभयोगेषु

चापवादं वदाम्यहम् ॥ उक्तस्थाने शुभैर्योगे पूर्णेन्दुशुक्रयोर्द्विज
 ॥९२॥ योगप्रकरणे कक्षाह्रासं च न तु वृद्धये ॥ तत्रैकराशिवृद्धि-
 श्च भवत्येव न संशयः ॥ ९३ ॥ पूर्ववदुक्तपापेषु शनिना योग-
 कारकम् ॥ कक्षाह्रासं च तत्रैव यत्रैकं राशिह्रासकृत् ॥ ९४ ॥
 अधुना संप्रवक्ष्यामि विशेषेण द्विजोत्तम ॥ आलंब्य स्थिरदशायां
 च योगान्निधनमेव च ॥ ९५ ॥ शशिनंदपावकाश्चेदित्युक्ता च
 दशा स्थिरा ॥ चरे स्थिरं द्विःस्वभावेभानुना राशिषु द्विज ॥९६॥
 त्रिभिस्त्रिभीराशिरेकं खंडाश्चत्वार एव च ॥ कस्मिन्खंडे च निधनं
 तस्य योगं विचिन्तयेत् ॥ ९७ ॥ यस्मिन्खण्डे मृत्युयोगस्तस्मि-
 न्खंडे विचिंतितम् ॥ मरणं भवतीत्यर्थं निर्विशंकं वदाम्यहम् ॥
 ॥९८॥ योगत्रयमहं वक्ष्ये दीर्घमध्याल्पभेदतः ॥ चतुःखंडेषु य-
 त्रायुरागतं तत्र चिंतयेत् ॥ ९९ ॥ दीर्घायुर्योगवत्तत्तु यस्मिन्खंडे
 समागते ॥ तस्मिन्खंडे च निधनं भवत्यपि न संशयः ॥ १०० ॥
 वक्ष्यमाणप्रकारेण मध्यमल्पायुषि द्विज ॥ निधनाश्रयखंडेषु ल-
 क्षणाक्रांतया दशा ॥ १०१ ॥ तद्दशायां च निधनं भवत्येव द्वि-
 जोत्तम ॥ कदाचिन्न मृतिस्तत्र क्लेशदुःखभयानिच ॥ १०२ ॥ भ-
 वन्ति तत्र संस्कार्यं पुनरित्थं वदाम्यहम् ॥ पापद्वयमध्यगते रा-
 शिपाके मृतिर्भवेत् ॥ १०३ ॥ लग्नाहा कारकाद्विप्र पापाक्रांते त्रिको-
 णगे ॥ द्वादशाष्टमराश्येवं पापाक्रांतं भवेदपि ॥ १०४ ॥ तद्दशायां
 च निधनं जातकस्य न संशयः ॥ खंडे स्थिरदशायां च चिंतनीयं
 प्रयत्नतः ॥ १०५ ॥ पापराशेस्त्रिकोणेषु द्वादशाष्टमराशिषु ॥
 पापाक्रांते तद्दशायां निधनं भवति ध्रुवम् ॥ १०६ ॥ शुभमध्ये मृ-
 तिर्नैव पापमध्ये मृतिर्भवेत् ॥ पुनरपि निधनार्थाय राशिदोषं व-
 दाम्यहम् ॥ १०७ ॥ द्वादशाष्टमयोः पत्योर्दृष्टौ क्षीणेन्दुशुक्रयोः ॥

तद्दशायां च निधनं सत्यमेव न संशयः ॥ १०८ ॥ क्षीणेंदोः केवलं दृष्टिः शुक्रदृष्टिश्च केवलम् ॥ दृष्टिमात्रेण निधनं स्थिरदशायां विचिन्तयेत् ॥ १०९ ॥ मृत्युस्थानेन या दृष्टिः पापमध्यर्क्षं पश्यति ॥ तस्या दशां समालोक्य व्योमषष्ठाधिपाद्विज ॥ ११० ॥ निरीक्षिते नवांशेषु द्वयोः स्थाने द्विजोत्तम ॥ तत्रैव निधनं ज्ञेयं भाषितं च तवाग्रके ॥ १११ ॥ पूर्वोक्तनिधनस्थाने महापाकं नरेष्वपि ॥ व्योमषष्ठाधिपौ विप्र तयोरंशे निरीक्षिते ॥ ११२ ॥ राशेरंतर्दशाकाले निधनं भवति ध्रुवम् ॥ अंतर्दशायांरूपे द्वे निधनस्थानमेव च ॥ ११३ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखण्डसारांशे आयुर्दायकथनं नाम पंचविंशोऽध्यायः ॥ २५ ॥

पराशर उवाच ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि निधनार्थं विशेषतः ॥ प्रकारांतरदशायास्तच्चरुद्राद्विजसत्तम ॥ १ ॥ लग्नद्यूनाष्टमे शौचे तयोर्मध्ये च यो बली ॥ प्राणिरुद्रः स विज्ञेयः सूर्यादिखेचरो पिऽच ॥ २ ॥ तयोर्मध्ये बली चिंत्यः शुभदृष्टेन संयुते ॥ दुर्बलः सोपि गौणारूयो रुद्रग्रह इतीर्यते ॥ ३ ॥ तत्रैव प्राणिरुद्रस्य विशेषं गणयेत्फलम् ॥ प्रवक्ष्यामि तवाग्रे च शृणुष्व त्वं महामते ॥ ४ ॥ शुभैर्युक्ते शुभैर्दृष्टे शुभसंबंधकारकः ॥ प्राणी रुद्रः स विज्ञेयस्तस्याधीनायुरेव च ॥ ५ ॥ रुद्रशूलान्तमायुः स्यात्त्रिकोणांते तथा पुनः ॥ लग्नांते पंचमांते च नवमांते त्रयस्थले ॥ ६ ॥ चिंतनीयं महाप्राज्ञ तत्तद्राशिदशांतरे ॥ अल्पमध्यं च दीर्घायुर्योगभेदा न संशयः ॥ ७ ॥ यत्रालपायुः समायोगे त्रिकोणमध्यमान्तरे ॥ आयुस्तत्रैव विज्ञेयं तदग्रे च क्रमेण च ॥ ८ ॥ योगे मध्यायुषं प्राप्ते त्रिकोणे मध्यमांतगे ॥ आयुर्दायसमाप्तिश्च निर्विशंकं द्वि-

जोत्तम ॥ ९ ॥ दीर्घायुर्योगसंलब्धे त्रिकोणे नवमांतगे ॥ दशांतरे महाप्राज्ञ आयुर्दायसमाप्तये ॥१०॥ अथैव लग्नघूनादि आरभ्य च दशाक्रमः ॥ प्रवृत्तिर्जन्मतो ज्ञेया निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ११ ॥ यत्र रुद्रग्रहस्यापि शुभदत्वं न भाव्यते ॥ तत्र जीवस्य नष्टत्वान्नेदम्फलमिति स्थितिः ॥ १२ ॥ अथैव रुद्रशूलांतमायुर्दायेतिकारणे ॥ योगेस्मिंश्च समुत्कर्षात्किंचिद्दर्शयति द्विज ॥१३॥ प्राणी रुद्रशुभे दृष्टे फलं पूर्वोक्तदायकः ॥ शुभयोगे न संदेहो रुद्रे शूलांतमायुषि ॥ १४ ॥ स्थित एव फलं जन्म कथितं कारणांतरे ॥ निरुक्ते शुभसंयोगे किं कीर्तयति भो द्विज ॥ १५ ॥ पूर्वमेव फलं साधो समुत्कृष्टे तदेव चेत् ॥ सुतरां तदेव वक्तव्यं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ १६ ॥ अनेन पूर्वयोगेन फलं किंचिद्धि न्यूनता ॥ अधोतितादुक्तकालात्पूर्वं पश्चान्मृतिर्यादि ॥ १७ ॥ निरुक्तयोगश्च तदा अपवादं वदाम्यहम् ॥ रविं विहाय नितरां पापयोगो भवेद्विज ॥ १८ ॥ योगोऽयं निष्फलं वाच्यं पुरा ब्रह्मप्रणोदितम् ॥ इदं फलं न भवति योगेस्मिन्द्विजसत्तम ॥ १९ ॥ नाशयोगस्य वक्तव्यं फलं वापि भयंकरम् ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि गौणरुद्रस्य वै द्विज ॥ २० ॥ गुणप्रकर्षेण फलं विशेषेण तवाग्रतः ॥ गौणरुद्रे महाप्राज्ञ मंदारेन्दुनिरीक्षिते ॥ २१ ॥ अभावे शुभयोगस्य पापयोगांतरे तथा ॥ शूलांतात्फलं विप्रेंद्र आयुर्दायं भवत्यपि ॥ २२ ॥ शुभदृष्टे वा शूलांतात्परतायुर्भवेदपि ॥ योगद्वयपरत्वेन योजनीयं न संशयः ॥ २३ ॥ एतद्योगद्वयं किंचिन्न्यूनतायामपि द्विज ॥ नेदं फलं प्रवक्तव्यं मैत्रेयाभाषितं पुरा ॥ २४ ॥ शुभदृष्टिभवे चैव योगे च परपूर्ववत् ॥ शुभदृष्टवसंत्या च पापयोगाद्यभावतः ॥ २५ ॥ कृत एको हि योगश्च पूर्वयोजनमेव च ॥

अशुभयोगे शुभौ दृष्टौ योगोऽयमपरो द्विज ॥ २६ ॥ पापयोगै-
 र्गैरभावे च शुभदृष्टौ च संयुते ॥ कैमुतिकाख्यन्यायेन सिद्धो
 योगस्तृतीयकः ॥ २७ ॥ पुरा प्रोवाच यच्छंभुस्तवाग्ने कथया-
 म्यहम् ॥ द्वितीययोजनायां तु शुभदृष्टिसमन्विते ॥ २८ ॥
 पापयोगैरभावे च योगः प्रथम उच्यते ॥ पापयोगे महाप्राज्ञ
 शुभदृष्टेरभावके ॥ २९ ॥ द्वितीययोगपक्षेऽहं पूर्वस्मिन् द्विजस-
 त्तम ॥ पापयोगैरभावेन शुभदृष्टिविवर्जितः ॥ ३० ॥ कैमुतिका-
 ख्यन्यायेन तृतीयो योग उच्यते ॥ अथैव प्राणिरुद्रस्य ह्युक्ता प-
 क्षांतरे कथा ॥ ३१ ॥ तत्रैव प्रथमे योगे शुभदृष्टिविवर्जिते ॥
 शुभयोगादियोगश्च द्वितीयोक्तेन योगकृत् ॥ ३२ ॥ तृतीयेन द्व-
 यस्यापि योगभंगं करोत्यपि ॥ अधुनोक्तत्रयाभावे मंदादिदृष्टिमा-
 त्रतः ॥ ३३ ॥ एवं स्थिते सुयोगश्च निःशंकं प्रतिपद्यते ॥ अशुभैः
 खेचरैर्दृष्टे पापयोग इतिस्थितिः ॥ ३४ ॥ शुभयोगविहीने च म-
 न्दारेन्दुनिरीक्षिते ॥ तदायुः परतो विप्र समानादिति योजयेत्
 ॥ ३५ ॥ प्रथमद्वितीये संतः पातयोगैरभावतः ॥ योगो भंगम-
 पेक्षा च तृतीयोक्तमिदं वदेत् ॥ ३६ ॥ पापदृष्टिमात्रमेवं योगनि-
 र्वाहकारणे ॥ अपवादविहीनेन इत्येवोक्तं तृतीयके ॥ ३७ ॥ प्रा-
 णिवागौणरुद्राभ्यां ताभ्यामाश्रितमेव च ॥ गुणविशेष आयुरंतं
 वक्ष्यामीह महामते ॥ ३८ ॥ गौणरुद्रशुभैर्योगे शुभदृष्टिसम-
 न्विते ॥ रुद्रशूलांतमायुश्च योजनीयं द्विजोत्तम ॥ ३९ ॥ पूर्वोक्त-
 प्राणिरुद्रेण द्वियोगप्राणकेन च ॥ द्वाभ्यां शूलांतमायुश्च तवाग्ने
 कथितं मया ॥ ४० ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि द्वयोर्निर्वाहकारणे ॥
 तयो रूपं भिन्नभिन्नं शृणुष्व मुनिपुंगव ॥ ४१ ॥ प्राणिरुद्रे शुभै-
 र्दृष्टे योगोऽयं द्विजसत्तम ॥ शुभयोगेति का वार्ता शूलांतमायुर्वि-

निश्चितम् ॥ ४२ ॥ गौणरुद्रे शुभैर्दृष्टे योगोऽयं क्लेशदायकः ॥
 रोगशोकभयं कर्ता मृत्युं नैव करोति च ॥ ४३ ॥ शुभयोगे महा-
 प्राज्ञ योगोऽयं बलवत्तरः ॥ तस्य शूलांतमायुश्च निर्विशंकं न
 संशयः ॥ ४४ ॥ उभौ रुद्रौ शुभग्रहे योगदृष्टौ द्वयोरपि ॥ शुभ-
 ग्रहेण क्लेशश्च रुद्रशूलांतमायुषि ॥ ४५ ॥ प्राणी चाप्राणिरुद्राभ्यां
 कृतयोगद्वयेन च ॥ तयोर्वा संप्रवक्षामि तवाग्रे द्विजसत्तम ॥ ४६ ॥
 मार्तंडरहिते चान्यः पापयोगकृते द्विज ॥ योगद्वयं न भवति पा-
 तयुक्तं द्वयोरपि ॥ ४७ ॥ शुभयोगः शुभैर्दृष्टैरुभयेपि विना रविम् ॥
 पापयोगकृते विप्र भययोगो विनश्यति ॥ ४८ ॥ शुभयोगः शु-
 भैर्दृष्टिरभावेन भवत्यपि ॥ यत्रायुः कथयां चक्रुर्वक्तव्यं द्विजसत्त-
 म ॥ ४९ ॥ उभयोः पापयोगे च कश्चिद्रोगार्तिको भवेत् ॥ क्लेश-
 शोकनृपाद्गीतिदेशपर्यटनं द्विज ॥ ५० ॥ शुभदृष्टिह्यभावे च शुभ-
 योगविवर्जिते ॥ पापयोगमभावेन मरणं सारणं दृशा ॥ ५१ ॥
 शुभयोगदृष्ट्यभावे पापयोगे द्विजोत्तम ॥ पुष्टदशाचलन्नैव सप्र-
 सादो न संशयः ॥ ५२ ॥ अस्मिन्प्रकरणे चैवमुपपत्तौ द्विजोत्त-
 म ॥ शुभवर्गो पापवर्गो तवाग्रे कथयाम्यहम् ॥ ५३ ॥ अकारमं-
 दफणिनः क्रमात्कूरा अथाश्रयम् ॥ चन्द्रोपि क्रूर एवात्र क्वचिदं-
 गारकाश्रयात् ॥ ५४ ॥ गुरुशिखिकविज्ञाश्च यथापूर्वं शुभग्रहाः ॥
 क्रूरखेटा महाप्राज्ञ चार्काद्या उत्तरोत्तरम् ॥ ५५ ॥ क्रूराः क्रूरखेट-
 गाश्च क्रूराणि ह्यपवादकम् ॥ शुभक्षेत्रगतैः क्रूराः क्रूरतामुपशा-
 म्यति ॥ ५६ ॥ गुर्वादयः शुभग्रहा यथापूर्वं बुधः कविः ॥ कवितः
 केतुर्विज्ञेयः केतुतो वाक्पतिर्द्विज ॥ ५७ ॥ क्रमेणैव विजानीयाच्छुभखे-
 टोत्तरोत्तरम् ॥ यथापूर्वं क्रूरग्रहाः क्रूराश्रयसमागते ॥ ५८ ॥ एवं क्रौर्यं
 समापन्नं क्रौर्यं तु शोभनाश्रयः ॥ एवं गुर्वादि सौम्याश्च शुभाः श्रे-

ज्ञातिशोभनाः ॥ ६९ ॥ क्रूरांश्रये सौम्यखेटाः ॥ सौम्यता नश्यते
 क्वचित् ॥ एवमेवापरावुक्तं कथयामि द्विजोत्तम ॥ ६९ ॥ प्रत्येकं
 शुभराशिः स उच्चस्थो वा बुधः शुभः ॥ गुरुशुक्रौ च सौम्यस्थौ
 ततोऽन्ये च शुभाः स्मृताः ॥ ६९ ॥ पूर्वस्मिन्पापयोगेन योगभं-
 गद्वये द्विजे ॥ निरूपिता तवाग्रे च निर्विशंका न संशयः ॥ ६९ ॥
 योगद्वयेपि भंगार्थं पापदृष्टौ विशेषकम् ॥ न दर्शयति कदापि-
 स्यात्तत्राग्रे कथयामि वै ॥ ६९ ॥ शुभग्रहैरभावे च मंद्रेरेन्दुनि-
 रीक्षिते ॥ पापयोगे शुभैर्दृष्टे परतश्चाद्युधि द्विज ॥ ६९ ॥ प्राणि-
 रुद्रेष्वगौणेन शुभयोगविर्वर्जिते ॥ पापयोगेऽथवा दृष्टे तथा शुभ-
 निरीक्षिते ॥ ६९ ॥ व्यापारतानुविज्ञेया पूर्ववद्विजसत्तम ॥ अ-
 त्रोपपदप्रापाच्च राहोरप्युपलक्षणम् ॥ ६९ ॥ एवं सूर्यातिरिक्तोपि
 पापयोगमथापि च ॥ तस्यैवेहानुवादाच्च राहोश्चिदुपलक्षणात् ॥
 ॥ ६९ ॥ परिग्रहदर्शनाच्च परतो रुद्रपाश्रयात् ॥ शुभस्थाने
 आयुरंतः शूलत्रयमलंघनात् ॥ ६९ ॥ न तु शूलदशयां च आ-
 युरंतं द्विजोत्तम ॥ एवं शूले चेतदंतशूलरीत्येति वार्थके ॥ ६९ ॥
 पूर्वोक्तपापयोगेन शुभयोगेन दृष्टितः ॥ कृतयोगद्वयस्यापि भं-
 गार्थं च वदाम्यहम् ॥ ७० ॥ शुभयोगेन वै विप्र पापयोगोऽति-
 दुर्बलः ॥ शुभदृष्टिकृते योगः पापदृष्टेः कथं क्षमः ॥ ७१ ॥ न मं-
 जनसमर्थस्य कोटियत्नकृते द्विज ॥ शुभकृद्योगभंगार्थं पापयोग-
 मेपीक्षितम् ॥ ७२ ॥ शुभयोगे दृष्टिकृते पापयोगेपि भंजकः ॥
 शुभदृष्टिकृते योगः पापयोगो विनश्यति ॥ ७३ ॥ यदायुर्दायम-
 ध्यस्थं वेदितव्यं द्विजोत्तम ॥ पापमात्रस्य शूलत्वे प्रथमक्षं मृति-
 र्वेदेत् ॥ ७४ ॥ द्वौ रुद्रौ पूर्वं वक्ष्येऽहं यदि एकत्र संस्थिते ॥ मि-
 त्रमध्यमशूलक्षं शुभमात्रेऽतिमे मृतिः ॥ ७५ ॥ द्वयोः पापी च

प्रथमे शूले मृत्युर्भवत्यपि ॥ यद्येकरुद्रः ॥ पापी चाद्वितीयः शुभं
 खेचरः ॥ ७६ ॥ मध्ये शूले मृतिर्विप्रं निर्विशंकां भविष्यति ॥ शु-
 भं ग्रहद्वयं विप्रो एकत्र यदि तिष्ठति ॥ ७७ ॥ अंतशूले मृतिर्ज्ञेया
 त्रिशूलिभाषितं पुरा ॥ एवं भेदानुभेदेन ज्ञेयं सर्वत्र बुद्धिमान् ॥
 ॥ ७८ ॥ शूलक्षेत्रे च रुद्रौ द्वौ यदि पापोथ वा शुभः ॥ मिश्रग्र-
 होथे वा विप्र चिंतयेद्दलवत्तरः ॥ ७९ ॥ दीर्घायुरायुर्योगेन भं-
 गाभावे द्विजोत्तम ॥ मृत्युशूलदशायां च पापयोगं विना रविः
 ॥ ८० ॥ क्रूराश्च येषु क्षेत्रेषु शुभनामाश्रयेषु च ॥ निर्याणमितरे-
 षां तु शूलक्षे निर्दिशेदयम् ॥ ८१ ॥ शुभानामत्र पक्षे तु तथा
 क्रूराश्रयेषु च ॥ तस्मि ज्ञातकशूलक्षे मृतिं ब्रूयान्न संशयः ॥ ८२ ॥
 यद्यप्राणीरुद्रयोगे यत्किञ्चिन्नूनता द्विज ॥ तर्हि रुद्राश्रयं तच्च
 त्रिधा न परतोऽपि च ॥ ८३ ॥ रुद्राश्रयेषु चायुर्दासमाप्तिर्भव-
 ति ध्रुवम् ॥ प्रायेण चिन्तयेद्विप्र पूर्वापरप्रयत्नतः ॥ ८४ ॥ यद्वा
 अप्राणिरुद्रस्य योगे पूर्णं भवत्यपि ॥ रुद्रशूले परत्वेन आयुर्दा-
 यसेमाप्तये ॥ ८५ ॥ रुद्राश्रयेण प्रायेण शूलमेकद्वयं त्रयम् ॥ उ-
 ल्लंघनं कृते विप्र यदि योगविशेषतः ॥ ८६ ॥ तर्हि रुद्राश्रयेष्वेवं
 प्रायेणायुर्भवेद्ध्रुवम् ॥ तावद्वर्षेण कथनं जीवनं जातकस्य च ॥
 ॥ ८७ ॥ इत्युक्ते च प्रयाणे च पूर्वं रुद्राश्रयाद्विज ॥ आयुर्दायस-
 माप्तिश्च कष्टयोगादि कारके ॥ ८८ ॥ रुद्राश्रयात्तु ह्येवं हि निरु-
 क्ते आयुषि द्विज ॥ किं भवेद्विशेषरूपं तवांग्र्यो दर्शयामि चां ॥ ८९ ॥
 मेषलम्ने विशेषेण आयुरुद्राश्रयांतके ॥ कुष्ठरोगादि कुर्वीत पूर्णा-
 युर्न समाप्यते ॥ ९० ॥ द्वंद्वराशौ स्थितौ रुद्रौ प्राणीगौणद्वयेऽ-
 पि वा ॥ रुद्राश्रयं तदन्ते वा आयुर्दायं भवत्यपि ॥ ९१ ॥ आयुर्-
 दा योगभेदेन प्रथमे मध्यमोत्तमे ॥ दर्शयामि तवांग्र्ये च कथां

शंभुप्रणोदिताम् ॥ ९२ ॥ स्वल्पमध्यमदीर्घायुर्योगादिकं वदेद्वि-
 ज् ॥ तदायुर्दायमल्पादिं यथोक्तं कथितं मया ॥ ९३ ॥ स्वल्पायुः
 प्रथमे शूले मध्यमायुर्द्वितीयके ॥ दीर्घायुश्च तृतीयांते शूलांते
 निधनं भवेत् ॥ ९४ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि तवाग्रे द्विजनंदन ॥
 मृत्युर्मुख्याश्रयीभूतदशायां तदशास्वपि ॥ ९५ ॥ ततः फलवि-
 शेषार्थं माहेश्वरग्रहं द्विज ॥ लक्षयंति तदाग्रे च तस्मादायुर्विनि-
 श्रितम् ॥ ९६ ॥ चिंतयेत्कारके लग्ने अष्टमेशो महेश्वरः ॥ अथै-
 वाऽन्यप्रकारेण माहेश्वरं वदाम्यहम् ॥ ९७ ॥ कारके तुंगराशि-
 स्थे स ग्रहो बलवत्तरः ॥ रिःफरंघ्राधिपौ मध्ये सोपि माहेश्वरो
 ग्रहः ॥ ९८ ॥ कारकाच्च ग्रहाभावे नाथो माहेश्वरो भवेत् ॥ रि-
 ष्फरंघ्राधिपौ विप्र बले सामान्यतां यदि ॥ ९९ ॥ द्वयं माहेश्वरं
 यातो यथा रुद्रग्रहौ द्वयम् ॥ ताभ्यां च निर्णयार्थाय प्रकारान्यद्
 दाम्यहम् ॥ १०० ॥ स्वकारकस्य योगश्चेद्राहुकेतुरविं विना ॥
 माहेश्वरो भवत्येव विकल्पेन द्विजोत्तम ॥ १ ॥ कारकस्याष्टमे पा-
 पग्रहो माहेश्वरो भवेत् ॥ रविचंद्रौ च चांद्रिश्च गुरुः शुक्रः शनि-
 स्तमाः ॥ २ ॥ शिखिना गणनायां च यः षष्ठः कारकग्रहात् ॥
 सोऽपि माहेश्वरो ज्ञेयो नवभागसमुच्चयात् ॥ ३ ॥ एवं चार्कवि-
 भागश्च राशिव्यवहारोच्चता ॥ तदीयं तृतीयः खेटो रव्यादीनां
 माहेश्वर ॥ ४ ॥ यद्वा कारकस्थानाच्च षष्ठाधिपलये स्थिते ॥ सोऽ-
 पि माहेश्वरो ज्ञेयो निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ५ ॥ माहेश्वरग्रहस्या-
 पि ब्रह्मसाहित्यकेन च ॥ ततो ब्रह्मग्रहं वक्ष्ये विशेषेण फलाय वै
 ॥ ६ ॥ लग्नाद्वा सप्तमाद्वापि रिपुरंघ्रव्ययाधिपाः ॥ एतेषु बलवा-
 न्विप्र मेपादिविषमस्थिते ॥ ७ ॥ लग्नसप्तमयोर्मध्ये राश्योश्च
 बलवान्भवेत् ॥ उच्चैरष्टभागव्यसंयोगो विद्यमानतः ॥ ८ ॥

एतद्गुणत्रयं युक्तः सोऽपि ब्रह्मा ग्रहः स्मृतः ॥ लघ्नस्य षष्ठभागं च
षट्कं च दूनवादिकम् ॥ ९ ॥ सप्तमस्य षष्ठभागं षट्कलिप्रीदिकं
द्विज ॥ बलवान्विषमस्थोऽपि ब्रह्मा खेटः स उच्यते ॥ ११० ॥ ब्र-
ह्मणा लक्षणाक्रांते बलवान्वापि पातयोः ॥ शनिराहुमयो केतुर्य-
दि षष्ठो ग्रहो द्विज ॥ ११ ॥ रव्यादिगणनायां च शन्यादौ तृ-
तीयो ग्रहः ॥ स्थानात्षष्ठराशिगे च षष्ठराश्यधिपोऽथवा ॥ १२ ॥
सोऽपि ब्रह्मा ग्रहो ज्ञेयो निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ बहुना ब्रह्मणाक्रां-
ते किं ग्रहं ग्राह्यमाणकः ॥ १३ ॥ इति संदेह निर्णीतं तवाग्रे क-
थयामि च ॥ द्वित्र्यादि ग्रहाणां च योगो ब्रह्मेति लक्षितः ॥ १४ ॥
योगः स्वजातियो ग्राह्यः कारकं जातियो ग्रहः ॥ बहुनामधिको
भागः सोऽपि ब्रह्मा ग्रहोच्यते ॥ १५ ॥ राहोर्ब्रह्मत्वयोगेन अ-
धिकारी यदा भवेत् ॥ विपरीतं विजानीयात्सर्वेषु न्यूनभागके ॥
१६ ॥ इत्येकपापे पूर्वोक्तं ब्रह्मणा ग्रहकारकात् ॥ रन्ध्राधीशोष्ट-
मस्थो वा जात्यप्राणैक्यवाक्यतः ॥ १७ ॥ द्वौ ब्रह्मा विपरीतार्थे
ह्यथवा बहुब्रह्मणा ॥ सामान्यभागांतरे हि कतमो ग्राह्यमाणकः
॥ १८ ॥ सर्वे भागसमानास्तु अग्रहात्सग्रहो बली ॥ इति न्याये-
न विज्ञेयं बलवान् ब्रह्मणोच्यते ॥ १९ ॥ ब्रह्मत्वेन प्रधानेन
ब्रह्मकार्यं करोत्यपि ॥ स च ब्रह्मा ग्रहो ग्राह्यः पुरा शंभु-
प्रणोदितः ॥ १२० ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि ब्रह्ममाहेश्वरो
ग्रहो ॥ विशेषेण फलं ब्रूयात्तवाग्रे द्विजनंदन ॥ २१ ॥ ब्रह्मा ग्र-
हाश्रितेशः स्याद्दशादिपरिचितयेत् ॥ माहेश्वरक्षेपर्यन्तं जातकं-
स्यायुषि द्विज ॥ २२ ॥ तत्तद्वाशित्रिकोणेषु राशिरंतर्गते मृतिः ॥
चरश्च स्थिरपर्यन्तं दशायां चिंतयेद्विज ॥ २३ ॥ तथा महादशा-
यां च आयुर्दायं विलोकयेत् ॥ विंशोत्तर्यादिकं चैव यथान्यायेषु

योजयेत् ॥ २४ ॥ माहेश्वरश्चः योः राशिरष्टमेशाश्रयी द्विजः ॥ त-
 त्तद्राशित्रिकोणेषु राशिरंतर्गते मृतिः ॥ २५ ॥ अत्राब्द इति नि-
 देशात्तत्तद्राशिदशाक्रमः ॥ अब्दा द्वादशधा भागे अंतरैकैकरा-
 शि च ॥ २६ ॥ एकैकोब्दांतरदशा विज्ञेया गणिताग्रणीः ॥ द्वा-
 दशाल्पे च आधिक्ये भानुना ॥ भागं दास्येत् ॥ २७ ॥ प्राप्ततर-
 दशा ज्ञेयाः स्युनाधिक्यं न जायते ॥ अब्दानां द्वादशाधिक्ये
 भानुराश्रयंतरं दशा ॥ २८ ॥ दशाब्दे द्वादशः स्युनः यस्मिन् राशौ
 दशा द्विजः ॥ भागेद्वादशमध्ये च समासः तदन्तरम् ॥ २९ ॥ म-
 हादशाक्रमेणैव चालनीयेति ज्ञापितम् ॥ अर्कभागेंतरदशातयनं
 द्विजसत्तम् ॥ ३० ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखण्डसारांशि
 रुद्रमाहेश्वरब्रह्मग्रहलक्षणकथनं नाम षड्विंशोऽध्यायः ॥ २६ ॥

अथ पित्रादिनिर्याणमाह ॥

अधुना संप्रवक्ष्यामि पित्रादेश्च द्विजोत्तम ॥ योगं निर्याणका-
 र्व्यातं यथा शंभुपुरोदितम् ॥ १ ॥ लग्नसप्तमयोर्मध्ये यो राशिर्ब-
 लवान्द्विजः ॥ तस्यै राशेः समारभ्य क्रमेण पूर्ववद्विजः ॥ २ ॥ प्र-
 वर्तकदशारीत्या रुद्रशूलदशातरे ॥ भविष्यति पितुर्मृत्युनिर्विश-
 कं द्विजोत्तम ॥ ३ ॥

अथ मातुनिर्याणम् ॥

लग्नाद्वा सप्तमाद्वापि बलीराशिचतुर्थकः ॥ तस्याः शूलदशा-
 यां च मातुर्मृत्युने संशयः ॥ ४ ॥

अथ भ्रातृनिर्याणम् ॥

लग्नाद्वा सप्तमाद्वापि बलीं वीक्षेत्तृतीयकम् ॥ तस्याः शूलद-
 शायां च भ्रातृनिर्याणमेव च ॥ ५ ॥

॥ ६ ॥ जलमाद्वाऽभगिनीभगिनीपुत्रनिर्माणमाहा ॥ ६ ॥
 लमाद्वाऽसप्तमाद्वापिः राशिपुंचमकेऽवली ॥ तस्याः शूलदशा-
 यां च निर्याणं भगिनिपुत्रयोः ॥ ६ ॥ ॥ ६ ॥
 लमाद्वाऽसप्तमाद्वापिः एकादशी वली द्विज ॥ तस्याः शूलद-
 शायां च निर्याणं ज्येष्ठभ्रातृकम् ॥ ७ ॥ लमाद्वाऽसप्तमाद्वापिः नव-
 राशिवली द्विज ॥ निर्विशङ्कं भवेत्तस्य शंभुना कथितं पुरा ॥ ८ ॥
 मातापित्रोः कारकाभ्यां चितयेत्पूर्वद्विज ॥ तदायुर्निधने चापि
 दीर्घादीनां प्रमेदतः ॥ ९ ॥ भानुभार्गवयोर्मध्ये सद्दीर्घमधिकौ
 द्विज ॥ ग्रहादित्यादिरीत्यां च खेटः पितृकारकः ॥ १० ॥ चं-
 द्रमंगलयोर्मध्ये तथैव रविशुक्रयोः ॥ वलेनारहितः सोपि प्राण-
 हनिरीक्षितः ॥ ११ ॥ पित्रादिकतां भजते यथाक्रमं द्विजोत्तम ॥
 उभयोर्बलसंस्थे च ह्युभौ पुत्रादिकारकौ ॥ १२ ॥ द्विविधं चितये-
 तत्र प्राण्यप्राणिविभेदतः ॥ पित्रादिकारकस्यैवं प्राणीफलं विदा-
 म्यहम् ॥ १३ ॥ पित्रादिकारके विप्रे शुभग्रहनिरीक्षिते ॥ मातृ-
 कारकाश्रयीभूतराशिरेतत्रिकोणगे ॥ १४ ॥ दशायां निधनं वा-
 च्यं मातापित्रोस्थत्रयम् ॥ अथ प्राणिकारकस्य तवाग्रे कथितं
 फलम् ॥ १५ ॥ अप्राणिकारकस्यैवमष्टमेशो बलान्वितः ॥ त-
 स्याश्रयीभूतराशित्रिकोणे निधनं भवेत् ॥ १६ ॥ यदा रंध्रे स
 वीर्यादयं तच्छूले निधनं द्विज ॥ पितृमातृकारके च शूले निधन-
 मेव च ॥ १७ ॥ यद्वा प्राणिकारकस्य एवं ऋक्षांतरेपि च ॥ फलं
 वै निर्दिशेद्विप्र परं तद्वावनायके ॥ १८ ॥ अप्राणिकारकफलं निर्-
 दिशेद्वयग्रे द्विज ॥ सर्वे प्रकारा इत्येवं चितयेद्द्रुद्रशूलवत् ॥ १९ ॥
 अल्पाद्यायुर्योगं वेदायुर्दानयनं द्विज ॥ दशासंचारभेदेन आयु-

दायं च पूर्ववत् ॥२०॥ राश्यादौ निर्णयं चादौ तद्विशेषफलाय वै ॥
 तन्वादिव्ययभावेषु भावं तत्तत्समुच्चितम् ॥ २१ ॥ तत्तत्कारक-
 माश्रित्य राश्यारूढं विचिंतयेत् ॥ द्वारवाह्यादिकं सर्वं राश्याद्यं
 द्विजसत्तम ॥ २२ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि पितुनिर्धनहेतवे ॥ वि-
 शेषकं दर्शयंति पुनरुक्तं च वै द्विज ॥ २३ ॥ रविर्ज्ञेयः क्रियायोगे
 लग्नाद्रिष्णुर्क्षणे स्थितौ ॥ बुधसूर्याश्रयीभूतलग्नमेषे दशान्तरे
 ॥ २४ ॥ लग्नभूतस्य मेषस्य सिंहस्यापि दशांतरे ॥ वक्तव्यं पितृ-
 निधनं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ २५ ॥ लग्ने यदि पापखेटामेषराशौ
 रविस्तथा ॥ योगे मेषमहापाके वापिरंतर्गं ते मृतिः ॥ २६ ॥ अधुना
 संप्रवक्ष्यामि तवाग्रे द्विजनंदन ॥ बाल्ये च पित्रोर्मरणं मयोक्तं
 च विशेषतः ॥ २७ ॥ पित्रोः कारकयोर्विप्र प्राण्यप्राणिहीनोपि
 वा ॥ व्यर्काते पापयोगे च शुभयोगविवर्जिते ॥ २८ ॥ दशाब्दा-
 न्न्यूनमित्येवं पित्रोर्मृत्युर्यथाक्रमम् ॥ रविदृष्टाशुभं दृष्टौ नायं यो-
 गो द्विजोत्तम ॥ २९ ॥ रव्यारूढविलग्नस्मिन्पित्रोर्भावं विचार-
 येत् ॥ तद्दशायां फलं वाच्यं पित्रोर्दुःखसुखादिकम् ॥ ३० ॥

अथ कलत्रनिधनमाह ।

कलत्रकारकः खेटस्तदा स्त्रीराशिचिंतनम् ॥ तत्रिकोणदशायां
 च कलत्रनिधनं भवेत् ॥ ३१ ॥

अथान्यनिधनमाह ।

तत्तत्कारकाश्रये च त्रिकोणक्षदशांतरे ॥ तेषां च मातुलादीनां
 निधनं भवति ध्रुवम् ॥ ३२ ॥ एवं भावकलत्रादितद्दशाब्दयंत्रको-
 चिंतयेदायुः सामर्थ्यं सर्वं फलसमानकम् ॥ ३३ ॥ लग्नाच्च कारका-
 द्वापि तृतीये पापखेत्रे ॥ युते दृष्टेथ वा विप्र दुष्टं मरणमुच्यते ॥
 ॥ ३४ ॥ तत्तत्कारकतद्दीशात्तृतीये पापयोगकृत् ॥ तेषां तेषां

प्रवक्तव्यं दुष्टं मरणमेव च ॥ ३५ ॥ तत्तद्वावात्कारकेशास्तृतीये
शुभदृष्टियुक् ॥ तेषां तेषां शुभैर्योगैर्मरणं भवति द्विज ॥ ३६ ॥
शुभाशुभद्वये योगे दृष्टौ वापि तृतीयगे ॥ शुभाऽशुभात्मकं विप्र
मरणं भवति ध्रुवम् ॥ ३७ ॥

अथ मरणनिमित्तान्याह ।

तृतीये भानुना दृष्टे तथा युक्ते बलाढ्यके ॥ राजहेतोश्च मर-
णं निर्विशंके द्विजोत्तम ॥ ३८ ॥ तृतीयचन्द्रेण युते षष्ठे वा पश्ये-
तो मृतिः ॥ तृतीयशनिराहुभ्यां दृष्टे वापि युतेथ वा ॥ ३९ ॥
त्रिषार्तिमरणं वाच्यं जलाद्वा बह्विपीडनात् ॥ गर्तादुच्चात्प्रपतनं
बंधने वा मृतिर्भवेत् ॥ ४० ॥ तृतीये चंद्रमांदी च षष्ठे वापि
युते द्विज ॥ कृमिकुष्ठादिना सत्वं मरणं च विनिर्दिशेत् ॥ ४१ ॥
तृतीयं गुरुणा दृष्टे युक्ते शोकादिना मृतिः ॥ तृतीये भृगुयुग्म-
ष्टे मेहरोगेण वै मृतिः ॥ ४२ ॥ बहुयुक्ते तृतीये च बहुरोगयुतो
मृतिः ॥ तृतीये तु तखेटाश्च योगे दृष्टियुतेथ वा ॥ ४३ ॥ तथैव
चन्द्रयोगे च तत्तद्रोगेण वै मृतिः ॥ अनेन योगभावेन तस्य
मृत्युं सुनिश्चितम् ॥ ४४ ॥

अथ निधनदेशभेदमाह ।

तृतीये शुभयोगेन शुभदेशे मृतिर्भवेत् ॥ पापेन कीकटे देशे
मिश्रे मिश्रस्थले मृतिः ॥ ४५ ॥ तृतीये गुरुशुक्राभ्यां योगे ज्ञा-
नेन वै मृतिः ॥ गुरुशुक्रातिरिक्तान्ययोगे शिथिलता मृतिः ॥ ४६ ॥
मिश्रे मिश्राः मृतिरिति एवं कर्माणि विप्र भोः ॥ कर्मभावे
विशेषेण फलदाता द्विजोत्तम ॥ ४७ ॥ लग्नद्वादशमध्ये च श-
न्यादित्रितयग्रहाः ॥ स्थिते पित्रोर्न संस्कारं कुर्वीत निजहस्ततः
॥ ४८ ॥ लग्नादीनां च भावानां पूर्वार्द्धे द्वादशादिकम् ॥ परार्द्धे

स्थितमन्यादिः वीक्षितेपि न । संशयः ॥ ४९ ॥ लघ्नादि यस्य म-
ध्ये तु शुभग्रहेनिरीक्षिते ॥ नामयोगा विजानीयात्पुरा श्शुभप्रणो-
दितम् ॥ ५० ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडेसारांशो निघन्तु-
कथनं नाम सप्तविंशतितमोऽध्यायः ॥ २७ ॥

। जापराशरउवाच ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि राजयोगादिकं परम् ॥ ग्रहाणां स्थान-
भेदेन राशिदृष्टिवशात्फलम् ॥ १ ॥ तपःस्थानाधिपो मंत्री मंत्रा-
धीशो विशेषतः ॥ उभावन्योन्यसंदृष्टौ जातश्चेदिह राज्यभाक् ॥
॥ २ ॥ यत्र कुत्रापि संयुक्तौ तौ वापि समसप्तमौ ॥ राजवंशोद्भि-
न्नौ बाली राजा भवति निश्चितम् ॥ ३ ॥ वाहनेशस्तथो माने माने-
शो वाहने स्थितः ॥ बुद्धिधर्माधिपाभ्यां तु दृष्टौ चेदिह राज्यभा-
क् ॥ ४ ॥ सुतेशकर्मेशसुखेशलग्ननाथा यदा धर्मपसंयुताश्चेत् ॥
दृष्टोत्तरश्चेदिह वारणाढ्यः स्वतेजसा व्याप्तदिगंतरालः ॥ ५ ॥
सुखकर्माधिपौ चैव मंत्रिनाथेन संयुतौ ॥ धर्मेशेनाथ वा युक्तौ
जातश्चेदिह राज्यभाक् ॥ ६ ॥ सुतेश्वरो धर्मपसंयुतश्चेत्तत्रेश्वरे-
णापि युतौ विलम्बे ॥ सुखेथ वा मानगृहेथ वा स्याद्रज्याभिप्रेक्तो
यदि राज्यवंशः ॥ ७ ॥ धर्मस्थाने गुरुक्षेत्रे स्वगृहे भृगुसंयुते ॥
पंचमाधिपसंयुक्ते जातश्चेदिह राज्यभाक् ॥ ८ ॥ निशार्द्धाच्च दि-
नार्द्धाच्च परं सार्द्धद्विनाडिकान् ॥ शुभो तदुद्भवो राजा धनी वा त-
त्समोपि वा ॥ ९ ॥ तत्र कविं कविश्चन्द्रं प्रश्यत्यपि तृतीयगः ॥
शुक्रांचद्रे ततः शुके तृतीये वाहनार्थवान् ॥ १० ॥ अथ
अथ द्वादशयोगमाह ॥ लघ्वित्तौ स्वदुश्चिक्क्यौ त्रितुर्गौ तुर्यपंचमौ ॥ द्विपात्मजौ प्र-
थमसौ श्रीरघौ सृतिभांग्यकौ ॥ ११ ॥ धर्मकर्मा स्वलाभौ च

रिष्फलाभौ तनुव्यग्रौ ॥ पुष्केला लभेयोगाद्यं राजभृत्यं चमूप-
 क्रमः ॥ १२ ॥ असीत्यं दारुणं कर्म राजयोगं प्रियामृतिम् ॥ भा-
 ग्यव्ययं राजयोगं भूमिद्रव्यमृणव्ययम् ॥ १३ ॥ वित्तहानिर्दाद-
 शौते-योगावै सर्वदा स्मृताः ॥ १४ ॥ अथ चतुर्विधसंबंधमाह ॥
 प्रथमः स्थानसंबंधो द्वष्टिजस्तु द्वितीयकः ॥ तृतीयस्त्वेकतो
 द्वष्टिः स्थित्येकत्र चतुर्थकः ॥ १५ ॥ अन्योन्यगौ तथा स्वे स्वे सं-
 युतावन्धमे स्थितौ ॥ पूर्णक्षितौ मिथो वापि चैकवर्गगतौ यदा १६
 अथाग्रे राजाऽमात्ययोगादिबाधकमाह ॥
 तदा योगो भवेत्तत्र विबलो नैव योऽसकृत् ॥ शत्रुयुक्तेक्षितौ
 पापवीक्षितौ नैव योगकृत् ॥ व्ययमृत्युषडायस्थावथ वा समसं-
 युतौ ॥ १७ ॥ यदाऽधोशौ तदाप्यत्र भवतो नैव योगकृत् ॥ रा-
 जाऽमात्यादियोगानां नश्यति वक्रगावपि ॥ १८ ॥ अथ पारिजातादिशुभाशुभविचारमाह ॥
 त्रिषडायाष्टरिष्फेशाः पारिजाते व्यवस्थिताः ॥ १९ ॥ दायकान्य-
 भवेन्भावेद्यत्र ये ये विचारिताः ॥ १९ ॥ द्वितीये चोत्तमास्ते ते तृ-
 तीये चान्यदा मताः ॥ चतुर्थे ते च राजानः पंचमे गुरवो मताः
 ॥ २० ॥ भूदेवाश्च तथा षष्ठे देवा ज्ञेयाश्च सप्तमे ॥ अष्टमे पश-
 वो ज्ञेया दुःखदाश्चान्न जन्मनि ॥ २१ ॥ षडुःस्था ६ । ८ । १२
 श्रैव भवत्येते तदा तेनैव बाधकाः ॥ केद्रकोणस्थिताश्चैव बाधकात्र
 भवे भवेत् ॥ २२ ॥ विषमेऽत्र भवेत्स्त्रीणां समे वैः पुरुषोमतः ॥
 षष्ठे वै चो रितं द्रव्यं ह्यष्टमे हननं कृतम् ॥ २३ ॥ हननं हरणं रि-
 ष्फे तृतीये कैतवं कृतम् ॥ प्रोश्चल्यं बंधनी प्रोक्तं कृतं घृत्वं भवे-
 कृतम् ॥ २४ ॥

अथ पारिजातादिफलमाह ।

तन्वीशः पारिजातस्थस्तदा दाता भवेन्न हि ॥ उत्तमे चोत्तमो दाता गोपुरे पुरुषत्वयुक् ॥ २५ ॥ सिंहासने भवेन्मान्यः शूरः पारावतांशके ॥ सभासदो देवलोके द्वितीये च मुनिर्मतः ॥ २६ ॥ ऐरावते गजे दुष्टो दिग्योगो न भवेद्भुवम् ॥ रथे ४ शो वापि जाये- शो राज्येशोऽप्येवमेव हि ॥ २७ ॥ पारिजाते सुताधीशो विद्या चैव कुलोचिता ॥ उत्तमे चोत्तमा विद्या गोपुरे भवनांकिता ॥ २८ ॥ सिंहासने तथा वाच्यं सांचिव्येन युता तथा ॥ पारावते तथा वाच्यं ब्रह्मविद्यासमन्वितम् ॥ २९ ॥ सुतेशे देवलोकस्थे कर्मयोगान्वितं भवेत् ॥ उपासना द्वितीये स्याद्भक्तिस्त्वेरावतो भवेत् ॥ ३० ॥ धर्मेशे पारिजातस्थे तीर्थकृत्वत्र जन्मनि ॥ पूर्वेपि मनुजो वाच्यो ह्युत्तमे चोत्तमो भवेत् ॥ ३१ ॥ गोपुरे मखकर्ता च परे चैवात्र जन्मनि ॥ सिंहासने भवेद्द्वारः सत्यवादी जितेंद्रियः ॥ ३२ ॥ सर्वधर्मपरि- त्यागी धर्मैकपदमाश्रितः ॥ पारावते परे चैव हंसश्चैवात्र जन्म- नि ॥ ३३ ॥ लगुडी पितृदंडी स्याद्देवलोके न संशयः ॥ द्वितीये चंद्रपदं गच्छे कृत्वा च हृद्यमेवकम् ॥ ३४ ॥ ऐरावते तु धर्मात्मा स्वयं धर्मो भविष्यति ॥ श्रीरामः कुंतिपुत्रो वा द्वितीयो न भवि- ष्यति ॥ ३५ ॥ पारिजातादिनां वाच्यं फलमेवैकसंस्थितम् ॥

अथ विशेषयोगफलमाह ।

अथ योगफलं ब्रूमो ज्ञातव्यं च विशेषतः ॥ ३६ ॥ लक्ष्मी- स्थानं त्रिकोणं च विष्णुस्थानं च केन्द्रकम् ॥ तयोः संबन्धमात्रेण राजयोगादिकं भवेत् ॥ ३७ ॥ केन्द्रपुत्रेशयोर्योगे योगोऽमात्याभि- धो भवेत् ॥ पारिजातादिके तौ च तदा तत्प्रबलं भवेत् ॥ ३८ ॥ न धनेशाद्यान्नैव योगः सुखाधिपात् ॥ मंत्रेशोऽमात्यातां

याति सप्तमाधीशयोगतः ॥३९॥ कर्मेशस्य तु योगेन राजा सा-
 च्छिव्यतामियात् ॥ केन्द्रधर्मेशयोर्योगे राजा वै राजवंदितः, ॥४०॥
 धर्मकर्माधिपौ चैव व्यत्यये तावुभौ स्थितौ ॥ युनक्ति चेत्तदा वा-
 च्यं सर्वसौख्यसमन्वितम् ॥ ४१ ॥ पारिजाते स्थितौ तौ तु नृपो
 लोकानुशिक्षकः ॥ उत्तमे चोत्तमो भूपो गजवाजिरथादिमान् ॥
 ॥ ४२ ॥ गोपुरे नृपशार्दूलो नृपैश्चाग्निप्रपूजितः ॥ सिंहासने च-
 क्रवर्ती सर्वक्षोणीप्रपालकः ॥ ४३ ॥ अस्मिन्योगे हरिश्चंद्रो मान-
 वश्चोत्तमस्तथा ॥ बलिर्वैश्वानरो राजा अन्ये चैव तु चक्रपाः ॥
 ॥ ४४ ॥ कलियुगे च भविता तथा राजा युधिष्ठिरः ॥ भविता
 शालिवाहश्च तथा विजयाभिनंदनः ॥ ४५ ॥ नागार्जुनस्तथा भू-
 पस्तदन्ये चैव गोपुरे ॥ पारावतांशकेन्ये च जाता मन्वादयस्त-
 था ॥ ४६ ॥ देवलोके तु प्रथमे हरेश्चैवावतारणम् ॥ मत्स्यादिक-
 ल्किपर्यन्ताः सर्वे वर्गोद्भवा मताः ॥ ४७ ॥ द्वितीये देवलोके तु ज्ञे-
 याश्चंद्रादयः परे ॥ ऐरावते च प्रथमे जातः स्वायंभुवो मनुः ॥ ४८ ॥
 एवं सर्वप्रकारेण ज्ञात्वा चैव विचक्षणः ॥ कोणकेन्द्रादिनाथानां
 योगः सर्वविधायकः ॥ ४९ ॥ चतुःकेन्द्राधिपौ द्वौ च कोणपौ च
 धनाधिपः ॥ ऐरावतादिसंस्थास्तेऽकुर्वल्लोकोत्तरोत्तरम् ॥ अनेनैव
 प्रकारेण वेत्ति सर्वत्र बुद्धिमान् ॥ ५० ॥ इति श्रीवृहत्पाराशरहो-
 रापूर्वखण्डसारांशे राजयोगादिविचारकथनं नामाऽष्टाविंशोऽ-
 ध्यायः ॥ २८ ॥

पराशर उवाच ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि राजयोगान्द्विजोत्तमायेषां विज्ञानमात्रे-
 ण नृपाणां पूज्यभाग्भवेत् ॥ १ ॥ ये ये योगाः पुरा शंभुभाषिताः शैल-
 जाग्रतः ॥ तेषां सर्वमहं वक्ष्ये तवाग्रे द्विजनन्दन ॥ २ ॥ त्रितयेत्कारके

लग्ने जनुर्लग्नेथ वा द्विज ॥ राजयोगप्रदातारौ लग्नौ द्वौ प्रणतोदितम् ॥३॥
 आत्मकारकपुत्राभ्यां राजयोगं प्रकल्पयेत् ॥ तनुपंचमनार्थो
 भ्यां तथैव द्विजसत्तम ॥४॥ विलग्नत्पंचमाधीशः पुत्रात्मकारकद्व-
 योः ॥ विप्रसंबंधयोगेन ज्ञेया वीर्यबलान्विताः ॥ ५ ॥ लग्नेथ स-
 सप्तमे वापि लग्नेशे सप्तमाधिपे ॥ पुत्रात्मकारकौ विप्र लग्ने वा स-
 सप्तमेपि च ॥ ६ ॥ संबन्धे वीक्षिते तत्र दृष्टैव पंचमाधिपे ॥ उच्चता
 च नवांशस्थे शुभग्रहनिरीक्षिते ॥ ७ ॥ महाराजेति योगोयं सो-
 त्रजातः सुखीनरः ॥ गजवाजिरथैर्युक्तः सेनासंगमनेकधा ॥ ८ ॥
 भाग्येशात्कारके लग्ने पंचमे सप्तमेपि वा ॥ राजयोगप्रदातारौ ग-
 जवाजिधनैरपि ॥ ९ ॥ कारकाद्विचतुर्थे च पंचमे भावगे द्विजे ॥
 शुभखेटो न संदेहो राजयोगं ददाति च ॥ १० ॥ कारकात्तृतीये
 षष्ठे राश्योरुभयपापयुक् ॥ राजवंशोद्भवौ विप्र राजयोगस्तथा
 भवेत् ॥ ११ ॥ लग्नाधीशाद्द्व्युननाथाद्धने तुर्ये च पंचमे ॥ शुभ-
 खेटयुते विप्र राजा च भवति ध्रुवम् ॥ १२ ॥ तृतीये षष्ठमे पापे
 राजा च भवति ध्रुवम् ॥ योगद्वये शुभे पापे कथं स्यात्फलनिश्च-
 यः ॥ १३ ॥ न दरिद्री भवेज्जीवो न राजा जायते द्विज ॥ समा-
 नकुलजं प्राज्ञ प्रतिष्ठा गौरवान्वितम् ॥ १४ ॥ कारके पंचमे शुक्रः
 सितेन्दुयुतवीक्षितः ॥ तन्वारूढपदे लग्ने राजवर्गो भवेन्नरः ॥ १५ ॥
 जन्मांगे वापि कालांगे लिप्तांगे खेचरेक्षिते ॥ रव्यादयस्त्रयस्थाने
 राजयोगप्रदायकाः ॥ १६ ॥ जन्मांगे च हि होरांगे कुलांगे येन केन
 चित् ॥ रव्यादिदृष्टिमात्रेण स राजा भवति ध्रुवम् ॥ १७ ॥ स्वक्षे-
 त्रे तु नवांशे वा द्रेष्काणे भनिजादयः ॥ लग्नं च सप्तमं विप्र प-
 श्यति राजयोगकृत् ॥ १८ ॥ पूर्णदृष्टे पूर्णयोगमर्द्धं चार्द्धं विधीय-
 ते ॥ पादेन पादयोगं च राजयोगमिदं क्रमात् ॥ १९ ॥ पट्टकुंड-

ल्यांतरे विप्र पश्यन्ति भोस्करादयः ॥ शिर्जयोगप्रदातारौ निर्विशं-
 शकं द्विजोत्तम ॥ २० ॥ लग्नस्थाने पूर्णदृष्ट्या संज्ञेमे स्वल्पवी-
 क्षिते ॥ स्वल्पराज्यप्रदो विप्र षड्लग्नेषु विचिन्तयेत् ॥ २१ ॥ एवं
 नवांशकुंडल्यां द्रेष्काणोपि विचिन्तयेत् ॥ लग्नसप्तमयोः खेटो राज-
 योगप्रदायकः ॥ २२ ॥ उच्चग्रहे राजयोगो लग्नद्वयमथापिचेत् ॥
 राशेर्द्रेष्काणतोऽशाच्च राशेरंशादथापि वा ॥ २३ ॥ यद्वा राशिदृ-
 काणाभ्यां लग्ने दृष्टे तु योगतः ॥ प्रायेणेदं जातकं तु प्रभूणामेव
 दृश्यते ॥ २४ ॥ जन्मकालघटीलग्नएकैनेव निरीक्षिते ॥ उच्चारूढे
 तु संप्राप्ते चंद्राक्रान्ति विशेषतः ॥ २५ ॥ क्रान्ति वा गुरुशुक्राभ्यां
 केनाप्युच्चग्रहेण वा ॥ दुष्टार्गलाग्रहाभावे राजयोगो न संशयः ॥
 ॥ २६ ॥ शुभारूढे तत्र चंद्रे धने देवगुरुस्तथा ॥ उच्चदृष्टे ग्रहे
 वाथ ह्युच्चखेटे तथा ग्रहे ॥ २७ ॥ राजयोगप्रदाता च निर्विशंकं
 द्विजोत्तम ॥ यत्र येपि शुभारूढे चंद्रे सति समानकम् ॥ २८ ॥
 उच्चग्रहे राजयोगो लग्नद्वयमथापि वा ॥ आरूढमवलंबाश्च योग
 वाहनदाः स्मृताः ॥ २९ ॥ शुक्राच्चंद्रे ततः शुके तृतीये वाहना-
 र्थवान् ॥ अन्योन्यं पश्यतो विप्र दैत्याचार्यनिशाधिपौ ॥ ३० ॥
 आरूढेपि तृतीयस्थे तथा संबन्धकारकः ॥ जन्मलग्नेपि संयोगे
 जायते वाहनार्थवान् ॥ ३१ ॥ शुभे लग्ने शुभे त्वर्थे तृतीये पा-
 पखेचरैः ॥ चतुर्थे तु शुभे प्राप्ते राजा वा तत्समोपि वा ॥ ३२ ॥
 उच्चो वा हरिणांको वा जीवो वा शुक्र एव वा ॥ एको बली
 धनगतः श्रियं दिशति देहिनः ॥ ३३ ॥ लग्नं पश्यन्ति ये खेटास्ते
 सर्वे शुभदायिनः ॥ नीचखेटोपि लग्ने चेत्पश्येद्राजाप्रकीर्तितः ॥
 ॥ ३४ ॥ षष्ठाष्टमे तृतीये च लाभे संबन्धनीचंलत् ॥ यद्ग्रहः पश्यते
 लग्नं राजयोगप्रदायकः ॥ ३५ ॥ राजयोगो जन्मलग्नं पश्येदुच्चग्र-

हो यदि ॥ षष्ठाष्टमगते नीचे लग्ने पश्यति योगकृत् ॥ ३६ ॥ षष्ठाष्टमाधिपे, नीचे लग्नं पश्यति वाथ वा ॥ तृतीये लाभगे नीचे लग्नं पश्यति राज्यदः ॥ ३७ ॥ षष्ठाष्टमाधिपौ खेटौ शुभौ यौ कौ च नाश्रितौ ॥ पश्यतो जन्मलग्नं च राजयोगमुदाहृतम् ॥ ३८ ॥ चरे तु पंचमे षष्ठे स्थिरेषु नवमे द्विज ॥ उभये केन्द्रसंदष्टे राजयोगप्रदायकः ॥ ३९ ॥ चतुर्थे शुभखेटश्चेद्राजयोगः प्रकीर्तितः ॥ बलयुक्तचतुर्थोपि राजादिषु यथोत्तरम् ॥ ४० ॥ चरे तुर्ये स्वल्पफलं स्थिरे तुर्ये च मध्यमम् ॥ द्विःस्वभावे पूर्णफलं राजयोगप्रदायकः ॥ ४१ ॥ अग्रहात्सग्रहो ज्यायानितिगीत्या विचिंतयेत् ॥ उच्चयुक्तो ग्रहः कश्चिद्लाभगो वा चतुर्थगः ॥ ४२ ॥ धनस्थितो वा लग्नं चेत्पश्येद्वाहनकारकः ॥ राजयोगाद्यभावे तु धनधान्यविनिर्णयः ॥ ४३ ॥ शुभपापदृशा लग्ने ततः केन्द्रादियोगतः ॥ यस्य लग्नांशके सौम्याः प्राबल्यं तस्य निश्चितम् ॥ ४४ ॥ कुबेरश्च पतंगश्च हालांशश्च किरीटकः ॥ विह्वलांशसमायांशमोहनः किन्नरांशकः ॥ ४५ ॥ भुजंगेन्द्रांशकौ लीलाकोकिलांशोत्तमः स्मृतः ॥ राशीनां द्वादशांशेषु ग्रहस्थित्या फलं वदेत् ॥ ४६ ॥ केन्द्रांशाश्चैषु शुभदा राजयोगफलप्रदाः ॥ द्विषडष्टैकादशांशा मध्यमाः परिकीर्तिताः ॥ ४७ ॥ अन्येशास्त्वधमा ज्ञेया एवमंशविनिर्णयः ॥ ग्रहाणां चैव लग्नानामंशगत्यां फलं वदेत् ॥ ४८ ॥ लग्नगेष्वंशगेष्वेषु जायते यदि मानवः ॥ यस्य जन्मनि चंद्रो वा युक्तः स्वांशेषु संस्थितः ॥ ४९ ॥ तस्यैते कथिता योगाः सफलाः परिकीर्तिताः ॥ पूर्णं न्यूनफलं विप्र ग्रहयुक्तानुसारतः ॥ ५० ॥

अथ राजचिह्नयोगानाह ।

कारकात्तुर्यभावस्थौ सितेन्द्र द्विजसत्तम ॥ आदावंते विशेषश्च

राजचिह्नेन संयुतः ॥ ५१ ॥ ध्वजा वा दुंदुभेर्नादास्तिष्ठन्ति च दि-
वानिशम् ॥ सर्वेषां चैव योगानामविरुद्धा विचिंतयेत् ॥ ५२ ॥

अथ धीयोगानाह ।

कारके वा तथारूढे त्रिषष्ठे चागता ग्रहाः ॥ वीक्षन्ति कारका-
ल्लभं मातृनाथेन दृष्टियुक् ॥ ५३ ॥ बुद्धिमाञ्जायते बालस्तीव्रबु-
द्धिर्विचक्षणः ॥ तथा तृतीयखेटेशौ कारक लभौ वीक्षते ॥ ५४ ॥
तथापि पूर्ववद्योगात्सुधीमाञ्जायते नरः ॥ शास्त्रवेत्ता कविर्दक्षो
भवत्यत्र न संशयः ॥ ५५ ॥

अथ सुखयोगमाह ।

लग्नाच्च कारकाद्वापि चतुर्थे यस्य वै द्विज ॥ लग्नकारकयोर्दृ-
ष्ट्या भवन्ति सुखिनो नराः ॥ ५६ ॥

अथ सेनाधीशयोगमाह ।

कारके वा तथा रूढे लग्नाद्वा सप्तमाद्विज ॥ तृतीये षष्ठमे पापाः
सेनाधीशो भवेन्नरः ॥ ५७ ॥

अथ प्रधानयोगानाह ।

राज्येशोपि जनुर्लगादमात्येशयुतेक्षिते ॥ अमात्यकारकेणापि
प्रधानत्वं नृपालये ॥ ५८ ॥ लाभेशवीक्षिते लोभे पापदृष्टिविवर्जि-
ते ॥ तथा राज्यालये विप्र प्रधानत्वं कुलेपि च ॥ ५९ ॥ अमात्य-
कारकेणापि कारकेन्द्रेण संयुते ॥ तीव्रबुद्धियुतो बालः सेनाधीशो-
ऽपि जायते ॥ ६० ॥ स्वक्षेत्रेऽथ च मध्ये वा वार्द्धके द्विजसत्तम ॥
॥ ६१ ॥ क्रमेण भाग्यवृद्धिः स्यान्नृपवेशोथ वा भवेत् ॥ ६२ ॥
पंचमात्कारके लग्ने सप्तमे नवमेपि वा ॥ राजयोगमितिप्रोक्तं वि-
ख्यातो विजयी भवेत् ॥ ६३ ॥ कारकात्केन्द्रकोणेषु तुंगर्क्षे चापि
संस्थिते ॥ भाग्यपेन युतो दृष्टो राजमंत्री प्रजायते ॥ ६४ ॥ कार-

के यस्य राशीशे लग्नगे संयुतेक्षिते ॥ मंत्रित्वमुख्ययोगोऽयं वार्द्धके
 नात्र संशयः ॥ ६५ ॥ कारके शुभसंयुक्ते पंचमे सप्तमोपि वा ॥
 यत्कारके यदा प्राप्ते तत्कारकधनं लभेत् ॥ ६६ ॥ नीचखेटबलै-
 र्युक्ते उक्तस्थानगतैर्द्विज ॥ तदा शुभफलं वाच्यं कारकेशेन दृष्टि-
 युक् ॥ ६७ ॥ भाग्यारूढपदे लग्ने कारकान्नवमेपि वा ॥ राजयोग-
 प्रदातारौ निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ६८ ॥ लाभेशो लाभभवने पा-
 पदृष्टिविवर्जितः ॥ कारके शुभसंयुक्ते लाभं तस्य नृपालये ॥ ६९ ॥
 शुभर्क्षे शुभसंयुक्ते शुभदृष्टेय राज्यभाक् ॥ धनुर्लग्ने तथा रूढे ए-
 तस्मिन्नाज्यभाग्भवेत् ॥ ७० ॥

अथ राजयोगरसायनमाह ।

स्वांशे वर्गोत्तमे केंद्रे पुण्येशः कारकोऽथ वा ॥ राज्यारूढपदे
 वापि तदा सिध्येद्रसायनम् ॥ ७१ ॥ कारके कारकारूढे धने स्व-
 क्षांश्चगे खगे ॥ ऋद्धिर्वा सिद्धिसंयुक्ते तथा तंत्ररसायनम् ॥ ७२ ॥
 धर्मकर्माधिपौ स्वोच्चे तथा वर्गोत्तमे यदि ॥ नवमे पंचमे लाभे
 राज्याप्तिर्वा रसायनम् ॥ ७३ ॥ मूलत्रिकोणगे लग्ने कारकेशो द्वि-
 जोत्तम ॥ मंत्रनाथेन संयुक्तः कीर्तियुक्तरसायनम् ॥ ७४ ॥ धर्म-
 शो धर्मलाभस्थः पंचमेशोपि पंचमे ॥ कारकेंद्रयुक्ते दृष्टे स्वेच्छा-
 पूर्णधनानि च ॥ ७५ ॥ सोच्चादिपदसंयुक्ते कारकेशः शुभालये ॥
 सततं सुखमाप्नोति धातुर्भस्म रसायनात् ॥ ७६ ॥ सुखेशो मान-
 भावस्थे मानेशे सुखसंयुते ॥ लग्नकारकयोर्दृष्टे भिषग्योगांतिसं-
 मतः ॥ ७७ ॥ कर्मेशो नवमे यस्य मुखेशः पंचमोपि वा ॥ पर-
 स्परं तदीशो वा स्वर्णाप्तं तत्र कर्मतः ॥ ७८ ॥ वागीशः कारके
 लग्ने स्वोच्चादिपदसंयुते ॥ भौमांशो मृत्युरादित्यः सौख्येशः का-
 ॥ ७९ ॥ सौम्यांशेर्द्वप्रहरकः स्पष्टकर्म स्वदेशतः ॥

एवं प्राणपदस्पष्टे पूर्वाध्याये मयाकृतम् ॥ ८० ॥ गुलिके कारकां-
 शो च पूर्णेन्दुवीक्षिते द्विज ॥ सत्यं चौर्याद्यनीतिश्च सचौरो जाय-
 तेऽथ वा ॥ ८१ ॥ सगुलिके कारकांशे अन्यग्रहयुतेक्षिते ॥ बुध-
 दृष्टियुते वापि अंडवृद्धिः प्रजायते ॥ ८२ ॥ कारकांशे स्थिते केतौ
 रविसोमनिरीक्षिते ॥ बलवीर्येण रहितो जायते सोपि मानवः ॥
 ॥ ८३ ॥ सकेतौ कारकांशेन बुधशुक्रनिरीक्षिते ॥ राजयोर्नो जन्म
 चेत्स्याद्दासीपुत्रोथ वा भवेत् ॥ ८४ ॥ सकेतौ कारकांशे वा भृगुभा-
 स्करवीक्षिते ॥ शास्त्रांतरे सिद्धिग्राह्यं विशेषं राजयोगकम् ॥ ८५ ॥ रु-
 द्रेण यत्पुरा प्रोक्तं तन्मया गदितं द्विज ॥ देयं स्वशिष्यपुत्रेभ्यो न
 देयं यस्य कस्य चित् ॥ ८६ ॥ कुपुत्राय कुशिष्याय प्राणांते न प्र-
 काशयेत् ॥ गुह्याद्गुह्यमिदं शास्त्रं प्राप्तं शंभुप्रसादतः ॥ ८७ ॥ इति
 श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे राजयोगादिकथनं नामैकोन-
 त्रिंशतितमोऽध्यायः ॥ २९ ॥

पराशर उवाच ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि धनयोगं विशेषतः ॥ पंचमे तु भृगुक्षे-
 त्रे तस्मिन् शुकेण संयुते ॥ १ ॥ लाभे शनैश्चरयुते बहुद्रव्यस्य
 नायकः ॥ पंचमे सौम्यनक्षत्रे तस्मिन्सौम्ययुते यदि ॥ २ ॥ लाभे
 च चंद्रभौमौ तु बहुद्रव्यस्य नायकः ॥ पंचमे तु शनिक्षेत्रे तस्मि-
 न्सूर्यसुतौ यदि ॥ ३ ॥ लाभे सोमात्मजस्थे वा बहुद्रव्यस्य नाय-
 कः ॥ पंचमे तु रविक्षेत्रे तस्मिन्त्रवियुते यदि ॥ ४ ॥ लाभे रवीं-
 दुपूज्यस्थे बहुद्रव्यस्य नायकः ॥ पंचमे तु शनिक्षेत्रे तस्मिन् श-
 नियुते यदि ॥ लाभे भौमेन संयुक्ते बहुद्रव्यस्य नायकः ॥ ५ ॥
 पंचमे तु गुरुक्षेत्रे तस्मिन् गुरुयुते यदि ॥ लाभे तु चंद्रभौमौ
 चेद्बहुद्रव्यस्य नायकः ॥ ६ ॥ भानुक्षेत्रगते तस्मिन्नग्रे भानौ स्थि-

ते यदि ॥ भौमेन गुरुणा युक्तो दृष्टिर्वास्याद्युतो धनी ॥ ७ ॥ चंद्रक्षेत्रगते चंद्रे तस्मिंश्चंद्रयुते यदि ॥ जीवभौमयुते यस्तु दृष्टे जातो धनी भवेत् ॥ ८ ॥ भौमक्षेत्रगते लग्ने तस्मिन्भौमयुते यदि ॥ सोमशुक्रार्कजैर्युक्ते दृष्टे श्रीमान्नरो भवेत् ॥ ९ ॥ गुरुक्षेत्रगते लग्ने तस्मिन्गुरुयुते तदि ॥ सौम्यभौमयुते दृष्टे जातो यस्तु धनीश्वरः ॥ १० ॥ बुधक्षेत्रयुते तस्मिन् दृष्टे सौम्ययुतो यदि ॥ शनिशुक्रयुते दृष्टे जातो यस्तु धनी नरः ॥ ११ ॥ भृगुक्षेत्रे गते लग्ने तस्मिन् भृगुयुते यदि ॥ शनिसौम्ययुते दृष्टे जातो यस्तु धनी नरः ॥ १२ ॥ ये ये ग्रहा धर्मप ९ बुद्धिपाभ्यां युक्ताश्च दृष्टाश्च सुखप्रदास्ते ॥ रंघ्रेश्वरादिव्ययैर्युताः स्युः शोकप्रदा मारकनायकैश्च ॥ १३ ॥ क्रूरसौम्यविभागेन स्वस्थानादिवसास्तथा ॥ ग्रहाणां स्थानभेदेन राशिदृष्टिवशात्कलम् ॥ १४ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशो धनयोगविचारकथनं नाम त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३० ॥

अथ दरिद्रयोगाध्यायमाह ।

लग्नेशे वै रिष्फगते रिष्फेशे लग्नमागते ॥ मारकेशयुते दृष्टे जातः स्यान्निर्धनो नरः ॥ १ ॥ लग्नाधिपे शत्रुगृहं गते वा पष्टेश्वरे लग्नगतेपि वा चेत् ॥ विलग्नपे मारकनाथदृष्टे जातो भवेन्निर्धनकोपि मुख्यः ॥ २ ॥ लग्नदू केतुयुक्तो वा लग्नेशे निर्धनं गते ॥ मारकेशयुते दृष्टे जातो वै निर्धनो भवेत् ॥ ३ ॥ पष्ठाष्टमव्ययगते लग्नेशे पापसंयुते ॥ मारकेशयुते दृष्टे राजवंश्यापि निर्धनः ॥ ४ ॥ विलग्ननाथेरिविनाशरिष्फनाथेन युक्ते यदि पापदृष्टे ॥ मंत्रात्मजे नाथयुतेपि दृष्टे शुभेर्न दृष्टे स भवेद्दरिद्रः ॥ ५ ॥ मित्रेशो धर्म-
यश्च पष्ठकर्मस्थितो क्रमात् ॥ दृष्टो चेन्मारकेशेन जातः स्या-

निर्धनो नरः ॥ ६ ॥ पापग्रहे लग्नगते राज्यधर्माधिपौ विना ॥
 मारकेशयुते दृष्टे जातः स्यान्निर्धनो नरः ॥ ७ ॥ यद्वावेशो रंघ्ररि-
 ष्फारिसंस्थो यद्वावस्था रंघ्ररिष्फारिभेशाः ॥ पापैर्दृष्टो मंददृष्टेऽथ
 वा चेद्दुःखाक्रान्तश्चंचलो निर्धनः स्यात् ॥ ८ ॥ चंद्राक्रान्तवांशे-
 शो मारकेशयुतो यदि ॥ मारकस्थानगो वापि जातोऽसौ निर्धनो
 नरः ॥ ९ ॥ विलग्नेशनवांशेशौ रिष्फषष्ठाष्टगौ यदि ॥ मारकेश-
 युतौ दृष्टौ जातोसौ निर्धनो नरः ॥ १० ॥ धनसंस्थौ च भोमैदू
 कथितौ धननाशकौ ॥ बुधेक्षितौ महावित्तं कुरुतस्तत्रगः शनिः
 ॥ ११ ॥ निःस्वतां कुरुते तत्र रविर्नित्यं यमेक्षितः ॥ महाधन-
 युतख्यातं शन्यदृष्टः करोत्यसौ ॥ १२ ॥ धनभावगताः सौम्याः
 कुर्वत्येव धनं बहु ॥ बुधदृष्टो गुरुस्तत्र निर्धनं कुरुते नरम् ॥ १३ ॥
 बुधश्चंद्रेक्षितस्तत्र सर्वस्वं हंति निश्चितम् ॥ क्रूरखेटादियोगैश्च
 दारिद्र्यं संभवेन्नृणाम् ॥ १४ ॥ ये ये ग्रहा धर्मपबुद्धिपाभ्यां युक्ता न
 दृष्टा बहुदुःखदास्ते ॥ रंघ्रे चरादिव्ययपर्युतास्ते व्ययप्रदा मारकना-
 यकेन ॥ १५ ॥ प्रोक्तयोगे यदा भावे दरिद्रां जायते ध्रुवम् ॥ शुभस्था-
 नगताः पापाः पापस्थाने गताः शुभाः ॥ १६ ॥ धनार्तिर्जायते बालो
 भोजनेन प्रपीडितः ॥ कदापि लभतेन्न च वस्त्रार्थं चिंतयान्वितः
 ॥ १७ ॥ कारकाद्वा विलग्नद्वा रंघ्रे रिष्फे द्विजोत्तम ॥ लग्नकारक-
 योर्दृष्ट्या दरिद्रार्तियुतो नरः ॥ १८ ॥ लग्नद्वा कारकाद्वापि द्वादशे
 यस्य वै द्विज ॥ लग्नकारकयोर्दृष्ट्या व्ययशीलो भवेन्नरः ॥ १९ ॥
 लग्नेशो वीक्षते लग्नं कारकेशोपि कारकम् ॥ प्राबल्यव्ययशीलोऽपि
 जायते द्विजसत्तम ॥ २० ॥

अथ-बंधनयोगमाह ।

पश्चाल्लग्नकारकाद्वा यदा वा वित्तद्वादशे ॥ पंचमे नवमे वा-

पि तथा षष्ठेपि द्वादशे ॥ २१ ॥ तृतीयैकादशे विप्र चतुर्थे दश-
मे पिवा ॥ ग्रहसाम्ये तथा विप्र एकमेकं द्वयं द्वयम् ॥ २२ ॥ तथा
त्रयं त्रयं तिष्ठेदितिरीत्या नभश्चराः ॥ वित्ते द्वौ द्वादशे द्वौ च तथा
स्याच्च त्रये त्रयम् ॥ २३ ॥ इति क्रमेण साम्येन बंधकारक
उच्यते ॥ शृंखलाबंधयोगोऽपि जायते द्विजसत्तम ॥ २४ ॥ रा-
शीनां राशिनाथानां शुभसंबंधके द्विज ॥ तदा निरोधः संजात-
स्तनुपीडा विधीयते ॥ २५ ॥ द्वादशे द्वितये वापि त्रिकोणे रिष्फ-
षष्ठगे ॥ लाभे त्रये व्योमतुर्ये पापा वै बंधकारकाः ॥ २६ ॥ तथा
तत्तद्दशानां च संबंधं खलखेटतः ॥ प्रहारशृंखलाद्विप्र बंधयोगो
न संशयः ॥ २७ ॥ भार्गवात्कारकाद्वापि लग्नारूढपदाद्विज ॥
त्रिकोणस्थे यदा राहुः सूर्यदृष्टेऽपि नेत्ररुक् ॥ २८ ॥ इति श्रीबृह-
त्पाराशरहोरापूर्वखण्डसारांशो दरिद्रयोगकथनं नामैकत्रिंशोऽ-
ध्यायः ॥ ३१ ॥

अथ पूर्वजन्मवर्णनाध्यायः ।

अथ वक्ष्ये विशेषेण पूर्वपापस्य निश्चयम् ॥ नवांशा मेपमा-
रभ्य मेपादौ हि क्रमाद्ददेत् ॥ १ ॥ निशाकरनवांशाधिपापं नि-
श्चित्य सर्वशः ॥ २ ॥ मेषे मेषनवांशकेषु च क्रमान्मेषस्य भूया-
द्वध उक्षायामपराधकं च सुधियो निश्चित्य गोसंज्ञकम् ॥ द्वंद्वे
चांशवधस्तथा सुनियतं गर्भेण युक्तो वदेत्कर्के सर्पवधस्तथा सु-
नियतं सिंहे चतुष्पाद्वधः ॥ ३ ॥ वन्यानां मृगजातीनां वयो दा-
वानलेन हि ॥ सिंहे निश्चित्य मतिमान्वदेच्चांशोपरि द्विज ॥ ४ ॥
कन्यायां च वदेद्विद्वान्पापं स्त्रीत्यागजं मुने ॥ घनस्याहरणं व्या-
जात्तुलायां च वदेद्बुधः ॥ ५ ॥ वृश्चिके ग्रामचटके वधं चैवांडज-
हि ॥ मित्रद्रोहकृते ब्रूयाद्धन्विन्यथ विशंकितः ॥ ६ ॥ फला-

नां वृक्षजातीनां मकरे चौर्यच्छेदनम् ॥ कुम्भे चैवानुसूयंतं वाच्यं
 विप्र विपश्चितः ॥ ७ ॥ ब्रूयाद्विप्रवधं मीने पूर्वाद्धे तु विपश्चितः ॥
 उत्तराद्धे धनादानं तद्वधं परिकल्पितम् ॥ ८ ॥ एकांशे चैकजन्म
 स्याद्व्यंशे चैव द्विजन्मनोः ॥ त्र्यंशे चैव त्रिजन्म स्याच्छेषे जन्म
 चतुष्टयम् ॥ ९ ॥ एवं सर्वत्र निश्चित्य लग्ने चैवेह जन्मनि ॥ क-
 र्काद्या विप्र जन्माद्यं वदेत्सर्वत्र निश्चयम् ॥ १० ॥ अन्यथा जार-
 जो भूयाल्लग्नदुःखं नेक्षते गुरुः ॥ एवं चाष्टोत्तरशतं नवांशाः परि-
 कीर्तिताः ॥ ११ ॥ क्षत्रिये क्षत्रियादीनां वैश्ये चैव विशादिकान् ॥
 शूद्रे शूद्रादिकान्वाच्यं विप्रे वै ब्राह्मणादिकान् ॥ १२ ॥ परे ज-
 न्मनि जन्म स्याद्बुद्ध्या चैवेहकं वदेत् ॥ तदीशे स्वोच्चतां प्राप्ते
 मृते स्वर्गे गतो भवेत् ॥ १३ ॥ तदीशे नीचतां प्राप्ते नरकादा-
 गत्य जज्ञिवान् ॥ यमत्वे च समाल्लोकान्मित्रे तीर्थे तनुं त्यजेत् ॥
 ॥ १४ ॥ तदीशे वारिवेश्मस्थे मृतः प्रेतत्वमाप्नुयात् ॥ तस्मादा-
 गत्य यज्ञोसौ पापं पुण्यं भुनक्ति हि ॥ १५ ॥ तदीशे पापसंयुक्ते
 नीचे वापि स्थिते सति ॥ वृजिनं तामसं पूर्वं कृतं तामसनिश्चि-
 तम् ॥ १६ ॥ कुजकेतुसमायुक्ते समस्थे राजसं वदेत् ॥ शुभेष्यु-
 च्छस्थिते वाच्यं सात्त्विकं वृजिनं बुधैः ॥ १७ ॥ अनेनैव प्रकारेण
 लग्ने निश्चित्य बुद्धिमान् ॥ इह जन्मनि संयोज्यं क्रूरसाम्यं सम-
 त्वकम् ॥ १८ ॥ सर्वस्य मानवस्यापि नक्षत्रत्रयमीरितम् ॥ ज-
 न्मनक्षत्रमेकं तु द्वितीयमनु जन्म च ॥ १९ ॥ त्रिजन्म च तृतीयं
 स्याद्वातृव्यं मुनिसत्तम ॥ २० ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वख-
 ण्डसारांशे पूर्वजन्मवर्णनं नाम द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥ ३२ ॥

सुजन्मोवाच ।

आजन्ममृत्युपर्यन्तं जगतः सुखदुःखकम् ॥ ब्रूहि मे कृपया
 सौम्य विवाहादि सुतादिकम् ॥ १ ॥

लोमश उवाच ।

सूर्यागारागुमंदानामंशान्संयोज्य संस्कृतः ॥ तदायुः शरदा-
 द्यस्य भागं कृत्वा वदेत्फलम् ॥ २ ॥ तद्भागे दुर्बलं वाच्यं द्यूनास्ते
 पीडनं क्वचित् ॥ वेदोनास्ते सुखं किञ्चित्पदूनास्ते स्त्रिया भयम् ॥
 ॥ ३ ॥ दशोनास्ते हृदि पीडा भूपोनास्ते हि भेषजम् ॥ विंशोनास्ते
 स्फुटतनुं तत्वोनास्ते श्रुतौ व्यथा ॥ ४ ॥ त्रिंशोनास्ते शीतलादीन्
 द्विवेदोनास्ते भयं मृतेः ॥ पंचाशन्न्यूनकेनास्ते वारिर्भातिर्निगद्यते ॥
 ॥ ५ ॥ षष्ट्युनास्ते हतं चौरैर्वह्निं सप्ततिन्यूनहत् ॥ खाष्टोनास्तेऽल्प-
 घातादि नवतिन्यूनाप्तकेषु च ॥ ६ ॥ शतोनास्ते सुतोत्पत्तिं व्याधि-
 मष्टोत्तरोनके ॥ षोडशोत्तरशतेनाप्तं विवाहं परिकल्पितम् ॥ ७ ॥
 विंशाधिकशतेनास्ते पक्षद्वयंते मृतिर्भवेत् ॥ एवं भागप्रभेदेन जी-
 वानां सुखदुःखकम् ॥ ८ ॥ न्यूनांक्तौ भाग्यन्यूनान् शुभाशुभफलं
 दिशेत् ॥ तेषां योगो द्विभक्ते वा द्वौ वाणप्रयुतौ दलौ ॥ ९ ॥ पू-
 र्वोत्तरो हि भवतः समाऽसमसुखासुखौ ॥ त्रिभागे तत्रिभागे वा
 घातादल्पान्त्रणान्वदेत् ॥ १० ॥ विस्फोटकं तत्रिभागे कल्प्यास्तु-
 ल्याः समीक्षते ॥ तुर्यांशे तच्चतुर्थांशे मरणं मातृकादयः ॥ ११ ॥
 धनांशे वित्तहरणं सहजांशे तनोर्मृतिः ॥ मातृमृत्युः सुखांशे तु
 सुतांशे सुतमृत्युदः ॥ १२ ॥ रिपुभागे रिपोर्मृत्युर्जायांशे स्वस्त्रि-
 यो मृतिः ॥ रंघ्रांशे ऋणदो मृत्युर्भाग्यांशे च प्रभोर्मृतिः ॥ १३ ॥
 कर्मांशे पितरं हन्ति लाभांशे नष्टजीविकाम् ॥ व्ययांशे पशुवा-
 हादि मृत्युः स्यान्नियतं द्विज ॥ १४ ॥ लग्नांशे मृत्युर्मित्रस्य गु-
 रूणां सहचारिणाम् ॥ पंचमांशे प्राप्तिकरस्तत्पंचांशे धनं लभेत्
 ॥ १५ ॥ षष्ठांशो दुःखदस्तस्य तत्पष्ठांशश्च वा दिशेत् ॥ सप्तां-
 तदशांशे वा घाता वाच्याः शिलादयः ॥ १६ ॥ लग्ने वित्ते

शिलाघातो जलघातस्त्रितुर्ययोः ॥ पुत्रे षष्ठे वृक्षघातो मन्दे मृत्यौ चतुष्पदात् ॥ १७ ॥ धर्मे कर्मे कर्कघातोर्व्यये लाभे सरसृपात् ॥ एवं स्थितिः स्याद्गहाणां सप्तांशकफलं वदेत् ॥ १८ ॥ आशांशे पुण्यदानादिं रुद्रांशे समदुःखकम् ॥ अष्टमांशे मित्रयोगौ नवमांशे गुरुं वदेत् ॥ १९ ॥ अर्कांशेतिव्ययं वाच्यं विश्वांशे १३ मानहानिदः ॥ शक्रांशे १४ कलहं वाच्यं तिथ्यंशे १५ चौरकान्वदेत् ॥ २० ॥ भूपांशे १६ परजायादिसंगावाप्तिर्निगद्यते ॥ अत्यष्टयंशे १७ हि नोद्वेगो धृत्यंशे १८ शुचमादिशेत् ॥ २१ ॥ अतिधृत्यं १९ शके यात्रा विंशांशे बंधनादिकान् ॥ अर्को व्यवहितो यत्र तत्रैव पितृजं सुखम् ॥ २२ ॥ यत्र चंद्रः स्थितस्तत्र विवाहं परिकल्पितम् ॥ भ्रातृयोगो भवेत्तत्र यत्रांगारकसंस्थितिः ॥ २३ ॥ स्वसायोगो हि यत्र ज्ञो यत्र वाचस्पतिः स्थितः ॥ तत्र पुत्रो यत्र शुक्रस्तत्र कन्या प्रकीर्तिता ॥ २४ ॥ यत्र मंदः स्थितस्तत्र मातृजं सुखमादिशेत् ॥ एवं ग्रहानुसारेण सुखादि परिचिंतयेत् ॥ २५ ॥ लग्नाधीशमदाधीशौ भागादिवेद ४ संगुणौ ॥ कृत्वा तदंतरमिते वर्षे वाच्यं विवाहकम् ॥ २६ ॥ तत्पौ यत्र स्थितौ भावयोगे चांतरके तथा ॥ राशिं विवाहद्विगुणौ तद्वर्षे वा विवाहकम् ॥ २७ ॥ तत्पत्योरंतरं कार्यं राशिभागादिकान्हरेत् ॥ लब्धांकतुल्यमुद्वाहमेषांके वा विनिर्दिशेत् ॥ २८ ॥ एवं सुतर्क्षलाभाभ्यां पुत्रकन्ये विचिंतयेत् ॥ तथैव भ्रातृभागाभ्यां भ्रातृभगिनीं विचिंतयेत् ॥ २९ ॥ व्ययलाभांतरं कार्यं तत्पत्योरपि चांतरम् ॥ भावांतरं व्ययं ज्ञेयं लाभं स्वाम्यंतरक्रमात् ॥ ३० ॥ सूर्येन्द्वारज्ञेयशुक्रमंदानां भृगुवादयः ॥ तत्तत्संस्थितभावानां राशिभागादिका युतिः ॥ ३१ ॥ तद्योगे द्वादशे तष्टे जन्ममाग्ने

मृतिं वदेत् ॥ त्रिंशद्दुष्यं दिनं ज्ञेयमेवं नाडीपलादिकम् ॥ ३२ ॥ लग्नचंद्रांतरं कार्यं तत्कला तत्पलादिकम् ॥ जन्मकाले विहीने तु जलप्रसव उच्यते ॥ ३३ ॥ सूर्यचंद्रांतरं कार्यं तनुयुक्तं तथोत्तरम् ॥ तत्तत्प्रमितिके वर्षे लाभं वै पुष्कलं वदेत् ॥ ३४ ॥ राशिलग्नपयोयोगे मृत्युयुक्ते विनिंदिते ॥ ऋणं वा ऋणमुक्तं वा भवेद्वै चंद्रयोगके ॥ ३५ ॥ सूर्येन्दुलग्नसंयोगे राशीशस्पष्टसंयुते ॥ तद्वर्षे महती पीडा हीने सौख्यं न संशयः ॥ ३६ ॥ सुतभाग्यांतरं कार्यं तद्वर्षे शीतलादिकम् ॥ लग्नस्वांतरसंयोगे पितुर्मृत्युर्न संशयः ॥ ३७ ॥ राशीशकर्मसंयोगे तदा कर्मोदयं वदेत् ॥ धनव्ययसमायोगे तद्वर्षे व्ययनिश्चयः ॥ ३८ ॥ मदनांतरभावेपु सर्वत्रैवं विलक्षयेत् ॥ भाग्यादिमृत्युपर्यंतं ग्रहाणां फलमुच्यते ॥ ३९ ॥ यत्त्वया खलु मे पृष्टं तदिदं कथितं मया ॥ यस्मै कस्मै न दातव्यं स्ववाक्यपरिसिद्धये ॥ ४० ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखण्डसारांशो जीवानां सुखदुःखवर्णनं नाम त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ३३
मैत्रेय उवाच ।

आदित्यादिग्रहाणां च ह्यवस्था च पृथक्पृथक् ॥ भेदाः कतिविधाः संति कथय त्वं कृपानिधे ॥ १ ॥

पराशर उवाच ।

भास्करादिग्रहाणां च ह्यवस्था विविधापिच ॥ पण्णवत्यामितावस्थासारभूतं वदाम्यहम् ॥ २ ॥

अथ जाग्रताद्यवस्थामाह ।

अंशादंशं त्रिभागं च कल्पयित्वा पृथक् पृथक् ॥ विषमादिक्रमेणैव समे वै विपरीतकम् ॥ ३ ॥ विज्ञाय प्रथमं पुंसां जा-
॥ विशेषतः परीक्षा स्याज्जागरः कार्यसाधक-

॥ ४ ॥ स्वप्नाऽवस्थामध्यफल उपदेष्टा गुरुर्यदि ॥ निष्फला चर-
भावस्था ज्ञातव्या मुनिसत्तम ॥ ५ ॥

अथ दीप्ताद्यवस्थामाह ।

दीप्तः स्वस्थः प्रमुदितः शांतो दीनोतिदुःखितः ॥ विक-
लश्च खलः कोपी नवधा खेचरो भवेत् ॥ ६ ॥ उच्चस्थः खेचरो
दीप्तः स्वस्थः स्वोच्चातिमित्रभे ॥ मुदितो मित्रभे शांतः समभे
दीन उच्यते ॥ ७ ॥ शत्रुभे दुःखितोतीव विकलः पापसंयुते ॥
खलः खलग्रहे ज्ञेयः कोपी स्यादर्कसंयुतः ॥ ८ ॥ पाके प्रदी-
प्तस्य धराधिपत्यमुत्साहशौर्यं धनवाहने च ॥ स्त्रीपुत्रलाभं शुभ-
बंधुपूज्यं क्षितीश्वरान्मानमुपैति विद्याम् ॥ ९ ॥ स्वस्थस्य खेटस्य
दशाविपाके स्वस्थो नृपाल्लब्धधनादिसौख्यम् ॥ विद्यां यशः प्री-
तिमहत्वमाराहारार्थभूम्यादिजधर्ममेति ॥ १० ॥ मुदान्वितस्यापि
दशाविपाके वस्त्रादिकं गंधसुतीर्थधैर्यम् ॥ पुराणधर्मश्रवणादि-
लाभं वस्त्रादियानांबरभूषणाप्तिम् ॥ ११ ॥ दशाविपाके सुखधर्म-
मेति शांतस्य भूपुत्रकलत्रयानम् ॥ विद्याविनोदान्वितधर्मशास्त्रं
बह्वर्थदेशाधिपपूज्यतां च ॥ १२ ॥ स्थानच्युतिर्बंधुविरोधता च
दीनस्य खेटस्य दशाविपाके ॥ जीवत्यसौ कुत्सितहीनवृत्त्या-
त्यक्तो जनैरोगनिपीडितः स्यात् ॥ १३ ॥ दुःखार्दितस्यापि दशा-
विपाके नानाविधं दुःखमुपैति नित्यम् ॥ विदेशगो बंधुजनैर्विही-
नश्चोराग्निभूषैर्भयमातनोति ॥ १४ ॥ वैकल्यखेटस्य दशाविपाके
वैकल्यमायाति मनोविकारम् ॥ मित्रादिकानां मरणं विशेषा-
स्त्रीपुत्रयानांबरचोरपीडाम् ॥ १५ ॥ दशाविपाके कलहं वियोगं
खलस्य खेटस्य पितुर्वियोगम् ॥ शत्रोर्जनानां धनभूमिनाशमु-
पैति नित्यं स्वजनैश्च निन्दाम् ॥ १६ ॥ कोपान्वितस्यापि दशा-

विपाके पापाः समायांति बहुप्रकारैः ॥ विद्याधनस्त्रीसुतबंधुनाशं
पुत्रादिकृच्छ्रं त्वथ नेत्ररोगम् ॥ १७ ॥

अथ बालाद्यवस्थाफलमाह ।

बालो रसांशैरसमे प्रदिष्टस्ततः कुमारो हि युवाथ वृद्धः ॥ मृ-
तः क्रमादुत्क्रमतः समर्क्षं बालाद्यवस्था कथिता ग्रहाणाम् ॥ १८ ॥
फलं तु किञ्चिद्वितनोति बालश्चाद्धं कुमारो यतते न पुंसाम् ॥ यु-
वा समग्रं खचरोऽथ वृद्धः फलं च दुष्टं मरणं मृताख्यम् ॥ १९ ॥

अथ प्रवासाद्यवस्थाफलमाह ।

प्रवासनष्टा च मृता जया हास्या रतिर्मुदा ॥ सुप्ता भुक्ता ज्वरा
कंपा सुस्थितिर्नामसन्निभा ॥ २० ॥ षष्टिघ्नं गतभं भुक्तघटीयुक्तं
युगाहतम् ॥ शराब्धिहल्लब्धतोऽर्काच्छेषावस्थाद्विजोत्तम ॥ २१ ॥

अस्यार्थः ।

षष्टिघ्नमिति तत्राश्विनीमारम्य गतभानि षष्ट्या गुण्यानि वर्तमाननक्ष-
त्रभुक्तघटीयुक्तानि कार्याणि तानि पुनर्युगैश्चतुर्भिराहतानि शराब्धिहत् पं-
चचत्वारिंशता भाज्यानि यल्लब्धभागमागतावस्थास्ताः शेषं वर्तमानावस्था-
याः त्रत लब्धांकस्यापि द्वादशाधिक्ये द्वादशभिर्भागैः प्रवासाद्यवस्था ज्ञेयाः ॥

प्रवासः प्रवासोपगे जन्मकालेऽर्थनाशस्तु नष्टोपगे मृत्युभी-
तिः ॥ मृतावस्थिते स्याज्जयायां जयस्तु विलासस्तु हास्योपगे का-
मिनीभिः ॥ २२ ॥ रतौ स्याद्रतिः क्रीडिता सौख्यदात्री प्रसुप्ता-
पि निद्रां कलिं देहपीडाम् ॥ भयं तापहानिः सुखं स्यात्तु भुक्ता
ज्वरा कंपिता सुस्थिता सुक्रमेण ॥ २३ ॥

अथ लज्जिताद्यवस्थामाह ।

लज्जितो गर्वितश्चैव क्षुधितस्त्वपितस्तथा ॥ मुदितः क्षोभित-
श्चैव ग्रहभावाः प्रकीर्तिताः ॥ २४ ॥ पुत्रगेहगतः खेटो राहुकेतुयु-

तो भवेत् ॥ रविमंदकुर्जैर्युक्तो लज्जितो ग्रह एव च ॥ २६ ॥ तुंग-
स्थानगतो वापि त्रिकोणेपि भवेत्पुनः ॥ गर्वितः सोपि गदितो
निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ २६ ॥ शत्रुगेही शत्रुयुक्तो रिपुदृष्टो भवेद्य-
दि ॥ क्षुधितः स च विज्ञेयः शनियुक्तो यथा तथा ॥ २७ ॥ जलरा-
शौ स्थितः खेटः शत्रुणा चावलोकितः ॥ शुभग्रहा न पश्यन्ति वृषि-
तः स उदाहृतः ॥ २८ ॥ मित्रगेही मित्रयुक्तो मित्रेण चावलोकितः ॥
गुरुणा सहितो यश्च मुदितः स प्रकीर्तितः ॥ २९ ॥ रविणा स-
हितो यश्च पापाः पश्यन्ति सर्वथा ॥ क्षोभितं तं विजानीयाच्छ-
त्रुणा यदि वीक्षितः ॥ ३० ॥ येषु येषु च भावेषु ग्रहास्तिष्ठन्ति
सर्वथा ॥ क्षुधितः क्षोभितो वापि स नरो दुःखभाजनः ॥ ३१ ॥
एवं क्रमेण बोद्धव्यं सर्वभावेषु पंडितैः ॥ बलाबलविचारेण वक्त-
व्यः फलनिर्णयः ॥ ३२ ॥ अन्योन्यं च मुदा युक्तं फलं मिश्रं व-
देत्पुनः ॥ बलहीने तदा हानिः सबले च महाफलम् ॥ ३३ ॥ क-
र्मस्थाने स्थितो यस्य लज्जितस्तृषितस्तथा ॥ क्षुधितः क्षोभितो
वापि स नरो दुःखभाजनः ॥ ३४ ॥ सुतस्थाने भवेद्यस्य लज्जि-
तो ग्रह एव च ॥ सुतनाशो भवेत्तस्य एकस्तिष्ठति सर्वदा ॥ ३५ ॥
क्षोभितस्तृषितश्चैव सप्तमे यस्य वा भवेत् ॥ म्रियते तस्य नारी
च सत्यमाहुर्द्विजोत्तम ॥ ३६ ॥ नवाल्यारामसुखं नृपत्वं कला-
पटुत्वं विदधाति पुंसाम् ॥ सदार्थलाभं व्यवहारवृद्धिं फलं विशे-
षादिह गर्वितस्य ॥ ३७ ॥ भवति मुदितयोगे वासशालाविशा-
ला विमलवसनभूषाभूमियोषासु सौख्यम् ॥ स्वजनजनविलासो
भूमिपागारवासो रिबुनिवहविनाशो बुद्धिविद्याविकाशः ॥ ३८ ॥
दिशति लज्जितभाववशाद्गतिर्विगतराममतिर्विमतिक्षयम् ॥ सुत-
गदागमनं गमनं वृथा कलिकथाभिरुचिं न रुचिं शुभे ॥ ३९ ॥

संक्षोभितस्यापि फलं विशेषाद्दरिद्रजातं कुमतिं च कष्टम् ॥ क-
रोति वित्तक्षयमग्निबाधां धनाग्निबाधामवनीशकोपात् ॥ ४० ॥
क्षुधितग्रहवशाद्द्वै शोकमोहादितापः परिजनपरितापादाधिभीत्या
कृशत्वम् ॥ कलिरपिरिपुलोकैरर्थबाधानराणामखिलबलनिरोधो
बुद्धिरोधो विषादात् ॥ ४१ ॥ तृषितखगंभवे स्यादंगनासंगम-
ध्ये भवति गदविकारो दुष्टकार्याधिकारः ॥ निजजनपरिवादादर्थ-
हानिः कृशत्वं खलकृतपरितापो मानहानिः सदैव ॥ ४२ ॥

अथ शयनाद्यवस्थामाह ।

शयनं चोपवेशं च नेत्रपाणिप्रकाशनम् ॥ गमनागमनं चाथ
सभायां वसतिस्तथा ॥ ४३ ॥ आगमो भोजनं चैव नृत्यं लिप्सा
च कौतुकम् ॥ निद्रा ग्रहाणां चेष्टा च कथयामि तवाग्रतः ॥ ४४ ॥
यस्मिन्नक्षे भवेत्खेटस्तेनतं परिपूरयेत् ॥ पुनरंशेन संपूर्य स्वनक्षत्रं
नियोजयेत् ॥ ४५ ॥ यातदंडं तथालग्नमेकीकृत्य सदा बुधः ॥
रविणा हरते भागं शेषं कार्ये नियोजयेत् ॥ ४६ ॥ नाक्षत्रिकदशा-
क्रमेण पुनः पूरणमाचरेत् ॥ नामाक्षरेण संयुक्ते हर्तव्यं रविणा
ततः ॥ ४७ ॥ रवौ पंच तथा देयं चंद्रे दद्याद्द्वयं तथा ॥ कुजे द्वयं
च संयुक्तं बुधे त्रीणि नियोजयेत् ॥ ४८ ॥ गुरौ बाणाः प्रदेयाश्च
त्रयं दद्याच्च भार्गवे ॥ शनौ त्रयमथो देयं राहौ दद्याच्चतुष्टयम् ॥
॥ ४९ ॥ शेषं हृतं च रामेण ग्रहाणां त्रिविधं भवेत् ॥ दृष्टिश्चेष्टा
विचेष्टा च कथयामि तवाग्रतः ॥ ५० ॥

अस्यार्थः ।

यस्मिन्नक्षेति । जन्मनि सूर्यादयो ग्रहा यस्मिन्नक्षत्रे तिष्ठन्ति तन्नक्षत्रसंख्य-
या ग्रहसंख्यां गुणयेत् । पुनस्तद्वाशिभुक्तांशसंख्यया गुणयेत् । पुनर्यातस्य
जन्मेषुजन्मलग्नसंख्यां च योजयेत् । ततो द्वादशभिः शेषमिता ग्र-

हचेष्टा ज्ञातव्या । पुनर्लब्धसंख्यया लब्धसंख्यां गुणयेत् । नाक्षत्रीयदशाक्रमपूरणं नाम तन्मध्ये येन नाम्ना सुप्तो बुध्यति तस्याद्यक्षरवर्णस्वरसंख्यां संयोज्य द्वादशहते यल्लब्धं तत्पुनः पूर्वोक्तावस्थां । तत्र यस्य ग्रहस्य पूर्वोक्तरीत्या क्रियते तस्य क्षेपकं योज्यं । त्रिभिर्हत्वा तच्छेषस्तेन दृष्ट्यवस्थाः ज्ञातव्या ॥

अत्रोदाहरणम् ।

अत्र मृगशीर्षे नक्षत्रे रविस्थसंख्या ५ रविसंख्यया १ गुणिताः ५ मिथुनद्वितीयांशके रविस्तेन द्विगुणिता जाता १० इष्टं ६ कृत्तिका जन्मभं ३ कर्कलग्नं ४ एषां योगेन युताः २३ रवि १२ तप्राः शेष ११ तेन शयनादिगणनया कौतुकावस्थायां रविर्ज्ञेयः अत्र शेषं ११ स्वरांकस्थानं यथात्र प्रसिद्धं नामाद्यक्षरस्य शकारस्य इकाराद्यः पंक्तौ स्थित्या तत्स्वरसंख्यां द्वितीयं २ शेषं ११ शेषेण ११ गुणितं १२१ स्वरांकं २ युतं १२३ रवि १२ तष्टं शेषं ३ सूर्यक्षेपकेन ५ युतं ८ त्रिभिस्तष्टं शेषं २ स्वश्रेष्ठावस्था एवं चंद्रादीनामपि ज्ञेयम् ॥ ५० ॥

स्वरांश चक्रमिदम्					सूर्यादिक्षेपांकचक्रम्.								
१	२	३	४	५	सू.	चं.	म.	बु.	वृ.	शु.	श.	रा.	के.
अ	इ	उ	ए	औ	५	२	२	३	५	३	३	४	४
क	ख	ग	घ	च									
छ	ज	झ	ट	ठ									
ड	ढ	त	थ	द									
य	न	प	फ	ब									
म	म	य	र	ल									
व	श	ष	स	ह									

दृष्टिभेदमाह ।

दृष्टौ स्वल्पफलं ज्ञेयं चेष्टायां विपुलं फलम् ॥
विचेष्टायां फलं नस्यादेवं दृष्टिफलं विदुः ॥ ५१ ॥
शुभाशुभं ग्रहाणां च समाक्षयाथ बलाबलम् ॥ तुं-

गस्थाने विशेषेण बलं ज्ञेयं यथा बुधैः ॥ ५२ ॥

अथ प्रत्येकद्वादशावस्थाफलमाह ।

मंदाग्निरोगी बहुधा नराणां स्थूलत्वमंग्रेरपि पित्तकोपः ॥ व्रणं गुदे शूलमुरःप्रदेशे यदोष्णभानौ शयनं प्रयाते ॥ ५३ ॥ दरिद्रताभारविहारशाली विवादविद्याभिरतो नरः स्यात् ॥ कठोरचित्तः

खलु नष्टवित्तः सूर्यो यदा चेदुपवेशनस्थः ॥ ५४ ॥ नरः सदानं-
दधरो विवेकी परोपकारी बलवित्तयुक्तः ॥ महासुखी राजकृपाभि-
मानी दिवाधिनाथो यदि नेत्रपाणौ ॥ ५५ ॥ उदारचित्तः परिपूर्ण-
वित्तः सभासु वक्ता बहुपुण्यकर्ता ॥ महाबली सुंदररूपशाली
प्रकाशने जन्मनि पद्मिनीशे ॥ ५६ ॥ प्रवासशाली किल दुःखमा-
ली सदालसी धीधनवर्जितश्च ॥ भयातुरः कोपपरो विशेषादिवा-
धिनाथे गमने मनुष्यः ॥ ५७ ॥ परदाररतो जनतारहितो बहु-
धागमने गमनाभिरुचिः ॥ कृपणः खलताकुशलो मलिनो दिव-
साधिपतौ मनुजः कुमतिः ॥ ५८ ॥ सभागते हिते नरः परोपका-
रतत्परः सदाथरत्नपूरितो दिवाकरे गुणाकरः ॥ वसुंधरानवांबरा-
लयान्वितो महाबली विचित्रमित्रवत्सलः कृपाकलाधरःपरः ॥
॥ ५९ ॥ क्षोभितो रिपुगणैः सदा नरश्रंचलः खलमतिः कृ-
शस्तथा ॥ धर्मकर्मरहितो मदोद्धतश्चागमे दिनपतौ यदा तदा ॥
॥ ६० ॥ सदांगसंधिवेदनापरांगनाधनक्षयो बलक्षयः पदे
पदे यदा तदाहि भोजने ॥ असत्यता शिरोव्यथा तथा वृ-
थान्नभोजनं रवावसत्कथारतिः कुमारगामिनी मतिः ॥ ६१ ॥
विज्ञलोकैः सदा मंडितः पंडितः काव्यविद्यानवद्यप्रलापान्वितः ॥
राज्यपूज्यो धरामंडले सर्वदा नृत्यलिप्सागते पद्मिनीनायके ॥
॥ ६२ ॥ सर्वदानंदधर्ता जनो ज्ञानवान्यज्ञकर्ता धरार्थीशसद्म-
स्थितः ॥ पद्मबंधावरातेर्भयं चाननः काव्यविद्याप्रलापी मुदा कौ-
तुके ॥ ६३ ॥ निद्राभरारक्तनिभे भवेतां निद्रागते लोचनपद्मयु-
ग्मोऽरवौ विदेशे वसतिर्जनस्य कलत्रहानिः कतिधार्थनाशः ॥ ६४ ॥

अथ चंद्रफलम् ।

जनुःकाले क्षपानाथे शयनं चेदुपागते ॥ मानी शीतप्रधानी

च कामी वित्तविनाशकः ॥ ६५ ॥ रोगार्दितो मंदमतिर्विशेषाद्वि-
 त्तेन हीनो मनुजः कठोरः ॥ अकार्यकारी परवित्तहारी क्षपाकरे
 चेदुपवेशनस्थे ॥ ६६ ॥ नेत्रपाणौ क्षपानाथे महारोगी नरो भवेत् ॥
 अनल्पजल्पको धूर्तः कुकर्मनिरतः सदा ॥ ६७ ॥ यदा राकानाथे
 गतवति विकाशं च जनने विकाशः संसारे विमलगुणराशेरव-
 निपात् ॥ नवाशामाला स्यात्करितुरगलक्ष्म्यापरिवृता विभूषा या-
 षामिः सुखमनुदिनं तीर्थगमनम् ॥ ६८ ॥ सितेतरे पापरतो नि-
 शाकरे विशेषतः क्रूरतरो नरो भवेत् ॥ सदाक्षिरोगैः परिपीड्य-
 मानो बलक्षपक्षे गमने भयातुरः ॥ ६९ ॥ विधवागमनो मानी
 पादरोगी नरो भवेत् ॥ गुप्तपापरतो दीनो मतितोषविवर्जितः ॥
 ॥ ७० ॥ सकलजनवदान्यो राजराजेन्द्रमान्यो रतिपतिसमकांतिः
 शांतिकृत्कामिनीनाम् ॥ सपदि सदसि याते चारुबिंबे शशांके भ-
 वति परमरीतिप्रीतिविज्ञो गुणज्ञः ॥ ७१ ॥ विधवागमनो मर्त्यो
 वाचालो धर्मपूरितः ॥ कृष्णपक्षे द्विभार्यः स्याद्रोगी दुष्टतरो हठी
 ॥ ७२ ॥ भाजनै जनुषि पूर्णचंद्रमा मानयानजनतासुखं नृणाम् ॥
 आतनोति वनितासुतासुखं सर्वमेव न सितेतरे शुभम् ॥ ७३ ॥
 नृत्यलिप्सागते चंद्रे सवले बलवान्नरः ॥ गीतज्ञो हि रसज्ञश्च
 कृष्णे पापकरो भवेत् ॥ ७४ ॥ कौतुकभवनं गतवति चंद्रे भवति
 नृपत्वं वा धनपत्वम् ॥ कामकलासु सदा कुशलत्वं वारवधूरतिर-
 मणपटुत्वम् ॥ ७५ ॥ निद्रागते जन्मनि मानवानां कलाधरे जी-
 वयुते महत्त्वम् ॥ यदांगनासंचितवित्तनाशः शिवालयं रौति वि-
 चित्रमुच्चैः ॥ ७६ ॥

अथ कुजफलम् ।

शयने वसुधापुत्रे जंतुरंगेजनो भवेत् ॥ बहुना कंडुना युक्तो

दद्रुणा च विशेषतः ॥ ७७ ॥ बली सदापापरतो नरः स्यादसत्य-
 वादी नितरां प्रगल्भः ॥ धनेन पूर्णो निजधर्महीनो धरासुतश्चे-
 द्रुपवेशनस्थः ॥ ७८ ॥ यदा भूमिसुते लग्ने नेत्रपाणिमुपागते ॥
 दरिद्रता सदा पुंसामन्यभे नगरेशता ॥ ७९ ॥ प्रकाशो गुण-
 स्यापि वासः प्रकाशो धराधीशभर्तुः सदा मानवृद्धिः ॥ सुते भूसु-
 ते पुत्रकांतावियोगो भवेद्राहुणा दारुणो वा निपातः ॥ ८० ॥ ग-
 मनागमने कुरुतेऽनुदिनं व्रणजालभयं वनिताकलहः ॥ बहुदद्रुक
 कण्डुभयं बहुधा वसुधातनयो वसुहानिकरः ॥ ८१ ॥ आगमने
 गुणशाली मणिमाली करालकरवाली ॥ गजगंता रिपुहन्ता परि-
 जनसंतापहारको भौमे ॥ ८२ ॥ तुंगे युद्धकलाकलापकुशलो धर्म-
 ध्वजो वित्तपः कोणे भूमिसुते सभामुपगते विद्याविहीनः पुमान् ॥
 अंतेऽपत्यकलत्रमित्ररहितः प्रोक्तैतरस्थानगे वश्यं राजसभावुधो
 बहुधनी मानी च दानी जनः ॥ ८३ ॥ आगमे भवति भूमिजे-
 जनो धर्मकर्मरहितो गदातुरः ॥ कर्णमूलगुरुशूलरोगवानेव का-
 तरमतिः कुसंगमी ॥ ८४ ॥ भोजने मिष्टभोजी च जनने सवले
 कुजे ॥ नीचकर्मकरो नित्यं मनुजो मानवर्जितः ॥ ८५ ॥ नृत्य-
 लिप्सागते भूसुते जन्मनाभिंदिराराशिरायाति भूमीपतेः ॥ स्व-
 र्णरत्नप्रवालैः सदामंडितो वासशाला नराणां भवेत्सदा ॥ ८६ ॥
 कौतुकी भवति कौतुके कुजे मित्रपुत्रपरिपूरितो जनः ॥ उच्चगे नृ-
 पतिगेहमंडितः पूजितो गुणवरैर्गुणाकरैः ॥ ८७ ॥ निद्रावस्थां
 गते भौमे क्रोधी धीधनवर्जितः ॥ धूर्तो धर्मपरिभ्रष्टो मनुष्यो
 गदपीडितः ॥ ८८ ॥

अथ बुधफलम् ।

क्षुधातुरो भवेदंगे खंजो गुंजानिभेक्षणः ॥ अन्यभे लंपटो

धूर्तो मनुजः शयने बुधे ॥ ८९ ॥ शशांकपुत्रे जनुरंगगेहे यदोप-
 वेशे गुणराशिपूर्णः ॥ पापेक्षिते पापयुते दरिद्रो हिते शुभे वित्त-
 सुखी मनुष्यः ॥ ९० ॥ विद्याविवेकरहितो हिततोषहीनो मानी
 जनो भवति चंद्रसुतेऽक्षिपाणौ ॥ पुत्रालये सुतकलत्रसुखेनहीनः
 कन्याप्रजो नृपतिगेहबुधो वरार्थः ॥ ९१ ॥ दाता दयालुः खलु
 पुण्यकर्ता विकाशने चंद्रसुते मनुष्यः ॥ अनेकविद्यार्णवपारगंता
 विवेकपूर्णः खलवर्गहन्ता ॥ ९२ ॥ गमनागमने भवतो गमने ब-
 हुधा वसुधाधिपतेर्भवने ॥ भवनं च विचित्रमलं रमया विदि नुश्च
 जनुः समये नितराम् ॥ ९३ ॥ सपदि विदजनानामुच्चगे जन्मकाले
 सदसि धनसमृद्धिः सर्वदा पुण्यवृद्धिः ॥ धनपतिसमता वा भूप-
 ता मंत्रिता वा हरिहरपदभक्तिः सात्विकी मुक्तिलब्धिः ॥ ९४ ॥
 आगमे जनुषि जन्मिनां यदा चंद्रजे भवति हीनसेवया ॥ अर्थ-
 सिद्धिरपि पुत्रयुग्मता बालिका भवति मानदायिका ॥ ९५ ॥ भो-
 जने चंद्रजे जन्मकाले यदा जन्मिनामर्थहानिः सदा वादतः ॥
 राजभीत्या क्लृप्तं चलत्वं मतेरंगसंगो न जाया न मायासुखम् ॥
 ॥ ९६ ॥ नृत्यलिप्सागते चंद्रजे मानवो मानयानप्रवालव्रजैः सं-
 युतः ॥ मित्रपुत्रप्रतापैः सभापंडितः पापभे वारवामारते लम्प-
 टः ॥ ९७ ॥ कौतुके चंद्रजे जन्मकाले नृणामंगभे गीतविद्याऽनव-
 द्या भवेत् ॥ सप्तमे नैधने वारवध्वा रतिः पुण्यभे पुण्ययुक्ता मतिः
 सद्गतिः ॥ ९८ ॥ निद्राश्रिते चंद्रसुते न निद्रासुखं सदा व्याधि-
 समाधियोगः ॥ सहोत्थवैकल्यमनल्पतापो निजेन वादो धन-
 माननाशः ॥ ९९ ॥

अथ गुरुफलमाह ।

वचसामधिपे तु जनुःसमये शयने बलवानपि हीनरवः ॥

अतिगौरतनुः खलु दीर्घहनुः सुतरामरिभीतियुतो मनुजः ॥१००॥
 उपवेशं गतवति यदि जीवे वाचालो बहुगर्वपरीतः ॥ क्षोणीप-
 तिरिपुजनपरितप्तः पदजंघास्यकरव्रणयुक्तः ॥ १०१ ॥ नेत्रपाणिं
 गते देवराजार्चिते रोगयुक्तो वियुक्तो वरार्थश्रिया ॥ गीतनृत्यप्रि-
 यः कामुकः सर्वदा गौरवर्णो विवर्णोद्भवः प्रीतियुक् ॥१०२॥ गु-
 णानामानंदं विमलसुखकंदं वितनुते सदा तेजःपुंजं ब्रजपतिनि-
 कुंजं प्रतिगमम् ॥ प्रकाशं चेदुच्चे द्रुतमुपगतौ वासवगुरुर्गुरुत्वं
 लोकानां धनपतिसमत्वं तनुभृताम् ॥१०३॥ साहसी भवति मा-
 नवः सदा मित्रवर्गसुखपूरितो मुदा ॥ पंडितो विविधवित्तमंडितो
 वेदविद्यदि गुरौ गमं गते ॥ १०४ ॥ आयमनेजनता वरजाया
 यस्य जनुःसमये हरिमाया ॥ मुंचति नालमिहालयमद्धा देव-
 गुरौ परितः परिबद्धा ॥ १०५ ॥ सुरगुरुसमवक्ता शुभ्रमुक्ताफ-
 लाढ्यः सदसि सपदि पूर्णो वित्तमाणिक्ययानैः ॥ गजतुरगरथा-
 ढ्यो देवतार्थाशपूज्यो जनुषि विविधविद्यागर्वितो मानवः स्यात् ॥
 ॥ १०६ ॥ नानावाहनमानयानपटलीसौख्यं गुरावागमे भृत्या-
 पंत्यकलत्रमित्रजसुखं विद्याऽनवद्या भवेत् ॥ क्षोणीपालसमानता-
 नवरतं चातीवहृद्या मतिः काव्यानंदरतिः सदा हितगतिः सर्वत्र
 मानोन्नतिः ॥ १०७ ॥ भोजने भवति देवगुरौ यस्य तस्य सततं
 सुभोजनम् ॥ नैव मुंचति रमालयं तदा वाजिवारणरथैश्च मंडितम्
 ॥ १०८ ॥ नृत्यलिप्सागते राजमानी धनी देवताधीश्वंधः सदा
 धर्मवित् ॥ तंत्रविज्ञो बुधैर्मंडितः पंडितः शब्दविद्यानवद्यो हि स-
 द्योजनः ॥ १०९ ॥ कुतूहली सकौतुके महाधनी जनः सदा नि-
 जान्वये च भास्करः कृपाकलाधरः सुखी ॥ निलिंपराजपूजिते सु-
 नेन भूनयेन वा युतो महाबली धराधिपे च सद्मपंडितः ॥११०॥

गुरौ निद्रागते यस्य मूर्खता सर्वकर्मणि ॥ दरिद्रतापरिक्रान्तं भ-
वनं पुण्यवर्जितम् ॥ १११ ॥

अथ भृगुफलमाह ।

जनो बलीयानपि दंतरोगी भृगौ महारोषसमन्वितः स्यात् ॥
घनेन हीनः शयनं प्रयाते वरांगनासंगमलंपटश्च ॥ ११२ ॥ य-
दि भवेद्दुशना उपवेशने नवमणिव्रजकांचनभूषणैः ॥ सुखमज-
स्वमरिक्षय आदरादवनिपादपि मानसमुन्नतिः ॥ ११३ ॥ नेत्र-
पाणिं गते लग्नगेहे कर्षो सप्तमे मानभे यस्य तस्य ध्रुवम् ॥ नेत्र-
पाते निपातो धनानामलं चान्यभे वासशाला विशाला भवेत् ॥
॥ ११४ ॥ स्वालये तुंगभे मित्रभे भार्गवे तुंगमातंगलीलाकला-
पी जनः ॥ भूपतेस्तुल्य एव प्रकाशं गते काव्यविद्याकलाकौतुकी
गीतवित् ॥ ११५ ॥ गमने जनने शुक्रे तस्य माता न जीवति ॥ आ-
धियोगो वियोगश्च जनानामरिभीतितः ॥ ११६ ॥ आगमनं भृगुपुत्रे
गतवति वित्तेश्वरो मनुजः ॥ सत्तीर्थभ्रमशाली नित्योत्साही क-
रांत्रिरोगी च ॥ ११७ ॥ अनायासेनालं सपदि महसा याति स-
हसा प्रगल्भत्वं राज्ञः सदसि गुणविज्ञः किल कर्षो ॥ सभायामा-
याते रिपुनिवहहन्ता धनपतेः समत्वं वा दाता बलतुरगगंता न-
रवरः ॥ ११८ ॥ आगमे भार्गवेनागमो जन्मिनामर्थराशेरराते-
रतीव क्षतिः ॥ पुत्रपातो निपातो जनानामपि व्याधिभीतिः प्रि-
याभोगहानिर्भवेत् ॥ ११९ ॥ क्षुधातुरो व्याधिनिपीडितः स्याद-
नेकधारातिभयार्दितश्च ॥ कर्षो यदा भोजनगे युवत्या महाधनी
पंडितमंडितश्च ॥ १२० ॥ काव्यविद्यानवद्या च हृद्या मतिः सर्व-
दा नृत्यलिप्सा गते भार्गवे ॥ शंखवीणामृदंगादिगानध्वनिब्रात-
नैपुण्यमेतस्य वित्तोन्नतिः ॥ १२१ ॥ कौतुकभवनं गतवति शुक्रे

शक्रे शत्वं सदसि महत्त्वम् ॥ हृद्या विद्या भवति च पुंसः पद्मा नि-
वसति सद्भादरतः ॥ १२२ ॥ परसेवारतो नित्यं निद्रामुपगते
कवौ ॥ परनिंदापरो वीरो वाचालो भ्रमते महीम् ॥ १२३ ॥

अथ शनिफलम् ।

क्षुत्पिपासापरिक्रांतो विश्रांतः शयने शनौ ॥ वयसः प्रथमे
रोगी ततो भाग्यवतां वरः ॥ १२४ ॥ भानोः सुते चेदुपवेशन-
स्थे करालकारातिजनानुत्तः ॥ अपायशाली खलु दद्रुमाली
नरोऽभिमानी नृपदंडयुक्तः ॥ १२५ ॥ नयनपाणिगते रविनंदने
परमया रमयारमया युतः ॥ नृपतितो हिततो मतितोषकृद्बहुकला-
कलितो विमलौक्तिकृतः ॥ १२६ ॥ नानागुणग्रामधनाधिशाली सदा
नरो बुद्धिविनोदमाली ॥ प्रकाशने भानुसुते सुभानुः कृपानुरक्तो
हरपादभक्तः ॥ १२७ ॥ महाधनी नन्दननंदितः स्यादपायकारी
रिपुभूमिहारी ॥ गमे शनौ पंडितराजभावं धरापतेरायतने प्र-
याति ॥ १२८ ॥ आगमने पदगदभययुक्तः पुत्रकलत्रसुखेन वि-
मुक्तः ॥ भानुसुते भ्रमते भुवि नित्यं दीनमना विजनाश्रयभावम्
॥ १२९ ॥ रत्नावलीकांचनमौक्तिकानां वातेन नित्यं व्रजति प्र-
मोदम् ॥ सभागते भानुसुते नितांतं नयेन पूर्णो मनुजो महौजाः
॥ १३० ॥ आगमे गदसमागमो नृणामब्जबन्धुतनये यदा तदा ॥
मंदमेव गमनं धरापतेर्याचनाविरहिता मतिः सदा ॥ १३१ ॥
संगते जनुपि भानुनंदने भोजनं भवति भोजनं रसैः ॥ संयुतं न-
यनमंदतातता मोहतापपरितापिता मतिः ॥ १३२ ॥ नृत्यलि-
प्सागते मन्दे धर्मात्मा वित्तपूरितः ॥ राजपूज्यो नरो धीरो म-
हावीरो रणांगणे ॥ १३३ ॥ भवति कौतुकभावमुपागते रविसुते
॥ १३४ ॥ अतिसुखी सुमुखी सुखपूरितः कवितयामलया

कल्या नरः॥१३४॥निद्रागते वासरनाथपुत्रे धनी सदा चारुगुणै-
रुपेतः॥पराक्रमी चंडविपक्षहंता सुवारकांतारतिरीतिविज्ञः॥१३५

अथ राहुफलम् ।

यदागमो जन्मनि यस्य राहौ क्लेशाधिकत्वं शयनं प्रयाते ॥
वृषेऽथ युग्मेपि च कन्यकायामजे समाजो धनधान्यराशेः॥१३६॥
उपवेशनमिह गतवति राहौ दद्रुगणेन जनः परितप्तः ॥ राजस-
माजयुतो बहुमानी वित्तसुखेन सदा रहितः स्यात् ॥ १३७ ॥ ने-
त्रपाणावगौ नेत्रे भवतो रोगपीडिते ॥ दुष्टव्यालारिचौराणां भयं
तस्य धनक्षयः ॥ १३८ ॥ प्रकाशने शुभासने स्थितिः कृतिः
शुभा नृणां धनोन्नतिर्गुणोन्नतिः सदा विदामगाविह ॥ धराधि-
पाधिकारता यशोलतातता भवेन्नवीननीरदाकृतिर्विदेशतो महो-
न्नतिः ॥ १३९ ॥ गमने च यदा राहौ बहुसंतानवान्नरः ॥ पंडितो
धनवान्दाता राजपूज्यो नरो भवेत् ॥ १४० ॥ राहावागमने क्रोधी
सदा धीधनवर्जितः ॥ कुटिलः रूपणः कामी नरो भवति सर्वथा
॥ १४१ ॥ सभागते यदा राहुः पंडितः रूपणो नरः ॥ नानागुण-
परिक्रान्तो वित्तसौख्यसंमन्वितः ॥१४२॥चेदगावागमं यस्य याते
तदा व्याकुलत्वं सदारातिभीत्याभयम् ॥महद्वन्धुवादो जनानां नि-
पातो भवेद्वित्तहानिः शठत्वं कृशत्वम् ॥१४३॥भोजने भोजनेनालं
विकलो मनुजो भवेत् ॥ मन्दबुद्धिः क्रियाभीरुः स्त्रीपुत्रसुखवर्जि-
तः ॥ १४४ ॥ नृत्यलिप्सागते राहौ महाव्याधिविचर्द्धनम् ॥ ने-
त्ररोगो रिपोर्भीतिर्द्धनधर्मक्षयो नृणाम् ॥ १४५ ॥ कौतुके च यदा
राहौ स्थानहीनो नरो भवेत् ॥ परदाररतो नित्यं परवित्तापहार-
कः ॥ १४६ ॥ निद्रावस्थां गते राहौ गुणग्रामयुतो नरः ॥ कान्ता-
संतानवान्धीरो गर्वितो बहुवित्तवान् ॥ १४७ ॥

अथ केतुफलम् ।

मेषे वृषेऽथ वा युग्मे कन्यायां शयनं गते ॥ केतौ धनसमृद्धिः
 स्यादन्यभे रोगवर्धनम् ॥ १४८ ॥ उपवेशं गते केतौ दद्भुरोग-
 विवर्द्धनम् ॥ अरिवातनृपव्यालचौरसंकाशमंततः ॥ १४९ ॥
 नेत्रपाणिं गते केतौ नेत्ररोगः प्रजायते ॥ दुष्टसर्पादिभीतिश्च रिपु-
 राजकुलादपि ॥ १५० ॥ केतौ प्रकाशने संज्ञे धनवान्धार्मिकः
 सदा ॥ नित्यं प्रवासी चोत्साही सात्विको राजसेवकः ॥ १५१ ॥
 गमनेच्छायां भवेत्केतुर्वहुपुत्रो महाधनः ॥ पंडितो गुणवान्दाता
 जायते च नरोत्तमः ॥ १५२ ॥ आगमने च यदा केतुर्नारोग-
 धनक्षयम् ॥ दंतघाती महारोगी पिशुनः परनिंदकः ॥ १५३ ॥
 सभावस्थां गते केतौ वाचालो बहुगर्वितः ॥ कृपणो लम्पटश्चैव
 धूर्तविद्याविशारदः ॥ १५४ ॥ यदागमे भवेत्केतुः केतुः स्या-
 त्पापकर्मणाम् ॥ बन्धुवादरतो दुष्टो रिपुरोगनिपीडितः ॥ १५५ ॥
 भोजने तु जनो नित्यं क्षुधया परिपीडितः ॥ दरिद्री रोगसंतप्तः
 केतौ भ्रमति मेदिनीम् ॥ १५६ ॥ नृत्यलिप्सागते केतौ व्याधि-
 ना विकलो भवेत् ॥ ब्रुहुदाक्षो दुराधर्षो धूर्तोऽनर्थकरो नरः ॥
 १५७ ॥ कौतुकी कौतुके केतौ नटवामारतिप्रियः ॥ स्थान-
 भ्रष्टो दुराचारी दरिद्रो भ्रमते महीम् ॥ १५८ ॥ निद्रावस्थां
 गते केतौ धनधान्यसुखं महत् ॥ नानागुणविनोदेन कालो
 गच्छति जन्मिनाम् ॥ १५९ ॥

अथ सर्वभावफलम् ।

शयनाद्येषु भावेषु यस्य तिष्ठति सद्गहाः ॥ नित्यं तस्य शुभ-
 ज्ञानं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ १६० ॥ भोजनाद्येकभावेषु पापान्तिष्ठं
 ॥ सर्वथा ॥ तदा सर्वविनाशोऽपि नात्र कार्या विचारणा ॥ १६१ ॥

निद्रायां च यदा प्राप्नोति जाग्रत्यास्थाने शुभं वदेत् ॥ यदि प्राप्नोति ह्यहैः
 दृष्टो न शुभं च कदाचन ॥ १६२ ॥ सुतस्थाने स्थितः प्राप्नोति
 निद्रायां शयनेऽपि वा ॥ तदा शुभं भवेत्तस्यानात्र कार्या वि-
 ज्ञापणा ॥ १६३ ॥ मृत्युस्थानस्थितः प्राप्नोति निद्रायां शयनेऽपि वा ॥
 तदा तस्याप्यमृत्युः स्याद्राजतः परतस्तथा ॥ १६४ ॥ शुभग्रहैर्ग्रहा-
 युक्तः शुभैर्वा यदि वीक्षितः ॥ तदा च मरणं तस्या गंगायां च
 विशेषतः ॥ १६५ ॥ कर्मस्थाने यदा प्राप्नोति शयने भोजनेऽपि वा ॥
 तदा कर्मविकः स्यान्नानादुःखप्रदायकः ॥ १६६ ॥ दशमस्थो
 निशानाथो कौतुकी च प्रकाशने ॥ तदैव राजयोगः स्यान्निर्विशंकं
 द्विजोत्तम ॥ १६७ ॥ बलावलविचारेण ज्ञायते च शुभाशुभम् ॥
 एवं क्रमेण बोद्धव्यं सर्वभाविषु बुद्धिसन् ॥ १६८ ॥ इति श्रीबृह-
 त्पाराशरहोरापूर्वखण्डसारांशे ग्रहाद्यवस्थाफलकथनं नाम चतु-
 ख्रिंशोऽध्यायः समाप्तः ॥ ३४ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥

मन्त्रेय उवाच ।

दशाः कति विधाः सति ह्येतन्मे ब्रूहि तत्त्वतः ॥ महर्षे त्वं स-
 मर्थोऽसि रूपया करुणानिधे ॥ १ ॥

पराशर उवाच ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि दशाभेदाननेकशः ॥ विशोत्तरी दशा
 चोक्ता दशा तु षोडशोत्तरी ॥ २ ॥ द्वादशोत्तरिका ज्ञेया तथैवा-
 ष्टोत्तरी दशा ॥ पंचोत्तरी दशा तद्वदंशा शतसमा स्मृता ॥ ३ ॥
 दशा हि चतुराशीतिः प्राह चाथ द्विसप्ततिः ॥ तथा षष्टिसप्ता
 चोक्ता दशा षड्विंशतिः समा ॥ ४ ॥ नवमांशनवदशा राश्यंश-
 कदशाः स्मृताः ॥ दशा कालाभिधा चक्रदशाचक्रमुनीश्वरैः ॥
 ॥ ५ ॥ चरपर्या दशा विप्र दशा स्थिरा द्विजोत्तम ॥ अथोत्तरद-

अथ केतुफलम् ।

मेषे वृषेऽथ वा युग्मे कन्यायां शयनं गते ॥ केतौ धनसमृद्धिः
 स्यादन्यभे रोगवर्धनम् ॥ १४८ ॥ उपवेशं गते केतौ दद्दुरोग-
 विवर्द्धनम् ॥ अरिवातनृपव्यालचौरसंकाशमंततः ॥ १४९ ॥
 नेत्रपाणिं गते केतौ नेत्ररोगः प्रजायते ॥ दुष्टसर्पादिभीतिश्च रिपु-
 राजकुलादपि ॥ १५० ॥ केतौ प्रकाशने संज्ञे धनवान्धार्मिकः
 सदा ॥ नित्यं प्रवासी चोत्साही सात्विको राजसेवकः ॥ १५१ ॥
 गमनेच्छायां भवेत्केतुर्वहुपुत्रो महाधनः ॥ पंडितो गुणवान्दाता
 जायते च नरोत्तमः ॥ १५२ ॥ आगमने च यदा केतुर्नानारोग-
 धनक्षयम् ॥ दंतघाती महारोगी पिशुनः परनिंदकः ॥ १५३ ॥
 सभावस्थां गते केतौ वाचालो बहुगर्वितः ॥ कृपणो लम्पटश्चैव
 धूर्तविद्याविशारदः ॥ १५४ ॥ यदागमे भवेत्केतुः केतुः स्या-
 त्पापकर्मणाम् ॥ बन्धुवादरतो दुष्टो रिपुरोगनिपीडितः ॥ १५५ ॥
 भोजने तु जनो नित्यं क्षुधया परिपीडितः ॥ दरिद्री रोगसंतप्तः
 केतौ भ्रमति मेदिनीम् ॥ १५६ ॥ नृत्यलिप्सागते केतौ व्याधि-
 ना विकलो भवेत् ॥ बहुदाक्षो दुराधर्षो धूर्तोऽनर्थकरो नरः ॥
 १५७ ॥ कौतुकी कौतुके केतौ नटवामारतिप्रियः ॥ स्थान-
 भ्रष्टो दुराचारी दरिद्रो भ्रमते महीम् ॥ १५८ ॥ निद्रावस्थां
 गते केतौ धनधान्यसुखं महत् ॥ नानागुणविनोदेन कालो
 गच्छति जन्मिनाम् ॥ १५९ ॥

अथ सर्वभावफलम् ।

शयनाद्येषु भावेषु यस्य तिष्ठति सद्गहाः ॥ नित्यं तस्य शुभ-
 ज्ञानं निर्विशंकरं द्विजोत्तम ॥ १६० ॥ भोजनाद्येकभावेषु पापास्तिष्ठं
 सर्वथा ॥ तदा सर्वत्रिनाशोऽपि नात्र कार्या विचारणा ॥ १६१ ॥

अथ षोडशोत्तरीदशोदाहरणम् ।

“स्फुटतरो हिमगुः” इत्यादिश्लोकोक्तरीत्या स्पष्ट चं० ८ । २५ । २८ । ३८ अस्य कलापिंडः १५ । ८ । २९ । ३८ अस्याष्टशतैर्भक्ते ८०० लब्धाः १९ शेषं ७२९ । ३८ अधिनीतो गणनया लब्धं मूलगतनक्षत्रं पूर्वाषाढा जन्मभ्रम । अत्र तु पुष्यभाद्रणनीयं संख्या १३ अस्याष्टभक्तेर्लब्धं १ व्यर्थं शेषं ५ अस्य दशाक्रमः सू० ११ मं० १२ वृ० १३ श० १४ के० १५ चं० १६ वृ० १७ शु० १८ शेषं ५ तेन केतुदशामध्ये-जन्म तस्य वर्षाणि १५ अत्र पूर्वाकाः ७२८ । ३८ अस्योपरि विंशोत्तरीरीत्या भुक्तानयनं वर्षादि १३ । ८ । ५ । १ । ३० केतुदशायां जन्म वर्ष १५ मध्ये हीनं जातं भोग्यवर्ष १ । ३ । २४ । ५८ । ३० इति षोडशोत्तरीदशोदाहरणम् ॥

अथ षोडशोत्तरी दशा चक्रम्								
सू	म	वृ	श	के	च	वृ	शु	अहा
११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	वर्षाणि
पुष्य	ऽऽश्ले	म	पू फा	उ फा	ह	चि	स्वा	नक्षत्राणि
वि	ऽतु	ज्ये	मू	पू पा	उ पा	श्र	धे	नक्षत्राणि
श	पू भा	उ भा	रे	ष	मं	रु	रो	न०
मृ	ऽऽद्रा	पुन	०	०	०	०	०	न०

अथ द्वादशोत्तरीदशामाह ।

सूर्यो गुरुः शिखी ज्ञोऽगुः कुजो मंदो निशाकरः ॥ शुक्रहीना दशा ह्येतद्विचयात्सप्तमात्समाः ॥१९॥ जन्मभात्पौष्णपर्यन्तं गणयेदष्टभिर्भजेत् ॥ नवमांशे यदा जाता शुक्रस्य द्वादशोत्तरी २०

अथ द्वादशोत्तरीदशोदाहरणम् ।

भुक्तभोग्यं पूर्ववदानेयं अस्या उदाहरणार्थं चक्रं प्रदर्शयते । अत्र पूर्वाषाढाजन्मकालाद्वेनीपर्यन्तं अ! संख्या ता अष्टभिर्भजेत् । शेषं ० अत्र

शां विप्र ब्रह्मता चापरा दशा ॥ ६ ॥ केंद्रादि च दशा ज्ञेया कार-
कादिग्रहा दशा ॥ मंडूकं च दशा प्रोक्ता तथा शूलदशापि वा ॥
॥ ७ ॥ योगार्धं च दशा विप्र दृग्दशा कथयाम्यहम् ॥ दशा त्रि-
कोणनाम्ना वै राशीनां च दशा तथा ॥ ८ ॥ तारा दशा तथा ज्ञेया
दशा ज्ञेया च वर्णदा ॥ पंचस्वरदशा विप्र योगिनी च दशा
स्मृता ॥ ९ ॥ ततः पैंड्यदशा ज्ञेया तथांशश्च दशा द्विज ॥ नैस-
र्गिकदशा विप्र अष्टवर्गदशा स्मृता ॥ १० ॥ संध्या दशा च ज्ञा-
तव्या पाचका च दशा द्विज ॥ द्विचत्वारिंशद्भेदाः स्युः कथयामि
तवाग्रतः ॥ ११ ॥

अथ विंशोत्तरीदशामाह ।

आनयनं प्रकारं च शृणुष्व द्विजपुंगव ॥ नामनक्षत्रपर्यंतमा-
धारः कृत्तिकादितः ॥ १२ ॥ कृष्णे तु रविहोरायां चंद्रहोरागते
सिते ॥ दहनात्स्वर्क्षपर्यन्तं गणयेन्नवभिर्हरेत् ॥ १३ ॥ सूर्येन्दुक्षमा-
जतमसौ वाक्पतिर्मंदचंद्रजौ ॥ केतुशुक्रौ क्रमादेते विज्ञेयात्र द-
शाधिपाः ॥ १४ ॥ रसाशा मुनिधृत्यब्दा भूपतिर्धृतिवत्सराः ॥
सप्तैदवो नगा व्योमबाहवो भास्करादितः ॥ १५ ॥ अस्या उदा-
हरणमग्रे वक्ष्यामि ॥

अथ षोडशोत्तरीदशामाह ।

एकः पंचयुतो रुद्रा धृत्यंतं वत्सराः क्रमात् ॥ रविभौमौ गुरु-
र्मन्दः केतुश्चन्द्रो बुधोः भृगुः ॥ १६ ॥ अष्टौ दशाधिपाः प्रोक्ता
राहुहीना नवग्रहाः ॥ पुष्यभाज्जन्मभं यावद्गणयेद्वसुभिर्हरेत् ॥ १७ ॥
सूर्यहोरागते शुके चन्द्रस्य कृष्णपक्षके ॥ तदा नृणां फलार्थाय
षोडशोत्तरी ॥ १८ ॥

अथाष्टोत्तरीदशायंत्रम्

सू. म.	७२	१	१८	१८	१८	१८	१२०	१०	३०	३०	३०	३०
चं. भा. मं.	१८०	१५	६०	६०	६०	०	२२८	१९	७६	७६	७६	०
मं.	९५	८	२४	२४	२४	२४	१४४	१२	३६	३६	३६	३६
सुध	२५४	१७	६८	६८	६८	०	२५२	२१	८४	८४	८४	०

अथ पंचोत्तरीदशामाह ।

पतौ विनांनुराधादि विज्ञेयं जन्मभावधिं ॥ गणयेत्सप्तभिर्भक्ते
 शेषे कल्पा दशाः शुभाः ॥ २५ ॥ रविज्ञार्कमितो भौमो भार्गवो
 रजनीकरः ॥ वाचस्पतिश्च कर्को गे तस्यैव द्वादशांगके ॥ २६ ॥
 पंचोत्तरी दशा चिंत्या निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ बलाबलविवेकेन
 यथान्यायेन योजयेत् ॥ २७ ॥

अथ पंचोत्तरीदशोदाहरणम् ।

जन्मचंद्रः ८ । २५ । २९ । ३८ अस्य कल्पपिंडः १५९२९ । ३८ इदमष्ट-
 शतैः ८०० भक्ते लब्धं १९ गतमूलशेषांकवर्षमानपूर्वाषाढा नक्षत्रे केतुद-
 शायां जन्म वर्ष १५ शेषांकाः ७२९ । ३८ अमी पंचदशमिर्गुणितांकाः
 १०९४४ । ३० अष्टशतैः ८०० भक्ते लब्धं पूर्वजन्मनि वर्षादि १३ । ८ । ५ । १
 । ३० अस्य पंचदश १५ मध्ये ऊनितमिहजन्मनि भोग्यवर्षादि १ । ३ २४ ।
 ५८ । ३० एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

(२२०)

वृहत्पाराशरहोरासारांशः ।

ग्रहक्रमदशाक्रमः सू० ७ वृ० ९ के० ११ बु० १३ रा० १५ मं० १७ श० १९
चं० २१ अत्र तु चंद्रमहादशार्था जन्म ॥

अथ द्वादशोत्तरीदशात्रमचक्रमिदम् ।								
सू.	वृ.	के.	बु.	रा.	म.	श.	च.	ग्रहा.
७	९	११	१३	१५	१७	१९	२१	वर्षाणि

अथाष्टोत्तरीदशामाह ।

सूर्यश्चंद्रः कुजः सौम्यः शनिर्जीवस्तमो भृगुः ॥ एते दशा-
धिपाः प्रोक्ता विकेतुश्च नवग्रहाः ॥ २१ ॥ रसाः पंचदेवो भागाः
शैलचंद्रानभेन्दवः ॥ गोब्जाः सूर्यकुनेत्राश्च समाः प्रद्योतनाद-
यः ॥ २२ ॥ लग्नेशात्केन्द्रकोणस्थे राहौ लग्ने स्थितं विना ॥ अ-
ष्टोत्तरी द्विधा प्रोक्ता शिवादिकृत्तिकादितः ॥ २३ ॥ चतुष्कं त्रि-
तयं तस्माच्चतुष्कं त्रितयं पुनः ॥ यावत्स्वजन्मभं तावद्गणयेच्च
यथा क्रमात् ॥ २४ ॥

अथाष्टोत्तरीदशोदाहरणम् ।

आर्द्रादि वा कृत्तिकादि जन्मभर्षयंतं गणनीयं अत्र तु आर्द्रादि जन्मभ-
र्षयन्तं संख्यां १५ तस्य दशाक्रमः सू० ६ चं० १५ मं० ८ बु० १७ श० १०
वृ० १९ रा० १२ शु० २१ तन्मध्ये शनिदशा तत्रा गत वर्ष १० अस्य भुक्त-
भोग्ये आनयनक्रममाह ॥ अत्र जन्मचंद्रः ८ । २५ । २९ । ३८ । अस्य
कलापिंडः १५८२९ । ३८० इदमष्टशतेन ८०० भक्तं लब्धं १९ मूलगत
नक्षत्रं पूर्वाषाढानक्षत्रगतिः ३० अनेन शेषांकः ७२९ । ३८ गुणितं जा-
तांकाः २९८८९० इदमष्टशतेन ८०० भक्तं लब्धं वर्षादि २ । ३ । १० । ५०
। १५ पूर्वजन्म भुवतं इदं शनिवर्ष १० मध्ये जनितं भोग्यं वर्षादि ७ । ८
। १९ । ९ । ४५ एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ शताब्दिकयंत्रमाह ॥

शु.	चं.	शु.	बु.	बु.	मे.	श.	ग्रहाः
५	५	१०	१०	२०	२०	३०	वर्षाणि
रेवती	अश्वि.	भ.	कृ.	रो.	पृ	आ.	न-
पुनर्व.	पुष्य	आ.	म.	पू.	उत्त.	ह.	क्ष-
चित्रा	स्वाती	विशा.	अनुरा.	ज्ये.	मूळ	पू. पा	त्रा-
उ. पा.	श्रवण	घनिष्ठा	श.	पू.	उत्तरा.	०	णि.

अथ चतुरशीत्यब्दिकां दशामाह ।

रविश्चंद्रः कुंजः सौम्यो जीवः शुक्रः शनैश्चरः ॥ तमध्वजौ
विना सर्वे ग्रहा द्वादशं हायनाः ॥ ३१ ॥ पवनाज्जन्मभं यावत्सं-
स्रतष्टे दशा भवेत् ॥ चतुराशीतिका ज्ञेया कर्मेशे कर्मसंस्थिते ३२

अस्यादाहरणमाह ।

जन्मचंद्रः ८ । २५ । २९ । ३८ अस्य कलापिंडः १५९२९ । ३८ अष्ट-
शतै ८०० भक्तं शेषं ७२९ लब्धं १९ गतमूलवर्तमानपूर्वाषाढा-भृगुदशार्ध
१२ शेषांकाः ७२९ । ३८ गुणितांकाः ८७५५ । ३६ अस्याष्टशतै ८००
भक्तं पूर्वजन्मनि वर्षादिः १० । ११ । १० । ११ । १२ द्वादशमध्ये ऊनं इह ज-
न्मनि भोग्यवर्षादि १ । ० । २९ । ५८ । ४८ एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ चतुरशीत्यब्दिकाचक्रम्

रविः	चंद्रः	मंगलः	बुधः	बृह.	शुक्रः	शनिः	ग्रहाः
१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	वर्षाणि
स्वाती	विशा.	अनुरा.	ज्येष्ठा	मूळ	पूर्वापा.	उ. आ.	न-
श्रवण	घनिष्ठा	शतता.	पू. भा.	उ. भा.	रेवती	अश्वि.	क्ष-
भरणी	कृत्ति.	रोहिणी	मृग	आर्द्रा	पुनर्वसु	पुष्य	त्रा-
आश्ले.	मघा	पूर्वा	उत्तरा	हस्त	चित्रा	०	णि.

अथ द्वादशतिकां दशामाह ।

लग्नेशे सप्तमे यत्र लग्ने वै मदनाधिपे ॥ चिंतनीया दशा तत्र द्वय-

अथ पंचोत्तरीदशापत्रम्.								
सू	बु	श	के	मं	शु	घ	बु	प्रहा
१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	वर्षाणि
भद्र	ज्ये	मू	पु पा	उ पा	श्र	घ	श	न-
पू भा	उ भा	रेवती	अ	भ	रु	रो	मृ	क्ष-
आ	पु	पुष्य	ऽऽश्ले	म	पू फा	उ फा	ह	त्रा-
चि	स्वा	विशा	०	०	०	०	०	शि

अथ शताब्दिकां दशामाह ।

रविश्चंद्रो भृगुश्चांद्रिर्जीवो विश्वंभरात्मजः ॥ दैवाकरिः क्रमा-
देते बाणा बाणा दिशो दश ॥ २८ ॥ नखा नखाः खरामाश्च व-
र्षाणि दिनपादितः ॥ वर्गोत्तमगते लग्ने दशा चित्या शताब्दि-
का ॥ २९ ॥ पौष्णाज्जन्मर्क्षपर्यन्तं गणयेत्सप्तभिर्हरेत् ॥ शेषाके
रवितो ज्ञेया दशा शतसमास्त्वयम् ॥ ३० ॥

अस्योदाहरणम् ।

जन्मचंद्रः ८ । २५ । २९ । ३८ अस्य कलापिंडः १५९२९ । ३८ अष्ट-
शतै ८०० भक्तं लब्धं १९ गतमूलवर्तमानपूर्वाषाढा शेषांकाः ७२९ । ३८
रेवती एताः पूषतो गणनीयं तस्य शनिदशायां जन्म वर्ष ३० शेषांकाः
७२९ । ३८ गुणितांकाः २१८८६ अस्याऽष्टशतै ८०० भक्तं जातं पूर्वं शु-
क्लवर्षादि २७ । ४ । १० । ३१० त्रिशत् ३० मध्ये ऊनं जातम् इह जन्मनि
मोग्यवर्षादि २ । ७१ । १९ । ५० । ० एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ षट्त्रिंशत्तिकां दशमाहं ।									
बु.	र.	मं.	चं.	बु.	शु.	श.	रा.	ग्रहाः	
१०	१०	१०	६	६	६	६	६	वर्षाणि	
अश्वि.	रोहिणी	पुष्य	पूर्वा	स्वाती	ज्येष्ठा	श्रमिजि	शतता	न	
भरणी	मृग	आश्ले.	उ. फा	विशा	मूळ	श्रवण	पूर्वाभा	क्ष	
कृत्ति.	पुनर्वसु	मघाः	चित्रा	अनुरा.	उत्तरा.	घनिष्ठा	रेवती	त्राणि.	

॥ अथ षट्त्रिंशत्तिकां दशमाहं ॥

श्रवणाजन्मभं यावद्गणयेदष्टभिर्भजेत् ॥ शशांकाऽर्कसुरेज्यार-
 ज्जाऽर्कजौ शुक्रराहवः ॥ ३७ ॥ एकोयं च यतश्चैकाद्वर्षाण्येषां क्र-
 मात्समंताः ॥ दिवसे सूर्यहोरायां चित्या वै षड्गुणाब्दिकाः ॥ ३८ ॥
 रात्रौ चांद्रामष्टतष्टादेकत्स नृपजन्मभाता ॥ सूर्येन्दुभूमिजनिशाधो-
 शपुत्रसुरेज्यकाः ॥ ३९ ॥ भृगुमंदानुशिखिनो लग्नस्थाच्चितिता
 दशा ॥ दशां तेषां समा दद्यात्पष्टराश्यादयश्च ये ॥ ४० ॥ खट-
 क्रमाद्दशा चित्या यदा लग्ने शनिः स्थितः ॥ क्वचिद्गहस्तदानीं च
 न चित्या बट्टुषु बलात् ॥ ४१ ॥ अस्याः दशाया उदाहरणं वि-
 शोत्तरीवज्ज्ञेयम् ॥

अथ षट्त्रिंशत्यब्दिकादशायंत्रम् ।									
चं.	सू.	बु.	मं.	बु.	श.	शु.	रा.	ग्रहाः	
११	१२	३	४	५	६	७	८	वर्षाणि	
श्र.	घ.	श.	पु. भा.	उ. भा.	रे.	अश्वि.	भर.	न	
कृ.	रो.	मृ.	आ.	पुन.	पुष्य	आश्ले	मघा	क्ष	
पू.	उ.	ह.	चि.	स्वा.	वि.	अनु.	ज्येष्ठा.	त्रा	
मू.	पू. पा.	उ. पा.	०	०	०	०	०	णि.	

अथ नवमांशनवदशमाहं ।

अथो राशिक्रमं वक्ष्येः शृणुष्व द्विजपुंगव ॥ ग्रहे राश्यादिकं

धिका सप्ततिः समा ॥ ३३ ॥ नत्र वर्षाणि सर्वेषां ग्रहाणां वै वि-
केतुनाम् ॥ मूलाज्जन्मक्षपर्यन्तं गणयेदष्टभिर्हरेत् ॥ शेषा दशा
विचिंत्या च वदेच्चैव महामुने ॥ ३४ ॥

अस्योदाहरणम् ।

जन्मचंद्रः ८।२५।२९।३८ कलापिंडः १५९२९।३८ इदमष्टशते-
न ८०० भक्तं लब्धं-१९ शेषांकाः ७२९।३८ पूर्वापाठानक्षत्रे चंद्रदशायां
जन्म वर्ष ९ अस्य शेषांकाः ७२९।३८ गुणितांकाः ६५।६६।४२ अ-
स्याष्टशतेन भक्तेर्लब्धम्-शुक्तवर्षादि ८।२।१५।०।५४ अस्य ९-मध्ये
ऊर्णं तदा इह जन्मनि भोग्यवर्षादि ०।९।१४।५९।६ एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ द्विसप्ततिकादशायन्त्रम् ।								
र.	च.	म.	बु.	बृ.	शु.	श.	रा	ग्रहाः
९	९	९	९	९	९	९	९	वर्षाणि
मूल	पूर्वाषा	उत्तरा.	श्रवण	घनिष्ठा	शतता	पूर्वाभा	उ.भा	न-
रेवती	आश्वि	भरणी	कृत्ति.	रोहिणी	मृग	आर्द्रा	पुनर्वसु	क्ष-
पुष्य	आश्ले	मघा	पूर्वा	उत्तरा	हस्त	चित्रा	स्वाती	त्रा-
विशा.	अनुरा	ज्येष्ठा	०	०	०	०	०	णि.

अथ षष्टिहायनी दशामाह ।

गुर्वर्कभूसुतानां च वर्षाणि दशकानिच ॥ ततः शशिज्ञशुक्रा-
र्कपुत्रागूनां समाश्रय षट् ॥ ३५ ॥ दस्त्रात्रयं चतुष्कं च त्रयं वेदं
पुनः पुन ॥ यदैको लग्नराशीशश्रित्या षष्टिसमा तदा ॥ ३६ ॥

अस्योदाहरणम् ।

जन्मचंद्रः ८।२५।२९।३८ अस्य कलापिंडः १५९२९।३८ इष्टम-
ष्टशते ८०० भक्तं लब्धं-१९ शेषांकाः ७२९।३८ अग्रेऽष्टोत्तरीवद्भुक्तमो-
क्षेयम् ॥

चाल्पे दशा तस्यादिमा भवेत् ॥ ४२ ॥ ततस्तदधिकस्यैवं तुल्ये
नैसर्गिकाद्बलात् ॥ राशीशास्त्रसप्तमंगेशाच्चिंत्या राशिक्रमाद्दशा ॥
॥ ४३ ॥ यस्मिन्नवांशकस्थेके दशा तस्यादिमा मता ॥ अग्राद-
ब्जाच्च ये खेटाः केत्वन्ताः संस्थिताः क्रमात् ॥ ४४ ॥ दशामानं
प्रवक्ष्यामि यथोक्तं ब्रह्मणापुरा ॥ लिप्तीकृत्वा ग्रहं सोमखाश्विभि-
र्भाजिते फलम् ॥ ४५ ॥ पुनः सूर्ये हते लब्धं समाद्यांशकला दशा ॥
सर्वेषां मानवानां च दशा त्वेषा विचिंतयेत् ॥ ४६ ॥

टीका ।

अथ श्रीमदाचार्यः द्विचत्वारिंशद्दशानां मध्ये काश्चिदुक्तास्तदन्तर्गता एव
नवविधा आह । अथेति अथ उक्तदशानंतरं हे द्विजपुंगव राशिक्रमं वक्ष्ये
तं श्रृणुष्व आकर्णयेति शिष्यं प्रति श्रवणाभिमुखीकरणं बोध्यम् । ग्रहे जा-
त्यैकवचनम् । ग्रहेषु मध्ये यस्य ग्रहस्य राश्यादिकं राश्यंशकलाविकलाः
एतत्सर्वं सर्वापेक्षया अल्पं न्यूनं तस्य ग्रहस्य आदिमा प्रथमा दशा भवेत् ।
आदिमेत्युक्त्याऽग्रस्था एवं क्रमेण बोध्याः । तदुक्तं भवति । उक्तापेक्षया-
ऽधिका अवशिष्टापेक्षया च हीना द्वितीया एवं क्रमशस्तृतीयादिभेदः नवप-
र्यन्तं बोध्यः इत्येकः प्रकारः । ततः तदनंतरं तदधिकस्य तेषु ग्रहेषु अधिकं
सर्वापेक्षया अधिकः राश्यंशादिना अधिकः विशिष्टः तस्य प्रथमेति पूर्वोक्त-
क्रमापेक्षया व्युत्क्रमशः द्वितीयादिप्रकारो बोध्यः इति द्वितीयो भेदः । तुल्ये
नैसर्गिकाद्बलादिति उक्तभेदद्वये कदाचित् ग्रहद्वयस्य समत्वं प्राप्तं चेत्यथमभेदे
यो नैसर्गिकवलहीनस्तस्यादौ ग्राह्या ततः नैसर्गिकवलाधिकस्येति । द्विती-
यभेदे तु नैसर्गिकवलाधिकस्य आदौ नैसर्गिकवलहीनस्य पश्चात् ग्राह्येति
समत्वेषुपि विरोधाभावोभेदद्वयेपि ज्ञेयः । अथ तृतीयभेदः नैसर्गिकाद्बलादि-
ति नैसर्गिकवलेन न्यूनस्य प्रथमा तदपेक्षया अधिकस्य द्वितीयेत्यादि तृ-
तीयः प्रकारः इति तृतीयभेदः । अस्मिन्भेदत्रयेऽपि राह्यकेत्वन्तर्गतत्वं बोध्यम् ।
अन्यथा नवानुपलब्धेः राश्यंशादिमत्त्वात्तयोः नैसर्गिकवलवत्त्वाच्चेति । तदु-
क्तं ।

र्णा द्वादश १२ वर्षाणि ग्राह्याणि यत्र राशिदशी तत्र प्रतिराशिनववर्षाणि
ग्राह्याणि सर्वत्राष्टोत्तरशतमानं ज्ञातव्यम् ॥

अथ राश्यशकदशामाह ।

तन्वादिभावाः संस्पष्टाः प्रोक्तमार्गेण चानयेत् ॥ लग्नेशांश-
स्थितो यत्र दशास्तस्य इमाः स्मृताः ॥ ४७ ॥ द्वितीयशादित-
श्यात्रे ज्ञेया राश्यशका दशा ॥ चित्या लग्ने बलवती लग्नेशे वा
बलान्विते ॥ ४८ ॥

अस्य दशाया उदाहरणं नवमांशवज्ज्ञेयम् ॥

अथ कालदशामाह ।

संध्या पंचघटी प्रोक्ता दिनषष्ट्यंशनाडिका ॥ सूर्यविवाद्धतः
पूर्वे परस्तादुदयादपि ॥ ४९ ॥ एवं संध्याद्वयं विंशद्घटिकाभिः प्र-
कीर्तितम् ॥ दिनस्य विंशद्घटिकाः पूर्णसंज्ञा उदाहृताः ॥ ५० ॥
निशायामुग्धसंज्ञा च घटिका विंशतिश्च याः ॥ सूर्योदयस्य याः
संध्याः खण्डारख्या दश नाडिकाः ॥ ५१ ॥ अस्तकालस्य या
संध्या सुधारख्या दश नाडिकाः ॥ पूर्णमुग्धे गतघटी षड्गुणे नव-
धा लिखेत् ॥ ५२ ॥ तथा खंडसुधासूर्ये हते तु नवधा लिखेत् ॥
विभक्तानीन्द्रिययुगेर्मानारख्या न फलानि च ॥ ५३ ॥ क्रमात्सूर्या-
दिकानां वै मानमुक्तं मुनीश्वरैः ॥ स्वस्वमानं स्वसंख्याभिर्गुणि-
ते स्युः समादयः ॥ ५४ ॥

टीका ।

दिनस्येति । अत्र दिनशब्दोऽहोरात्रपरः अहोरात्रं षष्टिघट्यात्मकं तन्म-
ध्ये पंचघटिका संध्या प्रोक्ता कथिता सा च द्विविधा । अवांतरिता चतुर्विधा
भवति । तद्यथा सूर्यविवाद्धतस्तादुदयादपि पंच पंच घटिकाः पूर्वापरा ज्ञे-
याः । एवं द्विविधा संध्या दश दश घटिकाभिः विंशद्घटिकाः कथिताः ।
दिनस्य शेषविंशद्घटिका पूर्णसंज्ञा रात्रौ शेषविंशद्घटिका मुग्धसंज्ञा । सूर्यो-

अथ चक्रदशामाह ।

११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	भावाः
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	वर्षाणि
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	मासा-
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	दयः
१९००	१०	२०	३०	४०	५०	६०	७०	८०	९०	२०००	२०१०	संवत्.
	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९			
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	रविः
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	

अथ चरपर्यादशामाह ।

मैत्रेय सुमहाप्राज्ञ परोपहितकारक ॥ आयुर्दायविचारो हि ग-
हनः सर्वदा द्विज ॥ ६६ ॥ आयुर्वहुप्रकारेण भाषितं ब्रह्मणा पुरा ॥
लग्नर्क्षग्रहयोगेन आयुर्दायं वदामि ते ॥ ६७ ॥ नक्षत्रायुः पुरा विप्र-
तवाग्रे कथितं मया ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि राश्यायुर्द्विजसत्तम
॥ ६८ ॥ लग्नादिव्ययपर्यंतो राशिर्यो द्वादशो द्विज ॥ आयुर्वर्षप्रदा-
तव्या एभिश्चरपर्या दशा ॥ ६९ ॥ ओजर्क्षाणां क्रमाद्विप्र समानां
व्युक्रमात्पुनः ॥ नाथांतेन समा ज्ञेया निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥
॥ ७० ॥ मेषो वृषोऽथ मिथुनो तुलालिश्च धनुर्वरः ॥ एतेषामो-
जसंज्ञा स्यादब्दानां गणना क्रमात् ॥ ७१ ॥ कर्कः सिंहश्च कन्या
च नक्रकुंभझषा द्विज ॥ एतेषां समसंज्ञा स्याद्वर्षाणां व्युक्रमाद्विज
॥ ७२ ॥ स्वर्क्षसंस्थितखेटस्य वर्षाणि द्वादशैव हि ॥ धनस्थे
चैकवर्षं तु वृतीये हायनद्वयम् ॥ ७३ ॥ तुर्यं वर्षत्रयं विप्र पंचमे
तुर्यहायनम् ॥ रिपुस्थे पंच वर्षाणि षड्वर्षाणि च सप्तमे ॥ ७४ ॥

अथ पुनः कालचक्रदशामाह ।

कालचक्रं प्रवक्ष्यामि नराणां हितकाम्यया ॥ यावद्देहादिजी-
वांतमिति चक्रस्य निर्णयम् ॥ ५५ ॥ सप्तविंशतिक्रक्षाणि अनु-
लोमविलोमतः ॥ वक्ष्येऽहं वै तवाग्रे च अश्विन्यादि यथाक्रमम्
॥ ५६ ॥ द्वे द्वे रेखात्मके चक्रे चतुःकोणं लिखेत् क्रमात् ॥ द्वाद-
शग्रहनिर्माणं मेषादिद्वादशं न्यसेत् ॥ ५७ ॥ ईशान्यादिक्रमेणैव
मीनांतं द्वादश न्यसेत् ॥ एवं क्रमेण चक्रं तद्विलिखेद्विजनंदन ॥
॥ ५८ ॥ द्वादशारं लिखेच्चक्रं तिर्यगूर्ध्वं समानकम् ॥ गृहाणि द्वा-
दशैवं स्युस्सव्येषु च यथाक्रमम् ॥ ५९ ॥ द्वितीयादिषु कोष्ठेषु
राशीन्मेषादिकाभ्यसेत् ॥ एवं द्वादशराश्याख्यं कालचक्रमुदीरि-
तम् ॥ ६० ॥ अश्विन्यादित्रयस्ताराः सव्यमार्गं प्रतिष्ठितम् ॥ अ-
पसव्यत्रयस्तारा रोहिण्यादि यथाक्रमम् ॥ ६१ ॥ अग्रे पुनः काल-
चक्रदशासव्यापसव्यमार्गमग्रे स्फुटं वक्ष्यति ॥

अथ चक्रदशामाह ।

राशीश्वरादशा ज्ञेया सूर्यादीनां क्रमात्पुनः ॥ दिवारात्रिस्तथा
संध्या त्रिकाले त्रिविधा दशा ॥ ६२ ॥ चक्राख्या च दशा प्रो-
क्ता तवाग्रे द्विजनंदन ॥ लग्नस्थस्य दशा चादौ ततो वित्तस्थि-
तादयः ॥ ६३ ॥ त्रिधादयो यदैकस्थस्तदा भागादयोविकात् ॥
तत्रापि तुल्यो नैसर्गाद्वलात्सूर्योधिकस्य च ॥ ६४ ॥ राशिप्रमित-
वर्षाणि भागाद्याल्यपपाततः ॥ भावानामपि लग्नाच्च वर्षाणि दिङ्-
मितानि च ॥ ६५ ॥

चक्रदशोदाहरणमाह ।

दिवा जन्म तदा राशीश्वरादशा ज्ञेया । अत्र तु राशीश्वरो गुरुः कुंभ-
स्थस्तेनायं कुंभआदिदशा ग्राह्या । रात्रौ जन्म तदा लग्नस्य दशा ग्राह्या ।
। संध्यायां जन्म तदा धनभावादशा ग्राह्या एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

यल्लब्धं तन्मध्ये वर्षमेकं वृद्धिः स्यात् नीचेतदा यल्लब्धं तन्मध्ये वर्षमेकं हीनं
कार्यम् । वृश्चिकराशेः कुजकेतू द्वौ स्वामिनौ एवं च कुंभराशेः शनिराहू द्वौ
स्वामिनौ एतेषां बलाधिके सति स एव ग्राह्यः ॥ दशाक्रममाह ॥ यथा मे-
पराशिस्वामी भौमः तस्मिन्द्वादशस्थानस्थिते सति एकादश वर्षाणि स्युः एवं
वृषस्य दश वर्षाणि लब्ध्वा तस्य स्वामिनि उच्चराशिस्थिते वर्षमेकं वृद्धिर्जाता
इमान्येकादशवर्षाणि स्युः । मकरराशिस्वामी शनिः स्वराशिस्थे अत एव
द्वादशवर्षाणि स्युः एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ चरदशाचक्रम् ।												
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	योगाः
११	११	७	७	६	८	६	६	२	१२	१२	१	८९
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९००	११	२२	२९	३६	४२	५०	५६	५२	६४	७६	८८	८९
	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ नवमांशस्थिरदशामाह ।

अधुना संप्रवक्ष्यामि दशास्थिरविशेषतः ॥ नवांशकदशामानं
तवाग्रे कथयाम्यहम् ॥ ८८ ॥ प्रतिराशिप्रदिष्टैवं नवनवाब्दा दशा
स्थिरा ॥ तन्वादिर्व्ययभावानां स्पष्टीकृत्वा द्विजोत्तम ॥ ८९ ॥ ग्रह
नवांशायुरीत्या दशा तुल्या नवांशका ॥ अस्थिरा इति विज्ञेया पर-
पक्षमिदं क्रमम् ॥ ९० ॥ पक्षद्वयं प्रवक्ष्यामि चरस्थिरद्वयं द्विज ॥
पूर्वं चरदशां वक्ष्ये तवाग्रे द्विजनन्दन ॥ ९१ ॥ ओजलम्बे जनुर्यस्य
नवांशकदशा द्विज ॥ लग्नादिकं समारभ्य या जन्मप्रमृतिर्दशा

रंघस्थे नगवर्षाणि चाष्टवर्षाणि पुण्यगे ॥ नभःस्थे चांकवर्षाणि
 दिग्वर्षाणि तु लाभगे ॥ ७५ ॥ व्ययस्थे रुद्रवर्षाणि राश्यब्दाश्च
 मयानघ ॥ पूर्वोक्तेन प्रकारेण कथिता वै द्विजोत्तम ॥ ७६ ॥ वृश्चि-
 काधिपती द्वौ च कुजकेतू द्विजोत्तम ॥ स्वर्भानुपुंगू कुम्भस्य पती द्वौ
 चितयेद्विज ॥ ७७ ॥ स्वर्क्षे यदि स्थितौ द्वौ च भानुवर्षप्रदायकौ ॥
 परर्क्षे संमतौ द्वौ च नाथाते न विचितयेत् ॥ ७८ ॥ परर्क्षे
 भिन्नभिन्नस्थौ द्वयोर्मध्ये तु यो बली ॥ तस्य नाथांतरीत्या
 च वर्षाणि संलिखेद्विज ॥ ७९ ॥ अग्रहात्सग्रहः प्राणी संग्रहा-
 दधिकंग्रहः ॥ साम्ये चरस्थिरदंढाः क्रमात्स्युर्बलिनो द्विज ॥ ८० ॥
 राशिसाम्ये यदा विप्र बहुवर्षप्रदो बली ॥ तद्वाधादुच्चंगः खटो
 बलवान्सौबलो द्विज ॥ ८१ ॥ यद्यल्पवर्षदो विप्र तदापि तुंगगो
 बली ॥ नाथातेन समा ज्ञेया पूर्वोक्तेन क्रमेण हि ॥ ८२ ॥ उच्चखे-
 टस्य यद्भावे वर्षमेकं तु निक्षिपेत् ॥ तथैव नीचखेटस्य वर्षमेकं
 त्यजेद्विज ॥ ८३ ॥ एकः स्वक्षेत्रगोन्यस्तु परत्र यदि संस्थितः ॥
 तदान्यत्र स्थितं नाथं परिगृह्य दशां नयेत् ॥ ८४ ॥ एकः स्वोच्च-
 गतस्त्वन्यः परत्र यदि संस्थितः ॥ ग्राहयेदुच्चखेटस्थं राशिमन्यं
 विहाय वै ॥ ८५ ॥ एवं सर्वं समालोच्य दशायां निधनं वदेत् ॥
 पापयोगे पापदृष्ट्या यस्य पापात्रिकोणगाः ॥ ८६ ॥ निधनं तद्द-
 शायां वै भाषितं ब्रह्मणा यथा ॥ चरपर्यादशायास्ते कथयि-
 ष्याम्यहं फलम् ॥ ८७ ॥

अथ चरदशादाहरणमाह ।

ओजराशीनां क्रमगणना समराशीनां विपरीतगणना नायां राशि-
 स्वाभिपर्यन्तं यावत्संख्या तानि वर्षाणि स्युः । मेघवृषमिथुनतुलावृश्चिकध-
 र्द्वेषि एतत् ओजराशिसंज्ञा । कर्कसिंहकन्य मकरकुम्भमीनानां समराशि-
 संज्ञा । स्वराशित्थितखेटस्य ददा द्वादशवर्षाणि ग्राह्याणि । स्वरे तदा

अथ नवांशस्थिरदशा चक्रम् ।												
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	भावाः
१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१०८
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	२०
००	०९	१८	२७	३६	४५	५४	६३	७२	८१	९०	९९	१०८
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ स्थिरदशामाह ।

अधुना संप्रवक्ष्यामि स्थिरदशां द्विजोत्तम ॥ प्रकारद्वितयं वक्ष्ये यथा शंभुप्रणोदितम् ॥ ६ ॥ चरस्थिरद्विःस्वभावा राशीनां त्रिविधा क्रमात् ॥ सप्ताष्टमनवाब्दा च आनयीत दशां स्थिराम् ॥ ७ ॥ मेषसप्ताब्दविज्ञेया वृषे वसु ८ समा द्विज ॥ मिथुने नव वर्षाणि कर्कात्यादि यथाक्रमः ॥ ८ ॥ द्वादशराशिपर्यन्तं ज्ञायतेऽब्दाद्विजोत्तम ॥ षण्णवतिसमा संख्या तमारभ्य वदाम्यहम् ॥ ९ ॥ एषा स्थिरा सिद्धदशा तस्या यदि प्रवर्तकम् ॥ ब्रह्मग्रहाश्रितारंभस्तदग्रे पूर्ववत्क्रमः ॥ ११० ॥

अथ स्थिरदशोदाहरणम् ।

अत्र तु बुधः ब्रह्मग्रहः अत एव मकरस्यबुधः तस्य आदि महादशा प्रथमं मकरः १० द्वितीयं कुंभः ११ तृतीयं १२ प्रतिराशिचरादि ८१९ एवं वर्षाणि सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

॥ ९२ ॥ समराशौ जनुर्यस्य नवांशकदशा द्विज ॥ राश्यादिके
 समारभ्य पुरा शंभुप्रणोदितम् ॥ ९३ ॥ ओजराशिगते खेटे क्रमा-
 त्तद्वशा नयेत् ॥ तत्तद्राशिनवांशाद्याः समे तु विपरीततः ॥ ९४ ॥
 दशाप्रवर्तकः खेटो विषमर्क्षगतो द्विजाराशिप्रतिनवाब्दानां सर्वे-
 षां गणयेत्क्रमात् ॥ ९५ ॥ अष्टोत्तरशताब्दानां संख्यापूर्वं तदांशकाः ॥
 ख्याता स्थिरदशा ज्ञेया निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ९६ ॥ दशाप्रव-
 त्कखेटः समराशिं गतो द्विज ॥ तत्तद्राशिं समारभ्य गणयेद्द्व्यु-
 क्रमेण च ॥ ९७ ॥ तत्तद्राशिगतानां च नवांशास्ते द्विजो-
 त्तम ॥ अष्टोत्तरशतं संख्या ह्यब्दानां च दशा स्थिरा ॥ ९८ ॥
 विषमर्क्षं दशाप्राप्ते मेषे मेषादिकं गणेत् ॥ वृषे वृषादिकं गण्यं
 क्रमेण द्विजसत्तम ॥ ९९ ॥ समराशिदशाप्राप्ते नवांशकक्रमेण
 च ॥ संमुखं राशिमारभ्य गणयेद्विजसत्तम ॥ १०० ॥ एवं तत्तद-
 शाकाले विषमे पूर्ववत्क्रमात् ॥ समे संमुखमारभ्य नवांशकक्रमे-
 ण च ॥ १ ॥ मेषे मेषादिकं गण्यं वृषे च मकरादिकम् ॥ मि-
 थुने च तुलाद्या च कर्के कर्कादिकं द्विज ॥ २ ॥ एवं क्रमेण ग-
 णयेद्विषमर्क्षदशांतरे ॥ समर्क्षान्तर्दशाप्राप्ते गणना संमुखेन च
 ॥ ३ ॥ मेषे धनुषमाद्यं च वृषे कन्यामृगं गणेत् ॥ मिथुने च
 तुलाद्यं च कर्के मीनादिकं च यत् ॥ ४ ॥ एवं क्रमेण गणये-
 त्समे संमुखराशितः ॥ द्वयोः क्रममहं वक्ष्ये त्रिशूलीभाषितं
 पवा यथा ॥ ५ ॥

अथ नवमांशस्थिरदशोदाहरणमाह ।

नवांशस्थिरदशाऽत्र तु ओजलग्नं ० । ६ । ३ । ४२ अंत एव लग्नाक्रमो
 गणनीयः । यथा मेषस्य ९ वर्षाणि वृषस्य ९ वर्षाणि एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

णवती भवेत् ॥ १९ ॥ राशौ कारकयोगेषु निजनाथेन संयुते ॥
सराशिर्बलवान् विप्र कारके योगके मते ॥ १२० ॥ स्वामियुक्तः
कारकेषु यत्तद्वाशिर्बली द्विज ॥ तत्तद्वाशौ चिंतनीयमग्रमग्रे वि-
शेषतः ॥ २१ ॥ एकराशौ बह्वग्रहाः संयुक्ता द्विजसत्तम ॥ रा-
शिद्वारा बली ज्ञेयो यदि अग्रायनेधिकः ॥ २२ ॥ स्वल्पांशा-
ल्पबली ज्ञेयो मध्यांशान्मध्यवीर्यकः ॥ अंशाधिकबली ज्ञेयो म-
ग्रावनविलक्षणात् ॥ २३ ॥ ओजराशौ वेशिके च पुरतः पार्श्व
२।९२ संस्थितः ॥ पृष्ठतो वा प्राण इति बलदत्त्वेन कथ्यते ॥
॥ २४ ॥ इति प्रथमभेदः ॥ यस्मिन्नाशेः स्वामियोगे गुरुचां-
द्विनिरीक्षिते ॥ स राशिर्बलवान्प्रोक्तो द्वितीयेपि च प्राणिनि
॥ २५ ॥ राशीनां द्वादशानां च बलमेवं द्वितीयकम् ॥ इति प्रो-
क्तप्रकारेण द्वितीयं ज्ञायते बलम् ॥ २६ ॥ इति द्वितीयप्रमाण-
भेदः ॥ ॥ स्वामिना तृतीयं प्राणि तवाग्रे गदितं मया ॥ स्वा-
त्मकारककुंडल्यां चिंतयेद्विजसत्तम ॥ २७ ॥ केंद्रे पणफरे प्रोक्तं
स्वामिदौर्बल्यमेव हि ॥ केंद्रदुर्बलवांश्चैवं पणफरे चैकसंज्ञकः ॥
॥ २८ ॥ आपोक्त्रिमे द्विगुणितमेवं दौर्बल्यमेव च ॥ तृतीयं प्रा-
णि इत्येव जानीयाद्विजनंदन ॥ २९ ॥ इति तृतीयप्राणभेदः ॥
चतुर्थप्राणि विज्ञेयं तवाग्रे च वदाम्यहम् ॥ पापयोगेन रहितः
पापाक्रांतो न पश्यति ॥ स राशिर्बलवान् विप्र प्राणधारे चतुर्थकः
॥ १३० ॥ चतुर्विधे प्राणसंज्ञे एतेषां बलवीर्ययुक् ॥ स राशिरत्र
भागे च अंतःपाके द्विजोत्तम ॥ ३१ ॥ इति चतुर्थभेदः ॥

अस्योदाहरणमाह ।

अत्र तु आत्मकारको भौमः स एवाद्यप्राणः द्वितीयांशे निःप्राणः कुतः
मकरस्थस्य राशौ बुधसंयुक्ते अत एव द्वितीयशनिप्राणस्त्वोच्चै भृशुकारक-

अथ स्थिरदशांयंत्रमिदम् ।												
१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	भावाः
७	८	९	७	८	९	७	८	९	७	८	९	वर्षाणि
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	संवत्ः
००	०७	१५	२४	३१	३९	४८	५५	६३	७२	७८	८७	०
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथोत्तरदशाचतुर्विधप्राणमाह ।

अथोत्तरदशा विप्र निरूपणमिहोच्यते ॥ प्राणबलेन संयुक्ते तत्रादौ राशिरुच्यते ॥ ११ ॥ आद्यं प्राणिवलं वाच्यं कारके योग-संमतात् ॥ स्वस्वकारकसंबन्धे तत्तद्वाशिर्बलप्रदः ॥ १२ ॥ कारक-योगे बलसाम्यं गृहयोगाय साम्यता ॥ भूयसा ग्रहयोगेन बलं वाच्यं द्विजोत्तम ॥ १३ ॥ ग्रहाधिकं ग्रहबलमिति न्यायेन चिंत-येत् ॥ तदापि साम्यता विप्र यदापि निर्णयं वदेत् ॥ १४ ॥ रा-श्याधिपे स्वतुंगस्थे मित्रक्षेत्रादिकेपि वा ॥ एवं राशिवलं ज्ञेयं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ १५ ॥ ततो बलविशेषोर्थो नैसर्गिकमतं पुरा ॥ तस्मान्निसर्गकवलं संग्राह्यं द्विजसत्तम ॥ १६ ॥ अग्रहा-त्सग्रहो ज्यायान्सग्रहादधिकग्रहः ॥ साम्ये चरस्थिरद्विर्वा क्रमा-त्स्युर्बलशालिनः ॥ १७ ॥ एवं चरस्थिरप्राणिस्थिरो द्वंद्ववली द्विज ॥ ध्यायेद्विलंबनिसर्गं चिंतयित्वा न संशयः ॥ १८ ॥ पूर्वोक्ते-षु काव्याये चिन्तयोद्विजसत्तम ॥ कारकयोगादिवलं तस्मात्प्रा-

पर्यन्तं समा ग्राह्या प्रयत्नतः ॥ यतत्समायुःसंज्ञेयं निर्विशंकं द्वि-
जोत्तम ॥ ३९ ॥ ओजक्रमेण गणना समेषु चिंतयेत्क्रमः ॥ स-
मोपि सप्तमाच्चैतत्तद्राशिर्ब्रह्मणाश्रितः ॥ १४० ॥ ओजब्रह्मग्र-
हाश्रित्यैतद्ब्रह्मत्षष्ठमांतकः ॥ समानां गणना विप्र पुरा शंभुप्र-
णोदिता ॥ ४१ ॥ समे ब्रह्मग्रहाश्रित्ये सप्तमः षष्ठमान्तकः ॥
गणनीया समा ज्ञेया निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ४२ ॥

अथ बलविशेषं दर्शयति ।

लग्नेशाल्लाभभावेशौ लग्न इत्यादितो द्विज ॥ स्थातव्यं च
पितुः प्राण इत्येवं ब्राह्मणोदितम् ॥ ४३ ॥ षड्वर्गादि तु
संबंधः स्थानव्यतिकरो द्विज ॥ तथा पूर्वोक्तसंबंधे तस्याः स्वच्छं
वदाम्यहम् ॥ ४४ ॥ ओजलग्नाश्रिते लग्ने तद्राशिगणनाक्रमात् ॥
षष्ठस्वाम्यंतरीत्या च समानीया द्विजोत्तम ॥ ४५ ॥ ब्रह्माश्रि-
तसमे लग्ने सप्तमाद्युत्क्रमेण च ॥ गणयेत्षष्टि समानि ह्य-
व्दानीह द्विजोत्तम ॥ ४६ ॥ एवमेकादशे पापे दृष्टियोगे भव-
त्यपि ॥ ग्रहयोगं तथा विप्र प्रबले च व्यतीकरः ॥ ४७ ॥
रुद्रशूलदशादौ च क्वचित्प्राणो भवत्यपि ॥ तदग्रे तुंगादिबलं
व्यतिकरार्थंचतुर्थकः ॥ ४८ ॥ तुंगमूलत्रिकोणेषु स्वर्क्षमित्रा-
दिवर्गके ॥ ग्रहयोगबलप्राप्ताश्चत्वारो द्विजसत्तम ॥ ४९ ॥
इत्यास्थानव्यतिकरो भेदार्था च चतुर्विधा ॥ अथ कारकयोगानां
भेदाश्चत्वार उच्यते ॥ १५० ॥ चतुर्धा प्राणसंज्ञेयं पूर्ववद्विजसत्त-
म ॥ प्राण इत्युपसंहारः पुरा शंभुप्रणोदितम् ॥ ५१ ॥ पंचम इ-
त्युपपदं केतुपंचमर्गं शुभम् ॥ ओजे क्रमेण गणना समे वा व्यु-
त्क्रमेण च ॥ ५२ ॥ दशाऽऽनेयाऽऽदसंख्या च पर्यायाष्टक्रमेण चा।
नाथांतेन समा ज्ञेया पूर्ववद्विजसत्तम ॥ ५३ ॥ त्रिकं त्रिकं राशि-

कुंडल्यां भृगूच्चस्थे केंद्रगते नायं भृगुस्तृतीयप्राणः पापग्रहहरिते चंद्रश्च-
तुर्थप्राणः ॥

अथ चतुर्विध प्राणदशायंत्रम् ।												कारकलग्नमाह ।		
१२	१	२	१०	११	१२	१२	१	२	९	१०	११	भा		
मं			रा.		शु.			चं.						
१	११	११	१२	१२	१	१	११	११	२	१२	१२	वष		
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१२००	१२०१	१२१२	१२२३	१२३३	१२४७	१२४८	१२४९	१२५०	१२५१	१२५२	१२५५	१२५७	१२५९	१२६१
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

कारकलग्नमाह ।

अस्या दशाया वर्षाणि
चरदशावदानीतम्.

अथ ब्रह्मग्रहाश्रितषष्ठांत्यव्दिकां दशामाह ।

अधुना संप्रवक्ष्यामि ब्रह्मतामपरां दशाम् ॥ तस्याः प्रकारो वै
विप्र तवाग्रे गदितो मया ॥ ३२ ॥ पूर्वोक्तलक्षणाक्रांते यत्र
ब्रह्मग्रहे स्थिते ॥ तमारभ्यदशा ज्ञेया षष्ठांत्यव्दा समानयेत् ॥
॥ ३३ ॥ ओजलग्ने रविश्रंद्रो मंगलादिक्रमेण च ॥ यस्य रा-
शिस्थिते ब्रह्मा तद्गृहात्पष्ठखेचरः ॥ ३४ ॥ खेर्भृगुं विजानीया-
च्छिखिनोगुरितिक्रमः ॥ षष्ठांतिमसमा विप्र गणनीया यथोक्त-
कम् ॥ ३५ ॥ समलग्नं यदा प्राज्ञ ब्रह्मग्रहः समाश्रितः ॥ तत्त-
द्राशितमो राशिपर्यन्ताव्दसमं नयेत् ॥ ३६ ॥ यद्वा ब्रह्मसमा-
राशिमारभ्य क्रियते द्विज ॥ षष्ठराश्यंतमव्दांश्च संग्राह्यपरप-
क्षकः ॥ ३७ ॥ दशा ब्रह्मग्रहाश्रितं राशिमारभ्यकीर्त्यते ॥ पद-
॥ यत्र पूर्णाश्च भवन्ति द्विजसत्तम ॥ ३८ ॥ तावद्धि राशि-

द्रीतिर्महाक्लेशो भवति द्विजसत्तम ॥ १७० ॥ यस्मिन् राशेः पा-
 पभोगपापाश्रित्पापयोगतः ॥ स्वर्क्षे गुरुसमीपस्थे पापयोगो न
 बाधते ॥ ७१ ॥ शुभखेटाश्च सर्वे वा मध्ये कोपि ग्रहो द्विज ॥
 समीपे स्वर्क्षतुंगस्थे पापयोगो न बाधते ॥ ७२ ॥ शुभैः शुभफलं
 वाच्यं सा दशा सर्वशोभना ॥ राज्यलक्ष्मीप्रदाता च प्रतिष्ठा गौ-
 रवं सुखम् ॥ ७३ ॥ बलिनोः शुक्रशशिनोः केंद्राख्यानुदशाऽऽ-
 नयेत् ॥ पुरुषश्चेतसो नेयाः स्त्रियश्चेद्दर्पणं नयेत् ॥ ७४ ॥ आदौ
 शुक्रादितो नेयाद्वितीयं सूर्यतो द्विज ॥ कुजादितस्तृतीये च प्रका-
 रं सर्वतो नयेत् ॥ ७५ ॥ क्रमव्युक्रमभेदेन भृगुभानुकुजा नयेत् ॥
 सर्वेषां फलमित्येवं यथा शंभुप्रणोदितम् ॥ ७६ ॥ लग्नसप्तमयो-
 र्मध्ये बली चैकः प्रकल्पयेत् ॥ केंद्रे पणफरापोक्ते दशार्थं द्विजस-
 त्तम ॥ ७७ ॥ केंद्रप्रथमतो नेयात्पंचमात्पणफरे स्थिते ॥ नवमा-
 चापोक्लिमे नेयाद्दशारंभ इदं क्रमात् ॥ ७८ ॥ ओजे समप्रभेदेन
 पुरुषः स्त्री प्रकल्पयेत् ॥ लग्नात्तद्विमुखाद्विप्र दशाद्वादशरा-
 शिषु ॥ ७९ ॥ चरे पूर्वप्रकारेण स्थिरे षष्ठादिकेन च ॥
 यावद्वादशभावानां भेदं दत्वारिभाषितम् ॥ १८० ॥ चरे
 प्रकारमेकैवं स्थिरे षष्ठादितो द्विज ॥ ८१ ॥ चरपर्या दशा
 प्रोक्ता पूर्वाख्येयं द्विजोत्तम ॥ स्थिरपर्यादितः प्रोक्ता सप्ताष्ट
 नववर्षतः ॥ १८२ ॥

अस्योदाहरणमाह ।

अत्र तु बुधो ब्रह्मा तस्मात्पष्ठो ग्रहः केतुः तस्मात्पष्ठो ग्रहो गुरुः एवमग्रेऽपि
 चोद्भव्यम् ॥

पदमोजे चतुः क्रमेण च ॥ समे व्युक्रमरीत्या च राशिपदत्रिकं
 त्रिकम् ॥ ५४ ॥ क्रमेण पंचमे केतुर्नवमे व्युक्रमेण च ॥ शुभं फलं
 न दत्त्वेनं पंचमे शिखिसौम्यवत् ॥ ५५ ॥ पंचम इत्युपपदं पदा-
 रूढे विचिंतयेत् ॥ ओजक्रमेण गणना समे लग्ने न व्युत्क्रमः ॥
 ॥ ५६ ॥ नवमे संस्थिते केतावारूढं राशितो द्विज ॥ विषमे पूर्व-
 वत्तर्हि क्रमेण पंचमे स्थिते ॥ ५७ ॥ शुभे फलप्रदातारः पंचमे
 चरसंज्ञकाः ॥ दशायां केतुनः पापैरिति शुभफलं ददौ ॥ ५८ ॥
 ग्रहनवांशकरीत्या च समानीतं द्विजोत्तम ॥ चरनवांशाब्दसंज्ञे-
 यं भावे बलद्वितीयकम् ॥ ५९ ॥ स्वस्वाम्यादि दशा ग्राह्या फला-
 देशाय हेतवे ॥ स्थिरनवांशे वर्षाणि राशिं प्रति नवैव हि ॥ १६० ॥
 चरराशिनवांशाब्दे मासान्येव चरस्थिरा ॥ विधेये विफलार्थाय
 बले ग्राह्यं द्विजोत्तम ॥ ६१ ॥ यस्मिन्काले यस्य राशेर्यदा सा च
 चरस्थिरा ॥ पर्यायस्तद्दशायां च स राशिर्द्वारमुच्यते ॥ ६२ ॥ ल-
 ग्नाद्यावद्दूरं स्याद्द्वारराशिर्द्विजोत्तम ॥ तस्माच्च तावद्दूरो हि बाह्यरा-
 शिर्भवत्यपि ॥ ६३ ॥ चरानुक्तितमार्गः स्यादष्टषष्ठादिका स्थिरो ॥
 उभये कंटका ज्ञेया लग्नपंचमभाग्यतः ॥ ६४ ॥ चरस्थिरद्विःस्व-
 भावे ओजेषु प्राक्क्रमोक्रमः ॥ तेषु च त्रिषु युग्मेषु ग्राह्या व्युक्रम-
 तोऽखिला ॥ ६५ ॥ एवमुल्लिखितो राशिः पाकराशिरिति स्मृतः ॥
 स एव भागराशिश्च पर्याये प्रथमे स्थिरः ॥ ६६ ॥ लग्नाद्यावत्ति-
 थेः पाकः पर्यायइव दृश्यते ॥ तावन्मात्रतित्थेर्भागः पर्याये यत्र
 गृह्यताम् ॥ ६७ ॥ तदिदं चरपर्यायस्थिरपर्याययोर्द्वयोः ॥ त्रिको-
 णारव्यदशायां च पापभोगप्रकल्पनम् ॥ ६८ ॥ तयोर्द्वयोः समा-
 लोक्य योगपापे नवं च तत् ॥ पापग्रहदशायां च वंध्यादि परिचिं-
 तयेत् ॥ ६९ ॥ पापयोगे च पापाद्ये देहपीडा मनोव्यथा ॥ नृपा-

अथ कारककेंद्रदशामाह ।

सूर्यादिनवखेटाश्च आयुर्दातनवांशकान् ॥ नवभिर्नवभिर्वर्षैः
कारकेंद्रादिकादशा ॥ ९२ ॥ तेषां नवांशकानां च ह्यब्दानां द्वि-
जसत्तम ॥ कारकेंद्रादिसंस्थाप्य क्रमात्पूर्वं समानयेत् ॥ ९३ ॥
आदौ केंद्रस्थराशिश्च तस्याधिपक्रमेण च ॥ नवभिर्नवभिर्वर्षैः
कारकेंद्रादिसंस्थिता ॥ ९४ ॥ आदौ केन्द्रस्थराशिश्च तस्याधि-
पक्रमेण च ॥ बलाधिक्येन प्रथमस्ततो दुर्बलसंज्ञकः ॥ ९५ ॥
प्रतिभे नव वर्षाणि कारकाश्रितराशितः ॥ जन्मसंपद्विपक्षेमप्र-
त्यरीसाधको बुधः ॥ ९६ ॥ मैत्रादिमैत्रमित्येवं तत्तदंतर्दशां
नयेत् ॥ स्वकेंद्रस्थाधिपानां च सूर्यादीनां ग्रहाद्विज ॥ ९७ ॥
कारकलभ्ये समालोक्य लग्नसप्तमयोर्वैली ॥ तदारभ्य क्रमेणैवं
क्रमव्युक्रमभेदतः ॥ ९८ ॥ गृहकारकपर्यंतं राशिसंख्या दशा-
ब्दिका ॥ ततः कारककेंद्रादिविभागे न बली भवेत् ॥ ९९ ॥ आदौ
केंद्रस्थितानां च स्थितानां पणफरे स्थितः ॥ आपोक्त्रिमे स्थिता
नां च ततोपि बलवद्विज् ॥ २०० ॥ बलाह्यप्रथमे विप्र क्रमेण
सर्वदुर्बला ॥ केंद्रादिस्थाग्रहाणां च दशाब्दानयनं कृतम् ॥ १ ॥
खेटात्कारकपर्यन्तं राशिसंख्याप्रमाणतः ॥ एवं दूरं महाप्राज्ञ
नवत्यब्दानयेक्रमात् ॥ २ ॥ यथा कारकग्रहस्याब्दास्तथा का-
रकयुक्तकाः ॥ तत्तद्ग्रहाणामब्दानामानेयं द्विजसत्तम ॥ ३ ॥
एवं स्थिरे दशारभ्य स्थानं दर्शयति द्विज ॥ अंतर्दशाब्दमानेयं
ह्यार्क १२ भानां क्रमेण च ॥ ४ ॥ लग्नादिचतुः केंद्रेषु वैप-
म्याधिके वै द्विज ॥ तद्राशेः स्थितिमारभ्य ह्येकाब्देन क्रमेण
च ॥ ५ ॥ चतुः केंद्रेषु विप्रेंद्र विपमातिबलाधिका ॥ दशा-
प्रदत्वात्सराशिः कारकं पर्यवस्थितः ॥ ६ ॥ अंतर्दशांतदार-

अथ ब्रह्मदशायंत्रम् ।												
१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	भावा
बु.		के.		बु.		सु.		शु.		चं.		
६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	६	७२
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	वर्षा-
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	पि.
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
१९००	१९०६	१९१२	१९१८	१९२४	१९३०	१९३६	१९४२	१९४८	१९५४	१९६०	१९६६	१९७२
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ केंद्रादिदशामाह ।

अथ केंद्रदशारीत्या भेदानाह द्विजोत्तम ॥८३॥ प्रथमे चररा-
 शौ च लग्ने वा सप्तमेपि वा ॥ बलवान्नाशिरारभ्य उक्तमार्गे द-
 शाक्रमः ॥ ८४ ॥ विषमे समभेदाच्च प्रथमे प्राक्क्रमोत्तमः ॥
 प्रथमादि द्वितीयादि द्वादशानां क्रमेण च ॥ ८५ ॥ संप्राक्क्रमोत्त-
 पदमप्यनुज्झितक्रमोपरि ॥ दशा द्वादशराशीनां क्रमव्युक्रमभे-
 दतः ॥ ८६ ॥ स्थिरराशौ द्वितीयेपि लग्ने वा सप्तमे द्विज ॥ षट्-
 षष्ठादि च रीत्या च दशारंभः प्रकाशयेत् ॥ ८७ ॥ रवितः पूर्व-
 मुक्तेन क्रमव्युक्रमभेदतः ॥ क्रमाद्द्वेषे वृश्चिके च व्युक्रमात्कुंभ-
 सिंहयोः ॥ ८८ ॥ पृथक्क्रमेण तृतीयद्विःस्वभावदशा द्विज ॥
 लग्ने वा सप्तमे वापि बलवान्नविलोकयेत् ॥ १८९ ॥ चतुष्टकेंद्रा-
 दिदशा लग्नपंचमभाग्यतः ॥ केंद्रे लग्ने ततो नेयात्पणफरे पंचमा-
 दितः ॥ १९० ॥ आपोक्लिमे भाग्यतश्च दशारंभ द्विजोत्तम ॥ नवं
 नवं समा ग्राह्या मैत्रेय स्पष्टभापिते ॥ १९१ ॥

अथ कारकग्रहदशानयनमाह ।

लग्नाद्वा सप्तमाद्विप्र गणनीयः क्रमोत्क्रमः ॥ कारकपर्यन्तराशि-
 श्च संख्या यंत्रात्मिकाः समाः ॥ ११ ॥ कारकग्रहदशा विप्र
 अन्येषां तु व्यतिक्रमः ॥ ग्रहाः कारकपर्यंतं विषमसमविरोधतः
 ॥ १२ ॥ क्रमव्युत्क्रमभेदेन गणनीयं द्विजोत्तम ॥ संख्यासमा
 इहाब्दाश्च पुरा शंभुप्रणोदितम् ॥ १३ ॥ कारकयुक्तग्रहाणां तु
 कारकतुल्याब्दसंख्यया ॥ संग्राह्यं च समा ज्ञेयाः पूर्वोक्तेन दशा-
 क्रमः ॥ १४ ॥ लग्नात्कारकपर्यंतं संख्यां न्यस्य दशा भवेत् ॥
 गणनीयं प्रयत्नेन समा लब्धा दशां नयेत् ॥ १५ ॥ तद्युक्ता-
 नां तुल्याब्दाः स्युः प्रत्येकं तु दशाक्रमात् ॥ उभयोरधिकं संख्या
 कारकस्य दशासमाः ॥ १६ ॥ कारकस्य द्युतश्चादौ तत्केन्द्रा-
 दिस्थितास्ततः ॥ दशाक्रमेण विज्ञेयाः शुभाशुभफलप्रदाः ॥ १७ ॥
 पूर्वं फलं प्रवक्ष्येहं दशाफलं द्विजोत्तम ॥ स्वामिना बलवान् विप्र
 तस्याधिकशुभं फलम् ॥ २१८ ॥

अथ कारकग्रहदशोदाहरणम् ।

अत्रात्मकारको मौमः मीनस्थो लग्नमारभ्य मौमपर्यंतमब्दानि ११ स्युः
 परं अमात्यकारकश्चंद्रः धनराशिस्थो लग्नमारभ्य चंद्रपर्यंतमष्टौवर्षाणि स्युः
 एवमग्रेपि बोधव्यम् ॥

अथ कारकचक्रमाह ।						
मगलः	चंद्रमाः	बृहस्पतिः	बुधः	शनिश्चरः	शुक्रः	सूर्यः
आत्म- कारक.	अमात्य- कारक.	भ्रातृका- रक.	मातृका- रक.	पुत्रका- रक.	ज्ञातिका- रक.	दाराका- रक.

पूर्वखण्डे अनेकदशाभेदकथनाध्यायः ३५ (२४७)

पूर्वरीत्या च पुनरुक्तं प्रणोदितम् ॥ २७ ॥ बलिनौ शुक्रशशिनौ
ज्ञेया मंडूकका दशा ॥ पुरुषश्च ततो नेयात्स्त्री चेद्दर्पणतो नयेत् ॥
॥ २८ ॥ केंद्रे पणफराच्चापो [क्लिम] क्रमेण बलवान्द्विज ॥
आदौ रीत्या दशाऽऽनेया प्रतिराशिनवाब्दिका ॥ १२९ ॥

अथ मंडूकदशोदाहरणमाह ।

अत्र तु मेषलग्नं तस्यादिमा दशा तदब्दानि ७ परं सिंहराशिदशा अ-
ब्दानि स्युः ८ परं धनराशिदशाब्दानि ९ स्युरग्रे वृषात् २६।१० एवम-
ग्रेऽपि बोद्धव्यं । केंद्रादिक्रमेण मंडूकवदुत्प्लुत्य पतनान्मंडूकसंज्ञा एवं ज्ञेयम् ॥

अथ मंडूकदशाचक्रम् ।												
१	५	९	२	६	१०	३	७	११	४	८	१२	मावाः
७	८	९	८	९	७	९	७	८	७	८	९	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	१९	००
००	०७	१५	२४	३२	४१	४८	५७	६४	७२	७९	८७	
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	०
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	०
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	०

अथ शूलदशामाह ।

दशा शूलं प्रवक्तव्यं फलं निर्याणराशितः ॥ प्रवक्ति सप्तमादि-
प्र निर्देशे शूलमात्रतः ॥ २३० ॥ माहेश्वरर्क्षादिदशानिर्याण-
स्थानशूलभम् ॥ बलेन शूलं संग्राह्यं मृत्युरथ द्विजोत्तम ॥ ३१ ॥
दशानेकविधा विप्र सप्ताष्टनवभिः सदा ॥ अत्र ग्राह्या महाप्राज्ञ
शूले निर्याणनिश्चितम् ॥ ३२ ॥ सर्वायुः पाकमारभ्य राशौ च

अथ कारकग्रहदशाचक्रम् ।							
१ मं.	९ च	११ गु.	१० बु.	१० श.	१२ शु.	११ सू.	योगाः
११	८	१०	९	९	११	१०	६८
०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०
१९००	१९११	१९१९	१९२९	१९३८	१९४७	१९५८	१९६८
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ मंडूकदशामाह ।

मंडूक इति विख्यातां त्रिकूटाख्यां दशां द्विजासप्ताष्टनवसंख्या
 च क्रमाब्दाः स्थिरदशामिति ॥ १९ ॥ चरस्थिरद्विःस्वभेषु स-
 प्ताष्टनवसंख्यया ॥ अब्दानि पूर्वरीत्या च ह्यानीय च दशा स्थिरा
 ॥ २२० ॥ तद्राशेश्चाब्दकूटश्च घटितत्वाद्द्विजोत्तम ॥ चरस्थिर-
 द्विःस्वभावानां त्रिकोणक्षं प्रवर्तते ॥ २१ ॥ क्रमेण प्रोक्तरीत्या
 च प्रवृत्तत्वात्त्रिकूटका ॥ मंडूकेति समाख्यता पुरा शंभुप्रणो-
 दिता ॥ २२ ॥ केंद्रात्पणफराच्चैवापोक्लिमलग्नपंचतः ॥ क्रमेण
 भाग्यादिति च त्रिकोणाख्या च पूर्ववत् ॥ २३ ॥ त्रिकूटघटित-
 त्वाच्च केंद्रादिति द्विजोत्तम ॥ समुद्रा घटितत्वाच्च दशा स्थूला
 त्रिकूटका ॥ २४ ॥ वैषम्या यदि विप्रेंद्र लग्नसप्तमयोस्तथा ॥
 मध्ये बलवती राशिस्तमारभ्य प्रवर्तते ॥ २५ ॥ पुंसो ज्ञातकवा-
 न्विप्र लग्नसप्तमयोर्द्वयोः ॥ बलादयेन दशा ज्ञेया पूर्वोक्तेन क्रमेण
 च ॥ २६ ॥ स्त्रीजातकवती विप्र बलवत्सप्तमा दशा ॥ आनीय

तस्मात्सप्तसर्वीर्याढ्यं दशारंभः प्रकल्पयेत् ॥ पुंसां स्त्रीजातिकं वक्ष्ये
क्रमव्युक्रमभेदतः ॥ ३९ ॥ बलिनस्तु दशाऽऽनेयाः राशोर्हि
शशिशुक्रयोः ॥ स्त्रीष्वेदपणतो नेयाः पुरुषश्च ततो नयेत् ॥ ४० ॥

अथ योगार्द्धदशोदाहरणमाह ।

योगार्द्धदशायां प्रतिगणितः ॥ ४१ ॥ पुनः
स्थिरदशायां ७ सप्त वर्षाणि उभयोर्योगे १८ अस्यार्द्धः ९ एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ योगार्द्धदशाचक्रम् ।												
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	योगा
९	९	८	७	७	८	६	७	५	९	१०	५	१३
०	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२५००	२५०५	२५१८	२५२७	२५३६	२५४१	२५४८	२५५४	२५६३	२५६९	२५७८	२५८८	२५९३
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ दृग्दशामाह ।

कुजादिति स विज्ञेया विलम्बनवमादितः ॥ क्रमत्रये कूटप्रदं
नाम्ना वै दृग्दशा द्विज ॥ ४१ ॥ दृष्टिचक्रे संमुखश्च राश्यादौ
नवमस्य च ॥ कुत्रचिक्वमरीत्या च कुत्रचिद्व्युक्रमेण च ॥ ४२ ॥
ततोपि पंचमस्यैवं क्रमेण कुत्रचिद्विज ॥ कुत्रचिद्व्युत्क्रमेणैवं राश्या-
कादशसंमुखम् ॥ ४३ ॥ तस्याभावप्रमाणो हि न ग्राह्यं द्विज-
सत्तम ॥ संग्राह्यं पंचमस्यैवं दृष्टिचक्रे विशेषतः ॥ ४४ ॥ अ-

(२४८)

बृहत्पाराशरहोरासारांशः ।

विषमे द्विज ॥ लग्नात्प्रवृत्तिः संज्ञेया सप्ताष्टनवभिः समाः ॥ ३३ ॥
समेति सप्तमाद्विप्र नग ७ नाग ८ नवाब्द ९ का ॥ दशा संग्रा-
ह्यमारभ्य निर्विशंकमिदं क्रमात् ॥ २३४ ॥

अथ शूलदशादाहरणमाह ।

अत्र तु भृगुः रुद्रशूलसंज्ञा शूलदशानिर्याणराशोः सप्तमराशितः प्रवृत्ताः
भृगोः सकाशात् कन्या सप्तमराशिः अत एव कन्याराशिमारभ्येति ज्ञेयम् ॥

अथ शूलदशाचक्रम् ।												
६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	यो.
१	७	८	९	७	८	९	७	८	९	७	८	१६
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२२००	१२०१	१११६	११२४	११३१	११४०	११४८	११५७	११६४	११७२	११८१	११८८	११९६
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ नक्षत्रदशामाह ।

नक्षत्रायुर्महाप्राज्ञ पूर्णमग्रे प्रभाषितम् ॥ विंशोत्तरी पंचधा
च द्विधा चाष्टोत्तरी मता ॥ ३५ ॥ पशुवर्गोपरि दशा सर्वेषां
चित्तयेद्विज ॥ ततो निर्याणमालेख्यं निर्विशंकं भविष्यति ॥ ३६ ॥

अथ योगार्द्धदशामाह ।

चरस्थिरदशा विप्र यं च योगं समाचरेत् ॥ तस्यार्द्धं च समा-
युदां नाम्ना योगार्द्धं सा दशा ॥ ३७ ॥ लग्नसप्तमयोर्मध्ये बला-
श्रयमचित्तयेत् ॥ लग्ने बलवती लग्नादशारंभं प्रकाशयेत् ॥ २३८ ॥

तस्मात्सप्तसर्वीर्याढ्यं दशारंभं प्रकल्पयेत् ॥ पुंसोः स्त्रीजातिकं वक्ष्ये
क्रमव्युक्रमभेदतः ॥ ३९ ॥ बलिनस्तु दशाऽऽनेयाः राशोर्हि
शशिशुक्रयोः ॥ स्त्रीत्रैर्दशो नेयाः पुरुषश्च ततो नयेत् ॥ ४० ॥

अथ योगार्द्धदशोदाहरणमाह ।

योगार्द्धदशायां प्रतिराशिसमागतचरदशाब्दस्थिरदशाब्दयोर्योगार्द्धं क-
र्तव्यं तदेव योगार्द्धदशा । तद्यथा मेषचरदशायां एकादशवर्षाणि ११ पुनः
स्थिरदशायां ७ सप्तवर्षाणि उभयोर्योगे १८ अस्यार्द्धं ९ एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ योगार्द्धदशाचक्रम् ।												
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	योगा
१	१	८	७	७	८	६	७	५	९	१०	५	१३
०	६	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२००	२००	२०२	२०७	२०६	२०४	२०८	२०५	२०३	२०६	२०७	२०८	२०३
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ दृग्दशामाह ।

कुजादिति स विज्ञेया विलग्ननवमादितः ॥ क्रमत्रये कूटपदं
नाम्ना वै दृग्दशा द्विज ॥ ४१ ॥ दृष्टिचक्रे संमुखश्च राश्यादौ
नवमस्य च ॥ कुत्रचिक्वमरीत्या च कुत्रचिद्व्युक्रमेण च ॥ ४२ ॥
ततोपि पंचमस्यैवं क्रमेण कुत्रचिद्विज ॥ कुत्रचिद्व्युक्रमेणैवं राशये-
कादशसंमुखम् ॥ ४३ ॥ तस्याभावप्रमाणो हि न ग्राह्यं द्विज-
सत्तम ॥ संग्राह्यं पंचमस्यैवं दृष्टिचक्रे विशेषतः ॥ ४४ ॥ अ-

भिपश्यन्ति ऋक्षाणि पार्श्वभं द्विजसत्तम ॥ पूर्वोत्तरीत्या तदेव
 त्रिकूटपदमुच्यते ॥ ४५ ॥ त्रिराश्यात्मकूटपदं ततोपि दशमस्य
 च ॥ दृग्दशैकादशे ज्ञेया नवमस्यापि दृग्दशा ॥ ४६ ॥ फलार्थं
 दृग्दशा विप्र संगृह्यैकादशेपि च ॥ तस्याः प्रकारं वक्ष्येहं पुनरुक्तं
 विशेषतः ॥ ४७ ॥ अथोष्टयुग्मभेदेन गणनाक्रम उच्यते ॥
 यथा सामान्यसंज्ञेयं युग्मेषु मातृधर्मयोः ॥ ४८ ॥ गणनायां च
 सामान्यं पंचमैकादशे द्विज ॥ क्वचिदित्यात्मकं ज्ञेयं सामान्यत्र-
 यकूटके ॥ ४९ ॥ अथोजपदयोर्विप्र संज्ञेयं विपरीततः ॥ युग्मे
 युग्मपदयोश्च यथा सामान्ययोजकम् ॥ २५० ॥ क्रमो वृषे वृश्चि-
 के च हीत्युक्तेन द्विजोत्तम ॥ अत्रापि ओजकूटस्थे पंचमैकादशा-
 क्रमात् ॥ ५१ ॥ दृग्योगं च भवेद्विप्र दृग्दशा बलदायिका ॥
 युग्मकूटस्थसामान्यं व्युक्रमात्सिंहकुंभयोः ॥ ५२ ॥ पंचमैका-
 दशौ विप्र दृग्योगौ भवतइत्यपि ॥ राशीनां द्विःस्वभावानां पंच-
 मैकादशे स्थिते ॥ ५३ ॥ दृग्योगस्याप्यभावश्च दृष्टिचक्रे विचिं-
 तयेत् ॥ यत्र भावे दृष्टिस्तत्र तस्याश्रयादिके द्विज ॥ ५४ ॥ न-
 वमेशानंतरं च विज्ञेया गणिताग्रणीः ॥ सप्तमस्य ततो ज्ञेया न-
 वमादि त्रिकोणगे ॥ ५५ ॥ द्विधा राशिर्दृग्दशायां पार्श्वराशि-
 द्वयं दशा ॥ पुराशिर्द्विःस्वभावस्य ज्ञेया तस्य क्रमेण च ॥ ५६ ॥
 स्त्रीराशिर्द्विःस्वभावेपि व्युक्रमेण द्विजोत्तम ॥ चतुर्थदशमौ ग्राह्यौ
 पार्श्वभं तु न संशयः ॥ ५७ ॥ चरराशिक्रमेणैव संस्थिते व्यु-
 क्रमेण च ॥ पंचमैकादशौ विप्र दृग्योगं च भवत्यपि ॥ ५८ ॥
 पार्श्वराशिर्महाप्राज्ञ दशा नेयाक्रमोक्रमः ॥ द्विःस्वभावनवमादौ
 संज्ञेयाः सप्तमस्य च ॥ ५९ ॥ ओजसंज्ञा द्विःस्वभावे क्रमेण
 तुर्य ४ व्योमके १० ॥ समे व्युक्रमतो ज्ञेया सा ग्राह्या व्योमतुर्ययोः

॥ २६० ॥ संख्या नवनवाब्देन द्वादशराशीनां द्विज ॥ संग्राह्यं
दृग्दशानां च फलं पूर्वप्रकारतः ॥ २६१ ॥

अथ दृग्दशोदाहरणमाह ।

कुजादिल्लग्नवमादित्रिकूटपदक्रमेण दृग्दशा भवति आदौ नवमस्य त-
तो दृष्टिचक्रे संमुखराशेस्ततः क्वचित् क्रमरीत्या कुत्रचिद्बुधक्रमरीत्या पंचम-
स्यततः कुत्रचिक्रमेण कुत्रचिद्बुधक्रमेणैकादशस्य संमुखराशेरित्युक्तं । तत्र प्र-
माणाभावात्पंचमस्य कुतो न उच्यते दृष्टिविषये आदौ संमुखं पश्यन्ति
ततः पार्श्वराशिस्तदेव चित्रकूटपदं त्रिराश्यात्मकं पदं ततो दशम एकादश-
स्य दृग्दशा भवति नवमदृग्दशा दशमदृग्दशा एकादशदृग्दशेति फलि-
तार्थः । पंचमैकादशयोर्गणना सामान्यशास्त्रमोजपदयोर्विपरीतं ज्ञेयम् । यु-
ग्मपदयोर्द्यथा सामान्यमातिक्रम्य विज्ञेयम् । तथा च क्रमाद् वृश्चिके चेत्यत्र
वृषवृश्चिकयोरोजकूटस्थत्वाद्बुधक्रमेण पंचमैकादशोद्दृग्योग्यौ । सिंहकुंभयो-
र्युग्मकूटस्थत्वाद्यथा सामान्यं व्युक्रमेणैव पंचमैकादशो दृग्योग्यौ भवतः ।
द्विःस्वभावे दृग्योग्यपंचमैकादशयोरभावात् । दृष्टिचक्रे यत्र यत्र दृष्टिस्तत्रा-
दौ नवमराशिद्वयदशायां क्रमस्तु पुराशिश्चेद्विःस्वभावस्तार्हि क्रमेण त्रिरा-
शिश्चेद्बुधक्रमेण चतुर्थदशमौ ग्राह्यौ अयं भावः चरराशिषु क्रमेण पंचमैकाद-
शौ स्थिरराशिषु व्युक्रमेण पंचमैकादशौ दृग्योग्यौ भवतः तथैव पार्श्वराशि-
दशाक्रमो ज्ञेयः । द्विःस्वभावराशिष्वादौ नवमस्य ततः सप्तमस्य ततो विष-
मश्चेद्द्विःस्वभावस्तार्हि क्रमेण चतुर्थस्य सप्तमश्चेत्तदा व्युत्क्रमेण चतुर्थस्य ततः
तथैव दशमस्य अत्र नवनवाब्दा ग्राह्याः अस्योदाहरणम् । मेपल्लग्नस्य चर-
संज्ञकः प्रथमं मेषः पुनः सिंहः पुनः कुंभः एवं १।५।११ स्थिरराशिषु यथा सिं-
हः पुनः मेषः पुनः तुला एवं ५।१।७ द्विःस्वभावराशिः यथा मिथुनपुराशि-
क्रमः मिथुनः पुनः कन्या पुनर्मीनः एवं ३।६।१२ स्त्रीराशिद्विःस्वभावव्यु-
त्क्रमः मीनधनमिथुनाः एवं सर्वत्र ज्ञेयं प्रतिराशिनवदर्पाणि स्युः ॥

अथ दशपाराशरहोरासारांशः												
१	५	११	५	१	७	३	६	१२	१२	९	३	योगः
९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	१०८
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१०००
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ त्रिकोणदशमाह ।

दशा त्रिकोणनाम्ना या यथान्यायप्रकल्पना ॥ राशिर्नवांशतु-
 ल्या च नववर्षात्मिका दशा ॥ ६२ ॥ चरपर्यायरीत्यादिश्लोको-
 क्तेन प्रदर्शितः ॥ लग्नत्रिकोणयोराशिर्वलवानुक्तहेतुभिः ॥ तत्क्ष-
 येभ्यो जयेद्धीमांश्चरपर्यायवहशा ॥ ६३ ॥ युग्मराशिभुवां पुं-
 सामोजे गृहीत संमुखः ॥ ओजराशिभुवां स्त्रीणां युग्मे चैव स-
 माश्रयेत् ॥ ६४ ॥ क्रमोत्क्रमेण गणयेदोजयुग्मेषु राशिषु ॥
 संपन्नचरपर्यायदशामितिप्रकल्पयेत् ॥ ६५ ॥ ततोपि द्वारवा-
 ह्याभ्यां फलमेव विचिंतयेत् ॥ पाकभोगद्वयं विप्र पापयोगेन सौ-
 ख्यदाम् ॥ ६६ ॥ तदिदं चरपर्यायस्थिरपर्यायं वै द्विज ॥ त्रि-
 कोणाख्यदशायां च पाकभोगप्रकल्पनम् ॥ ६७ ॥ पापभोगे च
 पापाढ्ये देहपीडा मनोव्यथा ॥ नृपाद्गीति भयं क्लेशमहारुग्भ्यां
 प्रपीडितः ॥ ६८ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि कारकानां फलं द्विज ॥
 सप्तमस्तृतीयश्रेति प्रथमो नवमोऽपि च ॥ ६९ ॥ नवमात्स्वल्पा

विज्ञेया पितृसौख्यं विचिन्तयेत् ॥ शरीरारोग्यमैश्वर्यं चिन्तयेत्प्रथ-
माद्विज ॥ २७० ॥

अथ त्रिकोणदशादाहरणमाह ।

लग्नपंचमनवमेषु यो राशिर्बलवास्ततश्चिकोणदशारम्भः आरभ्यराशिमारभ्य
क्रमोत्क्रमाभ्यां द्वादशराशीनां दशा ज्ञेयाः अत्र तु मेषस्य प्रारम्भो मेषसिद्ध-
त्वायै पुनः वृषकन्यामकराः एवं सर्वत्र ज्ञेयं । चरपर्यावद्वर्षाणि स्युः ॥

अथ त्रिकोणदशाचक्रम् ।

१	५	२	६	१०	३	७	११	४	८	१२	योगाः	
११	६	२	११	८	१२	७	६	१२	७	६	१	८९
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२०	१५	१०	१५	२०	२५	३०	३५	४०	४५	५०	५५	६०
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
१२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ नक्षत्राद्राशिदशाक्रममाह ।

जन्मादौ चंद्रनक्षत्रे सर्वत्र घटिकौघके ॥ भानुना दीयते भागं
शेषनाडीः प्रकल्पयेत् ॥ ७१ ॥ प्रथमं खंडमारभ्य द्वादशखंडके
द्विज ॥ लग्नाद्द्वादशराशीनां गणनीयं क्रमेण च ॥ ७२ ॥ या घटी
कर्मवत्खंडे जन्मखंडश्च आदितः ॥ आरभ्य गणनायां च जन्म-
लग्नादितो द्विज ॥ ७३ ॥ लग्नाद्द्वादशराशीशमारभ्य द्विजसत्तम ॥
क्रमव्युत्क्रमभेदेन द्वादशर्षदशा मता ॥ ७४ ॥

नक्षत्रदशादाहरणम् ।

जन्मदिने यच्चंद्रस्य नक्षत्रं तदीयाः सर्वर्षीत्या या घटिकास्ताः द्वादश-

अथ द्वादशाक्षरम् ।												
१	५	११	५	१	७	३	६	१२	१२	९	३	योगः
९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	९	१०८
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१२००	१२००	१२००	१२००	१२००	१२००	१२००	१२००	१२००	१२००	१२००	१२००	२००८
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ त्रिकोणदशमाह ।

दशा त्रिकोणनाम्ना या यथान्यायप्रकल्पना ॥ राशिर्नवांशतु-
ल्या च नववर्षात्मिका दशा ॥ ६२ ॥ चरपर्यायरीत्यादिश्लोको-
क्तेन प्रदर्शितः ॥ लग्नत्रिकोणयोराशिर्बलवानुक्तहेतुभिः ॥ तक्ष-
येभ्यो जयेद्धामांश्वरपर्यायवद्दशा ॥ ६३ ॥ युग्मराशिभुवां पुं-
सामोजे गृहीत संमुखः ॥ ओजराशिभुवां स्त्रीणां युग्मे चैव स-
माश्रयेत् ॥ ६४ ॥ क्रमोत्क्रमेण गणयेदोजयुग्मेषु राशिषु ॥
संपन्नचरपर्यायदशामितिप्रकल्पयेत् ॥ ६५ ॥ ततोपि द्वारवा-
ह्याभ्यां फलमेव विचिंतयेत् ॥ पाकभोगद्वयं विप्र पापयोगेन सौ-
ख्यदाम् ॥ ६६ ॥ तदिदं चरपर्यायस्थिरपर्यायं वै द्विज ॥ त्रि-
कोणाख्यदशायां च पाकभोगप्रकल्पनम् ॥ ६७ ॥ पापभोगे च
पापाढये देहपीडा मनोव्यथा ॥ नृपाद्रीतिं भयं कुण्डमहारुग्भ्यां
प्रपीडितः ॥ ६८ ॥ अधुना संप्रवक्ष्यामि कारकानां फलं द्विज ॥
सप्तमस्तृतीयश्चेति प्रथमो नवमोऽपि च ॥ ६९ ॥ नवमास्त्रल्पा

अथ तारादशाचक्रमाह ।									
साधकः	बुधः	शुक्रः	अतिशुक्रः	जन्म	सप्त	विपत्	क्षेम	प्रत्यरी	इमादशाः
१	१७	७	२०	६	१०	७	१८	१६	१०२
८	०	०	०	०	०	०	०	०	८
१	०	०	०	०	०	०	०	०	१
३८	०	०	०	०	०	०	०	०	३८
६	०	०	०	०	०	०	०	०	६
१९००	१९०२	१९१९	१९२६	१९४६	१९५२	१९६२	१९६९	१९८७	२००३
१०	६	६	६	६	६	६	६	६	६
४	५	५	५	५	५	५	५	५	५
१४	५२	५२	५२	५२	५२	५२	५२	५२	५२
२२	२६	२६	२६	२६	२६	२६	२६	२६	२६

अथ वर्णदशामाह ।

जन्महोरक्षलक्षसंख्या ग्राह्या पृथक् पृथक् ॥ ओजलग्ने च युग्मे तु चक्रशुद्धैकसंयुता ॥ ७६ ॥ युग्मौजसाम्ये संयोज्य वियो-
ज्यान्योन्यमन्यथा ॥ मेषादितः क्रमादोजे मीनादेरुत्क्रमात्समे ॥
॥ ७७ ॥ एवं यल्लग्नमायातं वर्णदं तत्प्रकीर्तितम् ॥ एवं द्वादश-
भावानां वर्णदं तत्प्रकीर्तितम् ॥ ७८ ॥ एवं द्वादशभावानां वर्ण-
दं लग्नमानयेत् ॥ ग्रहाणां वर्णदा नैव राशीनां वर्णदा दशा ॥
॥ ७९ ॥ वर्षसंख्यां विजानीयाच्चरपर्याप्रमाणतः ॥ २८० ॥

वर्णददशोदाहरणम् ।

अत्र तु ओजलग्नमेषमध्ये जन्म अत एव मेषादिक्रमगणना संख्यापरं होरालग्नं वृषभं तस्य मीनाद्यपसव्यमार्गेण १० संख्याऽत्र तु स्वर्गातिसंज्ञा उभयोर्योग ११ मेषादिक्रमगणना ११ वर्षदकुंभलग्नं एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

धा विभज्य प्रथमखंडमारम्य द्वादशसु खंडेषु लग्नादिद्वादशराशयः क्रमेण गणनीयाः । यस्मिन्घटिकामये खंडे जन्म स खंडः आदितः आरम्य गणनया जन्मलग्नादितः यद्राशिविशिष्टस्तं राशिमारम्य क्रमव्युत्क्रमभेदेन द्वादशराशीनां दशा आनेया प्रतिराशिनवाब्दा ग्राह्याः । तद्यथा—पूर्वाषाढा जन्मनक्षत्रं सर्वक्षवटी ५७।४८ द्वादशमत्तेर्लब्धं ४ शेषं ९।४८ मेषादिगणना अयं धनराशिगत अतएव धनमारम्य गणना कार्या एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ नक्षत्रराशिदशाचक्रमिदम् ।												
१	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	योगाः
१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१०८
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	संवत्
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ तारादशामाह ।

जन्मसंपद्विपत्क्षेमप्रत्यरीसाधको बुधः ॥ मैत्रातिमैत्रमित्येवं दशा ज्ञेया -द्विजोत्तम ॥ विंशोत्तर्याः क्रमेणैवमब्दानिह विजानतः ॥ आदौ केंद्रग्रहा यस्य विज्ञेया तारका दशा ॥ ७५ ॥

अथ तारादशोदाहरणम् ।

केंद्रस्थौ शनिबुधौ तन्मध्ये शनिर्बलवान् अत एव साधकदशायां जन्म तस्याब्दानि १९ अग्रे विंशोत्तरीवत् श्रुक्तभोग्यमानीतं साधकदशा पूर्वजन्मनि श्रुक्तवर्षादि १७।३।२८।२१।५४ इह जन्मनि भोग्यवर्षादि १।८।१२।६ एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

दयो वर्षमेको मासो दिनद्वयम् ॥ लोकाब्धिनाडिकाः प्रोक्ता अष्ट-
 त्रिंशत्पलानि च ॥ ८८ ॥ द्वादशाब्दादिनाड्यन्ताः स्वस्थानाच्च
 स्वकालतः ॥ उदयांते पुनस्वत्रांतरैरेकादशोदयैः ॥ ८९ ॥ जन्म-
 कर्माधानपिण्डं छिद्राः संज्ञाः स्वरादिषु ॥ यत्र नामाक्षरं प्राप्तं
 तत्रैव उदितः स्वरः ॥ ९० ॥ तस्माद्द्वर्षान्विजानीयाद्द्वर्षान्मासो
 भवेत्पुनः ॥ मासद्वयं च विज्ञेयं दिनद्वादशकाधिकम् ॥ ९१ ॥ एवं
 क्रमेण जानीयाद्द्वर्षान् भागश्च पंचसु ॥ अमात्यकार्यकार्यस्थदि-
 नानां नवकं तथा ॥ ९२ ॥ मार्गपौषसमाप्तौ तु आद्यस्यादिदि-
 नत्रयम् ॥ एवं विभागश्चाद्वादसे संप्रदायानुसारतः ॥ ९३ ॥ ति-
 थयः प्रतिपत्पूर्वाः कुर्जादेर्वारनिर्णयः ॥ नन्दा भद्रा जया रिक्ता पूर्णा
 चापि यथाक्रमम् ॥ ९४ ॥ क्रमेणांकाः प्रदोतव्या ग्राह्याश्चांकाः
 समुच्चयः ॥ चंद्राष्टावस्वरे ज्ञेया इस्वरे नागकुंजराः ॥ ९५ ॥ उ-
 स्वरे रामरंकाणि एस्वरे चंद्रखेचराः ॥ ओस्वरे पंचदशभिः स्थि-
 तियोगसमुद्भवः ॥ ९६ ॥ अस्वरे कौर्प्यसिंहाजा इस्वरे जेंदुराशयः ॥
 उस्वरे चापजलजावेस्वरे तु तुलावृषौ ॥ ९७ ॥ ओस्वरे मृगकुंभौ
 च राशीग्राह्यारजः स्वराः ॥ स्वराधः स्थापयेत्खेटान् राशोर्यो यस्य
 नायकः ॥ ९८ ॥

अथ पंचस्वरदशोदाहरणमाह ।

अत्र तु इकारस्वरमध्ये जन्म तस्यार्थे इकारस्वरदशामध्ये उकारस्वरः
 पुनः एकारस्वरः पुनः ओकारः पुनः अकारस्वरः एवं सर्वत्र ज्ञातव्यम् ॥

अथ षण्णदशाचक्रम् ।

११	५	८	६	६	४	४	२	३	८	१२	९	योगा
१२	६	६	८	८	७	७	११	११			२	८५
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९००	१९१२	१९१८	१९२४	१९३२	१९४०	१९४७	१९५४	१९६५	१९७६	१९		१९८५
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ पंचस्वरदशासाहं ।

पंचांकात्प्रथमे दत्त्वा स्वरान्वर्णांश्च विन्यसेत् ॥ आदावकच्छ-
 डाद्याश्च अंत औचद्दवादयः ॥ ८१ ॥ कांदिहांतांल्लिखेद्वर्णान्स्व-
 राधोऽज्जणोज्झितान् ॥ तिर्यक्पंक्तिक्रमेणैव पंच पंच विभागतः ॥
 ॥ ८२ ॥ नप्रौक्ता ङज्जणावर्णा नामादौ संति तेन हि ॥ चेद्भवति
 तदा ज्ञेया गजडास्ते यथाक्रमम् ॥ ८३ ॥ यदि नास्ति भवेद्वर्णाः
 संयोगाक्षरलक्षणाः ॥ ग्राह्यस्तदादिमो वर्ण इत्युक्तं ब्रह्मणा पुरा ॥
 ॥ ८४ ॥ अकाराद्याः स्वराः पंच ब्रह्माद्याः पंच देवताः ॥ निवृत्त्या-
 द्याः कलाः पंच इच्छाद्यं शक्तिपंचकम् ॥ ८५ ॥ मायाद्याश्चक्रभे-
 दाश्च धराद्या भूतपंचकम् ॥ शब्दादिविषयास्ते च कामबाणा इ-
 तीरिताः ॥ ८६ ॥ प्रभवादिक्रमेणैषां स्वराणामस्वरादिकः ॥
 उदयो द्वादशाब्दानां प्रत्येकं द्वादशाब्दिकः ॥ ८७ ॥ अस्यांतरा-

अथ योगिनीदशाचक्रम् ।								
सि.	सं.	मं.	पिं.	ष.	भ्रा.	म.	उ.	योगि- न्यः
०	८	१	२	३	४	५	६	२९
७	०	०	०	०	०	०	०	०
११	०	०	०	०	०	०	०	०
३९	०	०	०	०	०	०	०	०
१८	०	०	०	०	०	०	०	०
१९००	१९०१	१९०२	१९१०	१९१२	१९१५	१९१९	१९२४	१९३०
१०	५	५	५	५	५	५	५	५
४	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५
१४	५३	५३	५३	५३	५३	५३	५३	५३
२२	४०	४०	४०	४०	४०	४०	४०	४०

अथ पिंडांशनैसर्गिकाष्टकवर्गचतुर्णां
आयुःपरिदशामाह ।

पैंड्यांशनैसर्गिदशामायुःपरिविचिंतयेत् ॥ तथा अष्टकवर्गे
च विजानीहि द्विजोत्तम ॥ पैंड्यादिचतुर्विधदशोदाहरणमग्रे
वक्ष्यति ॥ ५ ॥

अथ संध्यादशामाह ।

परमायुदशांशाच्च स्फुटं संध्या भवेत्ततः ॥ स्वलग्नाधिपतेरादौ
ततोन्वेषु ग्रहेषुच ॥ ६ ॥

अथ संध्यादशोदाहरणमाह ।

परमायुः दशमांशः अत्र तु लग्नाधिपतिः भौमस्तस्यादिमा दशा अग्रे
बुधादिक्रमेण ज्ञेयम् ॥

अथ पंचस्वरचक्रम् ।					अथ पंचस्वरदशाचक्रमाह ।					
अ	इ	उ	ए	ओ	इ	उ	ए	ओ	अ	योगाः
१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	६०
क	ख	ग	घ	च	०	०	०	०	०	०
छ	ज	झ	ट	ठ	०	०	०	०	०	०
ड	ढ	त	थ	द	११००	१११२	११२४	११३६	११४८	११६०
घ	न	प	फ	ब	१०	१०	१०	१०	१०	१०
म	म	य	र	ळ	४	४	४	४	४	४
व	श	ष	स	ह	१४	१४	१४	१४	१४	१४
					२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ योगिनीदशामाह ।

मंगला पिंगला धन्या आमरी भद्रिका तथा ॥ योगिन्यष्टौ
समाख्याता उल्का सिद्धा च संकटा ॥९९॥ पिंगलातो भवेत्सूर्यो
मंगलातो निशाकरः ॥ आमरीतो भवेद्भ्रौमो भद्रिकातो बुधस्तथा
॥३००॥ धन्यकातो गुरुरभूत्सिद्धातः कविसंभवः ॥ उल्कातो भानु-
तनयः संकटातस्तमो भवेत् ॥१॥ स्वर्क्षं पिनाकनयनयुक्तं च वसु-
भिर्हरेत् ॥ शेषेण योगिनी ज्ञेया शून्यपातेन संकटा ॥ २ ॥ एका-
भिवृद्ध्या वर्षाणि मंगलाप्रमुखासु च ॥ प्रथमायां रसैर्वर्षं चयं च
गुणयेत्पुनः ॥ ३ ॥ गताभिर्भस्य नाडीभिर्गुणयित्वा तु तैर्दिनेः ॥
विहीना सा प्रकर्तव्या स्फुटा चैवं भवेद्घ्रुवम् ॥ ४ ॥

अथ योगिनीदशोदाहरणम् ।

अत्र तु जन्म नक्षत्रं पूर्वापादा तस्य संख्या २० जाता इयं ३ युक्ता
२३ अनेन वसुभिर्मत्ताल्लब्धं २ शेषं ७ सिद्धादशायां जन्म अत्रे विंशोत्तरी-
वृद्धतभोग्यमानीतं पूर्वजन्मनि शुक्तवर्षादि ६।४।१८।२०।४२ इह जन्मनि
१।०।७।११।३९।१८ एवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ पाञ्चकदशाचक्रम् ।

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	शुभियः
१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	वर्षाणि
११	११	११	११	७	७	७	७	७	७	७	७	मासाः
६	१८	१८	१८	११	११	११	११	११	११	११	११	दिनानि
४६	२३	२३	२३	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	घट्यः
२७	१३	१३	१३	२७	२७	२७	२७	२७	२७	२७	२७	पलानि
००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	
२०	१	८	८	०	७	२	१०	५	१	८	३	१०
४	११	२१	१७	६	१७	२८	९	२१	२	१३	२४	४
१४	०	२४	४७	१०	२५	४१	५६	१२	२७	४३	५८	१४
२२	४९	२	१५	२८	५५	२२	४९	१६	४३	१०	३७	२२

बलाबलविवेकेन फलं ज्ञेयं दशासु च ॥ विपरीतं फलं वाच्यं
खेटे वक्रगते सदा ॥ ९ ॥ आदिद्रेष्के स्थिते खेटे दशारंभफलं
वदेत् ॥ दशामध्ये फलं वाच्यं मध्यद्रेष्काणके स्थिते ॥ ३१० ॥ अंते
फलं तृतीयस्थे व्यस्तं खेटे च वक्रिणि ॥ इति ते कथिता विप्र
दशाभेदा अनेकशः ॥ ११ ॥ यस्मै कस्मै न दातव्यं ज्ञानमेतत्सु-
दुर्लभम् ॥ ३१२ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखण्डसारांशे
अनेकदशाभेदकथनं नाम पंचत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३५ ॥

पराशर उवाच ।

मार्तण्डं च प्रणम्य सर्वजगतामीशं शिवं शंकरं सर्वेषां हृदि
संस्थितं पशुपतिं भर्गं भवानीपतिम् ॥ लोकानां प्रलयोदयस्थि-
तिकरं त्रैलोक्यनाथं हरिं वक्ष्यामीह महेश्वरस्य कृपया दायप्र-
काशं शुभम् ॥ १ ॥

अथ विंशोत्तरीपंचविधांतरमाह ।

अथ वक्ष्ये खगेशानां भुक्तिं पंचविधामहम् ॥ दशा चांतर्द-

अथ-संध्यादशाचक्रम् ।

मंगळः	बुधः	गुरुः	शुक्रः	शनिः	राहुः	केतुः	सूर्यः	चंद्रः	ग्रहाः
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९००	१९१०	१९२०	१९३०	१९४०	१९५०	१९६०	१९७०	१९८०	१९९०
१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०	१०
४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४	१४
२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२	२२

अथ पाचकदशामाह ।

संध्या रसगुणा कार्या चंद्रवह्निहता फलम् ॥ प्रथमे कोष्ठके
स्थाप्य अर्द्धमर्द्धत्रिकोष्ठके ॥ ७ ॥ त्रिभागं वसुकोष्ठेषु लिखेद्वि-
द्वन्प्रयत्नतः ॥ एवं द्वादशभावेषु पाचकानि प्रकल्पयेत् ॥ ८ ॥

अथ पाचकदशोदाहरणम् ।

संध्या दशा रसगुणा कार्या ७२ चंद्रवह्नि ३१ मत्तेर्लब्धम् १११६।४६
२७ प्रथमकोष्ठे संस्थाप्य पुनः अस्यार्द्धे ०।१११६।२३।१३ अयं त्रिषु को-
ष्ठेषु संस्थाप्य पुनस्तृतीयांशं ०।७।११।१५।०।२७ अयं वसुकोष्ठके संस्थाप्यः
सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

५ वर्षाणि शेषं १७० । ४२ द्वादशघ्नं जातं २०४८ । २४ अष्टशतेन भक्तेन लब्धम् २ मासाः शेषं ४४८ । २४ त्रिंशत्तं जातम् १३४५२ । ० अष्टशतेन भक्तेन लब्धं १६ दिनानि शेषं ६५२ । ० षष्टिघ्नं जातं ३९१२० । ० अष्टशतेन भक्तेर्लब्धं ४८ घटिकाः शेषम् ७२० । ० षष्टिघ्नं जातं ४३२०० । ० अष्टशतेन भक्तेर्लब्धम् ५४ पलानि शेषं ० पूर्णे सति गणितांकं सत्यमेवम् ५ । २ । १६ । ४८ । ५४ वर्षादिकाले पूर्वजन्मनि शुक्तदशा षण्मध्ये पातिता सती शेषा ०।९।१३ । ११ । ६ भोग्यदशा इह जन्मन्येवं सर्वत्र ज्ञेयम् ॥

अथ सूर्यस्य दशावर्षाणि ६ तस्य फलम् ।

सूर्योऽष्टदशा करोति सुतधी प्रज्ञाधिकारोच्छ्रयज्ञानार्थागमकीर्तिपौरुषसुखप्राप्तीश्वरानुग्रहान् ॥ भानोः पापदशा करोति विफलोद्योगार्थहान्यामयात्राजक्षोभमहीशकोपजनकारिष्ठाग्निबाधोदयान् ॥ ६ ॥ मूलत्रिकोणे स्वक्षेत्रे स्वोच्चे वा परमोच्चगे ॥ केन्द्रत्रिकोणलाभस्थे भाग्यकर्माधिपैर्युते ॥ बलं सूर्ये समायुक्ते रवौ वर्गे बलैर्युते ॥ तस्मिन्दाये महासौरव्यं धनलाभादिकं शुभम् ॥ ७ ॥ अत्यंतं राजसन्मानमश्वांदोल्यादिकं शुभम् ॥ सुताधिपसमायुक्ते पुत्रलाभं च विंदति ॥ ८ ॥ धनेशस्य च संबंधे गजांतैश्वर्यमादिशेत् ॥ वाहनाधिपसंबंधे वाहनत्रयलाभकृत् ॥ ९ ॥ नृपालनुष्टिर्विक्ताढ्यः सेनाधीशः सुखी नरः ॥ वस्त्रवाहनलाभश्च इति द्राये रवौ बली ॥ १० ॥ नीचे षडष्टके रिफ्फे दुर्बले पापसंयुते ॥ राहुकेतुसमायुक्ते दुःस्थानाधिपसंयुते ॥ ११ ॥ तस्मिन्दाये महापीडा धनधान्यविनाशकृत् ॥ राजकोपं प्रवासं च राजदंडं धनक्षयम् ॥ १२ ॥ ज्वरपीडा यशोहानिर्बन्धुमित्रविरोधकृत् ॥ प्रवासं रोगविद्वेषो ह्यपमृत्युभयं भवेत् ॥ १३ ॥ चौराहिव्रणभीतिश्च ज्वरबाधा भविष्यति ॥ पितृक्षयभयं चैव गृहे त्वशुभमेव च ॥ १४ ॥

शाचैव तत्तदंतर्दशा तथा ॥ २ ॥ सूक्ष्मभुक्तिप्राणदशाप्येवं पंच-
दशाः स्मृताः ॥ ३ ॥ मार्तण्डेन्दुकुजाहिजीवशनिवित्केतुः सितो-
ते क्रमात्षट्शक्तिर्मुनयो धृतिर्वरणिपा एकोनिता विंशतिः ॥ अ-
त्यष्टिर्मुनयो नखा इति विदुर्नाथा इमे खेचराः सप्तार्च्यर्यमविश्व-
भादिनवकक्षाणां दिनेशादयः ॥ ४ ॥

अथ विंशोत्तरीमहादशावर्षनक्षत्राणि ।									
सू.	चं.	मौ.	रा.	जी.	श.	बु.	के.	शु.	ग्रहाः
६	१०	७	१८	१६	१९	१७	७	२०	वर्षाणि
कृ.	रो.	मृ.	आ.	पु.	पुष्य.	आश्ले.	म.	पू.	इमानि नक्षत्राणि इमानि नक्षत्राणि
उ.	ह.	चि.	स्वा.	वि.	अनु.	ज्ये.	मूळ	पूर्वाषा.	
उ. पा.	श्र.	घ.	श.	पू भा.	उ. भा.	रेवती.	अश्वि.	भरणी	

अथ भुक्तभोग्यानयनमाह ।

स्फुटतरो हिमगुः कलिकात्मकः खखगजैर्विभजेद्गतक्रक्षकम् ॥
तदुडुवर्षगुणं च समादिकं खखगजैर्विभजेत्फलमत्र च ॥ ५ ॥

अस्योदाहरणमाह ।

स्फुटतर इति । स्फुटतरः हिमगुश्चंद्रः १ । ८ । १५ । ७ तस्य कला
२२९५ । ७ अस्याष्टशतेन ८०० भक्तेर्लब्धं २ तद्गतनक्षत्रं भरणी ज्ञेयम् शेषं
६९५।७ पुनः लब्धांके रूपहीने नवभिर्भक्ते शेषा दशा ज्ञेया । तत्रात्र लब्धां-
कौ द्वौ २ तन्मध्ये रूप १ हीने शेषं १ रूपः सू० १ चं० २ मौ० ३ रा० ४ जी० ५
श० ६ ज्ञ० ७ के० ८ शु० ९ क्रमेण सूर्यदशा चागता । अथास्या भुक्तभो-
ग्यानयनं ६९५ । ७ तद्दुडुवर्षगुणं तस्य जातस्य उडु जन्मनक्षत्रम् तस्याधि-
ष्ठाता यो दशाग्रहः तस्य यावन्ति वर्षाणि तेन शेषं गुणनीयम् । अत्र सूर्य-
दशावर्षाणि ६ तेन गुणितं जातं ४१७० । ४२ अष्टशतेन ८०० भक्तेर्लब्धं

पूर्वखण्डे विंशोत्तरीमहादेशाफलकथनाध्यायः ३६ (२६५)

मनःपराक्रमदेवत्पारिक्षयान्त्रानुजान् ॥ पापो भौमरुजार्तिदं च
कलेहं चौराशिवध्वरणमक्षिक्षीणमहीशपीडनरुजः क्षोभक्षतिं दा-
स्यति ॥ २७ ॥ परमोच्चगते भौमे स्वोच्चे मूलत्रिकोणगे ॥ स्व-
क्षे, केंद्रत्रिकोणे वा लाभे वा धनगेऽपि वा ॥ २८ ॥ संपूर्णबल-
संयुक्ते शुभदृष्टे शुभांशके ॥ राज्यलाभं भूमिलाभं धनधान्या-
दिलाभकृत ॥ २९ ॥ आविर्क्यं राजसन्मानं वाहनांबरभूषणम् ॥
विदेशे स्थानलाभं च सोदराणां सुखं लभेत् ॥ ३० ॥ केंद्रगृते
यदा भौमे दुश्चिक्ये बलसंयुते ॥ पराक्रमाद्वित्तलाभो युद्धे शत्रु-
जयो भवेत् ॥ ३१ ॥ कलत्रपुत्रविभवं राजसन्मानमेव च ॥
दशादौ सुखमाप्नोति, दशांते कष्टमादिशेत् ॥ ३२ ॥ नीचादि-
दुःस्थगे भौमे, बलाबलविवर्जिते ॥ पापयुक्ते पापदृष्टे सा दशा
नेष्टदायिका ॥ ३३ ॥

अथ राहुदशावर्षाणि १८ तस्य फलम् ।

राहूलृष्टदशा करोति सकलश्रेयो महद्राज्यकृद्धर्मार्थागमपु-
ण्यतीर्थचलनज्ञानप्रभावोच्छ्रयान् ॥ राहोः पापदशाहिभीतिवि-
षभीः सर्वांगरोगार्तिकच्छस्त्राघातविरोधवृक्षपतनं नारातिपीडोद-
यान् ॥ ३४ ॥ राहोस्तु वृषभं केतोर्दृश्विकं तुंगसंज्ञकम् ॥ मूलत्रिकोण-
कर्कं च युग्मचापंतथैव च ॥ ३५ ॥ क्रन्या च स्वग्रहं प्रोक्तं मीनं च
स्वग्रहं स्मृतम् ॥ तदाये बहुसौख्यं च धनधान्यादिसंपदाम् ॥ ३६ ॥
मित्रप्रभुवशादिष्टं वाहनं पुत्रसंभवः ॥ नूतनगृहनिर्माणं धर्मचिंता
महोत्सवः ॥ ३७ ॥ विदेशराजसन्मानं वस्त्रालंकारभूषणम् ॥ शु-
भयुक्ते शुभैर्दृष्टे, योगकारकसंयुते ॥ ३८ ॥ केंद्रत्रिकोणलाभे वा
दुश्चिक्ये शुभराशिगे ॥ महाराजप्रसादेन सर्वसंपत्सुखावहम् ॥
॥ ३९ ॥ यवनप्रभुसन्मानं गृहे कल्याणसंभवम् ॥ रंध्रे वा व्ययगे

पितृवर्गे मनस्तापं जनद्वेषं च विंदति ॥ शुभदृष्टियुते सूर्ये मध्ये
तस्मिन्कचित्सुखम् ॥ पापग्रहेण संदृष्टे वदेत्पापफलं नरः ॥ १५ ॥

अथ चंद्रस्य महादशावर्षाणि १० तस्य फलम् ।

चंद्रोत्कृष्टदशा करोति जननीश्रेयस्तडागादिकं क्षेत्रारामगृ-
हासनद्विजवरश्रीशोभनादोलिका ॥ इन्दोः पापदशाद्ब्रह्महानकृ-
पणानंतार्थनाशामयप्रज्ञाहीनजुगुप्समातृमरणक्षोभातिशीतज्व-
रान् ॥ १६ ॥ स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे चैव केंद्रे लाभत्रिकोणगे ॥ शु-
भग्रहेण संयुक्ते वृद्धिचंद्रवलयुते ॥ १७ ॥ कर्मभाग्याधिपे चंद्रे
वाहनीये बलयुते ॥ आद्यतेश्वोरुभाग्येशधनधान्यादिलाभकृत्
॥ १८ ॥ गृहे तु शुभकार्याणि वाहनं राजदर्शनम् ॥ यत्नकार्या-
र्थसिद्धिः स्याद्गृहे लक्ष्मीकटाक्षकृत् ॥ १९ ॥ मित्रप्रभुवशाद्भाग्यं
राज्यलाभं महत्सुखम् ॥ अश्वांदोल्यादिलाभं च श्वेतवस्त्रादि-
लाभकृत् ॥ २० ॥ पुत्रलाभादिसंतोषं गृहगोधनसंकुलम् ॥ ध-
नस्थानगते चंद्रे तुंगे स्वक्षेत्रगेपि वा ॥ २१ ॥ अनेकधनलाभं च
भाग्यवृद्धिर्महत्सुखम् ॥ निक्षेपराजसन्मानं विद्यालाभं च विंदति
॥ २२ ॥ नीचे वा क्षीणचंद्रे वा धनहानिर्भविष्यति ॥ दुश्चिक्ये
बलसंयुक्ते क्वचित्सौख्यं क्वचिद्धनम् ॥ २३ ॥ दुर्बले पापसंयुक्ते देह-
जाड्यं मनोरुजम् ॥ भृत्यपीडा वित्तहानिर्मातृवर्गजनाद्वयः ॥ २४ ॥
पष्ठाष्टमव्यये चंद्रे दुर्बले पापसंयुते ॥ राजद्वेषो मनोदुःखं धन-
धान्यादिनाशनम् ॥ २५ ॥ मातृकेशं मनस्तापं देहजाड्यं मनो-
रुजम् ॥ दुःस्थे चंद्रवलयुक्ते क्वचिल्लाभं क्वचित्सुखम् ॥ देह-
जाड्यं क्वचिच्चैव शाल्यर्थेन विनाशनम् ॥ २६ ॥

अथ कुजदशावर्षाणि ७ तस्य फलम् ।

भौमोत्कृष्टदशा करोति वसुधाप्राप्तिं धनस्यागमान्प्रज्ञास्वच्छ-

॥ ५२ ॥ स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे मंदे मित्रक्षेत्रेऽथ वा यदि ॥ मूलत्रिको-
णभागे वा तुंगांशे स्वांशगेऽपि वा ॥ ५३ ॥ दुश्चिक्ये लाभगे
चैव राजसन्मानवैभवम् ॥ सत्कीर्तिर्धनलाभश्च विद्यावादविनोद-
कृत् ॥ ५४ ॥ महाराजप्रसादेन गजवाहनभूषणम् ॥ राजयोगं
प्रकुर्वीत सेनाधीशान्महत्सुखम् ॥ ५५ ॥ लक्ष्मीकटाक्षचिन्हानि
राज्यलाभं करोति च ॥ गृहे कल्याणसंपत्तिर्दारपुत्रादिलाभकृत्
॥ ५६ ॥ षष्ठाष्टमव्यये मंदे नीचे वास्तंगतेपि वा ॥ विषशस्त्रादि-
पीडा च स्थानभ्रंशं महद्भयम् ॥ ५७ ॥ पितृमातृवियोगं च दा-
रपुत्रादिपीडनम् ॥ राजवैषम्यकार्याणि ह्यनिष्टं बंधनं तथा ॥ ५८ ॥
शुभयुक्तेक्षिते मंदे योगकारकसंयुते ॥ केंद्रत्रिकोणलाभे वा मीनगे
कार्मुकेशनौ ॥ ५९ ॥ राज्यलाभं महोत्साहं गजाश्वांबरसंकुलम् ॥ ६० ॥

अथ बुधमहादशावर्षाणि १७ तस्य फलम् ।

सौम्योत्कृष्टदशा करोति वसनानंतादिधान्योच्छ्रयाञ्छ्रेयःसौ-
ख्यगृहस्वबंधुविजयः प्राप्तीष्टवस्त्वागमान् ॥ बोध्याः पापदशावि-
देशगमनं क्षोभः स्वबंधुक्षयः प्रज्ञाहीनमतिर्धनार्तिकलहक्षेत्रार्थ-
नाशापदः ॥ ६१ ॥ स्वोच्चे स्वक्षेत्रसंयुक्ते केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥
मित्रक्षेत्रसमायुक्ते सौम्ये द्राये महत्सुखम् ॥ ६२ ॥ धनधान्या-
दिलाभं च सत्कीर्तिधनसंपदाम् ॥ ज्ञानाधिक्यं नृपप्रीतिं सत्कर्म-
गुणवर्द्धनम् ॥ ६३ ॥ पुत्रदारादिसौख्यं च देहारोग्यं महत्सुखम् ॥
क्षीरेण भोजनं सौख्यं व्यापारेण धनागमम् ॥ ६४ ॥ शुभदृष्टियु-
ते सौम्ये भाग्ये कर्माधिपे यदा ॥ आधिपत्ये बलवती संपूर्णफल-
दायिका ॥ ६५ ॥ पापग्रहयुते दृष्टे राजद्वेषं मनोरुजम् ॥ बंधुजन-
विरोधं च विदेशगमनं तथा ॥ ६६ ॥ परप्रेष्यं च कलहं मूत्रकृ-
च्छ्रान्महद्भयम् ॥ षष्ठाष्टमव्यये सौम्ये लाभभोगार्थनाशनम् ॥

राहौ तदाये कष्टदो भवेत् ॥ ४० ॥ पापग्रहेण संबन्धे मारकग्रह-
संयुते ॥ नीचराशिगते वापि स्थानभ्रंशं मनोरुजम् ॥ ४१ ॥ वि-
नश्येद्वारपुत्राणां कुत्सितानां च भोजनम् ॥ दशादौ देहपीडा च
धनधान्यपरिच्युतिः ॥ ४२ ॥ दशामध्ये तु सौख्यं स्यात्स्वदेशे
धनलाभकृत् ॥ दशांते कष्टमाप्नोति स्थानभ्रंशो मनोव्यथा ॥ ४३ ॥

अथ गुरुमहादशावर्षाणि १६ तस्य फलम् ।

जीवोत्कृष्टदशा करोति विपुलग्रामाधिकारात्मजश्रीसौभाग्य-
गुणाकराश्रितजनाद्यांदोलिकावैभवान् ॥ जैव्या पापदशा मही-
श्वरभयाद्व्याधिश्च वैर्यच्युतिं धान्यानर्थमहीसुतार्तिजनकक्षोभा-
शानार्तिक्षयान् ॥ ४४ ॥ स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे जीवे केंद्रे लाभत्रिकोण-
गे ॥ मूलत्रिकोणलाभे वा तुंगांशे स्वांशगेऽपि वा ॥ ४५ ॥ रा-
ज्यलाभं महत्सौख्यं राजसन्मानकीर्तनम् ॥ गजवाजिसमायुक्तं
देवब्राह्मणपूजनम् ॥ ४६ ॥ दारपुत्रादिसौख्यं च वाहनांबरलाभ-
गम् ॥ यज्ञादिकर्मसिद्धिः स्याद्देदांतश्रवणादिकम् ॥ ४७ ॥ महा-
राजप्रसादेन इष्टसिद्धिः सुखावहा ॥ आंदोलिकादिलाभश्च क-
ल्याणं च महत्सुखम् ॥ ४८ ॥ पुत्रदारादिलाभश्च अन्नदानं मह-
त्प्रियम् ॥ नीचास्तपापसंयुक्ते जीवे रिष्पाष्टसंयुते ॥ ४९ ॥ स्था-
नभ्रंशं मनस्तापं पुत्रपीडा महद्भयम् ॥ पश्वादिधनहानिश्च तीर्थ-
यात्रादिकं लभेत् ॥ ५० ॥ आदौ कष्टफलं चैव चतुष्पाज्जीवला-
भकृत् ॥ मध्यांते सुखमाप्नोति राजसन्मानवैभवम् ॥ ५१ ॥

अथ शनिमहादशावर्षाणि १९ तस्य फलम् ।

मंदोत्कृष्टदशा करोति विभवप्रज्ञानयज्ञादिकक्षेत्रग्रामपुरादि-
नायकबहुव्यापारदक्षोत्सुकान् ॥ मन्दः पापविषप्रयोगधनहृद्देहा-
पिपयौदयान् राजक्रोधविरुद्धकार्यविचलोद्योगांगपीडोदयान्

पूर्वखण्डे विंशोत्तरीमहादशाफलकथनाध्यायः ३६ (३६९)

मृदंगवाद्यघोषं च गृहे लक्ष्मीकटाक्षकृत् ॥ त्रिकोणस्थे मीनशुके
राज्यार्थगृहसंपदः ॥ ८१ ॥ विवाहोत्सवकार्याणि पुत्रकल्याणवैभ-
वंम् ॥ सेनाधिपत्यं कुरुते इष्टबंधुसमागमम् ॥ ८२ ॥ नष्टराज्या-
क्षनप्राप्तिर्गृहे गोधनसंग्रहम् ॥ षष्ठाष्टमव्यये शुके नीचे वा व्य-
यराशिगे ॥ ८३ ॥ आत्मबंधुजनद्वेषं दारवर्गादिपीडनम् ॥ व्य-
वसायात्फलं नष्टं गोमहिष्यादिहानिकृत् ॥ ८४ ॥ दारपुत्रादिपी-
डा वा आत्मबंधुवियोगकृत् ॥ भाग्यकर्माधिपत्येन लग्नवाहनरा-
शिगे ॥ ८५ ॥ तदशायां महत्सौरव्यं देशग्रामाधिपत्यताम् ॥
देवालयतडागादिपुण्यकर्मसु संग्रहम् ॥ ८६ ॥ अन्नदाने महत्सौरव्यं
नित्यं मिष्टान्नभोजनम् ॥ उत्साहः कीर्तिः संपत्तिः स्त्रीपुत्रधनसं-
पदः ॥ ८७ ॥ स्वभुक्तौ फलमेवं स्याद्बलान्यन्यानि भुक्तिषु ॥ द्वि-
तीयधूननाथे तु देहपीडा भविष्यति ॥ ८८ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं रुद्रं वा
त्र्यंबकं जपेत् ॥ श्वेतां गां महिषीं दद्यादारोग्यं च भविष्यति ॥ ८९ ॥

अथ द्वादशभावाधीशदशाफलमाह ।

लग्नेशस्य दशा बलं बहुधनं वित्तेशितुः पंचतां कष्टं वेति स-
होदरालयपतेः पापं फलं प्रायशः ॥ तुर्यस्वामिन आलयं किल
सुताधीशस्य विद्यासुखं रोगांगारपतेररातिजभयं जायापतेः शो-
कताम् ॥ ९० ॥ मृत्युं मृत्युपतेः करोति नियतं धर्मेशितुः सत्क्रि-
यां चित्तं राजपतेर्नृपाश्रयमथो लाभं हि लाभेशितुः ॥ रोगे द्रव्य-
विनाशनं च बहुधा कष्टं व्ययेशस्य वै पूर्वैरंगभृतामुदीरितमिदं
तन्वादि भावेशजम् ॥ ९१ ॥ भावाधिपो बलयुतो निजगेहगामी
तुंगत्रिकोणशुभवर्गगतोपि पूर्णम् ॥ जंतोः फलं खलु करोति य-
दारिनीचस्थानस्थितोऽशुभफलं विबलो विशेषात् ॥ ९२ ॥ आहुः
शुभाः शुभफलं नृणां कालविदो जनाः ॥ एतद्वृतं विनिर्णीतमा-

॥ ६७ ॥ वातपीडा धनं चैव पांडुरोगं तथैव च ॥ नृपचौराग्निभीतिं
च कृषिगोभूमिनाशनम् ॥ ६८ ॥ देशादौ धनधान्यं च विद्यालाभं
महत्सुखम् पुत्रकल्याणसंपत्तिः सन्मार्गं धनलाभकृत् ॥ ६९ ॥
मध्ये नरेन्द्रसन्मानमंते दुःखं भविष्यति ॥ ७० ॥

अथ केतुभुक्तिमहादशावर्षाणि ७ तस्य फलम् ।

केतुल्लष्टदशा करोति विजयक्रूरक्रियार्थागमं म्लेच्छक्षमापति-
लब्धभाग्यकवनप्रारंभशत्रुक्षयान् ॥ केतोः पापदशातिकष्टविफ-
लानर्थक्रियायोगहृच्छूलास्थिज्वरकंपनद्विजजनद्वेषातिमूर्खक्रिया-
न् ॥ ७१ ॥ केंद्रलाभत्रिकोणे वा शुभराशौ शुभेक्षिते ॥ स्वोच्चे वा
शुभवर्गे वा राजप्रीतिं मनोरुजम् ॥ ७२ ॥ देशग्रामाधिपत्यं च
वाहनं पुत्रसंभवम् ॥ देशांतरप्रयाणं च अन्यदेशे सुखावहम् ॥
॥ ७३ ॥ पुत्रदारसुखं चैव चतुष्पाज्जीवलाभकृत् ॥ दुश्चिक्ये षष्ठ-
लाभे वा केतुर्दाये सुखं भवेत् ॥ ७४ ॥ राज्यं करोति मित्रांशं ग-
जवाजिसमन्वितम् ॥ दशादौ राजयोगाश्च दशामध्ये महद्भयम् ॥
॥ ७५ ॥ अंते दूराटनं चैव देहविश्रमणं तथा ॥ धने रंघे व्यये के-
तौ पापदृष्टियुतेक्षिते ॥ ७६ ॥ निगडं बंधुनाशं च स्थानभ्रंशं म-
नोरुजम् ॥ शूद्रशून्यादिलाभं च नानारोगाकुलं भवेत् ॥ ७७ ॥

अथ शुक्रमहादशावर्षाणि २० तत्फलम् ।

शौक्री श्रेष्ठदशा करोति सुखसौभाग्योच्छ्रयादोलिकाऽष्टैश्वर्ययु-
तधर्मबुद्धिकनकारामाश्वगीतोत्सवान् ॥ शौक्री पापदशा कलत्रभ-
यकृन्नीचार्थहानिप्रदा संतस्तिर्यग्जंतुदोषविपुलस्त्रीवर्गरोगोद्भवान्
॥ ७८ ॥ परमोच्चगते शुके स्वोच्चे स्वक्षेत्रकेंद्रगे ॥ नृपाभिषेकसं-
प्राप्तिर्वाहनांवरभूषणम् ॥ ७९ ॥ गजाश्वपशुलाभं च नित्यं मि-
ोजन ॥ अखंडमंडलाधीशराजसन्मानवैभवम् ॥ ८० ॥

दशा प्राहुर्विद्वांसो दैवचितकाः ॥ ७ ॥ कर्मस्थानस्य बुद्धीशदशा
संपत्करी भवेत् ॥ मानुस्थिततपोधीशदशा राज्यप्रदायिनी ॥ ८ ॥
यस्मिन्भावे शुभस्वामिसंबंधस्तुंगखेचरः ॥ स्यात्तद्भावदशायां तु
अत्यैश्वर्यमखंडितम् ॥ ९ ॥ यद्भावेशः स्वार्थराशिमधितिष्ठति
पश्यति ॥ स्यात्तद्भावदशाकाले धनलाभो महत्तरः ॥ ११० ॥ य-
स्माद्वयगतो यस्तु तद्दशायां धनक्षयम् ॥ यस्मात्रिकोणगाः
पापास्तत्रात्मशमनाशनम् ॥ ११ ॥ पुत्रहानिः पितुः पीडा मन-
स्तापो महान् भवेत् ॥ यस्मात्रिकोणगा रिःफरंघ्रेशार्केन्दुसूर्यजाः
॥ १२ ॥ पुत्रपीडा द्रव्यहानिस्तत्र केत्वहिसंगमे ॥ विदेशभ्रमणं
क्लेशो भयं चैव पदे पदे ॥ १३ ॥ यस्मात्षष्ठाष्टमे क्रूरनीचखेटाद-
यः स्थिताः ॥ रोगशत्रुनृपाद्वा स्यान्मुहुः पीडा सुदुःसहा ॥ १४ ॥
यस्माच्चतुर्थःक्रूरः स्याद्गृहक्षेत्रनाशनम् ॥ पशुहानिस्तत्र भौमे
गृहदाहप्रमातृघृक् ॥ १५ ॥ शनौ हृदयशूलं स्यात्सूर्ये राजप्रकोप-
नम् ॥ सर्वस्वहरणं राहौ विषचौरादिजं भयम् ॥ १६ ॥ यस्माद्द-
शमभे राहुः पुण्यतीर्थाटनं भवेत् ॥ तस्मात्कर्माय भाङ्गक्षग ताः
शोभनखेचराः ॥ १७ ॥ विद्यार्थधर्मसत्कर्मख्यातिपौरुषसिद्धयः ॥
यतः पंचमकामारिगताः स्वोच्चशुभग्रहाः ॥ १८ ॥ पुत्रदारादिसंप्रा-
प्तिर्नृपपूजा महत्तरा ॥ यस्मिन्नाज्ञाय कर्माबुनवलशाधिपाः स्थिताः
॥ १९ ॥ तत्तद्भावार्थसिद्धिः स्याच्छ्रेयो योगानुसारतः ॥ यस्मिन् गुरुर्वा
शुक्रो वा शुभेशो वापि संस्थितः ॥ १२० ॥ कल्याणोत्सवसंप-
त्तिर्देवब्राह्मणतर्पणम् ॥ यच्चतुर्थे तुंगखेटाः शुभस्वामी ग्रहश्च वा
॥ २१ ॥ वाहनग्रामलाभश्च पशुवृद्धिश्च भूयसी ॥ तत्र चंद्रेश-
लाभः स्याद्बहुधान्यरसान्युत ॥ २२ ॥ पूर्णे विधौ निधिप्राप्तिर्ल-
भेद्वा मणिसंचयम् ॥ तत्र शुके मृदंगादिवाद्यगानपुरस्कृतः ॥ २३ ॥

युषां निश्चयो नृणाम् ॥ ९३ ॥ पंचमेशदशायां तु धर्मपस्य दशा
 तु या ॥ अतीव शुभदा प्रोक्ता कालविद्धिर्मुनीश्वरैः ॥ ९४ ॥ समं-
 त्रनाथस्य तपोधिपस्य दशा शुभा राज्यसुतप्रदा स्यात् ॥ सकी-
 र्तिनाथस्य सुखेश्वरस्य दशा तथा प्राहुरुदारचित्ताः ॥ ९५ ॥ पं-
 चमेशेन युक्तस्य ग्रहस्य शुभदा दशा ॥ नाथे धर्मपयुक्तस्य दशा
 परमशोभना ॥ ९६ ॥ पापदृष्टस्य खेटस्य दशा राज्यप्रदायिनी ॥
 शुभयुक्तस्य खेटस्य दशा द्रव्यप्रदायिनी ॥ सपंचमेशलक्ष्णे वा
 दशा राज्यप्रदायिनी ॥ ९७ ॥ सपंचमेशस्य तपोधिपस्य दशा
 भवेद्राज्यसुखार्थलाभदा ॥ तथैव मानाधिपसंयुतस्य सुतेश्वरस्या-
 पि दशा शुभा स्यात् ॥ ९८ ॥ पंचमेशेन युक्तस्य मानेश्वरस्य दशा
 शुभा ॥ सुखेशसहितस्यापि धर्मेशस्यदशा शुभा ॥ पंचमस्थानग-
 स्यापि मानेशस्य दशा शुभा ॥ ९९ ॥ शुभाशुभस्थानगमा न
 यस्य तथैव मानार्थसुखान्विता स्यात् ॥ तदा नृणां सौख्यकरी
 भवेद्धि सुखेशयुक्तस्य च मानवस्य ॥ १०० ॥ षष्ठस्य सप्तमस्यै-
 को नायको मानराशिगः ॥ दशा तस्य शुभा ज्ञेया तथा तेन यु-
 तस्य च ॥ १ ॥ एको द्विसप्तमस्थाननायको यदि सौख्यगः ॥
 तेन युक्ता दशा ज्ञेया शुभा प्राहुर्मनीषिणः ॥ २ ॥ षष्ठाष्टमव्यया-
 धीशाः पंचमाधिपसंयुताः ॥ तेषां दशा च शुभदा प्रोच्यते का-
 लवित्तमैः ॥ ३ ॥ सुखेशो मानभावस्थो मानेशः सुखराशिगः ॥
 तयोर्दशा शुभा प्राहुर्ज्योतिःशास्त्रविदो जनाः ॥ ४ ॥ सुतेशमा-
 नेशसुखेशधर्मपा एकत्र युक्ता यदि यत्र कुत्र ॥ तेषां दशा राज्य-
 फलप्रदा तैर्युक्तग्रहाणामपि वै वदेद्वा ॥ ५ ॥ वाहनस्थानसंयुक्त-
 मंत्रनाथदशा शुभा ॥ सुखराशिस्थंकर्मेशदशा राज्यप्रदायिनी ॥
 ॥ ६ ॥ ताभ्यां युक्तस्य खेटस्य दृष्टियुक्तस्य चैतयोः ॥ राज्यप्रदा

दशा प्राहुर्विद्वांसो दैवचितकाः ॥ ७ ॥ कर्मस्थानस्य बुद्धीशदशा
संपत्करी भवेत् ॥ मानस्थिततपोधीशदशा राज्यप्रदायिनी ॥ ८ ॥
यस्मिन्भावे शुभस्वामिसंबंधस्तुंगखेचरः ॥ स्यात्तद्भावदशायां तु
अत्यैश्वर्यमखंडितम् ॥ ९ ॥ यद्भावेशः स्वार्थराशिमथितिष्ठति
पश्यति ॥ स्यात्तद्भावदशाकाले धनलाभो महत्तरः ॥ ११० ॥ य-
स्माद्द्वयगतो यस्तु तद्दशायां धनक्षयम् ॥ यस्मात्त्रिकोणगाः
पापास्तत्रात्मशमनाशनम् ॥ ११ ॥ पुत्रहानिः पितुः पीडा मन-
स्तापो महान् भवेत् ॥ यस्मात्त्रिकोणगा रिः फरंघ्रेशार्केन्दुसूर्यजाः
॥ १२ ॥ पुत्रपीडा द्रव्यहानिस्तत्र केत्वहिसंगमे ॥ विदेशभ्रमणं
क्लेशो भयं चैव पदे पदे ॥ १३ ॥ यस्मात्षष्ठाष्टमे क्रूरनीचखेटाद-
यः स्थिताः ॥ रोगशत्रुनृपाद्वा स्यान्मुहुः पीडा सुदुःसहा ॥ १४ ॥
यस्माच्चतुर्थः क्रूरः स्याद्गृहक्षेत्रनाशनम् ॥ पशुहानिस्तत्र भौमे
गृहदाहप्रमात्तृष्टक् ॥ १५ ॥ शनौ हृदयशूलं स्यात्सूर्ये राजप्रकोप-
नम् ॥ सर्वस्वहरणं राहौ विषचौरादिजं भयम् ॥ १६ ॥ यस्माद्द-
शमभे राहुः पुण्यतीर्थाटनं भवेत् ॥ तस्मात्कर्माय भाङ्गक्षग ताः
शोभनखेचराः ॥ १७ ॥ विद्यार्थधर्मसत्कर्मख्यातिपौरुषसिद्धयः ॥
यतः पंचमकामारिगताः स्वोच्चशुभग्रहाः ॥ १८ ॥ पुत्रदारादिसंप्रा-
प्तिर्नृपपूजा महत्तरा ॥ यस्मिन्नाज्ञाय कर्माबुनवलगाधिपाः स्थिताः
॥ १९ ॥ तत्तद्भावार्थसिद्धिः स्याच्छ्रेयो योगानुसारतः ॥ यस्मिन् गुरुर्वा
शुक्रो वा शुभेशो वापि संस्थितः ॥ १२० ॥ कल्याणोत्सवसंप-
त्तिर्देवब्राह्मणतर्पणम् ॥ यच्चतुर्थे तुंगखेटाः शुभस्वामी ग्रहश्च वा
॥ २१ ॥ वाहनग्रामलाभश्च पशुवृद्धिश्च भूयसी ॥ तत्र चंद्रेश-
लाभः स्याद्बहुधान्यरसान्युत ॥ २२ ॥ पूर्णे विधौ निधिप्राप्तिर्ल-
भेद्वा मणिसंचयम् ॥ तत्र शुके मृदंगादिवाद्यगानपुरस्कृतः ॥ २३ ॥

आंदोलिकासिर्जीवे तु कनकांदोलिका ध्रुवम् ॥ लग्नकर्मेशभाग्येश-
 तुंगस्थशुभयोगतः ॥ २४ ॥ सर्वोत्कर्षमहेश्वर्यसाम्राज्यादिमह-
 त्फलम् ॥ एवं तत्तद्भावदायफलं यत्स्याद्विचितयेत् ॥ २५ ॥ एकै-
 रुद्दुदशा स्वीयो गुणैरष्टादशात्मना ॥ मित्रा फलविपाकस्तुं कुर्याद्वै
 चित्रसंयुतम् ॥ २६ ॥ परमोच्चे तुंगमात्रे तदर्वाक्तदुर्पर्यपि ॥ मू-
 लत्रिकोणभे स्वर्क्षे स्वाधिमित्रग्रहस्य भे ॥ २७ ॥ तत्कालसुहृदो
 गेहे उदासीनस्य भे तथा ॥ शत्रोर्भेपि रिपोर्भे च नीचांतादूर्ध्वदे-
 शभे ॥ २८ ॥ तस्मादूर्वाङ् नीचमात्रे नीचांते परमांशके ॥ नी-
 चारिवर्गे शकले स्ववर्गे केंद्रकोणभे ॥ २९ ॥ श्रवस्थितस्य खेट-
 स्य समरे पीडितस्य च ॥ गाढमूढस्य च दशापचितिः स्वगुणैः
 फलम् ॥ १३० ॥ परमोच्चगतो यस्तु योऽतिवीर्यपरत्रवान् ॥ संपू-
 र्णाख्या तद्दशा तु राज्यभोग्यशुभप्रदा ॥ ३१ ॥ लक्ष्मीकटाक्ष-
 चिह्नानां चिदावासगृहप्रदा ॥ तुंगमात्रगतस्यापि तथा वीर्या-
 धिकस्य च ॥ ३२ ॥ पूर्णाख्या बहुधैश्वर्यदायिन्यपि रुजाप्रदा ॥
 अतिनीचगतस्यापि दुर्बलस्य ग्रहस्य तु ॥ ३३ ॥ रिक्ताष्टानि-
 ष्टफलदा व्याध्यनर्थमृतिप्रदा ॥ अत्युच्चेप्यतिनीचोच्चे मध्यगस्य
 च रोहिणी ॥ ३४ ॥ मित्रोच्चभवागत्यस्य मध्याख्या अर्थदा द-
 शा ॥ नीचांतादुच्चभागान्तं भषट्के मध्यगस्य च ॥ ३५ ॥ दशा
 च रोहिणी नीचरिपुभांशगतस्य च ॥ अधमाख्या भयक्लेशव्या-
 धिदुःखविवर्धिनी ॥ ३६ ॥ नामानुरूपफलदा पाककाले दशा
 यमा ॥ भाग्येशगुरुसंबन्धा योगद्वैकेंद्रभादिभिः ॥ ३७ ॥ परेषाम-
 पि दायेषु भाग्योपक्रममुन्नयेत् ॥ जातको यस्तु फलदो भाग्ययो-
 गप्रदोऽथ यः ॥ ३८ ॥ सफलो वक्रिमादूर्ध्वमन्यानपि च खेच-
 रान् ॥ दुर्बलानसमर्थाश्च फलदानेषु योगतः ॥ ३९ ॥ तारतम्या-

त्सुसंबन्धा दशा होताः फलप्रदाः ॥ स्वकेंद्रादिजुषां तेषां पूर्णार्द्धी-
 त्रिव्यवस्थया ॥ १४० ॥ प्रसह्यकार इत्येतत्संततं संपदां बलात् ॥
 शीर्षोदयस्वगा स्वस्वदशादौ स्वफलप्रदा ॥ ४१ ॥ उभयोदयरा-
 शिस्थदशा मध्यफलप्रदा ॥ पृष्ठोदयक्षगाः खेटाः स्वदशांते फ-
 लप्रदाः ॥ ४२ ॥ जन्मकाले दशानाथस्वेष्टेगानां विचारणे ॥ नि-
 सर्गतश्च तत्काले सुहृदां हरणे शुभम् ॥ ४३ ॥ संपादयेत्तदा कष्टं
 तद्विपर्ययगामिनाम् ॥ दशेशाक्रांतभावानां दारस्य द्वादशांक्षभ-
 म् ॥ ४४ ॥ भुक्त्वा द्वादशराशिनां दशाभुक्तिं प्रकल्पयेत् ॥ एकै-
 कंराशोर्या तत्र सुहृत्स्वक्षेत्रगामिनी ॥ ४५ ॥ तस्या राज्यादिसंप-
 त्तिपूर्वकं शुभमीरयेत् ॥ दुःस्थानरिपुनीचस्थनीचक्रूरयुता च या
 ॥ ४६ ॥ तस्यामनर्थकलहं रोगमृत्युभयादिकम् ॥ विदुभूयात्वशू-
 न्यत्ववशत्वीयाष्टवर्गके ॥ ४७ ॥ वृद्धिं हानिं च तद्भाशि भावस्य
 स्वग्रहात्क्रमात् ॥ भावयोजनया विद्यात्सुताद्यादि शुभाशुभम् ॥
 ॥ ४८ ॥ धात्वादिराशिभेदाच्च धात्वादिग्रहयोगतः ॥ शुभपाप-
 दशाभेदाच्छुभपापयुतैरपि ॥ ४९ ॥ इष्टानिष्टस्थानभेदात्फलभे-
 दात्समुन्नयेत् ॥ एवं सर्वग्रहाणां च स्वां स्वामंतर्दशामपि ॥
 ॥ १५० ॥ स्वराशितो राशिभुक्तिं प्रकल्प्य फलमीरयेत् ॥ अंतरं-
 तर्दशां स्वीयां विभज्यैवं पुनः पुनः ॥ ५१ ॥ कालसंक्षेपतः सू-
 क्ष्मफलं ब्रूयादिनं प्रति ॥ स्वाध्यारंभः कृतो होराग्रथेऽयमपि
 वाऽमुना ॥ ५२ ॥ केंद्रे कोणे कारकाभावनाथा भावप्राप्तिर्दुः-
 स्थिता भावहृत्यै ॥ अर्थे लाभे विक्रमा वा यदा ते भावात्सर्वे मा-
 तृपित्रादितुल्याः ॥ ५३ ॥ भावं पश्यति भावेशो भावस्थे लंघनो-
 ऽपि वा ॥ बलिनः स्वोच्चगे वाऽपि तद्भावात्विष्टपुष्टया ॥ ५४ ॥
 यद्भावेशोरिनीचस्थो मूढो वा तन्न पश्यति ॥ तद्भावासत्त्वमालस्यं

वैरित्वं च विनिर्दिशेत् ॥ ५५ ॥ भावेशाक्रान्तराशीशो यदि रंध्रा-
रिरिःफगः ॥ तद्भावनाशनं चैव भावनाथेन दृश्यते ॥ ५६ ॥ पर-
मोच्चगते विलग्ननाथे तनुभावे शुभखेचरेण दृष्टे ॥ उडुपे शुभसं-
युते च दृष्टे शतमायुः प्रवदन्ति बुद्धिमंतः ॥ ५७ ॥ भावैश्वतुर्भिर्ब-
लिभिर्धनभाग्यायकर्मभिः ॥ संपूर्णवित्तं सततं कुबेर इव जायते ॥
॥ ५८ ॥ लग्ने वाहेशदेहानां संबन्धश्चाश्ववाहनम् ॥ शुक्रेणांदोलि-
काप्राप्तिर्गुरुणा गजवाहनम् ॥ ५९ ॥ केंद्रायस्वविलग्नकोणसह-
जस्थौ कांत्यवाहेश्वरौ देहेऽयेन्दुविलग्ननाथसहितावन्योन्यभावा-
श्रितौ ॥ अन्योन्यामतिभाग्यकंटकगतौ दुःस्थानगौ स्वग्रहं प-
श्येतां यदि दीनवंशजनितोऽपि स्याच्चतुर्वाहनः ॥ १६० ॥ ॥
इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशो विंशोत्तरीमहादशाफ-
लकथनो नाम षट्त्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३६ ॥

अथान्तर्दशाकरणमाह ।

दशा दशाहता कार्या दशभिर्भागमारहेत् ॥ लब्धांकाश्च
भवेन्मासास्त्रिंशद्घ्ने च दिनानि च ॥ १ ॥

अस्योदाहरणम् ।

यथा सूर्यमहादशावर्षाणि षट् ६ तन्मध्ये सूर्यस्यांतर्दशा कतीत्यपेक्षार्या
दशावर्षाणि ६ षट् परस्परं गुणिते जातं ३६ दशाभिर्भक्तेर्लब्धं ३ मासाः शे-
पाः ६ षट्त्रिंशद्गुणिताः जाताः १८० अस्य दशाभिर्भक्तेर्लब्धं १८ दिनानि
एवं सूर्यमहादशामध्ये सूर्यस्यांतर्दशामासाः ३ दिनानि १८ एवमग्रे चंद्रा-
दीनामपि विज्ञेयम् ॥

अथ विंशोत्तरीभृगुवर्षाणि २० तन्मध्येन्तरम् ।								
शु.	सू.	च.	म.	रा.	गु.	श.	बु.	के.
३	१	१	१	३	२	३	२	१
४	०	८	२	०	८	२	१०	२
०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०	०	०

स्वद्वादशांशके लग्ने नाथे वा स्वदृक्काणगे ॥ तस्य भुक्तिं शुभा-
माहुर्मुनयः कालचिंतकाः ॥ २ ॥ स्वत्रिंशांशेऽथ वा मित्रे त्रिंशां-
शे वा स्थितो यदि ॥ तस्य भुक्तिः शुभा प्रोक्ता कालविद्धिर्मनी-
षिभिः ॥ ३ ॥ मित्रक्षेत्रे नवांशस्थे मित्रस्य द्विरसांशके ॥ तस्य
भुक्तिः शुभा प्रोक्ता कालविद्धिर्मनीषिभिः ॥ ४ ॥ बुद्धिक्षेत्रनवां-
शस्थे पुत्रस्य द्विरसांशके ॥ मित्रद्रेष्काणगे वापि तस्य भुक्तिः
शुभावहा ॥ ५ ॥ तयो राशिनवांशस्थे धर्मस्य द्विरसांशके ॥ गु-
रुद्रेष्काणगे वापि तस्य भुक्तिः शुभावहा ॥ ६ ॥ सुखराशिनवां-
शस्थे वाहनद्विरसांशके ॥ सुखद्रेष्काणगे वापि तस्य भुक्तिः शु-
भावहा ॥ ७ ॥ विलग्ननाथस्थितभांशनाथे मित्रांशगे मित्रग्रहेण
दृष्टे ॥ सुहृद्दृक्काणस्थनवांशके वा तदास्य भुक्तिं शुभदां वदति ॥
॥ ८ ॥ अथ वक्ष्ये विशेषेण दशा कष्टप्रदा नृणाम् ॥ षष्ठाष्टमव्य-
येशानां दशा कष्टप्रदायिनी ॥ ९ ॥ एषा भुक्तिर्हि कष्टा स्यान्मा-
रकस्य दशा यदि ॥ मारकेशेन षष्ठेशे युक्ते लग्नाधिपे यदि ॥ १० ॥
तस्य भुक्तौ ज्वरप्राप्तिं प्राहुः कालविदो जनाः ॥ सरोगे सशरीरे-
शश्वंद्रषड्वर्गगो यदि ॥ ११ ॥ जलदोषस्तस्य भुक्तौ स्यादंजीर्णो
न संशयः ॥ षष्ठेशयुतलग्नेशो बुधषड्वर्गगो यदि ॥ १२ ॥ तस्य
भुक्तौ भवेद्वायुर्वातो वा देहजाड्यकृत् ॥ सारिनाथविलुप्तेशो गुरुः

षड्वर्गगो यदि ॥ तस्य भुक्तौ भवेद्रोगः पीडा वा ब्राह्मणेन तु ॥ १३ ॥
 नक्षत्रेशो विलग्नेशो भृगुषड्वर्गगो यदि ॥ तस्य भुक्तौ भवेत्पीडा
 रोगस्त्रीसंगमेन च ॥ १४ ॥ सरोगे सविलग्नेशः शनिषड्वर्ग-
 गो यदि ॥ तस्य भुक्तौ भवेद्दातः सन्निपातोथ वा नृणाम् ॥ लग्नेश-
 रोगेशपयोर्भवेन्मारकभुक्तिषु ॥ १५ ॥ मृत्यौ स्थितैः सैहिकमन्दके-
 तुभिर्मनोहिंकाश्वासविषूचिकाभिः ॥ रोगो नराणामथ तस्य भुक्तौ
 भवेद्यदा मारकसंयुतिश्च ॥ १६ ॥ एवं आत्रादिभावानां नाथको
 यत्र संस्थितः ॥ तत्तत्षड्वर्गयोगेन तत्तद्भावफलं वदेत् ॥ १७ ॥

अथाग्रे फलमाह ।

केंद्राधीश्वरकोणनायकदशाश्चांतर्दशाः शोभनाः सामान्या-
 श्च धनत्रिलामभवनाधीशग्रहाणां दशा ॥ षष्ठाष्टव्ययभावनायक-
 दशा कष्टा भवेयुः सदा नेतुर्लक्ष्मवेक्ष्य तत्तदधिपात्तत्तद्दशाभु-
 क्तिषु ॥ १८ ॥

रविमहादशायां रवेरंतर्दशा मास ३ दिन १८ तत्फलम् ।

उच्चक्षेत्रे गते सूर्ये केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥ रविर्दाये स्वभुक्तौ च
 धनधान्यादिलाभकृत् ॥ १९ ॥ देहरोगं वित्तलाभं राजप्रीतिकरं
 शुभम् ॥ सर्वकार्यार्थसिद्धिः स्याद्विवाहं राजदर्शनम् ॥ २० ॥ द्वि-
 तीयधूननाथे तु अपमृत्युर्भविष्यति ॥ तद्दोषपरिहारार्थं मृत्युंजय-
 जपं चरेत् ॥ २१ ॥ सूर्यप्रीतिकरीं शान्तिं कुर्यादारोग्यमादिशेत् ॥ २२ ॥

रविदशायां चंद्रभुक्ति मास ६ दिन ० तत्फलम् ।

सूर्यस्यांतर्गते चंद्रे लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ विवाहं शुभकार्यं च
 धनधान्यसमृद्धिकृत् ॥ २३ ॥ गृहक्षेत्राभिवृद्धिं च पशुवाहनसं-
 २ ॥ तुंगे वा स्वर्क्षगे वाऽपि दारसौख्यं धनागमम् ॥ २४ ॥

पुत्रलाभसुखं चैव सौख्यं राजसमांगमेम् ॥ महाराजप्रसादेन इं-
ष्टसिद्धिसुखावहम् ॥ २५ ॥ क्षीणे वा पापसंयुक्ते दारपुत्रादिपीड-
नम् ॥ वैषम्यजनसंवादभृत्यवर्गविनाशनम् ॥ २६ ॥ विरोधं रा-
जकलहं धनधान्यपशुक्षयम् ॥ षष्ठाष्टमव्यये चंद्रे जलभीतिं म-
नोरुजम् ॥ २७ ॥ बंधनं रोगपीडा च स्थानविच्युतिकारकम् ॥
दुःस्थानं चापि चित्तेन दायादिजनविडूरम् ॥ २८ ॥ निर्वनं कु-
त्सितान्नं च चौरादिनृपपीडनम् ॥ मूत्ररुच्छादिरोगश्च देहपीडा-
क्षयं भवेत् ॥ २९ ॥ दायेशाल्लाभभाग्ये च केंद्रे वा शुभसंयुते ॥
भोगभाग्यादिसंतोषदारपुत्रादिवर्द्धनम् ॥ ३० ॥ राज्यप्राप्तिं मह-
त्सौख्यं स्थानप्राप्तिं च शाश्वतीम् ॥ विवाहं यज्ञदीक्षां च मुग्धा-
न्यांबरभूषणम् ॥ ३१ ॥ वाहनं पुत्रपौत्रादि लभते सुखवर्द्धनम् ॥
दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये वा बलवर्जिते ॥ ३२ ॥ अंकाले भोजनं
चैव देशादेशं गमिष्यति ॥ द्वितीयदूननाथेन अपमृत्युर्भविष्य-
ति ॥ श्वेतां गां महिषीं दद्याच्छान्तिं कुर्यात्सुखं लभेत् ॥ ३३ ॥

रविदशायां कुजभुक्ति मास ४ दिन ६ तत्फलम् ।

सूर्यस्यांतर्गते भौमे स्वोच्चे स्वक्षेत्रलाभगे ॥ लग्नात्केंद्रत्रिकोणे
वा शुभकार्यं शुभादिकम् ॥ ३४ ॥ भूलाभं कृषिलाभं च धनधान्यादि
वृद्धिदम् ॥ गृहक्षेत्रादिलाभं च रक्तवस्त्रादिलाभकृत् ॥ ३५ ॥ ल-
ग्नाधिपेन संयुक्ते सौख्यं राजप्रियं सुखम् ॥ भाग्यलाभाधिपैर्युक्ते
लाभश्चैव भविष्यति ॥ ३६ ॥ बहुसेनाधिपत्यं च शत्रुनाशं मनोद-
ढम् ॥ आत्मबंधुसुखं चैव आतृवर्द्धनकं तथा ॥ ३७ ॥ दायेशां-
द्रिपुरंध्रस्थे पापयुक्ते च वीक्षिते ॥ आधिपत्यबलैर्हीने क्रूरबुद्धिम-
नोरुजम् ॥ ३८ ॥ कारागृहे प्रवेशं च निर्गलं बंधुनाशनम् ॥ आ-
तृवर्गविरोधं च कर्मनाशमथापि वा ॥ ३९ ॥ नीचे वा बहुले

भौमे राजमूलाद्धनक्षयः ॥ द्वितीयघूननाथे तु देहे जाड्यं मनोरु-
जम् ॥ ४० ॥ सुब्रह्मजंपदानं च अनडाहं तथैव च ॥ शान्तिं
कुर्वीत विधिवदायुरारोग्यसिद्धिदाम् ॥ ४१ ॥

अथं रविदशायां राहुभुक्तिमास १० दि० २४ फलम् ।

सूर्यस्यांतर्गते राहौ लग्नात्केन्द्रत्रिकोणगे ॥ आदौ द्विमासपर्य-
न्तं धननाशं महद्भयम् ॥ ४२ ॥ चौराहिव्रणभीतिश्च दारपुत्रा-
दिपीडनम् ॥ तत्परं सुखमाप्नोति शुभयुक्ते शुभांशके ॥ ४३ ॥
देहारोग्यं मनस्तुष्टी राजप्रीतिकरं सुखम् ॥ लग्नाद्युपचरे राहौ
योगकारकसंयुते ॥ ४४ ॥ दारेशाच्छुभराशिस्थे राजसन्मानकी-
र्तिदम् ॥ भाग्यवृद्धिं यशोलाभं दारपुत्रादिपीडनम् ॥ ४५ ॥ पु-
त्रोत्सवादिसंतोषं गृहे कल्याणशोभनम् ॥ दायेशात्षष्ठरिष्फस्थे
रंघ्रे वा बलवर्जिते ॥ ४६ ॥ बंधनं स्थाननाशं च कारागृहनिवे-
शनम् ॥ चौराहिव्रणभीतिश्च दारपुत्रादिवर्द्धनम् ॥ ४७ ॥ चतु-
ष्पाज्जीवनाशं च गृहक्षेत्रादिनाशनम् ॥ गुल्मक्षयादिरोगश्च अ-
तिसारादिपीडनम् ॥ ४८ ॥ द्विसप्तस्थे तथा राहौ तत्स्थानाधिप-
संयुते ॥ अपमृत्युभयं चैव सर्वभीतिश्च संभवेत् ॥ ४९ ॥ दु-
र्गाजपं च कुर्वीत छागदानं समाचरेत् ॥ कृष्णां गां महिषीं द-
द्याच्छान्तिमाप्नोत्यसंशयम् ॥ ५० ॥

अथ रविमध्ये गुरुभुक्ति मा० १९ दि० १८ फलम् ।

सूर्यस्यांतर्गते जीवे लग्नात्केन्द्रत्रिकोणगे ॥ स्वोच्चे मित्रस्य व-
र्गस्थे विवाहं राजदर्शनम् ॥ ५१ ॥ धनधान्यादिलालभश्च पुत्रलाभं
महत्सुखम् ॥ महाराजप्रसादेन इष्टकार्यार्थलाभकृत् ॥ ५२ ॥
ब्राह्मणप्रियसन्मानं प्रियवस्त्रादिलालभकृत् ॥ भाग्यकर्माधिपवशा-
महोत्सवम् ॥ ५३ ॥ नरवाहनयोगाश्च स्थानाधिक्यं

पूर्वखण्डे विंशोत्तरीसूर्योत्तर्दशाफलाध्यायः ३७ (२८१)

महत्सुखम् ॥ दायेशाच्छुभराशिस्थे भाग्यवृद्धिः सुखावहा
॥ ५४ ॥ दानधर्मक्रियायुक्तो देवताराधनात्प्रियः ॥ गुरुभक्तिर्म-
नःसिद्धिः पुण्यकर्मादिसंग्रहः ॥ ५५ ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे नीचे
वा पापसंयुते ॥ दारपुत्रादिपीडा च देहपीडा महद्भयम् ॥ ५६ ॥
राजकोपं प्रकुरुते इष्टवस्तुविनाशनम् ॥ पापमूलाद्धननाशं दे-
हभ्रष्टं मनोरुजम् ॥ ५७ ॥ स्वर्णदानं प्रकुर्वीत इष्टजाप्यं च का-
स्येत् ॥ गवां कपिलवर्णानां दानेनारोग्यमादिशेत् ॥ ५८ ॥

अथ रविदशायां शनिभुक्तिमा० ११ दि० १२ तस्य फलम् ।

सूर्यस्यांतर्गते मंदे लग्नात्केन्द्रत्रिकोणगे ॥ शत्रुनाशं महत्सौ-
ख्यं स्वल्पधान्यार्थलाभकृत् ॥ ५९ ॥ विवाहोत्सवकार्याणि शुभ-
कार्यं शुभावहम् ॥ स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे मंदे सुहृद्गहसमन्विते ॥ ६० ॥
गृहे कल्याणसंपत्तिर्विवाहादिषु सत्क्रियाम् ॥ राजसन्मानकीर्तिश्च
नानावस्त्रधनागमः ॥ ६१ ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये वा पापसं-
युते ॥ वातशूलमहाव्याधिज्वरातीसारपीडनम् ॥ ६२ ॥ बंधनं
कार्यहानिश्च वित्तनाशं महद्भयम् ॥ अकस्मात्कलहश्चैव दाय-
दिजनविद्रुजम् ॥ ६३ ॥ भुक्त्यादौ मित्रहानिः स्यान्मध्ये किंचि-
त्सुखावहम् ॥ अंते क्लेशकरं चैव नीचं तेषां तथैव च ॥ ६४ ॥
पितृमातृवियोगं च गमनागमनं तथा ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु अ-
पमृत्युभयं भवेत् ॥ ६५ ॥ कृष्णां गां महिषीं दद्यान्मृत्युंजयजपं
चरेत् ॥ छागदानं प्रकुर्वीत सर्वसंपत्प्रदायकम् ॥ ६६ ॥

अथ रविदशायां बुधभुक्ति मा० १० दि० ६ तस्य फलम् ।

सूर्यस्यांतर्गते सौम्ये स्वोच्चे वा स्वर्क्षगेऽपिवा ॥ कोणत्रिको-
णलाभस्थे बुधे वर्गबलैर्युते ॥ ६७ ॥ राज्यलाभं महोत्साहं दार-
पुत्रादिसौख्यकृत् ॥ महाराजप्रसादेन वाहनांबरभूषणम् ॥ ६८ ॥

पुण्यतीर्थफलावाप्तिर्गृहे गोधनसंकुलम् ॥ भाग्ये लाभाधिपैर्युक्ते
 लाभवृद्धिकरो भवेत् ॥ ६९ ॥ भाग्यपंचमकर्मस्थे सन्मानो भव-
 ति ध्रुवम् ॥ स्वकर्मधर्मबुद्धिश्च गुरुधर्मद्विजार्चनम् ॥ ७० ॥ धन-
 धान्यादिसंयुक्तं विवाहं पुत्रसंभवम् ॥ दायेशाच्छुभराशिस्थे सौ-
 म्यभुक्तौ महत्सुखम् ॥ ७१ ॥ वैवाहिकं यज्ञकर्म दानधर्मजपादि-
 कम् ॥ स्वनामांकितपद्यानि नामद्वयमथाऽपिवा ॥ ७२ ॥ भोज-
 नांबरभूषाप्तिरमरेशो भवेन्नरः ॥ दायेशाद्रिपुरंघ्रस्थे रिष्फगे नी-
 चगोऽपिवा ॥ ७३ ॥ देहपीडा मनस्तापो दारपुत्रादिपीडनम् ॥
 भुक्त्यादौ दुःखमाप्नोति मध्ये किंचिसुखावहम् ॥ ७४ ॥ अंते तु
 राजभीतिश्च गमनागमनं तथा ॥ द्वितीये द्यूननाथे तु देह-
 जाड्यं ज्वरादिकम् ॥ विष्णुनामसहस्रं च अन्नदानं च कारयेत् ॥
 रजतप्रतिमादानं कुर्यादारोग्यमादिशेत् ॥ ७५ ॥

रविमध्ये केतुभुक्ति मास ४ दिन ६ तस्य फलम् ।

सूर्यस्यांतर्गते केतौ देहपीडा मनोव्यथा ॥ अर्थव्ययं राज-
 कोपं स्वजनादेरुपद्रवम् ॥ ७६ ॥ लग्नाधिपेन संयुक्ते आदौ सौ-
 ख्यं धनागमम् ॥ मध्ये तत्क्लेशमाप्नोति मृतवार्तागमं वदेत् ॥
 ७७ ॥ षष्ठाष्टमव्यये चैवं दायेशात्पापसंयुते ॥ कपोलदंतरोग-
 श्च मूत्ररुच्छ्रस्य संभवम् ॥ ७८ ॥ स्थानविच्युतिरर्थस्य मित्रहानिः
 पितुर्मृतिः ॥ विदेशगमनं चैव शत्रुपीडा महद्भयम् ॥ ७९ ॥
 लग्नादुपद्रवे केतौ योगकारकसंयुते ॥ शुभांशे शुभवर्गेश्च शुभक-
 र्म फलप्रदम् ॥ ८० ॥ पुत्रदारादिसौख्यं च संतोषं प्रियवर्द्धनम् ॥
 विचित्रवस्त्रलाभं च यशोवृद्धिः सुखावहा ॥ ८१ ॥ द्वितीयद्यून-
 नाथे वा ह्यपमृत्युभयं वदेत् ॥ दुर्गाजपं च कुर्वीत छागदानं त-
 तथैव च ॥ ८२ ॥ महामृत्युं जयं जाप्यं कुर्याच्छान्तिमवाप्नुयात् ॥ ८३ ॥

रविदशायां शुक्रांतर्दशा मा० १२ तस्य फलम् ।

सूर्यस्यांतर्गते शुक्रे त्रिकोणे चंद्रगेपि वा ॥ स्वोच्चे मित्रस्वव-
र्गस्थे इष्टस्त्रीभोग्यसंपदाम् ॥ ८४ ॥ ग्रामांतरप्रयाणं च ब्राह्मण-
प्रभुदर्शनम् ॥ राज्यलाभं महोत्साहं छत्रचामरवैभवम् ॥ ८५ ॥
गृहे कल्याणसंपत्तिर्नित्यं मिष्टान्नभोजनम् ॥ विद्वुमादिरत्नलाभं
मुक्तावस्त्रादिलाभकृत् ॥ ८६ ॥ चतुष्पाज्जीवलाभः स्याद्बहुधान्य-
धनादिकम् ॥ उत्साहं कीर्तिसंपत्तिर्नरवाहनसंपदाम् ॥ ८७ ॥
षष्ठाष्टमव्यये शुक्रे दायेशाद्बलवर्जिते ॥ राजकोपं मनःक्लेशं पु-
त्रस्त्रीधननाशकम् ॥ ८८ ॥ भुक्त्यादौ वाहनं मध्ये लाभः शुभ-
करो भवेत् ॥ अंते च यशनाशं च स्थानभ्रंशमथापि वा ॥ ८९ ॥
बंधुद्वेषमनं जाग्रं स्वकुलाद्भोगनाशनम् ॥ भार्गवदूननाथे तु दे-
॥ ९० ॥ रंध्ररिष्फसमायुक्ते अपमृत्युर्भविष्यति ॥ तद्दोषपरिहारा-
र्थं मृत्युंजयजपं चरेत् ॥ ९१ ॥ श्वेतां गां महिषीं दद्याद्बुद्रजाप्यं च
कारयेत् ॥ ९२ ॥ इति श्रीहृत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे
सूर्यांतर्दशाफलकथनं नाम सप्तत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३७ ॥

अथ चंद्रदशायां चंद्रभुक्ति मास १० तत्फलम् ।

स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे चंद्रे त्रिकोणे लाभगेपिवा ॥ भाग्यकर्माधिपै-
र्युक्तो गोजाश्रवांवरसंकुलम् ॥ १ ॥ देवतागुरुभक्तिश्च पुण्यश्लोका-
दिकीर्तितम् ॥ राज्यलाभं महत्सौख्यं यशोवृद्धिः सुखावहा ॥ २ ॥
पूर्णचंद्रे पूर्णबलं सेनाविपमहत्सुखम् ॥ पापयुक्तेऽथ वा चंद्रे नाचरे
रिष्फषष्ठगे ॥ ३ ॥ तत्काले धननाशः स्यात्स्थानच्युतिमथापि
वा ॥ देहालस्यं मनस्तापं राजमंत्रिविरोधकृत् ॥ ४ ॥ मातृक्लेशं
मनोदुःखं निगडं बंधुनाशनम् ॥ द्वितीयदूननाथे तु रंध्ररिष्फस-

(२८४) बृहत्पाराशरहोरासारांशः ।

मन्विते ॥ ५ ॥ देहजाड्यं महाभंगमपमृत्योर्भयं भवेत् ॥ श्वेतां
गां महिषीं दद्याद्दानेनारोग्यमादिशेत् ॥ ६ ॥

अथ चंद्रदशायां कुजभुक्ति मास ७ तत्फलम् ।

चंद्रस्यांतर्गते भौमे लग्नात्केन्द्रत्रिकोणगे ॥ सौभाग्यं राजस-
न्मानं वस्त्राभरणभूषणम् ॥ ७ ॥ यत्नकार्यार्थसिद्धिस्तु भविष्यति
न संशयः ॥ गृहक्षेत्राभिवृद्धिश्च व्यवहारे जयो भवेत् ॥ ८ ॥
कार्यलाभं महत्सौख्यं स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे फलम् ॥ षष्ठाष्टमव्यये
भौमे पापयुक्तेऽथ वा यदि ॥ ९ ॥ दायेशाद्शुभस्थाने देहार्तिप-
दवीक्षिते ॥ गृहक्षेत्रादिहानिश्च व्यवहारं तथैव च ॥ १० ॥ मृ-
त्यवर्गेषु कलहं भूपालस्य विरोधनम् ॥ आत्मबंधुवियोगं च नित्यं
निष्ठुरभाषणम् ॥ ११ ॥ द्वितीये द्यूननाथे तु रंध्रे रंध्राधिपो यदा ॥
तद्विषपरिहारार्थं ब्राह्मणस्यार्चनं चरेत् ॥ १२ ॥

अथ राहुभुक्ति मास १९ तस्य फलमाह ।

चंद्रस्यांतर्गते राहौ लग्नात्केन्द्रत्रिकोणगे ॥ आदौस्वल्पफलं ज्ञेयं
शत्रुपीडा महद्भयम् ॥ १३ ॥ चौराहिराजभीतिश्च चतुष्पाज्जीवपी-
डनम् ॥ बन्धुनाशं मित्रहानिं मानहानिं मनोव्यथाम् ॥ १४ ॥
शुभयुक्ते शुभैर्दृष्टे लग्नादुपचयेपि वा ॥ योगकारकसंबंधे यत्र
कार्यार्थसिद्धिकृत् ॥ १५ ॥ नैर्ऋत्ये पश्चिमे भागे कश्चित्प्रभुसमा-
गमम् ॥ वाहनांबरलाभं च इष्टकार्यार्थसिद्धिकृत् ॥ १६ ॥ दाये
शाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये वा बलवर्जिते ॥ स्थानभ्रंशं मनोदुःखं पुत्र-
क्लेशं महद्भयम् ॥ १७ ॥ राजकार्यकलापं च दारपीडा महद्भयम् ॥
वृश्चिकादिविषाद्भीतिश्चौराहिनृपपीडनम् ॥ १८ ॥ दायेशात्केन्द्र-
कोणे वा दुश्चिक्ये लाभगेपि वा ॥ पुण्यतीर्थफलावाप्तिर्देवतादर्शनं
महत् ॥ १९ ॥ परोपकारधर्मादिपुण्यधर्मादिसंग्रहम् ॥ द्वि-

पूर्वखण्डे विंशोत्तरीचंद्रान्तर्दशाफलाध्यायः ३८ (२८५)

तीयदूनराशिस्थे देहबाधा भविष्यति ॥ २० ॥ छागदानं प्रकुर्वीत
देहारोग्यं प्रजायते ॥ २१ ॥

अथ गुरुभुक्तिमास १६ तस्य फलम् ।

चंद्रस्यांतर्गते जीवे लग्नात्केन्द्रत्रिकोणगे ॥ स्वगेहे लाभस्वोच्चे
वा राज्यलाभं महोत्सवम् ॥ २२ ॥ वस्त्राञ्जलंकारभूषाप्तिं राजप्रीतिं
धनागमम् ॥ इष्टदेवप्रसादेन गर्भाधानादिकं फलम् ॥ २३ ॥
शुभशोभनकार्याणि गृहे लक्ष्मीः कटाक्षकृत ॥ राजाश्रयं धनं
भूमिगजवाजिसमन्वितम् ॥ २४ ॥ महाराजप्रसादेन इष्टसिद्धिः
सुखावहा ॥ षष्ठाष्टमव्यये जीवे नीचे वाऽस्तंगते यदि ॥ २५ ॥
पापयुक्ते समाकर्म गुरुपुत्रादिनाशनम् ॥ स्थानभ्रंशं मनोदुःख-
मकस्मात्कलहं ध्रुवम् ॥ २६ ॥ गृहक्षेत्रादिनाशं च वाहनांबरना-
शनम् ॥ दायेशात्केन्द्रकोणे वा दुश्चिक्ये लाभगेऽपि वा ॥ २७ ॥
भोजनांबरपश्वादि महोत्साहं करोति च ॥ भ्रात्रादि सुखसंपत्ति-
धैर्यं वीर्यपराक्रमम् ॥ २८ ॥ यज्ञवीर्यविवाहश्च राज्यश्रीधनसं-
पदः ॥ दायेशाद्रिपुरंस्थे व्यये वा बलवर्जिते ॥ २९ ॥ करोति
कुत्सितान्नं च विदेशगमनं तथा ॥ भुक्त्यादौ शोभनं प्रोक्तमंते
क्लेशकरं भवेत् ॥ ३० ॥ द्वितीये दूननाथश्च ह्यपमृत्युर्भविष्यति ॥
तद्दोषपरिहारार्थं शिवसाहस्रकं जपेत् ॥ स्वर्णदानमितिप्रोक्तं स-
र्वसंपत्प्रदायकम् ॥ ३१ ॥

अथ शनिभुक्तिमास १९ तस्य फलम् ।

चंद्रस्यांतर्गते मंदे लग्नात्केन्द्रत्रिकोणगे ॥ स्वक्षेत्रस्वांशगश्चैव
मंदे तुंगांशसयुते ॥ ३२ ॥ शुभदृष्टियुते वाऽपि लाभे वा बलसं-
युते ॥ पुत्रमित्रार्थसंपत्तिः शूद्रप्रभुसमागमम् ॥ ३३ ॥ व्ययसाया-
त्केलाधिक्यं गृहक्षेत्रादिदृष्टिदम् ॥ पुत्रलाभं च कल्याणं राजा-

नुग्रहवैभवम् ॥ ३४ ॥ षष्ठाष्टमव्यये मंदे नीचे वा धनगेऽपि वा ॥
 तद्भुक्त्यादौ पुण्यतीर्थे स्नानं चैव तु दर्शनम् ॥ ३५ ॥ अनेकजन-
 त्रासत्वं शस्त्रपीडा भविष्यति ॥ दायेशात्केंद्रराशिस्थे त्रिकोणे ब-
 लगेपि वा ॥ ३६ ॥ क्वचित्सौख्यं धनातिश्च दारपुत्रविरोधकृत् ॥
 द्वितीयदूनरंध्रस्थे देहबाधा भविष्यति ॥ ३७ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं
 मृत्युंजयजपं चरेत् ॥ कृष्णां गां महिषीं दद्याद्दानेनारोग्यमा-
 दिशेत् ॥ ३८ ॥

अथ बुधभुक्तिमास १७ तस्य फलम् ।

चंद्रस्यांतर्गते सौम्ये केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥ स्वर्क्षे नवांशके
 सौम्ये तुंगे वा बलसंयुते ॥ ३९ ॥ धनागमं राजमानं प्रियवस्त्रा-
 दि लाभकृत् ॥ विद्याविनोदसद्गोष्ठीज्ञानवृद्धिः सुखावहा ॥ ४० ॥
 संतानप्राप्तिं संतोषं वाणिज्याद्धनलाभकृत् ॥ वाहनच्छत्रसंयुक्तं
 नानालंकारभूषितम् ॥ ४१ ॥ दायेशात्केंद्रकोणे वा लाभे वा धन-
 गेऽपि वा ॥ विवाहं यज्ञदीक्षां च दानधर्मशुभादिकम् ॥ ४२ ॥
 राजप्रीतिकरं चैव विद्वज्जनसमागमम् ॥ मुक्तामणिप्रवालानि
 वाहनांबरभूषणम् ॥ ४३ ॥ आरोग्यप्रीतिसौख्यं च सोमपाना-
 दिकं सुखम् ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये वा नीचगेपि वा ॥ ४४ ॥
 तद्भुक्तिर्देहबाधा च कृषिगोभूमिनाशनम् ॥ कारागृहप्रवेशं च
 दारपुत्रादि पीडनम् ॥ ४५ ॥ द्वितीयदूननाथे तु ज्वरपीडा महद्भ-
 यम् ॥ छागदानं प्रकुर्वीत विष्णुसाहस्रकं जपेत् ॥ ४६ ॥

अथ केतुभुक्तिमासाः ७ तस्य फलम् ।

चंद्रस्यांतर्गते केतौ केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥ दुश्चिक्वे बलसंयुक्ते
 धनलाभं महत्सुखम् ॥ ४७ ॥ पुत्रदारादिसौख्यं च विघ्नकर्म क-
 रोति च ॥ भुक्त्यादौ धनहानिः स्यान्मध्यगे सुखमाप्नुयात् ॥ ४८ ॥

दायेशात्केन्द्रलाभे वा त्रिकोणे ब्रह्मसंयुते ॥ क्वचित्फलं दशादौ तु
ह्यल्पसौख्यं धनागमम् ॥ ४९ ॥ गोमहिष्यादि लाभं च भुक्त्यन्ते
चार्थनाशनम् ॥ पापयुक्तेऽथ वा दृष्टे दायेशाद्रंघ्रारिःफगे ॥ ५० ॥
हीनशत्रुत्वकार्याणि अकस्मात्कलहं ध्रुवम् ॥ द्वितीयधूनराशिस्थे
अनारोग्यं महद्भयम् ॥ ५१ ॥ मृत्युंजयं प्रकुर्वीत सर्वसंपत्प्रदा-
यकम् ॥ ५२ ॥

अथ शुक्रमुक्तिवर्ष १ मास ८ तस्य फलम् ।

चंद्रस्यांतर्गते शुके केन्द्रलाभत्रिकोणगे ॥ स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे
वापि राज्यलाभं करोति च ॥ ५३ ॥ महाराजप्रसादेन वाहनां-
वरभूषणम् ॥ चतुष्पाज्जीवलाभः स्याद्दारपुत्रादि वर्धनम् ॥ ५४ ॥
नूतनगृहनिर्माणं नित्यं मिष्टान्नभोजनम् ॥ सुगंधपुष्पदायादिर-
म्यरुयारोग्यसंपदाम् ॥ ५५ ॥ दशाधिपेनसंयुक्ते देहसौख्यं मह-
सुखम् ॥ सत्कीर्तिसुखसंपत्तिगृहक्षेत्रादिवृद्धिः ॥ ५६ ॥ नीचे
वास्तंगते शुके पापग्रहयुते क्षिते ॥ भूनाशं पुत्रमित्रादिनाशनं
पत्निनाशनम् ॥ ५७ ॥ चतुष्पाज्जीवहानिः स्याद्वाजद्वारे विरोध-
ऋत् ॥ धनस्थानगते शुके स्वोच्चे स्वक्षेत्रसंयुते ॥ ५८ ॥ निधि-
लाभं महत्सौख्यं भूलाभं पुत्रसंभवम् ॥ भाग्यलाभाधिपैर्युक्ते भा-
ग्यवृद्धिकरो भवेत् ॥ ५९ ॥ महाराजप्रसादेन इष्टसिद्धिः सुखा-
वहा ॥ देवब्राह्मणभक्तिश्च मुक्ताविद्रुमलाभऋत् ॥ ६० ॥ दायेशा-
च्छाभगे शुके त्रिकोणे केन्द्रगोपि वा ॥ गृहक्षेत्राभिवृद्धिश्च वित्त-
लाभं महत्सुखम् ॥ ६१ ॥ दायेशाद्रिपुरंघ्रस्थे व्यये वा पापसंयुते ॥
विदेशवासदुःखार्तिमृत्युचौरादिपीडनम् ॥ ६२ ॥ द्वितीयधूननाथे
तु अपमृत्युभयं भवेत् ॥ तद्दोषविनिवृत्त्यर्थं रुद्रजाप्यं च कारये-
त् ॥ ६३ ॥ श्वेतां गां रजतं दद्याच्छांतिमाप्नोत्यसंशयः ॥ ६४ ॥

अथ रविभुक्तिमास ६ तस्य फलम् ।

चंद्रस्यांतर्गते भानौ स्वोच्चे स्वक्षेत्रसंयुते ॥ केंद्रत्रिकोणलाभे
वा धने वा सोदरे बले ॥ ६५ ॥ नष्टराज्यं धनप्राप्तिं गृहे कल्याण-
शोभनम् ॥ मित्रराजप्रसादेन ग्रामभूम्यादि लाभकृत् ॥ ६६ ॥
गर्भाधानफलप्राप्तिर्गृहे लक्ष्मीकटाक्षकृत् ॥ भुक्तयंते देहमालस्यं
ज्वरपीडा भविष्यति ॥ ६७ ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये वा पाप-
संयुते ॥ नृपचौराहिभीतिश्च ज्वररोगादिसंभवम् ॥ ६८ ॥ विदे-
शगमनं चांतिं लभते फलवैभवम् ॥ द्वितीयघूननाथे तु ज्वरपी-
डा भविष्यति ॥ तद्दोषपरिहारार्थं शिवपूजां च कारयेत् ॥ ६९ ॥
इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे चंद्रांतर्दशाफलकथनं
नामाष्टत्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३८ ॥

अथ कुजदशायां कुजांतरमा ०४ दि० २७फ० माह ।

कुजस्यांतर्गते भौमे लग्नात्केन्द्र त्रिकोणगे ॥ लाभे वा धनसं-
युक्ते दुश्चिक्ये बलसंयुते ॥ १ ॥ लग्नाधिपेन संयुक्ते राजाऽनु-
नुग्रहवैभवम् ॥ लक्ष्मीकटाक्षचिह्नानि नष्टराज्यार्थंलाभकृत्
॥ २ ॥ पुत्रोत्सवादिसंतोषं गृहे गोक्षीरसंकुलम् ॥ स्वोच्चे
वा स्वर्क्षणे भौमे स्वांशे वा बलसंयुते ॥ ३ ॥ गृहक्षेत्राभिवृद्धिश्च
गोमहिष्यादि लाभकृत् ॥ महाराज प्रसादेन इष्टसिद्धिः सुखा-
वहा ॥ ४ ॥ षष्ठाष्टमव्यये भौमे पापदृग्योगसंयुते ॥ मूत्ररुच्छ्रा-
दिरोगश्च प्रेष्ठाधिक्यं व्रणाद्भयम् ॥ ५ ॥ चौराहिराजपीडा च
धनधान्यपशुक्षयम् ॥ द्वितीये घूननाथे तु देहजाड्यं मनोरुजम्
॥ ६ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं रुद्रजाप्यं च कारयेत् ॥ अनडाहं प्रद-
द्याच्च कुजदोषनिवृत्तये ॥ ७ ॥ आरोग्यं कुरुते तस्य सर्वसंपत्ति-
दायकम् ॥ ८ ॥

पूर्वखण्डे विंशोत्तरीभौममहादशांतरफलाध्यायः ३९ (२८९)

अथ राहुभुक्तिमास १२ दिन १८ तस्य फलम् ।

कुजस्यांतर्गते राहौ स्वोच्चे मूलत्रिकोणगे ॥ शुभयुक्ते शुभैर्दृष्टे
केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥ ९ ॥ तत्काले राजसन्मानं गृहभूम्यादिला-
भकृत् ॥ कलत्रपुत्रलाभः स्याद्व्यवसायात्फलाधिकम् ॥ १० ॥ गं-
गास्नानफलावाप्तिं विदेशगमनं तथा ॥ षष्ठाष्टमव्यये राहौ पाप-
युक्तेऽथ वीक्षिते ॥ ११ ॥ चौराहित्रणभीतिश्च चतुष्पाज्जीवनाश-
नम् ॥ वातपित्तक्षयं चैव कारागृहनिवेशनम् ॥ १२ ॥ धनस्थान-
गते राहौ धननाशं महद्भयम् ॥ द्वितीये सप्तमे वापि ह्यपमृत्युभयं
महत् ॥ १३ ॥ नागदानं प्रकुर्वीत देवब्राह्मणभोजनम् ॥ मृत्युंज-
यजपं कुर्यादायुरारोग्यमादिशत् ॥ १४ ॥

अथ गुरुभुक्तिमास ११ दिन ६ तस्य फलम् ।

कुजस्यांतर्गते जीवे त्रिकोणे केंद्रगेपि वा ॥ लाभे वा धनसं-
युक्ते तुंगांशे स्वांशगेपि वा ॥ १५ ॥ सत्कीर्ती राजसन्मानं धन-
धान्यस्य वृद्धिकृत् ॥ गृहे कल्याणसंपत्तिर्दारपुत्रादि लाभकृत् ॥
॥ १६ ॥ दायेशाक्तेंद्रराशिस्थे त्रिकोणे लाभगेपि वा ॥ भाग्यक-
र्माधिपैर्युक्ते वाहनाधिपसंयुते ॥ १७ ॥ लग्नाधिपसमायुक्ते शुभां-
शे शुभवर्गगे ॥ गृहक्षेत्राभिवृद्धिश्च गृहे कल्याणसंपदः ॥ १८ ॥
देहारोग्यं महत्कीर्तिर्गृहे गोकुलसंग्रहः ॥ चतुष्पाज्जीवलाभः स्या-
द्व्यवसायात्फलाधिकम् ॥ १९ ॥ कलत्रपुत्रविभवं राजसन्मानवैभ-
वम् ॥ षष्ठाष्टमव्यये जीवे नाचे वास्तंगते यदि ॥ २० ॥ पापग्र-
हेण संयुक्ते दृष्टे वा दुर्बले यदि ॥ चौराहिनृपभीतिश्च पित्तरो-
गादिसंभवम् ॥ २१ ॥ प्रेतबाधां मृत्यनाशं सोदराणां विनाशन-
म् ॥ द्वितीयघ्नननाथे तु अपमृत्युज्वरादिकम् ॥ तद्दोषपरिहारार्थं
शिवंसाहस्रकं जपेत् ॥ २२ ॥

अथ शनिभुक्तिमास १३ दिन ९ तस्य फलम् ।

कुजस्यांतर्गते मंदे स्वर्क्षे केंद्रत्रिकोणगे ॥ मूलत्रिकोणकेंद्रे वा तुंगांशे स्वांशगे यदि ॥ २३ ॥ लग्नाधिपतिना वापि शुभदृष्टियुते बले ॥ राज्यसौख्यं यशोवृद्धिं स्वग्रामे धान्यवृद्धिकृत् ॥ २४ ॥ पुत्रपौत्रसमायुक्ते गृहे गोधनसंग्रहः ॥ स्ववारे राजसन्मानं स्वमासे पुत्रवृद्धिकृत् ॥ २५ ॥ नीचादि क्षेत्रगे मंदे षष्ठाष्टव्यराशिगे ॥ म्लेच्छवर्गप्रभुभयं धनधान्यादि नाशनम् ॥ २६ ॥ निगडं बंधनं रोगमंते क्षेत्रनिवासकृत् ॥ द्वितीयद्यूननाथे तु पापयुक्ते महद्भयम् ॥ २७ ॥ धननाशं च संचारं राजद्वेषं मनोरुजम् ॥ चौराग्निनृपपीडा च सहोदरविनाशनम् ॥ २८ ॥ बंधुद्वेषकरं चैव जीवहानिश्च जायते ॥ अकस्माच्च मृतेर्भीतिः पुत्रदारादि पीडनम् ॥ २९ ॥ कारागृहादिभीतिश्च राजदंडो महद्भयम् ॥ दायेशात्केंद्रराशिस्थे लाभस्थे वा त्रिकोणगे ॥ ३० ॥ विदेशयानं लभते दुष्कीर्तिर्विविधा तथा ॥ पापकर्मरतो नित्यं बहुजीवादि हिंसकः ॥ ३१ ॥ विक्रयः क्षेत्रहानिश्च स्थानभ्रंशं मनोव्यथा ॥ वधेष्वपजयं चैव मूत्रकृच्छ्रान्महद्भयम् ॥ ३२ ॥ दायेशात्षष्ठरंध्रे वा व्यये वा पापसंयुते ॥ तद्भुक्तौ मरणं ज्ञेयं नृपचौरादिपीडनम् ॥ ३३ ॥ वातपीडा च शूलादिज्ञातिशत्रुभयं भवेत् ॥ ३४ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं मृत्युंजयजपं चरेत् ॥ ३५ ॥

अथ बुधभुक्तिमास १६ दिन २७ तस्य फलम् ।

कुजस्यांतर्गते सौम्ये लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ सत्कथाश्चा जपादानं धर्मबुद्धिर्महद्यशः ॥ ३६ ॥ नीतिमार्गप्रसंगश्च नित्यं मिष्टान्नभोजनम् ॥ वाहनांबरपश्वादि राजकर्म सुखानि च ॥ ३७ ॥ कृषिकर्मफलं सिद्धिर्वारणांबरभूषणम् ॥ नीचे वास्तंगते वापि ष-

पूर्वखण्डे विंशोत्तरीभौममहादशांतरफलाध्यायः ३९ (२९१)

ष्ठाष्टव्ययगोऽपि वा ॥ ३८ ॥ हृद्रोगं मानहानिश्च निगडं बंधुना-
शनम् ॥ दारपुत्रार्थनाशः स्याच्चतुष्पाज्जीवनाशनम् ॥ ३९ ॥
दशाधिपेन संयुक्ते शत्रुवृद्धिर्महद्रयम् ॥ विदेशगमनं चैव नाना
रोगास्तथैव च ॥ ४० ॥ राजद्वारे विरोधश्च कलहः सौख्यभुक्ति-
षु ॥ दायेशात्केंद्रकोणे वा स्वोच्चे युक्तार्थलाभकृत् ॥ ४१ ॥ अनेक-
धननाथत्वं राजसन्मानमेव च ॥ भूपालयोगं कुरुते धनांबरवि-
भूषणम् ॥ ४२ ॥ भूरिवाद्यमृदंगादि सैनापत्यं महत्सुखम् ॥ विप्रा
विनोदविमला वस्त्रवाहनभूषणम् ॥ ४३ ॥ दारपुत्रादिविभवं गृहे
लक्ष्मीकटाक्षकृत् ॥ दायेशात्षष्ठरिःफस्थे रन्ध्रे वा पापसंयुते ॥ ४४ ॥
तद्दाये मानहानिः स्यात्क्रूरबुद्धिस्तु क्रूरवाक् ॥ चौराग्निवृत्पीडा
श्च मार्गे चौरभयादिकम् ॥ ४५ ॥ अकस्मात्कलहश्चैव बुधभुक्तौ
न संशयः ॥ द्वितीयघूननाथे तु महाव्याधिर्भयंकरा ॥ ४६ ॥
अश्वदानं प्रकुर्वीत विष्णोर्नामसहस्रकम् ॥ सर्वसंपत्प्रदं सौख्यं
सर्वारिष्टप्रशांतये ॥ ४७ ॥

अथ केतुभुक्तिमास ४ दिन २७ तस्य फलम् ।

कुजस्यंतर्गते केतौ त्रिकोणे केंद्रगोपि वा ॥ दुश्चिक्रये लाभगे
वापि शुभयुक्ते शुभेक्षिते ॥ ४८ ॥ राजानुग्रहशांतिश्च बहुसौख्यं
धनागमम् ॥ किञ्चित्फलं दशादौ तु भूलाभं पुत्रलाभकृत् ॥ ४९ ॥
राजसंलाभकार्याणि चतुष्पाज्जीवलाभकृत् ॥ योगकारकसंस्थान-
बलवीर्यसमन्विते ॥ ५० ॥ पुत्रलाभयशोवृद्धिर्गृहे लक्ष्मीकटाक्ष-
कृत् ॥ भृत्यवर्गधनप्राप्तिः सैन्यापत्यं महत्सुखम् ॥ ५१ ॥ भूपा-
लमित्रं कुरुते यानांबरविभूषणम् ॥ दायेशात्षष्ठरिःफस्थे रन्ध्रे वा
पापसंयुते ॥ ५२ ॥ कल्हो दंतंरोगश्च चौरव्याघ्रादिपीडनम् ॥
श्वरातीसारकुष्ठादिदारपुत्रादिपीडनम् ॥ ५३ ॥ द्वितीयसप्तमस्थाने

देहे व्याधिर्भविष्यति ॥ सम्मानं जनसंतापं धनधान्यस्य प्रच्यु-
तिम् ॥ मृत्युं जयं प्रकुर्वीत सर्वसंपत्प्रदायकम् ॥ ५४ ॥

अथ शुक्रभुक्तिमास १४ दिन० तस्य फलम् ।

कुजस्यांतर्गते शुके केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥ स्वोच्चे वा स्वक्षणे
वापि शुभस्थानाधिपेऽथ वा ॥५५॥ राज्यलाभं महत्सौख्यं गजा-
श्वांबरभूषणम् ॥ लग्नाधिपेन संबन्धे पुत्रदारादिवर्धनम् ॥ ५६ ॥
आयुषो वृद्धिरैश्वर्यं भाग्यवृद्धिसुखं भवेत् ॥ दायेशात्केंद्रलाभस्थे
लाभे वा धनगोऽपि वा ॥ ५७ ॥ तत्काले श्रियमाप्नोति पुत्रलाभं
महत्सुखम् ॥ स्वप्रभोश्च महत्सौख्यं श्वेतवस्त्रादिलाभकृत् ॥ ५८ ॥
महाराजप्रसादेन ग्रामभूम्यादिलाभदम् ॥ भुक्तयंते फलमाप्नोति
गीतनृत्यादिलाभकृत् ॥ ५९ ॥ पुण्यतीर्थस्नानलाभं कर्माधिपस-
मन्विते ॥ पापधर्मदयापुण्यं तडागं कारयिष्यति ॥ ६० ॥ दाये-
शाद्रंघ्ररिष्फस्थे षष्ठे वा पापसंयुते ॥ करोति दुःखबाहुल्यं देह-
पीडां धनक्षयम् ॥ ६१ ॥ राजचौरादिभीतिश्च गृहे कलहमेव च ॥
दारपुत्रादिपीडा च गोमहिष्यादिनाशकृत् ॥ ६२ ॥ द्वितीयदून-
नाथे तु देहबाधा भविष्यति ॥ श्वेतां गां महिषीं दद्यादायुरा-
रोग्यमादिशेत् ॥ ६३ ॥

अथ रविभुक्तिमासाः ४ दि० ६ तस्य फलम् ।

कुजस्यांतर्गते सूर्ये स्वोच्चे स्वक्षेत्रकेंद्रगे ॥ मूलत्रिकोणलाभे
वा भाग्यकर्मेशसंयुते ॥ ६४ ॥ तद्भुक्तौ वाहनं कीर्तिः पुत्रलाभं च
विंदति ॥ धनधान्यसम्पृद्धिः स्याद्रूहे कल्याणसंपदः ॥ ६५ ॥ क्षे-
मारोग्यं महद्वैर्यं राजपूज्यं महत्सुखम् ॥ व्यवसायात्फलाधिक्यं
विदेशे राजदर्शनम् ॥ ६६ ॥ दायेशात्षष्ठरिःफे वा व्यये वा पाप-
संयुते ॥ देहपीडा मनस्तापः कार्यहानिर्मेहद्रव्यम् ॥ ६७ ॥

शिरोरोगं ज्वरादिश्च अतीसारमथापि वा ॥ द्वितीयघ्नूननाथे तु सर्पज्वरविषाद्रयम् ॥ ६८ ॥ सुतपीडाकरं चैव शान्तिं कुर्याद्यथा-
विधि ॥ देहारोग्यं प्रकुरुते धनधान्यसमृद्धिदम् ॥ ६९ ॥

अथ चंद्रभुक्तिमास ७ तस्य फलम् ।

कुजस्यांतर्गते चंद्रे स्वोच्चे स्वक्षेत्रकेंद्रगे ॥ भाग्यवाहनकर्मेश-
लघ्नाधिपसमन्विते ॥ ७० ॥ करोति विपुलं राज्यं गंधमाल्यांबरा-
दिकम् ॥ तडागं गोपुरादीनां पुण्यधर्मादिसंग्रहम् ॥ ७१ ॥ वि-
वाहोत्सवकर्माणि दारपुत्रादिसौख्यकृत् ॥ पितृमातृसुखावाप्तिं
गृहे लक्ष्मीकटाक्षकृत् ॥ ७२ ॥ महाराजप्रसादेन इष्टसिद्धिसुखा-
दिकम् ॥ पूर्णचंद्रे पूर्णफलं क्षीणे स्वल्पफलं भवेत् ॥ ७३ ॥ नी-
धारिस्थेष्टमे षष्ठे दायेशाद्रिपुरंध्रके ॥ मरणं दारपुत्राणां कष्टं
भूपतिनाशनम् ॥ ७४ ॥ पशुधान्यक्षयं चैव चौरादिरणभीति-
कृत् ॥ द्वितीयघ्नूननाथे तु ह्यपमृत्युर्भविष्यति ॥ ७५ ॥ देहजाड्यं
मनोदुःखं दुर्गालक्ष्मीजपं चरेत् ॥ श्वेतां गां महिषीं दद्याद्दाने-
नारोग्यमादिशेत् ॥ ७६ ॥ इति श्रीबृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे
भौममहादशांतरफलकथनं नामैकोनचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ३९ ॥

अथ राहुभुक्तिमास ३२ दिन १२ तस्य फलम् ।

कुलीरे वृश्चिके चैव कन्यायां चापगेऽपि वा ॥ तद्भुक्तौ राज-
सन्मानं वस्त्रवाहनभूषणम् ॥ १ ॥ व्यवसायात्फलाधिक्यं चतु-
ष्पाज्जीवलाभकृत् ॥ प्रयाणं पश्चिमे भागे वाहनांबरलाभकृत्
॥ २ ॥ लग्नाद्युपचये राहौ शुभदृष्टियुतेक्षिते ॥ मित्रांशे तुंग-
लाभेशे योगकारकसंयुते ॥ ३ ॥ राज्यलाभं महोत्साहं राजप्रीतिं
शुभावहाम् ॥ गृहे कल्याणसंपत्तिर्दारपुत्रादिवर्द्धनम् ॥ ४ ॥ षष्ठा-
ष्टमे व्यये राहौ पापयुक्तेऽथ वीक्षिते ॥ चौरादिव्रणपीडां च सर्वत्र-

जनपीडनम् ॥ ५ ॥ राजद्वारजनद्वेषदृष्टवंधुविनाशनम् ॥ दा-
रपुत्रादिपीडा च सर्वत्र जनपीडनम् ॥ ६ ॥ द्वितीयदूननाथे तु
सप्तमस्थानमाश्रितः ॥ सदा रोगं महाकष्टं शांतिं कुर्याद्यथा-
विधि ॥ आरोग्यं संपदं चैव भविष्यति न संशयः ॥ ७ ॥

अथ गुरुभुक्तिमास २८ दिन २४ तस्य फलम् ।

राहोरंतर्गते जीवे लग्नात्केन्द्रत्रिकोणगे ॥ स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे वा-
पि तुंगे स्वांशेंशगेपि वा ॥ ८ ॥ स्थानलाभं मनोधैर्यं शत्रुनाशं
महत्सुम् ॥ राजप्रीतिकरं सौख्यं महतीव समश्नुते ॥ ९ ॥ दिने
दिने वृद्धिरपि सितपक्षे शशी यथा ॥ वाहनादिधनं भूरि गृहे
गोधनसंकुलम् ॥ १० ॥ नैर्ऋत्याः पश्चिमे भागे प्रयाणं राजद-
र्शनम् ॥ युक्तकार्यार्थसिद्धिः स्यात्स्वदेशे पुनरेष्यति ॥ ११ ॥ उ-
पकार्या ब्राह्मणानां तीर्थयात्रादिकर्मणाम् ॥ वाहनं ग्रामलाभं च
देवब्राह्मणपूजनम् ॥ १२ ॥ पुत्रोत्सवादिसंतोषं नित्यं मिष्टान्नभो-
जनम् ॥ नीचे वास्तंगते वापि षष्ठाष्टव्ययराशिगे ॥ १३ ॥ शत्रु-
क्षेत्रे पापयुक्ते धनहानिर्भविष्यति ॥ कर्मविघ्नो मनोहानिः सा प-
तिघ्नी भविष्यति ॥ १४ ॥ कलत्रपुत्रपीडा च हृद्रोगं राजकार्य-
कृत् ॥ दायेशात्केन्द्रकोणे वा लाभे वा धनगेपि वा ॥ १५ ॥ दु-
श्चिक्ये बलसंपूर्णे गृहक्षेत्रादिवृद्धिकृत् ॥ भोजनांबरपद्मादिदान-
धर्मजपादिकम् ॥ १६ ॥ भुक्त्यन्ते राजकोपाच्च द्विमासं देहपीडनम् ॥
ज्येष्ठभ्रातृविनाशं च भ्रातृपित्रादिपीडनम् ॥ १७ ॥ दायेशात्षष्ठ-
रंध्रे वा रिःफे वा पापसंयुते ॥ तद्भुक्तौ धनहानिः स्याद्देहपीडा
भविष्यति ॥ १८ ॥ द्वितीयदूननाथे वा ह्यपमृत्युर्भविष्यति ॥ स्व-
र्णस्य प्रतिमादानं शिवपूजां च कारयेत् ॥ १९ ॥ देहारोग्यं प्र-
कुरुते शांतिं कुर्याद्विचक्षणः ॥ २० ॥

पूर्वखण्डे विंशोत्तरीराहोरंतर्दशाफलाध्यायः ४० . (२९५)

अथ शनिभुक्तिमास ३४ दिन ६ तत्फलम् ।

राहोरंतर्गते मंदे लग्नात्केन्द्रत्रिकोणगे ॥ स्वोच्चे मूलत्रिकोणे
वा दुश्चिक्वे लाभराशिगे ॥ २१ ॥ तद्भुक्तिवाहनं सेवा राजप्रीति-
करं शुभम् ॥ विवाहोत्सवकार्याणि कृत्वा पुण्यानि भूरिशः ॥ २२ ॥
आरामकरणे युक्तं तडागं कारयिष्यति ॥ शूद्रप्रभुवशादिष्टं लाभं
गोधनसंग्रहम् ॥ २३ ॥ प्रयाणं पश्चिमे भागे प्रभुमूलाद्धनक्ष-
यः ॥ देहायासं फलात्म्यं वा स्वदेशे पुनरेष्यति ॥ २४ ॥ नीचा-
रिक्षेत्रगे मंदे रंध्रे वा व्ययगेपि वा ॥ नीचारौ राजभीतिश्च दार-
पुत्रादिपीडनम् ॥ २५ ॥ आत्मबंधुमनस्तापं दयादिजनविडु-
रम् ॥ व्यवहारं च कलहमकस्माद्भूषणं लभेत् ॥ २६ ॥ दायेशा-
त्पृष्टरिःफे वा चंद्रे वा पापसंयुते ॥ हृद्रोगं मानहानिश्च विवाहे
शत्रुपीडनम् ॥ २७ ॥ अन्यदेशादिसारं च गुल्मवद्वचाधिभा-
ग्भवेत् ॥ कुभोजनं कोद्रवादिजातिदुःखाद्भयं भवेत् ॥ २८ ॥ द्वि-
तीयदूननाथे तु ह्यपमृत्युर्भविष्यति ॥ कृष्णां गां महिषीं दद्या-
द्दानेनारोग्यमादिशेत् ॥ २९ ॥

अथ बुधभुक्तिमास ३० दिन १८ तस्य फलम् ।

राहोरंतर्गते सौम्ये भाग्ये वा स्वर्क्षगेपि वा ॥ तुंगे वा के-
न्द्रराशिस्थे पुत्रे वा बलगेपि वा ॥ ३० ॥ राजयोगं प्रकुरुते गृहे
कल्याणवर्धनम् ॥ व्यापारेण धनप्राप्तिर्विद्यावाहनमुत्तमम् ॥ ३१ ॥
विवाहोत्सवकार्याणि चतुष्पाज्जीवलाभकृत् ॥ सौम्यमासे मह-
त्सौख्यं स्ववारे राजदर्शनम् ॥ ३२ ॥ सुगंधपुष्पशय्यादि-
स्त्रीसौख्यं चातिशोभनम् ॥ महाराजप्रसादेन धनलाभो मह-
द्यशः ॥ ३३ ॥ दायेशात्केन्द्रलाभे वा दुश्चिक्वे भाग्यकर्मगे ॥
देहारोग्यं मनोत्साहमिष्टसिद्धिः सुखावहा ॥ ३४ ॥ पुण्यश्लोका-

दिकीर्तिश्च पुराणश्रवणादिकम् ॥ विवाहं यज्ञदीक्षां च दानध-
र्मदयादिकम् ॥ ३५ ॥ षष्ठाष्टमव्यये सौम्ये मंदे राशियुतेक्षिते ।
दायेशात्षष्ठरिःफे वा रंध्रे वा पापसंयुते ॥ ३६ ॥ देवब्राह्मणनिं-
दा च भोगभाग्यविहीनभाक् ॥ सत्यहीनश्च दुर्बुद्धिश्चौराहि-
नृपपीडनम् ॥ ३७ ॥ अकस्मात्कलहं चैव गुरुपुत्रादिनाशनम् ।
अर्थव्ययं राजकोपं दारपुत्रादिपीडनम् ॥ ३८ ॥ द्वितीयदूननाथे
वा ह्यपमृत्युस्तथा श्रियम् ॥ तद्दोषपरिहारार्थं विष्णुसाहस्रकं ज-
पेत् ॥ स्वगृहोक्तविधानेन शांतिं कुर्याद्विचक्षणः ॥ ३९ ॥

अथ केतुभुक्तिमा० १२ दिन १८ तस्य फलम् ।

राहोरंतर्गते केतौ भ्रमणं राज्यकृद्धनम् ॥ वातज्वरादिरोग-
श्च चतुष्पाज्जीवहानिकृत् ॥ ४० ॥ अष्टमाधिपसंयुक्ते देहजाड्यं
मनोरुजम् ॥ शुभयुक्ते शुभैर्दृष्टे देहसौख्यं धनागमः ॥ राजस-
न्मानभूषाप्तिर्गृहे शुभकरो भवेत् ॥ ४१ ॥ लग्नाधिपेन संबन्धे इष्ट-
सिद्धिः सुखावहा ॥ लग्नाधिपसमायुक्ते लाभो वा भवति ध्रुवम् ॥
॥ ४२ ॥ चतुष्पाज्जीवलाभः स्यात्केन्द्रे वाथ त्रिकोणगे ॥ रंध्रस्था-
नगते केतौ व्यये वा बलवर्जिते ॥ ४३ ॥ तद्भुक्तौ बहुरोगः स्या-
च्चौराहिव्रणपीडनम् ॥ पितृमातृवियोगश्च भ्रातृद्वेषं मनोरुजम् ॥
॥ ४४ ॥ स्वप्रभोश्च महत्कष्टं वैपम्यं मनहिंसकः ॥ द्वितीयदू-
ननाथे तु देहबाधा भविष्यति ॥ तद्दोषपरिहारार्थं छागदानं च
कारयेत् ॥ ४५ ॥

अथ शुक्रभुक्तिमास ३६ तस्य फलम् ।

राहोरंतर्गते शुके लग्नात्केन्द्रत्रिकोणगे ॥ लाभे वा बलसंयुक्ते
योगप्राबल्यमादिशेत् ॥ ४६ ॥ विप्रमूलाद्धनप्राप्तिर्गोमहिष्या-
दिलाभकृत् ॥ पुत्रोत्सवादिसंतोषं गृहे कल्याणसंभवम् ॥ ४७ ॥

पूर्वखण्डे विंशोत्तरीराहोरंतर्दशाफलाध्यायः ४० (२९७)

सन्मानं राजसन्मानं राज्यलाभं महत्सुखम् ॥ स्वोच्चे वा स्वक्षेत्रे
वापि तुंगांशे स्वांशगेऽपि वा ॥ ४८ ॥ नूतनगृहनिर्माणं नित्यं
मिष्टान्नभोजनम् ॥ कलत्रपुत्रविभवं मित्रसंयुक्तभोजनम् ॥ ४९ ॥
अन्नदानप्रियं नित्यं दानधर्मादिसंग्रहम् ॥ महाराजप्रसादेन वा-
हनांबरभूषणम् ॥ ५० ॥ व्यवसायात्फलाधिक्यं विवाहो मौजि-
बंधनम् ॥ षष्ठाष्टमव्यये शुके नीचे शत्रुगृहे स्थिते ॥ ५१ ॥
मंदारफणिसंयुक्ते तद्भुक्तौ रोगमादिशेत् ॥ अकस्मात्कलहं चैव
पितृपुत्रवियोगकृत् ॥ ५२ ॥ स्वबंधुजनहानिश्च सर्वत्र जनपी-
डनम् ॥ दायादिकलहं चैव स्वप्रभोः स्वस्य मृत्युकृत् ॥ ५३ ॥ क-
लत्रपुत्रपीडा च शूलरोगादिसंभवम् ॥ दायेशात्केन्द्रराशिस्थे
त्रिकोणे वा समन्विते ॥ ५४ ॥ लाभे वा धर्मराशिस्थे क्षेत्रपाल-
महत्सुखम् ॥ सुगंधवस्त्रशय्यादि गानविद्यापरिश्रमम् ॥ ५५ ॥
छत्रचामरवाद्यादि गंधपद्मसमन्वितम् ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये
वा पापसंयुते ॥ ५६ ॥ विषाहितृपचौरादिमूत्रकृच्छ्रान्महद्भयम् ॥
प्रमेहाद्गुधिरं रोगं कुत्सितान्नं शिरोरुजम् ॥ ५७ ॥ कारागृहप्रवेशं
च राजदंडाद्धनक्षयम् ॥ द्वितीयदूननाथे वा दारपुत्रादिनाशन-
म् ॥ ५८ ॥ आत्मपीडा भयं चैव ह्यपमृत्युस्तथा भवेत् ॥ दुर्गाल-
क्ष्मीजपं कुर्यान्मृत्युनाशकरो भवेत् ॥ ५९ ॥

अथ रविभुक्तिमास १० दिन २४ तस्य फलम् ।

राहोरंतर्गते सूर्ये स्वोच्चे स्वक्षेत्रकेन्द्रगे ॥ त्रिकोणे लाभगे वाऽ-
पि तुंगांशे स्वांशगेऽपि वा ॥ ६० ॥ शुभग्रहेण संदृष्टे राजप्रीति-
करं शुभम् ॥ धनधान्यसमृद्धिश्च अल्पसौख्यं सुखावहम् ॥ ६१ ॥
अल्पग्रामाधिपत्यं च स्वल्पलाभो भविष्यति ॥ भाग्यलभ्नेशसं-
युक्ते कर्मज्ञेन निरीक्षिते ॥ ६२ ॥ राजाश्रयो महत्कीर्तिर्विदेशग-

मनं महत् ॥ देशाधिपत्ययोगं च गजाश्वान्बरभूषणम् ॥ ६३ ॥
 मनोभीष्टप्रदानं च पुत्रकल्याणसंभवम् ॥ दायेशाद्रिःफरंघ्रस्थे
 षष्ठे वा नीचगेऽपि वा ॥ ६४ ॥ ज्वरातिसाररोगश्च कलहं राज-
 विद्विषम् ॥ प्रयाणं शत्रुवृद्धिश्च नृपचौराग्निपीडनम् ॥ ६५ ॥
 दायेशात्केन्द्रकोणे वा दुश्चिक्ये लाभगेपि वा ॥ विदेशराजसन्मा-
 नं कल्याणं च शुभावहम् ॥ ६६ ॥ द्वितीयदूननाथे तु महारोगो
 भविष्यति ॥ सूर्यप्रमाणशांतिं च कुर्यादारोग्यसंभवम् ॥ ६७ ॥

अथ चंद्रभुक्तिमास १८ तस्य फलम् ।

राहोरंतर्गते चंद्रे स्वक्षेत्रे स्वोच्चगेऽपि वा ॥ केन्द्रत्रिकोणलाभे
 वा मित्रक्षे कूरसंयुते ॥ ६८ ॥ राजत्वं राजपूज्यं च धनार्थं धन-
 लाभकृत् ॥ आरोग्यभूषणं चैव मित्रस्त्रीपुत्रसंपदः ॥ ६९ ॥ पूर्ण-
 चंद्रे पूर्णफलं राजप्रीतिशुभावहम् ॥ अश्ववाहनलाभः स्याद्गृह-
 क्षेत्रादिवृद्धिकृत् ॥ ७० ॥ दायेशात्सुखभाग्यस्थे केन्द्रे वा लाभगे-
 ऽपि वा ॥ लक्ष्मीकटाक्षचिद्गनि गृहे कल्याणसंभवम् ॥ ७१ ॥ य-
 द्यत्कार्यार्थसिद्धिः स्याद्धनधान्यसुखावहम् ॥ सत्कीर्तिलाभसन्मानं
 देव्याराधनमाचरेत् ॥ ७२ ॥ दायेशात्षष्ठरंघ्रस्थे व्यये वा बल-
 संयुते ॥ पिशाचक्षुद्रव्याघ्रादिगृहक्षेत्रार्थनाशनम् ॥ ७३ ॥ मार्गे
 चौरभयं चैव व्रणाधिक्यं महोदरम् ॥ द्वितीयदूननाथे तु अपमृ-
 त्युस्तदा भवेत् ॥ ७४ ॥ श्वेतां गां महिषीं दद्यादानमारोग्यमा-
 हरेत् ॥ ७५ ॥

अथ कुजभुक्तिमास १२ दिन १८ तस्य फलम् ।

राहोरंतर्गते भौमे लग्नाल्लाभत्रिकोणगे ॥ केन्द्रे वा शुभसंयुक्ते
 स्वोच्चे स्वक्षेत्रगेपि वा ॥ ७६ ॥ नष्टराज्यधनप्राप्तिर्गृहक्षेत्राभिवृ-
 द्धिकृत् ॥ इष्टदेवप्रसादेन संतानसुखभोजनम् ॥ ७७ ॥ क्षिप्रभौ-

ज्यान्महत्सौख्यं भूषणाश्वांबरादिकृत् ॥ दायेशात्केन्द्रकोणे वा दु-
 श्चिक्ये लाभगेऽपि वा ॥ ७८ ॥ रक्तवस्त्रादिलाभः स्यात्प्रयाणं रा-
 जदर्शनम् ॥ पुत्रवर्गेषु कल्याणं स्वप्रभोश्च महत्सुखम् ॥ ७९ ॥
 सेनापत्यं महोत्साहं भ्रातृवर्गधनागमम् ॥ दायेशाद्रंध्ररिःफे वां
 षष्ठे पापसमन्विते ॥ ८० ॥ पुत्रदारादिहानिश्च सोदराणां च पी-
 डनम् ॥ स्थानभ्रंशं बंधुवर्गं दारपुत्रविरोधनम् ॥ ८१ ॥ चौराहि-
 त्रणभीतिश्च सोदराणां च पीडनम् ॥ आदौ क्लेशकरं चैव मध्याति
 सौख्यमाप्नुयात् ॥ ८२ ॥ द्वितीयदूननाथे तु देहालस्यं महद्भयम् ॥
 अनड्वाहं च गां दद्यादारोग्यं च भविष्यति ॥ ८३ ॥ इति श्रीबृ-
 हत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशे राहोरंतर्दशाफलकथनं नामच-
 त्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४० ॥

अथ गुरुदशायां गुरुभुक्तिमास २५ दिन १८ फलम् ।

स्वोच्चे स्वक्षेत्रगे जीवे लग्नात्केन्द्रत्रिकोणगे ॥ अनेकराजाधी-
 शश्च संपन्नो राजपूजितः ॥ १ ॥ गोमहिष्यादिलाभश्च वस्त्रवा-
 हनभूषणम् ॥ नूतनगृहनिर्माणं हर्म्यप्राकारसंयुतम् ॥ २ ॥ गजां-
 तैश्वर्यसंपत्तिभाग्यकर्माणि संयुते ॥ ब्राह्मणप्रभुसन्मानं समानप्र
 भुदर्शनम् ॥ ३ ॥ स्वप्रभोः स्वफलाधिक्यं दारपुत्रादिलाभकृत् ॥
 नीचांशे नीचराशिस्थे षष्ठाष्टव्ययराशिगे ॥ ४ ॥ नीचसंगं महा-
 दुःखं दाय्यादिजनविडुरम् ॥ कलहं न विचारस्य स्वप्रभुष्वपमृ-
 त्युकृत् ॥ ५ ॥ पुत्रदारवियोगं च धनधान्यार्थहानिकृत् ॥ सप्तमा-
 धिपदोषेण देहबाधा भविष्यति ॥ ६ ॥ तदोपपरिहारार्थं शिवसा-
 हस्रकं जपेत् ॥ रुद्रजाप्यं च गोदानं कुर्यादिष्टं समाप्नुयात् ॥ ७ ॥

अथ शनिभुक्तिमास ३० दिन १२ तस्य फलम् ।

जीवस्यांतर्गते मंदे स्वोच्चे स्वक्षेत्रमित्रगे ॥ लग्नात्केन्द्रत्रिकोण-

स्थे लाभे वा बलसंयुते ॥ ८ ॥ राज्यलाभं महत्सौख्यं वस्त्राभरण-
संयुतम् ॥ धनधान्यादिलाभश्च स्त्रीलाभं बहुसौख्यकृत् ॥ ९ ॥
वाहनांबरपञ्चादिभूलाभं स्थानलाभगम् ॥ पुत्रमित्रादिसौख्यं च
नरवाहनयोगकृत् ॥ १० ॥ नीलवस्त्रादिलाभश्च नीलाश्वलाभमे-
व च ॥ पश्चिमां दिशमाश्रित्य प्रयाणं राजदर्शनम् ॥ ११ ॥ अ-
नेकयानलाभं च निर्दिश्य मंदभुक्तिषु ॥ लग्नात्पष्ठाष्टमे मंदे व्यये
नीचेस्तगेप्यरौ ॥ १२ ॥ धनधान्यादिनाशश्च ज्वरपीडामनोरुज-
म् ॥ स्त्रीपुत्रादिषु पीडा वा व्रणार्त्यादिकमुद्भवेत् ॥ १३ ॥ गृहे
त्वशुभकार्याणि भृत्यवर्गादिपीडनम् ॥ गोमहिष्यादिहानिश्च
बंधुद्वेषो भविष्यति ॥ १४ ॥ दायेशात्केन्द्रकोणस्थे लाभे वा धन-
गेऽपि वा ॥ भूलाभश्चार्थलाभश्च पुत्रलाभसुखं भवेत् ॥ १५ ॥
गोमहिष्यादिलाभं च शूद्रमूलाद्धनंप्रदम् ॥ दायेशाद्रिपुरंघ्रस्थे
व्यये वा पापसंयुते ॥ १६ ॥ धनधान्यादिनाशं च बंधुमित्रविरोध-
कृत् ॥ उद्योगभंगो देहार्तिः स्वजनानां महद्भयम् ॥ १७ ॥ द्विसप्त-
माधिपे मंदे ह्यपमृत्युर्भविष्यति ॥ तद्विषपरिहारार्थं विष्णुसाहस्रकं
जपेत् ॥ १८ ॥ कृष्णां गां महिषीं दद्याद्दानेनारोग्यमादिशेत् ॥ १९

अथ बुधभुक्तिमास २ दिन ६ तस्य फलम् ।

जीवरयांतर्गते सौम्ये केन्द्रलाभत्रिकोणगे ॥ स्वोच्चे वा स्वर्क्षणे
वापि दशाधिपसमन्विते ॥ २० ॥ अर्थलाभं देहसौख्यं राज्यला-
भं महत्सुखम् ॥ महाराजप्रसादेन इष्टसिद्धिः सुखावहा ॥ २१ ॥
वाहनांबरपञ्चादिगृहे गोधनसंकुलम् ॥ महीसुतेन संदृष्टे शत्रु-
वृद्धिसुखक्षयम् ॥ २२ ॥ व्यवसायात्फलं नेष्टं ज्वरार्तासारपीड-
नम् ॥ दायेशाद्भाग्यकोणे वा केन्द्रे वा तुंगधीशुके ॥ २३ ॥ स्वदेशे
धनलाभश्च पितृमातृसुखावहम् ॥ गजवाजिसमावृत्तो राजमित्र

पूर्वखण्डे विंशोत्तरीगुरोर्तदंशफलाध्यायः ४१ (३०१)

प्रसादकः ॥ २४ ॥ दायेशात्षष्ठरंध्रस्थे व्यये वा पापसंयुते ॥ शु-
भदृष्टिविहीनश्चेद्धनधान्यपरिच्युतिः ॥ २५ ॥ विदेशगमनं चैव
मार्गं चौरभयं तथा ॥ व्रणदाहाक्षिरोगश्च नानादेशपरिच्युतम् ॥
॥ २६ ॥ लग्नात्षष्ठाष्टरिःफे वा व्यये वा पापसंयुते ॥ अकस्मात्क-
लहं चैव गृहे निष्ठुरभाषणम् ॥ २७ ॥ चतुष्पाज्जीवहानिश्च व्यव-
हारस्तथैव च ॥ अपमृत्युभयं चैव शत्रूणां कलहो भवेत् ॥ २८ ॥
शुभदृष्टौ शुभैर्युक्ते दारसौख्यं धनागमम् ॥ आदौ शुभं देहसौ-
ख्यं वाहनाम्बरलाभगम् ॥ २९ ॥ अंते तु धनहानिश्चेत्स्वात्मसौ-
ख्यं च जायते ॥ द्वितीयदूननाथे वा ह्यपमृत्युर्भविष्यति ॥ ३० ॥
तद्दोषपरिहारार्थं विष्णुसाहस्रकं जपेत् ॥ बुधप्रीतिकरं चैव दानं
शांतिं च कारयेत् ॥ आयुर्दृष्टिकरं चैव सर्वसौभाग्यसंपदम् ॥ ३१ ॥

केतुभुक्तिमास ११ दिन ६ तत्फलम् ।

जीवस्यांतर्गते केतौ शुभग्रहसमन्विते ॥ अन्यसौख्यधनावा-
प्तिः कुत्सितान्नं च भोजनम् ॥ ३२ ॥ परान्नं चैव श्राद्धान्नं पापमू-
लाद्धनानि च ॥ दायेशाद्रिपुरंध्रस्थे व्यये वा पापसंयुते ॥ ३३ ॥
राजकोपं धनच्छेदं बंधनं रोगपीडनम् ॥ बलहानिः पितृद्वेषो
आतृद्वेषो मनोरुजः ॥ ३४ ॥ दायेशात्सुतभाग्यस्थे वाहने कर्म-
गेपि वा ॥ नरवाहनयोगश्च गजाश्वांबरसंकुलम् ॥ ३५ ॥ महा-
राजप्रसादेन इष्टकार्यार्थलाभकृत् ॥ व्यवसायात्फलाधिक्यं गोम-
हिष्यादिलाभकृत् ॥ ३६ ॥ यवनप्रभुमूलाद्वा पितृवस्त्रादिलाभकृत् ॥
द्वितीयदूननाथे तु देहवाधा भविष्यति ॥ ३७ ॥ छागदानं प्रकुर्वीत
मृत्युंजयजपं चरेत् ॥ सर्वदोषोपशमने शांतिं कुर्याद्विधानतः ॥ ३८ ॥

अथ शुक्रभुक्तिमास ३० दिन ० तस्य फलम् ।

जीवस्यांतर्गते शुके भाग्यकेन्द्रेशसंयुते ॥ लाभे वा सुतरा-

शिस्थे स्वक्षेत्रे शुभसंयुते ॥ ३९ ॥ नरवाहनयोगश्च गजा-
 श्वांबरसंयुते ॥ महाराजप्रसादेन देशाधिक्यं महत्सुखम् ॥
 नीलांबराणि शस्त्राणि लाभश्चैव भविष्यति ॥ ४० ॥ पूर्वस्यां
 दिशि आश्रित्य प्रयाणं धनलाभगम् ॥ कल्याणं च महत्प्री-
 तिः पितृमातृसुखावहा ॥ ४१ ॥ देवतागुरुभक्तिश्च अन्नदानं म-
 हत्तथा ॥ तडागगोपुरादीनि कृत्वा पुण्यानि भूरिशः ॥ ४२ ॥
 षष्ठाष्टमव्यये नीचे दायेशाहा तथैव च ॥ कलहो बंधुवैषम्यं दा-
 रपुत्रादिपीडनम् ॥ ४३ ॥ मंदारराहुसंयुक्ते कलहो राजविड्वरम् ॥
 स्त्रीमूलात्कलहं चैव श्वशुरात्कलहं तथा ॥ ४४ ॥ सोदरेण विवा-
 दः स्याद्धनधान्यपरिच्युतिः ॥ दायेशात्केन्द्रराशिस्थे धने वा भा-
 ग्यगेऽपि वा ॥ ४५ ॥ धनधान्यादिलाभश्च स्त्रीलाभं रा-
 जदर्शनम् ॥ ४६ ॥ वाहनं पुत्रलाभं च पशुवृद्धिमहत्सुखम् ॥
 गीतवाद्यप्रसंगादिविद्वज्जनसमागमम् ॥ ४७ ॥ दिव्यान्नं भोजनं
 सौख्यं स्वबंधुजनपोषकम् ॥ द्विसप्तमाधिपे शुक्रे तदशायां युते-
 क्षिते ॥ ४८ ॥ अपमृत्युभयं तस्य स्त्रीमूलादौषधादिभिः ॥ तस्य
 रोगस्य शांत्यर्थं शांतिकर्म समाचरेत् ॥ ४९ ॥ श्वेतां गां महिषीं
 दद्यादायुरारोग्यवृद्धिकृत् ॥ ५० ॥

अथ रविभुक्तिमास ९ दिन १८ तस्य फलम् ।

जीवस्यांतर्गते सूर्ये स्वोच्चे स्वक्षेत्रगेपि वा ॥ केन्द्रेवाथ त्रिको-
 णे च दुश्चिवये लाभगेपि वा ॥ ५१ ॥ भाग्ये वा बलसंयुक्ते दा-
 येशाहा तथैव च ॥ तत्काले धनलाभः स्याद्राजसन्मानवैभवम् ॥
 ॥ ५२ ॥ वाहनांबरपश्वादिभूषणं पुत्रसंभवम् ॥ मित्रप्रभुवशादिष्टं
 सर्वकार्यं शुभावहम् ॥ ५३ ॥ षष्ठाष्टमव्यये सूर्ये दायेशाहा तथैव
 च ॥ शिरोरोगादिपीडा च ज्वरपीडा तथैव च ॥ ५४ ॥ सत्कर्म-

पूर्वखण्डे विंशोत्तरीयुरोर्तर्दशाफलाध्यायः ४१ (३०३)

णि विहीनत्वं पापकर्म तथैव च ॥ सर्वत्रजनविद्वेषी आत्मबंधुवि-
योगकृत् ॥ ५५ ॥ अकस्मात्कलहं चैव जीवस्यांतर्गते रवौ ॥ द्वि-
तीयदूननाथे तु देहपीडा भविष्यति ॥ ५६ ॥ तद्दोषपरिहारार्थमा-
दित्यहृदयं जपेत् ॥ सर्वपीडोपशमनं सूर्यप्रीतिं च कारयेत् ॥ ५७ ॥

अथ चंद्रभुक्तिमास १६ दिन ० तस्य फलम् ।

जीवस्यांतर्गते चंद्रे केंद्रे लाभत्रिकोणगे ॥ स्वोच्चे वा स्वर्क्षरा-
शिस्थे पूर्णचंद्रबलैर्युते ॥ ५८ ॥ दायेशाच्छुभराशिस्थे राजस-
न्मानवैभवम् ॥ दारपुत्रादिसौख्यं च क्षीराणां भोजनं तथा ॥ ५९ ॥
सत्कर्म च तथा कीर्तिः पुत्रपौत्रादिवृद्धिदम् ॥ महाराजप्रसादेन
सर्वसौख्यं धनागमम् ॥ ६० ॥ अनेकजनसौख्यत्वं दानधर्मादि-
संग्रहः ॥ षष्ठाष्टमव्यये चंद्रे त्रिकोणे पापसंयुते ॥ ६१ ॥ दाये-
शात्षष्ठरंध्रे वा व्यये वा बलवर्जिते ॥ मानार्थबंधुहानिश्च विदे-
शपरिविच्युतिः ॥ ६२ ॥ नृपचौरादिपीडा च दाय्यादिजनविडूरम् ॥
मातुलादिवियोगश्च मातृपीडा तथैव च ॥ ६३ ॥ द्वितीयषष्ठमा-
धीशो देहपीडा भविष्यति ॥ तद्दोषपरिहारार्थं दुर्गापाठं च
कारयेत् ॥ ६४ ॥

अथ कुजभुक्तिमास ११ दिन ६ तस्य फलम् ।

जीवस्यांतर्गते भौमे लग्नात्केंद्रत्रिकोणगे ॥ स्वोच्चे वा स्वर्क्षगे
वापि तुंगांशे स्वांशगे पिवा ॥ ६५ ॥ विद्याविवाहकार्याणि ग्रा-
मभूम्यादिलाभकृत् ॥ जनसामर्थ्यमाप्नोति सर्वकार्यार्थसिद्धिदम्
॥ ६६ ॥ दायेशात्केंद्रलाभस्थे लाभे वा धनगेपि वा ॥ शुभयुक्ते
शुभैर्दृष्टे धनधान्यादिसंपदम् ॥ ६७ ॥ मिष्टान्नदानविभवं राज-
प्रीतिकरं शुभम् ॥ स्त्रीसौख्यं च सुतावासिः पुण्यतीर्थफलप्रदम्
॥ ६८ ॥ दायेशात्षष्ठरंध्रे वा व्यये वा नीचगेपि वा ॥ पापयुक्ते-

क्षिते वापि धान्यार्थगृहनाशनम् ॥ ६९ ॥ नानारोगभयं दुःखं
नेत्ररोगादिसंभवम् ॥ पूर्वाद्धे क्लेशमाधिक्यमपराद्धे महत्सुखम् ॥
॥ ७० ॥ द्वितीयधूननाथे तु देहजाड्यं मनोरुजम् ॥ अनङ्गाहं प्र-
कुर्वीत सर्वसंपत्प्रदायकम् ॥ ७१ ॥

अथ राहुभुक्तिमास २८ दिन २४ तस्य फलम् ।

जीवस्यांतर्गते राहौ स्वोच्चे वा केंद्रगोपि वा ॥ मूलत्रिकोणभाग्ये
च केंद्राधिपसमन्विते ॥ ७२ ॥ शुभयुक्तेक्षिते वापि योगप्रीति-
समादिशेत् ॥ भुक्त्यादौ शरमासांश्च धनधान्यपरिश्रमम् ॥ ७३ ॥
देशग्रामाधिकारं च यवनप्रभुदर्शनम् ॥ गृहे कल्याणसंपत्तिर्बहु-
सेनाधिपत्यताम् ॥ ७४ ॥ दूरयात्राधिगमनं पुण्यधर्मादिसंग्रहः ॥
सेतुस्नानफलावाप्तिरिष्टसिद्धिसुखावहम् ॥ ७५ ॥ दायेशात्पृष्ठं
वा व्यथे वा पापसंयुते ॥ चौराहिब्रणभीतिश्च राजवैषम्यमेव च
॥ ७६ ॥ गृहे कर्मकलापेन व्याकुलं भवति ध्रुवम् ॥ सोदरेण वि-
रोधः स्याद्वायादिजनविद्वरम् ॥ ७७ ॥ गृहे त्वशुभकार्याणि दुः-
स्वप्नादिभयं ध्रुवम् ॥ अकस्मात्कलहश्चैव क्षुद्रशून्यादिरोगकृत् ॥
॥ ७८ ॥ द्विसप्तमस्थिते राहौ देहबाधां विनिर्दिशेत् ॥ तद्वेषपरि-
हारार्थं मृत्युंजयजपं चरेत् ॥ ७९ ॥ छागदानं प्रकुर्वीत सर्वसौ-
ख्यादिमादिशेत् ॥ ८० ॥ इति बृहत्पाराशरहोरापूर्वखंडसारांशो
गुरोरंतर्दशाफलकथनं नामैकचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४१ ॥

अथ शनिभुक्तिमासाः ३६ दिन ० तस्य फलम् ।

मूलत्रिकोणस्वर्क्षे वा तुलायामुच्चगोपि वा ॥ केंद्रत्रिकोणलाभे
वा राजयोगादिसंयुते ॥ १ ॥ राजलाभं महत्सौख्यं दारपुत्रादि-
वर्द्धनम् ॥ वाहनत्रयसंयुक्तं गजाश्वान्तरसंकुलम् ॥ २ ॥ महाराज-
पसादेन अश्वदौत्यादिलाभकृत् ॥ चतुष्पाज्जीवलाभः स्याद्ग्राम-

पूर्वखण्डे विंशोत्तरीशन्यंतर्दशाफलाध्यायः ४२ (३०५)

भूम्यादिलाभकृत् ॥ ३ ॥ षष्ठाष्टमव्यये मंदे नीचे वा पापसंयुते ॥
तद्भुक्त्यादौ राजप्रीतिर्विषशस्त्रादिपीडनम् ॥ ४ ॥ रक्तस्त्रावं गु-
ल्मरोगमतिसारादिपीडनम् ॥ मध्ये चौरादिभीतिश्च देशत्यागं
मनोरुजम् ॥ ५ ॥ अंते शुभकरं चैव ग्रामभूम्यादिलाभकृ-
त् ॥ द्वितीयदूननाथे तु ह्यपमृत्युर्भविष्यति ॥ ६ ॥ तद्दोषपरि-
हारार्थं मृत्युंजयजपं चरेत् ॥ ७ ॥

अथ बुधभुक्तिमासाः ३२ दिनानि ९ तस्य फलम् ।

मंदस्यांतर्गते सौम्ये त्रिकोणे केंद्रगोपि वा ॥ सन्मानं च यशः
कीर्तिर्विद्यालाभं धनागमम् ॥ ८ ॥ स्वदेशे सुखमाप्नोति वाहना-
दिफलैर्युते ॥ यज्ञादि कर्मसिद्धिश्च राजयोगादिसंभवम् ॥ ९ ॥
देहसौरव्यं मनोत्साहं गृहे कल्याणसंभवम् ॥ सेतुस्नानफलावा-
प्तिस्तीर्थयात्रादिकर्मणा ॥ १० ॥ वाणिज्याद्धनलाभश्च पुराणश्रव-
णादिकम् ॥ अन्नदानफलं चैव नित्यं मिष्टान्नभोजनम् ॥ ११ ॥
षष्ठाष्टमव्यये सौम्ये नीचे वास्तंगते सति ॥ रव्यारफणिसंयुक्ते
दायेशाद्वा तथैव च ॥ १२ ॥ नृपाभिषेकमर्थाप्तिर्देशग्रामाधिपत्य
ता ॥ फलमीदृशमादौ तु मध्यांते रोगपीडनम् ॥ १३ ॥ नष्टानि
सर्वकार्याणि व्याकुलं च महद्भयम् ॥ द्वितीयसप्तमाधीशे देहबाधा
भविष्यति ॥ १४ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं विष्णुसाहस्रकं जपेत् ॥ अ-
न्नदानं प्रकुर्वीत सर्वसंपत्प्रदायकम् ॥ १५ ॥

अथ केतुभुक्तिमासाः १३ दिन ९ तस्य फलम् ।

मंदस्यांतर्गते केतौ शुभदृष्टियुतेक्षिते ॥ स्वोच्चे वा शुभराशि-
स्थे योगकारकसंयुते ॥ १६ ॥ मंदस्यांतर्गते केतौ स्थानभ्रंशं म-
हद्भयम् ॥ दरिद्रबंधनं भीतिः पुत्रदारादिनाशनम् ॥ १७ ॥ स्वप्र-
भोश्च महाक्लेशं विदेशगमनं तथा ॥ लग्नाधिपेन संयुक्ते आदौ

सौख्यं धनागमम् ॥ १८ ॥ गंगादिसर्वतीर्थेषु स्थानदैवतदर्शन-
म् ॥ दायेशात्केंद्रकोणे वा षष्ठाष्टव्ययराशिगे ॥ १९ ॥ समर्थो
धर्मबुद्धिश्च सौख्यं च नृपमागमम् ॥ षष्ठाष्टमव्यये केतौ दाये-
शाद्वा तथैव च ॥ २० ॥ अपमृत्युभयं चैव कुत्सितान्नं च भोज-
नम् ॥ शीतज्वरातिसारश्च व्रणचौरादिपीडनम् ॥ २१ ॥ दारपुत्र-
वियोगश्च संसारो भवति ध्रुवम् ॥ द्वितीयद्यूनराशिस्थे देहपीडा
भविष्यति ॥ २२ ॥ छागदानं प्रकुर्वीत ह्यपमृत्युभयं हरेत् ॥ २३ ॥

अथ शुक्रभुक्तिमासाः २८ दिन ० तस्य फलम् ।

मन्दस्यांतर्गते शुके स्वोच्चे स्वक्षेत्रगेपि वा ॥ केंद्रे वा शुभसं-
युक्ते त्रिकोणे लाभगेपि वा ॥ २४ ॥ दारपुत्रधनप्राप्तिर्देहारोग्यं
महोत्सवः ॥ गृहे कल्याणसंपत्ती राज्यलाभं महत्सुखम् ॥ २५ ॥
महाराजप्रसादेन इष्टसिद्धिः सुखावहा ॥ सन्मानः प्रभुसन्मानः
प्रियवस्त्रादिलाभकृत् ॥ २६ ॥ द्वापांतरादस्त्रलाभः श्वेताश्वोमहिषी
तथा ॥ गुरुचारवशाद्भाग्यं सौख्यं च धनसंपदः ॥ २७ ॥ शनिचारा-
न्मनुष्योसौ योगमाप्नोत्यसंशयः ॥ शत्रुनीचास्तगे शुके षष्ठाष्टव्य-
यराशिगे ॥ २८ ॥ दारनाशं मनःक्लेशं स्थाननाशं मनोरुजम् ॥
दारा वा स्वजनक्लेशः संतापो जनविड्वरम् ॥ २९ ॥ दायेशाद्भाग्यगेनैव
केंद्रे वा लाभसंयुते ॥ राजप्रीतिकरं चैव मनोभीष्टप्रदायकम् ॥ ३० ॥
दानधर्मदयायुक्तस्तीर्थयात्रादिकं फलम् ॥ शास्त्रार्थकाव्यरचनां
वेदांतश्रवणादिकम् ॥ ३१ ॥ दारपुत्रादिसौख्यं च वाहनछत्रलाभ-
कम् ॥ दायेशाद्व्ययगे शुके षष्ठे वा ह्यष्टमेपि वा ॥ ३२ ॥ नेत्रपीडा
ज्वरभयं स्वकुलाचारवर्जितम् ॥ कपोले दंतशूलादि हृदे गुहानि-
पीडनम् ॥ ३३ ॥ जलभीतिर्मनस्तापं वृक्षात्पतनसंभवम् ॥ राज-
द्वारे जनद्वेषः सोदरेण विरोधनम् ॥ ३४ ॥ द्वितीयसप्तमाधीशे

पूर्वखण्डे विंशोत्तरीशान्यतर्दशाफलाध्यायः ४२ (३०७)

आत्मक्लेशो भविष्यति ॥ तद्दोषपरिहारार्थं दुर्गादेवीजपं चरेत् ॥ ३५ ॥ श्वेतां गां महिषीं दद्यादायुरारोग्यवृद्धिदाम् ॥ ३६ ॥

अथ रविभुक्तिमास ११ दिन १२ तस्य फलम् ॥

मंदस्यांतर्गते सूर्ये स्वोच्चे स्वक्षेत्रगेपि वा ॥ भाग्याधिपेन सं-
युक्ते केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥ ३७ ॥ शुभदृष्टियुते वापि स्वप्रभोश्च
महत्सुखम् ॥ गृहे कल्याणसंपत्तिः पुत्रादिसुखवर्द्धनम् ॥ ३८ ॥
वाहनांबरपश्वादिगृहे गोक्षीरसंकुलम् ॥ षष्ठाष्टमव्यये मंदे दाये-
शाद्वा तथैव च ॥ ३९ ॥ हृद्रोगो मानहानिश्च स्थानभ्रंशं मनो-
रुजम् ॥ इष्टबंधुवियोगश्च उद्योगं च विनाशनम् ॥ ४० ॥ ताप-
ज्वरादिपीडा च व्याकुलं भयमेव च ॥ आत्मसंबंधमरणमिष्टबं-
धुवियोगकृत् ॥ ४१ ॥ द्वितीयदूननाथे तु देहबाधा भविष्यति ॥
तद्दोषपरिहारार्थं सूर्यपूजां च कारयेत् ॥ ४२ ॥

अथ चंद्रभुक्तिमासाः १९ दिन ० तस्य फलम् ।

मंदस्यांतर्गते चंद्रे जीवदृष्टिसमन्विते ॥ स्वोच्चे स्वक्षेत्रकेंद्रस्थे
त्रिकोणे लाभगेपि वा ॥ ४३ ॥ पूर्णचंद्रे सौम्ययुक्ते राजप्रीतिस-
मागमम् ॥ महाराजप्रसादेन वाहनांबरभूषणम् ॥ ४४ ॥ सौभा-
ग्यं सुखवृद्धिं च मृत्योश्च परिपालनम् ॥ पितृमातृकुले सौख्यं
पशुवृद्धिः सुखावहा ॥ ४५ ॥ क्षीणे वा पापसंयुक्ते पापदृष्टौ
विनीचगे ॥ क्रूरांशकगते वापि क्रूरक्षेत्रगतेपि वा ॥ ४६ ॥ जातक-
स्य महत्कष्टं राजकोपं धनक्षयम् ॥ पितृमातृवियोगश्च पुत्रीपु-
त्रादिरोगकृत् ॥ ४७ ॥ व्यवसायात्फलं नेष्टं नानामार्गे धनव्यय-
म् ॥ अकाले भोजनं चैव मौषधस्य च भक्षणम् ॥ ४८ ॥ फला-
भिदृष्ट्यमादौ तु आदौ सौख्यं धनागमम् ॥ दायेशात्केंद्ररा-
शिस्थे त्रिकोणे लाभगेपि वा ॥ ४९ ॥ वाहनांबरपश्वादिभ्रातृवृ-

द्धिः सुखावहा ॥ पितृमातृसुखावाप्तिः स्त्रीसौख्यं च धनागमम्
 ॥ ५० ॥ मित्रप्रभुवशादिष्टं सर्वसौख्यं शुभावहम् ॥ दायेशात्ष-
 ष्टरिष्फे वा रंध्रे वा बलवर्जिते ॥ ५१ ॥ शयनं रोगमालस्यं स्थान-
 नभ्रष्टं सुखावहम् ॥ शत्रुवृद्धिविरोधं च इष्टबंधुवियोगकृत् ॥ ५२ ॥
 द्वितीयघूननाथे तु देहालस्यो भविष्यति ॥ तद्दोषशमनार्थं च
 तिलहोमादिकं चरेत् ॥ ५३ ॥ गुडं घृतं च दध्नाक्तं तंदुलं च यथा-
 विधि ॥ श्वेतां गां महिषीं दद्यादायुरारोग्यवृद्धिकृत् ॥ ५४ ॥

अथ कुजभुक्तिमास १३ दिन ९ तस्य फलम् ।

मंदस्यांतर्गते भौमे केंद्रलाभत्रिकोणगे ॥ तुंगे स्वक्षेत्रगे वापि
 दशाधिपसमन्विते ॥ ५५ ॥ लग्नाधिपेन संयुक्ते आदौ सौख्यं ध-
 नागमम् ॥ राजप्रीतिकरं सौख्यं वाहनांबरभूषणम् ॥ ५६ ॥
 सेनाधिक्यं नृपप्रीतिः कृषिगोधान्यसंपदः ॥ नूतनगृहनिर्माणं
 भ्रातृवर्गेष्टसौख्यकृत् ॥ ५७ ॥ नीचे चास्तंगते भौमे षष्ठाष्टव्य-
 यराशिगे ॥ पापदृष्टियुते वापि धनहानिर्भविष्यति ॥ ५८ ॥
 चौराहिव्रणशास्त्रादिग्रंथिरोगादिपीडनम् ॥ भ्रातृपित्रादिपीडा च
 दाय्यादिजनविड्वरम् ॥ ५९ ॥ चतुष्पाज्जीवहानिश्च कुत्सितान्नं च
 भोजनम् ॥ विदेशगमनं चैव नानामार्गं धनव्ययः ॥ ६० ॥
 अष्टमघूननाथे तु द्वितीयस्थेऽथ वा यदि ॥ अपमृत्युभयं चैव ना-
 नाकष्टपराभवम् ॥ ६१ ॥ तद्दोषपरिहारार्थं शांतिहोमं च कार-
 येत् ॥ अनड्वाहं प्रकुर्वीत सर्वारिष्टनिवारणम् ॥ ६२ ॥

अथ राहुभुक्तिमास ३४ दिन ६ तस्य फलम् ।

मंदस्यांतर्गते राहौ कलहश्च मनोव्यथा ॥ देहपीडा मनस्तापः
 पुत्रद्वेषो मनोरुजः ॥ ६३ ॥ अर्थव्ययं राजभयं स्वजनादिह्यु-
 पद्रवम् ॥ विदेशगमनं चैव गृहक्षेत्रादिनाशनम् ॥ ६४ ॥ लग्ना-